

การนำเสนอแบบและกลยุทธ์การพัฒนาสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิต

นายศิริระ อุดมรัตน์

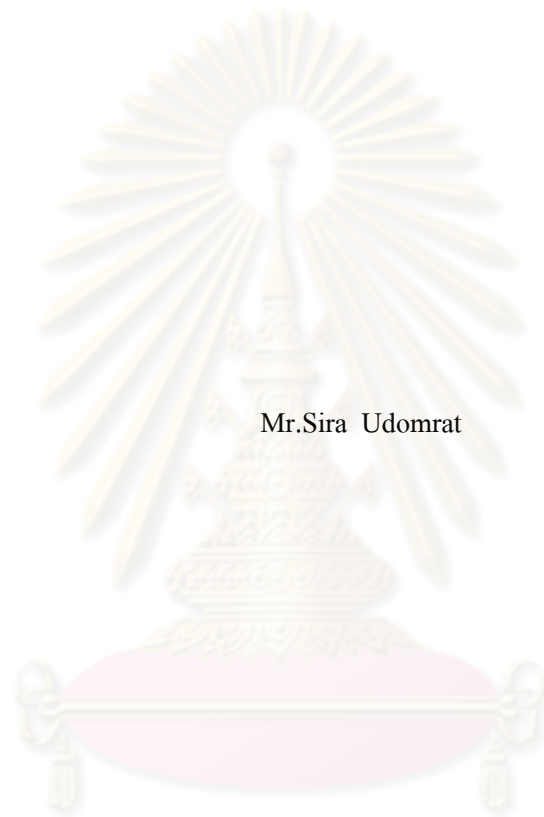
ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2553

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PROPOSED STYLES AND STRATEGIES FOR PEACE-MINDEDNESS DEVELOPMENT OF
THAI UNDERGRADUATE STUDENTS

Mr.Sira Udomrat

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Higher Education

Department of Education Policy, Management and Leadership

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2010

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การนำเสนอแบบและกลยุทธ์การพัฒนาสันติพิสัยของนิสิต
นักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิต

โดย

นายศิริระ อุดมรัตน์

สาขาวิชา

อุดมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารมัย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ

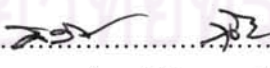
คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาคุษฎีบัณฑิต

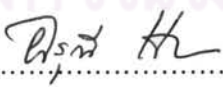

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.อัจฉรา ไชยูปถัมภ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารมัย)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูรย์ สีนลารัตน์)

ศิริระ อุดมรัตน์ : การนำเสนอแบบและกลยุทธ์การพัฒนาสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิต (PROPOSED STYLES AND STRATEGIES FOR PEACE-MINDEDNESS DEVELOPMENT OF THAI UNDERGRADUATE STUDENTS) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผศ.ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารรัมย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม : รศ.ดร.ศิริเดช สุชีวะ , 335 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพสันติพิสัยในนิสิตนักศึกษาไทย 2) นำเสนอแบบสันติพิสัยสำหรับนิสิตนักศึกษาไทย 3) นำเสนอกลยุทธ์การพัฒนาสันติพิสัยในนิสิตนักศึกษาไทย โดยศึกษาข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านสันติแล้ว ศึกษาเชิงปริมาณการสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างนิสิตนักศึกษา จำนวน 1,600 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การสังเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ โดยวิธีสกัดองค์ประกอบหลักและหมุนแกนองค์ประกอบแบบตั้งฉากด้วยวิธีวาริเมกซ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามคุณลักษณะทางสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิต วิเคราะห์ความเที่ยงแบบสอดคล้องภายในตามสูตรการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ค้างชื่อแบบสันติพิสัยและพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทย จากการวิเคราะห์ SWOT Analysis ด้วยการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ Connoisseurship

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพสันติพิสัย พบว่า

- 1.1 นิสิตนักศึกษาได้รับความรู้เรื่องสันติเป็นอย่างดีโดยจะได้รับความรู้ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุดร้อยละ 45.81 รองลงมาเป็นระดับประถมศึกษา และน้อยที่สุดคือระดับอุดมศึกษาร้อยละ 7.5
- 1.2 เมื่อนิสิตนักศึกษามีปัญหาความขัดแย้งจะปรึกษาเพื่อนมากที่สุดร้อยละ 78.81 รองลงมาเป็นบิดา-มารดาร้อยละ 64.56 ครู-อาจารย์ร้อยละ 37.00 และไม่ปรึกษาใครเลยร้อยละ 9.4

2. แบบสันติพิสัย จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ 8 แบบคือ 1) ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคน 2) ผู้มองโลกเชิงบวก 3) ผู้เมตตา 4) ผู้รณรงค์ 5) ผู้อดกลั้น 6) ผู้คิดวิเคราะห์ 7) ผู้ประสานไมตรี และ 8) ผู้สร้างสัมพันธภาพ

3. การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพสันติพิสัยตามตัวแปรกับแบบสันติพิสัยพบว่า ตัวแปรทั้ง 5 คือ เพศ ภูมิภาค ประเภทสถาบัน กลุ่มสาขาวิชา และชั้นปีการศึกษา มีผลต่อระดับสันติพิสัยทั้ง 8 แบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งโดยรวมเพศหญิงมีระดับสันติพิสัยสูงกว่าเพศชาย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีระดับสันติพิสัยรวมสูงสุด ภาคเหนือมีระดับสันติพิสัยรวมต่ำสุด โดยรวมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีระดับสันติพิสัยสูงกว่าสถาบันอุดมศึกษารัฐบาล กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มีระดับสันติพิสัยรวมสูงสุด กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพมีระดับสันติพิสัยรวมต่ำที่สุด นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีระดับสันติพิสัยรวมสูงสุด นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีระดับสันติพิสัยรวมต่ำที่สุด

4. กลยุทธ์การพัฒนาสันติพิสัย

4.1 กลยุทธ์ระดับชาติ ได้แก่ การออกนโยบาย ข้อตกลงร่วมกันเพื่อการพัฒนาสันติพิสัย การกำหนดหลักสูตรการสอนสันติพิสัย การส่งเสริมการศึกษาวิชาทางสันติ การกำหนดให้มีองค์กรเครือข่าย และการจัดกิจกรรมรณรงค์สร้างและพัฒนาสันติพิสัยในระดับชาติ

4.2 กลยุทธ์ระดับภูมิภาค ได้แก่ การออกนโยบาย กฎระเบียบข้อบังคับเพื่อการพัฒนาสันติพิสัย การกำหนดหลักสูตรการสอนสันติพิสัย การส่งเสริมการศึกษาวิชาทางสันติ การกำหนดให้มีองค์กรเครือข่าย และการจัดกิจกรรมรณรงค์สร้างและพัฒนาสันติพิสัยขึ้นโดยความร่วมมือกันของสถาบันอุดมศึกษาในระดับภูมิภาค

4.3 กลยุทธ์ระดับสถาบัน ได้แก่ การออกนโยบาย กฎหมายการพัฒนาสันติพิสัย การกำหนดหลักสูตรการสอนสันติพิสัย การส่งเสริมการศึกษาวิชาทางสันติ การกำหนดให้มีองค์กรเครือข่าย และการจัดกิจกรรมรณรงค์สร้างและพัฒนาสันติพิสัยขึ้นในสถาบัน

ภาควิชา.....นโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา.....ลายมือชื่อนิสิต.....
 สาขาวิชา.....อุดมศึกษา.....ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....
 ปีการศึกษา.....2553.....ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม.....

4984724527: MAJOR HIGHER EDUCATIONAL

KEYWORDS: PEACE MINDEDNESS/STYLES/STRATEGIES

SIRA UDOMRAT: PROPOSED STYLES AND STRATEGIES FOR PEACE-MINDEDNESS DEVELOPMENT OF THAI UNDERGRADUATE STUDENTS. ADVISOR: ASST. PROF. PANSAK POLSARAM, Ph.D., CO-ADVISOR: ASSOC. PROF. SIRIDEJ SUJIVA, Ph.D., 335 pp.

The purpose of this research were 1) to study about the state of peace-mindedness of Thai undergraduate students; 2) to propose the styles of peace-mindedness of Thai undergraduate students; 3) to propose the strategies for peace-mindedness development of Thai undergraduate students. It involved in-depth study of data based on documentary analysis and interview of senior experts on peace-mindedness. Then, the quantitative study was carried out through the survey of the sample group of 1,600 students. Moreover, data were analyzed by performing Exploratory Factor Analysis with element extraction and varimax rotation. Research instruments included the questionnaire regarding the characteristics of peace-mindedness of Thai undergraduate students, while Cronbach's alpha internal consistency was estimated for the reliability. Naming of the styles of peace-mindedness and development of strategies for peace-mindedness development of Thai undergraduate students have been conducted with SWOT analysis based on connoisseurship.

Research Findings:

1. With respect to the state of peace-mindedness, it was found that
  - 1.1 The students continually gained peace-mindedness knowledge with the highest percentage (45.81%) in lower secondary school; then, the primary school. Meanwhile, the least percentage (7.5%) was found in the higher education.
  - 1.2 When the students encountered certain conflicts, they tended to consult their friend most at 78.81%; then, parents (64.56%), teachers-lecturers (37.00%) and no consultation (9.4%), respectively.
2. The styles of peace-mindedness derived from the analysis of 8 factors: 1.) empathy, 2. optimistic, 3.) merciful, 4.) campaign, 5.) tolerant, 6.) ruminate, 7.) intermediate, and 8.) harmony
3. According to the data analysis of the state of peace-mindedness based on the variables and peace-mindedness, five factors, namely, genders, regions, type of institutions, fields of study, and level of education have affected on the level of those eight styles of peace-mindedness with statistical significance at 0.05. In general, female had higher level of peace-mindedness than male. The total level of peace-mindedness in northeastern region was the highest with the lowest one found in the northern region. Generally, private higher education institutions have higher level of peace-mindedness than public higher education ones. Total level of peace-mindedness in Social Science and Humanities field was the highest; while, the lowest one was found in Health Science. Besides, the first-year and the third-year students had the highest and lowest total level of peace-mindedness, respectively.
4. Strategies for Peace-Mindedness Development
  - 4.1 National-level Strategies were the introduction of policies, laws on peace-mindedness development, the formulation of peace-mindedness curriculum, the promotion of researches and studies on peace-mindedness, the arrangement of network organizations and the initiation of campaigns for building and developing national-level peace-mindedness.
  - 4.2 Regional-level Strategies were the introduction of policies, laws on peace-mindedness development, the formulation of peace-mindedness curriculum, the promotion of researches and studies on peace-mindedness, the arrangement of network organizations and the initiation of campaigns for building and developing national-level peace-mindedness via the collaborations among regional higher education institutions.
  - 4.3 Institutional-level Strategies were the introduction of policies, laws on peace-mindedness development, the formulation of peace-mindedness curriculum, the promotion of researches and studies on peace-mindedness, the arrangement of network organizations and the initiation of campaigns for building and developing national-level peace-mindedness within the institutions.

Department : Educational Policy, Management and Leadership

Field of Study : Higher Education

Academic Year : 2010

Student's Signature _____

Advisor's Signature _____

Co-advisor's Signature _____

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารมัย และรองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาสละเวลาให้คำแนะนำ ความช่วยเหลือ ด้วยความเมตตาโดยตลอด ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในสาขาวิชา อุดมศึกษาและคณาจารย์ในคณะครุศาสตร์ทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้คำสั่งสอน ประสิทธิ์ประสาทวิชา ความรู้และประสบการณ์แก่ผู้วิจัย ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความ สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ข้อมูล คำแนะนำและให้ ความกรุณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย ขอกราบขอบพระคุณรอง ศาสตราจารย์ ดร.พรชูลี อาชวอำรุง ที่ได้ให้ความกรุณาจุดประเด็นความคิดและถ่ายทอด ประสบการณ์ต่างๆอันมีค่าเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งพลเอกเอกชัย ศรีวิลาศ ซึ่งท่านได้ให้ ความกรุณาสละเวลาอันมีค่าแก่ผู้วิจัยทุกครั้งเสมอ รวมทั้งขอบคุณเจ้าของผลงานทางวิชาการทุกชิ้น ที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาค้นคว้าจนเกิดเป็นวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขึ้น

ขอบคุณห้องสมุดคณะครุศาสตร์ที่ใช้สถานที่เป็นเสมือนบ้าน ขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่ที่ห้องสมุดทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือเสมือนพี่น้อง โดยเฉพาะดร.สุวิมล ชนะผลเลิศ คุณ สุรารักษ์ พรหมยอด และคุณปริญา ขาวฟ่องที่เข้าร่วมทุกข์สุขมาโดยตลอด

ขอบคุณญาติพี่น้องและเพื่อนที่ได้ให้ความช่วยเหลือทั้งร่างกาย สติปัญญา และเป็นกำลังใจ ถามความคืบหน้า ช่วยกระตุ้นเตือนให้คำชี้แนะและเสริมแรง ให้กับผู้วิจัยมาโดย ตลอด เช่น คุณอุดม สิริเสรีภาพ นายแพทย์สมภพ วนเวชกุล ผศ.ดร.ฐิติมาวดี เจริญรัชต์ ผศ. อำนาจ วัจจัน และขอบคุณอีกหลายท่านที่ไม่สามารถเอ่ยนามได้ทั้งหมด แต่จารีกรอยู่ในใจของ ผู้วิจัยอยู่ตลอดไป

คุณงามความดีทั้งหลายและประโยชน์ที่เกิดจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอ มอบแด่พระคุณบิดามารดาผู้ให้กำเนิด พระคุณครูและอาจารย์ทุกท่านที่กล่อมเกลอบรมสั่งสอนใน ทุกด้าน ซึ่งให้เห็นความสำคัญของการศึกษา ขอขอบคุณบิดาที่เสียสละให้ผู้วิจัยมีโอกาสศึกษาระดับ ปริญญาเอก ขอขอบคุณมารดาที่คอยสนับสนุนในทุกๆด้านอย่างเต็มที่ ขอขอบคุณภรรยา ที่สละเวลามา ช่วยงานวิจัยและดูแลบุตรที่ยังแบเบาะ ขอขอบคุณบุตร เด็กหญิงกัญญวรา อุดมรัตน์ที่ทำให้ยิ้มได้ ทั่วทั้งที่อยู่ในความทุกข์ ท้อ และเหนื่อย ขอขอบคุณร่างกายทุกส่วนที่เสียสละเผชิญความยากลำบาก ตรากตรำ และขอบคุณจิตใจของผู้วิจัยที่มีความเข้มแข็ง มานะบากบั่นอดทน อดกลั้นฝ่าฟัน อุปสรรคทุกประการจนประสบความสำเร็จในครั้งนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ต
สารบัญแผนภูมิ.....	ถ
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
กรอบแนวคิด ทฤษฎีในการวิจัย.....	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	46
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับสันติพิสัย.....	48
ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับสันติภาพ.....	59
ตอนที่ 3 การดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อสันติ.....	68
ตอนที่ 4 การสร้างเครื่องมือวัดสันติพิสัย.....	87
ตอนที่ 5 ลักษณะของนิสิตนักศึกษา.....	95
ตอนที่ 6 ทฤษฎีบุคลิกภาพ.....	106
ตอนที่ 7 การกำหนดกลยุทธ์ด้วย SWOT.....	114
ตอนที่ 8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	121

บทที่	หน้า
3	
วิธีการดำเนินงานวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	126
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	128
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	131
ขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัย.....	132
ตารางสรุปขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัย.....	137
4	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพสันติพิสัยในนิสิตนักศึกษาไทย.....	140
1.1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา	141
1.2 การวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบเพื่อจำแนกแบบสันติพิสัย	143
ตอนที่ 2 การนำเสนอแบบสันติพิสัยสำหรับนิสิตนักศึกษาไทย.....	163
2.1 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับสันติพิสัยทั้ง 8 แบบ..	167
2.2 ผลการวิเคราะห์ระดับสันติพิสัยในแต่ละแบบตามข้อมูลพื้นฐานที่ได้จาก การวัดโดยตรง	191
2.3 ผลการวิเคราะห์ระดับสันติพิสัยในแต่ละแบบตามข้อมูลพื้นฐานที่ได้ จำแนกตามตัวแปรลักษณะทางประชากรเปรียบเทียบทั้ง 8 แบบสันติพิสัย.	225
ตอนที่ 3 การพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาสันติพิสัยในนิสิตนักศึกษาไทย.....	230
3.1 การจัดทำร่างกลยุทธ์การพัฒนาสันติพิสัยในนิสิตนักศึกษาไทย.....	230
3.2 การตรวจสอบกลยุทธ์การพัฒนาสันติพิสัยในนิสิตนักศึกษาไทย.....	237
5	
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย.....	243
อภิปรายผลการวิจัย.....	250
ข้อเสนอแนะ.....	263
ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้.....	263
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	264

	หน้า
รายการอ้างอิง	265
ภาคผนวก.....	275
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย.....	276
ภาคผนวก ข รายนามผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์และการประชุม Connoisseurship.....	278
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้วิจัย.....	283
ภาคผนวก ง ตารางและแผนภูมิแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	302
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	335

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.1	เปรียบเทียบประเด็นและขอบเขตของสันติพิสัย.....	16
1.2	ตัวอย่างตารางที่ 1 การเปรียบเทียบประเด็นและขอบเขตของสันติพิสัย.....	21
1.3	ตัวอย่างตารางที่ 2 วิเคราะห์และเปรียบเทียบความหมายของคำในสารบบของ (UNESCO, 1996, 1998).....	22
1.4	ตัวอย่างตารางที่ 3 วิเคราะห์และเปรียบเทียบแนวคิดทางด้านสันติศึกษาของนักวิชาการ.....	23
1.5	ตัวอย่างตารางที่ 4 วิเคราะห์และเปรียบเทียบแนวคิดทางด้านสันติภาพของนักวิชาการ.....	23
1.6	ตัวอย่างตารางที่ 5 แสดงการหาความสอดคล้อง ตรงกับนิยามและความถี่ซ้ำเพื่อสรุปส่วนประกอบสันติพิสัย.....	25
1.7	ตัวอย่างตารางที่ 6 สรุปส่วนประกอบสันติพิสัย	26
1.8	สรุปสาระสำคัญประเภทบุคลิกภาพตามทฤษฎีเอ็นเนียแกรม.....	28
1.9	เปรียบเทียบการจำแนกลักษณะและแบบการเรียนแบบต่างๆของนิสิตนักศึกษาตามแนวคิดของนักวิชาการ.....	34
1.10	การวิเคราะห์ลักษณะของนิสิตนักศึกษาไทย.....	36
1.11	การสังเคราะห์แบบลักษณะนิสิตนักศึกษาไทยจาก แบบการเรียน ลักษณะและบุคลิกภาพแบบต่างๆของนิสิตนักศึกษาตามแนวคิดของนักวิชาการ.....	37
1.12	การสังเคราะห์แบบสันติพิสัยในนิสิตนักศึกษาไทย.....	42
2.1	การสรุปส่วนประกอบของสันติพิสัย.....	107
2.2	บุคลิกภาพ 16 แบบ.....	122
3.1	สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling).....	124
3.2	สรุปขั้นตอนการวิจัย.....	131
4.1	จำนวนและของลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนิสิตนักศึกษาที่ใช้เป็นตัวอย่างในการศึกษา.....	135
4.2	จำนวนและร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่ได้รับความรู้เรื่องสันติพิสัยครั้งแรก จำแนกตามระดับการศึกษา	136
4.3	จำนวนร้อยละ ผู้ที่นิสิตนักศึกษาจะปรึกษาเมื่อมีปัญหาความขัดแย้ง.....	136

ตารางที่		หน้า
4.4	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษา.....	141
4.5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสันติพิสัยรายข้อ.....	147
4.6	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระดับสันติพิสัยทั้ง 8 แบบกับตัวแปร เพศ.....	160
4.7	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระดับสันติพิสัยทั้ง 8 แบบกับตัวแปร ภูมิภาค	161
4.8	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับสันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคน ทดสอบรายคู่ ระหว่างภูมิภาค.....	162
4.9	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก ทดสอบรายคู่ ระหว่างภูมิภาค.....	163
4.10	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตาทดสอบรายคู่ ระหว่างภูมิภาค.....	164
4.11	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับสันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์ ทดสอบรายคู่ระหว่างภูมิภาค.....	165
4.12	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับสันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้อดกลั้น ทดสอบรายคู่ระหว่างภูมิภาค.....	166
4.13	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับสันติพิสัยแบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์ ทดสอบรายคู่ระหว่างภูมิภาค.....	167
4.14	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับสันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรี ทดสอบรายคู่ระหว่างภูมิภาค.....	168
4.15	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพทดสอบรายคู่ระหว่างภูมิภาค.....	169
4.16	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระดับสันติพิสัยทั้ง 8 แบบกับตัวแปร ประเภทสถาบันอุดมศึกษา.....	170
4.17	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระดับสันติพิสัยทั้ง 8 แบบกับตัวแปร กลุ่มสาขาวิชาที่เรียน.....	171
4.18	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา ทดสอบรายคู่ ระหว่างกลุ่มสาขาวิชา.....	173
4.19	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับสันติพิสัยแบบที่ 4	

ตารางที่		หน้า
	ผู้รณรงค์ ทดสอบรายคู่ระหว่างกลุ่มสาขาวิชา.....	174
4.20	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ รายคู่ระหว่างกลุ่มสาขาวิชา.....	175
4.21	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระดับสันติพิสัยทั้ง 8 แบบ กับตัวแปรชั้นปีการศึกษา.....	176
4.22	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับสันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคน ทดสอบรายคู่ระหว่างระดับชั้นปีที่ศึกษา.....	177
4.23	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก ทดสอบรายคู่ระหว่างระดับชั้นปีที่ศึกษา.....	178
4.24	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา ทดสอบรายคู่ระหว่างระดับชั้นปีที่ศึกษา.....	179
4.25	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับสันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้อดกลั้น ทดสอบรายคู่ระหว่างระดับชั้นปีที่ศึกษา.....	180
4.26	เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคนจำแนก ตามเพศ.....	182
4.27	เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคนจำแนก ตามภูมิภาค	182
4.28	เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคนจำแนก ตามประเภทสถาบัน.....	183
4.29	เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยสันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของ คนจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา.....	184
4.30	เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคนจำแนก ตามชั้นปีการศึกษา	185
4.31	เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวกจำแนกตามเพศ....	186
4.32	เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก จำแนกตาม ภูมิภาค	187
4.33	เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก จำแนกตาม สถาบัน.....	188
4.34	เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก จำแนกตามกลุ่ม	

ตารางที่	หน้า
	สาขาวิชา..... 189
4.35	เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก จำแนกตามชั้นปี การศึกษา 189
4.36	เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา จำแนกตามเพศ..... 190
4.37	เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา จำแนกตามภูมิภาค 191
4.38	เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตาจำแนกตามสถาบัน..... 192
4.39	เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา.... 193
4.40	เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา จำแนกตามชั้นปีการศึกษา... 194
4.41	เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์ จำแนกตามเพศ..... 195
4.42	เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์ จำแนกตามภูมิภาค..... 196
4.43	เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์ จำแนกตามสถาบัน..... 197
4.44	เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา.. 198
4.45	เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์ จำแนกตามชั้นปีการศึกษา. 199
4.46	เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้อดกลั้น จำแนกตามเพศ..... 199
4.47	เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้อดกลั้น จำแนกตามภูมิภาค 200
4.48	เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้อดกลั้น จำแนกตามสถาบัน..... 201
4.49	เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้อดกลั้นจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา... 201
4.50	เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้อดกลั้น จำแนกตามชั้นปีการศึกษา.. 202
4.51	เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์จำแนกตามเพศ..... 203
4.52	เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์จำแนกตามภูมิภาค 203
4.53	เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์จำแนกตามสถาบัน..... 204
4.54	เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์จำแนกตามกลุ่ม สาขาวิชา..... 205
4.55	เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์จำแนกตามชั้นปี การศึกษา 205
4.56	เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรีจำแนกตามเพศ..... 206
4.57	เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้ประสาน ไมตรีจำแนกตามภูมิภาค.. 206
4.58	เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรีจำแนกตามสถาบัน.. 207
4.59	เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้ประสาน ไมตรีจำแนกตามกลุ่ม

ตารางที่	หน้า
	สาขาวิชา..... 208
4.60	เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรีจำแนกตามชั้นปี การศึกษา 209
4.61	เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ จำแนกตามเพศ.. 209
4.62	เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ จำแนกตาม ภูมิภาค 210
4.63	เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ จำแนกตาม สถาบัน..... 211
4.64	เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ จำแนกตามกลุ่ม สาขาวิชา..... 212
4.65	เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ จำแนกตามชั้นปี การศึกษา..... 213
4.66	ค่าเฉลี่ยของแบบสันติพิสัยทั้ง 8 เปรียบเทียบตามเพศของนักศึกษา..... 213
4.67	ค่าเฉลี่ยของแบบสันติพิสัยทั้ง 8 เปรียบเทียบตามลักษณะภูมิภาคที่ตั้งของ สถาบัน..... 214
4.68	ค่าเฉลี่ยของแบบสันติพิสัยทั้ง 8 เปรียบเทียบตามประเภท สถาบันอุดมศึกษา..... 215
4.69	ค่าเฉลี่ยของแบบสันติพิสัยทั้ง 8 เปรียบเทียบตามกลุ่มสาขาวิชา..... 215
4.70	ค่าเฉลี่ยของแบบสันติพิสัยทั้ง 8 เปรียบเทียบตามชั้นปีการศึกษา..... 216
4.71	สรุปการแปลผลค่าเฉลี่ยของแบบสันติพิสัยทั้ง 8 ของนักศึกษาเปรียบเทียบ กับตัวแปรทั้ง 5 ประเภท..... 216
4.72	ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ภาวะคุกคาม(SWOT Analysis) ด้วยTOWS Matrix 220
4.73	สรุปและจัดระดับกลยุทธ์การพัฒนาสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทยระดับ ปริญญาบัณฑิต..... 228

สารบัญภาพ

ภาพประกอบที่		หน้า
1.1	กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่องการนำเสนอแบบสันติพิสัยในนิสิตนักศึกษาไทย	10
1.2	แนวคิดสารบบสันติพิสัยสำหรับนิสิตนักศึกษาไทย.....	20
2.1	แสดงความหมายของสันติภาพ.....	60
2.2	แสดงความแตกต่างระหว่างสันติศึกษากับสันติวิทยา.....	71
2.3	แสดงกรอบแนวคิดการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติและกลมเกลียว (UNESCO, 1998).....	82
2.4	แสดงการจำแนกกลุ่มนิสิตนักศึกษา.....	92
3.1	สรุปขั้นตอนการวิจัย.....	133
4.1	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบสามารถเขียนแสดงเป็นแผนภาพ (Dendrogram).....	154
4.2	ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและองค์ประกอบ.....	162
4.3	เดนไดรแกรมสรุปชื่อองค์ประกอบจากคำสำคัญของข้อความที่มีค่า น้ำหนักคะแนน (Factor loading) ที่มากที่สุด 4 ลำดับ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย.....	164
4.4	ไค้่งปกติแสดงการแปลความหมายคะแนนสันติพิสัย.....	

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
4.1	แสดงการเปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคนจำแนกตามภูมิภาค.....	183
4.2	แสดงการเปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคนจำแนกตามประเภทสถาบัน.....	184
4.3	แสดงการเปรียบเทียบระดับสันติพิสัยสันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคนจำแนกตามชั้นปีการศึกษา.....	186
4.4	แสดงการเปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก จำแนกตามภูมิภาค	187
4.5	แสดงการเปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก จำแนกตามประเภทสถาบัน.....	188
4.6	แสดงการเปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก จำแนกตามชั้นปีการศึกษา.....	190
4.7	แสดงการเปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา จำแนกตามเพศ.....	191
4.8	แสดงการเปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา จำแนกตามภูมิภาค.....	192
4.9	แสดงการเปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตาจำแนกตามประเภทสถาบัน...	193
4.10	แสดงการเปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา จำแนกกลุ่มสาขาวิชา.....	194
4.11	แสดงการเปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา จำแนกตามชั้นปีการศึกษา....	195
4.12	แสดงการเปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์ จำแนกตามภูมิภาค.....	197
4.13	แสดงการเปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา..	198
4.14	แสดงการเปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้อดกลั้นจำแนกตามภูมิภาค.....	200
4.15	แสดงการเปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้อดกลั้น จำแนกตามชั้นปีการศึกษา...	202
4.16	แสดงการเปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์จำแนกตามภูมิภาค.....	204
4.17	แสดงการเปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรีจำแนกตามภูมิภาค...	207
4.18	แสดงการเปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรีจำแนกตามประเภทสถาบัน.....	208
4.19	แสดงการเปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ จำแนกตามภูมิภาค.....	211

แผนภูมิที่	หน้า
4.20 แสดงการเปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา.....	212

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สงครามแต่ละครั้งทิ้งความทุกข์ยากไว้เป็นมรดกเนื้อร้ายที่บ่มเพาะให้เกิดสงครามหรือปฏิวัติในเวลาต่อมา (ประชุมสุข อาชวอำรุง, 2531) การอยู่ร่วมกันด้วยความสุขจึงเป็นยอดปรารถนาของทุกสังคม ความสุขเกิดขึ้นจากการอยู่ร่วมกันอย่างสงบหรือที่เรียกว่าสันติภาพ ซึ่งสันติภาพเป็นสภาพการแก้ปัญหาโดยไม่ใช้กำลัง ทำให้เกิดประโยชน์คือ ช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องได้ ในสังคม สันติภาพมีลักษณะ 2 ประการคือ สภาพที่ไม่มีสงคราม กับสภาพที่มีระเบียบข้อบังคับที่เป็นระบบหนึ่งของการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยไม่ใช้กำลัง

ถ้าหากมนุษย์ในโลกอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขปลอดจากภาวะสงคราม ปลอดจากการใช้ความรุนแรง สังคมมีความยุติธรรม มนุษย์ก็ไม่จำเป็นต้องเรียกร้องหาสันติภาพ แต่ความเป็นจริงในปัจจุบันมิได้เป็นเช่นนั้น เพราะในปัจจุบันยังมีสงคราม มีความขัดแย้งกันแทบจะทั่วทุกมุมโลก สาเหตุของความขัดแย้งที่จะนำมาซึ่งความวุ่นวายและขาดสันติภาพก็เป็นเพราะว่าโลกของเราประกอบไปด้วยผู้คนต่างเชื้อชาติ ศาสนา ต่างภาษา ต่างเผ่าพันธุ์ มีความคิดเห็นทางการเมืองต่างกัน อาศัยอยู่ในภูมิประเทศแตกต่างกัน ซึ่งก่อให้เกิดระดับการพัฒนา เศรษฐกิจที่แตกต่างกันอันเนื่องมาจากทรัพยากรที่อำนวยต่อการพัฒนาของประเทศที่แตกต่างกัน และผลจากความต่างกันในด้านต่างๆ นี้เองเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความขัดแย้งจนนำไปสู่ภาวะสงครามดังเช่นสงครามโลก สงครามศาสนาที่รู้จักกันในนาม สงครามครูเสด สงครามแบ่งแยกสีผิวในแอฟริกา สงครามเย็นที่เกิดจากความขัดแย้งทางความเชื่อของโลกเสรีกับโลกคอมมิวนิสต์ สงครามอิรัก-อิหร่าน และเหตุการณ์อิรักบุกยึดคูเวตที่นำมาสู่สงครามอิรักกับกองกำลังรักษา สันติภาพของสหประชาชาติที่นำโดยสหรัฐอเมริกา จนกระทั่งเหตุการณ์ก่อการร้ายที่เกิดขึ้นรายวันในสถานที่ต่างๆ ของโลก เช่น ระเบิดพลีชีพ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเหตุการณ์ 911 ที่ทำให้โลกตะลึงกับเหตุการณ์สลดอากาศจีเครื่องบินให้ไปชนตึกเวิลด์เทรดที่ประเทศสหรัฐอเมริกาอันนำมาซึ่งความสูญเสียอย่างใหญ่หลวง และเป็นการประกาศชื่อขบวนการก่อการร้าย อัลกออิดะ และจุดชนวนก่อการร้ายให้กับกลุ่มหัวรุนแรงต่างๆ ทั่วโลก

สำหรับประเทศไทย ในปัจจุบันก็เกิดปัญหาความมั่นคงภายในประเทศที่ทำให้เกิดความสับสนวุ่นวาย แบ่งพรรคแบ่งพวก แดกความสามัคคี อันมีสาเหตุมาจากความขัดแย้งทางการเมือง จึงนำมาซึ่งการทำรัฐประหาร โดยคณะปฏิรูปการเมืองการปกครองในระบอบ

ประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 ซึ่งผลของการขัดแย้งก็ยังปรากฏให้เห็นในรูปแบบของ ม็อบที่ปราศรัยโจมตีขับไล่ การเดินขบวนประท้วง การปะทะกัน และการใช้ความรุนแรงทั้งในกรุงเทพและในส่วนภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งเหตุการณ์ความไม่สงบ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยที่มีเหตุการณ์ก่อการร้ายรายวันทั้งการฆ่าผู้บริสุทธิ์ การเผาโรงเรียน การวางระเบิดในสถานที่สาธารณะ สถานที่ราชการ จนนำไปสู่การประกาศใช้พระราชบัญญัติภาวะฉุกเฉินในเขตพื้นที่ที่มีปัญหา อยู่หลายครั้ง เหตุการณ์ความไม่สงบนี้ยังไม่มีทีท่าที่จะเบาบางลง แต่กลับทวีความรุนแรงขึ้นและยังลุกลามไปยังจังหวัดอื่นๆ ที่อยู่ใกล้เคียง ซึ่งปัญหาความมั่นคงของชาติมิได้เกิดขึ้นในประเทศไทยเท่านั้น แต่เป็นปัญหาสำคัญของโลกด้วย ดังจะเห็นได้จากประเทศที่เป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ 20 ประเทศใน 114 ประเทศเกิดปัญหาการก่อการร้ายจนประธานาธิบดีสหรัฐ ประกาศว่าการก่อการร้ายเป็นภัยคุกคาม มนุษยชาติ นอกจากนี้องค์การสหประชาชาติต้องใช้งบประมาณมหาศาลเพื่อรักษาสถานการณ์เพื่อไม่ให้เกิดสงคราม ซึ่งเป็นเงินที่ต้องจ่ายเป็นงบประมาณประจำปี แสดงให้เห็นว่าโลกต้องจ่ายเงินหลายพันล้านบาทในแต่ละปีเพื่อรักษาสันติภาพของโลกไว้ แต่ถ้าทุกประเทศใช้การศึกษาเพื่อช่วยปลูกฝังเยาวชนคนรุ่นใหม่ให้มีความรู้ความเข้าใจในสันติศึกษา มีทักษะและทัศนคติในการแก้ปัญหาด้วยสันติวิธีก็จะช่วยลดงบประมาณรายจ่ายในการรักษาสันติภาพของโลก และสามารถนำเงินส่วนนี้ไปพัฒนาทรัพยากรในด้านอื่นทั้งทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรบุคคล ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อมของโลกมากกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้

ถึงแม้จะมีเหตุการณ์ต่างๆ ที่ขัดแย้งในโลกจนเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดสงครามที่รุนแรงที่สุดและทำให้เกิดความสูญเสียแก่มนุษยชาติมากที่สุด ในนามสงครามโลกครั้งที่ 2 มาแล้วก็ตาม มนุษย์ก็ยังเห็นความสำคัญของสันติภาพที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ปลอดภัย สงคราม การใช้ความรุนแรงเข้าหากัน โดยจะเห็นได้จากสงครามโลกครั้งที่ 1 มนุษย์ได้พยายามเรียกร้องสันติภาพโดยการจัดตั้งสันนิบาตชาติซึ่งถึงแม้จะล้มเหลว เพราะภายหลังยังมีสงครามโลกครั้งที่ 2 เกิดขึ้นแต่ก็แสดงให้เห็นว่ามนุษย์ยังคงต้องการสันติภาพอยู่ และเมื่อหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ก็ได้มีการดำเนินการเรียกร้องหาสันติภาพโดยการจัดตั้งองค์การเพื่อสันติภาพขึ้นมากมาย เช่น องค์การสหประชาชาติซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อสร้างสันติภาพในโลก หลีกเลียงสงคราม การรณรงค์เรื่องสันติภาพโดยประกาศให้ปีพ.ศ. 2529 เป็นปี “สันติภาพสากล” (UN Year of Peace) โดยโครงการปีสันติภาพสากลเป็นการร่วมรณรงค์ให้เห็นคุณค่าของสันติภาพ เผยแผ่และกระตุ้นให้บุคคลทั่วไปมีบทบาทในการผดุงและรักษาสันติภาพเห็นถึงอันตรายของการใช้ความรุนแรงในรูปแบบต่างๆ ประเทศไทยก็ได้รับเลือกให้เป็นที่ตั้งสำนักงานภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกขององค์การสหประชาชาติหลายองค์การ ได้แก่ ESCAP, UNESCO, FAO, UNICEF,

WHO จึงนับว่ากรุงเทพฯเป็นที่ตั้งองค์การสหประชาชาติในทวีปเอเชีย (ประทุมสุข อาชวอำรุง, 2530) ยูเนสโกองค์การชำนาญพิเศษแห่งหนึ่งขององค์การสหประชาชาติ ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2489 องค์การ UNESCO ได้ก่อตั้งขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายที่ต้องการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมแห่งสงครามและความรุนแรงมาสู่วัฒนธรรมแห่งสันติภาพ โดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือ นอกจากนี้ คณะกรรมการ APNIEVE ซึ่งมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์หลัก คือเพื่อส่งเสริมและพัฒนา การศึกษาระหว่างประเทศและการศึกษาคุณธรรมเพื่อให้เกิดสันติภาพ สิทธิมนุษยชนและ ประชาธิปไตยภายใต้บริบทของการพัฒนาที่เน้นองค์รวม มนุษยธรรมและยั่งยืน ผ่านความร่วมมือ ระหว่างบุคคลและสถาบันต่างๆ ในรัฐสมาชิกของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก โดย APNIEVE ถูกจัด ขึ้นในเพื่อเป็นการติดตามผลของการประชุมครั้งที่ 44 ของ ICE (International Conference on Education) ที่เมืองเจนีวาในเดือนตุลาคม ปีค.ศ. 1994 วัตถุประสงค์ของ APNIEVE คือช่วยให้คำ ปรึกษาและโครงการของการจัดการศึกษาเพื่อสันติภาพ สิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตย (Declaration and the integrated framework of Action on Education for Peace, Human Rights, and Democracy) ถูกนำไปใช้ภายใต้หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งกรอบแนวคิดดังกล่าวนี้ยังย้ำคำ ปรึกษาของรัฐมนตรีด้านการศึกษาของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ในปีค.ศ. 1993 ซึ่งย้ำว่าคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญในการศึกษาภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกมี วัฒนธรรมร่วมกันเกี่ยวกับคุณค่าของมนุษย์และจิตวิญญาณอย่างมาก ซึ่งข้อค้นพบที่ได้จะเป็น สื่อที่ก่อให้เกิดเอกภาพ ความสามัคคีและสันติภาพและยังเป็นเครื่องมือสำหรับการพัฒนาที่เน้น องค์รวม มนุษยธรรมและยั่งยืน รัฐสมาชิกแต่ละรัฐที่มีอาณาเขต ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ ระดับชั้น การพัฒนาและวัฒนธรรมที่ต่างกัน สามารถแบ่งปันประสบการณ์ที่มีลักษณะเฉพาะในการ ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมให้เข้ากับการเวลา ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับประเพณี ความเชื่อและวิถี ปฏิบัติของแต่ละประเทศจะทำให้เกิดความเข้าใจของคุณค่าและความหวังร่วมกัน และรวมไปถึง ความแตกต่างอันจะก่อให้เกิดความเคารพและยอมรับซึ่งกันและกัน ในเครือข่ายของการศึกษาเพื่อ สันติภาพ การยอมรับ สิทธิมนุษยชน ประชาธิปไตยและความเข้าใจระหว่างประเทศ ประสบการณ์ ของ APNIEVE จะให้แนวคิดที่มีคุณค่าสำหรับการสร้างความสัมพันธ์ในภูมิภาคและระหว่างภูมิภาค ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมของสันติภาพอันยั่งยืนขึ้น (UNESCO, 1998)

การศึกษามีส่วนช่วยให้เกิดสันติภาพ โดยที่การศึกษาจะพัฒนาคุณธรรม พัฒนา จิตใจ โดยใช้หลักของศาสนาเข้าไปช่วย ทำให้มนุษย์มีความอดทน อดกลั้น รู้จักแก้ปัญหาและข้อ ขัดแย้งด้วยปัญญา ด้วยการประนีประนอมรังเกียจความรุนแรง เป็นคนรู้จักเอาเขาามาใส่ใจเรา ไจ กว้าง มีน้ำใจ มีความเป็นประชาธิปไตย เมื่อการศึกษาให้ความเข้าใจแก่นมนุษย์แล้ว การอภัยยอม

เกิดขึ้น ความขัดแย้งก็ย่อมลดลง เคารพในการเป็นมนุษย์ของทุกคน รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น เมื่อมีความขัดแย้งก็สามารถทำการตกลงกันได้

การศึกษาเรื่องสันติวิธีหรือปฏิบัติการไร้ความรุนแรง แม้เกี่ยวข้องกับใกล้ชิดกับการศึกษาสันติภาพหรือที่บางท่านเรียกว่า “สันติศึกษา” ซึ่งสันติศึกษาก็คือ การจัดกระบวนการให้การศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจถึงสาเหตุปัญหาของความขัดแย้ง ความรุนแรง และมีความสามารถในการแสวงหาทางเลือกในการแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี แต่ก็ไม่ใช่ว่าจะเดียวกันกับการศึกษาสันติภาพเพราะ “สันติศึกษา” ครอบคลุมประเด็นศึกษาที่กว้างขวางซับซ้อนเป็นอันมาก ดังจะเห็นได้จากการจัดแบ่งกลุ่มศึกษาสันติภาพของสมาคมวิจัยสันติภาพนานาชาติ (IPRA : International Peace Research Association) อันเป็นสมาคมวิชาชีพของนักวิจัยสันติภาพ (peace researchers) จากทั่วโลกออกเป็น 15 กลุ่ม อาทิเช่น กลุ่มสันติศึกษา (Peace Education) กลุ่มศึกษาสิทธิมนุษยชนนานาชาติ (International Human Right) กลุ่มศึกษาสตรีและสันติภาพ (Woman and Peace) กลุ่มศึกษาประวัติศาสตร์สันติภาพ (Peace History) กลุ่มศึกษากระบวนการสันติภาพ (Peace Movement) กลุ่มศึกษาการเปลี่ยนแปลงในยุโรปตะวันออก (Eastern Europe) กลุ่มศึกษาการสื่อสาร (Communications) กลุ่มศึกษาภาวะด้อยโอกาสของมนุษย์ในเศรษฐศาสตร์การเมืองโลก (Human Marginalization in the Global Political Economy) กลุ่มศึกษาผู้ลี้ภัย (Refugees) กลุ่มศึกษาความมั่นคงเชิงนิเวศ (Ecological Security) กลุ่มศึกษาความมั่นคงและการลดอาวุธ (Security and Disarmament) กลุ่มศึกษาการแก้ไขข้อขัดแย้งและการสร้างสันติภาพ (Conflict Resolution and Peace building) กลุ่มศึกษาความขัดแย้งภายใน (Internal Conflict) กลุ่มศึกษาศาสนาและความขัดแย้ง (Religions and Conflict) และกลุ่มศึกษาสันติวิธี (Nonviolence) เช่นนี้ อาจกล่าวได้ว่าการศึกษาสันติวิธีเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาสันติภาพ (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, 2532)

ปัจจุบัน เรื่องสันติภาพและสันติศึกษาเริ่มเป็นที่แพร่หลายมากยิ่งขึ้นในสังคมไทย โดยการเป็นที่ยอมรับในหลายวงการ และได้มีการเคลื่อนไหวเพื่อปลูกฝังผ่านระบบการศึกษาซึ่งเชื่อกันว่า หากได้มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพสูงแล้วย่อมส่งผลเป็นการถาวรในระยะยาว จะนำไปสู่สันติภาพและนำไปสู่ความมั่นคงของมนุษยชาติ (อุทัย บุญประเสริฐ, 2529) ซึ่งสอดคล้องกับไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน (2529) ที่ได้กล่าวถึงแนวคิดพื้นฐานของสันติศึกษาว่าเป็นแนวคิดพื้นฐานของการศึกษาปกติ แต่อย่างไรก็ตามแนวคิดพื้นฐานในปัจจุบันได้เกิดการปฏิบัติอย่างเบี่ยงเบนและผิดพลาดไปจากเป้าหมายที่ควรจะเป็นมากขึ้นทุกที เสียงเรียกร้องหาแนวทางปฏิบัติของสันติศึกษาจึงมีมากขึ้นตามลำดับ ซึ่งโดยเนื้อแท้แล้วสันติศึกษาเป็นพื้นฐานของการศึกษาทั้งหมด การส่งเสริมและพัฒนาสันติศึกษาที่แท้จริงนั้นคือการพัฒนาการศึกษาให้ดำเนินไปตามเจตนารมณ์หลักของการศึกษาอย่างแท้จริง สันติศึกษาจะต้องเป็นเรื่องของทุกคนเรียนรู้ร่วมกันมากกว่าสาขาของกลุ่มใด

กลุ่มหนึ่ง แนวคิดนี้จึงเป็นปรัชญาหรือค่านิยมควบคู่ไปกับเนื้อหาเฉพาะทาง ทั้งยังสามารถจัดการสอนได้ทุกระดับการศึกษา ตั้งแต่อนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษาทั้งในและนอกโรงเรียน ประเทศไทยได้เริ่มสอดแทรกวิชานี้มาตั้งแต่ปีการศึกษา 2523 ในหลักสูตร สังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาและในส่วนของระดับอุดมศึกษา ซึ่งประทุมสุข อาชวอำรุง (2529) ได้ให้ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนสันติศึกษาในมหาวิทยาลัยไว้ว่า การศึกษาระบบอุดมศึกษาหรือระดับมหาวิทยาลัยมีความจำเป็นที่จะต้องให้เรียนสันติวิทยามากกว่าในระดับโรงเรียนประถมและมัธยมด้วย นักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยเป็นปัญญาชนของประเทศที่จะต้องออกไปเป็นผู้นำประเทศเป็นส่วนใหญ่ จึงจำเป็นต้องมีทัศนคติสันติภาพและเข้าใจปัญหาที่จะเลือกตัดสินใจอย่างฉลาดที่จะนำประเทศชาติหลบหลีกภัยสงครามไปได้อย่างปลอดภัยและเรียบร้อย วิชาสันติวิทยาจึงเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะเป็นรายวิชาหนึ่งของหมวดการศึกษาทั่วไปในระดับปริญญาตรีของทุกมหาวิทยาลัยและไพฑูริย์ สีนลารัตน์ (2529) ได้แสดงความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า ในระดับอุดมศึกษาหรือระดับมหาวิทยาลัยนี้ สารของสันติศาสตร์ (Education about Peace) ควรได้รับการศึกษาอย่างลึกซึ้งในรูปแบบของสาขาวิชาเดียว และสหสาขาวิชาควบคู่ไปกับวิชาพื้นฐานทั่วไป โดยทั่วไปแล้วยังเป็นที่เข้าใจสับสนกันระหว่างสันติศาสตร์หรือสันติวิทยา (Peace Study) กับสันติศึกษา (Peace Education) ซึ่งนักวิชาการบางท่านใช้ในความหมายเดียวกันคือเป็นเรื่องของการศึกษาทำความเข้าใจในเนื้อหาสาระเกี่ยวกับสันติภาพ แต่ในปัจจุบันความหมายของสันติศึกษาเน้นหนักไปที่การจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดสันติภาพมากขึ้น ส่วนสันติศาสตร์หรือสันติวิทยาเป็นเรื่องของการศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับสันติภาพโดยตรงแต่อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดสันติภาพขึ้นได้นั้นย่อมจะต้องอาศัยเนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพเข้ามาช่วยด้วยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ด้วยเหตุนี้จุดแบ่งแยกที่สำคัญระหว่างสันติศาสตร์และสันติศึกษา จึงอยู่ที่เป้าหมาย กระบวนการ และผลของการศึกษา ซึ่งสันติศาสตร์จะเน้นเนื้อหาการศึกษาค้นคว้าเน้นหลักวิชาการเป็นจุดสำคัญ ในขณะที่สันติศึกษามุ่งสร้างผลในทางสันติสุข ใช้กระบวนการของสันติ และได้ผู้เรียนที่มีใจรักและปฏิบัติในทางสันติมากขึ้น

นักศึกษาวิชาประวัติศาสตร์และอารยธรรมย่อมทราบดีว่าในช่วงเวลาอันยาวนานที่อารยธรรมโลกได้วิวัฒนาการมา มนุษย์ได้ทำสงครามกันและได้พยายามแสวงหาสันติภาพครั้งแล้วครั้งเล่า และในสมัยปัจจุบันซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นสมัยของการขัดแย้ง และการแสวงหาทางประนีประนอม ท่ามกลางความแตกแยกการแข่งขันแสวงหาอำนาจและการสู้รบ มนุษย์ก็ยิ่งพยายามแสวงหาสันติภาพ เพราะสันติภาพจะเป็นหนทางเดียวที่จะทำให้มนุษยชาติอยู่รอดได้ มนุษย์สมัยปัจจุบันตระหนักว่าอารยธรรมของมนุษย์ซึ่งสร้างสมและถ่ายทอดกันมาหลายพันปีกำลังถูกทำลายกำลังประสบวิกฤตการณ์ที่เสี่ยงและรุนแรงที่สุดในประวัติศาสตร์และตระหนักด้วยว่า

เป็นหน้าที่ของมนุษย์แต่ละคน แต่ละกลุ่มที่จะต้องเรียนรู้วิธีการดำเนินชีวิตให้สอดคล้อง ปรองดองกับเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน เพื่อสร้างระเบียบร่วมกันให้เกิดสันติสุขในโลก เพื่อให้มนุษย์ ชาติรอดพ้นจากความหายนะ หากเกิดการทำลายล้างด้วยอาวุธสงครามหรือค่อยๆถูกทำลายล้าง ด้วยปัญหาต่างๆ ที่มนุษย์ไม่ยอมร่วมมือกันแก้ไข เช่น ปัญหาสถานะแวดล้อมเป็นพิษ สังคม มนุษย์เสื่อม ตลอดจนภัยพิบัติด้านาประการและท้ายที่สุด ปัญหาอันเกิดจากความท้อแท้และความ สิ้นหวัง

ทุกวันนี้ มีความพยายามของผู้นำประเทศ รัฐบาล องค์กรนานาชาติ สถาบัน ต่างๆ กลุ่มบุคคล และปัจเจกชนในการที่จะหาทางอยู่ร่วมกันโดยสันติ แต่ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้เพราะคนส่วนใหญ่ยังไม่เชื่อว่าสันติภาพเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ หลายคนมอง โลกในแง่ร้ายจึงเกิดความท้อแท้ ไร้ความหวัง ดำรงชีวิตด้วยความหวาดหวั่นกลัวเกรง อันเป็น ผลให้พัฒนาการด้านต่างๆ ชะงักงัน มนุษย์พึงขจัดความกลัวและความท้อแท้ ร่วมมือกันแสวงหา สันติภาพที่แท้จริงและถาวร ซึ่งหมายความว่าสันติภาพที่ตั้งอยู่บนรากฐานของความยุติธรรมของ เสรีภาพ และความเสมอภาค การเคารพสิทธิมนุษยชนและกฎหมายระหว่างประเทศ การร่วมมือใน การแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างประเทศ และการหลีกเลี่ยงสถานการณ์อันนำไปสู่สถานะสงคราม ตลอดจนความร่วมมือในการลดกำลังอาวุธ และการสนับสนุนการพัฒนาต่างๆ (วไล ฌ ป้อม เพชร, 2534)

ในอดีตมหาวิทยาลัยได้จัดการเรียนการสอนเพียงในเรื่องเกี่ยวกับเนื้อหาสาระ ของสันติศาสตร์หรือสันติวิทยาเท่านั้นเห็นได้จากรายวิชาที่เปิดสอนในคณะรัฐศาสตร์ของ มหาวิทยาลัยต่างๆ แต่ยังไม่ได้นับหนักที่จะสอนเพื่อสอดแทรกแนวคิดของสันติศึกษา ซึ่งปัจจุบัน นักวิชาการที่สนใจในเรื่องสันติศึกษาได้หันมาให้ความสำคัญในแนวคิดของสันติศึกษามากขึ้น เพื่อปลูกฝังให้มวลมนุษย์มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เชิงสันติและเรียนรู้ที่จะปฏิบัติต่อกันด้วยสันติ วิธี ซึ่งจะเป็นทางที่จะนำไปสู่การอยู่รอดของมวลมนุษย์ในโลกนี้ (สุนีย์ สุขเจริญ, 2533)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยซึ่งเป็นสถานการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จึงหันมาให้ความสำคัญเกี่ยวกับแนวคิดพื้นฐานของสันติศึกษาและการจัดการศึกษาเพื่อสันติภาพตามแนวทาง ดังกล่าวข้างต้นมากขึ้น อีกทั้งมหาวิทยาลัยก็มีศักยภาพในตนเองพอ ด้วยมีกลุ่มนักวิชาการด้าน ต่างๆ ที่ให้ความสนใจเกี่ยวกับสันติศึกษาที่สามารถจะจัดการและดำเนินการศึกษาค้นคว้าได้ จึง ก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวในรูปแบบต่างๆ เพื่อแสวงหาแนวทางในการดำเนินการเรื่องสันติ ศึกษานในมหาวิทยาลัยมาโดยตลอด ซึ่งจะเห็นได้จากความพยายามที่ผ่านมามีดังเช่นที่คณะ ครุศาสตร์ ก็เคยจัดให้มีการสอนสันติศึกษาขึ้นในคณะโดย ประชุมสุข อาชาวำรุง ได้เคยร่าง หลักสูตรวิชาชีพเฉพาะ และเสนอให้จัดหลักสูตรสันติศึกษาเป็นวิชาโทของคณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (Achava-Amrung, 1983) อีกทั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยยังได้คำนึงถึงว่ามหาวิทยาลัยมีหน้าที่ที่จะให้โอกาสนิสิตได้ศึกษาเรื่องของสันติภาพจึงริเริ่มจัดให้มีการเรียนการสอนวิชาที่ว่าด้วยสันติภาพขึ้น ให้ชื่อวิชาว่า มนุษย์กับสันติภาพ (Man and Peace) โดยให้เป็นวิชาเลือก 3 หน่วยกิตในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป และมหาวิทยาลัยอื่นเช่น คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ก็ได้มีการจัดประชุมวิชาการเรื่อง การจัดการศึกษาเพื่อสันติภาพ เมื่อวันที่ 26-27 พฤศจิกายน 2528 เพื่อรวบรวมแนวความคิดจากบุคคลและจากนักวิชาการในสาขาต่างๆ เกี่ยวกับสันติภาพและสันติศึกษา เพื่อให้สถาบันการศึกษาทั้งหลายจะได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อสันติภาพในระดับต่างๆต่อไป (อุทัย บุญประเสริฐ, 2529) นอกจากนี้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยก็ได้จัดประชุมทางวิชาการระดับนานาชาติเรื่องอุดมศึกษากับการส่งเสริมสันติภาพ (Higher Education and the Promotion of Peace) เมื่อวันที่ 1-3 ธันวาคม 2529 โดยมีวัตถุประสงค์ในข้อที่ 3 ว่าเพื่อพิจารณาและแสวงหารูปแบบแนวทางที่เหมาะสมในการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับสันติภาพและความขัดแย้งที่จัดทำกันอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาและในข้อที่ 5 ว่าเพื่อเป็นแนวทางในการจัดระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพในการสร้างสันติในตัวตน ในสังคมและในระดับนานาชาติ(จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529)

อย่างไรก็ตาม ผลการดำเนินการเกี่ยวกับสันติศึกษาในแต่ละมหาวิทยาลัยยังไม่มี การวัดผลที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม ผลการประชุมและสัมมนาทางวิชาการยังไม่ได้ข้อความรู้พอที่จะสรุปว่า นักศึกษาในระดับปริญญาตรีทั่วประเทศไทยมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสันติภาพ มากน้อยเพียงใด และมีคุณสมบัติ หรือยังขาดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางสันติในข้อใดบ้าง อีกทั้งยังไม่เคยมีการวิจัยเพื่อหาแบบสันติพิสัยของนักศึกษาปริญญาตรีของไทยมาก่อน และด้วยเหตุที่ นิสิตนักศึกษาเป็นกลุ่มบุคคลชั้นนำของประเทศ ซึ่งนักศึกษาจะเป็นแนวทางสู่สันติภาพในชุมชน ประเทศ และโลกในที่สุด ดังนั้น การศึกษาแบบสันติพิสัยในตนนิสิตนักศึกษา จะเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาสันติพิสัยให้สูงขึ้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาสภาพสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทย นำเสนอแบบสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทย เพื่อเป็นแนวทางให้สถาบันอุดมศึกษานำไปใช้ในการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้ตรงจุดตรงประเด็นที่จำเป็น ตามตัวแปร เพศ ภูมิภาค ประเภทของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มสาขาวิชา และชั้นปีการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพสันติพิสัยในนิสิตนักศึกษาไทย
2. นำเสนอแบบสันติพิสัยสำหรับนิสิตนักศึกษาไทย
3. นำเสนอกลยุทธ์การพัฒนาสันติพิสัยในนิสิตนักศึกษาไทย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาสันติพิสัยตามกรอบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากสารบบของ ยูเนสโก ผสมกับแนวคิดของนักวิชาการไทยซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญคือการเคารพกฎ วัฒนธรรมถึงการอยู่ร่วมโลกเดียวกัน ความเมตตา การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น การเห็นคุณค่า ความเป็นมนุษย์ และการแก้ปัญหาโดยสันติวิธี ซึ่งการวิจัยนี้สำรวจเฉพาะนิสิตนักศึกษาไทยในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1-4 ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐแบบจำกัดรับและสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สันติพิสัย หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบมีส่วนประกอบที่สำคัญ 3 ด้าน คือ บุคลิกภาพภายนอกที่แสดงต่อสังคม บุคลิกภาพภายนอกที่แสดงต่อบุคคล และบุคลิกภาพภายในที่แสดงเมื่อเผชิญสถานการณ์หรือการแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี

แบบ (Styles) หมายถึง แนวคำเนิการหรือลักษณะสำคัญเฉพาะที่บ่งชี้หมวดหมู่หรือแบ่งกลุ่มที่คล้ายคลึง กับกลุ่มที่มีลักษณะแตกต่างออกจากกัน

แบบสันติพิสัย หมายถึง ลักษณะสำคัญเฉพาะของนิสิตนักศึกษาในเรื่องสันติซึ่งแบ่งเป็นประเภทของแบบสันติพิสัย 2 วิธีคือ การสังเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและการสังเคราะห์แบบสันติพิสัยด้วยวิธีวิเคราะห์เอกสาร 9 แบบได้แก่ 1. สันติพิสัยแบบนักอุดมคติ คือ เป็นนักคิดวิเคราะห์ เป็นนักวิชาการทางสันติ มักเป็นผู้คิดค้น เป็นผู้กำหนดว่าต้องปฏิบัติสิ่งใดบ้างเพื่อสันติ สิ่งใดห้ามปฏิบัติ เป็นผู้ชี้นำสังคม ชอบวางกฎเกณฑ์ เช่น คณาจารย์มหาวิทยาลัย ออกมาชี้แนวทางสงบโดยสังคมต้องปราศจากความรุนแรง 2. สันติพิสัยแบบนักการตลาด คือ เป็นนักโฆษณา ชอบทำตัวให้เด่นดังไปตามกระแส ส่วนใหญ่ว่าอย่างไรก็ว่าตามกัน ต้องการความกลมกลืน โดยแสดงตนว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม 3. สันติพิสัยแบบนักปฏิบัติธรรม คือ เป็นนักธรรมที่มีเมตตา ชอบแบ่งปัน ไม่อยากเบียดเบียนใคร ใครทุกข์ร้อนมาหากี่สงสารอยากช่วยให้เขาเหล่านั้นพ้นทุกข์ไป อดทนอดกลั้น ไม่ถือสาหาความ ปล่อยวางและให้อภัยได้โดยง่าย 4. สันติพิสัยแบบนักใกล้ชิด คือ เป็นนักประสานผลประโยชน์ ทำตัวเป็นคนกลาง สามารถใกล้ชิด แก้ไขหรือหาทางออกได้ดี ยอมรับความขัดแย้งและใช้ประโยชน์จากความขัดแย้งได้ 5. สันติพิสัยแบบนักกิจกรรม คือ เป็นพวกชอบร่วมรณรงค์ มักร่วมกิจกรรมรณรงค์เรียกร้องให้เกิดความสนใจเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมไปสู่สันติภาพ ทนไม่ได้เมื่อเห็นความไม่ถูกต้องในสังคมต้องออกมาแสดงจุดยืนทันทีไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง 6. สันติพิสัยแบบสุขนิยม คือ เป็นพวกอารมณ์สุนทรีย์ รื่นรมย์กับชีวิต ชอบอะไรเรียบง่าย ไม่ซับซ้อนยุ่งยาก คิดว่าเรื่องทุกเรื่องเป็นเรื่องง่ายๆทำได้ แก้ปัญหาได้ไม่นานก็สำเร็จ หากความสงบให้กับตนเองได้ง่าย จัดการกับเรื่องวุ่นวายได้ง่าย

เหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น 7. สันติพิสัยแบบอิสระ คือ เป็นพวกไม่ชอบอยู่ในกฎเกณฑ์ ชอบคิดอย่างอิสระตามความเชื่อ ความชอบของตนเอง เป็นคนอารมณ์อ่อนไหว เข้าใจความคิดความรู้สึกของคนอื่น และสามารถคิดและถ่ายทอดอารมณ์ของตนให้ผู้อื่นรับรู้ได้ดี โดยอาจแสดงมาในรูปผลงานศิลป์ บทกวี บทเพลง งานเขียน ละคร หรือดนตรีได้ดี 8. สันติพิสัยแบบผู้ตาม คือ เป็นพวกกลัวการเปลี่ยนแปลง มักกลัวไปเสียทุกสิ่ง ดังนั้นถ้ามีแนวทางเดิมอยู่แล้วก็จะไม่คิดเปลี่ยนแปลง มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันสูง รักพวกพ้องหรือกลุ่มที่ตนเองอยู่ ทำตามกลุ่มได้ทุกอย่าง ให้ความร่วมมือทั้งกายและใจ 9. สันติพิสัยแบบผู้นำ คือ เป็นพวกชอบนำผู้อื่น ต้องการเปลี่ยนแปลง ชอบลองผิดลองถูก ต้องการทำสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้นตามแนวคิดของตน ต้องจัดการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้น โดยมีจุดยืนชัดเจน กล้าคิดกล้าทำ กล้าลอง

สันติศึกษา หมายถึง การจัดกระบวนการให้การศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจถึงสาเหตุปัญหาของความขัดแย้ง ความรุนแรง และมีความสามารถในการแสวงหาทางเลือกในการแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี

สารบบ หมายถึง บัญชีเรื่องที่ได้กำหนดขึ้นเป็นหัวข้อเรื่องเพื่อใช้เป็นกรอบในการศึกษา

กลยุทธ์ หมายถึง แนวทางหรือวิธีการปฏิบัติเพื่อสนับสนุนส่งเสริมให้การพัฒนาหรืองานบรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพเร็วขึ้น

กลยุทธ์การพัฒนาสันติพิสัย หมายถึง แนวทางหรือวิธีการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อให้บัณฑิตนักศึกษาอยู่ร่วมกันอย่างสงบ ซึ่งเป็นแนวทางหรือวิธีการเฉพาะแบบคุณลักษณะของนิสิตนักศึกษา

เอ็นเนียแกรม หมายถึง ทฤษฎีบุคลิกภาพและเครื่องมือทางจิตวิทยาเพื่อกำหนดบุคลิกภาพ 9 ประเภทของบุคคล ซึ่งสามารถช่วยในการอธิบายพฤติกรรมที่เข้าใจได้ยากของบุคคลทุกคน ไปจนถึงการพัฒนาตนเองให้บรรลุศักยภาพสูงสุดของบุคคลนั้น

นิสิตนักศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีทั้งในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยที่เป็นการดำเนินงานของเอกชนมีจำนวน 33 แห่งทั่วประเทศ

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาจำกัดรับหรือมหาวิทยาลัยปิดหรือมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาของรัฐ ที่เปิดสอนในระดับปริญญาตรี มีจำนวน 76 แห่งทั่วประเทศ

กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ หมายถึง ศาสตร์ที่เน้นหนักไปในด้าน การนำวิทยาศาสตร์ไปใช้ในการดูแลสุขภาพและรักษาอาการป่วย ได้แก่ คณะแพทยศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ คณะเวชศาสตร์เขตร้อน คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ เป็นต้น

กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หมายถึง ศาสตร์ที่เป็นวิทยาศาสตร์ บริสุทธิ์ วิทยาศาสตร์กายภาพและวิทยาศาสตร์ประยุกต์ เพื่อพัฒนาเทคโนโลยี ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์อุตสาหกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ เป็นต้น

กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ หมายถึง ศาสตร์ที่ประมวลความรู้จาก สังคม เพื่อนำมาแก้ปัญหาในสังคม ได้แก่ คณะอักษรศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ คณะศิลปกรรม คณะรัฐศาสตร์ คณะครุศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ เป็นต้น

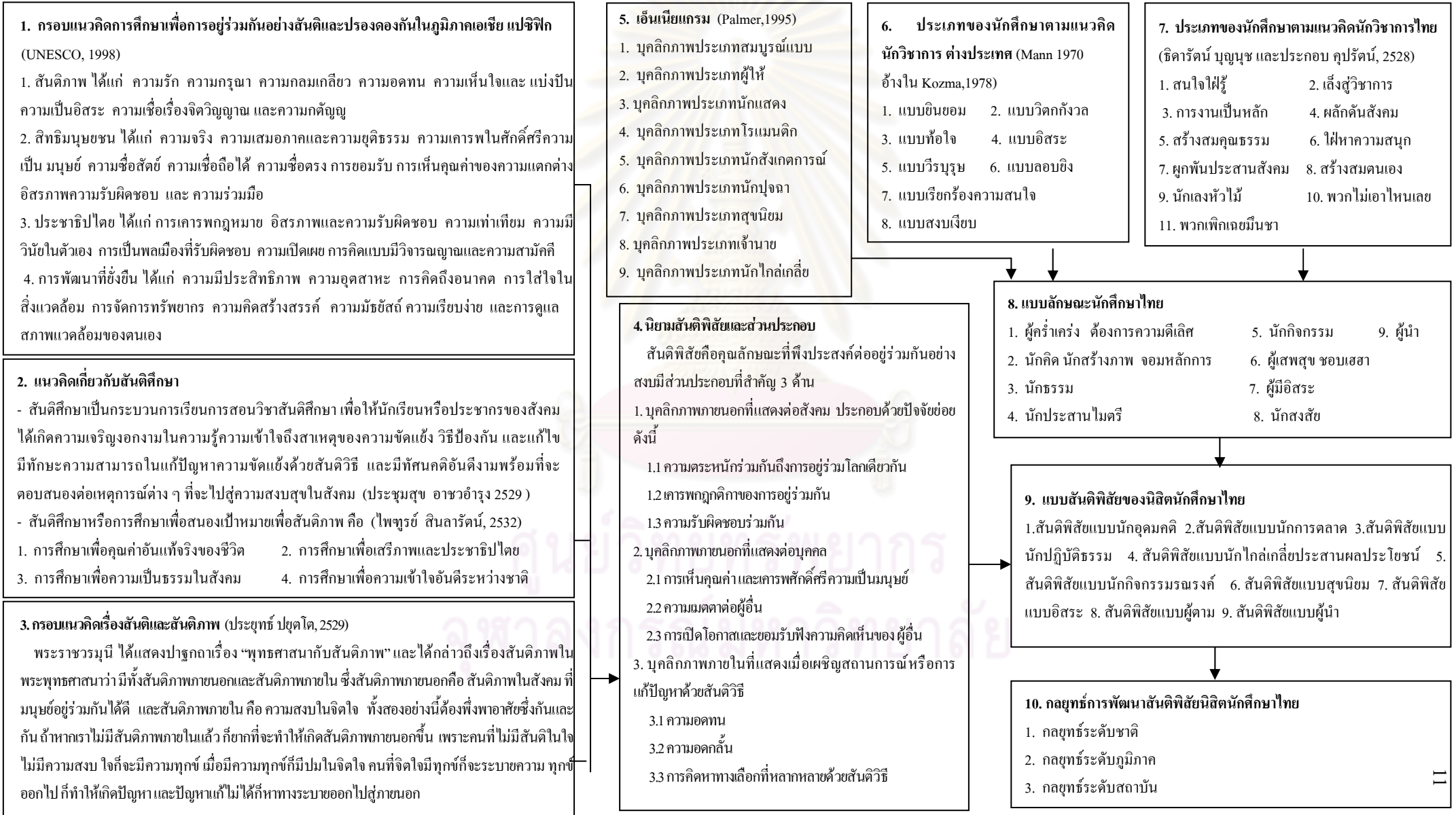
กลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ หมายถึง ศาสตร์ที่เป็นการบริหารจัดการทรัพยากร ได้แก่ คณะเศรษฐศาสตร์ คณะบัญชี คณะบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการและการตลาด เป็นต้น

บุคลิกภาพ หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะตัวของบุคคล อุปนิสัย อารมณ์ ค่านิยม ที่เป็นแบบแผนพฤติกรรมของบุคคลนั้น ซึ่งจะทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากคนอื่น ซึ่งไม่มีใคร สามารถเลียนแบบบุคลิกภาพของคนอื่นได้เหมือนทุกประการ บุคลิกภาพสามารถปรับปรุงพัฒนา ให้ดีขึ้นได้

บุคลิกภาพภายใน หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลที่สังเกตได้ยากแต่ สัมผัสหรือรับรู้ได้ จากการอยู่ร่วมกัน หรือมีโอกาสทำงานร่วมกัน หรือเผชิญสถานการณ์ร่วมกัน

บุคลิกภาพภายนอก หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลที่สังเกตได้โดยง่าย เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกมาต่อบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์ด้วย หรือแสดงต่อบุคคลที่ไม่ได้มี ปฏิสัมพันธ์โดยตรงแต่อยู่ภายใต้สังคม สภาวะแวดล้อมเดียวกัน อันได้แก่ การแสดงออกต่อ สาธารณะ การแสดงออกทางสังคม เป็นต้น

แผนภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่องการนำเสนอแบบสันติพิสัยในนิสิตนักศึกษาไทย

อธิบายกรอบแนวคิด กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่องการนำเสนอแบบและกลยุทธ์พัฒนาสันติพิสัย
ในนิสิตนักศึกษาไทย มีรายละเอียดของสาระดังนี้

1. กรอบแนวคิดเรื่องการศึกษาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและสามัคคีกลมเกลียวปรองดอง กันในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (APNIEVE UNESCO, 1998)

สิ่งสำคัญสำหรับการเรียนที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติและกลมเกลียว คือ
ความสัมพันธ์ในทุกระดับมุ่งไปที่สันติภาพ สิทธิมนุษยชน ประชาธิปไตย และความยุติธรรมภายใต้
สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน ซึ่งในปี ค.ศ. 1998 คณะกรรมการระหว่างประเทศของ APNIEVE ได้
ประชุมสัมมนาและระดมความคิดสรุปคุณธรรมหลักสำหรับการเรียนที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติและ
กลมเกลียวดังนี้

1. สันติภาพ ได้แก่ความเห็นใจและแบ่งปัน ความกรุณา ความเห็นอกเห็นใจ
ความกตัญญู ความเป็นอิสระ ความรัก ความเชื่อเรื่องจิตและวิญญาณ ความอดทน
2. ประชาธิปไตย ได้แก่การเป็นพลเมืองที่รับผิดชอบ การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ
ความเสมอภาค อิสรภาพและความรับผิดชอบ การเปิดใจ การเคารพกฎหมาย ความมีวินัย และความ
สามัคคี
3. สิทธิมนุษยชน ได้แก่ การยอมรับและความซาบซึ้ง ความเชื่อถือได้ ความ
ร่วมมือ ความหลากหลาย ความเสมอภาคและความยุติธรรม ความซื่อสัตย์ ความซื่อตรง การ
เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สัจจะความจริง
4. การพัฒนาที่ยั่งยืน ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ ความมีประสิทธิภาพ การเอาใจ
ใส่สิ่งแวดล้อม การคิดถึงอนาคต ความมัธยัสถ์ ความอดุสาหะ การดูแลสภาพแวดล้อมของ
ตัวเอง การจัดการทรัพยากร ความเรียบง่าย

ผู้วิจัยได้นำคุณธรรมสำคัญต่างๆเหล่านี้มาผนวกกับแนวคิดของนักวิชาการไทยใน
เรื่อง สันติภาพและสันติศึกษาภายใต้ขอบเขตของสันติพิสัย

2. แนวคิดเกี่ยวกับสันติศึกษา

ประชุมสุข อาชวอรุง (2529) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า สันติศึกษาเป็นกระบวนการ
เรียนการสอนวิชาสันติศึกษา เพื่อให้นักเรียนหรือประชากรของสังคมได้เกิดความเจริญงอกงามใน
ความรู้ความเข้าใจถึงสาเหตุของความขัดแย้ง วิธีป้องกัน และแก้ไข มีทักษะความสามารถใน
แก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี และมีทัศนคติอันดีงามพร้อมที่จะตอบสนองต่อเหตุการณ์ต่างๆ ที่
จะไปสู่ความสงบสุขในสังคม

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2532) ได้เสนอแนวคิด เรื่องการศึกษาเพื่อสนองเป้าหมายเพื่อ
สันติภาพ หรือ สันติศึกษาต้องครอบคลุมประเด็นและแนวคิดหลัก ดังนี้

1. การศึกษาเพื่อคุณค่าอันแท้จริงของชีวิต
2. การศึกษาเพื่อเสรีภาพและประชาธิปไตย
3. การศึกษาเพื่อความเป็นธรรมในสังคม
4. การศึกษาเพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ

3. กรอบแนวคิดเรื่องสันติและสันติภาพ

พระราชวรมุณี ได้แสดงปาฐกถาเรื่อง “พุทธศาสนากับสันติภาพ” และได้กล่าวถึงเรื่องสันติภาพในพระพุทธศาสนาว่า มีทั้งสันติภาพภายนอกและสันติภาพภายใน ซึ่งสันติภาพภายนอกคือ สันติภาพในสังคมที่มนุษย์อยู่ร่วมกันได้ดี และสันติภาพภายใน คือ ความสงบในจิตใจ ทั้งสองอย่างนี้ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ถ้าหากเราไม่มีสันติภาพภายในแล้ว ก็ยากที่จะทำให้เกิดสันติภาพภายนอกขึ้น เพราะคนที่ไม่สันติในใจ ไม่มีความสงบ ใจก็จะมีความทุกข์ เมื่อมีความทุกข์ก็มีปมในจิตใจ คนที่จิตใจมีทุกข์ก็จะระบายความทุกข์ออกไป ก็ทำให้เกิดปัญหาและปัญหาของมนุษย์ก็คือความทุกข์ คนที่มีความทุกข์ก็มีปัญหา เมื่อมีปัญหาแก้ไม่ได้ก็หาทางระบายออกไปสู่ภายนอกจึงทำให้ขาดสันติภาพของมนุษย์ด้วยกันตามมาด้วย (ประยูรค์ ปยุตโต, 2529)

4. นิยามสันติพิสัยและส่วนประกอบสันติพิสัย

สันติพิสัย หมายถึงคุณลักษณะทางจิตใจของนิสิตนักศึกษาที่มีสันติภาวะในใจ มีทัศนคติใฝ่สันติ มีความสงบภายใน คือมีลักษณะอันพึงประสงค์ที่จะนำมาซึ่งความสงบจากตนเองไปสู่ ผู้คนรอบข้าง และสังคม ดังที่บทความของนักวิชาการทางสันติ และบทความจากสถาบันทางสันติที่ผู้วิจัยได้รวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์ขึ้นมาดังนี้

พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตโต (2542) ได้เสนอแนวทางปฏิบัติตนในโลกเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาความขัดแย้งและอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ด้วยการ

1. **การปฏิบัติต่อทิวฐิอย่างถูกต้อง** ทิวฐิ คือความเชื่อ ความยึดถือ หรือการมองความจริงไปตามที่ถูกสั่งสอน ซึ่งอาจมาจากข้อกำหนดของลัทธิศาสนา เช่น ความยึดถือว่า คนที่ไม่ยึดถือเทพเจ้าของตนเป็นคนบาป หรือเป็นศัตรูของเทพเจ้า ซึ่งต้องกำจัดให้หมดไป และความเชื่อว่าการทำลายคนนอกศาสนาของตนเป็นความดีงาม ซึ่งความเชื่อหรือทิวฐิเหล่านี้เป็นมูลเหตุของความขัดแย้งธรรม ดังนั้นการปฏิบัติที่ถูกต้องจึงควรใช้วิธีการแห่งปัญญา พุดจาสนทนาด้วยเหตุผลและมีท่าทางที่เป็นมิตร แนะนำสั่งสอนให้ความรู้ เปิดโอกาสให้มีการสนทนาแลกเปลี่ยน

2. **ไม่เอาความแตกต่างมาซ้ำเติมความต่างพวก** ซึ่งความขัดแย้ง การสู้รบ เกิดขึ้นเพราะความต่างพวก เช่น ความต่างศาสนา เชื้อชาติ สีผิว และเผ่าพันธุ์ที่แตกต่างกัน

3. **สร้างจิตสำนึกใหม่ในการรวมกลุ่มของมนุษย์** การอยู่รวมกันเป็นหมู่ เป็นกลุ่ม หรือเป็นสันชาตญาณของมนุษย์ในการเป็นสัตว์สังคม แต่ปัญหามักเกิดขึ้นเมื่อมนุษย์อยู่รวมกันแล้วก็มีความโน้มเอียงที่จะแบ่งแยก ความระแวงและเป็นปฏิปักษ์ และนำไปสู่การขัดแย้ง แย่งชิง กล่าวคือ มนุษย์รวมกลุ่มพวกของตนเพื่อแยกจากกลุ่มอื่นพูดสั้นๆว่า “รวมเพื่อแยก” แต่แท้จริงแล้วมนุษย์ก็คือมนุษย์ทั่วทั้งโลกมนุษย์จึงต้องเป็นส่วนร่วมของชุมชนมนุษย์ทั่วทั้งโลกนี้ (World community) กล่าวคือ เมื่อโลกทางด้านสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ ทางเทคโนโลยี และการจัดการสังคมได้ขยายความสัมพันธ์ถึงกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวทั่วโลกแบบที่เรียกว่าเป็นโลกาภิวัตน์ มนุษย์จะต้องพัฒนาจิตใจให้กว้างขวาง มีไมตรี สร้างความไว้วางใจเพื่อความเป็นชุมชนมนุษยชาติ อันหนึ่งอันเดียวกัน

4. **พัฒนาภาวะจิตใจไร้พรมแดน** เมื่อโลกไร้พรมแดน มนุษย์ยังต้องพัฒนา ขยายความรู้สึกนึกคิด ขยายจิตใจ ขยายปัญญา ให้กว้างขวางพ้นความคับแคบที่เรียกว่า มัจฉริยะ คือความใจแคบ หวงแหน กีดกัน 5 ประการ คือ

4.1 ความหวงแหนกีดกัน เกี่ยวกับเรื่องที่อยู่อาศัย ประเทศ ท้องถิ่น ดินแดน (อวาสมัจฉริยะ)

4.2 ความหวงแหนกีดกัน เกี่ยวกับเรื่องพรรคพวก พงศ์เผ่า เหล่ากอ ชาติพันธุ์ การแบ่งแยกเป็นกลุ่มผิว กลุ่มเผ่า กลุ่มลัทธิศาสนาต่างๆ (กุลมัจฉริยะ)

4.3 ความหวงแหนกีดกัน เกี่ยวกับเรื่องลาภ ทรัพย์สินและผลประโยชน์ (ลาภ มัจฉริยะ)

4.4 ความหวงแหนกีดกัน เกี่ยวกับเรื่องวรรณะ ผิวพรรณ การแบ่งชนชั้น โดยทั่วไป (วรรณมัจฉริยะ)

4.5 ความหวงแหนกีดกัน เกี่ยวกับเรื่องของวิทยาการ ความรู้ คุณพิเศษ วุฒิ ความดีงาม ความก้าวหน้าในทางภูมิธรรมภูมิปัญญาและความสำเร็จในการสร้างสรรค์ (ธรรม มัจฉริยะ)

5. **การยอมรับความเป็นสากลเสมอกัน** สภาพจิตใจที่เปิดกว้างไม่มีการกีดกัน คับแคบ คือการพัฒนาจิตใจให้พ้นมัจฉริยะ 5 จะประสานสอดคล้องกับความเป็นจริงสากล 3 ประการคือ

5.1 ความจริงที่เป็นสากล คือ หลักความจริงที่เป็นกลางๆ มีผลเสมอ เหมือนกันแก่ทุกคน ทุกเชื้อชาติ ทุกที่ รวมทั้งทุกศาสนา

5.2 ความเป็นมนุษย์ที่เป็นสากล คือ เคารพความเป็นมนุษย์ มองเห็น เข้าใจ ให้ความนับถือ เสมอกัน

5.3 ความมีเมตตาที่เป็นสากล คือ แพร่ความรู้สึกเป็นมิตรไมตรี มีความรัก ความปรารถนาดี เพื่อประโยชน์สุขแก่มนุษย์ทุกคนเสมอเหมือนกันโดยไม่จำกัดหรือแบ่งแยกกัน

6. มีทำที่อนุรักษ์สัจจะ ต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยเมตตา ต่อสังขธรรมด้วยปัญญา การอนุรักษ์สัจจะ ได้แก่การไม่ตัดสิน ผูกขาดสัจจะ กล่าวคือเป็นการเปิดกว้างว่า “ความจริงอาจเป็นอย่างอื่นก็ได้” หรือ “มีทางที่จะเป็นอย่างอื่นได้” ซึ่งมีหลัก 2 ประการคือ

6.1 การไม่เลยไปสู่สุดโต่ง 2 กรณีคือ

1.) การผูกขาดสังขธรรม ตั้งตนเป็นผู้ตัดสิน สัจธรรมว่า “อย่างนี้เท่านั้นที่จริง” หรือ “อย่างอื่น เท็จทั้งนั้น”

2.) ตัดสินความจริงโดยวิ่งเลยไปข้างหนึ่ง หรือประนีประนอมความจริงว่า “ความจริงเป็นอย่างนี้ก็ได้เป็นอย่างนั้นก็ได้อีก” “ที่ทุกฝ่ายว่าเป็นความจริงด้วยกันทั้งนั้น”

6.2 ความสัมพันธ์ที่ถูกต้อง 2 อย่าง คือ

1.) ความสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์ด้วยท่าทีแห่งเมตตา

2.) ความสัมพันธ์กับสังขธรรมด้วยท่าทีแห่งปัญญา

ดิช นัท ฮันห์ จากหมู่บ้านพลัม ประเทศฝรั่งเศส กล่าวปาฐกถาธรรม “สู่สังคมอันสมคูล” ว่าเราสามารถนำความสงบสันติมาสู่สังคมได้ด้วยการสร้างสันติภาวะในใจของเรา และนำหลักคำสอนของพุทธองค์เกี่ยวกับ 6 วิถีแห่งการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืนสมานฉันท์มาใช้ในสถานการณ์ปัจจุบัน ทั้งยังนำมาปรับใช้ได้ ในครอบครัว ที่ทำงาน และสังคม 6 วิธินั้นประกอบด้วย

1. ตระหนักว่าเราอยู่ร่วมในสิ่งแวดล้อมเดียวกัน ภายใต้หลังคาเดียวกัน ในสังฆะแห่งการปฏิบัติ หรือพุทธบริษัท 4 ดังที่เห็นในสังฆะของหมู่บ้าน พลัมซึ่งมีพระจากหลายชาติ แต่ทั้งหมดก็มีวิถีชีวิตร่วมกันได้ เพราะอยู่ใต้หลังคาแห่งอุดมคติเดียวกัน ในปัจจุบันคนไทยทุกคนล้วนอยากให้ประเทศมีความสงบสันติ สถานการณ์เช่นนี้ทำให้ทุกคนรู้สึกเหมือนนั่งอยู่บนฐานไฟร้อน และอยากให้สถานการณ์สงบเร็วที่สุด นี่คือการหมายที่หนึ่งของการมีสิ่งแวดล้อมเดียวกัน ทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกัน

2. แลกเปลี่ยนสิ่งของ สิ่งที่ทำเป็นอย่างเท่าเทียมกัน ในการดำรงชีวิตอยู่เราจำเป็นต้องมีปัจจัยสี่ ในขณะที่มีความแตกต่างทางฐานะกันอยู่มาก เราจึงไม่ควรแบ่งแยกคนรวยและคนจน แต่มองว่าทุกคนเป็นสมาชิกของสังคม ทุกคนควรได้รับปัจจัยพื้นฐานที่ทำให้มีชีวิตอยู่ได้

3. เคารพกฎเกณฑ์ในการอยู่ร่วมกัน เพราะจะทำให้อยู่ร่วมกันอย่างปลอดภัย อาจเรียกสิ่งนี้ว่า สีล หรือ วินัย นั่นหมายความว่า ไม่ว่าจะอาวุโสมากหรือน้อย เราควรปฏิบัติตามข้อบังคับนั้น

4. การใช้วาจาแห่งความรักความเมตตา มีคำกล่าวว่า “คำพูดเป็นสิ่งที่ไม่ต้องซื้อหา เราต้องใช้คำพูดอย่างระมัดระวัง เพื่อไม่เป็นการทำร้ายใคร” หลวงพี่แนะนำว่าก่อนที่จะพูด ขอให้ลองตามลมหายใจสามครั้ง เพื่อให้แน่ใจว่าไม่ได้พูดขณะที่กำลังโกรธ ซึ่งหัวใจจะเต้นแรง ใบหน้า และหูของเราแดง ให้ตามลมหายใจจนหัวใจสงบลง และใบหน้าเป็นปกติ แล้วจึงค่อยพูดออกไป

5. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่มีต่อกันและกันเมื่อมองไปในปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่ง คนสองคนอาจเห็นไม่เหมือนกัน การอยู่ร่วมกันในสังคมย่อมมีความคิดที่ต่างกัน ฉะนั้นการแลกเปลี่ยนจึงเป็นสิ่งสำคัญ

6. การยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น ไม่บังคับข่มขู่ให้ผู้อื่นคิดตามเรา และมีการตัดสินใจร่วมกัน บางความเห็นสามารถพูดคุยในเวลาไม่นาน บางความเห็นจำเป็นต้องพูดคุยกันหลายเดือน เมื่อเราฟังความเห็นและเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แลกเปลี่ยน เมื่อมีการตัดสินใจเกิดขึ้น คนที่มีความคิดเห็นต่างออกไปย่อมมีความสุข เพราะเขาได้แสดงความคิดเห็นและรับฟังความเห็นของผู้อื่น

ด้วย 6 วิธีที่กล่าวมานั้นคงมีส่วนให้เราได้อยู่ร่วมกันอย่างสันติต่อไปในสถานการณ์ปัจจุบัน อย่าลืมว่า “ความสงบสันติในตัวเรา คือ ความสงบสันติในโลก”(http://highlight.kapook.com/view/28820)

ประเวศ วะสี (2549) ได้ให้ความเห็นว่าความสงบสันติเกิดขึ้นได้ถ้าคนมีลักษณะมีความเคารพศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นคนของเพื่อนมนุษย์ทุกคน มีการร่วมมือสมานฉันท์ มีความเมตตากรุณา มีการเรียนรู้ร่วมกัน มีความเชื่อถือไว้วางใจกันก็จะสามารถสร้างความสงบสุขขึ้นได้ในแผ่นดิน นอกจากนี้ โครงการสร้างสันติด้วยมือเราของสำนักเสมสิกขา ได้สร้างสันติด้วยมือเรา : แปรเปลี่ยนความขัดแย้งด้วยสันติวิธี ได้กล่าวถึงการใช้สันติวิธีจะเกิดผลได้คนต้องมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. มีการฟังอย่างใส่ใจ เป็นการฟังที่นอกจากจะรับรู้ถึงเนื้อหาสาระได้อย่างครบถ้วนแล้ว ยังมุ่งเข้าใจถึงความคิดและความรู้สึก ที่อยู่เบื้องหลังคำพูดของผู้ที่สื่อสารกับเราด้วย

2. มีการสนทนา พูดจากันในเชิงสร้างสรรค์ เพื่อสร้างความเข้าใจ เข้าถึงสาเหตุและที่มา ของจุดยืนและความต้องการของอีกฝ่าย โดยไม่มุ่งทำลายหรือเอาชนะกัน

3. มีการวิเคราะห์แก้ไขปัญหามองว่าไม่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นฝ่ายถูกหรือเป็นฝ่ายผิดโดยสมบูรณ์ เพื่อเข้าใจสภาพปัญหา มุ่งค้นหาที่สาเหตุ และพิจารณาหาทางออกที่เป็นไปได้ที่เหมาะสม

4. มีการสร้างความไว้วางใจ เชื่อใจ มีความจริงใจในการร่วมมือกัน ไม่มุ่งเอาชนะและริเริ่มเพื่อการให้ทางออกที่เป็นไปได้ ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการแก้ไขความขัดแย้ง

5. มีการแสดงว่าเห็นคุณค่า เป็นการยอมรับความรู้สึกและปัญหาที่เกิดกับคู่กรณี ซึ่งจะทำให้เขารู้สึกว่า เราให้ความสำคัญ เห็นความเป็นเพื่อนมนุษย์ นี่อาจจะเป็นจุดเปลี่ยนของความขัดแย้งได้

6. มีการขอโทษ เป็นการยอมรับว่าตนมีส่วนรับผิดชอบและสำนึกผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น ในหลายกรณี คำขอโทษมีพลังทำให้ความขัดแย้งยุติลงได้อย่างที่วิธีการอื่นๆ ไม่อาจทำได้

7. มีความสงบมั่นคงของจิตใจ เป็นวินัยในการฝึกฝนจิตใจที่เป็นพื้นฐานสำคัญ ทำให้เรามีพลังในการคิด สร้างสรรค์ และไม่หวั่นไหวไปกับอารมณ์ที่เข้ามากระทบ หรือควบคุมยับยั้งตนเอง มิให้ใช้ความรุนแรงโต้ตอบ (สำนักเสมสิกขา, 2551)

จากแนวคิดของนักวิชาการต่างประเทศ นักวิชาการไทยและสำนักเสมสิกขา ในโครงการสร้างสันติด้วยมือเรา ผู้วิจัยสรุปเป็นส่วนประกอบอย่างกว้างของสันติพิสัยได้ดังนี้

ตารางที่ 1.1 เปรียบเทียบประเด็นและขอบเขตของสันติพิสัย

พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตโต (2542)	ดิช นัท ฮันท์ (2551) สันติภาวะในใจหรือความสงบในตัวเองคือความสงบสันติของโลก ผู้มีทัศนคติใฝ่สันติต้องมีลักษณะดังกล่าวคือ	นายแพทย์ ประเวศ วะสี (2549) เห็นว่าความสงบสันติเกิดขึ้นได้ถ้าคนมีลักษณะ	โครงการสร้างสันติด้วยมือเรา ของเสมสิกขา (2551) การใช้สันติวิธีจะเกิดผลได้ต้องมีลักษณะสำคัญ	สรุปส่วนประกอบของสันติพิสัย
จิตสำนึกในการรวมกลุ่มของมนุษย์ (World community)	ตระหนักว่าเราอยู่ร่วมในสิ่งแวดล้อมเดียวกัน โลกใบเดียวกันต้องรับผิดชอบต่อร่วมกัน			1.ตระหนักถึงการอยู่ร่วมกัน
		เชื่อถือไว้วางใจกัน	การสร้างความไว้วางใจ มีความจริงใจในการร่วมมือกัน ไม่มุ่งเอาชนะ	
ความจริงสากลร่วมกัน	เคารพกฎเกณฑ์ในการอยู่ร่วมกัน	การร่วมมือสมานฉันท์		2.เคารพกฎ

<p>พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตโต (2542)</p>	<p>ดิช นัท ฮันท์ (2551) สันติภาวะในใจหรือความสงบในตัวเองคือความสงบสันติของโลก ผู้มีทัศนคติไร้สันติต้องมีลักษณะดังกล่าวคือ</p>	<p>นายแพทย์ ประเวศ วะสี (2549) เห็นว่าความสงบสันติเกิดขึ้นได้ถ้าคนมีลักษณะ</p>	<p>โครงการสร้างสันติด้วยมือเรา ของเสมสิกขา (2551) การใช้สันติวิธีจะเกิดผลได้ต้องมีลักษณะสำคัญ</p>	<p>สรุปส่วนประกอบของสันติพิสัย</p>
<p>เห็นคุณค่าของเพื่อนมนุษย์ วรรณมัจฉริยะ การไม่แบ่งชนชั้นวรรณะ เสมอภาค</p>	<p>แลกเปลี่ยนสิ่งของสิ่งจำเป็นอย่างเท่าเทียมกัน</p>	<p>มีความเคารพ ศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นคนของเพื่อนมนุษย์</p>		<p>3.เห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์</p>
<p>ความมีเมตตาที่เป็นสากล พัฒนาสภาวะจิตใจไม่ให้คับแคบสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์ด้วยเมตตา อวาสมัจฉริยะ แบ่งปันที่อยู่ ลาภะ มัจฉริยะ แบ่งปันทรัพย์สินผลประโยชน์</p>	<p>ใช้วาจาแห่งความรัก ความเมตตา แบ่งปัน บริจาคของ</p>	<p>มีความเมตตา กรุณา</p>	<p>การขอโทษเป็นการยอมรับว่าคนมีส่วนรับผิดชอบและสำนึกผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น ในหลายกรณี คำขอโทษมีพลังทำให้ความขัดแย้งยุติลงได้ อย่างวิธีอื่น ๆ ไม่อาจทำได้</p>	<p>4.เมตตา</p>
<p>ธรรมมัจฉริยะ การแบ่งปัน ความรู้ ความจริง สากล</p>	<p>เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แบ่งปันความรู้</p>	<p>แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกัน</p>	<p>การสนทนา พูดจากันในเชิงสร้างสรรค์ เพื่อสร้างความเข้าใจ เข้าถึงสาเหตุและที่มาของจุดยืนและความต้องการของอีกฝ่าย โดยไม่มุ่งทำลายหรือเอาชนะกัน</p>	<p>5.ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น</p>
<p>กุลมัจฉริยะความไม่ใจแคบ หวงแหนพรรคพวกลัทธิความ</p>	<p>ยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น</p>		<p>การฟังอย่างใส่ใจ เป็นการฟังที่นอกจากจะรับรู้ถึง</p>	

<p>พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตโต (2542)</p>	<p>ดิช นัท ฮันท์ (2551) สันติภาวะในใจหรือ ความสงบในตัวเองคือ ความสงบสันติของโลก ผู้มีทัศนคติใฝ่สันติต้องมี ลักษณะดังกล่าวคือ</p>	<p>นายแพทย์ ประเวศ วะสี (2549) เห็นว่าความ สงบสันติ เกิดขึ้นได้ถ้า คนมี ลักษณะ</p>	<p>โครงการสร้างสันติด้วย มือเรา ของเสมสิกขา (2551) การใช้สันติวิธีจะ เกิดผลได้ต้องมีลักษณะ สำคัญ</p>	<p>สรุปส่วน ประ กอบของ สันติ พิสัย</p>
<p>เชื่อ ไม่เอาความแตกต่างมา ซ้ำเติมความต่างพวก</p>			<p>เนื้อหาสาระได้ย่อย่าง ครบถ้วนแล้ว ยังมุ่งเข้าใจ ถึงความคิดและความรู้สึก ที่อยู่เบื้องหลังคำพูดของผู้ ที่สื่อสารกับเราด้วย</p>	
<p>การปฏิบัติต่อทิวทัศน์อย่าง ถูกต้อง ไม่ยึดติด ใช้วิธีแห่ง ปัญญา อนุรักษ์สิ่งจะด้วยปัญญา</p>			<p>ความสงบมั่นคงของ จิตใจ เป็นวินัยในการ ฝึกฝนจิตใจที่เป็นพื้นฐาน สำคัญ ทำให้เรามีพลังใน การคิด สร้างสรรค์ และ ไม่หวั่นไหวไปกับอารมณ์ ที่เข้ามากระทบ หรือ ควบคุมยับยั้งตนเองมิให้ ใช้ความรุนแรงโต้ตอบ</p>	<p>6.แก้ ปัญหา โดยสันติ วิธี</p>

ดังนั้นกล่าวโดยสรุป สันติพิสัย หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่อการอยู่
ร่วมกันอย่างสงบของนิสิตนักศึกษาไทย อันได้แก่ การเคารพกฎเกณฑ์การอยู่ร่วมกัน ความ
ตระหนักว่าเราอยู่ร่วมโลกใบเดียวกัน การเห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ การใช้ความเมตตา
การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี ซึ่งทัศนคติใฝ่สันติหรือสันติพิสัย
ในตัวนักศึกษาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบ มีส่วนประกอบคือ

1. การเคารพกฎ หมายถึงการยอมรับและปฏิบัติตามกฎทั้งกาย วาจา ใจได้แก่
การเคารพกฎกติกา รักษาระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด รักษาศีล ยอมรับและปฏิบัติตามมติของคน

ส่วนใหญ่ เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่นับถืออาวุโสมีความสามัคคี คือ ร่วมมือกันด้วยความพร้อมเพรียง ไม่ทะเลาะเบาะแว้งแก่งแย่งกัน ไม่มุ่งเอาชนะให้ความร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจแก้ปัญหา

2. ตระหนักว่าเราอยู่ในโลกใบเดียวกัน หมายถึง การที่คนต้องรับผิดชอบสิ่งแวดล้อม ร่วมกัน ต้องพึ่งพาอาศัยกัน ต้องสร้างความเชื่อถือไว้วางใจ มีความเป็นพลเมือง พลโลกที่รับผิดชอบ ต่อสังคมโลก รู้หน้าที่

3. เห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ หมายถึงการยอมรับในความแตกต่างของบุคคล ทั้งในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม เข้าใจเห็นใจ และให้ความเสมอภาคยุติธรรม ให้เกียรติ

4. ความมีเมตตา หมายถึงความปรารถนาดีให้กับผู้อื่น อยากรให้ได้รับความสุข และพ้นทุกข์ การแสดงออกถึง ความอาทร ห่วงใย ปรารถนาดี แบ่งปันเอื้อเฟื้อการใช้จ่ายแห่ง ความมีเมตตา

5. ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งแสดงออกด้วยการเปิดโอกาสให้มีการ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แบ่งปันความรู้ รับฟังอย่างตั้งใจ และกล่าวชื่นชมในผลงานและความ คิดเห็น

6. แก้ไขปัญหาด้วยสันติวิธี คือ เมื่อเกิดข้อพิพาทหรือความขัดแย้งแล้วมีความ อุดทน อดกลั่น มีทักษะในการสร้างทางเลือกและหาทางออกโดยไม่ใช้ความรุนแรง อันได้แก่ การ เจริญไกล่เกลี่ย การประนีประนอม ยอมตาม การใช้อำนาจศาล การออกกฎหมาย ระเบียบ

ผู้วิจัยจึงได้สรุปส่วนประกอบสำคัญ 3 ด้านของสันติพิสัยตามแผนภาพที่ 1.1 เป็น

1. บุคลิกภาพภายนอกที่แสดงต่อสังคม ประกอบด้วยปัจจัยย่อย ดังนี้

1.1 ความตระหนักร่วมกันถึงการอยู่ร่วมโลกเดียวกัน

1.2 เคารพกฎกติกาของการอยู่ร่วมกัน

1.3 ความรับผิดชอบร่วมกัน

2. บุคลิกภาพภายนอกที่แสดงต่อบุคคล

2.1 การเห็นคุณค่า และเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

2.2 ความเมตตาต่อผู้อื่น

2.3 การเปิดโอกาสและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

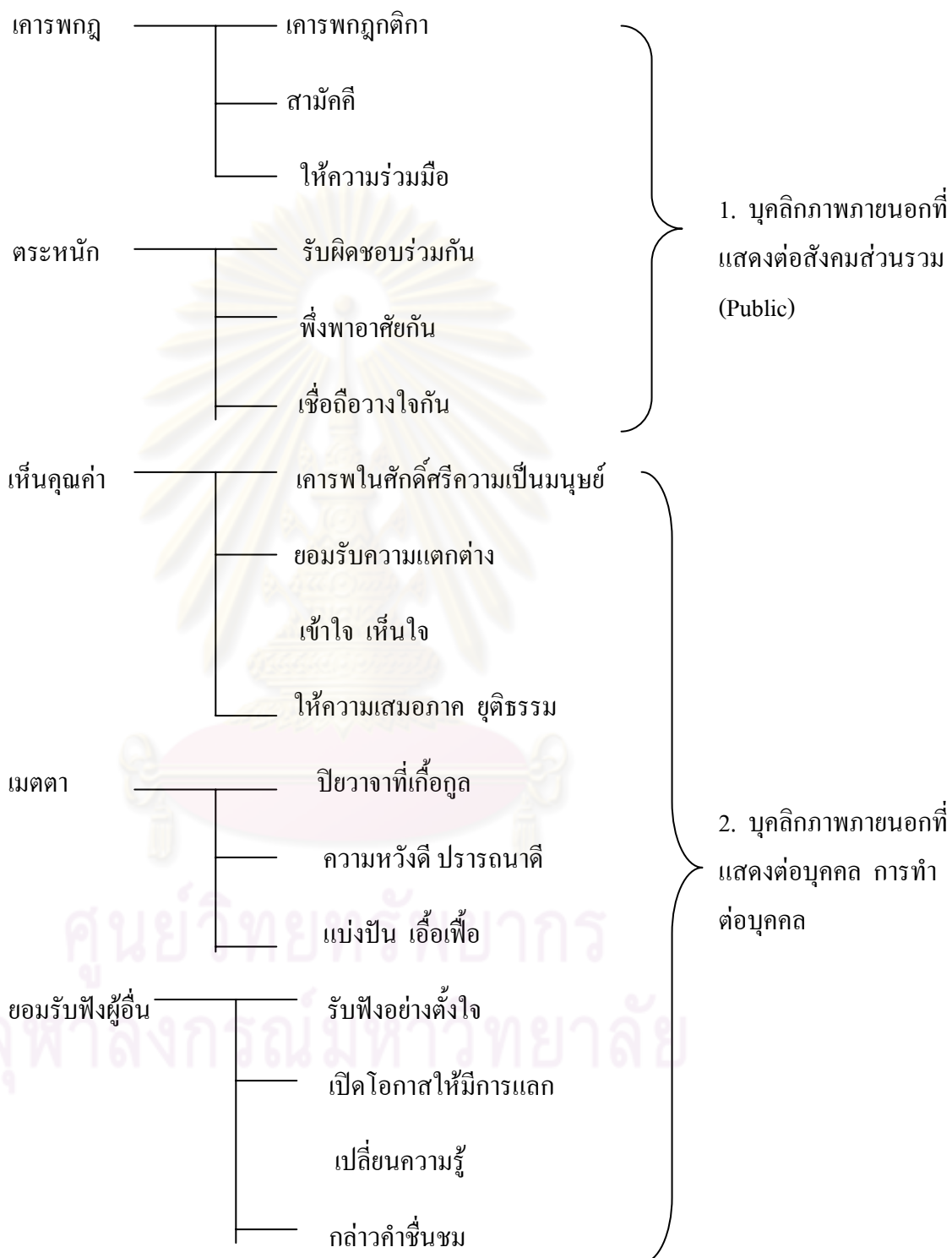
3. บุคลิกภาพภายในที่แสดงเมื่อเผชิญสถานการณ์หรือการแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี

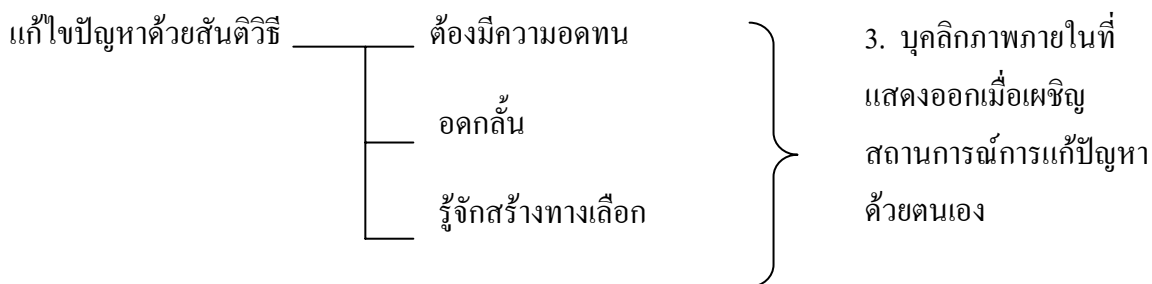
3.1 ความอดทน

3.2 ความอดกลั่น

3.3 การคิดหาทางเลือกที่หลากหลายด้วยสันติวิธี

แผนภาพที่ 1.2 แนวคิดสารบบสันติพิสัยสำหรับนิสิตนักศึกษาไทย

กรอบแนวคิดการสังเคราะห์ระหว่างกรอบแนวคิดเรื่องการศึกษาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติภาพและสามัคคีกลมเกลียวปรองดองกันในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกของ APNIEVE UNESCO (1998) กับนักวิชาการไทย หลักคำสอนในพุทธศาสนา

ผู้วิจัยได้พัฒนากรอบแนวคิดในการวัดระดับสันติพิสัยขึ้นโดยใช้สารบบสันติพิสัยของ UNESCO กรอบแนวคิดหลักและผนวกกับแนวคิดของนักวิชาการไทยและหลักคำสอนในพุทธศาสนา โดยการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดที่จะต้องสร้างสันติพิสัยให้กับนิสิตนักศึกษาของนักวิชาการไทยและหลักคำสอนในพุทธศาสนาจากเอกสาร ตำราต่างๆ แล้วนำแนวคิดนั้นมาวิเคราะห์แยกแยะ จัดเป็นหมวดหมู่ และนำมาเปรียบเทียบจับคู่กับสารบบสันติพิสัยของ UNESCO ซึ่งมีขั้นตอนการสังเคราะห์ดังนี้

ขั้นที่ 1. กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการและองค์ประกอบของสันติพิสัยจากแนวคิดนักวิชาการที่ได้รับการยอมรับในด้านสันติ สรุปลความหมายและขอบเขตของสันติพิสัย

ตารางที่ 1.2 ตัวอย่างตารางที่ 1 การเปรียบเทียบประเด็นและขอบเขตของสันติพิสัย

ดัชนีชี้ชี้	นพ.ประเทศ	สถาบันสันติศึกษา	สรุบนิยามเชิงปฏิบัติการ
ยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น* เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแบ่งปันความรู้*	แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน*	การฟังอย่างใส่ใจ เป็นการฟังที่นอกจากจะรับรู้ถึงเนื้อหาสาระได้อย่างครบถ้วนแล้ว ยังมุ่งเข้าใจถึงความคิดและความรู้สึก ที่อยู่เบื้องหลังคำพูดของผู้ที่สื่อสารกับเราด้วย* การสนทนา พูดจากันในเชิงสร้างสรรค์ เพื่อสร้างความเข้าใจ เข้าถึงสาเหตุและที่มาของจุดยืนและความต้องการของอีกฝ่าย โดยไม่มุ่งทำลายหรือเอาชนะกัน*	ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น*****

(หมายเหตุ * หมายถึงจำนวนความถี่ในการกล่าวซ้ำในเรื่องเดียวกัน รายละเอียดเพิ่มเติมดูในภาคผนวก)

สันติพิสัย หมายถึง ขอบเขตคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบของนิสิตนักศึกษาไทย ได้แก่ การเคารพกฎเกณฑ์การอยู่ร่วมกัน ความตระหนักว่าเราอยู่ร่วมโลกใบเดียวกัน การเห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ การใช้ความเมตตา การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและแก้ไข้ปัญหาโดยสันติวิธี

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ความหมายของคำในสารบบของ (UNESCO, 1996, 1998) นำมาจัดหมวดหมู่ให้อยู่ในเรื่องเดียวกัน และตรวจสอบคำที่ซ้ำกัน หรือมีความหมายเดียวกัน

ตารางที่ 1.3 ตัวอย่างตารางที่ 2 วิเคราะห์และเปรียบเทียบความหมายของคำในสารบบของ (UNESCO, 1996,1998)

UNESCO 1996	UNESCO 1998	สรุป (ความถี่)
การแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี*	แก้ปัญหาด้วยสันติวิธี*-การไกล่เกลี่ยความขัดแย้งโดยสันติวิธี sense of reconciliation** การแก้ไขความขัดแย้งโดยสันติ peaceful conflict resolution**-แก้ปัญหาโดยไม่ใช้ความรุนแรง non-violent conflict resolution**	การแก้ไข้ปัญหาข้อขัดแย้งด้วยสันติวิธี (*****)

(หมายเหตุ * หมายถึงจำนวนความถี่ในการกล่าวซ้ำในเรื่องเดียวกัน รายละเอียดเพิ่มเติมดูในภาคผนวก)

สารบบเรื่องการเรียนรู้เพื่ออยู่ร่วมกันของ UNESCO 1996 และ 1998 สรุปและจัดกลุ่มได้ดังนี้ คุณธรรมเพื่อการแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี ได้แก่ ความอดทน คุณธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันบนโลกเดียวกัน ได้แก่ การฟังพาทอาศัยกัน ความสามัคคีความกลมเกลียว ความร่วมมือ การเคารพกฎหมาย ความมีวินัยในตัวเอง การยอมรับมติ การมีอิสรภาพ การเป็นพลเมืองที่รับผิดชอบ ความเปิดเผย ความเชื่อถือได้ ความซื่อสัตย์ การคิดแบบมีวิจารณญาณ การทำเพื่ออนาคต คิดถึงโลกเดียวกัน การใส่ใจในสิ่งแวดล้อมการจัดการทรัพยากร การดูแลสุขภาพแวดล้อมของตนเอง คุณธรรมเพื่อการเห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์ได้แก่ การเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การยอมรับฟังความ

คิดเห็น การเห็นคุณค่าของความแตกต่าง การเข้าใจผู้อื่น ความเมตตา ความกรุณา ความเห็นใจและเอื้อเฟื้อแบ่งปัน

ขั้นที่ 3. วิเคราะห์ความหมายของคำที่ได้จากแนวคิดเรื่องสันติศึกษา ทั้งความหมาย จุดมุ่งหมาย เป้าหมาย เนื้อหาสาระ จากนั้นนำมาจัดหมวดหมู่และเปรียบเทียบคำที่มีความถี่ซ้ำกัน ซึ่งนักวิชาการทางด้านสันติศึกษากล่าวถึงอยู่เสมอ

ตารางที่ 1.4 ตัวอย่างตารางที่ 3 วิเคราะห์และเปรียบเทียบแนวคิดทางด้านสันติศึกษาของนักวิชาการ

ประชุมสุข อาชวอรุง (2529)	ไพฑูรย์ สินลรัตน์ (2528-2529)	UNESCO (1981 : 9)	สรุปเรื่องสันติศึกษา (ความถี่)
1. เข้าใจเหตุความขัดแย้ง วิธีป้องกันแก้ไข*	เพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับสันติภาพของมนุษย์(2528 : 4)* เข้าใจถึงความขัดแย้งในชีวิตของเขาและมี	ท ก ษ ะ ใน ก า ร แก้ปัญหโดยสันติ วิธี*	การแก้ไขความขัดแย้งโดยสันติ*****
2. ทักษะในการ แก้ปัญหา*	ความสามารถในการ อยู่ร่วมกัน(2529 ก :		
3. ทักษะที่ดีที่จะตอบ สนองต่อเหตุการณ์	30)*		

(หมายเหตุ * หมายถึงจำนวนความถี่ในการกล่าวซ้ำในเรื่องเดียวกัน รายละเอียดเพิ่มเติมดูในภาคผนวก)

สันติศึกษาคือ การให้การศึกษเพื่อปลูกฝังทัศนคติใฝ่สันติให้แก่เยาวชนซึ่งเป็นหนทางไปสู่สันติภาพ ประกอบด้วย การปลูกฝังทัศนคติการแก้ปัญหาโดยสันติวิธี การเคารพในความเป็นมนุษย์ ยอมรับความแตกต่าง ยอมรับฟังและเข้าใจ การมีทัศนคติที่ในการอยู่ร่วมกันในสังคมเช่น ความรับผิดชอบร่วมกัน การให้ความร่วมมือ ความสามัคคี และการให้ความเสมอภาคกัน

ขั้นที่ 4. วิเคราะห์ความหมายของคำที่ได้จากแนวคิดเรื่องสันติภาพ

ตารางที่ 1.5 ตัวอย่างตารางที่ 4 วิเคราะห์และเปรียบเทียบแนวคิดทางด้านสันติภาพของนักวิชาการ

ประยูร (2529)	โกทม อารียา (2528)	ไชยันต์ รัชชกุล (2532)	สรุปเรื่องสันติภาพ (ความถี่)
หนทางสันติต้อง พัฒนาสติปัญญา*	แก้ปัญหาโดยสันติวิธี*	การแก้ไขความขัดแย้ง ด้วยสันติวิธี*	การแก้ไขความขัดแย้งด้วย สันติวิธี***

(หมายเหตุ * หมายถึงจำนวนความถี่ในการกล่าวซ้ำในเรื่องเดียวกัน รายละเอียดเพิ่มเติมดูในภาคผนวก)

สันติภาพ คือ สภาพอันพึงปรารถนาที่มนุษย์จะอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบซึ่งมีความครอบคลุมทั้งในระดับบุคคลคือสันติภาพภายในตนเอง และระดับสังคมคือสันติภาพภายนอกซึ่งต้องสภาพอันพึงปรารถนาคือความสงบ

สรุปประเด็นของสันติภาพครอบคลุมเรื่อง การสร้างสันติภาพภายในอันได้แก่ ความสงบ การพัฒนาปัญญาเพื่อใช้แก้ปัญหาโดยสันติวิธี สันติภาพภายในนำไปสู่สันติภาพภายนอก คือการจัดระเบียบสังคมบนพื้นฐานของสังคมที่มีความเสมอภาค ความยุติธรรม ความมีเสรีภาพ การมีคุณภาพชีวิตที่ดีท่ามกลางสิ่งแวดล้อมที่ดีด้วยการจัดการทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 5. นำข้อค้นพบที่ได้จากตัวอย่างตารางที่ 1,2,3,4 มาจัดหมวดหมู่หาความสอดคล้องและความถี่ซ้ำเพื่อสรุปองค์ประกอบสันติพิสัยโดยมีเกณฑ์ดังต่อไปนี้

เกณฑ์การสังเคราะห์กรอบแนวคิด

1. หลักความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์กับหลักความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการที่ใช้เป็นกรอบในการวิจัย (ความตรง) ถ้าไม่สอดคล้อง (ไม่ตรง) ก็ไม่นำมาพิจารณา

2. หลักความซ้ำผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ที่มีความถี่ในการกล่าวซ้ำกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปจึงนำมาใช้พิจารณา ในกรณีที่ข้อมูลมีความซ้ำกันแต่ไม่สอดคล้อง (ไม่ตรง) กับนิยามเชิงปฏิบัติการก็จะไม่นำมาพิจารณา

3. คำสำคัญที่ไม่ตรงแต่เกี่ยวข้องจะนำมาพิจารณาเมื่อมีความถี่มากกว่า 2 (ตั้งแต่ 3 ขึ้นไป) และอาจนำมาใช้อธิบายนิยามในหัวข้อหรือหมวดหมู่นั้น

ตารางที่ 1.6 ตัวอย่างตารางที่ 5 แสดงการหาความสอดคล้อง ตรงกับนิยามและความถี่ซ้ำเพื่อสรุปส่วนประกอบสันติพิสัย

นิยามเชิงปฏิบัติกรของสันติพิสัย	ส่วนประกอบสันติพิสัย	UNESCO 1996และ1998					แนวคิดสันติศึกษาและสันติภาพ				
		ตรง	เกี่ยวข้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่ตรง	ความถี่	ตรง	เกี่ยวข้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่ตรง	ความถี่
1. เคารพกฎ	1. เคารพกฎกติกา - ขอมรับมติและปฏิบัติตนได้ตามมติ	เคารพกฎ *****				13	เคารพระบบระเบียบเพื่อการอยู่ร่วมกัน(โคทม อาริยา 2528)***	การศึกษาเพื่อเสรีภาพและประชาธิปไตย (ไพฑูรย์ สิ้นลรัตน์ 2532)			3+1
	2. สามัคคีกลมเกลียว-ร่วมแรงร่วมใจทำเพื่อกลุ่มโดยพร้อมเพรียงเป็นหนึ่งเดียว ไม่แก่งแย่งเอาชนะ ไม่ทะเลาะเบาะแว้ง เชื้อฟุ้งผู้ใหญ่	สามัคคี**	ทำงานเป็นทีม			2+1	การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข				1
	3. ให้ความร่วมมือ-ปฏิบัติตามคำขอความร่วมมือของส่วนรวม	ความร่วมมือ *****				6	ความร่วมมือ (โคทมอาริยา 2528)				1

(หมายเหตุ * หมายถึงจำนวนความถี่ในการกล่าวซ้ำในเรื่องเดียวกัน รายละเอียดเพิ่มเติมดูในภาคผนวก)

ตารางที่ 1.7 ตัวอย่างตารางที่ 6 สรุปส่วนประกอบสันติพิสัย

UNESCO สรุปจากตาราง 2	สันติศึกษา สรุปจากตาราง 3	สันติภาพ สรุปจากตาราง 4	สรุปส่วนประกอบสันติพิสัย
เชื่อถือนำใจกัน	ความรับผิดชอบ ร่วมกัน การให้ความ ร่วมมือ ความ สามัคคี และการให้ ความเสมอภาคกัน		การอยู่ร่วมกันในโลกใบ เดียวกัน ได้แก่ 1. การพหุกระบวน 2. ความตระหนักถึงการอยู่ ร่วมกันในสิ่งแวดล้อม เดียวกัน 3. ความไว้วางใจกัน
	การเคารพในความ เป็นมนุษย์ ยอมรับ ความแตกต่าง ยอมรับฟังและเข้าใจ	ความเสมอภาค ความ ยุติธรรม การมีคุณภาพ ชีวิตที่ดี ท่ามกลาง สิ่งแวดล้อมที่ดีด้วยการ จัดการทรัพยากรที่มี ประสิทธิภาพ	การเห็นคุณค่าของการเป็น มนุษย์ ได้แก่ 1. การเคารพและเห็นคุณค่า ของความเป็นมนุษย์ 2. ความเมตตา 3. การยอมรับฟัง
การแก้ปัญหาด้วย สันติวิธี (*****)	การแก้ไขความ ขัดแย้งโดย สันติ*****	การแก้ปัญหาด้วยสันติ วิธี****	การแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี

(หมายเหตุ * หมายถึงจำนวนความถี่ในการกล่าวซ้ำในเรื่องเดียวกัน รายละเอียดเพิ่มเติมดูในภาคผนวก)

ผลของการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างสันติพิสัยให้กับนิสิตนักศึกษาของนักวิชาการไทยและหลักคำสอนในพุทธศาสนาจากเอกสาร ตำราต่างๆ แล้วนำแนวคิดนั้นมาวิเคราะห์แยกแยะ จัดเป็นหมวดหมู่ และนำมาเปรียบเทียบจับคู่กับสารบบสันติพิสัยของ UNESCO จากนั้นผู้วิจัยได้สังเคราะห์กรอบแนวคิดการวิจัยขึ้นใหม่ ดังนี้

สันติพิสัย หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบ มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ด้านคือ 1. บุคลิกภาพภายนอกที่แสดงต่อสังคม 2. บุคลิกภาพภายนอกที่แสดงต่อบุคคล 3. บุคลิกภาพภายในที่แสดงเมื่อเผชิญสถานการณ์หรือการแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี

1. บุคลิกภาพภายนอกที่แสดงต่อสังคม ได้แก่ การตระหนักถึงการอยู่ร่วมกันในโลกใบเดียวกัน ซึ่งบุคคลต้องคำนึงถึงความสำนึกรับผิดชอบร่วมกัน คือ การคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคลใด หรือ ณ ที่แห่งใดก็ตามในโลกนี้ ย่อมได้รับผลกระทบร่วมกัน เราจึงต้องรับผิดชอบร่วมกัน เช่น การใช้ระเบิดนิวเคลียร์ข่มขู่แก้มันตภาพรังสีออกมาให้เป็นผลร้ายกับมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเราต้องรับผลนั้นร่วมกัน และหาทางแก้ไขปัญหาร่วมกันเพื่อรักษาโลกใบนี้ให้อยู่ต่อไปได้ นอกจากนี้ยังต้องจัดระเบียบสังคม ต้องมีกฎกติกา หรือระเบียบปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน ดังนั้นบุคคลต้องเคารพกฎระเบียบ ขอมรับมติของส่วนรวม และปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคมเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้ง นอกจากนี้เราต้องสามัคคีกัน ไม่ทะเลาะเบาะแว้ง เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ นับถืออาวุโส ไม่ทะเลาะหรือแก่งแย่งกัน ต้องให้ความร่วมมือกันเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ร่วมแรง ให้ความร่วมมือ มีการร่วมแรง ร่วมกันทำงาน ทำงานด้วยความพร้อมเพรียง ร่วมมือร่วมใจเสนอความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ ปฏิบัติตามที่กลุ่มเรียกร้องให้บรรลุผลสำเร็จเป็นอย่างดี ต้องฟังพาทอาศัยกัน ต่างฝ่ายต่างได้รับประโยชน์ร่วมกัน ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียประโยชน์อีกฝ่ายหนึ่งก็เสียด้วย ถ้าไม่เกี่ยวข้องกันก็ดำเนินชีวิตอย่างลำบาก หรือไม่สามัคคีดำรงชีวิตต่อไปได้ การค้าขายระหว่างประเทศ ต้องเชื่อถือวางใจกัน มอบหมายให้ทำงานที่สำคัญแทน เชื่อมั่นในคำพูด คำมั่นสัญญา ให้ใช้ทรัพยากรร่วมกันกับเรา ได้ เช่น การใช้น่านน้ำร่วมกันของประเทศเพื่อนบ้าน

2. บุคลิกภาพภายนอกที่แสดงต่อบุคคล ได้แก่ ให้ความสำคัญกับมนุษย์ทุกคน เพราะมนุษย์มีความสามารถพิเศษเหนือสิ่งมีชีวิตอื่นคือการมีสมองที่ใหญ่ มีปัญญาความคิดที่แตกต่างกันจึงต้องรับฟังความคิดเห็นด้วยการไม่ยึดติด ยึดมั่นถือมั่นแต่ของเราโดยการรับฟังอย่างตั้งใจ ตั้งใจฟังไม่ขัดจังหวะโดยการกระทำเช่น พุดแซง หรือลุกจากที่ไปทำอย่างอื่น คิดตามในสิ่งที่ผู้พูดกำลังพูด มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เขาพูด มนุษย์มีศักดิ์ศรีต้องเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยการให้เกียรติ ไม่ดูถูกเหยียดหยามผู้อื่น เห็นคุณค่าความแตกต่าง เช่น เชื้อชาติ ศาสนา ไม่กดขี่ข่มเหงผู้อื่น ไม่พุดจาจุกหมิ่นถากถาง มนุษย์มีสิทธิในการอยู่รอดต้องให้ความเสมอภาคโดยให้ความยุติธรรม ให้ความเสมอภาคในสิทธิของแต่ละคน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น หรือใช้อิทธิพล มนุษย์มีจิตใจและมีอารมณ์ต้องให้ความรักความเมตตาโดยการให้ความปรารถนาดี ความหวังดี ไม่คิดร้ายต่อผู้อื่น ช่วยผู้อื่นให้ได้รับความสุขและพ้นทุกข์ด้วยการเอื้อเฟื้อแบ่งปัน ไม่เบียดเบียนทำให้เขาเดือดร้อนเกิดทุกข์ ใช้คำพูดช่วยเหลือผู้อื่นให้รู้สึกดี ไม่พุดให้ร้ายทำให้เขาเกิดทุกข์ และมนุษย์ยังมีความแตกต่างกันในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม ดังนั้นต้องยอมรับความแตกต่างโดยการยอมรับความแตกต่าง เข้าใจสาเหตุของความแตกต่าง รู้สึกเห็นใจและแสดงออกอย่างเหมาะสม

3. บุคลิกภาพภายในที่แสดงเมื่อเผชิญสถานการณ์ ได้แก่การแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี โดยการยอมรับความขัดแย้งได้และคิดว่าความขัดแย้งมีประโยชน์นำมาใช้ในทางสร้างสรรค์ นอกจากนั้นบุคคลต้องมีความอดทน ไม่กล่าวคำหยาบคายเมื่อถูกผู้อื่นข่มขู่อวดอำนาจ ไม่ทำร้ายผู้อื่นที่ทำให้เกิดความโกรธ สามารถควบคุม รักษาปกติภาวะของตนไว้ได้นานเมื่อมีสิ่งมากระทบทำให้ไม่พอใจ มีความอดกลั้นระงับใจ จัดการอารมณ์ให้เป็นปกติได้เมื่อเกิดความคับข้องใจ หักห้ามใจ งดเว้นจากการทำสิ่งที่ไม่ดีได้ ควบคุมกริยาอาการให้เป็นปกติได้เมื่อเจ็บแค้นใจ คิดแบบชนะ/ชนะระบุน รู้สาเหตุของปัญหา รู้จักสร้างทางเลือก และเลือกวิธีการแก้ปัญหาโดยไม่ใช้ความรุนแรง

5. เอ็นเนียแกรม บุคลิกภาพ 9 แบบ (Palmer, 1995)

1. บุคลิกภาพประเภทสมบูรณแบบ
2. บุคลิกภาพประเภทผู้ให้
3. บุคลิกภาพประเภทนักแสดง
4. บุคลิกภาพประเภทโรมานติก
5. บุคลิกภาพประเภทนักสังเกตการณ์
6. บุคลิกภาพประเภทนักปฏิจา
7. บุคลิกภาพประเภทสุขนิยม
8. บุคลิกภาพประเภทเจ้านาย
9. บุคลิกภาพประเภทนักไถ่เกลียด

สาระสำคัญของทฤษฎีบุคลิกภาพเอ็นเนียแกรมสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ใช้เป็นทฤษฎีประกอบในการจัดประเภทลักษณะของนิสิตนักศึกษาไทยดังนี้

ตารางที่ 1.8 สรุปสาระสำคัญประเภทบุคลิกภาพตามทฤษฎีเอ็นเนียแกรม

ประเภทบุคลิกภาพ	สาระสำคัญแสดงคุณลักษณะบุคลิกภาพ
1. สมบูรณ์แบบ (the perfectionist)	- มองหาความสมบูรณ์แบบตลอดเวลา
	- มีลักษณะของจิตใจขุ่นเคืองไม่พอใจต่อเรื่องรอบตัว
	- สามารถดำรงตนอยู่ภายใต้ความสงบและสง่างาม
	- มีความเชื่อว่าโลกนี้คือสถานที่ที่ไม่สมบูรณ์แบบ
	- จะหยุดพักก่อนก็ต่อเมื่องานที่ตนรับผิดชอบสำเร็จแล้ว
	- มีการแสดงออกอย่างระมัดระวังตัว

ประเภทบุคลิกภาพ	สาระสำคัญแสดงคุณลักษณะบุคลิกภาพ
2. ผู้ให้ (giver)	- เป็นคนที่มีจิตใจดี ชอบยกยอและเอาใจคนรอบข้าง
	- ต้องการอยากเป็นอิสระ
	- นิยมทำให้บุคคลรอบข้างมีความสุข ต้องการเป็นที่รัก
	- เพิกเฉยต่อความรู้สึกในแง่ลบ
	- มีความรักคนอื่นอย่างแท้จริง
3. นักแสดง (performer)	- รู้สึกว่าตัวเองมีค่า โดดเด่น เป็นที่สนใจ เป็นที่ยกย่อง
	- ชอบการแก่งแย่ง สนใจแต่ภาพพจน์
	- ใส่ใจรูปแบบมากกว่าเนื้อหาของสาระ
	- ประสบความสำเร็จในวงสังคม
	- มีชีวิตอยู่กับความหวังตลอดเวลา
	- นิยมความหรูหรา ชอบเข้าสังคม
	- มีสัญชาตญาณแห่งการเอาตัวรอดสูง
4. โรแมนติก (romantic)	- มักมีอารมณ์อ่อนไหว
	- จิตใจมักไม่แจ่มใสเบิกบาน ห่อเหี่ยว
	- มีความเชื่อว่าบางสิ่งบางอย่างที่ต้องการสูญหายไป
	- รู้สึกตัวว่าถูกทอดทิ้งในขณะที่ผู้อื่นมีความสุข
5. นักสังเกตการณ์ (observer)	- มีความชำนาญในวิชาใดวิชาหนึ่งเป็นพิเศษ
	- ชอบค้นหาความจริง ไม่ชอบถูกใครรบกวน
	- อยู่ในสังคมแต่ก็สามารถอยู่แบบห่างๆจากคนอื่นได้
	- ต้องการความเป็นส่วนตัวเพื่อจะได้ใช้ความคิด
	- เข้าใจสิ่งต่างๆได้อย่างลึกซึ้ง และรอบรู้ไปทุกเรื่อง
	- เป็นได้ทั้งคนอัจฉริยะและคนหลุดโลกไปบ้าง
6. นักปugna (the trooper)	- ต้องการความปลอดภัย และได้รับการคุ้มครอง
	- ต้องการการสนับสนุนจากคนอื่น
	- ต้องการตรวจสอบทัศนคติของคนอื่นที่มีต่อตน
	- บุคลิกภาพเต็มไปด้วยความขัดแย้ง
	- พึงพาคนอื่นแต่ให้ความสำคัญกับความเป็นตัวเอง
	- มักทดสอบความจริงใจของคนอื่น

ประเภทบุคลิกภาพ	สาระสำคัญแสดงคุณลักษณะบุคลิกภาพ
	- มีการตอบสนองอย่างรวดเร็ว เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา
7. คนประเภทสุขนิยม (the epicure)	- ชอบความสุข ชอบได้รับความพึงพอใจ - ชอบได้รับประสบการณ์ชีวิตที่หลากหลาย - หลีกหนีความวิตกกังวลโดยธรรมชาติ - ความคิดเล่นไว อยากรู้อยากเห็น - กระตือรือร้นที่จะรับสิ่งใหม่ ตื่นเต้นกับสิ่งรอบตัวได้ง่าย - มีชีวิตอยู่กับความเป็นไปได้ในอนาคต - มีความสุขในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่
8. คนประเภทเจ้านาย (the boss)	- มักมีการพึ่งพาตัวเอง มีความมั่นใจในตัวเองสูง - อยากรมีอิทธิพลต่อสิ่งแวดล้อม - ชอบเรียกร้องสิทธิ และเชื่อว่าควบคุมทุกอย่างได้ - มีอำนาจและชอบใช้อำนาจ ทั้งในทางที่ดีและไม่ดี
9. คนประเภทนักไกล่เกลี่ย (mediator)	- มีความสงบในจิตใจ อยู่ท่ามกลางความปรองดอง - หลีกเลียงความขัดแย้ง แรงกดดันปัญหา และข้อบังคับ - เปิดใจกว้าง มองโลกในแง่ดี - รักความเป็นอิสระ

6. ประเภทของนักศึกษาตามแนวคิดนักวิชาการต่างประเทศ

(Mann 1970 อ้างใน Kozma, 1978)

1. แบบยินยอม (The Compliant Students)
2. แบบวิตกกังวล (The Anxious Dependent Students)
3. แบบท้อใจ (The Discouraged Workers)
4. แบบอิสระ (The Independents)
5. แบบวีรบุรุษ (The Heroes)
6. แบบลอบยิง (The Snipers)
7. แบบเรียกร้องความสนใจ (The Attention Seekers)
8. แบบสงบเงียบ (The Silent Student)

แมนน์ (Mann, 1970) เป็นผู้หนึ่งที่ได้มีการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนในห้องเรียน โดยได้แนะนำว่าความรู้ของมิติที่ซ่อนเร้นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เพราะจะมุ่งไปสู่ผลกระทบต่อการเรียน

และการสอน การศึกษาของแมนนี่ ทำให้แยกพฤติกรรมของนักศึกษาออกได้เป็นแบบต่างๆ 8 แบบ คือ

1. แบบยินยอม (The Compliant Students) นักศึกษาแบบนี้ดีกว่าแบบที่เรียกกันว่า “นักเรียนดี” ดูเหมือนว่าจะเป็นที่พอใจของชั้นเรียน ของอาจารย์ และพวกเพื่อนในชั้นเรียน พวกนี้จะมุ่งไปที่งานอย่างเหนียวแน่น ไม่ค่อยสนใจประสบการณ์อื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับงาน และพยายามไม่ให้งานอื่นมาแทรกแซง เขาทำงานเพราะพ่อแม่คาดหวังในตัวเขาและเพราะอาจารย์จะให้เกรดเขา มีแนวโน้มที่จะทำงานตามที่ได้ถูกสมมติให้ทำโดยไม่มากหรือน้อยเกินไป สิ่งสำคัญของผู้เรียนกลุ่มนี้ดูเหมือนจะเป็นการทำความเข้าใจกับวิชาที่เรียน

2. แบบวิตกกังวล (The Anxious Dependent Students) กลุ่มนี้เป็นกลุ่มใหม่ และเป็นแบบที่มีความสำคัญต่ออาจารย์ทุกๆ คน พวกนี้จะพึ่งพาอาจารย์ทั้งความรู้และการช่วยเหลือ และวิตกกังวลมากเกี่ยวกับการประเมินผล วิตกกังวลกับงานในชั้นเรียน ประเด็นสำคัญที่สุดอันหนึ่ง คือ ความรู้สึกที่ไม่มีความสามารถ ความรู้สึกนี้ผสมผสานกับความกดดันภายนอก โดยเฉพาะจากที่บ้าน ทำให้นักศึกษาเหล่านี้กังวลอย่างน่าเกรงเกี่ยวกับเรื่องเกรด

3. แบบท้อใจ (The Discouraged Workers) แบบนี้มีักพูดบ่อยๆ ว่าไม่พอใจตัวเอง เมื่อสิ่งใดผิดเขาจะตำหนิตัวเอง และไม่หันไปเป็นปฏิปักษ์กับคนอื่น ๆ

4. แบบอิสระ (The Independents) พวกนี้แก่กว่านักศึกษาอื่นๆ อย่างชัดเจน โดยทั่วไปดูเหมือนจะเชื่อมั่นตนเอง และไม่ค่อยถูกข่มขู่จากอาจารย์ จากงาน หรือจากนักศึกษาคณะอื่นๆ มีความอิสระอย่างมั่นคง ขณะที่คนอื่นสับสนวิตกกังวลหรือไม่พอใจ มองรายวิชาอย่างมีวัตถุประสงค์ และทำงานด้วยความคิดสร้างสรรค์ มีแนวโน้มชอบความสัมพันธ์ทางวิชาการกับอาจารย์ ที่ซึ่งอาจารย์กับนักศึกษาจะทำงานร่วมกันได้

5. แบบวีรบุรุษ (The Heroes) ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ชาย (อาจจะเปลี่ยนไปตั้งแต่ปี 1970) พวกนี้เป็นพวกอยู่แนวหน้า เป็นที่รู้จัก มีชื่อเสียงทางการเรียนกับบทบาทการประท้วง ผลงานมีทั้งสร้างสรรค์และเป็นปฏิปักษ์ ความภูมิใจในอำนาจเป็นส่วนสำคัญ ที่ทำให้พยายามสร้างเอกลักษณ์ โดยการแสดงออก

6. แบบลอบยิง (The Snipers) เป็นพวกมองโลกแง่ร้ายเกี่ยวกับความสามารถของตนเอง มองไม่เห็นประโยชน์จากการได้ไปเกี่ยวข้องกัน มองเห็นความภูมิใจในระดับต่ำเป็นพวกหลบหลีก ไม่ยอมเผชิญหน้ากับอาจารย์ สร้างความขัดแย้ง วุ่นวาย นำไปสู่แบบการดักทำร้ายอาจารย์ มีแนวโน้มเป็นปฏิปักษ์กับผู้สอน

7. แบบเรียกร้องความสนใจ (The Attention Seekers) พวกนี้มีแนวโน้มทางสังคมมากกว่าด้านสติปัญญา ต้องการสร้างความสัมพันธ์กับอาจารย์และผู้เรียนด้วยวิธีต่างๆ เช่น

พูดคุย แสดงตัว คุยโม้ เล่าเรื่องตลกต่างๆ หรือให้เกิดความสนใจ เกิดการยอมรับในหมู่เพื่อนๆ
แวดวงผู้เรียน เพื่อบดบังความสนใจด้านพุทธิปัญญา

8. แบบสงบเงียบ (The Silent Student) พวกนี้ไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการ
อภิปรายในกิจกรรมการเรียน พุดน้อย มักเงียบเฉยไม่ค่อยทำอะไร ไม่ว่าจะนอกหรือในห้องเรียน
สัมพันธ์กับผู้สอนและผู้เรียนน้อย การสนับสนุนช่วยเหลือก็น้อย เพราะผู้เรียนมีส่วนร่วมใน
กิจกรรมกลุ่มน้อย

7. ประเภทของนักศึกษาตามแนวคิดนักวิชาการไทย

ธิดารัตน์ บุญนุชและประกอบ คูปรรัตน์ (2528: 7-8)

1. สนใจใฝ่รู้
2. เล็งสู่วิชาการ
3. การงานเป็นหลัก
4. ผลักดันสังคม
5. สร้างสมคุณธรรม
6. ใฝ่หาความสนุก
7. ผูกพันประสานสังคม
8. สร้างสมตนเอง
9. นักเลงหัวไม้
10. พวกไม่เอาไหนเลย
11. พวกเพิกเฉยมีนชา

ธิดารัตน์ บุญนุชและประกอบ คูปรรัตน์ (2528: 7-8) ได้แบ่งนิสิตนักศึกษาไทย
ไว้ 11 ประเภท ในแต่ละประเภทมีลักษณะดังนี้ต่อไปนี้

1. สนใจใฝ่รู้ เป็นคนฉลาดใฝ่หาความรู้ ทั้งในทางทฤษฎีและปฏิบัติ ทั้งที่เกี่ยวกับ
การเรียน การใช้ชีวิต และการทำงาน
2. เล็งสู่วิชาการ เป็นคนที่สนใจงานที่เป็นวิชาการ สนใจงานที่เกี่ยวข้องกับการ
เรียนเท่านั้น มักใช้เวลาอยู่ในห้องสมุด
3. การงานเป็นหลัก เป็นคนที่มุ่งสนใจในเรื่องที่จะนำไปประกอบอาชีพ หารายได้
เช่น วาดรูป พิมพ์ดีด

4. ผลักดันสังคม เป็นคนที่ชอบช่วยเหลือสังคม สนใจทางด้านการเมือง มัก
ไฝหาตำแหน่งในองค์กรหรือกลุ่มนิสิต
5. สร้างสมคุณธรรม เป็นคนที่มีความเชื่อทางด้านศาสนา หลักการความดี
มุ่งมั่นทำความดี ศึกษาธรรมะ ปฏิบัติธรรม
6. ไฝหาความสนุก เป็นพวกรักสนุก “เรียนไม่มา ปาร์ตี้ไม่ขาด” ชอบท่องเที่ยว
หาประสบการณ์ใหม่
7. ผูกพันประสานสังคม เป็นคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ ชอบรณรงค์ทำในสิ่งที่ดี
เพื่อสังคม ชอบพบปะผู้คน ชอบออกงานสังคม
8. สร้างสมตนเอง เป็นคนที่ค้นหาตนเอง ลองทำหลายๆสิ่งเพื่อหาสิ่งที่เป็นตัวตน
สิ่งที่ชอบและถนัด
9. นักเลงหัวไม้ เป็นคนที่มีความเป็นผู้นำสูงแต่คิดในแบบของตนฝ่ายเดียว จน
บางครั้งกลายเป็นหัวใจในการต่อต้านสังคม คิดนอกกรอบ
10. พวกไม่เอาไหนเลย เป็นพวกไม่มีระบบระเบียบในชีวิต ทำอะไรตามความ
พอใจ เบื่อก็เลิก ไม่มีความรับผิดชอบ เอาแต่ฝันกลางวัน ทำอะไรไม่ค่อยสำเร็จ ผลงานแย่งแต่เอาตัว
รอดและเดือดร้อนเพื่อน
11. พวกเพิกเฉยมีนชา เปรียบเสมือนมนุษย์ต่างดาวที่ไม่รู้เรื่องอะไรเลย ไม่สนใจ
เหตุการณ์รอบข้าง หลีกหนีสังคม ไม่ชอบกฎเกณฑ์ไม่รับรู้กฎ แยกตัวเป็นอิสระ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1.9 เปรียบเทียบการจำแนกลักษณะและแบบการเรียนแบบต่างๆของนิสิตนักศึกษาตามแนวคิดของนักวิชาการ
ลักษณะและแบบการเรียน

ประกอบ คูปรัตน์ อ้างถึงทฤษฎีของ คลาร์ค และโทรว์ 2524	วิลสัน และคณะ (Wilson and other ,1975 อ้างถึงใน วชิรา เพ็ญโรจน์ 2528)	ชิตารัตน์ บุญนุช และประกอบ คูปรัตน์ (2528)	ฟิลลิปส์ แอล แบนด์ท์ (Bandt,1974 อ้างใน ประโยชน์ คุปต์กาญจนา กุล , 2525)	ริชาร์ด แมนน์ (Mann,1970 อ้างใน Kozma, 1978)	(Newcomb and others,1970 อ้าง จากสุชาติ มัสโอดี 2528)	กราชาและไรซ์แมน (Grasha and Reichman,1975)
แบ่งตามเกณฑ์ความ สนใจ	แบ่งตามเกณฑ์ความ สนใจ	แบ่งตามเกณฑ์ลักษณะ การใช้ชีวิต	แบ่งตามเกณฑ์วิธีเรียน	แบ่งตามเกณฑ์ ความประพฤติ	แบ่งตามเกณฑ์ บุคลิกภาพ	แบ่งตามเกณฑ์แบบ การเรียน
วิชาการ	วิชาการ ปัญหาและความคิด	สนใจใฝ่รู้ งานเป็นหลัก เล็งสู่วิชาการ สร้างสมตนเอง สร้างสมคุณธรรม	แบบนักโทษทางปัญญา แบบปิดบัง แบบโดดเดี่ยว		ศึกษิต	แบบแข่งขัน
กิจกรรม	กิจกรรม	ประสานสังคม	แบบนักไฟสันติภาพ	แบบยินยอม แบบสงบเงียบ	สังคม	แบบพึ่งพา

ประกอบ คูปรัตน์ อ้างอิงทฤษฎีของ คลาร์ค และโทรว์ 2524	วิลสัน และ คณะ (Wilson and other 1975 อ้างถึงใน วชิรา เพ็ญโรจน์ 2528)	ธิดารัตน์ บุญนุช และประกอบ คูปรัตน์ (2528)	ฟิลลิปส์ แอล แบนดท์ (Bandt,1974 อ้างใน ประโยชน์ คูปต์กาญจนา กุล , 2525)	ริชาร์ด แมนน์ (Mann,1970 อ้างใน Kozma, 1978)	(Newcomb and others, อ้างจาก สุชาดา มัสโอดี 2528)	กราชาและไรซ์แมน (Grasha and Reichman อ้างใน Bergquist, 1975)
แบ่งตามเกณฑ์ความ สนใจ	แบ่งตามเกณฑ์ความ สนใจ	แบ่งตามเกณฑ์ลักษณะ การใช้ชีวิต	แบ่งตามเกณฑ์วิธีเรียน	แบ่งตามเกณฑ์ ความประพฤติ	แบ่งตามเกณฑ์ บุคลิกภาพ	แบ่งตามเกณฑ์แบบ การเรียน
	การเมือง	ผลักดันสังคม	แบบนักปฏิบัติ	แบบเรียกร้อง ความสนใจ	ฝึกฝนการเมือง	แบบร่วมมือ
อิสระ	ศิลป สุนทรียศาสตร์ กีฬานันทนาการและ งานอดิเรก	ใฝ่หาความสนุก	แบบนักสืบ แบบผู้ชำนาญเฉพาะ แบบมาฮา	แบบอิสระ	ความคิดสร้างสรรค์	แบบอิสระ
	นอกรูปแบบ	ไม่เอาไหน เพิกเฉยมีนชา		แบบท้อใจ แบบลอบยิง	ไม่มีระบบระเบียบ	แบบหลีกเลี่ยง
อาชีพ	อาชีพ	นักเลงหัวไม้	แบบนักเล่นกลลวงตา แบบมนุษย์เจ้าความคิด			แบบมีส่วนร่วม
			แบบนักปรับปรุง แบบนักสร้างสรรค์	แบบวิระบุรุษ แบบวิตกกังวล	ผู้นำ	

ตารางที่ 1.10 การวิเคราะห์ลักษณะของนิสิตนักศึกษาไทย

ลักษณะและแบบการเรียน							
ประกอบ คูป รัตน์ อ้างถึง ทฤษฎีของ คลาร์ก และ โทรวี 2524	วิลสันและคณะ (Wilson and other 1975 อ้างถึงใน วชิรา เพ็ญ โรจน์ 2528)	ธิดารัตน์ บุญนุช และประกอบ คูป รัตน์ (2528)	ฟิลลิปส์ แอล แบนด์ท์ (Bandt อ้างใน ประโยชน์ คุปต์กาญจนกุล, 2525)	ริชาร์ด แมนน์, 1970 (Mann อ้างใน Kozma, 1978)	(Newcomb and others, อ้างจาก สุชาติ มัสโอติ 2528)	กราชาและไรซ์แมน (Grasha and Reichman อ้างใน Bergquist, 1975)	ลักษณะของนักศึกษาไทย
แบ่งตามเกณฑ์ ความสนใจ	แบ่งตามเกณฑ์ความสนใจ	แบ่งตามเกณฑ์ ลักษณะการใช้ชีวิต	แบ่งตามเกณฑ์วิธีเรียน	แบ่งตามเกณฑ์ความ ประพฤติก	แบ่งตามเกณฑ์ บุคลิกภาพ	แบ่งตามเกณฑ์แบบ การเรียน	แบ่งตามเกณฑ์ลักษณะการใช้ชีวิต บุคลิกภาพ ความประพฤติก แบบการเรียน วิธีเรียน
วิชาการ	วิชาการ ปัญหาและความคิด	สนใจใฝ่รู้ งานเป็นหลัก เลี้ยงดูวิชาการ สร้างสมตนเอง สร้างสมคุณธรรม	แบบนักโทษทางปัญญา แบบปิดบัง แบบโคดเคี้ยว		ศึกษิต	แบบแข่งขัน	1. สนใจในวิชาการ เป็นพวกสนใจใฝ่รู้ เล็งดูวิชาการ สนใจงานเป็นหลัก 2. พวกนักคิด สร้างสมตนเอง 3. พวกนักธรรม สร้างมคุณภาพ
กิจกรรม	กิจกรรม	ประสานสังคม	แบบนักไฟสันติภาพ	แบบยินยอม แบบสงบเงียบ	สังคม	แบบพึ่งพา	4. สนใจกิจกรรม ชอบประนีประนอมช่วยเหลือ ประสานงาน ชอบเข้า สังคม พบปะผู้คน
	การเมือง	ผลักดันสังคม	แบบนักปฏิบัติ	แบบเรียกร้องความสนใจ	ฝึกฝไ้การเมือง	แบบร่วมมือ	5. สนใจกิจกรรมการเมือง หรือเรียกร้องรณรงค์
อิสระ	ศิลปะ สุนทรียศาสตร์ กีฬานันทนาการและงานอดิเรก	ใฝ่หาความสุข	แบบนักสืบ แบบผู้ชำนาญเฉพาะ แบบมาฆา	แบบอิสระ	ความสร้างสรรค์	แบบอิสระ	6. อิสระสุนทรีย์ รั้นรมณ์กับชีวิตนักศึกษา ชอบศิลป์ ดนตรี กีฬา
	นอกรูปแบบ	ไม่เอาไหน เพิกเฉยมีนชา		แบบท้อใจ แบบลอบชิง	ไม่มีระบบระเบียบ	แบบหลีกเลี่ยง	7. อิสระแปลกแหก นอกรูปแบบ ไม่ชอบอยู่ในกฎ ขี้ดื้อความคิดของ ตนเองเป็นหลัก
อาชีพ	อาชีพ	นักเลงหัวไม้	แบบนักเล่นกลลวงดา แบบมนุษย์เจ้าความคิด			แบบมีส่วนร่วม	8. สนใจอาชีพสุจริตเรื่องที่จะทำมาหาเงินใช้จ่ายได้โดยสุจริตรู้จักเก็บเงิน มี ความละเอียดถี่ถ้วน
			แบบนักปรับปรุง แบบนักสร้างสรรค์	แบบวีระบุรุษ แบบวิตกกังวล	ผู้นำ		9. สนใจอาชีพที่ได้เงินมาก ใช้เงินฟุ่มเฟือย เทียวเตร่ นักเลงหัวไม้ ฟุ้งเฟ้อ ชอบทำตัวเป็นจุดเด่น กล้าเสี่ยง กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ

ตารางที่ 1. 11 การตั้งเคราะห์แบบลักษณะนิสัยนักศึกษาไทยจาก แบบการเรียนรู้ ลักษณะและบุคลิกภาพแบบต่างๆของนิสิตนักศึกษาตามแนวคิดของนักวิชาการ

ลักษณะของนักศึกษาไทย	เอ็นเนียแกรม (Palmer , 1995)	ธิดารัตน์ บุญนุช และประกอบ คุปรัตน์ (2528)	แบบลักษณะของนิสิตนักศึกษาไทย
แบ่งตามเกณฑ์ลักษณะการใช้ชีวิต บุคลิกภาพ ความประพฤติ แบบการเรียนรู้ วิธีเรียน	แบ่งตามบุคลิกภาพของวัยรุ่นอายุไม่เกิน 25 ปี	ลักษณะการใช้ชีวิต	บุคลิก ลักษณะของนิสิตนักศึกษาไทย
1. สนใจในวิชาการ เป็นพวกสนใจใฝ่รู้ เล็งคู่ วิชาการ สนใจงานเป็นหลัก	ลักษณะ1. บุคลิกภาพประเภทสมบูรณ์แบบ (Perfectionist) ทำดีที่สุดตามอุดมคติ คร่ำเคร่งกับความสมบูรณ์แบบ	สนใจใฝ่รู้ เล็งคู่วิชาการ งานเป็น หลัก	1. ผู้คร่ำเคร่ง ต้องการความดีเลิศ
2. พวกนักคิด สร้างสมตนเอง	ลักษณะ3.บุคลิกภาพประเภทนักแสดง (Performer) หลงตัวเอง ชอบการแก่งแย่ง ไม่ยอมแพ้	สร้างสมตนเอง	2. นักคิด นักสร้างภาพ
3. พวกนักธรรม สร้างสมคุณธรรม ชอบการทำบุญ บริจาคทาน ปฏิบัติธรรม	ลักษณะ5. บุคลิกภาพประเภทนักสังเกตการณ์ (Observer) ชอบค้นหาความจริง ปลีกวิเวก ทำตัวเป็น ปราชญ์	สร้างสมคุณธรรม	3. นักธรรม
4. สนใจกิจกรรม ชอบประนีประนอมช่วยเหลือ ประสานงาน ชอบเข้าสังคมพบปะผู้คน	ลักษณะ9. บุคลิกภาพประเภทนักไกล่เกลี่ย (The mediator) รักสงบ สมนานไมตรี หลีกเลี้ยงปัญหาความ ขัดแย้ง อดทนสูง	ประสานสังคม	4. นักประสานไมตรี
5. สนใจกิจกรรมการเมือง หรือเรียกร้องรณรงค์	ลักษณะ2. บุคลิกภาพประเภทผู้ให้ (Giver) ชอบเอาใจคนรอบข้าง สร้างความสุขให้กับผู้อื่น	ผลักดันสังคม	5. นักกิจกรรม

ลักษณะของนักศึกษาไทย	เอ็นเนียแกรม(Palmer , 1995)	จิตารัตน์ บุญนุช และประกอบ คุปรัตน์ (2528)	แบบของนิสิตนักศึกษาไทย
แบ่งตามเกณฑ์ลักษณะการใช้ชีวิต บุคลิกภาพ ความประพฤติ แบบการเรียน วิธีเรียน	แบ่งตามบุคลิกภาพของวัยรุ่นอายุไม่เกิน 25 ปี	ลักษณะการใช้ชีวิต	แบบของนิสิตนักศึกษาไทย
6. อิศระสุนทรีย์ รื่นรมณ์กับชีวิตนักศึกษา ชอบ ศิลปะ ดนตรี กีฬา ชอบกิจกรรมที่ได้ปรากฏตัว พบปะผู้คน	ลักษณะ7. บุคลิกภาพประเภทสุขนิยม (Epicure) ชอบหาความสุขและความพอใจในชีวิต อยากรู้ อยากเห็น อยากทำหลายอย่างแต่ไม่อดทน ฉาบฉวย	ใฝ่หาความสุข	6. ผู้เสพสุข ชอบเฮฮา
7. อิศระ นอกรูปแบบ ไม่ชอบอยู่ในกฎ ไม่ชอบ มาเรียน ยึดถือความคิดของตนเองเป็นหลัก ชอบความเป็น ส่วนตัว	ลักษณะ4. บุคลิกภาพประเภทโรแมนติก (Romantic) อารมณ์อ่อนไหว วงจรการใช้ชีวิตคือ เสาะหา ได้มา ครอบครอง สูญเสีย หาใหม่	เพิกเฉยมีนชา ไม่เอาไหน	7. ผู้มีอิสระ
8. สนใจอาชีพสุจริตเรื่องที่จะทำมาหาเงินใช้จ่ายได้ โดยสุจริต เก็บเงินใช้จ่ายอย่างระมัดระวัง รู้จักเก็บ เงิน มีความละเอียดถี่ถ้วน	ลักษณะ6. บุคลิกภาพประเภทนักปugna (Trooper) ขี้สงสัยและมีความกลัวตลอดเวลา ต้องการหาที่ พึ่งเพิ่มความมั่นใจ และตรวจสอบทัศนคติของ ผู้อื่นที่มีต่อตนเอง ลังเล ไม่กล้าตัดสินใจ ชอบ เป็นผู้ตาม		8. นักสงสัย
9. สนใจอาชีพที่ทำเงินได้มาก ใช้เงินฟุ่มเฟือย เที่ยวเตร่ นักเลงหัวไม้ ฟุ้งเฟ้อ ใจกว้าง ชอบทำตัว เป็นจุดเด่น กล้าเสี่ยง กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ	ลักษณะ8. บุคลิกภาพประเภทเจ้านาย (The boss) อยากมีอิทธิพลต่อสิ่งแวดล้อมและคนอื่น ชอบใช้ อำนาจ	นักเลงหัวไม้	9. ผู้นำ

8. แบบลักษณะของนิสิตนักศึกษาไทย

1. ผู้คร่ำเคร่ง ต้องการความดีเลิศ
2. นักคิด นักสร้างภาพ จอมหลักการ
3. นักรรรม
4. นักประสานไมตรี
5. นักกิจกรรม
6. ผู้เสพสุข ชอบเฮฮา
7. ผู้มีอิสระ
8. นักสงสัย
9. ผู้นำ

1. **ผู้คร่ำเคร่ง** ต้องการความดีเลิศ สนใจใฝ่รู้ สนใจในวิชาการ เชื่อฟังเคารพผู้ใหญ่ อยู่ในกฎระเบียบวินัยเคร่งครัด วินัยสูง ชอบแก้ไขปรับปรุงตนเองให้ดีเลิศ มีความกดดันคร่ำเคร่ง มุ่งผลสัมฤทธิ์ส่วนตัว มุ่งงานเป็นหลัก ทำดีที่สุดตามอุดมคติ คร่ำเคร่งกับความสมบูรณ์แบบ เป็นบุคคลที่มีจิตใจขุ่นเคืองไม่พอใจต่อเรื่องต่างๆ รอบตัวและในขณะที่เดียวกันก็มองหาความสมบูรณ์แบบ อยู่ตลอดเวลา ทางด้านอารมณ์มักมีความโกรธและรุนแรง แต่ดำรงตนอยู่ภายใต้ความสงบและสง่าสมเป็นคนสมบูรณ์แบบอย่างดี

ลักษณะการมองโลกของคนประเภทนี้ เชื่อว่าโลกนี้คือสถานที่ที่ไม่สมบูรณ์แบบ และพวกเขาจะต้องทำให้เกิดความสมบูรณ์แบบขึ้น

แนวในการดำรงชีวิตของบุคคลประเภทนี้จึงมุ่งที่จะป้องกันความผิดพลาดไว้ตั้งแต่ต้น โดยมองว่าไม่มีอะไรสมบูรณ์แบบจึงทำให้ในบางครั้งเหมือนคนที่มองโลกในแง่ร้าย จึงพยายามป้องกัน และทำทุกอย่างให้ดีกว่าที่เป็นอยู่เดิม ทั้งนี้ไม่เฉพาะกับตัวเองแต่ยังเชื่อมโยงไปถึงบุคคลอื่นด้วย

ลักษณะบุคลิกภาพที่มาจากการมองทุกอย่างรอบตัวไม่สมบูรณ์แบบ จึงพยายามแสวงหาความถูกต้องอยู่ตลอดเวลาและอุทิศตนเองให้กับสิ่งที่คิดว่าดีงาม สามารถสังเกตเห็นรายละเอียดในความสัมพันธ์ทั้งหลายทั้งปวงของเหตุการณ์ต่างๆ ได้อย่างดี คนประเภทสมบูรณ์แบบจะหยุดพักผ่อนก็ต่อเมื่องานที่เป็นส่วนที่รับผิดชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่นได้สำเร็จลงแล้วนั่นเอง

มีการแสดงออกอย่างรุนแรงเมื่อมีอาการ โกรธ หรือเมื่อเผชิญกับสิ่งที่คิดว่าไม่ถูกต้อง แต่คนที่มีความบุคลิกภาพประเภทนี้จะรู้ถึงผลเสียที่เกิดขึ้นภายหลังหากพวกเขาแสดงอารมณ์ที่รุนแรงนั้นออกไป บุคคลประเภทนี้จึงมีวินัยในตัวเองและมีการควบคุมอารมณ์ได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้เกิดการแสดงออกที่ระมัดระวัง

2. **นักคิดนักสร้างภาพ** จอมหลักการ สร้างสมตนเอง ชอบสร้างภาพลักษณ์ น่าเชื่อถือวางใจ ชอบคิด ชอบสั่งแต่ไม่ชอบทำ ชอบอยู่บนหอคอยงาช้าง ทำตัวเป็นขุนซื้อ ผ่อนคลายเอาตัวรอดเก่ง ชอบทำงานเอาหน้า หลงตัวเอง ชอบอวดอ้าง ชอบโอ้อวด ชอบการแก่งแย่ง ไม่ยอมแพ้ ชอบให้คนอื่นยอมรับรู้สึกว่าตนเองมีค่า โดดเด่น เป็นที่สนใจ เป็นที่ยกย่อง อยากเป็นที่ประทับใจคนอื่น คนประเภทนี้มักถูกมองว่าเป็นคนที่ต้องการมากเนื่องจากต้องการเข้าใจและรอบรู้ไปเสียทุกเรื่อง มีการสนใจแต่ภาพพจน์การใส่ใจรูปแบบมากกว่าเนื้อแท้ของมัน การใช้สัญลักษณ์มากกว่าความเป็นจริง ทุกอย่างล้วนจอมปลอม และถูกทำเหมือนเป็นผลิตภัณฑ์ ที่ต้องมีการทำการตลาด คนกลุ่มนี้มักประสบความสำเร็จในวงสังคม เพราะพวกเขามุ่งแต่ทางที่คนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญ ความเชื่อของคนกลุ่มนี้มองว่าโลกจะให้ความสนใจและให้คุณค่ากับคนเก่งเท่านั้น พวกเขาจึงมีความหวังตลอดเวลาที่เป็นคนหนึ่งและเป็นคนเก่งและพวกเขาจะมีชีวิตอยู่กับความหวัง ชอบใช้ชีวิตหรูหรา ชอบการเข้าสังคม มีสัญชาตญาณแห่งการเอาตัวรอดสูง

3. **นักธรรม** สร้างสมคุณธรรม ชอบการทำบุญ บริจาคทาน ปฏิบัติธรรม เข้าวัด ฟังธรรม เอื้อเฟื้อ เอื้ออาทร เข้าใจ และเห็นใจผู้อื่น ชอบค้นหาความจริง ไม่ถูกใครครอบงำ คนประเภทนี้มีความเป็นส่วนตัวค่อนข้างสูง แม้จะอยู่ในสังคมแต่ก็สามารถอยู่แบบห่างๆจากคนอื่นได้ พวกเขาต้องการความเป็นส่วนตัวเพื่อจะได้ใช้ความคิดและเติมพลังให้แก่ตัวเองชอบทำตัวเป็นนักปราชญ์คือเข้าใจในสิ่งต่างๆได้อย่างลึกซึ้ง ซึ่งเป็นไปได้ทั้งอัจฉริยะและคนเสียสติ อัจฉริยะภาพนั้นอาจสูญหลุดโลกไปบ้าง เป็นเพราะมันคือการเข้าใจความเป็นจริงในระดับที่สูงกว่าคนทั่วไป

4. **นักประสานไมตรี** นักไกล่เกลี่ยประสานผลประโยชน์ให้ลงตัว ชอบประนีประนอมชอบอยู่ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่มีแต่ความปรองดอง อนุรักษ์สิ่งต่างๆ อย่างที่มันควรเป็น ให้ความเป็นมิตรเข้าใจสังคมได้ดี มีเพื่อนมาก มีความสามารถในการประนีประนอม รอมชอม สมานฉันท์ไมตรี ทำให้คนที่ทะเลาะกันกลับมาลงรอยกันได้ ชอบช่วยเหลือประสานงาน ชอบเข้าสังคมพบปะผู้คน ประสานสังคมได้ดี สร้างสามัคคีและพยายามรักษาความกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวนี้ไว้ให้นานที่สุด ซึ่งการรักษาความกลมกลืนนี้จึงปรากฏให้เห็นถึงลักษณะที่อบอุ่น เป็นมิตร รักสงบ สมานไมตรี หลีกเลี่ยงปัญหาความขัดแย้ง มีอดทนอดกลั้นสูง ปรับตัวเข้ากับคนอื่นและเชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างมีทั้งข้อดีและข้อเสียในตัวเอง ไม่ชอบการแข่งขัน

5. **นักกิจกรรม** สนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว สนใจกิจกรรมการเมือง หรือเรียกรื่องรณรงค์ ผลักดันสังคม ตระหนักรับผิดชอบ มีการรวมกลุ่มแบบองค์กร มีจิตสำนึกร่วมขององค์กรสูง ชอบรณรงค์ เรียกร้อง มุ่งผลสัมฤทธิ์เต็มใจทำงานยากๆของส่วนรวมให้บรรลุผลสำเร็จเป็นคนที่มิจิตใจดี ชอบเอาใจคนรอบข้าง สร้างความสุขให้กับผู้อื่น ต้องการเป็นที่รักของทุกคน ชอบแสดงความรู้สึกที่ตนมีต่อคนอื่น และทำตนให้เป็นที่ต้องการ เป็นที่ชื่นชม ให้คนอื่นตอบสนองตน

พิสูจน์ความสำคัญของตน ตนเองมีความสำคัญเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม พวกเขามองว่าตัวเองเป็นคนที่รักคนอื่น ห่างคนอื่นกลุ่ม

6. ผู้เสพสุข เฮฮา ใฝ่หาความสนุก รั้งฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เปิดใจรับประสบการณ์ใหม่ๆ ชอบพบปะผู้คน ไม่ยึดติดกรอบ มีอิสระเสรีภาพ ชอบความสุนทรีย์ อิสระรื่นรมย์กับชีวิตนักศึกษา ชอบความสุขและความพึงพอใจ การได้รับประสบการณ์ชีวิตที่หลากหลาย การเปิดทางเลือกให้กับตนเองได้ใช้ชีวิตอย่างเต็มที่ และการหลีกเลี่ยงความวิตกกังวล ชอบเสพสุขกับศิลปะ ดนตรี กีฬา ชอบกิจกรรมที่ได้ปรากฏตัวพบปะผู้คน ชอบหาความสุขและความพอใจในชีวิต มีลักษณะภายนอกที่แสดงออกมานั้นจะเป็นคนที่มองโลกในแง่ดีอยู่เสมอถึงแม้บางครั้งจะกลัว ความคิดของคนกลุ่มนี้มีการขับเคลื่อนแล่นไว ความกระตือรือร้นที่จะรับสิ่งใหม่ อยากรู้ อยากเห็น ตื่นเต้นกับสิ่งรอบตัวได้ง่าย อยากทำหลายอย่างแต่ไม่อดทน ฉาบฉวย

7. ผู้มีอิสระ อารมณ์อ่อนไหว รักอิสระ นอกรูปแบบ ไม่ชอบอยู่ในกฎไม่ชอบการบังคับ เป็นตัวของตัวเอง ไม่ชอบกฎ ยึดถือความคิดของตนเองเป็นหลักและชื่นชมกับความคิดความเชื่อของตนเองอย่างยึดติดจนบางครั้งไม่สนใจบริบทรอบตัว ชอบความเป็นส่วนตัว ใฝ่ต่อความรู้ลึก หมกมุ่นคิดมาก ในส่วนของจิตใจมักไม่ค่อยแจ่มใสเบิกบาน เพราะเป็นพวกคิดมากเกินคนอื่น จนทำให้เกิดความห่อเหี่ยวหดหู่ เศร้า เหงา รัก เนื่องจากมีการมองโลกที่มาจากความเชื่อว่ามีบางสิ่งบางอย่างที่ต้องการในชีวิตสูญหายไป ในขณะที่คนอื่นมีความสุขและมีทุกอย่างครบครัน อารมณ์ขึ้นลงรวดเร็ว รุนแรง สามารถถ่ายทอดอารมณ์ออกมาให้ผู้อื่นรับรู้ได้ในรูปแบบผลงานศิลปะ บทเพลง บทกวี งานเขียน

8. นักสงสัย มีความกลัวตลอดเวลา ต้องการหาที่พึ่งเพื่อเพิ่มความมั่นใจ ต้องการความปลอดภัย ต้องการความคุ้มครอง การสนับสนุนจากคนอื่นและตรวจสอบทัศนคติของผู้อื่นที่มีต่อตนเอง ชอบเป็นผู้ตาม ทำตามกระแส เพราะกลัวแหวกแนว ลังเลไม่กล้าตัดสินใจ แต่ให้ความร่วมมือ ชอบความชัดเจนมีแนวทางแน่นอน ชอบให้มีคนมากำหนดแนวทางให้ ชอบการวิพากษ์วิจารณ์ ชอบตั้งข้อสังเกต มีความกังวลสูง ลังเล ไม่กล้าตัดสินใจ ชอบเป็นผู้ตาม เก็บเงินใช้จ่ายอย่างระมัดระวัง รู้จักเก็บเงิน มีความละเอียดถี่ถ้วน

9. ผู้นำ อยากมีอิทธิพลต่อสิ่งแวดล้อมและคนอื่น ชอบใช้อำนาจ ชอบเป็นผู้นำ ชอบแสดงออก อยากมีอิทธิพลเหนือคนอื่น ทำตัวเป็นจุดเด่น มีภาวะผู้นำสูง ใช้จ่ายฟุ้งเฟ้อ ใจกว้าง มักพูดจาโผงผาง ความตรงไปตรงมา สังขธรรมและความยุติธรรม ชอบทำตัวเป็นจุดเด่น มีความมั่นใจในตัวเองสูง กล้าหาญ กล้าเสี่ยง กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ มักมีปฏิกิริยาตอบโต้สถานการณ์อย่าง

ตารางที่ 1.12 ผลการสังเคราะห์แบบสันติพิสัยในนิสิตนักศึกษาไทย (ต่อ)

ลักษณะ ของ นิสิตนัก ศึกษา ไทย	สันติพิสัย										
	เคารพกฎ	เสมอภาค ยุติธรรม	ให้ความ ร่วมมือ	น่าเชื่อ ถือ	เอื้อเพื่อ บริจาค	ไกล่เกลี่ย	สา มัคคี	รับผิดชอบ	ตระ หนัก ร่วม	รับฟัง ความ คิดเห็น	การสร้าง ทางเลือก
	สันติพิสัย แบบนัก อุดมคติ	สันติพิสัย แบบผู้นำ	สันติ พิสัย แบบผู้ ตาม	สันติ พิสัย แบบ นักการ ตลาด	สันติ พิสัย แบบ นักธรรม	สันติพิสัย แบบนัก ไกล่เกลี่ย		สันติพิสัย แบบนัก กิจกรรม		สันติ พิสัย แบบ นักสุข นิยม	สันติพิสัย แบบอิสระ
	เชื่อว่า สังคมต้อง ปราศจาก ความ รุนแรง เป็นนัก วิชา การทาง สันติเช่น กำหนดว่า ต้องทำสิ่ง ใดบ้างเพื่อ สันติ เป็น ผู้นำ สังคม	ชอบ จัดการให้ เกิดการ เปลี่ยนแปลง ดำเนินการ ให้เกิด ความ ถูกต้อง ยุติธรรม ต้องจัด การเปลี่ยน แปลงให้ เกิดความ สงบด้วย สันติวิธี	แนวทาง ใดที่จะ สงบได้ ยอมรับ และให้ ความ ร่วมมือ เสมอ ให้ ทำอะไร ก็ทำ	ทำตัว เด่น ดังที่ ไหน เป็น ข่าว ย่อม ปรากฏ ตัวเพื่อ สร้าง ภาพ สร้าง ความ น่าเชื่อ ถือ ตาม กระแส สังคม	สวดอ้อน วอน ยึดถือ อหิงสา ไม่เบียด เบียน ให้ ความ เมตตา แบ่งปัน บริจาค ให้ทรัพย์ ให้ สิ่งของ ให้อภัย กระแ สังคม	ไกล่เกลี่ย ประสาน ผล ประโยชน์ ยอมรับ ความ ขัดแย้ง ความ รุนแรงใน สังคมได้ ขอให้ ผลประโยชน์ ชนล่งตัวก็ พอ ทำตัว เป็นกลาง		ชอบร่วม รณรงค์ ร่วมกิจ กรรม รณรงค์ เรียก ร้องให้ เกิดความ สนใจเพื่อ สันติ		ชอบ ความ สุนทรีย์ รื่นรมณ์ กับชีวิต หลีกเลี่ยง หนีไม่ ยุ่งกับ เรื่อง วุ่นวาย หา ความ สงบคน เดียวทำ ตัวเป็น กลาง	อารมณ์ อ่อนไหว รุนแรง ชอบคิด อย่างอิสระ ตามความ เชื่อ ของตัวเอง มีจุดยืน ตาม ความคิด ของตัวเอง ชัดเจน เลือกข้าง และ ประกาศ ตัวชัดเจน

การสังเคราะห์แบบสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทยจากการวิเคราะห์เอกสารผู้วิจัย
ได้นำ ลักษณะของนิสิตนักศึกษาไทยมาสังเคราะห์ร่วมกับส่วนประกอบต่างๆของสันติพิสัย เช่น
1. ผู้คร่ำคร่งและเคารพกฎจะมีลักษณะเป็นนักวิชาการทางสันติจึงเรียกว่า สันติพิสัยแบบนักอุดม
คติ 2. นักคิดนักสร้างภาพก็จะเป็นพวกสร้างความน่าเชื่อถือ น่าศรัทธา จึงเรียกว่าสันติพิสัยแบบ
นักการตลาด 3. นักธรรม จะเป็นพวกชอบทำบุญทำทาน เอื้อเพื่อ ออกถัน ออกทน จึงเรียกว่าสันติ
พิสัยแบบนักปฏิบัติธรรม 4. นักประสานไมตรี เป็นผู้ที่ชอบไกล่เกลี่ย ประนีประนอม สร้างความ

สามัคคี จึงเรียกว่าสันติพิสัยแบบนักไกล่เกลี่ย 5. นักกิจกรรม เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมสูง ตระหนักร่วมกันสร้างสิ่งที่ดี จึงเรียกว่าสันติพิสัยแบบนักกิจกรรม 6. นักเสพสุข เป็นผู้ที่ชอบความสบายรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น จึงเรียกว่าสันติพิสัยแบบนักสุขนิยม 7. ผู้มีอิสระ ชอบสร้างทางเลือกของตนเอง มีความสามารถในการสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาได้อย่างหลากหลาย จึงเรียกว่าสันติพิสัยแบบอิสระ 8. นักสงสัย ชอบกลัวไปเสียทุกสิ่ง ไม่กล้าเปลี่ยนแปลง จึงยอมรับและให้ความร่วมมือ จึงเรียกว่าสันติพิสัยแบบผู้ตาม 9. ผู้นำ เป็นผู้ที่ชอบนำผู้อื่น ต้องการเปลี่ยนแปลง ชอบความเสมอภาค ยุติธรรม จึงเรียกว่าสันติพิสัยแบบผู้นำ

สันติพิสัยที่สังเคราะห์ได้แต่ละแบบมีลักษณะดังต่อไปนี้ คือ

1. **สันติพิสัยแบบนักอุดมคติ** คือ เป็นนักคิดวิเคราะห์ เป็นนักวิชาการทางสันติ มักเป็นผู้คิดค้น เป็นผู้กำหนดว่าต้องปฏิบัติสิ่งใดบ้างเพื่อสันติ สิ่งใดห้ามปฏิบัติ เป็นผู้ชี้นำสังคม ชอบวางกฎเกณฑ์ เช่น คณาจารย์มหาวิทยาลัยออกมาชี้แนวทางสงบโดยสังคมต้องปราศจากความรุนแรง
2. **สันติพิสัยแบบนักการตลาด** คือ เป็นนักโฆษณา ชอบทำตัวให้เด่นดังไปตามกระแส ส่วนใหญ่ว่าอย่างไรก็ว่าตามกัน ต้องการความกลมกลืน โดยแสดงตนว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม
3. **สันติพิสัยแบบนักปฏิบัติธรรม** คือ เป็นนักธรรมที่มีเมตตา ชอบแบ่งปัน ไม่อยากเบียดเบียนใคร ใครทุกข์ร้อนมาหากี่สงสารอยากช่วยให้เขาเหล่านั้นพ้นทุกข์ไป อดทนอดกลั้น ไม่ถือสาหาความ ปลอ่ยวางและให้อภัยได้โดยง่าย
4. **สันติพิสัยแบบนักไกล่เกลี่ย** คือ เป็นนักประสานผลประโยชน์ ทำตัวเป็นคนกลาง สามารถไกล่เกลี่ย แก้ไขหรือหาทางออกได้ดี ยอมรับความขัดแย้งและใช้ประโยชน์จากความขัดแย้งได้
5. **สันติพิสัยแบบนักกิจกรรม** คือ เป็นพวกชอบร่วมรณรงค์ มักร่วมกิจกรรมรณรงค์เรียกร้องให้เกิดความสนใจเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมไปสู่สันติภาพ ทนไม่ได้เมื่อเห็นความไม่ถูกต้องในสังคมต้องออกมาแสดงจุดยืนทันทีไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง
6. **สันติพิสัยแบบสุขนิยม** คือ เป็นพวกอารมณ์สุนทรีย์ รั้นรมย์กับชีวิต ชอบอะไรเรียบง่าย ไม่ซับซ้อนยุ่งยาก คิดว่าเรื่องทุกอย่างเป็นเรื่องง่ายๆทำได้ แก้ปัญหาได้ไม่นานก็สำเร็จ หาความสงบให้กับตนเองได้ง่าย จัดการกับเรื่องวุ่นวายได้ง่ายเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น
7. **สันติพิสัยแบบอิสระ** คือ เป็นพวกไม่ชอบอยู่ในกฎเกณฑ์ ชอบคิดอย่างอิสระตามความเชื่อ ความชอบของตนเอง เป็นคนอารมณ์อ่อนไหว เข้าใจความคิดความรู้สึกของคนอื่น

และสามารถคิดและถ่ายทอดอารมณ์ของตนให้ผู้อื่นรับรู้ได้ดี โดยอาจแสดงมาในรูปผลงานศิลปะ บทกวี บทเพลง งานเขียน ละคร หรือดนตรีได้ดี

8. สันติพิสัยแบบผู้ตาม คือ เป็นพวกกลัวการเปลี่ยนแปลง มักกลัวไปเสียทุกสิ่ง ดังนั้นถ้ามีแนวทางเดิมอยู่แล้วก็จะไม่คิดเปลี่ยนแปลง มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันสูง รักพวกพ้องหรือกลุ่มที่ตนเองอยู่ ทำตามกลุ่มได้ทุกอย่าง ให้ความร่วมมือทั้งกายและใจ

9. สันติพิสัยแบบผู้นำ คือ เป็นพวกชอบนำผู้อื่น ต้องการเปลี่ยนแปลง ชอบลองผิดลองถูก ต้องการทำอะไรต่าง ๆ ให้ดีขึ้นตามแนวคิดของตน ต้องจัดการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นโดยมีจุดยืนชัดเจน กล้าคิดกล้าทำ กล้าลอง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบคุณลักษณะของนักศึกษาไทยในภาพรวม และสามารถวิเคราะห์หาข้อเด่นที่ต้องส่งเสริมต่อไป และข้อด้อยที่ต้องรีบเร่งพัฒนา ซึ่งสามารถที่จะกำหนดขึ้นเป็นนโยบายที่ชัดเจนต่อไป
2. แบบสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทยซึ่งสามารถนำไปใช้พัฒนาระดับสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาได้
3. ได้กลยุทธ์การพัฒนานิสิตนักศึกษาด้านสันติพิสัย ซึ่งสามารถนำมาใช้กำหนดเป็นแนวการจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดการพัฒนาสันติพิสัยต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องนี้มุ่งศึกษาสันติพิสัยในนิสิตนักศึกษาเพื่อศึกษาสภาพสันติพิสัย นำเสนอแบบสันติพิสัย และนำเสนอกลยุทธ์การพัฒนาสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษา ดังนั้นในการศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูล แนวคิดต่าง ๆ จากหนังสือ เอกสาร วารสาร รวมทั้งผลงานที่เกี่ยวข้อง จึงเน้นในเรื่องที่เกี่ยวกับสันติ สันติพิสัย สันติภาพ สันติศึกษา การดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อสันติ ทฤษฎีบุคลิกภาพลักษณะของนิสิตนักศึกษา เป็นสำคัญ และได้แบ่งขอบเขตการค้นคว้าข้อมูลออกเป็น 8 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับสันติพิสัย

- 1.1 ความหมายของสันติพิสัย
- 1.2 แนวคิดเกี่ยวกับสันติพิสัย
- 1.3 องค์ประกอบของสันติพิสัย

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับสันติภาพ

- 2.1 ความหมายของสันติภาพ
- 2.2 ความเข้าใจเกี่ยวกับสันติภาพ
  - 2.2.1 สันติภาวะกับสันติวิธี
  - 2.2.2 สันติภาพกับความขัดแย้ง
  - 2.2.3 สันติภาพเชิงลบกับสันติภาพเชิงบวก

2.3 คุณค่าและความสำคัญของสันติภาพ

ตอนที่ 3 การดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อสันติ

- 3.1 ความเป็นมาของสันติศึกษา
- 3.2 ความหมายของสันติศึกษา
- 3.3 การศึกษาเพื่อสันติภาพ
- 3.4 ความมุ่งหมายของการสอนสันติศึกษา
- 3.5 ลักษณะที่สำคัญของวิชาสันติศึกษา
- 3.6 เนื้อหาสาระของสันติศึกษา
- 3.7 แนวการจัดหลักสูตรและการสอน
- 3.8 การดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อสันติของUNESCO

ตอนที่ 4 การสร้างเครื่องมือวัดสันติพิสัย

4.1 การสร้างเครื่องมือวัดค่านิยม

4.2 การวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบ

ตอนที่ 5 ลักษณะของนิสิตนักศึกษาไทย

5.1 แนวคิดและทฤษฎีการแบ่งลักษณะและประเภทของนิสิตนักศึกษา

ตอนที่ 6 ทฤษฎีบุคลิกภาพ

6.1 เอ็นเนียแกรม

6.2 แบบวัดMyers-Briggs Type Indicator (MBTI)

ตอนที่ 7 การกำหนดกลยุทธ์โดยใช้เทคนิค SWOT

ตอนที่ 8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับสันติพิสัย

ความหมายของสันติพิสัย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 ให้ความหมายไว้ว่า สันติ คือ ความสงบ และ “พิสัย” หมายถึง ขอบเขต, ความสามารถ, ลักษณะที่เป็นอยู่ในการวิจัยครั้งนี้ สันติพิสัย หมายถึง ขอบเขตของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบของนิสิตนักศึกษาไทย และ Oxford Advanced Learner’s Dictionary ได้ให้ความหมายของคำว่า สันติ (Peace) หมายถึง สถานการณ์หรือช่วงของเวลาที่ไม่มีสงครามหรือไม่มีความรุนแรงเกิดขึ้นในประเทศ หรือในสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง (Peace - a situation or a period of time in which there is no war or violence in a country or an area) และ Minded หมายถึง (ใช้กับคำคุณศัพท์ เพื่อทำให้เป็นคำคุณศัพท์ผสม) มีแนวทางการคิดหรือทัศนคติหรือลักษณะทางบุคลิกภาพตามที่เป็น (ใช้กับคำวิเศษณ์ เพื่อทำให้เป็นคำคุณศัพท์ผสม) มีลักษณะจิตใจประเภทนั้น หรือมีความสนใจประเภทนั้น หรือมีความสนใจเรื่องที่กำลังกล่าวถึงนั้น (ใช้กับคำนาม เพื่อทำให้เป็นคำคุณศัพท์ผสม) (Minded - (used with adjectives to form compound adjectives) having the way of thinking, the attitude or the type of character mentioned. / (used with adverbs to form compound adjectives) having the type of mind that is interested in or able to understand the areas mentioned. / (used with nouns to form compound adjectives) interested in or enthusiastic about the thing mentioned.) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้คำว่า Peace Mindedness ซึ่งหมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการอยู่ร่วมกันอย่างสงบของนิสิตนักศึกษาไทย ซึ่งในการวิจัยนี้เรียกว่า สันติพิสัย

แนวคิดเกี่ยวกับสันติพิสัย

ลักษณะทางจิตใจของนิสิตนักศึกษาที่มีสันติภาวะในใจ มีทัศนคติใฝ่สันติ มีความสงบภายใน คือมีลักษณะอันพึงประสงค์ที่จะนำมาซึ่งความสงบจากตนเองไปสู่ ผู้คนรอบข้าง และสังคม ดังที่บทความของนักวิชาการทางสันติ และบทความจากสถาบันทางสันติที่ผู้วิจัยได้รวบรวมวิเคราะห์ และสังเคราะห์ขึ้นมา ดังนี้

พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตโต, 2542 ได้เสนอแนวทางปฏิบัติตนในโลกเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาความขัดแย้งและอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ด้วยการ

1. **การปฏิบัติต่อทิวฏฐิอย่างถูกต้อง** ทิวฏฐิ คือความเชื่อ ความยึดถือ หรือการมองความจริงไปตามที่ถูกสั่งสอน ซึ่งอาจมาจากข้อกำหนดของลัทธิศาสนา เช่น ความยึดถือว่า คนที่ไม่ยึดถือเทพเจ้าของตนเป็นคนบาป หรือเป็นศัตรูของเทพเจ้า ซึ่งต้องกำจัดให้หมดไป และความเชื่อว่าการทำลายคนนอกศาสนาของตนเป็นความดีงาม ซึ่งความเชื่อหรือทิวฏฐิเหล่านี้เป็นมูลเหตุของความขัดแย้ง ดังนั้นการปฏิบัติที่ถูกต้องจึงควรใช้วิธีการแห่งปัญญา พุจฉา สนทนา ด้วยเหตุผลและมีท่าทางที่เป็นมิตร แนะนำสั่งสอนให้ความรู้ เปิดโอกาสให้มีการสนทนาแลกเปลี่ยน

2. **ไม่เอาความแตกต่างมาซ้ำเติมความต่างพวก** ซึ่งความขัดแย้ง การสู้รบเกิดขึ้นเพราะความต่างพวก เช่น ความต่างศาสนา เชื้อชาติ สีผิว และเผ่าพันธุ์ที่แตกต่างกัน

3. **สร้างจิตสำนึกใหม่ในการรวมกลุ่มของมนุษย์** การอยู่ร่วมกันเป็นหมู่ เป็นกลุ่ม หรือเป็นสันชาตญาณของมนุษย์ในการเป็นสัตว์สังคม แต่ปัญหามักเกิดขึ้นเมื่อมนุษย์อยู่รวมกันแล้วก็มีแนวโน้มที่จะแบ่งแยก ความระแวงและเป็นปฏิปักษ์ และนำไปสู่การขัดแย้งแย่งชิง กล่าวคือ มนุษย์รวมกลุ่มพวกของตนเพื่อแยกจากกลุ่มอื่นพูดสั้นๆว่า “รวมเพื่อแยก” แต่แท้จริงแล้วมนุษย์ก็คือมนุษย์ทั่วทั้งโลก มนุษย์จึงต้องเป็นส่วนร่วมของชุมชนมนุษย์ทั่วทั้งโลกนี้ (World community) กล่าวคือ เมื่อโลกทางด้านสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ ทางเทคโนโลยี และการจัดการสังคม ได้ขยายความสัมพันธ์ถึงกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวทั่วโลกแบบที่เรียกว่าเป็นโลกาภิวัตน์ มนุษย์จะต้องพัฒนาจิตใจให้กว้างขวาง มีไมตรี สร้างความไว้วางใจเพื่อความเป็นชุมชนมนุษยชาติอันหนึ่งอันเดียวกัน

4. **พัฒนาภาวะจิตใจไร้พรมแดน** เมื่อโลกไร้พรมแดน มนุษย์ยังต้องพัฒนาขยายความรู้สึกรู้จักคิด ขยายจิตใจ ขยายปัญญา ให้กว้างขวางพ้นความคับแคบที่เรียกว่า มัจฉริยะ คือความใจแคบ หวงแหน กีดกัน 5 ประการ คือ

4.1 ความหวงแหนกีดกัน เกี่ยวกับเรื่องที่อยู่อาศัย ประเทศ ท้องถิ่น ดินแดน (อวาสมัจฉริยะ)

4.2 ความหวงแหนที่ดิน เกี่ยวกับเรื่องพรรคพวก พงศ์เผ่า เหล่ากอ ชาติพันธุ์ การแบ่งแย่งเป็นกลุ่มผิว กลุ่มเผ่า กลุ่มลัทธิศาสนาต่างๆ (กุลมัจฉริยะ)

4.3 ความหวงแหนที่ดิน เกี่ยวกับเรื่องลาภ ทรัพย์สินและผลประโยชน์ (ลาภมัจฉริยะ)

4.4 ความหวงแหนที่ดิน เกี่ยวกับเรื่องวรรณะ ผิวพรรณ การแบ่งชนชั้นโดยทั่วไป (วรรณมัจฉริยะ)

4.5 ความหวงแหนที่ดิน เกี่ยวกับเรื่องของวิทยาการ ความรู้ คุณพิเศษ วุฒิ ความดีงาม ความก้าวหน้าในทางภูมิธรรมภูมิปัญญาและความสำเร็จในการสร้างสรรค์ (ธรรมมัจฉริยะ)

5. การยอมรับความเป็นสากลเสมอกัน สภาพจิตใจที่เปิดกว้างไม่มีการคิดค้น คับแคบ คือการพัฒนาจิตใจให้พ้น มัจฉริยะ 5 จะประสานสอดคล้องกับความเป็นจริงสากล 3 ประการคือ

5.1 ความจริงที่เป็นสากล คือ หลักความจริงที่เป็นกลางๆ มีผลเสมอเหมือนกันแก่ทุกคน ทุกเชื้อชาติ ทุกที่ รวมทั้งทุกศาสนา

5.2 ความเป็นมนุษย์ที่เป็นสากล คือ เคารพความเป็นมนุษย์ มองเห็น เข้าใจ ให้ความนับถือเสมอกัน

5.3 ความมีเมตตาที่เป็นสากล คือ แพร่ความรู้สึกรักเป็นมิตรไมตรี มีความรัก ความปรารถนาดีเพื่อประโยชน์สุขแก่มนุษย์ทุกคนเสมอเหมือนกันโดยไม่จำกัดหรือแบ่งแยกกัน

6. มีทำที่อนุรักษ์สัจจะ ต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยเมตตา ต่อสังขรรณด้วยปัญญา การอนุรักษ์สัจจะ ได้แก่การไม่ตัดสิน ผูกขาดสัจจะ กล่าวคือเป็นการเปิดกว้างว่า “ความจริงอาจเป็นอย่างอื่นก็ได้” หรือ “มีทางที่จะเป็นอย่างอื่นได้” ซึ่งมีหลัก 2 ประการคือ

6.1 การไม่เลยไปสู่สุดโต่ง 2 กรณีคือ

1.) การผูกขาดสังขรรณ ตั้งตนเป็นผู้ตัดสิน สัจจรรณว่า “อย่างนี้เท่านั้นที่จริง” หรือ “อย่างอื่น เท็จทั้งนั้น”

2.) ตัดสินความจริงโดยวิงเลยไปข้างหนึ่ง หรือประนีประนอมความจริงว่า “ความจริงเป็นอย่างนี้ก็ได้เป็นอย่างนั้นก็ได้” “ที่ทุกฝ่ายว่าเป็นความจริงด้วยกันทั้งนั้น”

6.2 ความสัมพันธ์ที่ถูกต้อง 2 อย่าง คือ

1.) ความสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์ด้วยทำที่แห่งเมตตา

2.) ความสัมพันธ์กับสังขรรณด้วยทำที่แห่งปัญญา

ดิชนัทสันท์(2551) จากหมู่บ้านพลัม ประเทศฝรั่งเศส กล่าวปาฐกถาธรรม “ผู้สังคมนั้น” ว่าสามารถนำความสงบสันติมาสู่สังคมนั้นได้ด้วยการสร้างสันติภาวะในใจของเรา และนำหลักคำสอนของพุทธองค์เกี่ยวกับ 6 วิธีแห่งการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืนสมานฉันท์มาใช้ในสถานการณ์ปัจจุบัน ทั้งยังนำมาปรับใช้ได้ ในครอบครัว ที่ทำงาน และสังคม 6 วิธีนั้นประกอบด้วย

1. ตระหนักว่าเราอยู่ร่วมในสิ่งแวดล้อมเดียวกัน ภายใต้หลังคาเดียวกัน ในสังคมนั้นแห่งการปฏิบัติ หรือพุทธบริษัท 4 ดังที่เห็นในสังฆะของหมู่บ้าน พลัมซึ่งมีพระจากหลายชาติ แต่ทั้งหมดก็มีวิถีชีวิตร่วมกันได้ เพราะอยู่ใต้หลังคาแห่งอุดมคติเดียวกัน ในปัจจุบันคนไทยทุกคนล้วนอยากให้ประเทศมีความสงบสันติ สถานการณ์เช่นนี้ทำให้ทุกคนรู้สึกเหมือนนั่งอยู่บนฐานไฟร้อน และอยากให้สถานการณ์สงบเร็วที่สุด นี่คือความหมายที่หนึ่งของการมีสิ่งแวดล้อมเดียวกัน ทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกัน

2. แลกเปลี่ยนสิ่งของ สิ่งที่ทำเป็นอย่างเท่าเทียมกัน ในการดำรงชีวิตอยู่เราจำเป็นต้องมีปัจจัยสี่ ในขณะที่มีความแตกต่างทางฐานะกันอยู่มาก เราจึงไม่ควรแบ่งแยกคนรวยและคนจน แต่มองว่าทุกคนเป็นสมาชิกของสังคมนั้น ทุกคนควรได้รับปัจจัยพื้นฐานที่ทำให้มีชีวิตอยู่ได้

3. เคารพกฎเกณฑ์ในการอยู่ร่วมกัน เพราะจะทำให้อยู่ร่วมกันอย่างปลอดภัย อาจเรียกสิ่งนี้ว่า ศีล หรือ วินัย นั่นหมายความว่า ไม่ว่าจะอาวุโสมากหรือน้อย เราควรปฏิบัติตามข้อบังคับนั้น

4. การใช้วาจาแห่งความรักความเมตตา มีคำกล่าวที่ว่า “คำพูดเป็นสิ่งที่ไม่ต้องซื้อหา เราต้องใช้คำพูดอย่างระมัดระวัง เพื่อไม่เป็นการทำร้ายใคร” หลวงพี่แนะนำว่าก่อนที่จะพูด ขอให้ลองตามลมหายใจสามครั้ง เพื่อให้แน่ใจว่าไม่ได้พูดขณะที่กำลังโกรธ ซึ่งหัวใจจะเต้นแรง ใบหน้าและหูของเราแดง ให้ตามลมหายใจจนหัวใจสงบลง และใบหน้าเป็นปกติ แล้วจึงค่อยพูดออกไป

5. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่มีต่อกันและกัน เมื่อมองไปในปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่ง คนสองคนอาจเห็นไม่เหมือนกัน การอยู่ร่วมกันในสังคมนั้นย่อมมีความคิดที่ต่างกัน ฉะนั้นการแลกเปลี่ยนจึงเป็นสิ่งสำคัญ

6. การยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น ไม่บังคับข่มขู่ให้ผู้อื่นคิดตามเรา และมีการตัดสินใจร่วมกัน บางความเห็นสามารถพูดคุยในเวลาไม่นาน บางความเห็นจำเป็นต้องพูดคุยกันหลายเดือน เมื่อเราฟังความเห็นและเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แลกเปลี่ยน เมื่อมีการตัดสินใจเกิดขึ้น คนที่มีความคิดเห็นต่างออกไปย่อมมีความสุข เพราะเขาได้แสดงความคิดเห็นและรับฟังความเห็นของผู้อื่น ด้วย 6 วิธีที่กล่าวมานั้น คงจะมีส่วนให้เราได้อยู่ร่วมกันอย่างสันติต่อไปในสถานการณ์ปัจจุบัน อย่างลืมนะว่า “ความสงบสันติในตัวเรา คือ ความสงบสันติในโลก” (ไทยรัฐ, 2551)

นายแพทย์ประเวศ วะสี (2549) ได้ให้ความเห็นว่าความสงบสันติเกิดขึ้นได้ถ้าคนมีลักษณะมีความเคารพศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นคนของเพื่อนมนุษย์ทุกคน มีการร่วมมือสมานฉันท์ มีความเมตตากรุณา มีการเรียนรู้ร่วมกัน มีความเชื่อถือไว้วางใจกันก็จะสามารถสร้างความสงบสุขขึ้นได้ในแผ่นดิน

สถาบันเสมสิกขา (2551) ได้กล่าวถึงโครงการสร้างสันติด้วยมือเรา: แปรเปลี่ยนความขัดแย้งด้วยสันติวิธี ไว้ว่า

การใช้สันติวิธีจะเกิดผลได้คนต้องมีลักษณะสำคัญคือ

1. มีการฟังอย่างใส่ใจ เป็นการฟังที่นอกจากจะรับรู้ถึงเนื้อหาสาระได้อย่างครบถ้วนแล้ว ยังมุ่งเข้าใจถึงความคิดและความรู้สึก ที่อยู่เบื้องหลังคำพูดของผู้ที่สื่อสารกับเราด้วย
2. มีการสนทนา พูดจากันในเชิงสร้างสรรค์ เพื่อสร้างความเข้าใจ เข้าถึงสาเหตุและที่มาของจุดยืนและความต้องการของอีกฝ่าย โดยไม่มุ่งทำลายหรือเอาชนะกัน
3. มีการวิเคราะห์แก้ไขปัญหา มองว่าไม่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นฝ่ายถูกหรือเป็นฝ่ายผิด โดยสมบูรณ์ เพื่อเข้าใจสภาพปัญหา มุ่งค้นหาที่สาเหตุ และพิจารณาหาทางออกที่เป็นไปได้ที่เหมาะสม
4. มีการสร้างความไว้วางใจ เชื่อใจ มีความจริงใจในการร่วมมือกัน ไม่มุ่งเอาชนะและริเริ่มเพื่อการให้ทางออกที่เป็นไปได้ ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการแก้ไขความขัดแย้ง
5. มีการแสดงว่าเห็นคุณค่า เป็นการยอมรับความรู้สึกและปัญหาที่เกิดขึ้นกับคู่กรณี ซึ่งจะช่วยให้เขารู้สึกว่า เราให้ความสำคัญ เห็นความเป็นเพื่อนมนุษย์ นี่อาจจะเป็นจุดเปลี่ยนของความขัดแย้งได้
6. มีการขอโทษ เป็นการยอมรับว่าตนมีส่วนรับผิดชอบและสำนึกผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น ในหลายกรณี คำขอโทษมีพลังทำให้ความขัดแย้งยุติลงได้อย่างที่วิธีการอื่นๆ ไม่อาจทำได้
7. มีความสงบมั่นคงของจิตใจ เป็นวินัยในการฝึกฝนจิตใจที่เป็นพื้นฐานสำคัญ ทำให้เรามีพลังในการคิด สร้างสรรค์ และไม่หวั่นไหวไปกับอารมณ์ที่เข้ามากระทบ หรือควบคุมยับยั้งตนเองมิให้ใช้ความรุนแรงโต้ตอบ (สถาบันเสมสิกขา, 2551)

จากแนวคิดของนักวิชาการต่างประเทศ นักวิชาการไทยและสำนักเสมสิกขาในโครงการสร้างสันติด้วยมือเรา ผู้วิจัยสรุปเป็นส่วนประกอบอย่างกว้างของสันติพิสัยได้ดังนี้

ตารางที่ 2.1 การสรุปส่วนประกอบของสันติพิสัย

พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตโต (2542)	ติช นัท ฮันห์ (2551) สันติภาวะในใจหรือ ความสงบในตัวเราคือ ความสงบสันติของโลก ผู้มีทัศนคติใฝ่สันติต้องมี ลักษณะดังกล่าวคือ	นายแพทย์ ประเวศ วะสี (2549) เห็นว่าความ สงบสันติ เกิดขึ้นได้ถ้า คนมี ลักษณะ	โครงการสร้างสันติด้วยมือ เรา ของเสมสิกขา (2551) การใช้สันติวิธีจะเกิดผลได้ ต้องมีลักษณะสำคัญ	สรุป ส่วน ประ กอบ ของ สันติ พิสัย
จิตสำนึกในการรวมกลุ่มของ มนุษย์ (World community)	ตระหนักว่าเราอยู่ร่วมใน สิ่งแวดล้อมเดียวกัน โลกใบเดียวกันต้อง รับผิดชอบร่วมกัน			1.ตระ หนักถึง การอยู่ ร่วมกัน
		เชื่อถือ ไว้วางใจกัน	การสร้างความไว้นือเชื่อใจ มีความจริงใจในการร่วมมือ กัน ไม่มุ่งเอาชนะ	
ความจริงสากลร่วมกัน	เคารพกฎเกณฑ์ในการ อยู่ร่วมกัน	การร่วมมือ สมานฉันท์		2.เคารพ กฎ
เห็นคุณค่าของเพื่อนมนุษย์ วรรณมัจฉริยะ การไม่แบ่งชน ชั้นวรรณะ เสมอภาค	แลกเปลี่ยนสิ่งของ สิ่งจำเป็นอย่างเท่าเทียม กัน	มีความ เคารพ ศักดิ์ศรีและ คุณค่าความ เป็นของคนของ เพื่อนมนุษย์		3.เห็น คุณค่า ความ เป็น มนุษย์
ความมีเมตตาที่เป็นสากล พัฒนาภาวะจิตใจไม่ให้คับ แคบสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์ ด้วยเมตตา อวาสมัจฉริยะ แบ่งปันที่อยู่ ลาภะมัจฉริยะแบ่งปัน	ใช้วาจาแห่งความรัก ความเมตตา แบ่งปัน บริจาคของ	มีความ เมตตา กรุณา	การขอโทษเป็นการยอมรับ ว่าตนมีส่วนรับผิดชอบและ สำนึกผิดต่อความเสียหายที่ เกิดขึ้น ในหลายกรณี คำขอ โทษมีพลังทำให้ความ ขัดแย้งยุติลงได้อย่างที่	4.เมตตา

<p>พระธรรมปิฎก ป.อ.เปยุโต (2542)</p>	<p>ติช นัท ฮันห์ (2551) สันติภาวะในใจหรือ ความสงบในตัวเองคือ ความสงบสันติของโลก ผู้มีทัศนคติใฝ่สันติต้องมี ลักษณะดังกล่าวคือ</p>	<p>นายแพทย์ ประเวศ วะสี (2549) เห็นว่าความ สงบสันติ เกิดขึ้นได้ถ้า คนมี ลักษณะ</p>	<p>โครงการสร้างสันติด้วยมือ เรา ของเสมสิกขา (2551) การใช้สันติวิธีจะเกิดผลได้ ต้องมีลักษณะสำคัญ</p>	<p>สรุป ส่วน ประ กอบ ของ สันติ พิสัย</p>
<p>ทรัพย์สินผลประโยชน์</p>			<p>วิธีการอื่นๆไม่อาจทำได้</p>	
<p>ธรรมจักรวิยะ การแบ่งปัน ความรู้ ความจริง สากล</p>	<p>เปิดโอกาสให้มีการ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แบ่งปันความรู้</p>	<p>แลกเปลี่ยน เรียนรู้ ร่วมกัน</p>	<p>การสนทนา พูดจกกัน ในเชิงสร้างสรรค์ เพื่อสร้าง ความเข้าใจ เข้าถึงสาเหตุ และที่มาของจุดยืนและ ความต้องการของอีกฝ่าย โดยไม่มุ่งทำลายหรือ เอาชนะกัน</p>	<p>5.ยอม รับฟัง ความ คิดเห็น ของ ผู้อื่น</p>
<p>กุลมัจฉริยะความไม่ใจ แคบ หวงแหนพรรคพวกลัทธิ ความเชื่อ ไม่เอาความแตกต่างมา ซ้ำเติมความต่างพวก</p>	<p>ยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น</p>		<p>การฟังอย่างใส่ใจ เป็นการ ฟังที่นอกจากจะรับรู้ถึง เนื้อหาสาระได้อย่าง ครบถ้วนแล้ว ยังมุ่งเข้าใจถึง ความคิดและความรู้สึก ที่อยู่ เบื้องหลังคำพูดของผู้ที่ สื่อสารกับเราด้วย</p>	<p>คิดเห็น ของ ผู้อื่น</p>
<p>การปฏิบัติต่อที่ถูกต้องอย่าง ถูกต้อง ไม่ยึดติด ใช้วิธีแห่ง ปัญญา อนุรักษ์สัจจะด้วยปัญญา</p>			<p>ความสงบมั่นคงของ จิตใจ เป็นวินัยในการฝึกฝน จิตใจที่เป็นพื้นฐานสำคัญ ทำให้เรามีพลังในการคิด สร้างสรรค์ และไม่หวั่นไหว ไปกับอารมณ์ที่เข้ามากระทบ หรือควบคุมขยับยั้งตนเองมิ ให้ใช้ความรุนแรงโต้ตอบ</p>	<p>6.แก้ ปัญหา โดย สันติวิธี</p>

ดังนั้น กล่าวโดยสรุป สันติพิสัย หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิต นักศึกษาในการอยู่ร่วมกันอย่างสงบ อันได้แก่ การเคารพกฎเกณฑ์การอยู่ร่วมกัน ความตระหนักว่า เราอยู่ร่วมโลกใบเดียวกัน การเห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ การใช้ความเมตตา การยอมรับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่นและแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี ซึ่งทัศนคติใฝ่สันติหรือสันติพิสัยในตัวนักศึกษา เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบ มีองค์ประกอบคือ

1. การเคารพกฎ ได้แก่ การเคารพกฎ กติกา รักษาระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด ยอมรับและปฏิบัติตามมติของคนส่วนใหญ่ เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ นับถืออาวุโส มีความสามัคคี คือ ร่วมมือกันด้วยความพร้อมเพรียง ไม่ทะเลาะเบาะแว้งแก่งแย่งกัน ไม่มุ่งเอาชนะ ให้ความร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจแก้ปัญหา

2. ตระหนักว่าเราอยู่ในโลกใบเดียวกัน ต้องรับผิดชอบสิ่งแวดล้อมร่วมกัน ต้องพึ่งพาอาศัยกันต้องสร้างความเชื่อถือไว้วางใจ ความเป็นพลเมือง พลโลกที่รับผิดชอบต่อสังคม โลก ภูมินาที่

3. เห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ เคารพในศักดิ์ศรีเห็นคุณค่าผู้อื่น ยอมรับในความแตกต่างของบุคคลทั้งในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม เข้าใจเห็นใจ และให้ความเสมอภาคยุติธรรม

4. ความมีเมตตา แสดงออกถึง ความอาทร ห่วงใย ปราบปรามดี แบ่งปัน เอื้อเฟื้อ การให้อาจาแห่งความมีเมตตา

5. ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งแสดงออกด้วยการเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แบ่งปันความรู้ รับฟังอย่างตั้งใจ และกล่าวชื่นชมในผลงานและความคิดเห็น

6. แก้ไขปัญหาด้วยสันติวิธี คือ เมื่อเกิดข้อพิพาทหรือความขัดแย้งแล้วมีทักษะ ในการสร้างทางเลือกและหาทางออกโดยไม่ใช้ความรุนแรง อันได้แก่ การเจรจาไกล่เกลี่ย การ ประนีประนอม ยอมตาม การใช้อำนาจศาล การออกกฎหมาย ระเบียบ

โดยสรุป สันติพิสัย หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาในการ อยู่ร่วมกันอย่างสงบ โดยจัดเป็นกลุ่มที่สำคัญ 3 กลุ่มใหญ่ คือ 1) กลุ่มที่เป็นบุคลิกภาพภายนอกที่ แสดงต่อสาธารณะ คือจิตสำนึกต่อการอยู่ร่วมกันในโลกใบเดียวกัน 2) กลุ่มที่เป็นบุคลิกภาพ ภายนอกที่แสดงต่อบุคคล คือการเห็นคุณค่าของการเป็นมนุษย์ 3) กลุ่มที่เป็นบุคลิกภาพภายในจะ แสดงออกเมื่อเผชิญสถานการณ์ คือการแก้ปัญหาโดยสันติวิธี ซึ่งมีส่วนประกอบที่อธิบายได้ดังนี้

1. กลุ่มที่เป็นบุคลิกภาพภายนอกที่แสดงต่อสาธารณะ ได้แก่ การตระหนักถึงการ อยู่ร่วมกันในโลกใบเดียวกัน ซึ่งบุคคลต้องคำนึงถึงความสำนึกรับผิดชอบร่วมกัน คือ การ

คำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคลใด หรือ ณ ที่แห่งใดก็ตามในโลกนี้ ย่อมได้รับผลกระทบร่วมกัน เราจึงต้องรับผิดชอบร่วมกัน เช่น การใช้ระเบิดนิวเคลียร์ย่อมแพร่กัมมันตภาพรังสีออกมาให้เป็นผลร้ายกับมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเราต้องรับผลนั้นร่วมกัน และหาทางแก้ไขปัญหาร่วมกันเพื่อรักษาโลกใบนี้ให้อยู่ต่อไปได้ นอกจากนี้ ยังต้องจัดระเบียบสังคม ต้องมีกฎกติกา หรือระเบียบปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน ดังนั้น บุคคลต้องเคารพกฎระเบียบ ยอมรับมติของส่วนรวม และปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคมเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้ง นอกจากนี้ เราต้องสามัคคีกัน ไม่ทะเลาะเบาะแว้ง มีการร่วมแรง ร่วมกันทำงาน ทำงานด้วยความพร้อมเพรียง ร่วมมือร่วมใจเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ นับถืออาวุโส ไม่ทะเลาะหรือแก่งแย่งกัน ต้องให้ความร่วมมือกันเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ร่วมแรง ให้ความร่วมมือ เสนอความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ ปฏิบัติตามที่กลุ่มเรียกร้องให้บรรลุผลสำเร็จเป็นอย่างดี ต้องฟังพาทอาศัยกัน ต่างฝ่ายต่างได้รับประโยชน์ร่วมกัน ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียประโยชน์อีกฝ่ายหนึ่งก็เสียด้วย ถ้าไม่เกี่ยวข้องกันก็ดำเนินชีวิตอย่างลำบาก หรือไม่สามารถดำรงชีวิตต่อไปได้ เช่น การค้าขายระหว่างประเทศที่ต้องเชื่อถือวางใจกัน การมอบหมายให้ทำงานที่สำคัญแทน เชื่อมั่นในคำพูดและรักษาคำมั่นสัญญา การยินดีให้ใช้ทรัพยากรร่วมกันกับเราได้ เช่น การใช้น้ำนําร่วมกันของประเทศเพื่อนบ้าน

2. กลุ่มที่เป็นบุคลิกภาพภายนอกที่แสดงต่อบุคคล คือการเห็นคุณค่าของการเป็นมนุษย์ เพราะมนุษย์มีความสามารถพิเศษเหนือสิ่งมีชีวิตอื่น ได้แก่ การมีสมองที่ใหญ่ มีปัญญาคิดคิดที่แตกต่างกันจึงต้องรับฟังความคิดเห็นโดยการรับฟังอย่างตั้งใจ ตั้งใจฟังไม่ขัดจังหวะโดยการกระทำเช่น พูดแซง หรือลุกจากที่ไปทำอย่างอื่น คิดตามในสิ่งที่ผู้พูดกำลังพูด มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เขาพูด มนุษย์มีศักดิ์ศรีต้องเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยการให้เกียรติ ไม่ดูถูกเหยียดหยามผู้อื่น เห็นคุณค่าความแตกต่าง เช่น เชื้อชาติ ศาสนา ไม่กดขี่ข่มเหงผู้อื่น ไม่พูดจาถากถาง มนุษย์มีสิทธิในการอยู่รอดต้องให้ความเสมอภาคโดยให้ความยุติธรรม ให้ความเสมอภาคในสิทธิของแต่ละคน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น หรือใช้อิทธิพล มนุษย์มีจิตใจและมีอารมณ์ต้องให้ความรักความเมตตาโดยการให้ความปรารถนาดี ความหวังดี ไม่คิดร้ายต่อผู้อื่น ช่วยผู้อื่นให้ได้รับความสุขและพ้นทุกข์ด้วยการเอื้อเฟื้อแบ่งปัน ไม่เบียดเบียนทำให้เขาเดือดร้อนเกิดทุกข์ใช้คำพูดช่วยเหลือผู้อื่นให้รู้สึกดี ไม่พูดให้ร้ายทำให้เขาเกิดทุกข์ และมนุษย์ยังมีความแตกต่างกันในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม ดังนั้นต้องยอมรับความแตกต่าง โดยการยอมรับความแตกต่าง เข้าใจสาเหตุของความแตกต่าง รู้สึกเห็นใจและแสดงออกอย่างเหมาะสม

3. กลุ่มที่เป็นบุคลิกภาพภายในจะแสดงออกเมื่อเผชิญสถานการณ์ คือการแก้ปัญหาโดยสันติวิธี การยอมรับความขัดแย้งได้และคิดว่าความขัดแย้งมีประโยชน์นำมาใช้

ในทางสร้างสรรค์ ซึ่งบุคคลต้องมีความอดทน ไม่กล่าวคำหยาบคายเมื่อถูกผู้อื่นขู่อาฆวนิยาม ไม่ทำร้ายผู้อื่นที่ทำให้เกิดความโกรธ สามารถควบคุม รักษาปกติภาวะของตนไว้ได้นานเมื่อมีสิ่งมากระทบทำให้ไม่พอใจ มีความอดกลั้น จัดการอารมณ์ให้เป็นปกติได้เมื่อเกิดความคับข้องใจ หักห้ามใจ งดเว้นจากการทำสิ่งที่ไม่ดีได้ ควบคุมกริยาอาการให้เป็นปกติได้เมื่อเจ็บแค้นใจ รู้จักสร้างทางเลือก เลือกวิธีการแก้ปัญหาโดยไม่ใช้ความรุนแรง คิดแบบชนะ/ชนะระบบและรู้สาเหตุของปัญหา รู้จักสร้างทางเลือก

ความหมายของคำในองค์ประกอบสันติพิสัย

ความเมตตา หมายถึง ความปรารถนาดีให้กับผู้อื่น อยากให้ได้รับความสุข และพ้นทุกข์ ได้แก่ การใช้คำพูดช่วยเหลือผู้อื่นให้รู้สึกดี ไม่พูดให้ร้ายทำให้เขาเกิดทุกข์ ช่วยผู้อื่นให้ได้รับความสุขและพ้นทุกข์ด้วยการเอื้อเฟื้อแบ่งปัน ไม่เบียดเบียนทำให้เขาเดือดร้อนเกิดทุกข์ และ ให้ความปรารถนาดี ความหวังดี ไม่คิดร้ายต่อผู้อื่น

สำนึกรับผิดชอบร่วมกัน หมายถึง ความรู้สึกที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และสิ่งแวดล้อมเดียวกัน ซึ่งมีส่วนร่วมรับผิดชอบในความเจริญหรือความเสื่อม ยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำทั้งในแง่ดีและไม่ดี อีกทั้งพยายามปรับปรุงการปฏิบัติตนเพื่อให้ดียิ่งขึ้น ได้แก่ บริโภคอย่างรับผิดชอบ ยอมรับผลของการกระทำของตนทั้งในแง่ดีและไม่ดี พร้อมทั้งหาทางแก้ไขปรับปรุง เลือกทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มอย่างไม่ดูดายและใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ ละเอียด รอบคอบ เพียรพยายามทำให้สิ่งนั้นบรรลุผลสำเร็จ และรู้จักหน้าที่และวิธีการปฏิบัติตามหน้าที่เป็นอย่างดีในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มและปรับปรุงงานในหน้าที่หรือสิ่งที่ตนรับผิดชอบให้ดียิ่งขึ้น เช่นหน้าที่พลเมืองที่ดี การใช้สิทธิ

ความอดทน หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุม รักษาปกติภาวะของตนไว้ได้และงดเว้นจากการทำสิ่งที่ไม่ดีได้นาน ได้แก่ ไม่กล่าวคำหยาบคายเมื่อถูกผู้อื่นขู่อาฆวนิยาม ไม่ทำร้ายผู้อื่นที่ทำให้เกิดความโกรธ สามารถควบคุม รักษาปกติภาวะของตนไว้ได้นานเมื่อมีสิ่งมากระทบทำให้ไม่พอใจ

ความร่วมมือ หมายถึง การร่วมแรงร่วมใจ เสนอความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ ให้ความร่วมมือในการทำงานเป็นกลุ่มหรือปฏิบัติตามที่กลุ่มเรียกร้องให้บรรลุผลสำเร็จเป็นอย่างดี ได้แก่ ปฏิบัติตามที่กลุ่มเรียกร้องให้บรรลุผลสำเร็จเป็นอย่างดี เสนอความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ร่วมแรง ให้ความร่วมมือ

ความอดกลั้น หมายถึง ความสามารถในการควบคุมกริยาอาการให้เป็นปกติได้เมื่อเจ็บแค้นใจ ได้แก่ จัดการอารมณ์ให้เป็นปกติได้เมื่อเกิดความคับข้องใจ หักห้ามใจ ดึงใจจากการทำสิ่งที่ไม่ดีได้ ควบคุมกริยาอาการให้เป็นปกติได้เมื่อเจ็บแค้นใจ

การแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี หมายถึงการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์โดยไม่ใช้ความรุนแรง ได้แก่ ต้องมีความอดทน ต้องมีความอดกลั้น รู้จักสร้างทางเลือกและเลือกวิธีที่ไม่ใช้ความรุนแรง

การเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ หมายถึงการจัดให้มีการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็น รับฟังและสรุปความคิดได้แก่ จัดให้มีเวทีสัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เปิดโอกาสให้มีการแบ่งปันความรู้ความคิดเห็น มีการสรุปทำความเข้าใจและนำความคิดเห็นไปใช้ประโยชน์อย่างสร้างสรรค์

การรับฟังอย่างตั้งใจ หมายถึงการทำตัวเป็นผู้รับฟังที่ดี ได้แก่ ตั้งใจฟังไม่ขัดจังหวะโดยการกระทำเช่น พูดแซง หรือลุกจากที่ไปทำอย่างอื่น คิดตามในสิ่งที่ผู้พูดกำลังพูด มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เขาพูด

การรู้จักสร้างทางเลือก หมายถึงการสร้างแนวทางหรือคิดวิธีแก้ปัญหาได้หลากหลาย ซึ่งต้องมีทักษะในการระบุและรู้สาเหตุของปัญหา รู้จักสร้างทางเลือก มีวิธีคิดแบบชนะ/ชนะ และตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาโดยไม่ใช้ความรุนแรง

ความหวังดีปรารถนาดี หมายถึงการคิดที่ต้องการให้ผู้อื่นมีความสุข ประสบความสำเร็จ แสดงความห่วงใย ระลึกถึง ปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นจากความทุกข์

ปิยวาจาที่เกื้อกูล หมายถึง พูดให้เกียรติ พูดให้สร้างกำลังใจให้รู้สึกดีขึ้น พูดแนะนำในสิ่งที่ดี และไม่พูดให้ร้ายผู้อื่น

ให้ความเสมอภาค ยุติธรรม หมายถึงการเคารพในสิทธิของแต่ละคนโดยเท่าเทียมกัน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น หรือใช้อิทธิพล

การแบ่งปันเอื้อเฟื้อ หมายถึงการบริจาคทรัพย์ช่วยเหลือผู้อื่น เช่น ทุนการศึกษา ให้ที่พักพิงแก่ผู้ที่กำลังตกทุกข์ได้ยาก ลำบาก บริจาคปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็น สิ่งของช่วยเหลือผู้ที่ลำบาก หรือมีความทุกข์

การมองเห็นคุณค่าของคน หมายถึงการเข้าอกเข้าใจและเห็นใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลและแสดงออกอย่างเหมาะสม ได้แก่ ยอมรับความแตกต่าง เข้าใจสาเหตุของความแตกต่าง รู้สึกเห็นใจและแสดงออกอย่างเหมาะสม

การกล่าวคำชื่นชม หมายถึงการพูดแสดงการยอมรับในความคิดของผู้อื่น พูดชื่นชมในผลงานที่เกิดจากความคิด กล่าวแสดงความยินดีกับความสำเร็จในความคิดและผลงาน

การเคารพในศักดิ์ศรี หมายถึงการให้เกียรติ ไม่ถูกเหยียดหยามผู้อื่น เห็นคุณค่าความแตกต่าง เช่น เชื้อชาติ ศาสนา ไม่กดขี่ข่มเหงผู้อื่น ไม่พุดจาจากถาง

การเชื่อถือวางใจกัน หมายถึงการไว้วางใจ เชื่อใจ มอบหมายให้ทำงานที่สำคัญแทนเชื่อมั่นในคำพูด คำมั่นสัญญา ให้ใช้ทรัพยากรร่วมกันกับเราได้ เช่น การใช้น้ำนํ้าร่วมกันของประเทศเพื่อนบ้าน

การพึ่งพาอาศัยกัน หมายถึงการที่ต่างฝ่ายต่างได้รับประโยชน์ร่วมกัน ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียประโยชน์อีกฝ่ายหนึ่งก็เสียด้วย ถ้าไม่เกี่ยวข้องกันก็ดำเนินชีวิตอย่างลำบาก หรือไม่สามารถดำรงชีวิตต่อไปได้ เช่น การค้าขายระหว่างประเทศ

การเคารพกฎ หมายถึงการปฏิบัติตามกฎ เคารพผู้ใหญ่ เชื่อฟัง ยอมรับและปฏิบัติตามคำตัดสินของผู้ใหญ่หรือองค์กรที่เป็นกลางเป็นที่ยอมรับของสังคม ไม่ใช่แฉ่ง ยอมรับมติของคนส่วนใหญ่ และปฏิบัติตามข้อตกลง ของส่วนรวม รักษากฎระเบียบ กฎหมายและกติกาย่างเคร่งครัด

ความสามัคคี หมายถึง การแสดงออกซึ่งความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม มีการร่วมแรงร่วมใจเพื่อสร้างสรรค์และแก้ปัญหา เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงได้ดี ได้แก่ มีการร่วมแรง ร่วมกันทำงาน ทำงานด้วยความพร้อมเพรียง ร่วมมือร่วมใจ เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ นับถืออาวุโส ไม่ทะเลาะหรือแก่งแย่งกัน

คิดวิเคราะห์ หมายถึง การจำแนกแยกแยะ จัดกลุ่มข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อการเปรียบเทียบ ระบุสาเหตุและผล หรือเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูล ระบุความสำคัญ หลักการหรือจุดเด่น จุดด้อยของสถานการณ์ แนวคิดและหลักการได้

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับสันติภาพ

2.1 ความหมายของสันติภาพ

นักวิชาการได้ให้ความหมายของคำว่า “สันติภาพ” ไว้อย่างหลากหลาย ซึ่งมีทั้งความหมายที่แคบและความหมายที่กว้าง แต่อย่างไรก็ตาม ก็มักจะเกี่ยวข้องกับความสงบสุขทั้งในระดับปัจเจกบุคคล และระดับสังคม เช่น

ทวีชัย เต็มคุณานนท์ (2529) ได้แยกคำว่า สันติภาพ เป็น “สันติ” ซึ่งหมายถึง ความสงบสุข และ “ภาพ” หมายถึง สภาพ ดังนั้น “สันติภาพ” หมายถึง สภาพแห่งความสงบสุข โดยสภาพความสงบสุขนั้นนอกจากจะหมายถึงสภาพที่ว่างเว้นสงครามแล้ว ยังรวมทั้งความสมบูรณ์พูนสุข อยู่ดีกินดีด้วย

สุลักษณ์ ศิวรักษ์ (2530) ได้กล่าวถึง สันติภาพตามนัยยะของศาสนาพุทธว่า สันติภาพ ที่สำคัญที่สุดต้องเป็นสันติภาพภายใน ถ้าเราไม่มีสันติภาพภายใน ก็จะมีสันติภาพภายนอกไม่ได้ เพราะฉะนั้นต้องเจริญสันติภายใน ลดความรุนแรงภายใน ลดความโลภ โกรธ หลง ภายใน ถ้าวัดได้มากเท่าไร ก็จะเป็นประโยชน์ มันจะสะท้อนออกมาสู่ภายนอก แต่ในสภาพปัจจุบันจะเน้นสันติภายในแบบพุทธศาสนาอย่างเดียวไม่พอ ต้องกำหนดรู้เท่าทันสังคมภายนอกด้วย โดยเฉพาะความซับซ้อนของสังคมภายนอก ในรูปแบบที่ซับซ้อนของสังคมภายนอกนี้ มันมีความรุนแรงอยู่ในตัวของมันตลอดเวลา

โทม อารีธา (2528) กล่าวว่า สันติภาพมิใช่สงคราม สันติภาพคือ การปลอดสงคราม สันติภาพมิใช่ความรุนแรง สันติภาพคือ การแก้ปัญหาโดยสันติวิธี และยังได้ให้ความหมายในเชิงบวกไว้ว่า สันติภาพ หมายถึง การสร้างความเป็นระเบียบบนพื้นฐานของการเคารพสิทธิมนุษยชน การสร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และสังคมที่เป็นธรรม การจัดระบบระเบียบและสวัสดิการในสังคม

เดวิด ฟีบโบริ (อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ, 2530) ได้ให้ความหมายของสันติภาพในเชิงนิเสธว่า สังคมที่มีสันติภาพ คือ สังคมที่มีลักษณะ

1. ไม่มีสงครามตามชายแดน
2. ไม่เข้าร่วมสงครามภายนอกประเทศ
3. ไม่มีสงครามกลางเมืองหรือการใช้ความรุนแรงภายใน
4. ไม่มีองค์กรทางทหารหรือตำรวจประจำการ
5. ไม่มีหรือแทบจะไม่มีการใช้กำลังรุนแรงระหว่างผู้คนในสังคม

พระไพศาล วิสาโล (2530) กล่าวถึง สันติภาพว่าตามความหมายนัยลบอันได้แก่ ภาวะที่ปลอดพ้นจากการรบราฆ่าฟัน นั้นยังได้ความไม่ครบถ้วนบริบูรณ์ ต้องมองให้ลึกถึงความหมายนัยบวกด้วยนั่นคือ ภาวะที่สงบ รามรื่น ผู้คนดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขและมีสมานฉันท์ต่อกัน โดยสรุปสันติภาพที่แท้จริง จะต้องครอบคลุมความหมายทั้ง 2 นัย กล่าวคือ ไม่เพียงแต่ปราศจากการรบราฆ่าฟัน หากยังจะต้องมีความยุติธรรมเป็นพื้นฐาน

โจฮัน กัลป์ตุง (1969) ให้ความหมายไว้ว่า สันติภาพ หมายถึง การปลอดพ้นจากความรุนแรงทั้งทางตรงและทางอ้อม

โอ คอนเนลล์ (อ้างถึงใน ไชยันต์ รัชชกุล, 2532) กล่าวว่า สันติภาพนั้นเป็นทั้งความสมัครสมานเพื่อจุดประสงค์ทางสังคมและระดับปัจเจกบุคคล และสภาวะที่ปราศจากความรุนแรงไม่ว่าจะในทางกายภาพ ทางจิตใจ และทางศีลธรรม

ประชุมสุข อาชวอำรุง (2529) กล่าวว่า สันติภาพและสงครามเป็นตัวแปรผันเดียวกัน หมายความว่า แตกต่างกันในระดับความมากน้อย แต่ไม่ใช่แตกต่างกันเพราะชนิดแตกต่างกันหรือประเภทแตกต่างกัน เช่นเดียวกับความร้อนและความเย็น ถ้าความร้อนน้อยก็คือเย็น ความเย็นน้อยก็คือ ร้อน สงครามและสันติภาพมีทิศทางอย่างตรงกันข้ามของสภาพเดียวกัน

สันติภาพเป็นเรื่องของนามธรรม เป็นสภาพที่พึงปรารถนาซึ่งองค์การสหประชาชาติ ได้พยายามให้ความหมายในลักษณะของรูปธรรมดังนี้ (โคทม อาริยา, ม.ป.ป.)

1. สันติภาพเป็นเงื่อนไขของการพัฒนา ความก้าวหน้าทางสังคมและความยุติธรรม
2. สันติภาพ หมายถึง การลดอาวุธ และป้องกันสงครามนิวเคลียร์
3. สันติภาพ หมายถึง ความร่วมมือ การเสวนา และความไว้วางใจกันระหว่างนานาประเทศ
4. สันติภาพเป็นวิถีชีวิต
5. สันติภาพ หมายถึง การเคารพสิทธิมนุษยชน และเป็นการตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานของมนุษย์

สาระสำคัญของสันติภาพนั้นมีความหมาย ขอบเขต ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ต่อไปนี้ (ไชยันต์ รัชชกุล, 2532)

1. ปราศจากความขัดแย้ง ขัดกับประเด็นการแก้ไขความขัดแย้งด้วยสันติวิธี
2. ปลอดจากความรุนแรงทั้งทางตรงและทางโครงสร้าง
3. บนพื้นฐานของการจัดระเบียบสังคม
4. บนพื้นฐานของสังคมที่มีเสรีภาพเสมอภาค
5. การดำรงชีวิตอยู่
6. การมีความเป็นอยู่ที่ดี

กล่าวโดยสรุป สันติภาพ คือ สภาพอันพึงปรารถนาที่มนุษย์จะอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบซึ่งมีความครอบคลุมทั้งในระดับบุคคลคือสันติภาพภายในตนเอง และระดับสังคมคือสันติภาพภายนอกซึ่งต้องสภาพอันพึงปรารถนาคือความสงบ

2.2 ความเข้าใจเกี่ยวกับสันติภาพ

เพื่อให้การพิจารณาความหมายของสันติภาพ เข้าใจง่ายขึ้นอาจแบ่งแง่มุมการพิจารณาได้เป็น 3 ประเด็น (รุ่งธรรม สุจิธรรมรักษ์, 2532) คือ

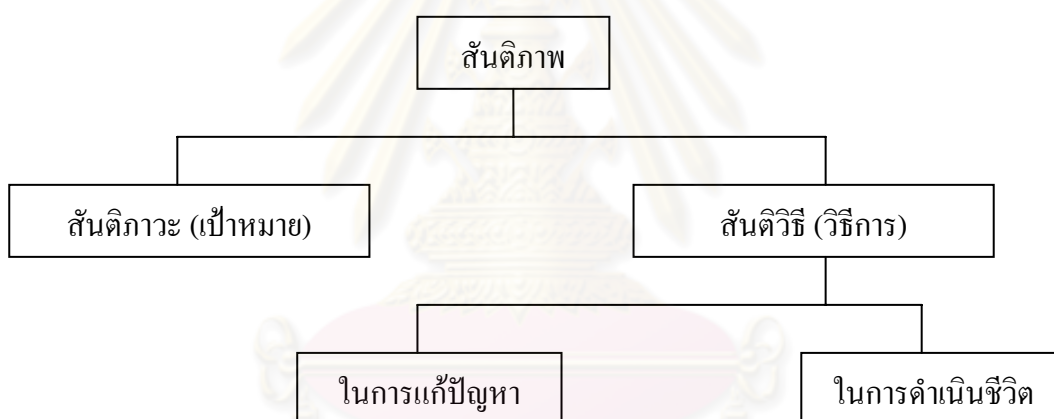
1. สันติภาพเป็นเป้าหมายที่เราต้องการบรรลุถึง หรือเป็นวิธีการที่จะบรรลุถึงเป้าหมายใด ๆ

2. ในสันติภาพมีความขัดแย้งได้หรือไม่
3. นอกจากจะต้องไม่มีความรุนแรงแล้ว ในสันติภาพจะต้องมีอะไรอื่นอีกหรือไม่

ประเด็นที่ 1: สันติภาวะกับสันติวิธี

สันติภาพเป็นสิ่งมีค่า เป็นสิ่งที่น่าพึงปรารถนา มีค่าในฐานะที่เป็นภาวะอันเป็นเป้าหมายที่ต้องการบรรลุถึง หรือสันติภาพมีค่าในฐานะที่เป็นวิธีการหรือวิถีทาง ที่ใช้สำหรับบรรลุเป้าหมายใด ๆ ที่เราต้องการ โดยจะเรียกสันติภาพในฐานะที่เป็นเป้าหมายว่า สันติภาวะ และเรียกสันติภาพในฐานะวิธีการว่า สันติวิธี ซึ่งสามารถเขียนเป็นแผนภูมิ ได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2.1 แสดงความหมายของสันติภาพ

สันติภาวะ คือ สภาพหรือภาวะที่สงบ ไม่มีความรุนแรง เช่น ไม่มีสงคราม ไม่มีการต่อสู้ฆ่าฟันหรือเบียดเบียนกัน ส่วนสันติวิธี คือ วิธีการที่ไม่ใช้ความรุนแรงหรือวิธีการปฏิบัติที่ไม่รุนแรงในการแก้ปัญหาหรือการดำเนินชีวิต (รุ่งธรรม ศุจิธรรมรักษ์, 2532) อย่างไรก็ตาม ในบรรดาผู้สนับสนุนสันติวิธีก็ยังสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 พวก คือ

1. ผู้ที่ใช้สันติวิธีเพื่อแก้ปัญหาคความขัดแย้ง คือ ต่อต้านการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา
2. ผู้ที่ใช้สันติวิธีเป็นวิถีทางในการดำเนินชีวิต คือ ต่อต้านวิถีชีวิตที่รุนแรง เช่น การเบียดเบียนอย่างไม่เป็นธรรมต่อเพื่อนมนุษย์ สัตว์ พืช และสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ

นักสันติวิธีพวกแรกมองสันติวิธีในฐานะที่เป็นวิธีการแก้ปัญหาคความขัดแย้งมากกว่า เป็นวิถีทางในการดำเนินชีวิต พวกเขาจะไม่เห็นด้วยกับการแก้ปัญหาโดยใช้วิธีการรุนแรง

เช่น การตัดสินใจความขัดแย้งกันด้วยกำลัง ไม่เห็นด้วยกับการแก้ไขปัญหาเด็กที่ไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ด้วยการตี ไม่เห็นด้วยกับการลงโทษอาชญากรด้วยการประหารชีวิต เป็นต้น และอาจยอมรับการใช้ความรุนแรงในการดำเนินชีวิตในด้านอื่น ๆ เช่น ไม่เห็นว่าการฆ่าสัตว์เพื่อเป็นอาหารเป็นสิ่งผิด อาจนิยมกีฬาหรือความบันเทิงที่ใช้ความรุนแรง เช่น การล่าสัตว์ ยิงนก ตกปลา การชกมวย การเอาสัตว์มาต่อสู้กัน การนิยมดูภาพยนตร์หรือเล่นวิดีโอเกมที่รุนแรง เป็นต้น

ส่วนนักสันติวิธีอีกพวกหนึ่งมองสันติวิธีเป็นวิถีทางในการดำเนินชีวิตทุกด้าน โดยมองสันติวิธีอย่างสัมพันธ์กับองค์รวมของการดำเนินชีวิตในทุกด้าน และมองความสัมพันธ์ที่อาจกลายเป็นความรุนแรงได้ไม่เฉพาะระหว่างมนุษย์กับมนุษย์เท่านั้น หากแต่ยังรวมถึงความรุนแรงที่มนุษย์อาจกระทำต่อสัตว์ พืช และสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติได้ด้วย

ประเด็นที่ 2 : สันติภาพกับความขัดแย้ง

ผู้ศึกษาเกี่ยวกับสันติภาพยังมีความเห็นไม่ตรงกันว่า สภาพที่มีสันตินั้นยังมีความขัดแย้งอยู่หรือไม่ สันติภาพคือสภาพที่ปราศจากความรุนแรงแต่ยังมีความขัดแย้งอยู่ หรือสันติภาพคือสภาพที่ปราศจากทั้งความรุนแรงและความขัดแย้ง

ปกติภาวะที่สงบคือ ภาวะที่ไม่วุ่นวาย แต่เรายังไม่รู้ว่าภาวะที่สงบไม่วุ่นวายนั้นยังมีความขัดแย้งอยู่หรือไม่ บางคนอาจบอกว่าถ้าจะให้ไม่วุ่นวายจริง ๆ สงบจริง ๆ ก็ต้องไม่มีความขัดแย้งอยู่แล้ว เพราะความสงบที่ผิวหน้า แต่มีความขัดแย้งซ่อนอยู่ลึกลงไป ภาวะอันมีความขัดแย้งซ่อนอยู่นี้จะเรียกว่าความสงบอันแท้จริงยังไม่ได้ ตัวอย่างของทัศนคติคือการนิยามความหมายของสันติภาพโดย วิจิตร ศรีสอาน (2530) กล่าวถึงว่า “สันติภาพจึงเป็นเรื่องของการให้ความหมายมีต่าง ๆ กันไปแต่สรุปได้ว่า ที่เรารู้สึกว่าที่ใดภาวะใดถ้าเป็นภาวะที่มีความสงบ มีความสุข ไร้ความขัดแย้ง ก็จะมีสันติภาพ เพราะที่ไหนมีความสงบ มีความสุข นั่นก็คือภาวะไร้ความขัดแย้ง ภาวะที่ทำให้เกิดความสงบ”

แต่ก็มีผู้ไม่เห็นด้วยกับทัศนคติข้างต้นนี้ เช่น สายหยุด เกิดผล (2530) ได้กล่าวว่า “สันติภาพ” คือ ภาวะที่ไม่มีมีความรุนแรง ไม่ใช่ไม่มีความขัดแย้ง” ผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับทัศนคติที่ว่าในสันติภาพต้องมีความขัดแย้งอ้างว่า การกำหนดความหมายว่า สันติภาพคือความสงบที่ไม่มีมีความขัดแย้งใด ๆ อยู่เลยเป็นการตั้งความหวังเกี่ยวกับสันติภาพไว้สูงเกินไป จนทำให้เกิดสันติภาพตามที่ต้องการได้ยากมากหรือไม่ได้เลย ดังนั้นจึงควรลดอุดมการณ์ของสันติภาพลงมาให้เป็นจริงได้ คือเป็นภาวะที่ไม่มีมีความรุนแรง แต่ยังมีความขัดแย้งอยู่ ตามประวัติศาสตร์มนุษยชาติไม่เคยว่างเว้นความขัดแย้งไม่ว่าจะในระดับบุคคลหรือในระดับสังคมมนุษย์มิได้ถือกำเนิดมาเหมือนกัน แต่มีความแตกต่างอันเป็นผลมาแต่พันธุกรรม หรือสภาพแวดล้อมทางสังคม ความแตกต่างทำนองนี้มักเป็นบ่อเกิดของความขัดแย้ง บ่อยครั้งที่ความขัดแย้งเป็น “พลังทะยานชีวิต” (e'lan vital) ของมนุษย์

เพราะมักโน้มนำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์อันยังประโยชน์แก่สังคมมนุษย์ (ชยวัฒน์ สถาอานันท์, 2530)

สันติภาพที่เป็นจริงได้ในสังคมและโลกปัจจุบันเป็นสันติภาพที่ยังอาจมีความขัดแย้งอยู่ แต่ไม่มีการใช้ความรุนแรงเข้าแก้ปัญหาความขัดแย้งนั้น ชยวัฒน์ สถาอานันท์ (2529) ได้วิจารณ์ว่า ทศนะที่ถือว่าสันติภาพคือ สภาพที่ปราศจากความขัดแย้ง ตั้งอยู่บนสมมติฐานความเชื่อที่ไม่เป็นความจริงสองประการ คือ

1. ความขัดแย้งของมนุษย์เป็นสิ่งที่สามารถจัดให้หมดสิ้นไปได้
2. ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่เลวร้ายหรือเป็นปัญหา

สมมติฐานข้อแรกถูกวิจารณ์ว่า เป็นไปไม่ได้ในทางปฏิบัติ “ปัญหาของมนุษย์จึงอาจมิใช่ การจัดการความขัดแย้งให้สูญสิ้นไปเพราะเป็นไปไม่ได้ในทางปฏิบัติ หากแต่อยู่ที่ว่ามนุษย์จะแก้ไขความขัดแย้งในแต่ละเรื่องด้วยวิธีใด”

สมมติฐานข้อที่สองได้รับการโต้แย้งว่า ความขัดแย้งเป็นเรื่องธรรมดาที่มีอยู่ทั่วไปในสังคมและมีใช้เป็นสิ่งเลวร้ายเสมอไป เพราะบางครั้งความขัดแย้งก็เป็นประโยชน์ได้ “บางครั้งความขัดแย้งในสังคมก็ทำหน้าที่ประจักษ์นิรภัย (Safety Value) ซึ่งช่วยผ่อนคลายความเป็นศัตรูกันและกันให้เบาบางลงได้ นอกจากนั้นยังช่วยตอกย้ำเอกลักษณ์ของกลุ่มให้ชัดเจนขึ้นในกรณีที่เกิดความขัดแย้งกับกลุ่มอื่น ๆ กล่าวคือ ช่วยลดความตึงเครียดภายในกลุ่มและเสริมสร้างความเป็นเอกภาพและคุณภาพ นอกจากนั้นความขัดแย้งยังเปรียบเสมือนสัญญาณเตือนสังคมว่า ปัญหากำลังคุกรุ่นอยู่ ความขัดแย้ง (จึง) มิใช่สิ่งที่จะต้องหลบหายไปจากสังคมมนุษย์โดยสิ้นเชิง นักวิจัยสันติภาพคงจะต้องถามปัญหาว่า จะแก้ไขปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ให้ยุติลงด้วยสันติอย่างไรมากกว่า”

ชยวัฒน์ สถาอานันท์ (2529) ได้สรุปทศนะของตนเองในเรื่องนี้ว่า “สันติภาพกับความขัดแย้งมิใช่สิ่งที่อยู่ตรงข้ามกัน เพราะความขัดแย้งที่ถูกเก็บกดมิให้แสดงออกอย่างสันติต่างหาก จึงเป็นชนวนไปสู่ความรุนแรงอันเป็นสิ่งที่อยู่ตรงข้ามกับสันติภาพได้”

ประเด็นที่ 3 : สันติภาพเชิงลบกับสันติภาพเชิงบวก

เมื่อพิจารณาคำว่า สันติภาพแล้วจะพบว่า เป็นคำที่ยากแก่การนิยาม วิธีหนึ่งที่จะให้คำนิยามก็คือ ระบุว่าสันติภาพมิใช่บางสิ่งบางอย่าง เราอาจจะคิดขึ้นได้ทันทีว่าสันติภาพมิใช่สงครามหรือสันติภาพคือ การปลอดสงคราม สันติภาพมิใช่ความรุนแรง หรือสันติภาพคือ การแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี ความรุนแรงที่ประจักษ์ชัดในเบื้องต้นคือ ความรุนแรงทางกายภาพที่กระทำต่อสัตว์ พืช และสิ่งแวดล้อมด้วย บางคนอาจจะมองเลยไปถึงความรุนแรงที่กระทำต่อความรู้สึกนึกคิดและจิตใจของมนุษย์ด้วย โจฮัน กัลตุง (Johan Galtung) ยังได้ขยายบทนิยามของความรุนแรงให้รวมตลอดถึงความรุนแรงโดยอ้อมหรือที่เรียกว่า ความรุนแรงทางโครงสร้าง ในกรณีนี้ดูเหมือนจะ

ไม่มีผู้กระทำความรุนแรง จะมีก็แต่ผู้ถูกระทำที่ชัดเจน เช่น เด็กที่ตายไปเมื่อแรกเกิด เด็กที่ตายไปเพราะขาดอาหาร ผู้คนที่ล้มตายไปเพราะโรคระบาด ฯลฯ ทั้ง ๆ ที่ในโลกมีอาหารและวัคซีน ฯลฯ อย่างเหลือเฟือ ในแง่นี้สันติภาพย่อมหมายถึง การปลอดพ้นจากความรุนแรงทางโครงสร้างด้วย

ความหมายข้างต้นของสันติภาพนั้นอาจเรียกว่า เป็นนิยามในเชิงลบ แต่นอกจากจะมิใช่สงครามและความรุนแรงแล้วสันติภาพจะหมายถึงอะไรได้บ้าง ความหมายในเชิงบวกของสันติภาพน่าจะ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงสังคมให้ดีขึ้น นั่นคือการสร้างสรรค์สังคมมนุษย์ทุกคนมีเสรีภาพและศักดิ์ศรี สามารถดำเนินชีวิตได้เต็มตามศักยภาพและอย่างเหมาะสมกลมกลืนกับเพื่อนมนุษย์และกับธรรมชาติแวดล้อม (โคทม อาริยา, 2529)

การขยายความหมายของสันติภาพดังกล่าว เป็นการเปลี่ยนความหมายของสันติภาพที่เราคุ้นเคยกันอยู่ คือ สันติภาพเชิงลบ (ความสงบ) มาเป็นสันติภาพเชิงบวก (ความสงบสุข) อันที่จริง สันติภาพเชิงบวกหรือความสงบสุขนี้ก็คือ สังคมที่ดีอันน่าพึงปรารถนานั่นเอง โดยทั่วไปสังคมที่ดีหรือสังคมที่มีความสงบสุขหรือสันติสุขควรต้องมีลักษณะที่ดี 4 ประการ (รุ่งธรรม ศุจิธรรมรักษ์, 2532) คือ

1. ความสงบ ไม่มีสงครามและการทำร้ายร่างกายและทรัพย์สิน
2. ความกินคืออยู่ดี ไม่มีความอดอยากยากจน
3. ความยุติธรรมทางสังคมและการเมือง ไม่มีการกดขี่และเอาเปรียบกัน
4. ความสมดุลทางนิเวศน์ ไม่มีความเสื่อมทรามทางนิเวศน์หรือมลภาวะต่าง ๆ

จะเห็นได้ว่า ลักษณะที่ดีของสังคมในข้อ 1 คือ ภาวะที่ไม่มีสงคราม การฆ่าฟันและทำร้ายกันนั้นก็คือ ความหมายของสันติภาพในเชิงลบ หรือความหมายของสันติภาพที่คนธรรมดาทั่วไปใช้กันอยู่ ซึ่งก็คือภาวะที่ปราศจากความรุนแรงทางตรงหรือทางกายภาพนั่นเอง ส่วนลักษณะที่ดีของสังคมอีก 3 ข้อที่เหลืออันเป็นสิ่งที่ตรงกับความรุนแรงเชิงโครงสร้างนั้น ธรรมดาคนทั่วไปมักไม่ได้คิดว่าเป็นส่วนหนึ่งของความหมายของสันติภาพ หากแต่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่เป็นสุข กล่าวคือ คนทั่วไปมักถือว่า สังคมที่ไม่มีสงครามหรือการฆ่าฟันกันบ่อยครั้งในชีวิตประจำวันเป็นสังคมที่มีสันติภาพแล้ว แต่อาจยังไม่มีสันติสุขหากสังคมนั้นยังไม่มีเศรษฐกิจที่ดี มีความยุติธรรมในทางสังคมและการเมือง และปราศจากมลภาวะสรุปได้ว่า คนทั่วไปมักใช้คำว่า สันติภาพในความหมายที่แคบกว่าคำว่า สันติสุข หรือความสงบสุข

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า สันติภาพเป็นสิ่งมีค่า เป็นสิ่งที่น่าพึงปรารถนา และมีค่าในฐานะที่เป็นภาวะอันเป็นเป้าหมายหรือมีค่าในฐานะที่เป็นวิธีการหรือวิถีทางที่อาจมีความขัดแย้งอยู่ แต่ไม่มีการใช้ความรุนแรงเข้าแก้ปัญหาความขัดแย้งนั้น ไม่มีสงคราม คือ แก้ปัญหาด้วยสันติวิธี เพื่อสร้างสรรค์สังคมที่มนุษย์ทุกคนพึงปรารถนานั่นเอง

2.3 คุณค่าและความสำคัญของสันติภาพ

ถ้าพิจารณาจากสถานการณ์ที่เป็นจริงตามปรากฏการณ์ของสังคมโลกในปัจจุบัน เราจะเห็นว่าแทบจะทุกแห่งในโลกนี้ช่างเต็มไปด้วยปัญหาความขัดแย้ง ความรุนแรง และความไม่สงบอยู่ทั่วไปในสังคมระดับนานาชาติ การแข่งขันด้านอาวุธระหว่างอภิมหาอำนาจกำลังทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ในกลุ่มประเทศที่ไม่ใช่อภิมหาอำนาจก็เป็นปฏิปักษ์มีความขัดแย้งและก่อให้เกิดสงครามระหว่างกัน ในสังคมระดับชาตินั้น เราจะพบความไม่สงบสุข การต่อสู้ระหว่างชนในประเทศต่าง ๆ ไม่ว่าจะประเทศในแอฟริกา ลาตินอเมริกาและเอเชีย แม้ในสังคมไทย ถ้ามองกันเผิน ๆ อาจจะบอกว่า สังคมไทยเป็นสังคมซึ่งไม่มีความรุนแรง เป็นสังคมที่มีสันติภาพอยู่มาก ถ้าเข้าใจความรุนแรงเพียงว่าเป็นภาวะสงคราม แต่ถ้าดูข่าวจะเห็นว่ามิใช่การฆ่ากันตายทุกวัน ซึ่งแสดงว่า สังคมไทยมีความรุนแรง (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, 2529) ทั้ง ๆ ที่ประเทศไทยเป็นเมืองพุทธขณะนี้มีการฆ่ากันตายมีอัตราเป็นอันดับ 2 ในโลก คือ 25 ต่อแสนคน อันนี้ไม่นับการทำร้ายอื่น ๆ ที่ไม่ถึงตาย นอกจากนี้ยังมีสภาพที่สะท้อนถึงความรุนแรงและสภาพที่ไร้สันติภาพ ในเรื่องความอดอยากขาดแคลน ความล้มตาย ความยากจนต่าง ๆ ถึงแม้ประเทศเราจะส่งอาหารไปขายต่างประเทศแต่คนของเราซึ่งประสบภาวะทุพโภชนา คนยากจนต้องอพยพเข้ามาอยู่ในเมืองจนกระทั่งขณะนี้ในกรุงเทพฯ มีสลัมมากกว่า 1000 แห่ง เป็นสภาพเหมือน ผู้อพยพ เป็น Refugees ภายในประเทศเอง (ประเวศ วะสี, 2529) รวมทั้งปัญหาการด้อยการศึกษา การด้อยโอกาส ปัญหาเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของเรื่องสันติภาพเหมือนกัน แสดงว่าสังคมไทยมีความรุนแรงทั้งทางตรงและทางอ้อมไม่ได้มีสันติภาพที่แท้จริง

จากภาวะความไม่สงบสุขหรือความไม่มีสันติภาพในสังคมดังกล่าวข้างต้น ณรงค์ เสียงประชา (2524) กล่าวว่า มีสาเหตุเนื่องมาจาก

1. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (social change) ถ้าเป็นไปอย่างรวดเร็ว คนในสังคมจะปรับตัวตามไม่ทันก็จะก่อให้เกิดปัญหาสังคมได้ เช่น การเปลี่ยนแปลงวิธีการผลิตจากการใช้แรงงานคน แรงงานสัตว์ไปเป็นใช้เครื่องจักร เครื่องทุ่นแรงต่าง ๆ ทำให้เกิดปัญหาการว่างงาน การเปลี่ยนสภาพจากการอยู่ในสังคมชนบทไปอยู่ในสังคมเมือง อาจก่อให้เกิดปัญหาการปรับตัวให้เข้ากับสังคมใหม่ ซึ่งเต็มไปด้วยการแก่งแย่งแข่งขัน มีความเห็นแก่ตัว ฯลฯ จึงอาจเป็นผลให้เกิดความคับข้องใจ ขัดแย้งในตนเอง ทำให้เกิดปัญหาสุขภาพจิต

2. ความไม่เป็นระเบียบของสังคม (social disorganization) หมายถึง ภาวะที่สังคมไม่สามารถจะควบคุมสมาชิกของสังคม ให้ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนที่วางไว้หรือสถานะที่สถาบันสังคมไม่สามารถรักษามรรตฐานในกิจกรรมด้านต่าง ๆ ไว้ได้ ผู้คนปฏิบัติตามแนวทางที่เขาเห็นว่าเหมาะสม เพื่อดำเนินสู่เป้าหมายที่เขาต้องการ จึงเกิดสภาพความไม่พึงพอใจหรือเป็นผล

เสียหายกับคนอื่นอีกส่วนหนึ่ง เช่น อัยการร้ายแต่ไม่ประกอบอาชีพสุจริต กลับไปค้าของหนีภาษี ลักทรัพย์ ฯลฯ เมื่อสถาบันที่เกี่ยวข้องไม่สามารถควบคุมได้ เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันการปกครอง ก็จะทำให้เกิดปัญหาเด็กเกเร การหย่าร้าง การคอร์รัปชัน ฯลฯ

3. พฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคม (deviant behavior) เป็นพฤติกรรมของสมาชิกในสังคมที่มีผลต่อส่วนรวม ประชาชนมีความรู้สึกว่าเป็นสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัยสำหรับตนและสังคม เช่น การติดยาเสพติด การค้าประเวณี การประกอบอาชญากรรม เป็นต้น

นอกจากนี้ ในท่ามกลางกระแสสังคมที่สับสน และมีความรุนแรง ตัวมนุษย์ก็จะเกิดความลังเล สับสน และขัดแย้งในจิตใจอันจะก่อความยุ่งยากให้แก่ตัวเองและสังคม ซึ่งจะเป็นจุดเริ่มต้นทำให้เกิดสภาวะไร้สันติแผ่ซ่านลุกลามไปได้ในทุกระดับถึงระดับนานาชาติและทั่วโลกได้ ด้วยเหตุนี้จึงได้มีความพยายามในระดับประเทศและระดับนานาชาติที่จะดำเนินการในทุกด้านและหลายรูปแบบที่จะก่อให้เกิดสันติในสังคม และสันติภาพขึ้นในโลก เพราะตระหนักถึงคุณค่าของสันติภาพว่า เป็นคุณค่าอันล้ำเลิศยิ่ง ไม่มีมนุษย์ชาติที่จะไม่ได้รับประโยชน์จากสันติภาพ และไม่มีดวงใจมนุษย์ใดที่จะไม่เบิกบานเมื่อสันติภาพอุบัติขึ้น นานาชาติในโลกสามารถถึงเป้าหมายด้วยกันได้ก็ต่อเมื่อพวกเขาพร้อมเพรียงกันทำให้สันติภาพเป็นคุณธรรมสากลเท่านั้น จนกล่าวได้ด้วยเจตนาอันมุ่งมั่นว่า สันติภาพ คือ คุณค่าที่มีเขตแดน สันติภาพเป็นคุณค่าที่ตอบสนองต่อความหวังและความมุ่งมาดปรารถนาของประชาชนทั้งมวล ตลอดจนนานาชาติ (ศาสน์สมเด็จพระเจ้าสันตะปาปาจอห์นปอลที่ 2, 1986) ไม่ว่าจะเหนือ-ใต้หรือออก-ตก มีเพียงสันติภาพเดียว ซึ่งบรรดาผู้มีความรับผิดชอบอนาคตของโลก ไม่ว่าจะยึดถือปรัชญาการเมือง ระบบเศรษฐกิจหรือศาสนาใด ๆ ต่างก็ได้รับการเรียกร้องให้เข้ามาร่วมสร้างสรรค์สันติภาพ อันเดียวกัน บนพื้นฐานความยุติธรรมในสังคม และศักดิ์ศรีตลอดจนสิทธิมนุษยชนแต่ละคน ซึ่งความคาดหวังในการรณรงค์เพื่อสันติภาพร่วมกันนี้ มุ่งเพื่อกระตุ้นเร้าจิตสำนึกและแสวงหาการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย บนพื้นฐานของการเคารพความคิดเห็นที่จะนำไปสู่การแสวงหาสันติภาพที่แท้จริงกัน ปัญหาของสันติภาพมิใช่ปัญหาที่ไกลตัวอีกแล้ว เมื่อพิจารณาให้ถ่องแท้จากจุดเล็ก ๆ ในสังคมโดยเริ่มจากตนเอง ผู้ครอบครัว ผู้ชุมชนและผู้สังคม

ดังนั้น สันติภาพในตนเองจึงเป็นภาวะที่ทำให้สังคมมีความสุข สันติภาพที่มนุษย์ทุกรูปทุกนาม ทุกยุคทุกสมัย ทุกท้องถิ่นและในทุกระบบของสังคมการเมือง ต่างพากันเรียกร้องหาเนื้อที่กำเนิดเกิดขึ้นมาจากการแปลง “มโนกรรม” ของคนแต่ละคน แล้วขยายออกมาเป็นวิถีกรรมและกายกรรมตามลำดับ โดยเริ่มต้นจากความสงบสุขในความรู้สึกนึกคิด จิตใจที่ได้อบรม

แล้วของแต่ละคน ของครอบครัว ของชุมชน ของบ้านเมืองภายในประเทศ และขยายตัวไปถึงนอกประเทศ ตลอดจนในมวลมนุษยทั่วโลก

ตอนที่ 3 การดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อสันติ

ความเป็นมาของสันติศึกษา

นับแต่ช่วงประมาณทศวรรษ 1950 ที่ได้มีความพยายามจากองค์การสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในยุโรป และในสหรัฐอเมริกาที่จะก่อตั้งแขนงวิชาสันติศึกษานี้ขึ้น ในปัจจุบันมีมหาวิทยาลัย สถาบันวิจัย องค์การที่สนใจในเรื่องสันติศึกษา (peace studies, peace science) การวิจัยเกี่ยวกับสันติภาพ (peace research) การให้การศึกษาเรื่องสันติภาพ (peace education) รวม ๆ แล้วถึงประมาณ 300 กว่าแห่ง ในบรรดานักคิด นักทฤษฎี ในขอบข่ายของวิชาในช่วง 30 ปี ที่ผ่านมานี้ก็ได้เสนอแนวคิด ความหมายของ “สันติ” แตกต่างกันไป

แม้ในระยะหลังมานี้ การถกเถียงถึงความหมาย คำนิยามของคำนี้จะน้อยลงกว่าเมื่อประมาณ 20 ปีที่แล้วก่อนที่สันติศึกษากำลังเริ่มสร้างตัว แต่ก็ยังไม่มีนิยามความหมายใดที่เป็นที่ลงตัวและยอมรับใช้กันเป็นสากล แต่นี้ก็ไม่ใช่สาเหตุของข้ออ่อนของวิชาแขนงนี้ เพราะแท้ที่จริงแล้วในบรรดาสาขาวิชาทางสังคมศาสตร์ แนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ มากมายก็อยู่ในฐานะของการถกเถียงกันอยู่ เช่น สังคมศึกษาเป็นสาขาวิชามากกว่า 200 ปี แต่ปัจจุบันก็ยังถกเถียงกันระหว่างต่างสำนักและภายในสำนักในความคิดเดียวกันว่า สังคมคืออะไร อาจจะดูเหมือนเป็นเรื่องแปลกที่จะกล่าวว่าสิ่งที่ทำให้การศึกษาหนึ่ง ๆ เป็นสาขาหรือแขนงวิชานั้น ข้อสำคัญไม่ได้อยู่ที่ความเห็นพ้องต่อปรากฏการณ์หรือต่อทฤษฎี แนวคิดทฤษฎีหนึ่ง ๆ ร่วมกัน หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ เมื่อมีความสนใจร่วมกันในการศึกษาสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

สันติศาสตร์ (Peace Studies) และสันติศึกษา (Peace Education) ทั้งสองวิชานี้มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันและเกี่ยวพันซึ่งกัน สันติศึกษานั้นมีลักษณะเป็นภาคปฏิบัติของสันติศาสตร์คือ เป็นการจัดการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาสันติภาพหรือเป็นการศึกษา เพื่อส่งเสริมให้มนุษย์มีสันติและโลกมีสันติภาพเป็นหลักสำคัญ จริงอยู่ในสันติศาสตร์นั้น ก็ควรมุ่งใจให้โลกมีสันติภาพอยู่แล้ว แต่ไม่เด่นชัดในทางปฏิบัติเท่าสันติศึกษา โดยเหตุนี้เนื้อหาสันติศึกษาจึงคลุมเนื้อหาสันติศาสตร์ด้วย

ทั้งสันติศาสตร์และสันติศึกษานั้นเกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน และเกิดขึ้นด้วยเหตุผลเดียวกัน คือ เน้นปฏิกิริยาตอบสนองต่อปัญหาความขัดแย้งหรือปัญหาของสงครามของมนุษย์เป็นหลักใหญ่ หรือพูดอีกลักษณะหนึ่งก็คือ เกิดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับสันติภาพของมนุษย์นั่นเอง (ไพฑูริย์ สินลารัตน์, 2528)

ไชยันต์ รัชชกุล, 2532 ได้ให้ข้อสังเกตว่า สันติศึกษาเป็นแขนงวิชาใหม่ ที่เริ่มต้นมาจากข้อคำนึงทางสถานการณ์การเมืองของสังคมที่เต็มไปด้วยความขัดแย้ง ความรุนแรง และข้อคำนึงทางวิชาการที่ไม่ได้ส่งเสริมสันติภาพ เช่น การศึกษายุทธวิธี (Strategic Studies) การศึกษาความมั่นคง การศึกษาสงคราม สันติศึกษาจึงกำเนิดมาจากเงื่อนไขดังกล่าว ในช่วงสถานการณ์ที่สังคมโลกแต่ละสังคมกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ทำให้สันติศึกษามีลักษณะที่ต่างออกไปจากสังคมศาสตร์กระแสหลัก แต่เป็นแขนงวิชาที่ไม่นิยมรักษาสถานภาพเดิม ต้องการสร้างสังคมรูปแบบใหม่ ต้องการคำนึงถึงทางเลือกใหม่เพื่อแก้ปัญหาการพัฒนาที่เน้นการแข่งขัน กลไกตลาดอุตสาหกรรมที่ต้องแย่งชิงทรัพยากรในต่างสังคม การศึกษาที่ทำให้เน้นถึงความสำคัญของตัวเอง ฯลฯ ซึ่งนำไปสู่ความขัดแย้งและสงครามในท้ายที่สุด สันติศึกษาพยายามคิดถึงรูปแบบการพัฒนา รูปแบบใหม่ และการที่สันติศึกษาเป็นแขนงวิชาใหม่ทำให้เนื้อหาประเด็นต่าง ๆ ยังไม่ลงตัว เป็นเรื่องที่ต้องพยายามคิดค้นศึกษากันต่อไป เนื้อหาการศึกษาจึงเปิดกว้างสำหรับการริเริ่มใหม่ ๆ ทั้งในเชิงทดลองและเชิงการบุกเบิก นอกจากนี้ความใหม่ของแขนงวิชาสันติศึกษายังเป็นโอกาสให้การศึกษาได้มีการปรับเปลี่ยนไปตามสาระของปัญหาโดยไม่ยึดติดกับแนวของครู (Orthodoxy) หรือสูตรสำเร็จ (Dogmatism) (ไชยันต์ รัชชกุล, 2532)

การเริ่มต้นและความเป็นมาของสันติศึกษา มุ่งที่สาระต่างไปจากการศึกษาสงคราม (war & strategic studies) การศึกษาการรบ (Military science) ทำให้สันติศึกษาไม่สามารถอิงอยู่กับสาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ กระแสหลักตามแบบสาขาและแขนงวิชาดังกล่าวข้างต้นที่นิยมกันมาได้ ด้วยเหตุผลที่ว่าสันติศึกษาให้ความสำคัญต่อสาเหตุของพลังภายในสังคมที่ดำเนินสืบต่อเนื่องกันมากกว่าความขัดแย้งบ้นปลายที่ปรากฏให้เห็น ในท้ายที่สุดอาจจะกล่าวได้ว่า สันติศึกษาที่เน้นการศึกษาในระดับภายในสังคมได้อาศัยแนวทฤษฎีบางแนวในสังคมวิทยา ซึ่งแนวสังคมวิทยาที่สันติศึกษาได้นำมาใช้ประโยชน์มาก คือ สังคมวิทยาเกี่ยวกับความขัดแย้ง (sociology of conflicts)

ความหมายของสันติศึกษา

สันติศึกษาเป็นความพยายามอย่างหนึ่งในการต่อต้านสงครามและส่งเสริมสันติภาพ ด้วยการส่งเสริมความเข้าใจ เรื่องสันติภาพและการปลูกฝังทัศนคติใฝ่สันติ โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างหนึ่งในการส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับสันติภาพและปลูกฝังทัศนคติที่ใฝ่สันติได้

ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2529 ได้ให้ความหมายของสันติศึกษาไว้เป็น 2 นัย คือ นัยแรก หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับเรื่องของสันติภาพ (education about peace) และอีกนัยหนึ่ง คือ

การศึกษาเพื่อสร้างสันติภาพ (education for peace) ความหมายนัยแรก เป็นความหมายกว้างและใช้มานาน เน้นที่การเรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของสันติภาพ นับตั้งแต่ขอบเขต ความหมาย เนื้อหา องค์ประกอบ และปัญหาต่าง ๆ

ส่วนความหมายในนัยที่สอง เป็นการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้น เน้นหนักเนื้อหาและกระบวนการทางการศึกษา เพื่อให้การศึกษาเป็นไปเพื่อสร้างความสงบสุขในตัวมนุษย์ สันติสุขในสังคมและสันติภาพขึ้นในโลก มีขอบเขตครอบคลุมทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบ โรงเรียน เน้นหนักในเรื่องกระบวนการและผลของการศึกษาที่ก่อให้เกิดสันติอย่างจริงจัง

โอกาโมโต (Okamoto, 1984) ได้กล่าวถึง สันติศึกษาไว้ 4 ลักษณะ ดังนี้

1. สันติศึกษาเกี่ยวข้องกับการต่อต้านสงคราม
2. สันติศึกษาเกี่ยวข้องกับความเสมอภาค
3. สันติศึกษาเกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ถึงธรรมชาติของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม
4. สันติศึกษาเกี่ยวข้องกับวิธีการดำเนินชีวิต

เคนเนท โบลดิง (อ้างถึงใน ไชยันต์ รัชชกุล, 2532) ผู้ริเริ่มวิชาแขนงนี้ผู้หนึ่งในสหรัฐอเมริกาเห็นว่า ควรพิจารณาสันติศึกษาว่า เป็นสาขาของบรรดาศาสาสังคมศาสตร์ ที่ยึดถือ “วิธีการศึกษาที่เป็นวิทยาศาสตร์ ในการสำรวจตรวจสอบระบบสังคมต่าง ๆ เพื่อให้ได้ความรู้อันจะนำไปสู่การประยุกต์ใช้ เพื่อปรับปรุงเสริมสร้างมวลมนุษยย์ในด้านการทำให้ความเสียหายจากความขัดแย้ง โดยเฉพาะในแง่ความรุนแรงและการทำลายล้างลดน้อยถอยลง (ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้) หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ เขาเห็นว่า สันติศึกษา เป็นศาสตร์ประยุกต์ที่ใช้ความรู้ (หรือพยายามหาใหม่) จากสาขาวิชาต่าง ๆ มาใช้ในการแก้ปัญหา โดยเน้นในระดับมหภาคจนถึงระดับนานาชาติ

อย่างไรก็ตาม การให้คำนิยามทำนองนี้ย่อมมีผู้แย้งได้ว่า ไม่สามารถแยกสันติศึกษาให้ต่างไปจากสาขาหรือแขนงวิชาอื่น ๆ ได้ชัดเจน เพราะศาสตร์ต่าง ๆ ในจุดมุ่งหมายสูงสุดแล้วก็มุ่ง (หรืออ้าง) เพื่อการทำประโยชน์ต่อมนุษยชาติด้วย ถ้าเปรียบเทียบสันติศึกษากับแพทยศาสตร์จะเห็นว่า แพทยศาสตร์เป็นศาสตร์ที่นำความรู้จากศาสตร์อื่น ๆ มาประยุกต์ใช้ ทั้งในแง่การเผยแพร่ความรู้ทางการรักษาสุขภาพ สาธารณสุขแก่สาธารณชน และการปฏิบัติเชิงรักษาพยาบาล ซึ่งสันติศึกษาก็มุ่งหวังในลักษณะทำนองเดียวกัน ยิ่งไปกว่านั้นความหมายของคำว่า “สันติ” ยังอาจจะเปรียบต่อไปกับคำว่า “สุขภาพ” อีกด้วย เพราะความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับสุขภาพรวมทั้งทางที่จะบรรลุไปถึงก็เป็นประเด็นที่ยังถกเถียงกันอยู่ และคงต้องถกเถียงกันอีกต่อไปในฐานะที่เป็นคำที่มีความหมายเชิงคุณค่า แนบแน่นอยู่เช่นเดียวกับคำว่า “สันติ” หรือคำอื่น ๆ ทำนองเดียวกัน เช่น

ความงาม ความสุข ความมั่งคั่งอยู่ดีกินดี ความประสานสอดคล้อง ฯลฯ กล่าวคือ มีผู้ศึกษาวิจัยในวงการสันติศึกษา การวิจัยเกี่ยวกับสันติภาพนี้ เห็นว่าไม่ใช่เรื่องสำคัญมากนักที่จะใช้เวลาถกเถียงค้นหาคำนิยามและความหมายของคำว่า สันติ ดังนั้น ในเชิงวิชาการจึงให้ความสำคัญต่อปัญหาสภาพเป็นจริงที่เกิดขึ้นมากกว่า และแม้แต่ผู้ที่ใส่ใจเรื่องคำนิยามและความหมายอยู่มาก ก็เห็นว่าไม่ควรที่จะมีการกำหนดลงไปอย่างแน่นอน เพราะว่ามันเป็นสิ่งที่ไม่สามารถเป็นไปได้ และที่สำคัญกว่าก็คือ เป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาให้เป็นเช่นนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานะของวิชาที่ยังใหม่อย่างสันติศึกษานี้ (ไชยันต์ รัชชกุล, 2532)

กล่าวโดยสรุปสันติศึกษาคือ การให้การศึกษาเพื่อปลูกฝังทัศนคติใฝ่สันติให้แก่เยาวชนซึ่งเป็นหนทางไปสู่สันติภาพ ประกอบด้วย การปลูกฝังทัศนคติการแก้ปัญหาโดยสันติวิถี การเคารพในความเป็นมนุษย์ ยอมรับความแตกต่าง ยอมรับฟังและเข้าใจ การมีทัศนคติที่ในการอยู่ร่วมกันในสังคมเช่น ความรับผิดชอบร่วมกัน การให้ความร่วมมือ ความสามัคคี และการให้ความเสมอภาคกัน

การศึกษาเพื่อสันติภาพ

กระบวนการสร้างสรรค์สันติภาพนั้นมียุทธศาสตร์ประกอบสำคัญอยู่หลายประการด้วยกัน โดยเฉพาะทรัพยากรมนุษย์ และถ้ายอมรับว่า การจัดการศึกษาเป็นการลงทุน เพื่อพัฒนาบุคคลแล้ว บุคคลที่มีคุณภาพจะมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการสร้างสรรค์สันติภาพ ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยสร้างสรรค์สันติในสังคมและสันติภาพในโลกได้ เพราะระบบการศึกษาสามารถสร้างสำนักแห่งการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ หล่อหลอมทัศนคติ สอดแทรกความรู้ความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันให้แก่มนุษย์ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยผู้ใหญ่ นอกจากนี้การศึกษายังเป็นเครื่องมือและกระบวนการต่อเนื่องอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้มนุษย์มีความเจริญงอกงาม ปรับตัวได้ ดำเนินชีวิตที่ดีมีความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์ (สุมน อมรวิวัฒน์, 2527)

พระราชวรมนี (ประยูร ฑุตโต, 2529) ได้แสดงปาฐกถาเรื่อง “พุทธศาสนากับสันติภาพ” และได้กล่าวถึงเรื่องสันติภาพในพระพุทธศาสนาว่า มีทั้งสันติภาพภายนอกและสันติภาพภายใน คือ สันติภาพในสังคมที่มนุษย์อยู่ร่วมกันได้ดี และสันติภาพภายใน คือ ความสงบในจิตใจและทั้งสองอย่างนี้ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ถ้าหากเราไม่มีสันติภาพภายในแล้ว ก็ยากที่จะทำให้เกิดสันติภาพภายนอกขึ้น เพราะคนที่ไม่มีสันติในใจ ไม่มีความสงบ ใจก็จะมีความทุกข์ เมื่อมีความทุกข์ก็มีปมในจิตใจ คนที่จิตใจมีทุกข์ก็จะระบายความทุกข์ออกไป ก็ทำให้เกิดปัญหา และปัญหาของมนุษย์ก็คือความทุกข์ คนที่มีความทุกข์ก็มีปัญหา เมื่อมีปัญหาแก้ไม่ได้ก็หาทางระบายออกไปสู่ภายนอก ในปัจจุบันคนเรายังขาดสันติในใจกันอยู่มาก จึงทำให้ขาดสันติภาพของ

มนุษย์ด้วยกันตามมาค่าย ซึ่งทั้งหมดนี้ต้องอาศัยการพัฒนา จะให้มีสันติสุข มีอิสรภาพ จะต้องมีการพัฒนามนุษย์ การพัฒนามนุษย์ก็เรียกว่าการศึกษา การพัฒนามนุษย์ได้แยกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ 1 การสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางวัตถุ รวมทั้งธรรมชาติและเทคโนโลยีเรียกว่า ทำให้เกิดประโยชน์ ไม่ใช่ทำให้เกิดโทษ ไม่ทำลายคุณภาพชีวิต ระดับที่ 2 พัฒนาสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกันให้อยู่ร่วมกันด้วยดี พัฒนาสถาบันทางสังคมให้เรียบร้อย ระดับที่ 3 พัฒนาจิตใจ และระดับที่ 4 พัฒนาปัญญา นี้คือหนทาง คือ สันติ (พระราชวรมุนี, 2529)

การจัดการศึกษาเพื่อนำไปสู่สันติภาพตามที่คนเราต้องการนั้น ต้องมีอิสระ มีเป้าหมายที่แท้จริง แต่การศึกษาของสังคมปัจจุบันเป็นเครื่องมือของรัฐที่มุ่งฝึกให้เป็นไปตามที่รัฐต้องการถ้าเป็นรัฐบาลที่มีคุณธรรมก็นับเป็น โชคดี การศึกษาเป็นเรื่องใหญ่ ดังที่ท่านประธานาธิบดีเดอโกลแห่งฝรั่งเศสได้กล่าวว่า “ความผิดพลาดอันเกิดจากการจัดการศึกษาผิดจะต้องใช้เวลาในการแก้ไขให้ดีขึ้นได้ถึง 50 – 100 ปีทีเดียว” (เดอโกล อ้างถึงใน ไพฑูรย์ วงศ์วานิช 2528)

ดังนั้น เป้าหมายของการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อชีวิตของแต่ละบุคคล เพื่อการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น เพื่อการพัฒนาของสังคม และเพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของมนุษยชาติ จะเห็นได้ว่า เป้าหมายของการศึกษานั้นเป็นเป้าหมายเดียวกับสันติภาพนั่นเอง สันติภาพจึงเป็นเสมือนปรัชญาของการศึกษาไปในตัวและขณะเดียวกันก็เป็นกระบวนการของการศึกษาพร้อมกันไป

การศึกษาเพื่อสนองเป้าหมายเพื่อสันติภาพดังกล่าว จึงต้องครอบคลุมประเด็นและแนวคิดหลัก (ไพฑูรย์ สนิลรัตน์, 2532) ดังนี้

1. การศึกษาเพื่อคุณค่าอันแท้จริงของชีวิต
2. การศึกษาเพื่อเสรีภาพและประชาธิปไตย
3. การศึกษาเพื่อความเป็นธรรมในสังคมและ
4. การศึกษาเพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ

ความมุ่งหมายของการสอนสันติศึกษา

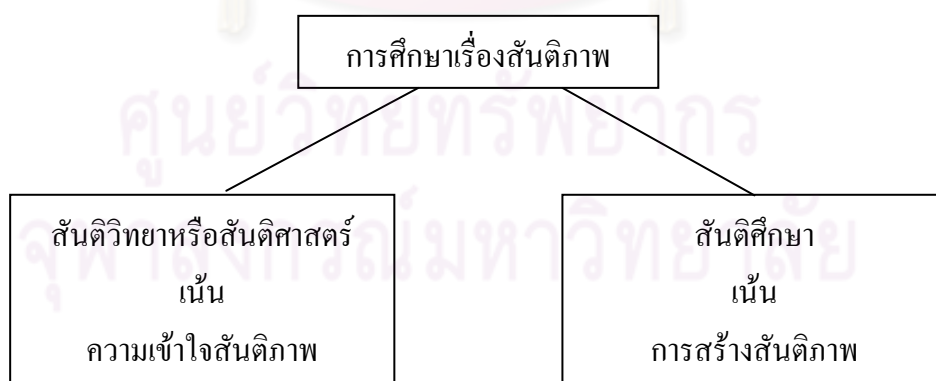
การศึกษาเรื่องสันติภาพ อาจมีความมุ่งหมายที่ต่างกัน ได้ 2 ประการ (รุ่งธรรม สุจิธรรมรักษ์, 2532) คือ

1. เป็นการศึกษารื่องสันติภาพเพื่อเรียนรู้และทำความเข้าใจถึงลักษณะความเป็นจริงของสันติภาพ (Education about Peace) หรือ
2. เป็นการศึกษารื่องสันติภาพเพื่อสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้น (Education for Peace)

ไพฑูรย์ สนิตรัตน์ (2529) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า นักวิชาการบางท่านใช้คำว่า “สันติวิทยา” หรือ “สันติศาสตร์” เรียกการศึกษาเรื่อง สันติภาพที่เน้นวัตถุประสงค์ประการแรก และใช้คำว่า “สันติศึกษา” สำหรับการศึกษาเรื่อง สันติภาพที่เน้นวัตถุประสงค์ประการหลัง

วัตถุประสงค์ประการแรกนั้นเน้นการแสวงหาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่อง สันติภาพ เช่นการศึกษาหาความหมายของคำว่าสันติภาพ ความพยายามเข้าใจว่า อะไรเป็นสาเหตุของการไม่มีสันติภาพ ทำไมจึงมีการแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยความรุนแรง เป็นต้น ส่วนเมื่อผู้ศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสันติภาพแล้วจะมีทัศนคติที่ใฝ่สันติภาพหรือต้องการ สร้างสันติภาพหรือไม่ มิใช่เป็นจุดประสงค์สำคัญของสันติวิทยาหรือสันติศาสตร์ แต่วัตถุประสงค์ประการที่สองซึ่งเป็นของสันติศึกษานั้น เน้นการปลูกฝังทัศนคติให้ใฝ่สันติหรืออย่างน้อยก็มีสมมติฐานว่า เมื่อรู้วิธีแก้ปัญหาความรุนแรง รู้วิธีสร้างสันติภาพแล้วจะได้นำไปใช้แก้ปัญหา นำความรู้ไปสร้างสันติ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ สันติวิทยาหรือสันติศาสตร์นั้นค่อนข้างจะเน้นหนักไปในเรื่องการศึกษาค้นคว้าวิจัย เพื่อให้เข้าใจถึงลักษณะความเป็นจริงของสันติภาพ ส่วนสันติศึกษานั้นมุ่งแสวงหาวิธีปลูกฝังทัศนคติ ใฝ่สันติ ให้มีจิตใจรักสันติ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ราบรื่นและไม่ใช้วิธีการรุนแรงแก้ปัญหา ดังที่ แอนดรู แม็ค (Andrew Mack, 1985) สรุปไว้ว่า “สันติศึกษาไม่ควรเพียงแต่เรียนรู้เรื่องของสันติภาพเท่านั้น หากแต่ควรเรียนรู้ที่จะใช้สันติวิธีด้วย” (Peace education should not only involve learning about peace, but also learning to act peacefully)

แผนภาพที่ 2.2 แสดงความแตกต่างระหว่างสันติศึกษากับสันติวิทยา

ข้อควรสังเกตก็คือ วัตถุประสงค์ของสันติวิทยาและสันติศึกษานั้นมิได้ขัดแย้งกัน แต่ช่วยเกื้อหนุนกันได้ การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสันติภาพเป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างสันติภาพ

และการมีใจใฝ่สันติก็อาจเป็นแรงจูงใจให้เกิดความอยากรู้อยากเข้าใจถึงลักษณะความเป็นจริงของสันติภาพ และวิธีการสร้างสันติภาพได้

ลักษณะที่สำคัญของวิชาสันติศึกษา

ลักษณะที่สำคัญของวิชาสันติศึกษา สรุปได้โดยสังเขป ดังนี้ (ไชยันต์ รัชชกูล, 2532)

1. สันติศึกษามีลักษณะสหวิทยาการ (interdisciplinary studies) กล่าวคือ เป็นการประมวลใช้ความรู้จากสาขาวิชาต่าง ๆ มาช่วยทำความเข้าใจและอธิบายปรากฏการณ์หนึ่ง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าวิชาใด ทฤษฎีใดจะเหมาะสมสำหรับประเด็นที่จะศึกษา ลักษณะนี้ของสันติศึกษามีข้อดีคือ ทำให้เนื้อหาสาระกว้าง มีหลายมุมมอง ไม่ถูกจำกัดอยู่ได้กรอบและสิ่งที่ปฏิบัติกันสาขาวิชาเฉพาะหนึ่ง ๆ ในขณะเดียวกันก็ถูกวิจารณ์ว่า ไม่มีแนวเด่นเฉพาะของตัวเอง ไม่มีนักคิดที่สร้างแนวความคิดและทฤษฎีที่ “ยิ่งใหญ่ล้ำสะเทือนวงวิชาการ” ทั้งนี้ทั้งนั้น เราคงจะไม่ลืมว่า สันติศึกษาเป็นความริเริ่มใหม่มีอายุประมาณ 30 ปี ขณะที่สาขาวิชาอื่น ๆ ที่เราคำนึงกันอยู่อย่างน้อยก็มีอายุเกิน 100 ปีขึ้นไป การเริ่มต้นในช่วงแรกน่าจะเป็นทั้งข้อตระหนักถึงขีดจำกัด และในขณะเดียวกันก็เป็นการท้าทายอยู่ในตัว และการพัฒนาของวงวิชาการสังคมศาสตร์นั้นเป็นไปในทิศทางของสหวิทยาการมากขึ้น และสาขาวิชาใหม่ ๆ ได้เกิดขึ้นในทำนองเดียวกับสันติศึกษา เช่น สตรีศึกษาศึกษาเรื่องการพัฒนา สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ เอเชียศึกษา สิ่งแวดล้อมศึกษา

2. สันติศึกษาเป็นวิชาประยุกต์ สืบเนื่องมาจากลักษณะแรก สันติศึกษาทำการศึกษาเรื่องที่เป็นปัญหา (problem oriented) โดยเริ่มที่เงื่อนไขของความไม่สันติ การเกิดขึ้นของความไม่สันติ ศึกษาความขัดแย้งที่เริ่มก่อตัวอยู่และที่ปรากฏออกมา รวมไปถึงการศึกษาการแก้ไขและการควบคุมความขัดแย้ง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ สันติศึกษามุ่งศึกษาเรื่องที่มีผลในทางลบต่อความเจริญของมนุษย์ เพื่อที่จะพยายามหาวิธีปรับปรุงแก้ไข หรือทำให้ปัญหานั้นไม่ลุกลามออกไป สันติศึกษาจึงไม่ใช่แขนงวิชาที่ศึกษาเพื่อความสว่างทางปัญญาและเพื่อการอธิบายเท่านั้น แต่เพื่อการนำเอาความรู้ไปประยุกต์ใช้โดยตรงในเชิงวิชาการเห็นว่า ธรรมชาติของปัญหาควรเป็นตัวกำหนดว่าปัญหานั้น ๆ ควรจะถูกระดมวิเคราะห์อย่างไร ไม่ใช่สาขาวิชาของผู้ศึกษาจะเป็นตัวกำหนดการวิเคราะห์อย่างที่เป็นกันอยู่ค่อนข้างกว้างขวางในเวลา

3. สันติศึกษายึดถือคุณค่าสันติภาพเป็นเป้าประสงค์ แนวนำ (normative discipline) ถึงแม้ว่า ความหมายของสันติภาพเป็นเรื่องของการตีความได้ต่าง ๆ ในความหมายกว้างและความหมายแคบ ซึ่งเป็นการถกเถียงในเชิงปรัชญา แนวความคิดเชิงทฤษฎี สำหรับกรณีประเด็นศึกษาและการประยุกต์ใช้แล้ว ประเด็นที่ถกเถียงกันมากกว่า คือ มรรควิธีสู่สันติภาพ แต่ถึง

อย่างไรก็ตามสำหรับแวดวงวิชาการสันติภาพศึกษาแล้ว การศึกษาคำนี้ถึงการนำไปสู่สันติภาพเป็นคุณค่าหลัก ทั้งนี้สันติภาพย่อมไม่ขัดกับผลประโยชน์ของผู้ด้อยโอกาสและคุณค่าความเป็นมนุษย์ เช่น กรณีความสัมพันธ์ระหว่างนายกับทาส แม้จะอ้างว่าทาสนั้น “พอใจ” ที่จะรับใช้นายโดยไม่ตั้งคำถามต่อสิทธิของนายว่าชอบธรรมหรือไม่ และความสัมพันธ์ก็มีความสงบสันติดี กรณีเช่นนี้ไม่ใช่คุณค่าที่สันติศึกษายอมรับ เพราะเหตุว่าขัดกับศักดิ์ศรีความเป็นธรรม

4. สันติศึกษาเป็นการศึกษาเรื่องต่าง ๆ ในหลายระนาบและต่างระดับ นอกจากระนาบทางสาขาวิชาต่าง ๆ (เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ สังคมศึกษา ฯลฯ) ดังข้อ 1 แล้ว ก็ยังรวมระนาบอื่น ๆ เช่น ระนาบเวลา สันติศึกษา ได้ศึกษาอดีตโดยอาศัยประวัติศาสตร์เป็นบทเรียน ศึกษาปัจจุบันในฐานะที่เป็นปัญหาที่มีผลลบลบดำเนินอยู่ และศึกษาอนาคตในด้านที่ปรารถนาจะกำหนดความเป็นไปข้างหน้า (วิชาอนาคตวิทยา (futurology) สัมพันธ์กันใกล้ชิดกับสันติศึกษาด้วย) ระนาบทางคุณค่า ตั้งแต่สันติของบุคคล (ด้านจิตใจ) การอยู่ร่วมกันอย่างประสานกลมกลืน (ด้านสังคม) การคงอยู่ของเผ่าพันธุ์ (ด้านกายภาพ) การดำเนินชีวิตที่มีคุณภาพ (ด้านวัฒนธรรม) ส่วนระดับนั้น สันติศึกษาใส่ใจในระดับต่าง ๆ และความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ตั้งแต่ระดับจุลภาคภายในชุมชน ระดับสังคม (ระดับกลุ่ม ระดับเชื้อชาติ) ระดับระหว่างสังคม จนไปถึงระดับระหว่างประเทศ และระดับโลก

เนื้อหาสาระของสันติศึกษา

ประเด็นการศึกษาที่ทำกันอยู่ในแวดวงวิชาการสันติศึกษา ซึ่งนักศึกษานิชอบขำของแขนงวิชานี้ทำการศึกษาค้นคว้ากันด้วยเป้าประสงค์ เพื่อส่งเสริมสันติภาพ พอจะประมวลสรุปประเด็นหัวข้อที่ศึกษากันในต่างประเทศพอสังเขปเป็นหัวข้อใหญ่ ๆ (ไชนันต์ รัชชกุล, 2532) ได้ดังนี้ คือ

1. สันติภาพด้วยความสมดุลของอำนาจ ทั้งสองฝ่ายหรือมากกว่าต่างเสริมอำนาจ จนอยู่ในระดับที่ต่างฝ่ายต่างเกรงซึ่งกันและกัน ถ้าฝ่ายใดจะเริ่มสงครามก่อนก็จะเป็นฝ่ายเสียหายมาก ในระดับเดียวกันกับฝ่ายที่ถูกโจมตี และก็อาจจะถูกเป็นฝ่ายถูกโจมตีได้พอ ๆ กัน สันติภาพด้วยวิธีนี้อาจจะเหมาะสมมากกว่าถ้าจะเรียกว่า “วิธีป้องกันไม่ให้เกิดสงคราม” ซึ่งมีหลายวิธีการ เช่น การสร้างสัมพันธมิตรของฝ่ายตัวเองให้มาก การสั่งสมอาวุธ การเสริมกำลังป้องกันถึงระดับที่ฝ่ายจะโจมตีเห็นว่า ไม่คุ้ม แต่อย่างไรก็ตาม วิธีนี้อาจจะส่งผลกระทบกันข้าม คือ แทนที่จะยับยั้งสงครามไม่ให้เกิดขึ้น กลับเป็นการผลักดันให้เกิดขึ้น หรือก่อสถานการณ์ที่ตึงเครียดขึ้น อย่างในกรณีสงครามเย็นในช่วงทศวรรษ 1950 ในยุโรป จากชนวนปัญหาทรูแมนโดคทริน เป็นต้น

2. การลดกำลังอาวุธ ความพยายามให้เกิดการเจรจาสันติภาพเพื่อการลดระดับความขัดแย้ง และการศึกษานโยบาย ปรากฏการณ์ภายในประเทศ ในด้านการทหาร อุตสาหกรรม ระบบราชการ การใช้การเน้นความรู้ทางวิทยาศาสตร์ซึ่งนำไปสู่การเสริมกำลังอาวุธ รวมไปถึงผลกระทบของงบประมาณทหารต่อเศรษฐกิจสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่ยากจน การค้าอาวุธระหว่างประเทศ ทั้งการค้าระหว่างประเทศอุตสาหกรรมด้วยกัน และระหว่างประเทศอุตสาหกรรมกับประเทศด้อยพัฒนา

3. การขจัดสาเหตุของสงคราม ด้วยเหตุผลที่ว่า เมื่อเราทราบถึงปัจจัยที่นำไปสู่สงคราม เราก็พยายามคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ เหล่านั้นให้มาก และพยายามทำมิให้เกิดขึ้นเราก็จะรักษาสันติภาพไว้ได้ แนวความคิดนี้ฟังดูง่าย แต่ในเหตุการณ์เฉพาะที่เกิดขึ้นจริง ๆ “ปัจจัย” ต่าง ๆ นั้น สลับซับซ้อน และหลาย ๆ กรณีเกิดขึ้นในสถานการณ์ที่อยู่ในขั้นวิกฤต ไม่สามารถหรือยากอย่างยิ่งที่จะกำหนดหรือพยายามให้เป็นไปตามประสงค์ได้ มีการศึกษาของนักวิชาการบางคน เช่น เซงฮาาส (Senghaas) ที่เห็นข้อจำกัดของแนวการศึกษาที่พิจารณาตัวแปรและปัจจัย จึงได้เสนอแนวการศึกษาแบบศึกษาองค์รวมทั้งหมด กล่าวคือ แทนที่จะสร้างแบบจำลองจากตัวแปรบางตัวจากบางกรณีแล้ว ก็ให้เป็นกรณีทั่วไป เขาเสนอแนวศึกษาโดยพิจารณาการก่อตัวของความขัดแย้งที่สำคัญ ๆ ในสังคมโลก ทั้งภายในและระหว่างตะวันตก ตะวันออก เหนือ-ใต้ รวมไปถึงการก่อตัวของความรุนแรงทางโครงสร้าง ซึ่งการก่อตัวของความขัดแย้งระดับประเทศและระดับระหว่างประเทศมาบรรจบตัดกัน โดยให้ความสำคัญที่ความสัมพันธ์ทางการผลิตและความสัมพันธ์ทางการแลกเปลี่ยนในระดับโลก จากพื้นฐานการวิเคราะห์นี้ เซงฮาาสเห็นว่า จะทำให้เราเห็นและเข้าใจสาเหตุและแบบแผนของการก่อตัวของความขัดแย้งได้ชัดเจนดีกว่า

4. การศึกษาการเกิดรัฐประหาร เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีและทั้งพยายามอธิบายด้วยดัชนีทางทฤษฎีสำหรับกรณีทั่วไป โดยพิจารณาโครงสร้างทางสังคม การเมือง การปะทะกันระหว่างพลังต่าง ๆ ในสังคม และอิทธิพลของต่างประเทศ ทางการศึกษาที่พยายามชี้ให้เห็นถึงความผิดเพี้ยนของการตีตรา “เผด็จการทหาร” โดยได้เถียงว่า การพยายามแยกระหว่างฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือนนั้นไม่ตรงประเด็น แท้จริงแล้วเป็นเรื่องของผลประโยชน์ต่างสัดต่างส่วนกันของกลุ่มต่าง ๆ และแท้จริงแล้ว “เผด็จการทหาร” นั้น มีพลเรือนเป็นองค์ประกอบสำคัญร่วมอยู่ด้วยเสมอ ทหารและพลเรือน รวมถึงธุรกิจเอกชนร่วมกันเป็นเผด็จการ โดยทหารอาจจะเป็นฝ่ายกระทำในถนนมากกว่า ทำให้เราเขวาคิดไปว่า เผด็จการทำโดยทหาร นอกจากนี้การศึกษายังก้าวพ้นไปจากแนวการศึกษา การพิจารณา ตัวแปรไปสู่การวิเคราะห์ด้านสถาบัน วัฒนธรรม เศรษฐกิจหลาย ๆ ด้าน ซึ่งแต่ละด้านอิงซึ่งกันและกันอยู่

5. การศึกษาจิตวิทยาสังคม เป็นการพยายามอธิบายความก้าวหน้า การทำลายล้าง การระเบิดออกจากความเก็บกดจากทางจิตวิทยาของบุคคลที่อยู่ในสภาพการณ์รวมหมู่ และฐานะปัจเจกบุคคล รวมไปถึงลักษณะของวัฒนธรรม ซึ่งบางวัฒนธรรมอาจมีแนวโน้มไปในทาง “ก่อความไม่สงบ” ได้ง่ายกว่าบางวัฒนธรรม นอกจากนี้ ยังมีการศึกษาจิตวิทยาเด็ก โดยมีความเชื่อในสมมติฐานที่ว่า “สงคราม เริ่มที่ใจ” การอบรมเลี้ยงดูเด็ก เกมของเล่น เด็กที่เน้นการแข่งขันเอาชนะ เน้นความตื่นเต้น อาจจะเป็น ทั้งการเสริมและขัดขวางสันติภาพในเชิงบุคลิกภาพส่วนบุคคลและในฐานะสมาชิกของสังคมและประเทศชาติ

6. การศึกษาเชิงสถาบัน การเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ นักวิชาการ สันติศึกษาให้ความสนใจที่จะอธิบายความรุนแรงและความขัดแย้ง ไม่ใช่จากการกระทำที่เนื่องมาจากบุคลิกภาพ สภาวะทางจิตใจของบุคคล แต่มาจากอิทธิพลของพลังขับเคลื่อนทาง เศรษฐกิจ การเมืองและสังคม ซึ่งเป็นความสืบทอดเนื่องกันมานานกว่าชั่วอายุคน

7. การศึกษายุทธวิธีและวิธีการสร้างสันติภาพ มีข้อเสนอจากการศึกษากรณีรูปธรรมและจากความคิดเชิงปรัชญาถึงวิธีการที่เหมาะสมในการไปสู่สันติภาพ บางคนอิง “บทเรียนทางประวัติศาสตร์” ถึงกรณีต่าง ๆ ที่สงคราม ความขัดแย้ง ความรุนแรง จบสิ้นลงไปด้วยวิธีการต่าง ๆ บางครั้งจึงดูเหมือนว่า สันติศึกษานั้นเป็นการศึกษาสงคราม แต่แท้ที่จริงสันติศึกษาเน้นที่การยุติสงครามและความรุนแรง โดยพิจารณาจากผลประโยชน์ของส่วนรวมที่กว้างที่สุด ไม่ใช่พิจารณาจากผลประโยชน์ของชาติหรือกลุ่มที่ตนมีส่วนสังกัดอยู่ ส่วนบางคนเสนอการสร้างสันติภาพด้วยวิธีการที่สันติเท่านั้น คำกล่าวของคานธีที่ว่า “ไม่มีถนนไปสู่สันติภาพ สันติภาพนั้นแหละคือถนน” (There is no road to peace. Peace is the road) ความคิดนี้สะท้อนมาเป็นหลักการความเชื่อของสันติศึกษาที่ว่า สันติศึกษานั้นเพื่อความสันติโดยวิธีสันติ (The basic concern of peace research is the pursuit of peace with peaceful means) หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ มรรควิธีและเป้าหมายนั้นไม่แยกจากกันในการยึดมั่นกับความมีสันติ หลักการความเชื่อนี้แม้จะไม่ได้ยึดถือ โดยผู้เกี่ยวข้องกับสันติศึกษาทั้งหมด แต่ส่วนใหญ่ก็ยึดถือกัน จะมีบางส่วนที่เห็นว่า มรรควิธีความรุนแรงนั้นอาจจำเป็นในบางกรณีเพื่อบรรลุสันติภาพ เช่น การต่อต้านผู้รุกราน การดำเนินการปฏิวัติเพื่อไปสู่สังคมนิยม เป็นต้น แต่แนวโน้มนี้ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์จากฝ่ายยึดกับมรรควิธีสันติทั้งด้วยเหตุผลทางจริยธรรม และเหตุผลทางสังคม – การเมือง ว่าความรุนแรงนั้นจะสืบทอดเนื่องไปและจะส่งเสริมให้มีการใช้ความรุนแรงมากขึ้นไปอีก

8. การศึกษากรณีเฉพาะ นับแต่ที่สงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลงก็มีสงครามสืบทอดเนื่องมาในส่วนต่าง ๆ ของโลก เช่น สงครามต่อสู้เจ้าอาณานิคมในแอฟริกาและเอเชีย สงครามของชนชาติส่วนน้อย สันติศึกษาได้ให้ความสนใจศึกษากรณีสงครามเหล่านี้ ซึ่งเป็นที่รับรู้กัน

กว้างขวางทั่วโลก เนื่องจากการพัฒนาของระบบการสื่อสารมวลชน เช่น สงครามเวียดนาม สงครามกลางเมืองในชุกาน สงครามในตะวันออกกลาง การต่อสู้ของชาวปาเลสไตน์ สงครามระหว่างอิหร่าน-อิรัก สงครามในเลบานอน ฯลฯ การศึกษากรณีรูปธรรมเหล่านี้เพื่อพยายามวิเคราะห์สรุปเป็นกรณีทั่วไป และเพื่อเป็นการอธิบายพลวัตความขัดแย้งภายใน ซึ่งดำเนินสืบต่อมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานจนปะทุออกมาในรูปความขัดแย้งรุนแรง ไม่ใช่เพียงหาสาเหตุช่วงก่อนเกิดสงครามเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อความเข้าใจเชิงสังคมวิทยา (อิทธิพลของพลังต่าง ๆ ที่ผลักดันการเปลี่ยนแปลง) ของสังคมนั้น ๆ ส่วนการศึกษาเหล่านี้จะถือเป็น “บทเรียน” ได้หรือไม่ก็ยังคงเป็นประเด็นถกเถียงของนักประวัติศาสตร์ต่างสำนักความคิดกันต่อไปว่า เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์นั้นจะเกิดขึ้นตามแบบแผนหรือเกิดขึ้นอย่างมีลักษณะเฉพาะเป็นกรณี ๆ ไป

9. การศึกษาสงครามในรูปแบบที่ไม่ใช้อาวุธ เป็นการศึกษาขบวนการสันติภาพ จากคำถามทางศีลธรรมที่ว่า เมื่อสงครามเป็นเรื่องเลวร้าย ถ้าเช่นนั้นจะมีทางเลือกอื่นอะไร คำตอบที่เสนอก็คือ การใช้มาตรการบีบบังคับทางเศรษฐกิจ การเมือง ซึ่งอาจใช้โดยระหว่างรัฐหรือกลุ่มของรัฐและภายในรัฐเอง การศึกษาก็พิจารณาทั้งกรณีที่ได้ผลและไม่ได้ผล พร้อมทั้งตอบคำถามว่า ทำไมการศึกษาในหัวข้อทำนองนี้เป็นการผสมกันระหว่างการศึกษาเฉพาะกรณีที่กำลังดำเนินอยู่ และการเสนอมาตรการตอบโต้รวมถึงมาตรการการแก้ปัญหา เช่น มาตรการทางการค้า การรณรงค์ดำเนินรัฐบาลของชนผิวขาวในแอฟริกาใต้ที่ปฏิบัติต่อชนผิวดำอย่างไม่คำนึงถึงสิทธิมนุษยชน การแสดงประชามติคัดค้านนโยบายก้าวร้าวทางทหารของสหรัฐอเมริกาในลาตินอเมริกา การประท้วงและเปิดเผยการทดลองอาวุธนิวเคลียร์โดยกลุ่มกรีนพีซ (Green Peace) อาวุธนิวเคลียร์ ประเด็นหัวใจของการศึกษาทำนองนี้นอกเหนือจากการเป็นเรื่องทางวิชาการแล้วก็เป็น การส่งเสริมการต่อสู้คัดค้านสิ่งอธรรมด้วยวิธีที่เป็นธรรมอีกด้วย

แนวการจัดหลักสูตรและการสอน

หลักการเรียนการสอนวิชาสันติศึกษา ก็ใช้ระเบียบวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนไม่แตกต่างไปจากการเรียนการสอนในวิชาอื่น ๆ คือให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งทั้งสามพิสัย ได้แก่ ภาคความรู้ความเข้าใจ ภาคทักษะ และภาคทัศนคติ ความเข้าใจเกิดจากการถ่ายทอดโดยตรงจากครูและทักษะก็เกิดขึ้นด้วยการฝึกฝนปฏิบัติจริง

ประชุมสุข อาชาวอรุณ (2529) อธิบายว่า ลักษณะวิชาสันติภาพที่พัฒนากันขึ้น มีอยู่ 2 วิชา คือ วิชาสันติศึกษา (peace education) และสันติวิทยา (peace sciences or peace studies)

สันติวิทยา มีลักษณะวิชาเป็นสหวิทยาการ (multidisciplinary subjects) เอาวิชาการหลายสาขาที่เกี่ยวข้องกับสันติภาพมาประกอบกันเป็นบูรณาการ ได้แก่

1. วิชาทหาร (military sciences)
2. รัฐศาสตร์ (political sciences)
3. ประวัติศาสตร์ (history)
4. สังคมวิทยา (sociology)
5. เศรษฐศาสตร์ (economics)
6. ประชากรศาสตร์ (demography)
7. จิตวิทยา (psychology)
8. นิวเคลียร์ฟิสิกส์ (nuclear physics)
9. วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (environmental sciences)

สันติวิทยา เป็นเนื้อวิชาสันติภาพที่จะถ่ายทอดพัฒนาให้ความเจริญแก่สังคม เพื่อผสมผสานกับวิชาครูหรือวิชาครูศาสตร์-ศึกษาศาสตร์ จะเกิดเป็นทวิวิทยาการ เรียกว่าสาขาความเชี่ยวชาญของวิชา ทวิวิทยาทางนี้ว่า สันติศึกษา ฉะนั้น สันติศึกษา = สันติวิทยา + ครูศาสตร์

สันติศึกษาจึงเป็นกระบวนการเรียนการสอนวิชาสันติศึกษา เพื่อให้นักเรียนหรือประชากรของสังคมได้เกิดความเจริญงอกงามในความรู้ความเข้าใจถึงสาเหตุของความขัดแย้ง วิธีป้องกัน และแก้ไข มีทักษะความสามารถในแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี และมีทัศนคติอันดีงามพร้อมที่จะตอบสนองต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะไปสู่ความสงบสุขในสังคม

การจัดหลักสูตรสันติวิทยา เนื่องจากสันติวิทยาเป็นสหวิทยาการ ตามหลักวิชาครูศาสตร์ จึงอาจจัดหลักสูตรได้ 2 แบบ

แบบที่ 1 จัดตามสาขาวิชาบริสุทธิ์ (disciplinary oriented) ที่เป็นองค์ประกอบ คือ เลือกรายวิชาที่เหมาะสม เช่น ให้เรียนรายวิชา กฎหมายระหว่างประเทศ (international law) ของสาขาวิชารัฐศาสตร์ รายวิชาจิตวิทยาสังคมของจิตวิทยา รายวิชาพลังงานนิวเคลียร์ของวิชาฟิสิกส์ เป็นต้น การจัดรายวิชาตามสาขาวิชาการบริสุทธิ์ทำนองนี้มีความเชื่อว่า นักศึกษาจะมีความรู้ความเข้าใจขึ้นในตัวของตัวเองซึ่งเป็นเอกัตถบุคคล ก็คงจะผสมผสานความรู้ความเข้าใจในตัวของตนเองได้รู้ความเข้าใจที่ได้เรียนตามสาขาวิชาต่าง ๆ แยกกันเช่นนี้ การจัดหลักสูตรจึงจำเป็นต้องมีวิชาสัมมนาเป็นรายวิชาปิดท้ายหลักสูตร เช่น อาจจะให้ชื่อรายวิชาว่า “สัมมนาเรื่องสันติวิทยา” หรือ “ประมวลวิชาสันติวิทยา” (seminar in peace studies or a survey of peace studies) เป็นต้น

แบบที่ 2 จัดตามปัญหาเกี่ยวกับสันติภาพและความขัดแย้ง (problems oriented) การจัดแบบนี้ใช้ปัญหาที่สำคัญ ๆ ที่ต้องการให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการป้องกันแก้ไขเป็นรายวิชา หรือบางทีก็เรียกว่าการจัดแบบใช้ชื่อเรื่อง คือ เลือกเรื่องที่สำคัญ ๆ จะเป็นปัญหาหรือไม่ก็

ตามที่ต้องการให้เกิดความรู้ความเข้าใจให้ศึกษาเล่าเรียนกัน เช่น รายวิชา องค์การสหประชาชาติ จิตวิทยาคนนาคม สิทธิมนุษยชนและการพลัดถิ่น รัฐบาลโลก ปัญหาสันติภาพและสงคราม

เมื่อพิจารณาตามหลักสูตรวิชาครุศาสตร์แล้วมีเหตุผลว่า การจัดหลักสูตรแบบที่ 2 เหมาะสมกว่าแบบที่ 1 แต่การเรียนการสอนยากกว่า อาจารย์ผู้สอนต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ที่กว้างขวาง หลายสาขาวิชา ที่จะสามารถนำมาประยุกต์สอนในการแก้ปัญหาเฉพาะเรื่องได้

วิชาสาขาบริสุทธิ์ทางวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ซึ่งมีวิชาเคมี วิชาฟิสิกส์ และชีววิทยา ขอบข่ายโดย ตัวอย่างในการนำวิชาทั้งสามมาประยุกต์ใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันพร้อมกัน เช่น ปัญหาเรื่องอาหาร กลายเป็นวิชาสหวิทยาการเรียกว่า อาหารวิทยา ประกอบว่าการประยุกต์ใช้วิชาเคมี ฟิสิกส์ และชีววิทยา ผสมผสานกัน อาจารย์สอนวิชาอาหารวิทยาจึงต้องเป็นผู้มีพื้นความรู้ทุกอย่าง ทั้งเคมี ฟิสิกส์ และชีววิทยา เป็นต้น มูลเหตุสำคัญก็คือวิชาการสาขาบริสุทธิ์วิชาเดียวไม่สามารถจะนำมาใช้แก้ปัญหา ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงได้

อีกประการหนึ่งในการจัดหลักสูตรกันจริง ๆ แล้วนั้นมักจัดรายวิชาผสมกันทั้ง 2 แบบ จะจัดให้เป็นแบบใดแบบหนึ่งตลอดหลักสูตรไม่ค่อยได้ เช่น หลักสูตรบังคับให้เรียน 10 รายวิชา ใน 10 รายวิชานี้เป็นแบบที่ 1 ซึ่งเป็นรายวิชาการบริสุทธิ์ บางวิชาก็เป็นแบบที่ 2 ซึ่งเป็นรายวิชาที่เป็นเรื่องปัญหา หลักสูตรที่สมาคมนักศึกษานานาชาติ เพื่อสันติภาพจัดขึ้นเป็นตัวอย่างของหลักสูตรสันติวิทยา ก็จัดแบบผสม

ในปัจจุบัน หลายประเทศยังไม่มีโอกาสที่จะจัดหลักสูตรการเรียนการสอนวิชา สันติวิทยาได้อย่างจริงจังในโรงเรียนประถมและมัธยมศึกษา เพราะการปรับปรุงแก้ไขพัฒนา หลักสูตรตามโรงเรียนและสถาบันการศึกษาขึ้นใหม่นั้น มีกระบวนการสลับซับซ้อน การนำวิชา สันติวิทยาเข้ามาสอนตาม โรงเรียน จึงเป็นการสอนสอดแทรกเข้าไปในรายการวิชาที่มีอยู่แล้วใน หลักสูตรที่กำลังใช้อยู่โดยขยายเนื้อหาวิชาให้คลุมถึงเรื่องสงครามและสันติภาพเพียงแต่จัดทำคู่มือครู ใหม่ จัดกิจกรรมเสริมปรับปรุงแก้ไขแบบเรียน เป็นต้น

การจัดหลักสูตรสันติศึกษา วิชาสันติศึกษาเป็นทวิวิทยาการระหว่างสันติวิทยา และครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ นั่นก็คือ สันติวิทยาเป็นเนื้อหาวิชา (Subject matter) ครุศาสตร์เป็น วิชาครู นับว่าวิชาครุศึกษา (Teacher Education) สาขาหนึ่งทำนองเดียวกับ วิทยาศาสตร์ศึกษา (Sciences Education)คณิตศาสตร์ศึกษา (Mathematic Education) หลักสูตรสันติศึกษาจึง ประกอบด้วยรายวิชาสันติวิทยาดังกล่าว แล้วเพิ่มให้เรียนรายวิชาทางครุศาสตร์ที่เกี่ยวกับการเรียน การสอนวิชาสันติวิทยาโดยเฉพาะ เช่นรายวิชาสันติศึกษา และวิชาประสบการณ์วิชาชีพครู

ระดับการศึกษา เนื่องจากเรื่องสงคราม สันติภาพ ความขัดแย้ง เป็นเรื่องที่อยู่ในชีวิตประจำวันของคนทุกคน ทุกคนในสังคมจะหลีกเลี่ยงหลุดพ้นไปไม่ได้ ฉะนั้นทุกคนในสังคมจึง

ควรต้องได้รับการศึกษาในเรื่องนี้ให้เกิดความสำนึกและรู้รอบพอสมควร อีกประการหนึ่งลักษณะธรรมชาติของวิชาสันติวิทยาก็มีความยากง่ายทุกระดับที่จะจัดหลักสูตรได้ ฉะนั้นวิชาสันติวิทยาจึงเป็นวิชาที่สอนได้ทุกระดับการศึกษาการศึกษา ตั้งแต่อนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษาทั้งในและนอกโรงเรียน

การดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อสันติของ UNESCO

ความเป็นมาของ APNIEVE มีที่มาจากแนวคิดหลักเบื้องต้นของ UNESCO ที่ว่า “สันติภาพเพื่อการพัฒนาและการพัฒนาเพื่อสันติภาพ” จุดมุ่งหมายของปรัชญานี้คือเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมแห่งสงครามและความรุนแรงมาสู่วัฒนธรรมแห่งสันติภาพด้วยการศึกษาโดยเฉพาะ การศึกษาเกี่ยวกับคุณธรรม

เป้าหมายและวัตถุประสงค์หลักของ APNIEVE คือเพื่อส่งเสริมและพัฒนา การศึกษาระหว่างประเทศและการศึกษาคุณธรรมเพื่อให้เกิดสันติภาพ สิทธิมนุษยชนและ ประชาธิปไตยภายใต้บริบทของการพัฒนาที่เน้นองค์รวม มนุษยธรรมและยั่งยืน ผ่านความร่วมมือ ระหว่างบุคคลและสถาบันต่างๆ ในรัฐสมาชิกของภูมิภาคเอเชีย แปซิฟิก

APNIEVE ถูกจัดขึ้นในเพื่อเป็นการติดตามผลของการประชุมครั้งที่ 44 ของ ICE (International Conference on Education) ที่เมืองเจนีวาในเดือนตุลาคมปีค.ศ. 1994 วัตถุประสงค์ ของ APNIEVE คือช่วยให้ คำประกาศและ โครงงานของการจัดการศึกษาเพื่อสันติภาพ สิทธิ มนุษยชนและประชาธิปไตย (Declaration and the integrated framework of Action on Education for Peace, Human Rights, and Democracy) ถูกนำไปใช้ภายใต้หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน

ปรัชญานี้ยังย้ำคำประกาศของรัฐมนตรีด้านการศึกษาของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกที่ กรุงกัวลาลัมเปอร์ในปีค.ศ. 1993 ซึ่งย้ำว่าคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญใน การศึกษาภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกมีวัฒนธรรมร่วมกันเกี่ยวกับคุณค่าของมนุษย์และจิตวิญญาณอย่างมาก ซึ่งถ้าหากค้นพบจะเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดเอกภาพ ความสามัคคีและสันติภาพและยังเป็นเครื่องมือ สำหรับการพัฒนาที่เน้นองค์รวม มนุษยธรรมและยั่งยืน รัฐสมาชิกแต่ละรัฐที่มีอาณาเขต ภูมิหลัง ทางประวัติศาสตร์ ระดับขั้นการพัฒนาและวัฒนธรรมที่ต่างกันสามารถแบ่งปันประสบการณ์ที่มี ลักษณะเฉพาะในการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมให้เข้ากับการเวลา

ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับประเพณี ความเชื่อและวิถีปฏิบัติของแต่ละประเทศ จะทำให้เกิดความเข้าใจของคุณค่าและความหวังร่วมกันและรวมไปถึงความแตกต่างอันจะ ก่อให้เกิดความเคารพและยอมรับซึ่งกันและกัน ในเครือข่ายของการศึกษาเพื่อสันติภาพ การยอมรับ สิทธิมนุษยชน ประชาธิปไตยและความเข้าใจระหว่างประเทศ ประสบการณ์ของ APNIEVE จะให้

แนวคิดที่มีคุณค่าสำหรับการสร้างความสัมพันธ์ในภูมิภาคและระหว่างภูมิภาคซึ่งจะนำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมของสันติภาพอันยั่งยืนขึ้น

กลยุทธ์ นโยบายและแนวทางการดำเนินการของ APNIEVE เป็นไปตามโครงสร้างแบบผสมผสานของการศึกษาเพื่อสันติภาพ สิทธิมนุษยชน และประชาธิปไตยซึ่งได้รับการรับรองจากการประชุมทั่วไปครั้งที่ 28 ของ UNESCO กลยุทธ์ นโยบายและแนวปฏิบัติเหล่านี้ถูกอ้างถึงในโครงสร้างแบบผสมผสานเพื่อการปฏิบัติงาน

กลยุทธ์

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเหล่านี้ กลยุทธ์และรูปแบบของระบบการศึกษาจะต้องถูกปรับเปลี่ยน ทั้งในด้านการสอนและการบริหาร นอกจากนี้การให้การศึกษาระดับพื้นฐานแก่ทุกคนและการส่งเสริมสิทธิสตรีในฐานะที่เป็นส่วนที่จำเป็นและแบ่งแยกไม่ได้ของสิทธิมนุษยชนสากลคือหลักการขั้นพื้นฐานสำหรับการศึกษาเพื่อสันติภาพ สิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตย

นโยบายและแนวทางปฏิบัติ

การสอนเรื่องสันติภาพ สิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตยในหลักสูตรต่างๆ ทุกระดับทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการเป็นสิ่งสำคัญอย่างมาก

เนื้อหาของการศึกษา

เพื่อส่งเสริมการสร้างคุณธรรมและความสามารถต่างๆ เช่นความสามัคคี ความคิดสร้างสรรค์ หน้าที่พลเมือง การแก้ความขัดแย้งโดยสันติวิธีและการตัดสินใจ หลักสูตรในทุกระดับจะต้องรวมเนื้อหาในระดับระหว่างประเทศ การศึกษาจะต้องมุ่งเน้นเรื่องสันติภาพ ความขัดแย้งในรูปแบบต่างๆ รวมถึงสาเหตุ แนวคิดทางด้านจริยธรรม ศาสนาและปรัชญาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ และทำไมแนวคิดนี้จึงได้พัฒนาไปเป็นแนวคิดสากล หลักการประชาธิปไตยและรูปแบบสถาบันต่างๆที่เกี่ยวข้อง ปัญหาการแบ่งแยกเชื้อชาติ ประวัติศาสตร์การต่อสู้เพื่อความเสมอภาคทางเพศ และเรื่องการแบ่งแยกก็เกิดขึ้นในรูปแบบต่างๆ

อย่างไรก็ตาม เรื่องนี้ไม่สามารถจำกัดลงไปเป็นวิชาเฉพาะ เพราะการศึกษาทั้งหมดจะต้องส่งสารอันนี้และบรรยากาศของสถาบันการศึกษาจะต้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับหลักการประชาธิปไตย ในขณะที่เดียวกันการปฏิรูปหลักสูตรควรจะเน้นที่ความรู้ ความเข้าใจและความเคารพต่อวัฒนธรรมอื่นๆ ทั้งระดับประเทศและระดับโลกและควรจะเชื่อมโยงกับการเกี่ยวข้องกันของทั้งโลกในการคิดถึงการกระทำอะไรก็ตามของท้องถิ่น ในด้านความแตกต่างทางศาสนาและท้องถิ่น แต่ละประเทศสามารถตัดสินใจว่าการศึกษาด้านคุณธรรมใดจะเหมาะกับวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สุด

สื่อและทรัพยากรในการสอน

ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาจะต้องมีสื่อการสอนและทรัพยากรที่เพียงพอต่อการใช้งาน สำหรับเรื่องนี้ตำราทั้งหลายควรที่ถูกรวบรวมเพื่อตัดเนื้อหาที่กล่าวหา ตีตราและบิดเบือนคนกลุ่มอื่นๆ ในด้านลบ การร่วมมือกันผลิตตำราระหว่างประเทศเป็นสิ่งที่ควรจะได้รับ การสนับสนุน เมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องผลิตตำรา สื่อและทรัพยากรใหม่ๆ สิ่งเหล่านี้ควรที่จะได้รับการพิจารณาเพื่อร่างให้เข้ากับสถานการณ์ ตำราควรชี้ให้เห็นแง่มุมต่างๆ ของวิชานั้นและควรที่จะชี้ให้เห็นภูมิหลังของประเทศและวัฒนธรรมที่อยู่เบื้องหลังเรื่องนั้น เนื้อหาต่างๆ ควรจะมีพื้นฐานอยู่บนข้อค้นพบที่เป็นระบบ จะเป็นการดีถ้าหากเอกสารต่างๆ ของ UNESCO และองค์การสหประชาชาติได้ถูกแจกจ่ายและใช้ในสถาบันการศึกษาต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศต่างๆ ที่การผลิตตำราเป็นไปได้ช้าเนื่องจากปัญหาทางเศรษฐกิจ เทคโนโลยีทางการศึกษาทางไกลและอุปกรณ์การสื่อสารสมัยใหม่ต้องถูกนำมาให้บริการการศึกษาเพื่อสันติภาพ สิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตย

การฝึกหัดครู

การฝึกอบรมครูสำหรับการศึกษาระดับไม่ว่าจะเป็นครู นักวางแผน ผู้จัดการ และนักการศึกษา การอบรมก่อนและระหว่างการทำงานควรจะถูกนำมาใช้ โดยใช้วิธีการต่างๆ ตั้งแต่ผลการทดลองและประเมินผล เพื่อให้งานชิ้นนี้บรรลุผล โรงเรียน สถาบันการศึกษาต่างๆ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการ non formal education program ควรจะหาผู้ที่มีประสบการณ์ด้านสันติภาพ สิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตย (เช่น นักการเมือง ผู้พิพากษาและนักจิตวิทยา) และองค์กรเอกชนต่างๆ ที่เชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชนมาช่วยเหลือ ในขณะที่เดียวกันควรจะมีการแลกเปลี่ยนวิธีการสอนและประสบการณ์ในการฝึกอบรมครู ดังนั้น โปรแกรม APNIEVE จึงประกอบไปด้วย

- การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนข้อมูลของสถานการณ์ปัจจุบันในหมู่ประเทศที่เข้าร่วม โดยเอาใจใส่การพัฒนา นโยบายและหลักสูตร รวมทั้งการจัดให้มีการให้ความรู้เรื่องการศึกษา ระหว่างประเทศและคุณธรรมในการฝึกครู
- การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อทบทวนต้นแบบหลักสูตร หลักสูตร สื่อการสอน และออกแบบหลักสูตรต้นแบบและสื่อเพื่อใช้ในประเทศที่เข้าร่วมโครงการ รวมทั้งทำการทดสอบและประเมินผล กิจกรรมต่างของประเทศที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมสันติภาพ การยอมรับ สิทธิมนุษยชน ประชาธิปไตยและความเข้าใจระหว่างประเทศจะได้รับการส่งเสริม

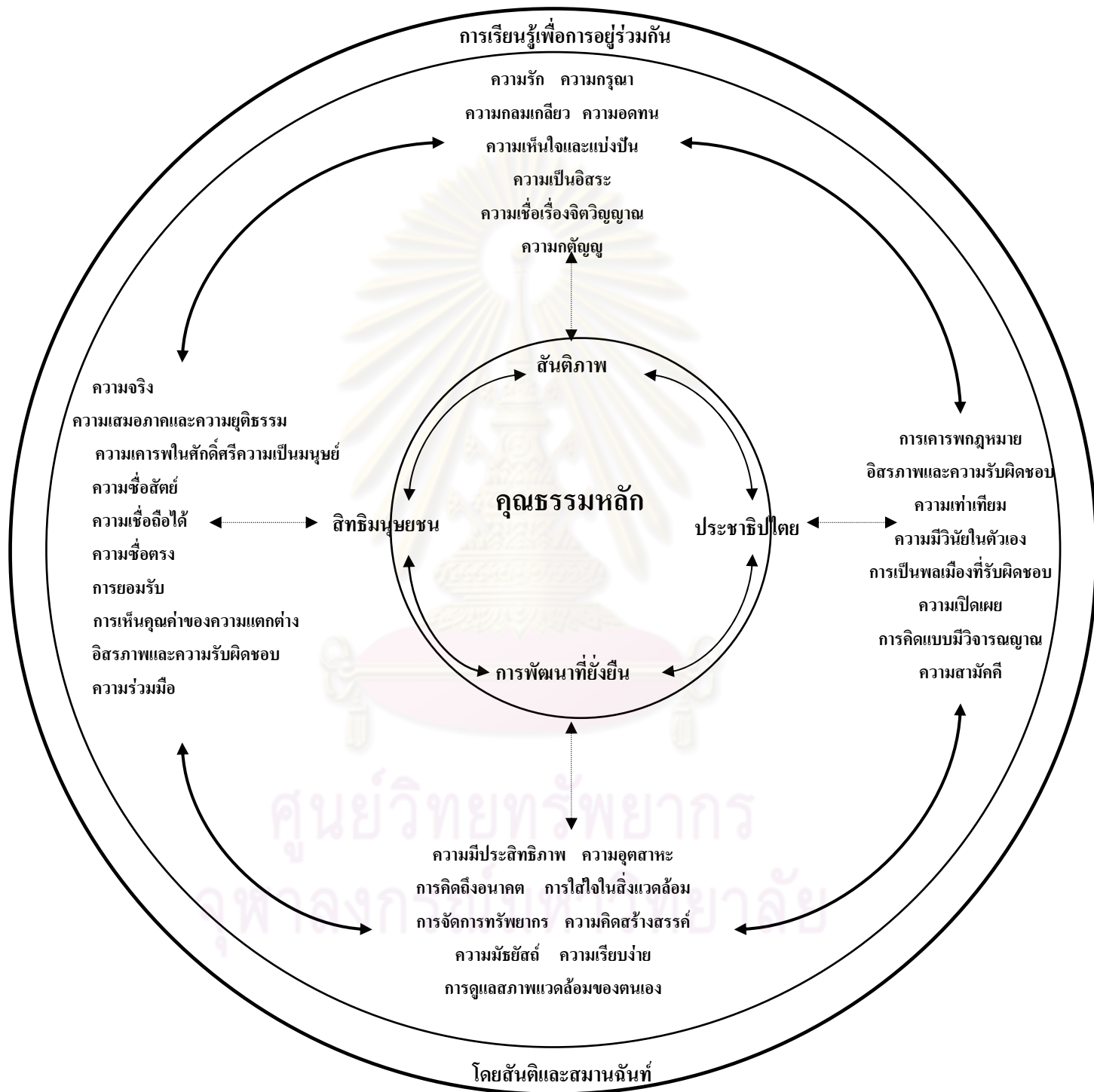
เพื่อส่งเสริมกิจกรรมเหล่านี้ APNIEVE ได้จัดการประชุมและสัมมนาเชิงปฏิบัติการประจำปี โดยได้รับการสนับสนุนจาก UNESCO และภายใต้การนำของคณะกรรมการจากประเทศสมาชิกเจ็ดประเทศ และ UNESCO PROAP เป็นผู้ดูแลด้านการบริหาร

ภาพอนาคตของ APNIEVE ได้รับแรงบันดาลใจมาจาก รายงานของคณะกรรมการระหว่างประเทศเกี่ยวกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ฌาร์ค เดอโร (Jacques Delors) เป็นประธาน ซึ่งเน้นความจำเป็นที่แต่ละคนจะต้องเรียนวิธีที่จะเรียน เข้าใจคนอื่นๆและโลกโดยรวมได้ดีขึ้น การอยู่ร่วมกันอย่างสันติและมีความสุขซึ่งเป็นสิ่งที่ขาดมากในสังคมปัจจุบัน ในเสาหลักของการศึกษา ทั้งสี่ “การเรียนที่จะอยู่ร่วมกัน” เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการสร้างวัฒนธรรมของสันติภาพที่แท้จริง และยั่งยืนในเอเชียแปซิฟิกและทั่วโลก ส่วนเสาหลักอีกสามอัน คือ “เรียนเพื่อรู้” “เรียนเพื่อทำ” และ “เรียนเพื่อเป็น” เป็นพื้นฐานสำหรับการอยู่ร่วมกัน

คำนิยามของการเรียนที่จะอยู่ร่วมกันและคุณธรรมที่จำเป็นในเอเชียแปซิฟิก มาจากผู้เชี่ยวชาญของ 9 ประเทศที่ประชุมกันที่กรุงมะลักกา เมื่อวันที่ 1-4 กรกฎาคม ปีค.ศ. 1996 เพื่อสะท้อนและแบ่งปันแนวคิดว่าการเรียนที่จะอยู่ร่วมกันคืออะไรและคุณธรรมอะไรที่จำเป็นสำหรับการอยู่ร่วมกันในเอเชียแปซิฟิก และได้ข้อสรุปว่า การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติเป็นกระบวนการที่มีพลัง เป็นองค์รวม และดำเนินไปชั่วชีวิตที่จะต้องฝึกการเคารพ ความเข้าใจ เอาใจใส่ แบ่งปัน กรุณา รับผิดชอบ สามัคคี ยอมรับและอดทนซึ่งกันและกัน ระหว่างบุคคลและกลุ่ม (เชื้อชาติ สังคม ศาสนา ประเทศและภูมิภาค) เพื่อแก้ไขปัญหาและนำไปสู่สังคมที่เป็นประชาธิปไตย มีสันติภาพ มีเสรีภาพและยุติธรรม

กระบวนการนี้เริ่มขึ้นจากการพัฒนาสันติภาพจากภายในจิตใจของแต่ละบุคคลที่จะแสวงหาความจริง ความรู้และความเข้าใจวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน และมีเป้าหมายร่วมกันที่จะสร้างอนาคตที่ดีกว่าจึงจำเป็นต้องมีการวัดระดับสันติพิสัย และสิ่งสำคัญสำหรับการเรียนที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติและกลมเกลียว คือความสัมพันธ์ในทุกระดับมุ่งไปที่สันติภาพ สิทธิมนุษยชน ประชาธิปไตย และความยุติธรรมภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

แผนภาพที่ 2.3 แสดงกรอบแนวคิดการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติและกลมเกลียว (UNESCO, 1998)

กรอบแนวคิดการเรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติและกลมเกลียวของยูเนสโกครอบคลุมประเด็นสำคัญต่างๆดังนี้

1. ความสำคัญของความคิดแบบองค์รวมในการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และในการสร้างโลกที่ดีขึ้นซึ่งสื่อถึงการดำรงอยู่คู่กันของภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกในบริบทของ โลก
2. ความจำเป็นของวัฒนธรรมโลกที่เกิดขึ้นที่ให้ความสำคัญกับแนวคิดเช่น การยอมรับ ความกลมเกลียว สันติภาพ การพึ่งพาซึ่งกันและกันและความเคารพความหลากหลายและ ความเป็นตัวของตัวเองของวัฒนธรรม ให้ความสำคัญกับจิตวิญญาณที่เต็มไปด้วยความรู้สึกเป็น หนึ่งเดียว ความเชื่อมโยงระหว่างกัน ความขำเกรงและความชื่นชม
3. ความจำเป็นที่จะต้องสร้างความสมดุลระหว่างการตอบสนองตัวเองและการ ตอบสนองสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันและสร้างโลกที่ดีขึ้น ความคิดนี้จะต้องมีการ ยอมรับคุณธรรมของบุคคลและการอยู่ร่วมกัน และการยอมรับความจำเป็นที่จะต้องรักษาและดูแล สภาวะแวดล้อมให้แข็งแรงและเติบโต และทัศนคติที่ชื่นชมการอยู่ร่วมกับธรรมชาติ สิ่งที่ทำเป็นอีก อย่างหนึ่งคือการเตรียมตัวที่จะแก้ไขความเสียหายที่ได้เกิดขึ้นไปแล้วกับธรรมชาติเพื่อที่จะสร้าง โลกที่สะอาดและเอื้อต่อการดำรงชีพของคนรุ่นหลัง
4. ความจำเป็นที่แต่ละประเทศจะต้องสร้างและดูแลสถาบันและระบบทางสังคม ซึ่งเป็นประชาธิปไตย เคารพสิทธิมนุษยชน มีตระหนักถึงโลกทั้งโลก
5. ความจำเป็นที่จะต้องเคารพบุคคลอื่นและยอมรับระบบและวัฒนธรรมของเขา และมีการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมที่สันติ ร่วมมือและเห็นใจกัน

การเรียนรู้ที่อยู่ร่วมกันในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกอย่างสันติและกลมเกลียว ความ สมดุลระหว่างการคิดถึงภูมิภาคและคิดถึงโลกทั้งโลกจะต้องเกิดขึ้น การศึกษาของคนในภูมิภาค เป็นปัจจัยสำคัญ ที่จะนำไปสู่ผลอันพึงประสงค์นี้ และแกนกลางของกระบวนการศึกษานี้คือการ เน้นการศึกษาระหว่างประเทศและการศึกษาคุณธรรมในหลักสูตรที่เน้น สันติภาพ สิทธิมนุษยชน ประชาธิปไตยและ การพัฒนาที่ยั่งยืนของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

แนวการจัดการศึกษาเพื่อเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน

“การเรียนรู้: ขุมทรัพย์ซึ่งอยู่ภายใน” ซึ่งเป็นรายงานของคณะกรรมการนานาชาติ ของการศึกษาในศตวรรษที่ยี่สิบเอ็ด นำโดยฌาร์ก เดอโร (Jacques Delors) และตีพิมพ์โดย UNESCO ในปี 1996 ได้ให้ความเข้าใจอันลึกซึ้งสำหรับการศึกษาในศตวรรษที่ยี่สิบเอ็ด รายงานนี้ เน้นว่าแต่ละบุคคลจะต้องเตรียมพร้อมที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อที่จะขยายความรู้ ทักษะและ

ทัศนคติ และเพื่อปรับตัวให้เข้ากับโลกที่เปลี่ยนแปลง ซับซ้อนและพึ่งพาซึ่งกันและกัน รายงานนี้ให้ความสำคัญกับเสาหลักทั้ง 4 ของการศึกษา ดังนี้

- เรียนเพื่อรู้ คือการสร้างความเข้าใจ
- เรียนเพื่อทำ คือการฝึกทำสิ่งที่สร้างสรรค์ในสิ่งแวดล้อมของตน
- เรียนเพื่ออยู่ร่วมกัน คือการมีส่วนร่วมและร่วมมือกับบุคคลอื่นๆ ในกิจกรรม

ต่าง ๆ

- เรียนเพื่อเป็น คือการพัฒนาบุคลิกภาพ และใช้ชีวิตด้วยความเป็นอิสระ มีความรับผิดชอบและการตัดสินใจที่ถูกต้อง

เป้าหมายของการศึกษาคือเพื่อพัฒนาคุณภาพของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การประเมินผลควรจะทำอย่างต่อเนื่อง โดยที่การประเมินเป็นไปเพื่อการพัฒนานักเรียน แทนที่จะเป็นการสอบความรู้เพียงครั้งเดียว และแง่มุมบางประการของการพัฒนาบุคคลที่การประเมินผลจะต้องให้ความสำคัญ คือ

1. ความสามารถที่จะสืบหาปัญหา
2. ความสามารถที่จะถกเถียงและฟังผู้อื่น
3. ความสามารถในการวิเคราะห์
4. ความสามารถในการหาทางแก้ปัญหาโดยผ่านทางความร่วมมือ
5. การอาสาสมัครเข้ามีส่วนร่วมในความร่วมมือและงานบริการต่างๆ
6. การมีความคิดที่จะพัฒนาผู้อื่น ไม่ใช่มีความคิดแบบเผด็จการ
7. ความเต็มใจที่จะแบ่งปันและดูแลผู้อื่น

ตอนที่ 4 การสร้างเครื่องมือวัดสันติพิสัย

การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้วัดตัวแปรด้านจิตพิสัยที่เป็นค่านิยม โดยการจัดการสร้างเครื่องมือในรูปแบบสอบถาม และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างและความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และทำการปรับปรุงแก้ไข ซึ่งมีขั้นตอนการวัดด้านจิตพิสัยที่เป็นค่านิยม ดังนี้ (ล้วน สายยศ, 2543)

1. กำหนดค่านิยมที่จะวัด ขั้นนี้มองความต้องการของผู้จะวัดค่านิยมว่า จะเอาค่านิยมอะไร เช่น ความกลมเกลียวหรือความมีวินัย หรือการพึ่งตนเอง ฯลฯ อาจจะวัดเป็นค่านิยมเดี่ยวหรือค่านิยมกลุ่มก็ได้ อย่างน้อยก็ต้องบอกให้แน่ชัดว่าจะวัดค่านิยมใดก่อนเสมอ

2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง นั่นก็คือศึกษาคำนิยามที่กำหนดแล้วนั้น ว่ามีความหมายอย่างไร มีการศึกษาวิจัยค้นคว้าเกี่ยวกับคำนิยามที่กำหนดแล้วอย่างไรบ้าง ควรจะศึกษาให้ละเอียด เอาความแน่ใจว่าสิ่งที่ต้องการวัดมีความเป็นมาอย่างไร

3. นิยามคำนิยามที่กำหนด การนิยามก็คือการล้อมกรอบความหมายของคำนิยามตัวนั้นว่ามีความหมายอย่างไร มีลักษณะอย่างไร ต้องนิยามให้กระจ่างชัด ไม่อย่างนั้นแล้วจะไม่สามารถสร้างเครื่องมือวัดคำนิยามตัวนั้นได้เที่ยงตรงตามที่ต้องการ ตัวอย่างเช่น นิยามคำนิยาม “ความมีวินัย” ว่า ความมีวินัย หมายถึงการควบคุมตัวเองให้ประพฤติปฏิบัติถูกต้องเหมาะสมกับข้อบังคับ ข้อตกลง กฎหมาย และศีลธรรม ทั้งแสดงออกภายนอกและภายใน

4. เลือกแบบการสร้างเครื่องมือ ในการสร้างเครื่องมือวัดคำนิยามนั้นนิยมใช้แบบสอบถาม เครื่องมือแบบนี้มีการออกแบบหลายอย่าง อาจเป็นภาษาหรือภาพ มีตัวเร้าเป็นคำถาม หรือเป็นสถานการณ์แล้วพยายามให้ผู้สอบแสดงความรู้สึกตนเองออกมาโดยการเขียนตอบ จากตัวเร้าหรือคำถามเหล่านั้น ซึ่งจะมีรูปแบบต่างๆ แล้วแต่ผู้ต้องการวัดคิดแบบของการวัดนั้นๆ เช่น มีคำถามมา แล้วให้ตอบ

5. เขียนแบบสอบถามวัดคำนิยามตามแบบ ผู้สร้างแบบสอบถามจะต้องเลือกแบบของการเขียนคำถามและคำตอบให้ดีกว่า เมื่อเลือกได้แบบใดก็เอาไปเขียนเป็นลักษณะข้อคำถามและคำตอบในคำนิยามนั้น ในการเขียนข้อสอบจะต้องสร้างกฎเกณฑ์การให้คะแนนไว้ด้วยว่า จะให้คะแนนการตอบแต่ละอย่างเท่าไร บางทีเป็นข้อคำถามแล้วให้ผู้ตอบเติมลงในช่องว่าง เรียกว่าตอบแบบอิสระ ผู้ออกข้อสอบจะต้องหามโนภาพแต่ละคำตอบว่ายึดหลักการและทฤษฎีใด ตอบแนวไหนให้คะแนนเท่าไร เป็น 0-1 หรือจัดอันดับเป็น 0-1-2 ฯลฯ

6. ตรวจสอบข้อความ ขั้นนี้เป็นขั้นตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขเบื้องต้นพิจารณาว่าข้อคำถาม สถานการณ์ ตลอดจนคำตอบจะกระจ่างชัดสามารถวัดคำนิยามนั้นได้หรือไม่ ถ้ามีผู้ที่มีความชำนาญด้านคำนิยามนั้น ช่วยตรวจสอบก็จะเป็นการดี ส่วนใหญ่ให้ตรวจสอบกันว่า วัดได้-ไม่แน่ใจ-วัดไม่ได้ และควรเพิ่มเติมคำว่า ควรแก้ไขอย่างไรไว้ด้วย เพื่อให้ผู้ตรวจสอบที่บอกว่าไม่แน่ใจหรือวัดไม่ได้ จะได้เสนอความคิดเห็นเพื่อจะทำให้ข้อสอบข้อนั้นมีคุณภาพเบื้องต้นดีขึ้น การพิจารณาเอาความคิดเห็นส่วนใหญ่เป็นเกณฑ์ นั่นคือ ถ้าข้อนั้นผลการตรวจสอบเบื้องต้นเห็นได้ว่าสามารถวัดคำนิยามนั้นได้เกิน 50 เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป ควรนำมาทดลองได้

7. หากคุณภาพของเครื่องมือ คุณภาพในที่นี้ หมายถึง ความเที่ยง (เชื่อมั่น) และความตรง แบบสอบถามที่ใช้วัดคำนิยามเน้นคุณภาพด้านความตรงมากที่สุด ซึ่งหมายถึงแบบสอบถามจำเป็นจะต้องวัดสิ่งที่เราต้องการวัดให้ได้จริงๆ

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบ

ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ที่สามารถสังเคราะห์ตัวแปรได้โดยอาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์ แล้วนำมาจัดกลุ่มตัวแปรโดยใช้หลักการทางสถิติคือ การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis)

การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) หรือการวิเคราะห์ปัจจัยเป็นเทคนิคทางสถิติที่ใช้ในการประมาณข้อมูลให้น้อยลงเพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจและทำให้ทราบถึงโครงสร้างและแบบแผน กล่าวคือเมื่อผู้วิจัยมีจำนวนตัวแปรหลายตัว และมีความไม่สะดวกในการที่จะใช้ตัวแปรจำนวนมากดังกล่าวมาวิเคราะห์ เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบจะลดจำนวนตัวแปรเหล่านั้นให้เหลือน้อยลง และสามารถเลือกเอาเฉพาะบางตัวแปร ไปอธิบายสิ่งต่างๆได้ โดยอาศัยโครงสร้างและแบบแผนของความสัมพันธ์ที่มีอยู่ในข้อมูลหรือระหว่างตัวแปร และเมื่อจำนวนตัวแปรน้อยลงก็ทำให้ง่ายต่อการเข้าใจและทุ่มแรงงานไปได้มาก (นงลักษณ์ วิรัชชัย , 2542)

ความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบ

องค์ประกอบ (Factor) อาจให้คำจำกัดความต่างกัน (อุทุมพร จามรมาน, 2532) ดังนี้คือ

1. ในทางคณิตศาสตร์ องค์ประกอบ คือ แบบ หรือ มิติในอวกาศที่บอกความสัมพันธ์ของสัญลักษณ์
2. ในทางทฤษฎี องค์ประกอบ คือ แกน หรือ มิติ ในอวกาศที่บอกความสัมพันธ์ของสัญลักษณ์
3. ในทางประจักษ์ องค์ประกอบ คือ ผลการจัดกลุ่มของสิ่งของ เหตุการณ์ หรือวิธีการที่ได้ออกมาให้เห็นจริง

ลักษณะของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ

ลักษณะของข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ ขึ้นอยู่กับเป้าหมายและแบบของการวิเคราะห์องค์ประกอบ ข้อมูลที่ใช้แบ่งออกเป็น 3 แบบ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และลัดดาวัลย์ รอดมณี, 2537) คือ

1. ข้อมูลที่เป็นตัวแปรแบ่งลักษณะของประชากรหรือตัวอย่างที่ได้มาจากการสำรวจ เช่น อายุ เพศ การศึกษา รายได้ ข้อมูลที่ใช้คือ ตัวแปรที่แสดงค่าต่างๆ ของลักษณะของประชากร วิเคราะห์ตัวแปรประเภทนี้ เรียกว่า ประเภท R (R-type Factor Analysis)
2. ข้อมูลที่เน้นการวิเคราะห์ความคล้ายคลึง หรือความแตกต่างกันของหน่วยซึ่งอาจเป็นบุคคลหรือวัตถุสิ่งของ (Association Between Individuals of Object) แทนที่จะวิเคราะห์

ความสัมพันธ์หรือความไม่สัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ข้อมูลที่ต้องเตรียมคือ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือวัตถุสิ่งของ การวิเคราะห์องค์ประกอบประเภทนี้ เรียกว่า ประเภท Q -type Factor Analysis ซึ่งยังไม่เป็นที่แพร่หลายในวงการวิจัยทางสังคมศาสตร์

3. เป็นการวิเคราะห์ตัวแปรที่เก็บจากบุคคลหรือวัตถุสิ่งของของกลุ่มเดียวกัน 2 ครั้ง และนำเอาคุณสมบัติหรือตัวแปรมาวิเคราะห์การวิเคราะห์องค์ประกอบประเภทนี้ เรียกว่า การวิเคราะห์ปัจจัยแบบ 3 ด้าน (Three-mode Factor Analysis) ซึ่งยังไม่เป็นที่แพร่หลาย

แนวคิดพื้นฐานของการวิเคราะห์องค์ประกอบ

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2542) ได้กล่าวถึงแนวคิดพื้นฐานของการวิเคราะห์องค์ประกอบไว้ว่า การวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ นักวิจัยต้องการศึกษาคุณลักษณะภายในตัวบุคคลที่เป็นตัวแปรแฝง มาสามารถสังเกตได้โดยตรงและต้องศึกษาคุณลักษณะดังกล่าวนี้จากพฤติกรรมการแสดงออกของบุคคล โดยการวัดหรือการสังเกตพฤติกรรมเหล่านั้นแทนคุณลักษณะที่ต้องการศึกษา ในทางปฏิบัตินักวิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลได้เป็นตัวแปรสังเกตได้หลายตัว และใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้องค์ประกอบอันเป็น คุณลักษณะของบุคคลที่นักวิจัยต้องการศึกษา กล่าวได้ว่า วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติที่ช่วยให้นักวิจัยสร้างองค์ประกอบจากตัวแปรหลายๆตัวแปร โดยรวมกลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเป็นองค์ประกอบเดียวกัน และแต่ละองค์ประกอบ คือ ตัวแปรแฝงอันเป็นคุณลักษณะที่นักวิจัยต้องการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์องค์ประกอบมีอยู่ 2 ประการคือ ประการแรก เป็นการใช่วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อสำรวจและระบุองค์ประกอบร่วมที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบช่วยให้นักวิจัยลดจำนวนตัวแปรลงและได้องค์ประกอบ ซึ่งทำให้เข้าใจลักษณะของข้อมูลได้ง่าย และสะดวกในการแปลความหมายรวมทั้งได้ทราบแบบแผน (Pattern) และโครงสร้าง (Structure) ความสัมพันธ์ของข้อมูลด้วย วัตถุประสงค์ประการที่สอง เป็นการใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับแบบแผนและโครงสร้างความสัมพันธ์ของข้อมูล กรณีนี้ผู้วิจัยต้องมีสมมติฐานอยู่ก่อนแล้ว ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อตรวจสอบว่าข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องกลมกลืนกับสมมติฐานเพียงใด จากวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์องค์ประกอบดังกล่าวนำไปสู่เป้าหมายของการใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบในฐานะที่เป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับการวิจัย เช่น นักวิจัยอาจใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นเครื่องมือวัด (Measurement Device) อย่างหนึ่งในการวัดองค์ประกอบซึ่งเป็นตัวแปรแฝง โดยการนำผลการวิเคราะห์องค์ประกอบมาสร้างตัวแปรแฝงและนำตัวแปรนี้ไป

ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป อีกทั้งนักวิจัยอาจใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นเครื่องมือตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity Tool) ของตัวแปรว่ามีโครงสร้างตามนิยามทางทฤษฎี (Constitutive Definition) หรือไม่ และสอดคล้องกลมกลืนกับสภาพที่เป็นจริงหรือไม่

เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบ มีขั้นตอนสำคัญ 2 ขั้นตอน ดังนี้ (อุทุมพร จามรمان, 2532)

1. **การสกัดองค์ประกอบ (Factor Extraction)** สามารถทำได้หลายวิธี ในคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS มีวิธีที่สำคัญๆและนิยมกัน ดังนี้คือ

1) วิธีองค์ประกอบสำคัญ (Principal Component Method, PC or PA₁) วิธีการนี้อาศัยหลักความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปรที่ใช้เป็นข้อมูลองค์ประกอบหลักของตัวแปร คือ การผสมเชิงเส้นของตัวแปรที่อธิบายการผันแปรของข้อมูลได้มากที่สุด จากนั้นหาการผสมที่สองที่สามารถอธิบายการผันแปรได้มากที่สุดเป็นอันดับสอง โดยที่ไม่สัมพันธ์กับการผสมแรกทำเช่นนี้เรื่อยไป

2) วิธีแกนหลัก (Principal Factor Analysis, PAF or PA₂) เป็นเทคนิคเพื่อลดจำนวนตัวแปรที่เป็นอิสระต่อกันให้เหลือน้อยลงหรือเพื่อทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับแหล่งความแปรปรวนร่วมสำคัญ โดยเริ่มคำนวณหาองค์ประกอบทีละตัว พิจารณาจากค่าไอเกน และเวกเตอร์ไอเกน เมื่อได้องค์ประกอบตัวที่หนึ่ง นำน้ำหนักขององค์ประกอบมาคูณภายใน เพื่อให้ได้เมทริกซ์สหสัมพันธ์ แล้วนำไปลบจากเมทริกซ์สหสัมพันธ์เดิม จะได้เมทริกซ์ค่าเหลือ แล้วจึงสกัดองค์ประกอบตัวที่สองจากเมทริกซ์ค่าเหลือ ทำเช่นนี้เรื่อยๆไป จนเมทริกซ์ค่าเหลือมีค่าใกล้ศูนย์

3) วิธีไลค์ลิฮูดสูงสุด (Maximum Likelihood, ML) วัตถุประสงค์ของวิธีการนี้คือ การหาองค์ประกอบของข้อมูลทั้งหมดของประชากร ซึ่งเมื่อนำไปใช้คำนวณหาเมทริกซ์ค่าสัมประสิทธิ์แล้ว มีโอกาสมากที่จะได้เมทริกซ์ที่สอดคล้องกับเมทริกซ์ข้อมูล วิธีนี้ให้สถิติทดสอบไคสแควร์ เพื่อใช้ทดสอบในกรณีที่ใช้ข้อมูลจากตัวอย่าง ขนาด 1,500 ถึง 5,999 ราย ถ้าข้อมูลมีมากกว่านี้จะมีปัญหา เพราะไคสแควร์ไม่เหมาะสมกับตัวอย่างที่มากกว่านี้ เนื่องจากข้อมูลเป็นตัวอย่างซึ่งมีการผันแปรของตัวอย่างเมทริกซ์ที่คำนวณได้จากข้อมูล อาจไม่ตรงกับประชากร จึงต้องใช้ไคสแควร์ทดสอบว่าความแตกต่างที่พบไม่มากจนเกินค่าที่คาดหวังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4) วิธีกำลังสองน้อยที่สุดไม่ปรับน้ำหนัก (Unweighted Least Squares, ULS) เป็นวิธีการสกัดองค์ประกอบโดยกำหนดจำนวนไว้ตายตัว และพยายามหาเมทริกซ์แบบแผนขององค์ประกอบ (Factor Pattern Matrix) ที่ทำให้ผลรวมของความแตกต่างกำลังสองระหว่างเมทริกซ์ความสัมพันธ์ที่สร้างขึ้นใหม่ และเมทริกซ์ความสัมพันธ์เดิมของตัวแปรที่มีค่าน้อยที่สุด

5) วิธีกำลังสองน้อยที่สุดทั่วไป (Generalized Least Squares, GLS) เป็นวิธีการที่ใช้หลักเกณฑ์อย่างเดียวกันกับวิธีการอื่นๆ ที่นอกเหนือไปจากวิธีองค์ประกอบหลัก เพียงแต่มีการถ่วงน้ำหนักความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในเชิงปฏิภาคกลับกับความเด่นเฉพาะ (Uniqueness) ของตัวแปรนั้น โดยให้ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่มีความเด่นเฉพาะมาก มีน้ำหนักน้อยกว่าค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่มีความเด่นเฉพาะตัวต่ำ

6) วิธีอัลฟา (Alpha) ใช้หลักเช่นเดียวกับการแยกปัจจัยแบบอื่นๆ คือมีการตั้งสมมติฐานไว้ว่า ตัวแปรแต่ละตัวมีส่วนประกอบ 2 ส่วนคือ องค์ประกอบร่วม และองค์ประกอบเฉพาะ แต่ที่แตกต่างจากวิธีการอื่นๆ คือ แทนที่จะถือว่าจำนวนกรณีที่จะใช้ในการวิเคราะห์เป็นจำนวน ตัวอย่างกลับถือว่า จำนวนตัวแปรนั้นเป็นตัวอย่างของคุณสมบัติของประชากร จึงหาองค์ประกอบที่เป็นตัวแทนของคุณสมบัติของประชากร

7) วิธีภาพพจน์ หรือวิธีเงา (Image) เป็นวิธีซึ่งสมมติว่าตัวแปรแต่ละตัวแบ่งออกเป็น 2 ส่วน สัดส่วนของทั้ง 2 ส่วนนี้คำนวณได้จากการประมาณโดยอาศัยเมทริกซ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทฤษฎีเงาซึ่งกัทแมนเป็นผู้พัฒนา ส่วนที่เป็นส่วนร่วมของตัวแปรคาดประมาณได้จากความสัมพันธ์เชิงเส้นของตัวแปรนั้นกับตัวแปรที่เหลือทั้งหมด ส่วนที่เรียกว่าเงาของตัวแปร และส่วนเฉพาะของตัวแปร คือส่วนที่ไม่สามารถประมาณได้จากความสัมพันธ์เชิงเส้นกับตัวแปรอื่น ส่วนนี้เรียกว่า ด้านเงา (Anti-Image) ค่าของเงาที่หาได้จะใกล้เคียงกับอัตราการรวมที่แท้จริงหรือไม่ขึ้นอยู่กับว่าตัวแปรที่มีอยู่นั้นแทนประชากรของตัวแปรทั้งหมดได้หรือไม่ ถ้าเรามีตัวแปรทุกตัว ค่ากำลังสองของเงาของตัวแปรจะเท่ากับอัตราส่วนความเท่ากันของตัวแปร และค่ากำลังสองของส่วนที่ด้านเงาของตัวแปรจะเท่ากับค่าผันแปรของปัจจัยเฉพาะ

ในการสกัดองค์ประกอบ มักจะพยายามที่จะให้ได้ความแปรปรวนมากที่สุดสำหรับองค์ประกอบแต่ละตัว หลังจากที่สกัดองค์ประกอบร่วมของตัวแปรต่างๆ ได้แล้ว ก็จะทราบว่าตัวแปรใดมีองค์ประกอบร่วมกับตัวแปรใด โดยดูจากเมทริกซ์น้ำหนักองค์ประกอบ ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบแต่ละตัวกับตัวแปรต่างๆ เหล่านั้น องค์ประกอบที่สกัดได้ก่อนการหมุนแกน ในบางครั้งก็ยากแก่การอ่านและการตีความหมาย วัตถุประสงค์ที่สำคัญประการหนึ่งของการวิเคราะห์องค์ประกอบก็คือ การหาองค์ประกอบที่มีความหมาย องค์ประกอบที่ได้จะมีความหมายชัดเจนก็ต่อเมื่อประกอบด้วยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด และมีน้ำหนักมากต่อองค์ประกอบหนึ่งเป็นพิเศษ

2. การหมุนแกนองค์ประกอบ (Factor Rotation) หลังจากสกัดตัวแปร มักพบว่าองค์ประกอบแรกๆ ที่หาได้จะอธิบายความแปรปรวนร่วมระหว่างตัวแปรได้มากกว่า องค์ประกอบตัวต่อมา ตามลำดับ องค์ประกอบที่สองจะอธิบายความแปรปรวนที่เหลือจากการ

อธิบายด้วยองค์ประกอบ 2 ตัวแรก เช่นนี้เรื่อยไป จากผลการสกัดองค์ประกอบบางครั้งพบความสลับซับซ้อนขององค์ประกอบ ในกรณีที่องค์ประกอบหนึ่งมีน้ำหนัก (Factor Loading) บนองค์ประกอบ 1 ตัวยังมีความสลับซับซ้อนขององค์ประกอบมากเท่าใด ความยุ่งยากในการแปลความหมายขององค์ประกอบและตัวแปรก็ยิ่งมีมากเท่านั้น ดังนั้นจึงต้องลดความสลับซับซ้อนของตัวแปรให้ต่ำลง เพื่อตัวแปรแต่ละตัวจะได้มีน้ำหนักบนองค์ประกอบเพียงตัวเดียว ซึ่งการลดความซับซ้อนของตัวแปรลงทำได้โดยการหมุนแกนนั่นเอง

ลักษณะการหมุนแกน ที่ใช้กันทั่วไปมี 2 แบบ คือ (อุทุมพร จามรมาน, 2532)

1. การหมุนแกนแบบออร์โธกอนอล (Orthogonal) เป็นการให้แกนองค์ประกอบตั้งฉากกัน มีลักษณะที่สำคัญดังนี้

- 1.1. ผลคูณภายในของน้ำหนักองค์ประกอบเป็นศูนย์
- 1.2. คะแนนองค์ประกอบเป็นอิสระเชิงเส้นตรงและไม่สัมพันธ์กัน นั่นคือเมทริกซ์สหสัมพันธ์ขององค์ประกอบ คือ ไอเดนติตีเมทริกซ์ (Identity Matrix)
- 1.3. ลำดับที่ขององค์ประกอบที่หมุนแกนแล้ว อาจแตกต่างจากที่ยังไม่ได้หมุนแกน
- 1.4. ผลคูณภายในเมทริกซ์องค์ประกอบที่หมุนแกนแล้ว มีค่าเท่ากับผลคูณภายในของเมทริกซ์องค์ประกอบที่ยังไม่ได้หมุนแกน

การหมุนแกนแบบออร์โธกอนอล มีเทคนิคที่สำคัญ คือ

1. วิธีควาติแมกซ์ (Quartimax) เป็นการลดความซับซ้อนเชิงองค์ประกอบขององค์ประกอบของตัวแปรให้น้อยลงที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยการทำน้ำหนักองค์ประกอบให้มีค่าสูงปานกลาง แล้วลดจำนวนตัวแปรลง ซึ่งเป็นวิธีที่ทำให้ได้องค์ประกอบทั่วไป (เป็นวิธีลดจำนวนองค์ประกอบให้น้อยลง)
2. วิธีวาริแมกซ์ (Varimax) เป็นวิธีที่ทำให้ค่าความแปรปรวนของน้ำหนักระหว่างองค์ประกอบสูงสุด โดยพิจารณาเฉพาะตัวแปรที่มีน้ำหนักสูงเท่านั้น (เป็นวิธีลดจำนวนตัวแปรลง)
3. วิธีอีควาแมกซ์ (Equamax) เป็นวิธีผสมผสานระหว่างวิธีวาริแมกซ์กับวิธีควาติแมกซ์ เป็นการลดทั้งจำนวนตัวแปรและจำนวนองค์ประกอบ

2. การหมุนแกนแบบออบลิค (Oblique) เป็นการหมุนแกนโดยที่แกนองค์ประกอบไม่ต้องตั้งฉาก เพราะในความเป็นจริงองค์ประกอบอาจมีความสัมพันธ์กันได้ ซึ่งจะทำให้ผลที่ได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากกว่า ลักษณะการหมุนแกนแบบออบลิค มีดังนี้คือ

- 2.1 คะแนนองค์ประกอบมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

2.2 มีเมทริกซ์ใหม่ที่แยกออกจากกัน คือ เมทริกซ์โครงสร้างองค์ประกอบ กับ เมทริกซ์แบบแผนองค์ประกอบ

2.3 น้ำหนักองค์ประกอบมีความหมาย คือ สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับ องค์ประกอบในเมทริกซ์แบบแผนของแกนอ้างอิง

2.4 น้ำหนักขององค์ประกอบอาจมีค่ามากกว่า 1.0 ได้

2.5 ค่าความร่วมมือไม่สามารถคำนวณจากน้ำหนักองค์ประกอบได้โดยตรง

2.6 ไม่สามารถคำนวณความแปรปรวนอันเนื่องมาจากองค์ประกอบได้

โดยตรง

การหมุนแกนแบบออบลิค แบ่งเป็นประเภทใหญ่ๆ คือ วิธีการหมุนแกนที่อาศัย แกนอ้างอิง (Reference Axis) และวิธีการหมุนแกนที่อาศัยเมทริกซ์แบบแผน (Factor pattern) ได้แก่

1. แบบควาติมิน
2. แบบโควาริมิน หรือไบควาติมิน (Covarimin or Biquartimin)
3. แบบออบลิมิน (Oblimin)

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis = EFA) โดยมีการคำนวณการดำเนินงานวิจัยสรุปได้ดังนี้ คือ เริ่มจากนักวิจัยศึกษากรอบแนวคิดทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องในการวิจัย แล้วสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยหรือโมเดลการวิจัย ต่อจากนั้นจะเป็นการสร้างเครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล หรือตัวแปรอื่นๆตามกรอบแนวคิดในการวิจัยนั้น ไปเก็บข้อมูลจากนั้นนำข้อมูลของ ตัวแปรหรือตัวชี้วัดต่างๆนี้มาวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS ซึ่งมีขั้นตอนในการวิเคราะห์องค์ประกอบ 4 ตอน คือ ตอนแรก เป็นการเตรียมเมทริกซ์สหสัมพันธ์ ตอนที่สอง เป็นการสกัด (Extraction) องค์ประกอบขั้นต้น ตอนที่สาม เป็นการหมุนแกน (Rotation) และตอนสุดท้าย เป็นการสร้างตัวแปรประกอบ หรือสเกลองค์ประกอบโดยในขั้นการสกัด นิยมใช้ 2 วิธีคือ วิธีองค์ประกอบสำคัญ (Principal Component Method) และวิธีภาพพจน์หรือวิธีเงา (Image) ส่วนในการหมุนแกนนั้น ใช้การหมุนแกนแบบอิสระ (Orthogonal) ด้วยวิธีวารีแมกซ์ (Varimax) เมื่อตัวแปรผ่านขั้นตอนการหมุนแกนแล้วจะได้องค์ประกอบที่เกิดจากการรวมตัวกันของตัวแปรต่างๆ องค์ประกอบที่ถือว่าใช้ได้ และจะนำมาใช้ต้องมีคุณสมบัติ 3 ประการ คือ ประการแรก องค์ประกอบแต่ละตัวต้องมีตัวแปรหรือตัวชี้วัดเดี่ยวๆ ที่จะบรรยายองค์ประกอบนั้นๆ ตั้งแต่ 3 ตัวขึ้นไป ประการที่สอง องค์ประกอบต้องมีค่าไอเกนมากกว่า 1 ขึ้นไป (สุกมาส อังสุโชติ และคณะ, 2551) และประการสุดท้าย ตัวชี้วัดเดี่ยวๆแต่ละตัวจะต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) มากกว่าหรือ

เท่ากับ 0.3 (Johnstone, 1981) องค์ประกอบที่มีคุณสมบัติดังกล่าวนี้จะถูกกำหนดเป็นคุณลักษณะหรือตัวชี้วัดรวมขึ้น จากนั้นเป็นการรวมตัวชี้วัดตามน้ำหนักบนองค์ประกอบของตัวชี้วัดเดี่ยวๆ หรือตัวแปรที่ประกอบกันเป็นองค์ประกอบนั้นๆ เพื่อที่จะใช้ในการบ่งชี้ในลักษณะต่างๆตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยต่อไป

ตอนที่ 5 ลักษณะของนิสิตนักศึกษาไทย

แนวคิดและทฤษฎีการแบ่งลักษณะและประเภทของนิสิตนักศึกษา

การที่ต้องเผชิญหน้ากับนิสิตนักศึกษา ซึ่งอยู่ในวัยหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างวัยรุ่นกับวัยผู้ใหญ่ นับว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับอาจารย์ผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษา นิสิตนักศึกษาจะมีลักษณะเป็นอิสระสูง มีอุดมคติและความคาดหวังสูง ไม่เชื่อในสิ่งได้ง่ายๆ มีทัศนคติ ค่านิยม และการใช้ชีวิตที่แตกต่างกัน นิสิตนักศึกษาเริ่มต้นที่จะตัดขาดตัวเองจากทางบ้านสู่การแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเอง ด้วยเหตุที่มีความรู้สึกว่าเขาเข้าสู่วัยผู้ใหญ่แล้ว นิสิตนักศึกษาเริ่มเลือกเพื่อน และมีความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนสูง เลือกเข้ากลุ่มที่มีจุดมุ่งหมายและความสนใจในแนวเดียวกัน แนวทางการศึกษาพฤติกรรมและสังคมของนิสิตนักศึกษาได้แบ่งจำแนกนิสิตนักศึกษาออกเป็นกลุ่มต่างๆกัน

คลาร์ค และโทรว์ (Clark & Trow, 1966) ซึ่งได้จำแนกนิสิตนักศึกษาออกเป็นวัฒนธรรมย่อย 4 ประเภท โดยพิจารณาว่านักศึกษาได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องของความคิดหรือปัญญามากน้อยเพียงใด และนักศึกษามองเห็นตนเองมีความสัมพันธ์ต่อสถาบัน คือ มหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยมากน้อยเพียงใด ดังนี้ คือ (ประกอบ คูปรัดน์, 2524)

1. กลุ่มวิชาการ (academic subculture) เป็นนิสิตนักศึกษาประเภทให้ความสนใจในเรื่องของเนื้อหาวิชาการและความอ่านทั้งหลาย และสนใจตามแนวคิดสนองตอบความประสงค์ของอาจารย์ นิสิตประเภทนี้จะเรียนหนัก ต้องการให้ได้คะแนนดี มีความผูกพันกับสถาบันในแง่ที่มีบุญคุณที่ให้โอกาสเข้าไปศึกษา และเป็นส่วนหนึ่งของสถาบัน เขาเป็นพวกที่เรียนเพื่อ “เกียรตินิยม” เจริญทอง เจริญเงิน หรือเจริญทองแดง อนาคตของเขาฝากอยู่กับโอกาสการศึกษาต่อทั้งในและต่างประเทศ

2. กลุ่มต่อต้าน (non-conformist subculture) นักศึกษาประเภทนี้มีลักษณะ “ไม่ยอมตาม” เป็นพวกที่มีความรุนแรง และแข็งกร้าวด้วย สนใจการศึกษาแค่คว้าด้วยตนเอง สนใจแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ทั้งทางด้านวรรณกรรม ศิลปะ และการเมือง เขาแยกตนเองออกจากคณาจารย์ สถาบัน เป็นปฏิปักษ์ต่อผู้บริหาร มีความอิสระในการวิพากษ์มหาวิทยาลัยและ

สังคมโดยกว้าง นิยมที่จะหาแหล่งความรู้นอกมหาวิทยาลัย ในวงการต่างๆที่มีความคิดเห็นไปในทำนองเดียวกัน

3. กลุ่มกิจกรรม (collegiate subculture) นิสิตนักศึกษาในกลุ่มนี้ไม่นิยมการเรียนรู้อะไรหรือคำรับตำราอย่างจริงจัง ไม่สนใจเรื่องความคิดความอ่านเหมือนสองพวกแรก คุณค่าของเขาอยู่ที่ชีวิตสำราญและกิจกรรมนอกหลักสูตรในมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวกับกีฬา สันทนาการ และงานสังคม การเชียร์กีฬา มีความรู้สึกผูกพันกับสถาบันของตนเองมาก

4. กลุ่มอาชีพ (vocational subculture) มีลักษณะสนใจเล่าเรียนเพื่อรับปริญญาไปประกอบอาชีพ ไม่สนใจในเรื่องความคิดความอ่านอย่างแท้จริง ไม่มีความรู้สึกเกี่ยวข้องกับทางสถานศึกษา ไม่สนใจกิจกรรมทุกประเภท นอกจากกิจกรรมพิเศษที่มีรายได้ ให้ความสนใจในการเรียน เพื่อการอาชีพเสียเป็นส่วนใหญ่ โดยเขามองเห็นสถานศึกษาที่เขาเข้าไปเรียนเป็นแหล่งฝึกงาน และเป็นสถานที่อันจะนำไปสู่ปริญญาหรือประกาศนียบัตร อันจะนำไปสู่อนาคตการทำงานที่ดียิ่งขึ้น ลักษณะทั้ง 4 กลุ่มสามารถแสดงเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

แผนภาพที่ 2.4 แสดงการจำแนกกลุ่มนิสิตนักศึกษา

ความคิดและปัญญา

	กลุ่มวิชาการ	กลุ่มกิจกรรม
ความผูกพันกับสถาบัน	+ +	+ -
	กลุ่มต่อต้าน	กลุ่มอาชีพ
	- +	- -

สำหรับนิสิตนักศึกษาในประเทศไทย ได้มีการกล่าวถึงและจำแนกแยกนิสิตนักศึกษาเป็นประเภทต่าง ๆ โดยใช้ลักษณะการเรียน และความมุ่งหวังในการเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย เป็นเกณฑ์ประกอบในการพิจารณาการแบ่งประเภทของนิสิตนักศึกษาดังนี้คือ

เดือนใจ ชิวภักดี, 2516 ได้กล่าวถึง นิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ซึ่งพอจะแยกประเภทได้ 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. นิสิตนักศึกษาที่เข้ามาต้องการเรียน ได้แก่ นิสิตนักศึกษาที่เลือกเข้ามาเรียนในคณะและมหาวิทยาลัยที่ชอบและสอบเข้าได้ หรือพวกที่สอบเข้าเรียนในคณะที่ไม่ชอบ แต่มีความต้องการ ที่จะเรียน นิสิตนักศึกษาประเภทนี้ เมื่อเข้ามาเรียนแล้วจะตั้งใจเรียน ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ ที่มหาวิทยาลัยวางไว้ มีความกระตือรือร้นการศึกษา เพราะมีแรงจูงใจ ก็ต้องการจะได้ปริญญาบัตร

2. นิสิตนักศึกษาที่เข้ามา เพราะความจำเป็น ได้แก่ พวกที่เข้ามาหาวิทยาลัยโดยสิ้นความรู้สึกของตน ซึ่งอาจจะเป็นเพราะถูกบังคับ ถูกกดดันจากญาติพี่น้องบังคับให้เรียนคณะที่ไม่ชอบ เพราะเป็นคณะที่พ่อแม่เคยเรียน หรือเป็นคณะที่หางานทำง่าย ถ้าไม่เรียนพ่อแม่ไม่พอใจไม่ให้เงินค่าใช้จ่าย เป็นต้น นิสิตนักศึกษาของไทยส่วนมากต้องพึ่งเงินใช้จ่ายในเรื่องการศึกษาจากผู้ปกครอง จะไม่ทำงานในขณะที่เรียน นอกจากนี้ยังรวมถึงนิสิตที่เลือกเรียนตามเพื่อน เมื่อเข้าได้แล้วไม่ชอบเรียนในคณะที่สอบได้ นิสิตนักศึกษาประเภทนี้ เมื่อเข้ามาเรียน บางครั้งก็ก่อให้เกิดปัญหาให้มหาวิทยาลัยไม่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ ไม่ตั้งใจเรียน ไม่เกิดการเรียนรู้

สรรเสริญ อุทัยเฉลิม, 2514 ได้แบ่ง ประเภทนิสิตนักศึกษาไทยออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้ คือ

1. ประเภทมาเรียน เพื่อหาความรู้แต่อย่างเดียว ไม่สนใจสิ่งแวดล้อมสังคมภายนอกเป็นหนองนังสี่
2. ประเภทมาเรียนเพื่อแสวงหาความรู้ เพื่อตนเองและสังคม พวกนี้จะต่างจากพวกแรก เขาจะศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสภาพสังคม ใช้เวลาว่างออกไปบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือสังคมให้ดีขึ้น
3. ประเภทแสวงหาแนวคิดใหม่ พวกนี้ได้ชื่อว่าเป็นพวกหัวก้าวหน้า ไม่ยอมหยุดนิ่ง พยายามหาความรู้ใหม่ แสดงออก แสดงความคิดใหม่ๆ แปลกๆ พวกนี้ได้ชื่อว่า “ปัญญาชน” พวกนี้ถ้าได้รับการเอาใจใส่จากอาจารย์ช่วยชี้แนะแนวทางให้ข้อคิดที่ถูกต้อง ใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นของพวกนี้ จะทำให้กลุ่มนี้ชักนำกลุ่มอื่นๆ ได้ เพราะถือเป็นพวกกลุ่มก้าวหน้า หรือกลุ่มปฏิวัติ

บุญชัย จงกลณี, 2525 ได้กล่าวถึง พลังของนิสิตนักศึกษาในประเทศไทยในหนังสือ “การบริหารงานบริการและกิจกรรมนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษา” ว่าพลังและธรรมชาติของเด็กหนุ่มสาวในวัยที่กำลังศึกษาเล่าเรียนอยู่ในสถาบันอุดมศึกษามีความหลากหลายซึ่งอาจจำแนกได้เป็น 7 ลักษณะคือ

1. ต้องการชีวิตเสรี อยากรู้ใช้ชีวิตอย่างมีความสุขแบบอิสระในทุก ๆ ด้าน ใช้ความรู้สึกส่วนตัวเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจตัดสินใจ ต้องการแสดงออกให้สังคมยอมรับเขาเป็นผู้รู้ และมีประสบการณ์ในทุกๆ สิ่งที่เขาได้รับผิดชอบอยู่

2. ต่อต้านผู้ยิ่งใหญ่ มีความสำนึกว่าคนในสังคมย่อมได้รับสิทธิและความเสมอภาคเท่าเทียมกัน และจะต้องไม่มีการแบ่งชั้นขึ้นในสังคม ทุกคนควรจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงบทบาททางการเมืองและการปกครอง
3. พวกคลังสิทธิความเสมอภาค ต่อต้านการรวมอำนาจและภาระผูกขาดอำนาจของฝ่ายบริหารโดยไม่ชอบด้วยเหตุผล
4. พวกต่อต้านคัมภีร์ เชื่อมมั่นถ้อยมั่นอยู่กับความคิดคำนึงของตนเอง และเห็นว่า เป็นสิ่งที่ถูกต้องเสมอ
5. ศูนย์พัฒนาประชาชน มีความมุ่งหวังอย่างแรงกล้าที่จะให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันเพื่อปรับปรุงสังคม โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับชุมชนในขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่เป็น ศูนย์การของชุมชนในสังคมด้วย
6. ความบริสุทธิ์ทางศีลธรรม มีความภาคภูมิใจในสถาบันการศึกษาของตนเอง ต้องการให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันทางศีลธรรม เพื่อจะได้มีส่วนเข้าไปแก้ไขปัญหาสภาพเลวร้ายของสังคม
7. ต่อต้านสถาบัน หากจัดตั้งสถาบันขัดกับอุดมการณ์และแนวสัจจะของสังคม และไม่สามารถใช้หลักเหตุผลเข้าไปอธิบายให้เป็นที่เข้าใจได้ ก็จะเกิดความรู้สึกต่อต้านทั้งในและนอกรูปแบบ

ธิดารัตน์ บุญนุช และประกอบ คูปรรัตน์, 2528 ได้แบ่งนิสิตนักศึกษาไทยไว้ 11 ประเภท ดังนี้

- 1.สนใจใฝ่รู้ เป็นคนฉลาดใฝ่หาความรู้ ทั้งในทางทฤษฎีและปฏิบัติ ทั้งที่เกี่ยวกับการเรียน การใช้ชีวิต และการทำงาน
- 2.เล็งสู่วิชาการ เป็นคนที่สนใจงานที่เป็นวิชาการ สนใจงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนเท่านั้น มักใช้เวลาอยู่ในห้องสมุด
- 3.การงานเป็นหลัก เป็นคนที่มุ่งสนใจในเรื่องที่จะนำไปประกอบอาชีพ หารายได้ เช่น วาดรูป พิมพ์ดีด
- 4.ผลักดันสังคม เป็นคนที่ชอบช่วยเหลือสังคม สนใจทางด้านการเมือง มักใฝ่หาตำแหน่งในองค์กรหรือกลุ่มนิสิต
- 5.สร้างสมคุณธรรม เป็นคนที่มีความเชื่อทางด้านศาสนา หลักการความดี มุ่งมั่นทำความดี ศึกษาธรรมะ ปฏิบัติธรรม

6. ใฝ่หาความสนุก เป็นพวกรักสนุก “เรียนไม่มา ปาร์ตี้ไม่ขาด” ชอบท่องเที่ยวหาประสบการณ์ใหม่

7. ผูกพันประสานสังคม เป็นคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ ชอบบรรจงทำในสิ่งที่ดีเพื่อสังคม ชอบพบปะผู้คน ชอบออกงานสังคม

8. สร้างสมตนเอง เป็นคนที่ค้นหาตนเอง ลองทำหลายๆสิ่งเพื่อหาสิ่งที่เป็นตัวตน สิ่งที่ชอบและถนัด

9. นักเลงหัวไม้ เป็นคนที่มีความเป็นผู้นำสูงแต่คิดในแบบของตนฝ่ายเดียว จนบางครั้งกลายเป็นหัวโจกในการต่อต้านสังคม คิดนอกกรอบ

10. พวกไม่เอาไหนเลย เป็นพวกไม่มีระบบระเบียบในชีวิต ทำอะไรตามความพอใจ เบื่อก็เลิก ไม่มีความรับผิดชอบ เอาแต่ฝันกลางวัน ทำอะไรไม่ค่อยสำเร็จ ผลงานแย่งแต่เอาตัวรอดและเดือดร้อนเพื่อน

11. พวกเพิกเฉยมีนชา เปรียบเสมือนมนุษย์ต่างดาวที่ไม่รู้เรื่องอะไรเลย ไม่สนใจเหตุการณ์รอบข้าง หลีกหนีสังคม ไม่ชอบกฎเกณฑ์ไม่รับรู้กฎ แยกตัวเป็นอิสระ

เรื่องลักษณะนิสัยนักศึกษาประเภทต่าง ๆ นี้ ในต่างประเทศได้มีผู้ทำการศึกษาและจัดแบ่งประเภทไว้มากมาย ที่จะกล่าวในที่นี้ ได้แก่

นิวคอมบ์และคณะ (Newcomb, 1970) ได้แบ่งประเภทของนิสิตนักศึกษาโดยพิจารณาจากชนิดและวัฒนธรรมย่อยของนักศึกษาที่วิทยาลัยเบนนิงตัน ดังนี้

1. พวกที่มีความคิดสร้างสรรค์ (creative individualists) นิสิตพวกนี้มองตนเองว่าตนมีสติปัญญาสูง มีทุกสิ่งทุกอย่างเหนือผู้อื่น โดยทั่วไปแล้วยึดถือความคิดของตนเอง มีความเป็นเสรีนิยม มีศิลปะ คิดว่าตนเองมีความแตกต่างจากคนอื่น ไม่สนใจใคร มีเหตุผลเป็นของตนเอง ซึ่งอาจไม่เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น ทำอะไรตามความพอใจของตนเอง มีความสามารถสูง มองคนอื่นโง่กว่าตนมีความคิดสร้างสรรค์เป็นตัวของตัวเอง

2. พวกศึกษิต (the scholars) พวกนี้เป็นพวกที่มีความเป็นเอกัตบุคลลดำ คือ ไม่กล้าทำอะไรเป็นตัวของตัวเอง มีสติปัญญาสูง ฉลาด สนใจกับการเรียนรู้และการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เป็นคนมีเหตุผล รู้จักวิเคราะห์ แต่เป็นคนที่สังคมแคบเพื่อนฝูงน้อย

3. พวกไม่มีระบบระเบียบ (the wild ones) มีความเป็นตัวของตัวเองสูง แต่ไม่ค่อยฉลาด มีความเป็นอิสระ ต่อต้าน อนุรักษ์นิยม ไม่ชอบทำงานหนัก ทำอะไรตามความพอใจ ไม่สนใจวิชาการ ไม่มีระเบียบ สนใจแต่ความสนุกสนาน ชอบงานรื่นเริง ทำตนเด่นอยู่เสมอ เป็นคนหลงตนเอง

4. พวกฝักใฝ่ในการเมือง (political activist) เป็นพวกที่มีวิถึญาณของนักปฏิรูป (civic-minded reformist) ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นการเมืองในระดับมหาวิทยาลัยหรือการเมืองระดับประเทศ สนใจงานสาธารณประโยชน์ติดต่อประชาชน (public affairs) ปกป้องสิทธิมนุษยชน

5. พวกกลุ่มสังคม (social group) มีความเป็นตัวของตัวเองต่ำ สติปัญญาต่ำ สนใจแต่เฉพาะเรื่องของกลุ่ม สนใจเรื่องสนุกสนาน ไม่สนใจงานวิชาการ ชอบมีนัดกับเพื่อนต่างเพศ

6. พวกผู้นำ (leaders) เป็นพวกที่สนใจเรื่องของการบริหารสถาบันที่ตนเองอยู่ สนใจการบริหารองค์การนิสิต (student government) มักจะเข้าไปมีตำแหน่งในองค์กรหรือกลุ่มนิสิต ลักษณะที่เห็นได้ชัดคือ เป็นผู้รอบรู้ และชอบจัดการในกิจการทั้งปวง (สุชาติ มัสไอดี, 2528)

วิลสันและคณะ (Wilson, 1975 อ้างถึงในวชิรา เพ็ญโรจน์, 2528) ได้จัดประเภทของนิสิตนักศึกษาตามลักษณะความสนใจเป็น 8 ประเภทคือ

1. กลุ่มสนใจทางปัญญาและความคิด (intellectual) นักศึกษาพวกนี้จะอ่านหนังสือมากด้วยความสนใจส่วนตัว นอกเหนือไปจากหนังสือที่อาจารย์มอบหมายให้ นักศึกษาประเภทนี้แม้จะเป็นผู้ที่หวังได้ปริญญาชั้นสูงต่อไป แต่จะไม่เรียนคร่ำเคร่งมากนัก เขาจะสนใจอะไรก็ตาม นั่นเป็นเพราะความสนใจส่วนตัวของเขาเอง

2. กลุ่มวิชาการ (academic) นักศึกษาพวกนี้มีแรงจูงใจจากภายนอกมากกว่า โดยเฉพาะแรงจูงใจเรื่องคะแนน เขาจะทุ่มเรียนอย่างหนักเพื่อให้ได้คะแนนดีมากกว่าความพึงพอใจที่จะได้เรียนรู้ กลุ่มเพื่อนก็จะเป็นคนสนใจในวิชาการ มีความพยายามที่จะเรียนให้ได้ปริญญาสูงๆขึ้นไป นักศึกษาประเภทนี้จะอ่านหนังสือน้อยกว่านักศึกษาประเภทแรก

3. กลุ่มกิจกรรม (activist) นักศึกษาแบบนี้จะสนใจเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เช่น การประท้วง รัับบริจาคเงิน ทำงานเพื่อสังคม สนใจกับเหตุการณ์ต่างๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับสังคมและการเมืองนอกสถาบัน ใช้เวลาในการศึกษาพอประมาณ

4. กลุ่มอาชีพ (vocational) นักศึกษากลุ่มนี้ก็สนใจเรื่องนอกสถาบัน แต่ด้วยเหตุผลที่แตกต่างจากกลุ่มนักศึกษากิจกรรม เขาจะเตรียมพร้อมเพื่อการประกอบอาชีพหลังจากสำเร็จการศึกษา พยายามหาความรู้ ทักษะเพื่อการทำงาน การเลือกอาชีพ เห็นความสำคัญของการทำงานหลังงานการศึกษา นักศึกษากลุ่มนี้จะอ่านตำราน้อยกว่านักศึกษากลุ่มอื่นๆ แต่ใช้เวลาในการเรียนมากกว่า

5. กลุ่มสนใจทางศิลป์ (artistic) นักศึกษากลุ่มนี้สนใจทางสุนทรียศาสตร์ แบบแผนประเพณี งานศิลปะ วรรณคดี กลุ่มเพื่อนก็จะเป็นผู้สนใจในเรื่องเหล่านี้เช่นเดียวกัน นักศึกษากลุ่มนี้มักไม่ค่อยสนใจที่จะได้รับปริญญาสูงๆขึ้นไป

6. กลุ่มนอกรูปแบบ (hip non-conformist) นักศึกษากลุ่มนี้สนใจศึกษาหนังสือ ต้องห้าม ยาเสพติด ศึกษาหาความรู้ อ่านหนังสือเพื่อนำความพอใจของตนเองคล้ายกับกลุ่มสนใจทางปัญหาและความคิด

7. กลุ่มกีฬา (athletic) สนใจเข้าร่วมในกิจกรรมกีฬา การแข่งขัน ชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับกีฬา เรื่องเกี่ยวกับกีฬาจะเป็นเรื่องที่น่าสนใจหลังสำเร็จการศึกษา ใช้เวลาเรียนน้อยกว่าธรรมดา ความคาดหวังในการศึกษาสูงขึ้นไปอยู่ระดับปานกลาง

8. กลุ่มการเมือง (political) นักศึกษาประเภทนี้จะเป็นนักศึกษาที่เป็นผู้นำในองค์กร เข้าร่วมในชมรมกิจกรรมต่างๆ อ่านหนังสือน้อย แต่ใช้เวลาในการศึกษาในเกณฑ์เฉลี่ยปานกลาง ความคาดหวังในการศึกษาสูงขึ้นไปอยู่ระดับปานกลาง (อ้างถึงในวชิรา เพ็ญโรจน์, 2528)

นอกจากแบบการเรียนข้างต้นนี้แล้ว ยังได้มีผู้แบ่งและจัดแบบการเรียนของนักศึกษาไว้อีกหลายคน อย่างเช่น แบบการเรียนของ แบนดท์, 1974 ได้แบ่งแบบการเรียนไว้ถึง 12 แบบ โดยกรมองจากพื้นฐานของการรวมทักษะ และความสามารถพิเศษ ซึ่งอธิบายได้จาก ” ปริมาตรของการเรียนรู้ ” แบบการเรียนทั้ง 12 แบบดังกล่าวนี้ ได้แก่

1. แบบนักเล่นกลลวงตา (The Illusionist) ผู้เรียนใช้เวลาส่วนใหญ่เพื่อการเรียนรู้อย่างจดจ่อ เรียนร่วมกับเพื่อน ชอบเขียนสรุปบรรยายใหม่เพื่อให้เข้าใจง่าย บางครั้งจะทำการบ้านสำหรับวันต่อไป สนใจที่จะหาคำตอบที่ถูกต้องให้เร็วที่สุด บางครั้งก็จะทำเครื่องหมายหรือจดโน้ตไว้ เพื่ออ่านพบได้ง่าย ใช้เวลาส่วนใหญ่เพื่อการเรียนรู้ แต่ความเป็นจริงแล้วเขาเรียนรู้ได้เพียงเล็กน้อย ในการสอบจะสามารถตอบได้ดี แต่ความรู้ความเข้าใจมีน้อย เพราะใช้ชีวิตรีบท่องหนังสือแบบท่องจำ แต่ละเลยการเรียนรู้ แบบการเรียนแบบนี้ช่วยลดความกังวล แต่ช่วยให้ผู้เรียนเก่งในเนื้อหาได้น้อยมาก

2. แบบนักไฟสันติภาพ (The Pacifist) แตกต่างจากแบบนักเล่นกลลวงตาในตอนต้น คือ เป็นพวกรักสงบและสนใจงานอยู่ในระดับต่ำ คือ เรียนโดยอัตโนมัติไม่ได้ใช้ความคิดเลย มักใช้เวลาเพื่อฝันและหนีความจริง เมื่อเข้าเรียนจะลอกหรือจดทุกอย่างที่ได้ยินได้ฟัง แต่ไม่สามารถจำข้อความหรือสิ่งที่จดมาได้ จะดูทุกคำในหนังสือและขีดเส้นได้หน้าต่างๆ แต่พอผ่านไปก็ไม่สามารถนึกคำอธิบายหรือข้อถกเถียงได้ พวกเรียนแบบนี้จะเข้าเรียนประจำขีดเส้นได้ทุก ๆ บทเรียน แต่จะจบลงด้วยความรู้เพียงเล็กๆ น้อยๆ ทำตัวเป็นฟองน้ำ ดูซบเซาในห้อง

3. แบบมนุษย์เจ้าความคิด (The Idea Man) มักจะถามคำถามที่ท้าทายในห้องเรียน และมักจะเห็นคุยกับผู้สอนบ่อยๆ ชอบที่จะคุย แต่ไม่ชอบนั่งศึกษาให้ลึกซึ่งตามลำพัง เหตุนี้เองที่ผู้เรียนแบบนี้จึงมีข้อมูลน้อยมาก ในการสนับสนุนทักษะและแนวคิดที่เขาเสนอ พวกนี้มีพรสวรรค์ได้เปรียบในการเรียนในรายวิชาที่กว้างๆ เกี่ยวกับเรื่องทั่วๆ ไป ทั้งๆ ที่ผู้เรียนแบบนี้ไม่ค่อยตระหนักถึงความได้เปรียบดังกล่าว เพราะยืนยันที่จะหลีกเลี่ยงการเรียนรู้ข้อเท็จจริงที่มีความจำเป็นต่อการอธิบายความเข้าใจ ในแนวคิดที่เขาเสนอรายวิชาที่เน้นรายละเอียด และมีความยุ่งยากมากเป็นพิเศษสำหรับผู้เรียนประเภทนี้

4. แบบนักสืบ (The Detective) ตรงกันข้ามกับพวกมนุษย์เจ้าความคิด กล่าวคือเป็นพวกอุทิศเวลาเพื่อการแสวงหารายละเอียด ทั้งๆ ที่ทำงานหนัก แต่ไม่สามารถทำข้อสอบประเภทที่ถามบางอย่างมากกว่าถามความจำเนื้อหาได้ ผู้เรียนแบบนี้ มุ่งความสนใจไปที่ส่วนล่างของพีรามิดแห่งการเรียนรู้ คือ รายละเอียด ทำให้เขาไม่สามารถรู้ในประเด็นที่กว้างขึ้น และหลักการทั่วๆ ไป ซึ่งส่วนนี้มีความจำเป็นในการจัดระเบียบและผสมผสานเนื้อหา แนวทางศึกษา พวกนี้เสียเวลาเรียนไปโดยเปล่าประโยชน์ เพราะไม่สามารถจับประเด็นที่สำคัญๆ ได้ อีกทั้งไม่สามารถรวบรวมประเด็นต่างๆ ที่สัมพันธ์กัน เข้าเป็นกลุ่มเพื่อทำให้การเรียนง่ายขึ้น มักหลีกเลี่ยงการคุยในห้องเรียน ด้วยเกรงว่าจะพลาดประเด็นที่สำคัญบางประเด็นไป

5. แบบนักโทษทางปัญญา (The Cognitive Prisoner) ผู้เรียนแบบนี้เป็นผู้ที่จำกัดวงมาก คือ จะอาศัยความจำและความระลึกในการเรียนรู้ และบางครั้งก็สามารถจับเนื้อหาทางสติปัญญาในระดับความเข้าใจได้ดี แต่ความยุ่งยากของผู้เรียนแบบนี้ คือ การนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ เปรียบเสมือนกับทูปกำแพงหิน ซึ่งแยกระดับความเข้าใจออกจากระดับการนำไปใช้ รายวิชาเกี่ยวกับคณิตศาสตร์ หรือการทดลองจะไม่เหมาะกับผู้เรียนแบบนี้ เขาจะใช้วิธีการเรียนที่ใช้ความสามารถน้อยที่สุดในการทำงาน เป็นต้นว่า การมองหาคำตอบก่อนที่จะพยายามทำโจทย์ การลอกงานหรือลอกการบ้านผู้อื่น และการจดจำตัวอย่างสำคัญจากหนังสือ

6. แบบผู้ชำนาญเฉพาะ (The Technician) อีกด้านหนึ่งของกำแพงที่คุมขังพวกนักโทษทางปัญญา คือ พวกชำนาญเฉพาะ พวกนี้เก่งในการทำสิ่งต่างๆ และมักแสดงให้เห็นถึงความสามารถในเชิงประดิษฐ์ และสามัญสำนึกที่น่าทึ่ง จะมีสติปัญญาเหนือกว่าเพื่อน คาดไม่ถึง การเรียนที่มุ่งความรู้จะเป็นปัญหายุ่งยากมากสำหรับผู้เรียนประเภทนี้ เพราะมักจะให้ความสนใจกับการระลึก(Recall) และในแนวทางที่จะใช้ความเข้าใจจากประสบการณ์ มากกว่าจากความรู้เดิมในเรื่องนั้น เขาจะประสบความสำเร็จ ถ้าเลือกอาชีพซึ่งเป็นอิสระออกไปจากการเรียนแบบมีศูนย์กลางที่ความรู้

7. แบบโดดเดี่ยว (The Isolationist) บุคคลประเภทนี้จะรู้มาก แต่มีความยุ่งยาก เพราะความรู้ของเขาในเรื่องต่างๆ แต่ละเรื่องนั้นแยกออกมาจากเรื่องอื่นๆ ทั้งหมด เขาสามารถรายงานสิ่งที่นักทฤษฎีคนสำคัญคิด แต่ไม่สามารถเปรียบเทียบความแตกต่างของแนวคิดเหล่านั้นได้ และไม่สามารถรวมหัวข้อย่อย เพื่อตัดล้นข้อถกเถียงต่างๆ นักศึกษาประเภทนี้ การทำทนายทางวิชาการไม่ใช่สิ่งสำคัญที่จะให้ได้มาซึ่งความรู้ แต่ควรจะต้องถึงสิ่งที่เขาเข้าสู่ด้วยกัน เพื่อว่าสมรรถภาพของเขาจะได้อรรถกถาทั้งแนวราบและแนวตั้ง ของพีรามิดแห่งการเรียนรู้ได้ดีเท่ากัน

8. แบบนักปรับปรุง (The Revisionist) ผู้เรียนประเภทนี้มีแนวคิดที่แน่นอน การเรียนรู้ประเภทนี้นำไปสู่การรับรู้ และการตีความที่ต้องเลือกเฟ้น อาจจะเป็นการบิดเบือนมากกว่าที่จะทำสิ่งต่างๆ ให้ชัดเจน มักจะประสบความลำบากในการเรียนบ่อยๆ แนวทางในการเรียนของพวกเขา ต้องคำนึงถึงการบรรยายเพื่อรวบรวมความเข้าใจ ในการตีความเนื้อหาที่มีให้เลือกมากมาย ต้องพัฒนาเหตุผลให้ชัดเจน เชื้อที่ชนะที่เขายึดถืออยู่

9. แบบมายา (The Shadow) นักศึกษาทุกคนใช้ชีวิตคิดตามการเรียนรู้ หรือรีบท่องหนังสือ สำหรับคนที่เตรียมบทเรียนโดยทั่วไปเป็นอย่างดีแล้ว จะแสดงวิธีการชัดเจนที่จะบิดบัง ประเด็นสุดท้ายที่ยังคงเหลืออยู่ก่อนทำการสอบ พยายามหลีกเลี่ยงการศึกษาแบบเคร่งเครียด มุ่งไปยังการสอบและรับอ่านคำถามให้หมดเร็วเท่าที่จะทำได้ เพื่อคิดหาคำตอบก่อนที่คำตอบจะหายไปจากความทรงจำ ข้อจำกัดของแนวทางนี้แน่นอนที่สุด จะแสดงออกมาเมื่อผู้เรียนแบบนี้ไม่อาจทำหน้าที่ในการทำงานได้ดี หรือสามารถศึกษาชั้นบัณฑิตศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

10. แบบบิดบัง (The Mask) ลักษณะการบิดบังของนักศึกษาลักษณะหนึ่ง คือ การแสดงให้เห็นถึงความสับสนในความหมกมุ่น ยึดสมมุติฐานวิชาของคนอื่น ขอร้องให้เพื่อนช่วยเหลือในการทำการบ้านของตนเอง อีกประการหนึ่ง คือ นักศึกษาประเภทนี้พยายามที่จะทำให้เหมือนคนอื่นๆ เชื่อกันว่า เขาอ่านหนังสือเพียงเล็กน้อย แต่จริงๆ แล้ว เขาอ่านอย่างเต็มที่ทั้งนี้มิใช่วัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนให้เพื่อนคนอื่นๆ ไม่อ่านหนังสือ วิธีนี้อาจช่วยให้ผู้เรียน เรียนเนื้อหาบางส่วนได้ดีกว่าเพื่อนๆ แต่ปัญหาตามมา คือ เมื่อประกาศเกรดออกมาเพื่อน ๆ ก็จะทราบว่าผู้เรียนแบบนี้บิดบังหลอกลวง ผู้เรียนแบบนี้อาจเรียนได้ดี แต่ขณะเดียวกันเขาก็อาจมองเพื่อนร่วมห้องได้สนิท

11. แบบนักปฏิบัติ (The Pragmatist) ผู้เรียนแบบนี้จะสร้างความพยายามที่จะค้นหาสิ่งที่เขามุ่งหวังในการเรียน และดำเนินไปนอกแนวทางของเขา เพื่อความพอใจในสิ่งที่คาดหวัง เมื่อเลือกสาขาวิชาเรียน หรือโปรแกรมการเรียนอย่างระมัดระวัง เขาได้เปรียบในเรื่องของการแสวงหาโอกาสให้กับตนเอง และรักษาแนวทางในการศึกษาอย่างคล่องแคล่ว (Active) แม้ว่าเขาจะไม่ค่อยทำทนายความคิดของผู้สอน เขาก็มีแบบการเรียนรู้ที่ให้ประสิทธิผลสูง เมื่อยอม

ทำตามโดยปราศจากข้อสงสัย แบบนี้ไม่ค่อยมีประสิทธิภาพนัก เพราะการเรียนรู้ทางวิชาการนั้น มีพื้นฐานมาจากการแลกเปลี่ยนความคิดโดยอิสระ การตั้งคำถาม ตลอดจนการนำเอาคำตอบต่างๆ มาทบทวนคิดใหม่

12. แบบนักสร้างสรรค์ (The Innovator) เป้าหมายเบื้องต้น คือ การสร้างความรู้สึกส่วนบุคคลนอกเหนือสิ่งที่เขาเรียนรู้ ซึ่งหมายถึงแนวทางการวิจารณ์ และเข้าใจเนื้อหาให้ลึกลงไป นักศึกษาประเภทนี้มักอ่อนไหวต่อความแตกต่างระหว่างความรู้และความคิดเห็น แบบการเรียนของเขายืดหยุ่นได้ ความยุ่งยากที่สำคัญเกิดขึ้นเมื่อเขามุ่งยึดแนวการเข้าใจในระดับลึก และนวัตกรรมมากขึ้นไป จากการที่พุ่งความสนใจส่วนใหญ่ไปที่ระดับความเข้าใจของพีรามิดแห่งการเรียนรู้ บางครั้งก็ละเอียดในระดับความจำ และความระลึกได้ ในขณะที่ระดับดังกล่าวก็มีความสำคัญ ผู้เรียนแบบนี้มักจะสับสนในรายวิชา เกี่ยวกับการสำรวจพื้นฐานซึ่งมุ่งความรู้กว้างๆ มากกว่าจะมุ่งไปยังส่วนลึก นักสร้างสรรค์มีแนวโน้มที่จะดำเนินชีวิตไปอย่างเหี่ยวแห้ง ในปีแรกของการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย แต่จะมีชีวิตชีวาเมื่อได้ศึกษาในรายวิชาที่ระดับสูงขึ้น และทำทนายมากกว่า

นอกจากแบบการเรียนของแมนดท์ แล้ว แมนน์ (Mann, 1970) ยังเป็นผู้หนึ่งที่ได้มีการสังเกตพฤติกรรมการเรียนในห้องเรียน โดยได้แนะนำว่าความรู้ของมิติที่ซ่อนเร้นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เพราะจะมุ่งไปสู่ผลกระทบต่อ การเรียนและการสอน การศึกษาของแมนน์นี้ ทำให้แยกพฤติกรรมของนักศึกษาออกได้เป็นแบบต่างๆ 8 แบบ คือ

1. แบบยินยอม (The compliant Students) นักศึกษาแบบนี้อาจดีกว่าแบบที่เรียกกันว่า “นักเรียนดี” ดูเหมือนว่าจะเป็นที่พอใจของชั้นเรียน ของอาจารย์ และพวกเพื่อนในชั้นเรียน พวกนี้จะมุ่งไปทำงานอย่างเหนียวแน่น ไม่ค่อยสนใจประสบการณ์อื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับงาน และพยายามไม่ให้งานอื่นมาแทรกแซง เขาทำงานเพราะพ่อแม่คาดหวังในตัวเขาและเพราะอาจารย์จะให้เกรดเขา มีแนวโน้มที่จะทำงานตามที่ได้ถูกสมมติให้ทำโดยไม่มากหรือน้อยเกินไป สิ่งสำคัญของผู้เรียนกลุ่มนี้ดูเหมือนจะเป็นการทำความเข้าใจกับวิชาที่เรียน

2. แบบวิตกกังวล (The Anxious Dependent Students) กลุ่มนี้เป็นกลุ่มใหม่ และเป็นแบบที่มีความสำคัญต่ออาจารย์ทุกคน พวกนี้จะพึ่งพาอาจารย์ทั้งความรู้และการช่วยเหลือ และวิตกกังวลมากเกี่ยวกับการประเมินผล วิตกกังวลกับงานในชั้นเรียน ประเด็นสำคัญที่สุดอันหนึ่ง คือ ความรู้สึกที่ไม่มีความสามารถ ความรู้สึกนี้ผสมผสานกับความกดดันภายนอก โดยเฉพาะจากที่บ้าน ทำให้นักศึกษาเหล่านี้กังวลอย่างน่าเกรงเกี่ยวกับเรื่องเกรด

3. แบบท้อใจ (The Discouraged Workers) แบบนี้มักพูดบ่อยๆ ว่าไม่พอใจตัวเอง เมื่อสิ่งใดผิดเขาจะตำหนิตัวเอง และไม่หันไปเป็นปฏิปักษ์กับคนอื่น

4. แบบอิสระ (The Independents) พวกนี้แก่กว่านักศึกษาอื่นๆ อย่างชัดเจน โดยทั่วไปดูเหมือนจะเชื่อมั่นตนเอง และไม่ค่อยถูกข่มขู่จากอาจารย์ จากงาน หรือจากนักศึกษาคณอื่นๆ มีความอิสระอย่างมั่นคง ขณะที่คนอื่นสับสนวิตกกังวลหรือไม่พอใจ มองรายวิชาอย่างมีวัตถุประสงค์ และทำงานด้วยความคิดสร้างสรรค์ มีแนวโน้มชอบความสัมพันธ์ทางวิชาการกับอาจารย์ ที่ซึ่งอาจารย์กับนักศึกษาจะทำงานร่วมกันได้

5. แบบวีรบุรุษ (The Heroes) ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ชาย (อาจจะเปลี่ยนไปตั้งแต่ปี 1970) พวกนี้เป็นพวกอยู่แนวหน้า เป็นที่รู้จัก มีชื่อเสียงทางการเรียนกับบทบาทการประท้วง ผลงานมีทั้งสร้างสรรค์และเป็นปฏิปักษ์ ความภูมิใจในอำนาจเป็นส่วนสำคัญ ที่ทำให้พยายามสร้างเอกลักษณ์ โดยการแสดงออก

6. แบบลอบยิง (The Snipers) เป็นพวกมองโลกแง่ร้ายเกี่ยวกับความสามารถของตนเอง มองไม่เห็นประโยชน์จากการได้ไปเกี่ยวข้องกัน มองเห็นความภูมิใจในระดับต่ำเป็นพวกหลบหลีก ไม่ยอมเผชิญหน้ากับอาจารย์ สร้างความขัดแย้ง วุ่นวาย นำไปสู่แบบการดักทำร้ายอาจารย์ มีแนวโน้มเป็นปฏิปักษ์กับผู้สอน

7. แบบเรียกร้องความสนใจ (The Attention Seekers) พวกนี้มีแนวโน้มทางสังคมมากกว่าด้านสติปัญญา ต้องการสร้างความสัมพันธ์กับอาจารย์และผู้เรียนด้วยวิธีต่างๆ เช่น พูดคุย แสดงตัว คุยโม้ เล่าเรื่องตลกต่างๆ หรือให้เกิดความสนใจ เกิดการยอมรับในหมู่เพื่อนๆ แวดวงผู้เรียน เพื่อบดบังความสนใจด้านพุทธิปัญญา

8. แบบสงบเงียบ (The Silent Student) พวกนี้ไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการอภิปรายในกิจกรรมการเรียน พุดน้อย มักเงียบเฉยไม่ค่อยทำอะไร ไม่ว่าจะนอกหรือในห้องเรียน สัมพันธ์กับผู้สอนและผู้เรียนน้อย การสนับสนุนช่วยเหลือก็น้อย เพราะผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มน้อย

กราชาและไรช์แมน (Grasha and Reichman, 1975) แบบการเรียนทั้ง 6 แบบ ได้แก่

1. แบบอิสระ (Independent) นักศึกษารูปแบบนี้ชอบคิดด้วยตนเอง ชอบทำงานด้วยความคิดเห็นของตนเอง แต่ก็ยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนๆ คนอื่นในชั้น จะเรียนในเนื้อหาวิชาที่รู้สึกที่สำคัญ และมีความเชื่อมั่นในความสามารถทางการเรียนรู้ของตนเองเป็นอย่างมาก

2. แบบหลีกเลี่ยง (Avoidance) จะเป็นคนที่ไม่สนใจเนื้อหาวิชาที่เรียนในชั้นเรียนโดยทั่วไป ไม่ชอบที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับเพื่อนๆ และอาจารย์ ไม่สนใจสิ่งที่เกิดขึ้นในห้องเรียน

3. แบบร่วมมือ (Collaborative) นักศึกษารูปแบบนี้ มีแบบการเรียนรู้ที่รู้สึกรู้ว่าจะสามารถเรียนรู้ได้มากที่สุดด้วยการร่วมมือกันในแง่ความคิดเห็น และความสามารถพิเศษของเขา และเพื่อน ๆ พยายามที่จะร่วมมือกับอาจารย์ และเพื่อนในกิจกรรมการเรียนการสอน ชอบทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความเห็นว่าห้องเรียนเป็นที่เหมาะสมสำหรับการปะทะสังสรรค์ทางสังคมและเรียนรู้เนื้อหาวิชา

4. แบบพึ่งพา (Dependent) นักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบนี้จะเป็นคนที่แสดงถึงความอยากเรียนน้อยมาก จะเรียนรู้เฉพาะสิ่งที่กำหนดให้เรียนเท่านั้น เขาจะเห็นว่าอาจารย์และเพื่อนๆ เป็นแหล่งความรู้และแหล่งที่จะช่วยเหลือเขาได้ พยายามที่จะแสวงหาคนที่มีความสามารถที่จะแนะนำเขาได้ และต้องการที่จะรับคำสั่ง หรือบอกให้ทำอะไร

5. แบบแข่งขัน (Competitive) นักศึกษารูปแบบนี้ มักจะเป็นคนที่เรียนรู้ด้วยการพยายามทำสิ่งต่างๆ ให้ดีกว่าคนอื่นในชั้น มีความรู้สึกว่าจะต้องแข่งขันกับเพื่อนๆ เพื่อจะได้รับรางวัล เช่น คะแนนที่ดีกว่า หรือได้รับคำชมจากอาจารย์ พวกเขาจะมองบรรยากาศของชั้นเรียนว่าต้องมีการแพ้หรือชนะ และเขาจะต้องเป็นผู้ชนะเสมอ

6. แบบมีส่วนร่วม (Participant) เป็นคนที่ต้องการเรียนรู้เนื้อหาวิชา และชอบจะไปเรียนในชั้นเรียน มีความรู้สึกชอบใจ ชอบแม้จะอยู่นอกชั้นเรียน และชอบมีส่วนร่วมไปกับเพื่อนคนอื่นๆ ในชั้นเรียน มีความรู้สึกว่าจะต้องมีส่วนร่วมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ในกิจกรรมการเรียนการสอน แต่จะมีส่วนร่วมน้อยมากถ้ากิจกรรมนั้น เป็นกิจกรรมนอกหลักสูตร หรือเป็นกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียน

ลักษณะของนิสิตนักศึกษาแต่ละประเภทของผู้ศึกษาวิจัยแต่ละคนตามที่กล่าวมาแล้ว บางแบบ มีลักษณะที่คล้ายคลึงเปรียบเทียบกันได้ จะแตกต่างกันไปบ้างในส่วนของรายละเอียดปลีกย่อย แต่หากพิจารณาลักษณะของนิสิตนักศึกษาของ ประจักษ์ กุปรัตน์ ที่ได้อ้างทฤษฎีของ คลาร์กและโทรว์ (Clark & Trow, 1966) ซึ่งได้จำแนกนิสิตนักศึกษายออกเป็นวัฒนธรรมย่อย 4 ประเภทแล้ว จะเห็นว่าแบบการเรียนนั้นนับว่าครอบคลุมทุกคนและไม่เป็นการแบ่งที่ละเอียดแยกย่อยออกไปมากนัก ทำให้เห็นภาพของแต่ละแบบการเรียนรู้ได้ชัดเจน

ตอนที่ 6 ทฤษฎีบุคคลิกภาพ

เอ็นเนียแกรม

เอ็นเนียแกรมคือความรู้เกี่ยวกับบุคลิกภาพพื้นฐาน 9 แบบซึ่งอธิบายถึงการแสดงพฤติกรรมของเรา และชี้ให้เห็นแนวทางในการพัฒนาตนเองที่เหมาะสมสำหรับคนแต่ละแบบ เอ็นเนียแกรมเป็นเครื่องมือชิ้นสำคัญในการพัฒนาความสัมพันธ์กับคนในครอบครัว เพื่อนฝูงและ

เพื่อนร่วมงาน เอ็นเนียแกรมที่มีมาย้อนหลังไปหลายศตวรรษ แต่ไม่มีใครรู้ต้นกำเนิดที่ชัดเจน เชื่อกันว่าความรู้นี้ได้รับการถ่ายทอดด้วยการบอกเล่าอย่างจำกัดในหมู่ชาวซูฟีในตะวันออกกลาง ครูชาวรัสเซียชื่อว่า จี.ไอ. เกอร์ดเจฟฟ์เป็นผู้นำความรู้นี้มาสู่ยุโรปในช่วงทศวรรษ 1920 จากนั้น เอ็นเนียแกรมก็เผยแพร่สู่สหรัฐอเมริกาในช่วงทศวรรษ 1960 สัญลักษณ์ของเอ็นเนียแกรมคือ วงกลมที่มีรูปคล้ายดาวเก้าจุดอยู่ข้างใน เอ็นเนีย (ennea) มาจากภาษากรีก แปลว่า เก้า ส่วน แกรม (gram) หมายถึง “รูปร่าง” เอ็นเนียแกรมจึงหมายถึง “รูปร่างที่มีเก้าจุด” ความรู้นี้อธิบายว่า ในวัยเด็กเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ ในครอบครัวและสถานการณ์ส่วนตัว เราเรียนรู้ที่จะรับมือกับสถานการณ์เหล่านั้นเพื่อจะได้รู้สึกปลอดภัย (และการเรียนรู้นี้ก็ได้กลายมาเป็นบุคลิกภาพประจำตัวของคน 9 แบบหรือ 9 ลักษณะ) คนที่มีลักษณะเดียวกันจะมีแรงจูงใจพื้นฐานเหมือนกัน และจะมองโลกในแง่มุมมองที่คล้ายกัน ความแตกต่างของคนที่มีลักษณะเดียวกันนั้นเกิดจากหลายปัจจัย เช่น วุฒิภาวะ ลักษณะของพ่อแม่ ลำดับการเกิด วัฒนธรรม และลักษณะนิสัยประจำตัว อย่างเช่น การชอบเก็บตัว หรือชอบแสดงออก (Palmer, 1995)

1. บุคลิกภาพประเภทสมบูรณ์แบบ (Perfectionist) บุคลิกภาพประเภทสมบูรณ์แบบเป็นบุคคลที่มีจิตใจขุ่นเคืองไม่พอใจต่อเรื่องต่างๆ รอบตัวและในขณะเดียวกันก็มองหาความสมบูรณ์แบบอยู่ตลอดเวลา ทางด้านอารมณ์มักมีความโกรธและรุนแรง แต่ดำรงตนอยู่ภายใต้ความสงบและสง่าสมเป็นคนสมบูรณ์แบบอย่างดี ลักษณะการมองโลกของคนประเภทนี้ เชื่อว่า โลกนี้คือสถานที่ที่ไม่สมบูรณ์แบบและพวกเขาจะต้องทำให้เกิดความสมบูรณ์แบบขึ้น แนวในการดำรงชีวิตของบุคคลประเภทนี้จึงมุ่งที่จะป้องกันความผิดพลาดไว้ตั้งแต่ต้น โดยมองว่าไม่มีอะไรสมบูรณ์แบบจึงทำให้ในบางครั้งเหมือนคนที่มองโลกในแง่ร้าย จึงพยายามป้องกันและทำทุกอย่างให้ดีกว่าที่เป็นอยู่เดิม ทั้งนี้ไม่เฉพาะกับตัวเองแต่ยังเชื่อมโยงไปถึงบุคคลอื่นด้วย ลักษณะบุคลิกภาพที่มาจากการมองทุกอย่างรอบตัวไม่สมบูรณ์แบบ จึงพยายามเสาะแสวงหาความถูกต้องอยู่ตลอดเวลาและอุทิศตนเองให้กับสิ่งที่คิดว่าดีงาม สามารถสังเกตเห็นรายละเอียดในความเกี่ยวข้องทั้งหลายทั้งปวงของเหตุการณ์ต่างๆ ได้อย่างดี คนประเภทสมบูรณ์แบบจะหยุดพักผ่อนก็ต่อเมื่องานที่เป็นส่วนที่รับผิดชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่นได้สำเร็จลงแล้วนั่นเอง คนที่มีบุคลิกภาพประเภทสมบูรณ์แบบจะมีการแสดงออกอย่างรุนแรงเมื่อมีอาการโกรธ หรือเมื่อเผชิญกับสิ่งที่คิดว่าไม่ถูกต้อง แต่คนที่มีบุคลิกภาพประเภทสมบูรณ์แบบจะรู้ถึงผลเสียที่เกิดขึ้นภายหลังหากพวกเขาแสดงอารมณ์ที่รุนแรงนั้นออกไป บุคคลประเภทนี้จึงมีวินัยในตัวเองและมีการควบคุมอารมณ์ได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้เกิดการแสดงออกที่ระมัดระวัง

2. บุคลิกภาพประเภทผู้ให้ (Giver) เป็นคนที่มีจิตใจดี ชอบยกยอเอาใจผู้คนรอบข้างในขณะเดียวกันคนประเภทนี้มีความต้องการอยากเป็นอิสระ ในชีวิตของคนประเภทนี้จะมี

ความเกี่ยวข้องกับการทำให้บุคคลรอบข้างมีความสุข และพวกเขาจะมีลักษณะทั่วไปต้องการเป็นที่รัก แสดงความรู้สึกที่ตนมีต่อคนอื่น เป็นที่ต้องการเป็นที่ชื่นชม ให้คนอื่นตอบสนองตน พิสูจน์ความสำคัญของตน ชอบความผูกพันใกล้ชิดและเต็มไปด้วยความรู้สึกต่อผู้อื่น แต่พวกเขาก็มีปัญหาเกี่ยวกับความรู้สึกส่วนตัว พวกเขาชอบแสดงออกถึงความรู้สึกดี ๆ ที่มีต่อคนอื่นมากเกินไป และเพิกเฉยความรู้สึกแสบในเวลาเดียวกัน พวกเขา มองว่าตัวเองเป็นคนที่รักคนอื่น ห่วงคนอื่น กลุ่มคนประเภทผู้ให้สามารถให้ในสิ่งที่คนอื่นต้องการอย่างแท้จริง

3. บุคลิกภาพประเภทนักแสดง (Performer) รู้สึกว่าตนเองมีค่า โดดเด่น เป็นที่สนใจ เป็นที่ยกย่อง เป็นที่ประทับใจคนอื่น มักหลงตัวเอง มักชอบการแก่งแย่ง มีการสนใจแต่ภาพพจน์การใส่ใจรูปแบบมากกว่าเนื้อแท้ของมัน การใช้สัญลักษณ์มากกว่าความเป็นจริง ทุกอย่างล้วนจอมปลอม และถูกทำเหมือนเป็นผลิตภัณฑ์ ที่ต้องมีการทำการตลาด คนกลุ่มนี้มักประสบความสำเร็จในวงสังคม เพราะพวกเขามุ่งแต่ทางที่คนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญ ความเชื่อของคนกลุ่มนี้มองว่าโลกจะให้ความสนใจและให้คุณค่ากับคนเก่งเท่านั้น พวกเขาจึงมีความหวังตลอดเวลาที่เป็นคนหนึ่งและเป็นคนเก่งและพวกเขาจะมีชีวิตอยู่กับความหวัง ชอบใช้ชีวิตหรูหรา ชอบการเข้าสังคม มีสัญชาตญาณแห่งการเอาตัวรอดสูง

4. บุคลิกภาพประเภทโรแมนติค (Romantic) เป็นกลุ่มคนที่มีความอ่อนไหว ในส่วนของจิตใจมักไม่ค่อยแจ่มใสเบิกบาน มีความห่อเหี่ยว เนื่องจากมีการมองโลกที่มาจากความเชื่อว่ามีบางสิ่งบางอย่างที่ต้องการในชีวิตสูญหายไป ในขณะที่คนอื่นมีความสุขและมีทุกอย่างครบครัน แต่พวกเขากลับรู้สึกว่าพวกเขาถูกทอดทิ้ง การมองโลกและมีความเชื่อเช่นนี้จึงก่อให้เกิดอารมณ์อ่อนไหวและในบางครั้งก็มีความที่ริษยาผู้อื่น คิดว่าผู้อื่นสมบูรณ์พูนสุขกว่าที่ตนเองเป็นอยู่ ซึ่งเป็นความคิดที่มาจากอารมณ์พื้นฐานลึกๆของคนกลุ่มนี้ แต่พวกเขาก็พยายามที่จะทำให้ตนเองมีความสุขเกิดขึ้นให้ได้โดยการเสาะแสวงหาความสมบูรณ์ในชีวิต และวงจรชีวิตของคนประเภทโรแมนติคจะมีลักษณะซ้ำๆในรูปแบบของการมีความต้องการ จนกระทั่งเสาะหาและได้มาครอบครอง เมื่อได้มาครอบครองแล้วก็เกิดความผิดหวัง เนื่องจากความรักและความสูญเสียเป็นพื้นฐานที่คนกลุ่มนี้มีความเชื่อและสนใจ จากนั้นเมื่อผิดหวังจึงเข้าสู่วงจรแห่งการปฏิเสธ เข้าใจว่าตนเองถูกทอดทิ้งจากผู้อื่น และวงจรนี้ก็จะเริ่มต้นใหม่เรื่อยๆด้วยตัวของมันเอง

5. บุคลิกภาพประเภทนักสังเกตการณ์ (Observer) เป็นพวกกลุ่มนักปราชญ์ นักคิด มีลักษณะทั่วไปที่เป็นผู้มีความสามารถ มีความชำนาญในวิชาใดวิชาหนึ่งเป็นพิเศษ ชอบค้นหาความจริง ไม่ถูกใครครอบงำ คนประเภทนี้มีความเป็นส่วนตัวค่อนข้างสูง แม้จะอยู่ในสังคมแต่ก็สามารถอยู่แบบห่างๆจากคนอื่นได้ พวกเขาต้องการความเป็นส่วนตัวเพื่อจะได้ใช้ความคิดและเติมพลังให้แก่ตัวเอง กลุ่มนักปราชญ์เป็นกลุ่มที่เข้าใจในสิ่งต่างๆได้อย่างลึกซึ้ง ซึ่ง

เป็นไปได้ทั้งอัจฉริยะและคนเสียสติ อัจฉริยภาพนั้นอาจจุลุดโลกไปบ้าง เป็นเพราะมันคือการเข้าใจความเป็นจริงในระดับที่สูงกว่าคนทั่วไป ลักษณะที่เป็นข้อเสียของคนประเภทนี้มักถูกมองว่าเป็นคนที่ต้องการมากเนื่องจากต้องการเข้าใจและรอบรู้ไปเสียทุกเรื่อง

6. บุคลิกภาพประเภทนักบุจจา (Trooper) มีลักษณะทั่วไปที่แสดงออกเกี่ยวกับความสงสัยและความกลัวตลอดเวลา พวกเขาต้องการความปลอดภัย การคุ้มครอง การสนับสนุนจากคนอื่น ต้องการตรวจสอบทัศนคติของคนอื่นที่มีต่อตน ต้องการปกป้องสิ่งที่ตนเชื่อ ซึ่งบุคลิกของนักบุจจาจะเต็มไปด้วยความขัดแย้งกันเอง ความคิดต่างๆมักเกิดขึ้นแทนที่การกระทำ ความผิดหวังและความไม่สมบูรณ์ในการประกอบกิจกรรมในอดีตบ่อยๆ ส่งผลให้คนประเภทนี้ชอบตั้งความหวังไว้สูงตลอดเวลา และมักคิดถึงสิ่งที่ควรเกิดขึ้นได้ในโลกนี้ทั้งในทางดีและไม่ดี จุดเด่นของคนประเภทนี้จะมีความรับผิดชอบสูง และมักให้มีความกังวลใจซึ่งความกังวลใจมักจะมาจากการจัดจ้องที่ความเสี่ยงและอันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้

7. บุคลิกภาพประเภทสุขนิยม (Epicure) ลักษณะทั่วไปเป็นคนที่ชอบความสุขและความพึงพอใจ การได้รับประสบการณ์ชีวิตที่หลากหลาย การเปิดทางเลือกให้กับตนเองได้ใช้ชีวิตอย่างเต็มที่ และการหลีกเลี่ยงความวิตกกังวลโดยธรรมชาติเกี่ยวข้องกับความคิดในจิตใจของพวกเขาเอง ซึ่งในบางครั้งคนกลุ่มนี้ได้รับการเรียกว่า เป็นผู้พิถีพิถันในการเสพ ซึ่งมีลักษณะภายนอกที่แสดงออกมานั้นจะเป็นคนที่มองโลกในแง่ดีอยู่เสมอแม้จะมีความกลัวอยู่ในตนเองก็ตาม อนึ่งความคิดของคนกลุ่มนี้มีการขับเคลื่อนแล้วไว อยากรู้อยากเห็น ความกระตือรือร้นที่จะรับสิ่งใหม่ คนกลุ่มสุขนิยมนี้จะทำงานได้อย่างหัวปักหัวปำ แต่จะทำงานให้เสร็จสักโครงการนั้นแสนลำบาก เพราะมีความสนใจเรื่องราวหลายเรื่องในเวลาเดียวกัน และมักเป็นกลุ่มคนที่ไม่ค่อยทนต่อความเจ็บปวด บางครั้งจึงดูเหมือนเป็นคนฉาบฉวยในสายตาของคนที่เขาจริงใจ แต่เมื่อใดก็ตามที่คนกลุ่มสุขนิยมเกิดความสนใจสิ่งใดขึ้นมา ก็จะมีวิตกกังวลเกิดขึ้นด้วย และความวิตกกังวลนี้จะทำให้จิตใจของเขามีความไวเกินที่จะควบคุมไว้ได้ ถ้าพวกเขาเกิดความต้องการที่จะทำอะไรขึ้นมา พวกเขาจะทำมันทันที ใจไปไวกว่าตัว พวกเขาตื่นเต้นกับสิ่งรอบตัวได้ง่าย จิตใจของพวกเขาอยู่กับสิ่งที่เขากำลังคิดอยากจะทำ การคิดถึงความเป็นไปได้ต่างๆ การทำอะไรในอนาคตทำให้พวกเขารู้สึกมีความสุขและในเวลาเดียวกันทำให้พวกเขาไม่วิตกกังวลหรือใช้อารมณ์

8. บุคลิกภาพประเภทเจ้านาย (The boss) มีลักษณะทั่วไปที่อยากพึ่งพาตนเอง ไม่ต้องการให้ใครเห็นความอ่อนแอ อยากรมีอิทธิพลต่อสิ่งแวดล้อมและคนอื่น ชอบเรียกร้องสิทธิ ชอบควบคุมทุกอย่าง ไม่มีใครเอาชนะได้ และมีชัยชนะเหนือคนอื่น กลุ่มนี้เป็นกลุ่มของบุคคลที่มีอำนาจและชอบใช้อำนาจ ทั้งในทางที่ดีและไม่ดี เราเห็นความกล้าหาญ กำลังใจ การพึ่งพาตัวเอง ความเป็นผู้นำ การใช้อำนาจ และการเรียกร้องสิทธิ อำนาจจะเป็นสิ่งที่ดี ถ้ามันเป็นไปได้เพื่อรักษา

ผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ มากกว่าที่จะจำกัดอยู่แค่ภายในกลุ่มเล็กๆ ในสังคม ความมั่นใจในตัวเองของพวกเขาจะนำมาซึ่งความสำเร็จส่วนตัวซึ่งให้ประโยชน์กับสังคมด้วยความมั่นใจในตนเองที่ล้นเหลือในตัวพวกเขาเป็นผลทำให้คนอื่นพลอยมีไฟไปด้วย คนประเภทเจ้านายนั้นในบางครั้งดูเหมือนเป็นคนก้าวร้าว แต่แท้ที่จริงแล้วพวกเขามักไม่รู้ตัวว่าไปกระทบใครบ้างซึ่งในความเป็นจริงพวกเขาเพียงต้องการพูดแบบตรงไปตรงมาเท่านั้น หลักจริยธรรมในตัวของคนกลุ่มเจ้านายมักมีคือความตรงไปตรงมาสัตย์ซื่อและความยุติธรรม คนกลุ่มเจ้านายนี้มักมีปฏิริยาตอบโต้สถานการณ์อย่างทันทีทันใด เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งและการสามารถควบคุมผู้อื่นได้

9. บุคลิกภาพประเภทนักไกล่เกลี่ย (The mediator) หรือในบางครั้งถูกเรียกว่า คนที่รักสงบหรือผู้สมานไมตรี (สันติโรภิกขุ และคณะ, 2548) ซึ่งมีลักษณะทั่วไปที่มีความสงบในจิตใจชอบอยู่ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่มีแต่ความปรองดอง อนุรักษ์สิ่งต่างๆ อย่างที่มันควรเป็น หลีกเลี่ยงปัญหาความขัดแย้ง แรงกดดันและข้อบังคับ พวกเขาจะพยายามรักษาความกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวนี้ไว้ให้นานที่สุด ซึ่งการรักษาความกลมกลืนนี้จึงปรากฏให้เห็นถึงลักษณะที่อบอุ่นเป็นมิตร อ่อนน้อม ใจกว้าง ใจดี ชอบปรับตัวเข้ากับคนอื่นและเชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างมีทั้งข้อดีและข้อเสียในตัวเอง ไม่ชอบการแข่งขัน การเป็นคนรับรู้สิ่งต่างๆ ทำให้พวกเขาพอใจในสิ่งที่เป็นอยู่ แทนที่จะระแวงสงสัยหรือพยายามเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ จึงเป็นคนที่เปิดใจกว้าง มองโลกในแง่ดี แต่มีข้อเสียตรงที่ไม่ยอมรับว่าที่แท้จริงโลกที่สวยงามก็มีสิ่งยากลำบากที่ต้องการการจัดการอยู่ด้วย พวกเขาจะปฏิเสธว่ามีปัญหาอยู่เพื่อมิให้ความสงบในจิตใจของตนถูกรบกวน จึงพบได้บ่อยว่าคนประเภทนักไกล่เกลี่ยไม่สามารถจัดการเรื่องของตนเองได้ แต่ถ้าเป็นเพื่อคนอื่นแล้วดูเหมือนว่าจะสู้อย่างดุเดือด

ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีเอ็นเนียแกรมมาใช้ในการสังเคราะห์บุคลิกลักษณะของนิสิตนักศึกษาไทยเพราะเป็นทฤษฎีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับวัยรุ่นที่มีอายุไม่เกิน 25 ปี และมีเกณฑ์การแบ่งประเภทที่ละเอียดชัดเจน รวมทั้งสอดคล้องกับประเภทลักษณะการใช้ชีวิต บุคลิกภาพของนิสิตนักศึกษาตามแนวคิดของนักวิชาการทั้งในไทยและนานาชาติ

การเทียบเคียงกับแบบวัด Myers-Briggs Type Indicator (MBTI)

ทฤษฎีบุคลิกภาพตามแนวคิดของ ดร.จุง

ดร.คาร์ล จี. จุง (Carl Gustav Jung : 1875-1961) เป็นจิตแพทย์และนักจิตวิทยาชาวสวิส เป็นลูกศิษย์ของ Bleuler เป็นผู้หนึ่งที่สนใจในแนวความคิดใหม่ๆ ของซิกมันด์ ฟรอยด์ จึงได้มีส่วนปฏิบัติการงานด้านจิตวิเคราะห์เกี่ยวกับวัยทารกอยู่หลายปี จนกระทั่ง ค.ศ. 1912 จึงเริ่มมีความคิดเห็นแยกไปจากฟรอยด์ ออกไปตั้งจิตวิทยา สกุลใหม่ ชื่อ จิตวิทยาฝ่ายวิเคราะห์

(Analytical Psychology) ทำนองเดียวกับแอดเลอร์ ซึ่งแยกออกมาตั้งลัทธิ จิตวิทยารายบุคคล (Individual Psychology) จุงเป็นศิษย์และเพื่อนสนิทของฟรอยด์ ทฤษฎีบุคลิกภาพของ Carl Jung ได้รับการพัฒนาต่อโดย Isabel Myers และ Katharine Briggs จึงมีชื่อว่า Myers –Briggs Type Indicator (MBTI) ทฤษฎีนี้บอกว่า คนเราทุกคนเกิดมาจะมีความคุ้นชินกับ 4 สิ่งต่อไปนี้แตกต่างกัน

1. การหันเข้าหาคน คนจำพวกหนึ่งมัก
  - หันเข้าหาคนอื่นหรือโลกภายนอก (Extroversion)
  - ส่วนคนอีกพวกหนึ่งมักหันเข้าหาตัวเอง (Introversion)
2. การรับข้อมูล คนจำพวกหนึ่งถนัด
  - การรับรู้ด้วยผัสสะ (Sensing)
  - อีกพวกหนึ่งรับรู้ด้วยญาณทัศนะ (Intuition)
3. การประเมินสถานการณ์ คนจำพวกหนึ่งตัดสินใจ
  - ด้วยความคิด (Thinking) ในขณะที่
  - อีกพวกหนึ่งตัดสินใจด้วยความรู้สึก (Feeling)
4. การดำเนินชีวิต พวกหนึ่งชอบ
  - ความเป็นระบบและชอบรวบรัด (Judging)
  - อีกพวกหนึ่งปล่อยไปตามธรรมชาติและเปิดทางเลือกไว้เสมอ (Perceiving)

ความแตกต่างเหล่านี้เกิดจากการพัฒนาบุคลิกภาพในวัยเด็ก คนเราต้องเลือกแบบใดแบบหนึ่ง เพื่อให้ได้บุคลิกภาพที่ชัดเจน ในช่วงครึ่งหลังของชีวิต ทุกคนจะพัฒนาด้านตรงข้ามของบุคลิกที่ขาดหายไป เพื่อให้เกิดความสมดุล และกลายเป็นผู้ใหญ่ที่มีวุฒิภาวะที่มั่นคง เช่น พวก Extrovert จะเริ่มพัฒนา Introversion ส่วนพวก Introvert จะพัฒนา Extroversion

Extroverts (E) ราวเรียง เข้ากับคนง่าย ชอบสังคม มองหาประสบการณ์ในมุมกว้าง ค้นพบตัวเองด้วยการพูดและทำ ทำก่อนคิด และรู้สึกว่าการได้อยู่กับ คนอื่นเป็นการเติมพลัง

Introverts (I) เงียบขรึม ครุ่นคิด สนุกกับคนแบบตัวต่อตัว มองหาประสบการณ์ในมุมลึก ค้นพบตัวเองด้วยการคิด ทำก่อนคิด และรู้สึกว่าเวลาอยู่คนเดียวคือ เวลาของการเติมพลัง

Sensor (S) รับข้อมูลด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า ตัดสิน อยู่กับปัจจุบัน เป็นนักปฏิบัติ มองวันนี้เป็นหลัก ทำอะไรตามขั้นตอน เก็บรายละเอียดเก่ง

Intuitive (N) รับข้อมูลด้วยญาณทัศนะ สัมผัสที่หก หรือ แรงบันดาลใจ สนใจในความเป็นไปได้ ใช้จินตนาการ และวิสัยทัศน์ ชอบลองของใหม่ ทำงานหนักเป็นระยะ ๆ มองภาพรวม ละเลยรายละเอียด

Thinker (T) ใช้ตรรกะวิเคราะห์หาคำตอบ มีหลักการ มีกฎ มีกระบวนการ ไม่ลำเอียง ช่างวิจารณ์

Feeler (F) กรองข้อมูลด้วยค่านิยมส่วนตัว ให้ความสำคัญกับการปรองดองกัน ใจสังสาร ชอบช่วยเหลือ ยุ่ขึ้น และอ่อนไหวกับคำวิจารณ์

Judger (J) มีระบบ มีประสิทธิภาพ ทำอะไรต้องมีแผน และทำตามแผน ตัดสินใจเร็ว

Perceiver (P) ปรับตัวไปตามสถานการณ์ ชอบเปิดทางเลือกไว้ มองหาทางออกใหม่ ๆ ไม่ตัดสินใจเพราะอยากได้ข้อมูลเพิ่มเติมไปเรื่อย ๆ

อักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของแนวโน้มนั้นทั้งแปดอย่างเมื่อนำมารวมกัน สามารถใช้แทนบุคลิกภาพแบบหนึ่ง ๆ ของคนได้ และทำให้เกิดบุคลิกภาพที่แตกต่างกันถึง 16 แบบ เช่น ESTJ หมายถึงคนที่มี แนวโน้มนั้นเป็น extrovert, sensor, thinker และ judger (สังเกตว่า Intuition ใช้ตัวย่อ N เพื่อมิให้ซ้ำกับ Introversion) อาจพบว่าคน 16 ประเภทเดียวกันสองคน อาจจะดูแตกต่างกันมาก นั่นเป็นเพราะทั้งสองมีแนวโน้มนั้นของ MBTI ที่ต่างกันมาก ลองสำรวจตัวเองดูสิว่าคุณเป็น MBTI แบบใด บุคลิกภาพตามหลักของ MBTI จึงแบ่งออกได้เป็นสี่กลุ่มหลัก หรือ 16 ประเภทย่อยดังนี้

ตารางที่ 2.2 แสดงบุคลิกภาพ 16 แบบ

	นักอนุรักษ์นิยม (SJ)	นักปฏิบัติ (SP)	ผู้รู้ (NT)	ผู้ค้นหาตัวเอง (NF)
Extroverts (E)	ESTJ	ESTP	ENTJ	ENFJ
	ESFJ	ESFP	ENTP	ENFP
Introverts (I)	ISTJ	ISTP	INTJ	INFJ
	ISFJ	ISFP	INTP	INFP

กลุ่มนักอนุรักษ์นิยม Sensing Judger

- อยากทำตัวเป็นประโยชน์ ชอบบริการ ชอบเป็นส่วนหนึ่ง
- รับผิดชอบ จริงใจ มีมโนธรรม รักครอบครัว และขนบธรรมเนียมประเพณี
- เป็นจริง ชอบระบบ ชอบกระบวนการที่มีแบบแผน
- ห่วงอนาคต
- บางครั้งรู้สึกว่าคุณถูกเอาเปรียบ หรือไม่เห็นหัว

ESTJ ใช้ตรรกะ เด็ดขาด มีและให้ค่ากับประสิทธิภาพ กล้าพูด ต้องการเป็นผู้นำ

ESFJ กระตือรือร้น อบอุ่น ช่างพูด เห็นอกเห็นใจ ชอบช่วยเหลือ

ISTJ เงียบ เอาจริงเอาจัง เกรงตรง ทำงานหนัก ใส่ใจรายละเอียด คิดตามผล

ISFJ เป็นมิตรอย่างเงียบ ๆ ถ่อมตน ทุ่มเท ดูเหมือนฟังไม่ได้แต่ฟังได้ ปิดทองหลังพระ

กลุ่มนักปฏิบัติ Sensing Perceiver

- รักอิสระ อยู่ในโลกของความเป็นจริง
- มองโลกแง่ดี ใจกว้าง กระตือรือร้น ยืดหยุ่น
- อิสระเสรี และต้องการให้คนอื่นรู้ว่าตนรักอิสระ เกือบการบังคับ งานจำเจ
- อยู่กับปัจจุบัน ไม่วางแผนระยะยาว

ESTP ชอบลุย มีพลัง ชอบเสี่ยง ชอบท้าทาย อาจมั่วทะลุ

ESFP เป็นมิตร ง่าย ๆ ชอบสังคม ช่างพูด ชอบช่วยคน

ISTP เงียบ ไว้ตัว เป็นตัวของตัวเอง อยากรู้อยากเห็น

ISFP เป็นธรรมชาติ สุภาพ ถ่อมตัว จริงใจ มีเมตตา ใจกว้าง รอมชอม

กลุ่มผู้รู้ Intuitive Thinking

- อยากรู้ ชอบแข่งขัน
- ริเริ่ม เป็นนักวิเคราะห์ นักทฤษฎี
- สนใจภาพรวม และความน่าจะเป็น
- บังคับตัวเอง
- ทำทฤษฎีระบบ

ENTJ ริเริ่ม มีตรรกะ มีประสิทธิภาพ ตรงไปตรงมา เด็ดขาด ต้องการเป็นผู้นำ

ENTP กระตือรือร้น กล้าพูด กบฏ ริเริ่ม ฉลาด ไม่ค่อยติดตามผล

INTJ อิสระ มุ่งมั่น เป็นตัวเอง ผลักดันตนและคนรอบข้างให้บรรลุเป้าหมายได้

INTP นักทฤษฎี อยากรู้อยากเห็น รู้ลึก ไว้ตัว ให้ความสำคัญกับการใช้ภาษาให้ถูกต้อง ชอบการแก้ปัญหา

กลุ่มผู้ค้นหาตัวเอง Intuitive Feeling

- แสวงหาเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีจินตนาการ รู้ลึก คนอื่นมักไม่เข้าใจ
- อ่อนแอ เอาใจใส่ ทุ่มเทให้กับความสัมพันธ์
- อ่อนไหวต่อคำวิพากษ์วิจารณ์

- อยากให้โลกดีขึ้น อยากเห็นคนประสบความสำเร็จ มองหาวิธีการปรับปรุงความเป็นอยู่

ENFJ ร่าเริง อยากรู้อยากเห็น เป็นมิตร จี๋สงสาร ชอบช่วยเหลือ มีมโนธรรม เป็นนักพูดที่เก่ง เป็นผู้นำ ENFP กระตือรือร้น ช่างฝัน เก่งหลายอย่าง สื่อสารเก่ง คิดถึงความเป็นไปได้ ชอบริเริ่มโครงการ แต่ไม่อยู่ให้ตลอด

INFJ สุภาพเงียบ มีมโนธรรมวิริยะ แสวงหาความปรองดองยึดมั่นในหลักการและอุดมคติอย่างเงียบ ๆ INFP ไว้ตัว สุภาพ อยากรู้อยากเห็น มีหัวศิลป์ เปิดใจกว้าง มีอุดมการณ์ ทำงานคนเดียว

ผู้วิจัยเห็นความสอดคล้องของแบบวัด MBTI กับแบบวัดสันติพิสัย จึงได้นำแบบวัด MBTI มาใช้เพื่อการเทียบเคียงในงานวิจัยชิ้นนี้ ด้วยการนำข้อคำถามในแบบวัด MBTI ใช้สังเคราะห์กับนิยามและส่วนประกอบของสันติพิสัย เพื่อให้ได้ครอบคลุมในเรื่องบุคลิกภาพเป็นมโนภาพในแต่ละคำตอบและนำหลักการจัดกลุ่มมาใช้พิจารณา แปลผลข้อมูลร่วมกับการวิเคราะห์องค์ประกอบโดยใช้โปรแกรม SPSS

ตอนที่ 7 การกำหนดกลยุทธ์ด้วยเทคนิค SWOT

กระบวนการวิเคราะห์ SWOT

กลยุทธ์เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับองค์กรเพราะองค์กรใช้กลยุทธ์ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของตน โดยกลยุทธ์ของแต่ละองค์กรจะถูกกำหนดตามธรรมชาติและลักษณะขององค์กรนั้น ๆ ทั้งนี้ องค์กรจะกำหนดกลยุทธ์ได้นั้นต้องรู้สถานภาพหรือสภาวะขององค์กรของตนเสียก่อน นอกจากนี้ยังต้องมีกระบวนการกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับตนเอง วิธีการและเทคนิคในการวิเคราะห์สภาวะขององค์กรและกระบวนการกำหนดกลยุทธ์มีหลายวิธีด้วยกัน หนึ่งในวิธีการเหล่านี้คือกระบวนการวิเคราะห์ SWOT ซึ่งเป็นวิธีการที่รู้จักและใช้กันอย่างแพร่หลาย

ความหมายของ SWOT

SWOT เป็นคำย่อมาจากคำว่า Strengths, Weaknesses, Opportunities, and Threats โดย

Strengths คือ จุดแข็ง หมายถึง ความสามารถและสถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็นบวก ซึ่งองค์กรนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึง การดำเนินงานภายในที่องค์กรทำได้ดี

Weaknesses คือ จุดอ่อน หมายถึง สถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็นลบและด้อยความสามารถ ซึ่งองค์กรไม่สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์หรือหมายถึง การดำเนินงานภายในที่องค์กรทำได้ไม่ดี

Opportunities คือ โอกาส หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่เอื้ออำนวยให้การทำงานขององค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการขององค์กร

Threats คือ อุปสรรค หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่ขัดขวางการทำงานขององค์กรไม่ให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นปัญหาต่อองค์กร บางครั้งการจำแนกโอกาสและอุปสรรคเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะทั้งสองสิ่งนี้สามารถเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการเปลี่ยนแปลงอาจทำให้สถานการณ์ที่เคยเป็นโอกาสกลับกลายเป็นอุปสรรคได้ และในทางกลับกัน อุปสรรคอาจกลับกลายเป็นโอกาสได้เช่นกัน ด้วยเหตุนี้องค์กรมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ของตนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์แวดล้อม

กรอบการวิเคราะห์ SWOT

ในการวิเคราะห์ SWOT การกำหนดเรื่อง หัวข้อ หรือประเด็น (Area) เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องคำนึงถึง เพราะว่าการกำหนดประเด็นทำให้การวิเคราะห์และประเมินจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค ได้ถูกต้อง โดยเฉพาะการกำหนดประเด็นหลัก (key area) ได้ถูกต้องจะทำให้การวิเคราะห์ถูกต้องยิ่งขึ้น

ขั้นตอนกระบวนการวิเคราะห์ SWOT : การประชุมปฏิบัติการ

การประชุมปฏิบัติการ SWOT ออกแบบให้สอดคล้องกับบริบท รูปแบบการประชุมจึงควรเน้นที่การปฏิบัติ โดยจำแนกการประชุมออกเป็น 3 ครั้ง ดังนี้

การประชุมปฏิบัติการครั้งที่ 1 : การวิเคราะห์ประเมินจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค

การประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ประเมินจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และข้อจำกัด การประชุมปฏิบัติการประกอบด้วยขั้นตอนย่อย 3 ขั้นตอน

1) การเตรียมตัวผู้เข้าร่วม

ขั้นตอนนี้จะช่วยให้ผู้เข้าร่วมตระหนักถึงสถานการณ์ปัจจุบันขององค์กรของตน ความจำเป็นที่จะต้องวางแผน และการกระตุ้นให้เกิดความพร้อมที่จะเข้าสู่กระบวนการวางแผน โดยมีวิธีการ ดังนี้

1.1) นำเสนอผลการศึกษาวิเคราะห์องค์กรในส่วน ภารกิจวัตถุประสงค์ ผลที่เกิดขึ้น และกลยุทธ์ที่ใช้ผ่านมาของกลุ่ม

1.2) ให้ผู้เข้าร่วมคิดค้นหาปัจจัยที่ทำให้เกิดผลเช่นนี้ โดยใช้เทคนิคการเขียนปัจจัยที่คิดได้ลงในกระดาษสี่แผ่นเล็ก แล้วอธิบายความคิดนั้น ๆ ต่อกลุ่ม โดยดำเนินการเช่นนี้กับทุกคน จากนั้นจึงสรุปร่วม ในการนี้อาจให้ผู้เข้าร่วมเป็นผู้สรุป หรือผู้ดำเนินการเป็นผู้สรุปก็ได้

1.3) เมื่อถึงตอนนี้ ผู้เข้าร่วมควรเข้าใจสถานการณ์ของกลุ่มว่ากลุ่มทำอะไรมาบ้าง ทำไมกลุ่มจึงทำอย่างนั้น และกลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด อย่างไร จากความเข้าใจสถานการณ์ของกลุ่มดังกล่าวจะทำให้ผู้เข้าร่วมมีความพร้อมเข้าสู่การวางแผน

2) การวิเคราะห์ปัจจัยภายใน – จุดอ่อน และจุดแข็ง

ขั้นตอนที่ 2 นี้เป็นการให้ผู้เข้าร่วมพิจารณาจุดอ่อนจุดแข็งจากการปฏิบัติงานของกลุ่ม โดยพิจารณาว่าอะไรบ้างที่กลุ่มทำได้ดี อะไรบ้างที่กลุ่มยังทำได้ไม่ดี โดยปฏิบัติตามลำดับขั้นดังนี้

2.1) กระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมคิดถึงการทำงานที่กลุ่มทำได้ดี ซึ่งจะเป็นจุดแข็งของ แล้วเขียนจุดแข็งนั้น ๆ ในกระดาษสี่โดยใช้กระดาษหนึ่งแผ่นต่อหนึ่งข้อ เช่น ใช้กระดาษสี่เขียวสำหรับจุดแข็ง

2.2) ผู้เข้าร่วมแต่ละคนเสนอความคิดของตนตามข้อ 2.1 แล้วกระตุ้นผู้เข้าร่วมอภิปรายข้อเสนอแนะ ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและตัดสินใจว่า ข้อที่นำเสนอเป็นจุดแข็งจริงหรือไม่

2.3) ผู้ดำเนินการนำเสนอจุดแข็งซึ่งได้จากการศึกษาองค์กร (โดยใช้กระดาษสี่เขียนเตรียมไว้ตามข้อ 2.1) พร้อมทั้งให้กลุ่มตรวจสอบความถูกต้องและพิจารณาว่า เป็นจุดแข็งจริงหรือไม่

2.4) นำเอาจุดแข็งจากข้อ 2.2 และ 2.3 ซึ่งผู้เข้าร่วมพิจารณาว่า เป็นจุดแข็งจริง มาสรุปรวม และจัดทำเป็นรายการชุดจุดแข็ง

2.5) ผู้เข้าร่วมให้นำหน้าจุดแข็งแต่ละข้อ โดยพิจารณาจาก “เป็นจุดแข็งที่มีศักยภาพส่งผลกระทบต่อกลุ่ม (Potential impact)” และ “เป็นจุดแข็งที่มีความสำคัญเชิงเปรียบเทียบ (relative important)” โดยใช้เกณฑ์ปริมาณต่ำมาก ต่ำ กลาง สูง สูงมาก จากนั้นนำเอาเกณฑ์นี้มาคำนวณเป็นคะแนนโดยให้ค่า ต่ำมาก = 1, ต่ำ = 2, กลาง = 3, สูง = 4, สูงมาก = 5 แล้วรวมเป็นคะแนนของแต่ละข้อ และให้ค่าเป็นเครื่องหมายบวก (+)

2.6) ดำเนินการเช่นเดียวกันตั้งแต่ข้อ 2.1 – 2.5 ในการวิเคราะห์จุดอ่อน โดยพิจารณาจากการทำงานที่กลุ่มยังทำได้ไม่ดี สำหรับกระดาษสี่ให้ใช้สีต่างกัน เช่น ใช้สีฟ้าสำหรับ

จุดอ่อน ส่วนการให้นำหน้าจุดอ่อนแต่ละข้อจะพิจารณาจาก “เป็นจุดอ่อนที่มีศักยภาพส่งผลกระทบต่อกลุ่ม (potential impact)” และ “เป็นจุดอ่อนที่มีความสำคัญเชิงเปรียบเทียบ (relative important)” เกณฑ์คะแนนยังคงใช้เกณฑ์เดิม แต่ให้ค่าเป็นเครื่องหมายลบ (-)

3) การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก – โอกาสและอุปสรรค

ผู้ดำเนินการเชื่อมโยงผลการศึกษากลยุทธ์กับการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์สังคม เศรษฐกิจ โดยชี้ให้ผู้เข้าร่วมเห็นว่า เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนไป การปรับเปลี่ยนกลยุทธ์เป็นสิ่งจำเป็น จากนั้นกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น และการเปลี่ยนแปลงนั้นจะกระทบต่อกลุ่มและธุรกิจของเขาในเชิงโอกาสหรืออุปสรรค โดยปฏิบัติตามลำดับขั้น ดังนี้

3.1) ผู้ดำเนินการเสนอการคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงซึ่งได้จากการศึกษาวิเคราะห์ห้อง فکر และให้ผู้เข้าร่วมพิจารณาและอภิปรายการคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในระดับหมู่บ้าน ประเทศจนถึง ระดับโลก ในระยะ 5 ปี ข้างหน้า

3.2) กระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมแต่ละคนพิจารณาการเปลี่ยนแปลงนั้น จะกระทบต่อกลุ่มและธุรกิจของเขาในเชิงโอกาสหรืออุปสรรค โดยให้แต่ละคนเขียนข้อพิจารณาของตนในกระดาษสี เช่น โอกาสใช้กระดาษสีเหลืองอุปสรรคใช้กระดาษสีชมพู แล้วให้แต่ละคนนำเสนอข้อพิจารณาของตนและร่วมกันอภิปราย

3.3) ประมวลส่วนที่เป็นผลเชิงบวกเป็นข้อสรุปรวม บางข้ออาจไม่ต้องพิจารณาเมื่อผู้เข้าร่วมเห็นว่า ไม่มีผลกระทบต่อกลุ่มแต่อย่างใด จากนั้นจัดทำเป็นรายการชุดโอกาส

3.4) ผู้เข้าร่วมให้นำหน้าโอกาสแต่ละข้อโดยพิจารณาจาก “เป็นโอกาสที่มีศักยภาพส่งผลกระทบต่อกลุ่ม (Potential attractiveness)” และ “เป็นโอกาสที่มีความเป็นไปได้ของความสำเร็จ (probability of success)” โดยใช้เกณฑ์ปริมาณต่ำมาก ต่ำ กลาง สูง สูงมาก จากนั้นนำเอาเกณฑ์นี้ มาคำนวณเป็นคะแนนโดยให้ค่า ต่ำมาก = 1 , ต่ำ = 2 , กลาง = 3, สูง = 4 , สูงมาก = 5 แล้วรวมเป็นคะแนนของแต่ละข้อ และให้ค่าเป็นเครื่องหมาย บวก (+)

3.5) ประมวลส่วนที่เป็นผลเชิงลบเป็นข้อสรุปรวม พร้อมทั้งจัดทำเป็นรายการอุปสรรค ผู้เข้าร่วมอาจไม่พิจารณาบางข้อซึ่งเห็นว่าไม่มีผลกระทบต่อกลุ่มแต่อย่างใด

3.6) ผู้เข้าร่วมให้นำหน้าอุปสรรคแต่ละข้อ โดยพิจารณาจาก “เป็นอุปสรรคที่มีศักยภาพรุนแรงต่อกลุ่ม (potential severity)” และ “เป็นอุปสรรคที่มีความเป็นไปได้ของการเกิดขึ้น (probability of occurrence)” ทั้งนี้ใช้เกณฑ์คะแนนเช่นเดียวกัน แต่ให้ค่าเป็นเครื่องหมายลบ (-) เมื่อการประชุมปฏิบัติการครั้งที่ 1 เสร็จสิ้น จะเว้นระยะเวลา เพื่อให้ผู้เข้าร่วมได้ผ่อนคลายขณะเดียวกันผู้ดำเนินการมีเวลาจัดการกับข้อมูล และเตรียมการแสดงข้อมูลต่าง ๆ เช่น ทำกราฟแสดงนำหน้าจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคของกลุ่ม

การประชุมปฏิบัติการครั้งที่ 2 : การสร้างกลยุทธ์ทางเลือก

การประชุมปฏิบัติการครั้งที่ 2 เป็นการสร้างกลยุทธ์ทางเลือก ประกอบด้วย ขั้นตอนย่อย 2 ขั้นตอน

1) การกำหนดภารกิจและวัตถุประสงค์ของกลุ่ม

ขั้นตอนนี้เป็นการกำหนดภารกิจและวัตถุประสงค์ของกลุ่มให้มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเศรษฐกิจซึ่งจะเกิดขึ้นในระยะ 5 ปีข้างหน้า การกำหนดภารกิจและวัตถุประสงค์มีขั้นตอน ดังนี้

1.1) กระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมคิดว่า ในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นในอนาคต กลุ่มของตนจะเป็นอย่างไร หรือจะเป็นลักษณะใด

1.2) จากนั้นให้ผู้เข้าร่วมช่วยกันกำหนดและเขียนภารกิจของกลุ่ม

1.3) ผู้เข้าร่วมช่วยกันกำหนดและเขียนวัตถุประสงค์ของกลุ่ม

2) การสร้างกลยุทธ์ทางเลือก

ขั้นตอนนี้เป็นการสร้างกลยุทธ์ที่เป็นทางเลือก ซึ่งกลุ่มต้องพิจารณาและตัดสินใจเลือกใช้เป็นแนวทางปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มการสร้างกลยุทธ์ทางเลือกกระทำในขอบเขตจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคของกลุ่ม โดยใช้วิธีการเรียกว่า SWOT matrix ดังนี้

2.1) แยกจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคตามประเภทหน้าที่ของกลุ่ม ในที่นี้ แยกเป็นการบริหารบุคคล การเงิน การผลิต และการตลาด

2.2) คัดเฉพาะจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคที่มีคะแนนสูง ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ ส่วนจุดอ่อน จุดแข็งที่มีคะแนน ต่ำจะไม่นำมาพิจารณา แต่สามารถย้อนกลับไปพิจารณาปัจจัยที่มีคะแนน ต่ำได้

2.3) เรียงจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคตามลำดับคะแนนโดยจำแนกตามการบริหารบุคคล การเงิน การผลิต และการตลาด

2.4) สร้างตาราง matrix ของแต่ละประเภท โดยจุดแข็งและจุดอ่อนที่เรียงคะแนนไว้แล้วอยู่ในแนวนอน และโอกาสและอุปสรรคที่เรียงคะแนนไว้แล้วอยู่ในแนวตั้ง

2.5) สร้างกลยุทธ์ทางเลือกในการบริหารบุคคลโดยใช้จุดแข็งของกลุ่มไปช่วงชิงโอกาสที่คาดว่าจะเกิดขึ้น โดยใช้วิธีการจับคู่ระหว่างจุดแข็งและโอกาส หากคู่ใดเกิดความสอดคล้องที่เรียงในที่นี้ว่า “ปัง” ก็ทำการบันทึกกลยุทธ์ทางเลือกนั้นไว้ ในการจับคู่นั้นอาจใช้จุดแข็งหรือโอกาสมากกว่าหนึ่งข้อก็ได้ หรืออาจใช้เพียงอย่างเดียวก็ได้ หรือบางข้ออาจไม่ทำให้เกิดกลยุทธ์ และกลยุทธ์ทางเลือกในส่วนนี้ เรียกว่ากลยุทธ์จุดแข็ง-โอกาส

2.6) สร้างกลยุทธ์ทางเลือกในการบริหารบุคคลโดยใช้จุดแข็งของกลุ่มเสี่ยง อุปสรรคที่คาดว่าจะเกิดขึ้น โดยใช้วิธีการจับคู่ระหว่างจุดแข็งและอุปสรรค หากคู่ใดเกิดความ สอดคล้องที่เรียกในที่นี้ว่า “ปัง” ก็ทำการบันทึกกลยุทธ์ทางเลือกนั้นไว้ ในการจับคู่นั้นอาจใช้จุด แข็งหรืออุปสรรคมากกว่าหนึ่งข้อก็ได้ หรืออาจจะใช้เพียงอย่างเดียวก็ได้ หรือบางข้ออาจไม่ทำให้ เกิดกลยุทธ์ และกลยุทธ์ทางเลือกในส่วนนี้ เรียกว่า กลยุทธ์จุดแข็ง-อุปสรรค

2.7) สร้างกลยุทธ์ทางเลือกในการบริหารบุคคลโดยใช้โอกาสที่คาดว่าจะ เกิดขึ้นของกลุ่มมาแก้ไขจุดอ่อน โดยใช้วิธีการจับคู่ระหว่าง จุดอ่อนและโอกาส หากคู่ใดเกิดความ สอดคล้องที่เรียกในที่นี้ว่า “ปัง” ก็ทำการบันทึกกลยุทธ์ทางเลือกนั้นไว้ ในการจับคู่นั้นอาจใช้ จุดอ่อนหรือโอกาสมากกว่าหนึ่งข้อก็ได้ หรืออาจจะใช้เพียงอย่างเดียวก็ได้ หรือบางข้อก็ไม่ทำให้ เกิดกลยุทธ์ กลยุทธ์ทางเลือกในส่วนนี้ เรียกว่า กลยุทธ์จุดอ่อน – โอกาส

2.8) สร้างกลยุทธ์ทางเลือกในการบริหารบุคคลโดยการลดจุดอ่อนของกลุ่ม และเสี่ยงอุปสรรคที่คาดว่าจะเกิดขึ้น โดยใช้วิธีการจับคู่ระหว่างจุดอ่อนและอุปสรรค หากคู่ใดเกิด ความสอดคล้องที่เรียกในที่นี้ว่า “ปัง” ก็ทำการบันทึกกลยุทธ์ทางเลือกนั้นไว้ใน การจับคู่นั้นอาจใช้ จุดอ่อนหรืออุปสรรคมากกว่าหนึ่งข้อก็ได้ หรืออาจจะใช้เพียงอย่างเดียวก็ได้ หรือบางข้อก็ไม่ทำ ให้เกิดกลยุทธ์ กลยุทธ์ทางเลือกในส่วนนี้ เรียกว่า กลยุทธ์ จุดอ่อน – อุปสรรค

2.9) เมื่อถึงขั้นนี้ จะได้กลยุทธ์ทางเลือกทั้ง 4 แบบนี้ คือกลยุทธ์จุดแข็ง – โอกาส กลยุทธ์จุดแข็ง-อุปสรรค กลยุทธ์จุดอ่อน – อุปสรรค

2.10) เมื่อการประชุมปฏิบัติการ ครั้งที่ 2 เสร็จสิ้น ควรเว้นระยะเวลา เพื่อให้ ผู้เข้าร่วมได้ผ่อนคลาย ขณะเดียวกัน ผู้ดำเนินการมีเวลาจัดกลุ่มกลยุทธ์ ทางเลือกที่ซ้ำและรวมกล ยุทธ์ทางเลือกที่อยู่ในเรื่องเดียวกันให้เป็นกลุ่ม ก่อนเพื่อเตรียมเสนอในการประชุมปฏิบัติการ ครั้งที่ 3

การประชุมปฏิบัติการครั้งที่ 3 : การปรับปรุงและประเมินกลยุทธ์ทางเลือก

ในกรณีที่น่าจะพบว่า ผู้เข้าร่วมคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเศรษฐกิจที่จะมี ผลกระทบต่อการดำเนินงานของกลุ่มได้ไม่กว้างขวางนัก ผู้ดำเนินการมีความจำเป็นต้องจัด กระบวนการเสริมความรู้หรือข้อมูล โดยอาจเชิญบุคคลที่มีข้อมูลหรือความรู้ นั้น ๆ มาเป็นวิทยากร เพื่อขยายความคิดหรือมุมมองที่กว้างขวางขึ้น สำหรับการประชุมปฏิบัติการครั้งที่ 3 มีขั้นตอนย่อย 6 ขั้นตอน ดังนี้

1) การจัดการกระบวนการเสริมข้อมูล

จากผลการประชุมปฏิบัติการครั้งที่ 2 ผู้ดำเนินการควรทราบแล้วว่าผู้เข้าร่วมยังขาดข้อมูลในส่วนตัว ควรจะเพิ่มข้อมูลในด้านใด ซึ่งในการนี้ผู้ดำเนินการจะติดต่อวิทยากรมาบรรยาย วิเคราะห์ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเศรษฐกิจในอนาคต หรือผู้ดำเนินการและผู้เข้าร่วมอาจช่วยกันหาข้อมูลเพิ่มเติม แล้วนำมาวิเคราะห์ร่วมกันก็ได้

2) การปรับปรุงกลยุทธ์ทางเลือก

ผู้เข้าร่วมทำการปรับปรุงกลยุทธ์ทางเลือก โดยวิเคราะห์โอกาสและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นกับกลุ่มเพิ่มเติม แล้วสร้างกลยุทธ์ทางเลือกเพิ่มขึ้นจากนั้นนำเอากลยุทธ์ทางเลือกที่สร้างไว้แล้วและกลยุทธ์ที่เพิ่งได้มาสรุปเป็นกลยุทธ์ทางเลือกชุดใหม่

3) การประเมินกลยุทธ์ทางเลือก

ผู้เข้าร่วมทำการประเมินกลยุทธ์ทางเลือกทั้งหมด กลยุทธ์ทางเลือกที่ผ่านการประเมินแล้วจะเป็นกลยุทธ์ที่นำไปปฏิบัติต่อไป ทั้งนี้ การประเมินกลยุทธ์ทางเลือกจะกระทำ 2 ขั้นตอน คือ

3.1) พิจารณาและตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างกลยุทธ์ทางเลือกกับวัตถุประสงค์ของกลุ่ม โดยคาดว่าเมื่อนำกลยุทธ์ทางเลือกใด ๆ ไปปฏิบัติ แล้วจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มได้

3.2) ประเมินโดยการใช้เกณฑ์ 3 ประการ คือ มีความเหมาะสม หรือๆไม่ เป็นไปได้หรือไม่ และยอมรับกันหรือไม่ ทั้งนี้อาจมีกลยุทธ์ทางเลือกที่ไม่ผ่านเกณฑ์ทั้ง 3

4) การจัดลำดับความสำคัญของกลยุทธ์

ผู้เข้าร่วมจัดลำดับความสำคัญของกลยุทธ์ โดยการจับคู่เปรียบเทียบที่ละคู่ทุกกลยุทธ์ ในแต่ละคู่กลยุทธ์ที่เปรียบเทียบกัน กลยุทธ์ที่สำคัญกว่าจะถูกให้เครื่องหมายไว้ เช่น กลยุทธ์ที่หนึ่งเปรียบเทียบกับกลยุทธ์ที่สอง หากกลยุทธ์ที่หนึ่งสำคัญกว่ากลยุทธ์ที่สอง ก็จะทำเครื่องหมายไว้ที่กลยุทธ์ที่หนึ่ง จากนั้น ดำเนินการเปรียบเทียบกลยุทธ์ที่หนึ่งกับสาม, สี่, ... จนกระทั่งเสร็จสิ้นการเปรียบเทียบทุกคู่ จึงรวมคะแนนของเครื่องหมายที่กลยุทธ์แต่ละข้อได้รับ กลยุทธ์ที่ได้คะแนนมากที่สุดจะเป็นกลยุทธ์ที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก และกลยุทธ์ที่ได้คะแนนมากที่สุดจะเป็นกลยุทธ์ที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก และกลยุทธ์ที่มีคะแนนรองลงไป ก็จะเป็นกลยุทธ์ที่มีความสำคัญอันดับสอง เป็นลำดับไป ทั้งนี้การจับคู่เปรียบเทียบกลยุทธ์กระทำตามการจำแนกประเภทของกลยุทธ์

5) การจัดลำดับความสำคัญของกลยุทธ์โดยสมาชิก

ผู้เข้าร่วมเสนอกกลยุทธ์ที่ยังไม่ได้จัดลำดับความสำคัญให้แก่สมาชิกของกลุ่ม แล้วเปิดให้สมาชิกซักถาม อภิปราย และเสนอความเห็นเพิ่มเติม เมื่อซักถามเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็ให้สมาชิกจัดลำดับความสำคัญตามวิธีของขั้นตอนที่ผ่านมา หากกลุ่มมีสมาชิกมาก อาจคัดตัวแทนหรือ สุ่มตัวแทนของสมาชิกก็ได้ แต่หากสมาชิกไม่มากนัก การประชุมสมาชิกทั้งหมดก็สามารถกระทำ ได้ ขั้นตอนนี้อธิบายให้สมาชิกมีส่วนร่วมในกระบวนการวางกลยุทธ์และมีความเข้าใจกลยุทธ์ (แผนงานของกลุ่ม) ซึ่งทำให้เขาเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีพันธะผูกพันกับกลุ่มมากขึ้น

6) การพิจารณาขั้นสุดท้ายของการจัดลำดับความสำคัญของกลยุทธ์

ผู้เข้าร่วมพิจารณาการเปรียบเทียบลำดับความสำคัญของสมาชิกและผู้เข้าร่วม เพื่อหาข้อสรุปสุดท้ายของการลำดับความสำคัญของกลยุทธ์ เมื่อจัดทำข้อสรุปเสร็จแล้ว กลุ่มจะได้ แผนงานกลยุทธ์ซึ่งกลุ่มจะใช้เป็นแนวทางในการทำงานของกลุ่มต่อไป

ตอนที่ 8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากสันติพิสัยยังใหม่ต่อวงการวิชาการ และ เป็นการประยุกต์ ยึดถือคุณค่า สันติภาพ เป็นเป้าประสงค์แนวทาง และมีการศึกษาเรื่องต่าง ๆ ในหลายระนาบและต่างระดับ จึงอาจ ทำให้ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ “สันติพิสัย” มีน้อยอยู่ และ ส่วนใหญ่มีลักษณะคาบเกี่ยวกับสันติ ศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทย แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้พยายามศึกษารวบรวม ผลงานวิจัยที่ใกล้เคียงมาเสนอประกอบไว้ในที่นี้เป็นสังเขปดังต่อไปนี้

3.1 งานวิจัยในประเทศไทย

วาริ พิศาลภทรคุณ, 2531 ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การทดลองจัดกิจกรรม ส่งเสริมสันติภาพสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่า นักเรียนมีเจตคติทางสันติภาพหลังการทดลอง สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และพบว่านักเรียนหญิงมีเจตคติทาง สันติภาพสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

จิตติ สุวรรณิก, 2528 ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของ สหประชาชาติ ในการลดและควบคุมอาวุธ : ศึกษากรณีอาวุธตามแบบและอาวุธนิวเคลียร์ พบว่าสหประชาชาติ เป็นองค์การที่ใหญ่ที่สุดในโลกและมีบทบาทหลายด้านเพื่อส่งเสริมสันติภาพแลความมั่นคง ระหว่างประเทศ บทบาทที่สำคัญประการหนึ่งได้แก่ ความพยายามในการลดและควบคุมอาวุธ ซึ่งเป็นบทบาทที่เก่าแก่ แม้ว่าสหประชาชาติจะประสบความสำเร็จในเชิงรูปธรรมหลายเรื่อง เช่น การ ประกาศปฏิญญา หรือการจัดทำสนธิสัญญาต่าง ๆ ซึ่งแสดงออกถึงความสนับสุนนอย่างท่วมท้น

ของสมาชิกสหประชาชาติต่อบทบาทขององค์การ ฯ ในด้านนี้ แต่บทบาทของสหประชาชาติดังกล่าวก็ประสบอุปสรรคหลายประการ โดยเฉพาะจากประเทศอภิมหาอำนาจเมื่ออภิมหาอำนาจเหล่านั้นแต่ละฝ่ายกลัวว่าตนจะเป็นฝ่ายเสียเปรียบหากยอมให้สหประชาชาติดำเนินบทบาทต่อไป

การที่ประเทศอภิมหาอำนาจไม่ให้ความร่วมมือไม่ว่าจะโดยสาเหตุใดก็ตามที่ ย่อมทำให้การดำเนินบทบาทของสหประชาชาติประสบภาวะขงักงันในทันที เพราะการดำเนินบทบาทดังกล่าวย่อมต้องได้รับความเห็นชอบจากอภิมหาอำนาจ ซึ่งเป็นตัวแกนอยู่ในทุกเรื่อง ความร่วมมือของอภิมหาอำนาจจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการดำเนินการในเรื่องการลดและความคุมอาวุธของสหประชาชาติ ในเมื่อโดยข้อเท็จจริงการแข่งขันทางด้านอาวุธและการผลิตอาวุธเกือบทั้งหมดผูกขาดโดยประเทศอภิมหาอำนาจ

ในปัจจุบันแม้บทบาทของสหประชาชาติในด้านนี้จะชะงักงันในหลายเรื่อง แต่สหประชาชาติก็พยายามหาทางแก้ไขและเพิ่มเติมความพยายามอยู่ตลอดเวลา อย่างไรก็ตาม สหประชาชาติก็พยายามหาทางแก้ไขและเพิ่มเติมความพยายามอยู่ตลอดเวลา อย่างไรก็ตามบทบาทดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยระยะเวลา ซึ่งคงไม่สามารถแก้ไขคล่องไปได้ในระยะเวลาอันสั้น

อ้อยทิพย์ วิสิทธิ์วงศ์, 2529 ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาเขตแดนทางทะเลระหว่างไทยกับมาเลเซีย (ค.ศ. 1970 – 1979) วิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการค้าความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ พบว่า มีปัจจัยสภาพแวดล้อมประหนึ่งที่เป็นสาเหตุเบื้องต้นของความขัดแย้ง เกี่ยวกับการแบ่งเขตแดนทางทะเลระหว่างไทยกับมาเลเซีย คือ สภาพที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศทั้งสองในลักษณะที่มีชายฝั่งทะเลประชิดติดกัน ในน่านน้ำของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อันเป็นอาณาบริเวณของแหล่งสะสมทรัพยากรทางทะเลแห่งหนึ่งของโลก ซึ่งเป็นตัวกำหนดให้ไทยกับมาเลเซียมีผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเลจากสิ่งที่อยู่ในพื้นที่แห่งเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตาม ในขณะที่เดียวกันการมีความสัมพันธ์อันดีในระดับทวิภาคีระหว่างไทยกับมาเลเซีย ซึ่งรวมไปถึงการเป็นประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยกัน และสถานการณ์ทางการเมืองของภูมิภาคในส่วนที่เกี่ยวกับสถานการณ์ในอินโดจีน(ค.ศ. 1970-1979) ซึ่งมีแนวโน้มเป็นภัยคุกคามร่วมกันของไทยกับมาเลเซีย ก็เป็นปัจจัยสภาพแวดล้อมที่เข้ามาควบคุมความขัดแย้งนั้น และทำให้ปัญหาเขตแดนทางทะเลระหว่างไทยกับมาเลเซียปรากฏออกมาในลักษณะของการแปรเปลี่ยนสิ่งที่เป็นความขัดแย้งให้กลายเป็นความร่วมมือเพื่อการแก้ไขปัญหาได้ด้วยการเจรจาทำความตกลงกันโดยสันติเสมอมา จนกระทั่งการพิจารณาแก้ไขปัญหาดังกล่าวเสร็จสิ้นลงไปด้วยการรวมขอมผ่อนปรนกันได้ในที่สุด

เมตตา กฤตวิทย์ และพัชนี เชยจรรยา, 2530 ได้ทำการประเมินผลสื่อ เพื่อสร้างแนวคิดด้านสันติภาพแก่เด็กและเยาวชนพบว่า สื่อมีได้มีอิทธิพลโดยตรงต่อแนวคิดเรื่องสันติภาพของเด็ก แต่อายุกับที่ตั้งของโรงเรียนมีผลต่อแนวคิดของเด็กอยู่มาก

ลลิตา ฤกษ์สำราญ, 2515 ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความขัดแย้งระหว่างผู้ใหญ่และผู้เยาว์ : มโนภาพของควมมีอาวุโสในสังคมไทย พบว่า บุคลิกภาพน่าจะเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างคนละรุ่นกัน แต่ไม่ใช่ว่าควมมีอาวุโสและลักษณะอาชีพ

สุภา มาลากุล และคณะ, 2530 ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนอาชีวศึกษา พบว่า เด็กอายุน้อยที่สุด ก้าวร้าวมากที่สุด โดยทั่วไปเด็กอายุน้อยมีความคับข้องใจสูงในทุกด้านมีความรู้สึกในความเป็นหมู่พวกสูงสุด เด็กที่ก้าวร้าวมากที่สุด ไม่ได้เป็นเด็กที่มีวิชาชีพนแผนกที่ต้องใช้ร่างกาย แต่กลับเป็นพวกที่ใช้สมอง และไม่มีโอกาสจะออกแรงทางกาย เพื่อลดความคับข้องใจอันเป็นการลดควมก้าวร้าวไปในตัว

พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุษย์ และคณะ, 2530 ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องผลของรายการโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ต่อพฤติกรรมก้าวร้าวในวัยรุ่น อย่างเข้าสู่วัยรุ่นพบว่า ถ้าพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม ก็ยังอาจพูดได้ว่ารายการโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์นั้นมีผลทำให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 22 กลุ่ม ก้าวร้าวขึ้นกว่าเดิม แต่เนื่องด้วยการจัดกระทำนี้ใช้เวลาเพียง 30 วัน ฉะนั้นความก้าวร้าวที่เกิดขึ้นจึงยังอาจไม่เห็นได้ชัด ถ้าเด็กวัยเข้าวัยรุ่นต้องอยู่กับสื่อมวลชนที่มีการแสดงออก ซึ่งความก้าวร้าวสูงเช่นนี้ พฤติกรรมก้าวร้าวอาจเกิดขึ้นในเด็กอย่างเด่นชัดได้

เรื่องศรี จุลละจินดา และคณะ, 2529 ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นเรื่องสันติภาพในทัศนะของบรรณารักษ์ พบว่า ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า สันติภาพหมายถึง การอยู่ร่วมกันโดยสงบและปรารถนาดีต่อกัน จำนวนรองลงมาคิดว่าเป็น การไม่มีสงคราม ไม่มีการใช้กำลังระหว่างประเทศและคือความสงบ มีจำนวนน้อยมากที่สนับสนุนความหมายที่ว่า คือ สภาวะที่มนุษย์อยู่ร่วมกัน ภายใต้ความเกรงกลัวอำนาจของกันและกัน

จรรยา สุวรรณทัต, 2530 ได้ทำการวิเคราะห์ห้บทเรียงความต่างๆของเด็ก ซึ่งมีอายุในช่วง 6-12 ปี เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์เชิงสันติภาพของเด็กไทย ผลการวิเคราะห์พบว่า เด็กได้แสดงความคิดที่ต้องการช่วยเหลือและแก้ปัญหาของส่วนรวมอยู่ในระดับสูงมาก ทั้งๆที่โดยลักษณะพัฒนาการตามวัยของเด็กแล้ว เด็กมักจะยังนึกถึงตัวเองเป็นหลักอยู่ หากสาระเนื้อหาของเรียงความที่เด็กเขียนกลับสะท้อนให้เห็นการเน้นในเรื่องสันติภาพ และความสงบสุขของชาวโลกเป็นสำคัญ

ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, 2530 ได้ศึกษาสันติภาพกับความคิดของเด็กยากจน ซึ่งจากการศึกษาเฉพาะกรณีเด็กยากจนในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า เด็กๆ จากหมู่บ้านอันแร้นแค้นของศรีสะเกษไม่น้อยที่ขาดสารอาหาร มิใช่สัดส่วนของการบริโภคอาหารไม่ถูกต้องแต่เป็นเพราะว่าไม่มีอาหารจะบริโภค ในด้านความคิดของเด็กพบว่า เด็กส่วนใหญ่นำเสนอแนวคิดของตนอย่างมีเหตุมีผล เป็นบุคคลที่คิดได้ ความรุนแรงทางตรงกับความรุนแรงเชิงโครงสร้าง อันได้แก่ ความอดอยากขาดอาหาร เป็นความรุนแรงเหมือนกัน คำยืนยันนี้มาจากเด็กเล็กๆ กลุ่มหนึ่งที่เกิดและเติบโตอยู่ท่ามกลางความรุนแรงเชิงโครงสร้าง เด็กมองเห็นภาพผลของความรุนแรงทางตรงแต่เห็นภาพนั้นเป็นผลของความรุนแรงเชิงโครงสร้าง ปรากฏการณ์ที่เด็กมองเห็นภาพความรุนแรงทั้งสองมิติว่าเป็นเรื่องเดียวกัน เท่ากับดอกขี้กิ้งก่าในเชิงทฤษฎีที่สามารถจะพิจารณาปัญหา ความอดอยากยากจนว่าเป็นปัญหาความรุนแรงเชิงโครงสร้างได้ และในแง่นี้ความอดอยากยากจนก็เป็นส่วนหนึ่งของแนวคิดเรื่องสันติภาพที่มีทักษะเชิงโครงสร้างเป็นฐานอยู่ได้

การวิจัยชิ้นนี้ได้สะท้อนปัญหาพื้นฐานในสังคมไทย คือ ปัญหาความอดอยากยากจนได้ช่วยให้ประจักษ์ในศักยภาพทางความคิดของเด็กๆ ในชนบทที่ยากจนแร้นแค้นดังกล่าว และได้เพิ่มความมั่นใจในการมองปัญหาจากแนวคิดสันติภาพที่กว้างขวาง โดยมีประเด็นความรุนแรงเชิงโครงสร้างเป็นแกนสำคัญ ซึ่งช่วยให้เข้าใจทั้งความคิดของเด็กๆ จากชนบทที่ยากจนของศรีสะเกษได้อย่างมีความหมายควบคู่ไปกับทฤษฎีสันติภาพในเวลาเดียวกัน

กล่าวโดยสรุป งานวิจัยเรื่องสันติภาพในประเทศไทย ส่วนใหญ่ศึกษาในเด็กประถมและวัยรุ่น ยังไม่มีการศึกษาในนิสิตนักศึกษาไทยอย่างจริงจัง สิ่งที่น่าสนใจนำไปศึกษาวิจัยก็คืออายุกับที่ตั้งของโรงเรียนส่งผลต่อแนวคิดด้านสันติภาพของเด็ก และสาเหตุของความขัดแย้งระหว่างคนเกิดจากบุคลิกภาพเป็นสำคัญ ถ้าเข้าใจบุคลิกภาพของตนเองและผู้อื่นก็น่าจะช่วยลดปัญหาความขัดแย้งและความรุนแรงได้ ดังนั้นการศึกษาในเรื่องคุณลักษณะและบุคลิกภาพเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในบุคคลจะช่วยส่งเสริมให้เกิดสันติภาพทั้งในระดับบุคคลและสังคมส่วนรวม

3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ริชาร์ด เวนเดล ฟอกก์ (Fogg, 1973) ได้ศึกษาผลกระทบบางประการของการสอนวัยรุ่นด้วยวิธีการสร้างสรรค์ และสันติวิธี เพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งของนานาชาติ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาดอนปลาย 63 โรงเรียน โดยมี จุดประสงค์ 1. การไม่นิยมความรุนแรง 2. การลดความตึงเครียด 3. การขจัดความขัดแย้ง 4. การสร้างแนวคิดเพื่อจุดประสงค์แห่งสันติภาพ ผลปรากฏว่า วิธีการสอนดังกล่าวนอกจากจะช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการส่งเสริมสันติภาพแล้ว ยังช่วยให้นักเรียนยอมรับสภาพของตนเองอีกด้วย และที่สำคัญที่สุดคือ การยอมรับในวิธีการสอน

ดังกล่าวของนักเรียน โดยการที่มีนักเรียนจำนวน 2 ใน 3 กำหนดว่า วิธีการส่งเสริมสันติภาพที่พวกเขาใช้ คือ วิธีที่พวกเขาถนัด และวิธีที่เกิดจากความคิดอย่างอิสระของตน นำเอาวิธีการสอนดังกล่าวไปใช้ในการลดความตึงเครียด โดยให้ความสนใจผู้อื่น (หรือใส่ใจต่อสิ่งที่ผู้อื่นชอบ) และในกลุ่มทดลองมีความสนใจเหตุการณ์ต่าง ๆ ของนานาชาติมากกว่ากลุ่มควบคุมกลุ่มนักเรียนใจแคบมีความเข้าใจและมีทักษะในการส่งเสริมสันติภาพน้อยกว่ากลุ่มนักเรียนใจกว้าง แต่ นักเรียนใจแคบก็มีความพร้อมที่จะยอมรับวิธีการสอนดังกล่าวมากกว่า

เดวิด คลาร์ก วูลแมน (Woolman, 1984) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาและสถานะของโลกตามแนวความคิดของ โจฮัน กัลป์ตุง และนักปฏิรูปนิยมชาว อเมริกัน จำนวน 9 คน ปรากฏว่า กัลป์ตุง เห็นว่า โครงสร้างทางสังคม 9 ประการมีความจำเป็นสำหรับสันติศึกษา คือ โอกาสการเจริญของบุคคล พหุสภาวะ ความเสมอภาค ความเจริญทางเศรษฐกิจสังคม ความมั่นคง ความเป็นธรรม การมีส่วนร่วม การมีวิถีชีวิตที่เลือกได้และการรู้จักประเมินความสามารถในระดับสูง กัลป์ตุง เห็นว่า เงื่อนไขหรือโครงสร้างเหล่านี้จำเป็นต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานทางการศึกษาในด้านต่าง ๆ คือ ด้านความหลากหลายของสังคม ความเสมอภาค สถานภาพที่ไม่เหลื่อมล้ำ การฝึกฝนความสามารถพื้นฐานในการผลิตความซื่อสัตย์ในตนเอง การมีอิสรภาพในการปฏิบัติ มีความรู้ ความเป็นเอกภาพ ตระหนักถึงสภาพความเป็นจริงของโลกปัจจุบัน มีปฏิริยาต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมยึดถือค่านิยมที่ไม่ชั่วช้า เป็นการสร้างสรรคและการแบ่งเบาช่วยเหลือและเปิดโอกาสกว้างให้ตนเองด้านการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ซึ่ง นักปฏิรูปนิยมเห็นด้วยกับแนวคิดของ กัลป์ตุง ในด้านความจำเป็นต้องมีการศึกษามารองรับโครงสร้างดังกล่าว และเห็นว่าโรงเรียนไม่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความสำนึกแห่งตนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ความคิดสร้างสรรค์ ความเสมอภาค การผสมผสานประชาธิปไตยการผสมผสานความรู้ การมีพันธกรณีต่อการเมืองการปกครองที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม กัลป์ตุง ชอบสิ่งต่าง ๆ ที่จะนำมาซึ่งการส่งเสริมความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์ และความมีอิสระ ส่วนนักปฏิรูปนิยมชอบที่จะให้มีการปฏิรูปวัฒนธรรม ปฏิริยาส่วนบุคคล การเปลี่ยนแปลงที่ต่อเนื่อง และใช้หลักสูตรของการศึกษา เป็นเครื่องมือนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง แต่อย่างไรก็ตาม กัลป์ตุง ก็ให้ความสำคัญด้านจุดหมายมากกว่าด้านวิธีการ กล่าวโดยสรุปงานวิจัยในต่างประเทศมีการส่งเสริมให้โรงเรียนมัธยมปลูกฝังค่านิยมใฝ่สันติ เช่น การไม่นิยมความรุนแรง การขจัดความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ด้วยสันติวิธี นอกจากนี้มีความสนใจ (จุดหมาย) ศึกษาสันติภาพในเชิงโครงสร้างทางสังคมโดยใช้การศึกษา(วิธีการ) ช่วยปลูกฝังสำนึกในตัวตน แต่ไม่มีการศึกษาในเรื่องสันติพิสัยในระดับอุดมศึกษา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการนำเสนอแบบสันติพิสัยในนิสิตนักศึกษาไทยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจเกณฑ์ปกติของสันติพิสัยในนิสิตนักศึกษาไทย 1) นำเสนอแบบสันติพิสัยสำหรับนิสิตนักศึกษาไทย 2) นำเสนอกลยุทธ์ในการพัฒนาสันติพิสัยในนิสิตนักศึกษาไทย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระดับปริญญาตรีทั่วประเทศโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) จากสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน การสุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างประชากร ดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐจำนวน 76 สถาบัน และสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนที่เป็นมหาวิทยาลัยจำนวน 33 สถาบัน โดยมีจำนวนนักศึกษาชั้นปีที่ 1 รวม 506,361 คน นักศึกษาชั้นปีที่ 2 รวม 597,910 คน นักศึกษาชั้นปีที่ 3 รวม 549,235 คน นักศึกษาชั้นปีที่ 4 รวม 506,054 คน รวมนักศึกษา ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-4 จำนวนทั้งสิ้น 2,159,560 คน ซึ่งเป็นจำนวนประชากรที่ทำการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยใช้ตารางการกำหนดขนาดประชากรของยามานะ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ความคลาดเคลื่อนที่ 0.04 ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมคือ 1,406 คน

การสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนที่เท่ากัน จะช่วยควบคุมตัวแปร โดยกำหนดว่าในภูมิภาคหนึ่งจะเก็บ 320 คน เมื่อรวมทั้ง 5 ภูมิภาคแล้วจะได้ 1,600 คน ซึ่งมากกว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากตารางของยามานะ และก็จะช่วยให้เกิดความคลาดเคลื่อนของข้อมูลน้อยลง

ในหนึ่งภูมิภาคจะทำการสุ่มมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ที่เปิดสอนทั้ง 4 กลุ่มสาขาวิชา เพื่อควบคุมตัวแปรเรื่องขนาดของมหาวิทยาลัย โดยสุ่มภูมิภาคละ 2 มหาวิทยาลัย รัฐ 1 แห่ง เอกชน 1 แห่ง รวม 10 มหาวิทยาลัย

ในแต่ละมหาวิทยาลัยแบ่งสัดส่วนของกลุ่มสาขาวิชาเป็น 4 กลุ่มสาขาวิชา (ตามเกณฑ์ สกอ.) คือ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ กลุ่มสาขาวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กลุ่มสาขาวิชา มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และกลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ เพื่อควบคุมตัวแปรสาขาวิชาที่ต่างกันในแต่ละภาค ทำการสุ่มคณะจะได้ กลุ่มสาขาวิชาละ 1 คณะ ดังนั้นจะสุ่มได้ มหาวิทยาลัยละ 4 คณะ คณะละ 40 คน รวมเป็นมหาวิทยาลัยละ 160 คน

การสุ่มชั้นปีคณะละ 40 คน จะได้ชั้นปีละ 10 คน ดังนั้นมหาวิทยาลัยละ 4 คณะ จึงเก็บข้อมูล 160 คนต่อหนึ่งมหาวิทยาลัย การสุ่มเพศชาย,หญิง ในหนึ่งมหาวิทยาลัยจะสุ่มเป็นชาย 80 คนและหญิง 80 คน ซึ่งภูมิภาคละ 2 มหาวิทยาลัย จึงเก็บข้อมูลภูมิภาคละ 320 คน 5 ภูมิภาค รวมเป็น 1,600 คน

ตารางที่ 3.1 การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling)

ที่ตั้งของสถาบันตามภูมิภาค	ประเภทสถาบัน	มหาวิทยาลัย	กลุ่มสาขาวิชา				4 สาขา (4x40) รวม	ชั้นปี				4 ชั้นปี 4 สาขา (4x4x10) รวม	เพศ		2 เพศ 4 ชั้นปี 4 สาขา 5 คน (2x4x4x5) รวม
			วิทยาศาสตร์สุขภาพ	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	บริหารธุรกิจ		ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 4		ชาย	หญิง	
ภาคเหนือ	รัฐ	160	40	40	40	40	160	10	10	10	10	160	5	5	160
	เอกชน	160	40	40	40	40	160	10	10	10	10	160	5	5	160
ภาคกลาง	รัฐ	160	40	40	40	40	160	10	10	10	10	160	5	5	160
	เอกชน	160	40	40	40	40	160	10	10	10	10	160	5	5	160
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	รัฐ	160	40	40	40	40	160	10	10	10	10	160	5	5	160
	เอกชน	160	40	40	40	40	160	10	10	10	10	160	5	5	160
ภาคใต้	รัฐ	160	40	40	40	40	160	10	10	10	10	160	5	5	160
	เอกชน	160	40	40	40	40	160	10	10	10	10	160	5	5	160
รวม		1,600					1,600					1,600			1,600

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเครื่องมือที่นักวิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นเครื่องมือที่นักวิจัยได้พัฒนาขึ้นให้เหมาะสมกับการวิจัยในครั้งนี้ อันประกอบด้วย

1. แบบวิเคราะห์เอกสาร เป็นการนำแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยจากเอกสาร ตำรา วารสาร บทความวิชาการทั้งจากในหนังสือและจากอินเทอร์เน็ตด้วยการสร้างแบบวิเคราะห์เอกสารตามตารางที่ 1 คือการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการและองค์ประกอบสันติพิสัย แบบวิเคราะห์เอกสารตารางที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ความหมายของคำที่ซ้ำหรือมีความหมายเดียวกันในสารบบ UNESCO 1996 และ 1998แบบวิเคราะห์เอกสารตารางที่ 3 เป็นการวิเคราะห์ความหมายของคำที่ได้จากแนวคิดเรื่องสันติศึกษาแบบวิเคราะห์เอกสารตารางที่ 4 เป็นการวิเคราะห์ความหมายของคำที่ได้จากแนวคิดเรื่องสันติภาพและแบบวิเคราะห์เอกสารตารางที่ 5 เป็นการนำข้อค้นพบที่ได้จากแบบวิเคราะห์เอกสารตารางที่ 1,2,3 และ4 มาจัดหมวดหมู่โดยยึดหลักเกณฑ์ความสอดคล้องกับนิยามความตรงของเนื้อหาและความถี่ซ้ำของการกล่าวถึง

2. แบบสอบถาม ใช้กับนักศึกษาปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับการสุ่มตัวอย่างจากทั่วประเทศ ซึ่งแบบสอบถาม ประกอบด้วยรายละเอียด 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษา เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษา รูปแบบคำถามเป็นแบบเติมคำ และเลือกตอบเพียงคำตอบเดียว ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ชั้นปีการศึกษา กลุ่มสาขาวิชา สังกัดมหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเพื่อการสำรวจระดับสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทยในมหาวิทยาลัยเป็นข้อคำถามที่ใช้แบบมาตราส่วนประเมินค่า (likert scale) ซึ่งได้รับการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

การสร้างเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามสันติพิสัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ตามหลักการสร้างแบบสอบถามและแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแบบสันติพิสัย การสร้างเครื่องมือดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ การศึกษาเอกสารนี้ดำเนินการตามแนวคิดการวิเคราะห์

ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพของ คือ จำแนกประเภทข้อมูล (Typological Analysis) ออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. จำแนกข้อมูลในระดับจุลภาค เป็นการจำแนกข้อมูลระดับคำหรือประโยค ที่เรียกกันว่า การวิเคราะห์กลุ่มคำ (Domain Analysis) และการทำสาาระบบจำแนกประเภท (Taxonomy) กลุ่มคำ หมายถึง กลุ่มคำ (Cultural domain) ซึ่งมีความหมายทางวัฒนธรรมร่วมกัน ประกอบด้วยคำๆหนึ่งซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมคำที่เกี่ยวข้องอีกชุดหนึ่งเพราะมีความหมายทางวัฒนธรรมร่วมกัน เช่น คำว่า การอยู่ร่วมโลกใบเดียวกัน จะครอบคลุมคำอีกชุดหนึ่ง ได้แก่ การมีจิตสำนึกรับผิดชอบร่วมกัน การไว้ว่างใจกัน การยอมรับกฎเกณฑ์ของการอยู่ร่วมกัน เป็นต้น

2. จำแนกข้อมูลในระดับมหภาค คือ การจำแนกข้อมูลในระดับเหตุการณ์ (Event) หรือการวิเคราะห์เหตุการณ์ (Event Analysis) หรือจำแนกเป็นประเภทหรือชนิด (typology) ซึ่งได้แก่ ชนิดต่างๆที่เป็นขั้นตอนของเหตุการณ์ที่ต่อเนื่องกันไป การแบ่งชนิดข้อมูลในเหตุการณ์อาจทำได้สองวิธี วิธีแรกคือการแบ่งตามกรอบหรือชนิดที่ได้กำหนดไว้แล้ว เรียกว่า แบ่งโดยใช้ทฤษฎี และวิธีที่สองคือการแบ่งชนิดตามที่นักวิจัยเห็นว่าเหมาะสม เรียกว่า แบ่งโดยไม่ใช้ทฤษฎี

จากนั้นดำเนินการเปรียบเทียบข้อมูล คือ การแสวงหาความเหมือนและความแตกต่างที่มีอยู่ในคุณลักษณะ (qualities) หรือคุณสมบัติ (attributes) ของข้อมูลตั้งแต่สองชุดขึ้นไป อย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างข้อสรุปที่กล่าวถึงลักษณะร่วมและแตกต่างของข้อมูลสองชุดนั้น ข้อสรุปจะมีความเป็นนามธรรมมากกว่าเดิม และเริ่มมีความสามารถที่จะนำไปใช้สรุป (generalize) ได้มากกว่าหนึ่งกรณี อย่างไรก็ดีในการหาความเหมือนและความแตกต่างของคุณลักษณะของข้อมูลนี้ จำเป็นต้องมีการเชื่อมโยงเพื่อนำไปสู่ความเข้าใจข้อมูลดังกล่าว การเปรียบเทียบข้อมูลแบ่งเป็น

1. การเปรียบเทียบข้อมูลโดยใช้คุณลักษณะประเภทต่างๆตามแนวทฤษฎี
2. การวิเคราะห์ส่วนประกอบ (Componential analysis) คือ การแสวงหาคุณสมบัติ (องค์ประกอบของความหมาย) ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องหรือชนิดต่างๆของข้อมูลอย่างเป็นระบบแล้วนำคุณสมบัตินั้นขึ้นมาเปรียบเทียบกัน

ขั้นที่ 2 สร้างแบบสอบถามตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสันติพิสัย โดยใช้แนวคิดที่ได้จากการสังเคราะห์นิยามและองค์ประกอบสันติพิสัย 3 องค์ประกอบ คือ

1. บุคลิกภาพภายนอกที่แสดงต่อสังคม ประกอบด้วยปัจจัยย่อย ดังนี้
  - 1.1 ความตระหนักร่วมกันถึงการอยู่ร่วมโลกเดียวกัน
  - 1.2 เคารพกฎกติกาของการอยู่ร่วมกัน
  - 1.3 ความรับผิดชอบร่วมกัน
2. บุคลิกภาพภายนอกที่แสดงต่อบุคคล

- 2.1 การเห็นคุณค่า และเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
- 2.2 ความเมตตาต่อผู้อื่น
- 2.3 การเปิดโอกาสและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
3. บุคลิกภาพภายในที่แสดงเมื่อเผชิญสถานการณ์หรือการแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี
  - 3.1 ความอดทน
  - 3.2 ความอดกลั้น
  - 3.3 การคิดหาทางเลือกที่หลากหลาย

นอกจากนี้ยังได้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านสันติเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อคำถามที่ครอบคลุม ถูกต้องและชัดเจนขึ้น

จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาให้ความเห็นในการลดตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสันติพิสัย แบบสอบถามในขั้นตอนนี้มีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเห็นและให้คะแนนความเหมาะสมของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสันติพิสัย ดังนี้

- 1 เมื่อข้อคำถามนั้นเหมาะสมที่จะเป็นตัวแปรที่บ่งชี้สันติพิสัย
- 0 เมื่อข้อคำถามนั้น ไม่เหมาะสมที่จะเป็นตัวแปรที่บ่งชี้สันติพิสัย

และพิจารณาข้อคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติ ร้อยละ 80 เป็นตัวแปรที่เหมาะสมเพื่อนำไปพัฒนาเป็นแบบสอบถามสันติพิสัย

ขั้นที่ 3 นำผลการตัดลดตัวแปรมาพัฒนาเป็นแบบสอบถามชุดที่ 2 โดยจัดทำโครงสร้างคำถามของแบบสอบถามสันติพิสัย โดยยึดข้อมูลจากผลการตัดลดจำนวนตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสันติพิสัย จากนั้นสร้างแบบสอบถามชุดที่ 2 ตามโครงสร้างเนื้อหา

ขั้นที่ 4 เมื่อสร้างแบบสอบถามสันติพิสัยแล้ว นำให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความตรงของเนื้อหา จากนั้นคำนวณหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยนำไปใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน เพื่อดูความเป็นไปได้ และนำข้อมูลมาคำนวณหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การหาคุณภาพของเครื่องมือ คุณภาพหมายถึงความเที่ยง(ความเชื่อมั่น)และความตรง ข้อสอบวัดค่านิยมเน้นคุณภาพด้านความตรงมากที่สุด ซึ่งหมายถึง ออกข้อสอบมาแล้วจำเป็นจะต้องวัดสิ่งที่ต้องการวัดให้ได้จริงๆ

1. การหาความตรงตามเนื้อหา (content validity) ของเครื่องมือ โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านซึ่งมีคุณสมบัติดังนี้ คือ

- 1) มีประสบการณ์ด้านการสอนนิสิตนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามากกว่า 10 ปี และ/หรือ
- 2) มีความรู้ความสามารถในด้านการสอนสันติศึกษาและการสร้างสันติภาพ และ/หรือ
- 3) มีความรู้ความสามารถในเรื่องสันติวิธี และ/หรือ
- 4) การศึกษาระดับคุณวุฒิบัณฑิต

2. การหาค่าความเที่ยง (reliability) ของเครื่องมือวิจัย “สันติพิสัยของนักศึกษา” โดยนำเครื่องมือที่ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนั้นไปทดลองใช้ (try out) กับนักศึกษามหาวิทยาลัย รวม 50 คนและ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงโดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha a Coefficient)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลด้วยตนเองจากเอกสาร จากการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ และเก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณ จากแบบสอบถาม 1 ชุด คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางพัฒนานิสิตนักศึกษา ในเรื่องสันติศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามแจกแจง รายละเอียดของตัวแปรโดยการหาค่าสถิติพื้นฐานหาค่าเฉลี่ย ร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การเปรียบเทียบระดับสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษา ตามเพศ ภูมิภาค ประเภทของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มสาขาวิชา และชั้นปีการศึกษา ดังนี้

1. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนสันติพิสัยเมื่อพิจารณาในตัวแปรเพศระหว่างชายกับหญิง ใช้การวิเคราะห์ t-test
2. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนสันติพิสัยเมื่อพิจารณาในตัวแปรภูมิภาคทั้ง 5 ภูมิภาค วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)
3. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนสันติพิสัยเมื่อพิจารณาในตัวแปรประเภทของสถาบันระหว่างรัฐและเอกชนจำนวน 2 กลุ่ม ใช้การวิเคราะห์ t-test

4. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนสันติพิสัยเมื่อพิจารณาในตัวแปรกลุ่มสาขาวิชาทั้ง 4 กลุ่มสาขาวิชา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)

5. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนสันติพิสัยเมื่อพิจารณาในตัวแปรชั้นปีการศึกษาทั้ง 4 ชั้นปี วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)

การแปลผลค่าคะแนนของระดับสันติพิสัยของนักศึกษาจาก แบบสอบถามระดับสันติพิสัยของนักศึกษา ใช้มาตราประมาณค่า Likert Scale ซึ่งแบ่งได้เป็น 5 ระดับจากนั้นนำค่ามัธยฐานเลขคณิตที่ได้มาแปลความหมายตามเกณฑ์จากการวิเคราะห์คะแนนปกติวิสัย (Norm) และแปลความหมายคะแนนของระดับสันติพิสัย ดังนี้

มากกว่า Mean + 1.50 S.D.	มีระดับสันติพิสัยสูงมาก
Mean + 0.51 S.D ถึง Mean + 1.50 S.D.	มีระดับสันติพิสัยสูง
Mean - 0.49 S.D ถึง Mean + 0.50 S.D.	มีระดับสันติพิสัยปานกลาง
Mean - 1.51 S.D ถึง Mean - 0.50 S.D.	มีระดับสันติพิสัยต่ำ
น้อยกว่า Mean - 1.51 S.D.	มีระดับสันติพิสัยต่ำมาก

เกณฑ์การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis = EFA) องค์ประกอบที่ถือว่าใช้ได้ และจะนำมาใช้ต้องมีคุณสมบัติ 3 ประการ คือ ประการแรก องค์ประกอบแต่ละตัวต้องมีตัวแปรหรือดัชนีชี้วัดเดี่ยวๆ ที่จะบรรยายองค์ประกอบนั้นๆ ตั้งแต่ 3 ตัวขึ้นไป ประการที่สอง องค์ประกอบต้องมีค่าไอเกนมากกว่า 1 ขึ้นไป (สุกมาส อังศุโชติ และคณะ, 2551) และประการสุดท้าย ดัชนีชี้วัดเดี่ยวๆ แต่ละตัวจะต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) มากกว่าหรือเท่ากับ 0.3 (Johnstone, 1981) องค์ประกอบที่มีคุณสมบัติดังกล่าวนี้จะถูกกำหนดเป็นตัวชี้วัดหรือคุณลักษณะรวมขึ้น จากนั้นเป็นการรวมตัวชี้วัดตามน้ำหนักบนองค์ประกอบของตัวชี้วัดเดี่ยวๆ หรือตัวแปรที่ประกอบกับเป็นองค์ประกอบนั้นๆ เพื่อที่จะใช้ในการบ่งชี้ในลักษณะต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยต่อไป

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การนิยามสันติพิสัยและการสังเคราะห์หาส่วนประกอบของสันติพิสัย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารหนังสือ เอกสาร วารสาร บทความ งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับสันติภาพ การจัดการเรียนการสอนสันติศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของไทย เพื่อพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดที่จะใช้วัดระดับสันติพิสัยในนิสิตนักศึกษาไทย โดยใช้สารบบสันติพิสัยของ UNESCO ผสมกับแนวคิดของนักวิชาการไทยและหลักคำสอนในพุทธศาสนา โดยการศึกษา

วิเคราะห์แนวคิดที่จะต้องสร้างสันติพิสัยให้กับนิสิตนักศึกษาของนักวิชาการไทยและหลักคำสอนในพุทธศาสนาจากเอกสาร ตำราต่างๆ แล้วนำแนวคิดนั้นมาวิเคราะห์แยกแยะ จัดเป็นหมวดหมู่ และนำมาเปรียบเทียบจับคู่กับสารบบสันติพิสัยของ UNESCO จนได้นิยามและองค์ประกอบของสันติพิสัยขึ้น โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

1. หลักความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์กับหลักความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการที่ใช้เป็นกรอบในการวิจัย (ความตรง) ถ้าไม่สอดคล้อง (ไม่ตรง) ก็ไม่นำมาพิจารณา

2. หลักความซ้ำผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ที่มีความถี่ในการกล่าวซ้ำกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปจึงนำมาใช้พิจารณาในกรณีที่ข้อมูลมีความซ้ำกันแต่ไม่สอดคล้อง (ไม่ตรง) กับนิยามเชิงปฏิบัติการก็จะไม่นำมาพิจารณา

3. คำสำคัญที่ไม่ตรงแต่เกี่ยวข้องจะนำมาพิจารณาเมื่อมีความถี่มากกว่า 2 (ตั้งแต่ 3 ขึ้นไป) และอาจนำมาใช้อธิบายนิยามในหัวข้อหรือหมวดหมู่นั้น

ขั้นตอนที่ 2 การสังเคราะห์แบบลักษณะของนิสิตนักศึกษาไทยศึกษาเอกสาร หนังสือ เอกสาร วารสาร บทความ งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับประเภท บุคลิก ลักษณะของนิสิตนักศึกษาไทยตามแนวคิดของนักวิชาการไทยและต่างประเทศจากนั้นผู้วิจัยทำการสังเคราะห์แบบลักษณะของนิสิตนักศึกษาไทยขึ้นมาใหม่ตามแนวคิดของนักวิชาการไทย นักวิชาการต่างประเทศและทฤษฎีเอ็นเนียแกรม นำผลที่ได้มาให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขแบบลักษณะของนิสิตนักศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 การสังเคราะห์แบบสันติพิสัยนิสิตนักศึกษาไทย โดยใช้องค์ประกอบของสันติพิสัยมาสังเคราะห์ร่วมกับแบบลักษณะของนิสิตนักศึกษาไทยด้วยการแสวงหาความเหมือนและความแตกต่างที่มีอยู่ในคุณลักษณะ (qualities) หรือคุณสมบัติ (attributes) ของข้อมูลตั้งแต่สองชุด อย่างเป็นระบบ และทำการสังเคราะห์สร้างข้อสรุปที่กล่าวถึงลักษณะร่วมและแตกต่างของข้อมูลสองชุดนั้น ข้อสรุปจะมีความเป็นนามธรรมมากกว่าเดิม แต่มีลักษณะเฉพาะตัว และเริ่มมีความสามารถที่จะนำไปใช้สรุป (generalize) ได้มากกว่าหนึ่งกรณี จนได้เป็นแบบสันติพิสัยนิสิตนักศึกษาไทย จากนั้นนำแบบสันติพิสัยที่ได้มาให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนที่ 4 สร้างแบบสอบถามตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสันติพิสัย โดยใช้แนวคิดที่ได้จากการสังเคราะห์นิยามและองค์ประกอบสันติพิสัย 3 องค์ประกอบ คือ

1. บุคลิกภาพภายนอกที่แสดงต่อสังคม ประกอบด้วยปัจจัยย่อย ดังนี้
  - 1.1 ความตระหนักร่วมกันถึงการอยู่ร่วมโลกเดียวกัน

- 1.2 เคารพกฎกติกาของการอยู่ร่วมกัน
- 1.3 ความรับผิดชอบร่วมกัน
2. บุคลิกภาพภายนอกที่แสดงต่อบุคคล
  - 2.1 การเห็นคุณค่า และเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
  - 2.2 ความเมตตาต่อผู้อื่น
  - 2.3 การเปิดโอกาสและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
3. บุคลิกภาพภายในที่แสดงเมื่อเผชิญสถานการณ์หรือการแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี
  - 3.1 ความอดทน
  - 3.2 ความอดกลั้น
  - 3.3 การคิดหาทางเลือกที่หลากหลาย

จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ซึ่งได้กำหนดคุณสมบัติไว้ในเรื่อง การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ พิจารณาให้ความเห็นในการลดตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสันติพิสัย แบบสอบถามในขั้นตอนนี้มีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา ความเห็นและให้คะแนนความเหมาะสมของตัวแปรที่เกี่ยวกับสันติพิสัย

ขั้นตอนต่อไปคือ นำผลการตัดลดตัวแปรมาพัฒนาเป็นแบบสอบถามชุดที่ 2 โดยจัดทำโครงสร้างคำถามของแบบสอบถามสันติพิสัย โดยยึดข้อมูลจากผลการตัดลดจำนวนตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสันติพิสัย จากนั้นสร้างแบบสอบถามชุดที่ 2 ตามโครงสร้างเนื้อหา

เมื่อสร้างแบบสอบถามสันติพิสัยแล้ว นำให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความตรงของเนื้อหา จากนั้นคำนวณหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยนำไปใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน เพื่อดูความเป็นไปได้ และนำข้อมูลมาคำนวณหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยคำนวณหาสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค

การหาคุณภาพของแบบสอบถาม คุณภาพในที่นี้หมายถึงความเที่ยง (ความเชื่อมั่น) และความตรง แบบสอบถามวัดค่านิยมเน้นคุณภาพด้านความตรงมากที่สุด ซึ่งหมายถึงสร้างแบบสอบถามมาแล้วจำเป็นจะต้องวัดสิ่งที่เราต้องการวัดให้ได้จริงๆ

1. การหาความตรงตามเนื้อหา (content validity) ของเครื่องมือโดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน เนื่องจากงานวิจัยเรื่องนี้เป็น การนำเสนอแบบสันติพิสัยในนิสิตนักศึกษาไทย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิไว้ดังนี้

- 1) มีประสบการณ์ด้านการสอนนิสิตนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามากกว่า 10

ปี และ/หรือ

2) มีความรู้ความสามารถในด้านการสอนสันติศึกษาและการสร้างสันติภาพ และ/หรือ

3) มีความรู้ความสามารถในเรื่องสันติวิธี และ/หรือ

4) การศึกษาระดับคุณวุฒิบัณฑิต

2. การหาค่าความเที่ยง (reliability) ของเครื่องมือวิจัย “สันติพิสัยของนักศึกษา” โดยนำเครื่องมือที่ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนั้นไปทดลองใช้ (try out) กับนักศึกษามหาวิทยาลัย รวม 50 คนและนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงโดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha a Coefficient)

ขั้นตอนที่ 5 ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามระดับสันติพิสัย ด้วยการจัดส่งเครื่องมือทางไปรษณีย์จำนวน 1,600 ชุด โดยมีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1 ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับนิสิตนักศึกษา โดยออกหนังสือจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2 จัดพิมพ์เครื่องมือวิจัย จำนวน 1,600 ชุดไว้สำหรับวัดระดับสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษา

3 จัดเตรียมเครื่องมือวิจัยใส่กล่องพัสดุ แยกตามจำนวนที่คำนวณได้ในแต่ละวิทยาลัย ซึ่งผู้วิจัยได้ทำใบแนบแสดงจำนวนนักศึกษาที่ต้องทำแบบวัด พร้อมกับใบแสดงที่อยู่ของผู้วิจัย เบอร์โทรศัพท์ติดต่อเพื่อสะดวกในการสอบถามข้อมูลเมื่อมีปัญหาสงสัย และให้ส่งข้อมูลกลับมาตามที่อยู่ของผู้วิจัยที่ระบุไว้ ภายในวันเวลาที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 6 เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษา ตามเพศ ภูมิภาค ประเภทของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มสาขาวิชา และชั้นปีการศึกษา ดังนี้

1. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนสันติพิสัยเมื่อพิจารณาในตัวแปรเพศระหว่างชายกับหญิง ใช้การวิเคราะห์ t-test

2. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนสันติพิสัยเมื่อพิจารณาในตัวแปรภูมิภาคทั้ง 5 ภูมิภาค วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)

3. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนสันติพิสัยเมื่อพิจารณาในตัวแปรประเภทของสถาบันระหว่างรัฐและเอกชนจำนวน 2 กลุ่ม ใช้การวิเคราะห์ t-test

4. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนสันติพิสัยเมื่อพิจารณาในตัวแปรกลุ่มสาขาวิชาทั้ง 4 กลุ่มสาขาวิชา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)

5. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนสันติพิสัยเมื่อพิจารณาในตัวแปรชั้นปีการศึกษาทั้ง 4 ชั้นปี วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)

ขั้นตอนที่ 7 จัดกลุ่มนิสิตนักศึกษาตามแบบสันติพิสัย โดยดูจากคะแนนเฉลี่ยของค่าคะแนนที่ได้จากแบบสอบถาม ถ้าคะแนนโน้มเอียงไปทางด้านใดก็แสดงว่านิสิตนักศึกษามีสันติพิสัยแบบนั้น ด้วยการวิเคราะห์การถดถอย Factor Analysis โดยใช้โปรแกรม SPSS ซึ่งการวิเคราะห์หองค์ประกอบดังกล่าวเป็นการหาองค์ประกอบร่วมของกลุ่มตัวแปร โดยนำข้อมูลจากแบบสอบถามและนำตัวแปรหรือตัวชี้วัดต่างๆตามกรอบแนวคิดมาวิเคราะห์หาองค์ประกอบโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS ซึ่งมีขั้นตอนในการวิเคราะห์หองค์ประกอบ 4 ตอน คือ ตอนแรก เป็นการเตรียมเมทริกซ์สหสัมพันธ์ ตอนที่สอง เป็นการสกัด (Extraction) องค์ประกอบขั้นต้น ตอนที่สาม เป็นการหมุนแกน (Rotation) และตอนสุดท้าย เป็นการสร้างตัวแปรประกอบหรือสเกลองค์ประกอบ โดยในขั้นตอนการสกัดองค์ประกอบผู้วิจัยใช้ วิธีสกัดองค์ประกอบสำคัญ (Principal Component Method ส่วนในการหมุนแกนนั้น ใช้การหมุนแกนแบบอิสระ (Orthogonal) ด้วยวิธีวาริแมกซ์ (Varimax) เมื่อตัวแปรผ่านขั้นตอนการหมุนแกนแล้วจะได้องค์ประกอบที่เกิดจากการรวมตัวกันของตัวแปรต่างๆ จากการสกัดตัวประกอบและการหมุนแกนตัวประกอบซึ่งจะได้เมทริกซ์น้ำหนักตัวประกอบ ที่จะแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับตัวประกอบรวม ที่จะนำมาจัดกลุ่มโครงสร้างความสัมพันธ์ใหม่ตามข้อมูลเชิงประจักษ์ และจะนำไปตั้งชื่อแบบของกลุ่มต่างๆต่อไป

ขั้นตอนที่ 8 นำเสนอแบบสันติพิสัยในนิสิตนักศึกษาไทย เป็นการสรุปลักษณะสำคัญที่เห็นเด่นชัดในแต่ละแบบจากการเก็บข้อมูลแล้ววิเคราะห์หองค์ประกอบด้วยโปรแกรม SPSS และเปรียบเทียบกับแบบสันติพิสัยที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้นมา จัดกลุ่มและทำการตั้งชื่อใหม่แล้วนำเสนอด้วยคำสถิติในรูปแบบแผนภูมิโดยใช้โปรแกรม Power Point และกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาสันติพิสัยโดยการวิเคราะห์ SWOT และนำเสนอกลยุทธ์ที่เป็นแนวทางการปฏิบัติงานพัฒนาสันติพิสัยในนิสิตนักศึกษาไทยด้วยเทคนิค SWOT โดยกระบวนการอิงผู้ทรงคุณวุฒิ Connoisseurship โดยเลือกแบบสันติพิสัยที่เป็นตัวอย่างของประชากร กล่าวคือมีจำนวนนิสิตนักศึกษาที่จัดอยู่ในกลุ่มมากที่สุดเป็นตัวแทนประชากรในการจัดทำกลยุทธ์เพื่อพัฒนาสันติพิสัย

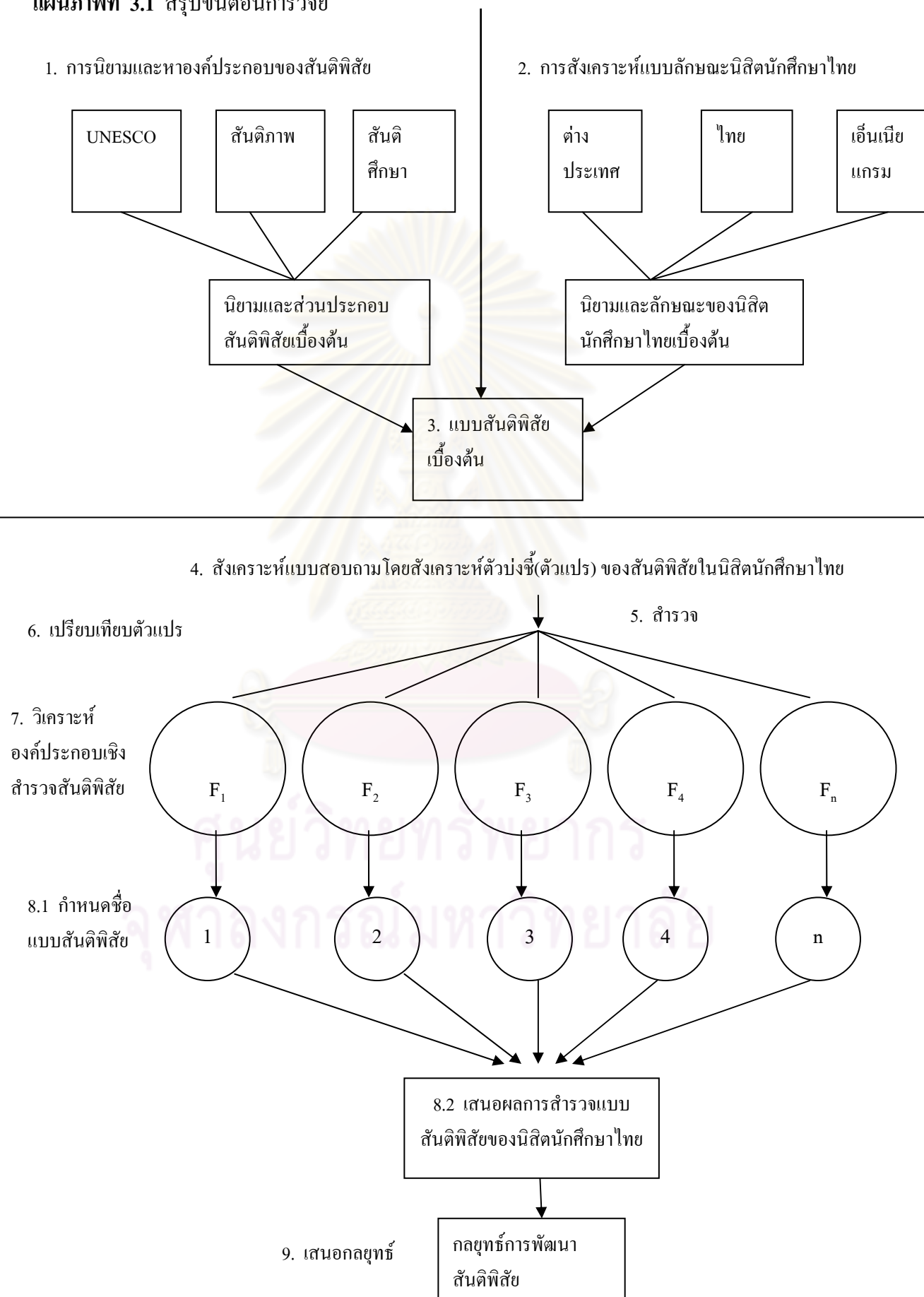
ขั้นตอนที่ 9 นำเสนอกลยุทธ์ในการพัฒนาสันติพิสัย

ตารางที่ 3.2 สรุปขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอนการวิจัย	กระบวนการ	ผลที่ได้
1. การนิยามสันติพิสัยและการตั้งเคราะห์หาค่าประกอบของสันติพิสัย	การศึกษาเอกสาร วิเคราะห์สาระสันติ , สันติภาพ , สันติศึกษา	นิยามสันติพิสัยและองค์ประกอบของสันติพิสัยที่เป็นกรอบสันติพิสัย
2. การตั้งเคราะห์แบบลักษณะของนิสิตนักศึกษาไทย	การศึกษาเอกสาร วิเคราะห์สาระแบบลักษณะนักศึกษาไทย , แบบลักษณะนักศึกษาต่างประเทศ , ทฤษฎีเอ็นเนียแกรม	แบบลักษณะของนิสิตนักศึกษาไทย
3. การตั้งเคราะห์แบบสันติพิสัย	การศึกษาเอกสาร วิเคราะห์สาระแบบลักษณะของนักศึกษาไทยและองค์ประกอบของสันติพิสัย	แบบสันติพิสัย
4. พัฒนาแบบสำรวจระดับสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทย	จัดทำข้อคำถาม จัดทำสเกลแบบ Likert ตามกรอบสันติพิสัย ทดลองหาความเที่ยงและปรับปรุง	แบบสอบถามระดับสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทย
5. สำรวจระดับสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษา	1) นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลตามประเภทที่ศึกษา ได้แก่ เพศ ภูมิภาค ประเภทของสถาบันการอุดมศึกษา กลุ่มสาขาวิชา และชั้นปีการศึกษา 2) วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติบรรยาย	ข้อมูลสันติพิสัยในนิสิตนักศึกษาไทย จำแนกตามประเภทของตัวแปรที่ศึกษา
6. เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษา ตาม เพศ ภูมิภาค และประเภทของสถาบันอุดมศึกษา	เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษา ตามตัวแปร โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)	ผลความแตกต่างระหว่างกลุ่มนิสิตนักศึกษา ตามประเภทที่ศึกษา
7. วิเคราะห์แบบสันติพิสัย	1. วิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลที่ได้รับกลับคืนมา โดย Factor Analysis	ร่างแบบสันติพิสัยนิสิตนักศึกษาไทย

ขั้นตอนการวิจัย	กระบวนการ	ผลที่ได้
	2. นำร่างแบบสันติพิสัยที่ได้ไป ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ 3. ปรับปรุงร่างแบบสันติพิสัยใน นิสิตนักศึกษาไทย	
8. นำเสนอแบบสันติพิสัยและ กำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนา สันติพิสัย	นำเสนอแบบสันติพิสัยในนิสิต นักศึกษาไทยจากขั้นตอนที่ 7 มาตั้งชื่อให้แต่ละแบบเขียนกล ยุทธ์ในการพัฒนาสันติพิสัยโดย การวิเคราะห์ SWOT ด้วย กระบวนการอิงผู้ทรงคุณวุฒิ Connoisseurship	แบบสันติพิสัยนิสิตนักศึกษา ไทยและกลยุทธ์ในการพัฒนา สันติพิสัย
9. นำเสนอกกลยุทธ์ในการ พัฒนาสันติพิสัย	นำเสนอกกลยุทธ์โดยใช้ตาราง ประกอบคำอธิบาย	กลยุทธ์ในการพัฒนาสันติ พิสัย นโยบายและ/หรือแนวปฏิบัติ

แผนภาพที่ 3.1 สรุปขั้นตอนการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่องการนำเสนอแบบและกลยุทธ์การพัฒนาสันติพิสัยในนิสิตนักศึกษาไทยในครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพสันติพิสัยในนิสิตนักศึกษาไทย

- 1.1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา
- 1.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อจำแนกแบบสันติพิสัย

ตอนที่ 2 การนำเสนอแบบสันติพิสัยสำหรับนิสิตนักศึกษาไทย

- 2.1 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับสันติพิสัยทั้ง 8 แบบ
- 2.2 ผลการวิเคราะห์ระดับสันติพิสัยในแต่ละแบบตามข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการวัดโดยตรง
- 2.3 ผลการวิเคราะห์ระดับสันติพิสัยในแต่ละแบบตามข้อมูลพื้นฐานที่ได้จำแนกตามตัวแปรลักษณะทางประชากรเปรียบเทียบทั้ง 8 แบบสันติพิสัย

ตอนที่ 3 การพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาสันติพิสัยในนิสิตนักศึกษาไทย

- 3.1 การจัดทำร่างกลยุทธ์การพัฒนาสันติพิสัยในนิสิตนักศึกษาไทย
- 3.2 การตรวจสอบกลยุทธ์การพัฒนาสันติพิสัยในนิสิตนักศึกษาไทย

ตอนที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนิสิตนักศึกษาที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีทั้งประเทศจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาลและสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา รวมนิสิตนักศึกษาตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-4 จำนวนทั้งสิ้น 2,159,560 คน การกำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางกำหนดขนาดประชากรของยามานะที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ความคลาดเคลื่อนที่ 0.04 ได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมคือ 1,600 คน

1.1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

เมื่อได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบความตรงจากผู้เชี่ยวชาญและได้ตรวจสอบความเที่ยงกับนักศึกษา 50 คน โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเที่ยงทั้งฉบับคือ 0.970 แสดงว่าแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเที่ยงอยู่ในระดับสูง ซึ่งมีความเหมาะสมที่นำไปใช้เก็บข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,600 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนได้ผลดังนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวนและของลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนิสิตนักศึกษาที่ใช้เป็นตัวอย่างในการศึกษา

	ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	800	50
	หญิง	800	50
	รวม	1,600	100
ภูมิภาค	ภาคตะวันออก	320	20
	ภาคใต้	320	20
	ภาคเหนือ	320	20
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(ภาคอีสาน)	320	20
	ภาคกลาง	320	20
	รวม	1,600	100
ประเภทสถาบัน	รัฐบาล	800	50
	เอกชน	800	50
	รวม	1,600	100
กลุ่มสาขาวิชา	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	400	25
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	400	25
	สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	400	25
	บริหารธุรกิจ	400	25
	รวม	1,600	100

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ	
ชั้นปีการศึกษา	ชั้นปีที่ 1	400	25
	ชั้นปีที่ 2	400	25
	ชั้นปีที่ 3	400	25
	ชั้นปีที่ 4	400	25
รวม	1,600	100	

จากตารางที่ 4.1 พบว่านิสิตนักศึกษาทั้ง 5 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคตะวันออก ภาคใต้ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(ภาคอีสาน) และ ภาคกลาง ในสัดส่วนเท่าๆ กันคือร้อยละ 20 เป็นเพศชายร้อยละ 50 เพศหญิงร้อยละ 50 จำนวนที่ใช้เท่ากันทั้ง 4 ชั้นปี แบ่งเป็น 4 กลุ่มสาขาวิชา ได้แก่ วิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และ บริหารธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 25 ทุกกลุ่มสาขาวิชา และเป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาลและเอกชน ในสัดส่วนเท่าๆ กัน

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่ได้รับความรู้เรื่องสันติพิสัยครั้งแรกจำแนกตามระดับการศึกษา

ครั้งแรกที่ได้รับความรู้เรื่องสันติ	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	469	29.31
มัธยมศึกษาตอนต้น	733	45.81
มัธยมศึกษาตอนปลาย	278	17.38
มหาวิทยาลัย	120	7.50
รวม	1,600	100

จากตารางที่ 4.2 พบว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ได้รับความรู้เรื่องสันติพิสัยครั้งแรกในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นคิดเป็นร้อยละ 45.81 รองลงมาเป็นระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 29.31 มีเพียงร้อยละ 7.50 ที่ได้รับรู้เรื่องสันติพิสัยครั้งแรกในระดับมหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.3 จำนวนร้อยละ ผู้ที่นิสิตนักศึกษาจะปรึกษาเมื่อมีปัญหาความขัดแย้ง

ผู้ไปขอคำปรึกษาเมื่อมีปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
บิดา-มารดา	1,033	64.56
ครู-อาจารย์	592	37.00
เพื่อน	1197	74.82
ไม่ปรึกษาใคร	151	9.44
อื่นๆ	78	4.875

จากตารางที่ 4.3 พบว่าเมื่อมีปัญหาความขัดแย้งบุคคลที่นิสิตนักศึกษาจะปรึกษามากที่สุด คือ เพื่อน คิดเป็นร้อยละ 78.82 รองลงมาเป็นบิดา-มารดา คิดเป็นร้อยละ 64.56 และปรึกษาครู-อาจารย์ร้อยละ 37.00

1.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อจำแนกแบบสันติพิสัย

การวิเคราะห์องค์ประกอบนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อลดจำนวนตัวแปรสังเกต ที่มีอยู่ทั้งหมด 121 ตัวแปร โดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตัวแปรกลุ่มใดที่มีความสัมพันธ์กันมาก จะรวมอยู่ในตัวแปรแฝงหรือองค์ประกอบเดียวกัน สกัดด้วยวิธี PC (Principal Component Analysis) และหมุนเพื่อจัดความเหมาะสมขององค์ประกอบด้วยวิธีการหมุนแบบแกนองค์ประกอบ ตั้งฉากกันด้วยวิธี วาริเมกซ์ (Varimax with Kaiser Normalization) กำหนดให้ตัดน้ำหนักองค์ประกอบที่ต่ำกว่า 0.30 ออก (FORMAT SORT BLANK 0.30) กำหนดจำนวนองค์ประกอบ จากค่าความผันแปรที่อธิบายสะสมได้จำนวนองค์ประกอบที่เหมาะสม คือ 8 องค์ประกอบ ได้ผลดังต่อไปนี้

กำหนดสัญลักษณ์แทนตัวแปรดังนี้

ตัวแปร	ความหมาย
I1	1. ฉันยอมรับในสิ่งที่คนส่วนมากมีมติออกมา
I2	2. ฉันไม่เคยคิดระเบียบของสถาบัน
I3	3. ฉันเชื่อและยอมรับในสิ่งที่รัฐประกาศ
I4	4. ฉันมีความพร้อมเพียง ร่วมปฏิบัติตามที่รัฐณรงค์
I5	5. ฉันเห็นทุกคนเป็นพวกเดียวกัน ถึงแม้จะมีความคิดเห็นแตกต่างกันไป
I6	6. ถ้าฉันเห็นว่าสิ่งที่รัฐประกาศผิดหลักการ ฉันจะออกมาแสดง ความเห็นทันทีไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง

ตัวแปร	ความหมาย
I7	7. ฉันไม่ชอบให้ใครมาแนะนำ ฉันสามารถคิดและทำตามที่ฉันต้องการ
I8	8. ฉันเป็นคนที่ชอบอนุรักษ์ ไม่กล้าเปลี่ยนแปลง ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง
I9	9. เวลาทำงานกลุ่มฉันชอบสร้างข้อตกลงร่วมกัน
I10	10. ฉันชอบแหกกฎ
I11	11. เวลาเมื่อเรื่องขัดแย้งกันฉันขอความเห็นจากผู้ใหญ่หรืออาจารย์
I12	12. เวลาขัดแย้งกันฉันใช้กฎระเบียบตัดสิน
I13	13. ฉันปฏิบัติตามที่พูดหรือให้สัญญาไว้เสมอรับปากแล้วทำได้
I14	14. ฉันคิดว่าผู้อื่นก็มีเหตุผลที่ดีและสามารถหาทางออกที่ดีได้เช่นกัน
I15	15. ฉันมักแบ่งงานให้เพื่อนอย่างทั่วถึง
I16	16. ฉันคิดว่าเพื่อนมีความรับผิดชอบต่องานที่เขาได้รับมอบหมาย
I17	17. ฉันชอบทำงานที่ต่างถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน
I18	18. ฉันช่วยเหลือผู้อื่นในสิ่งที่ทำได้เพราะคิดว่าวันหนึ่งเราอาจต้องขอความร่วมมือจากเขาบ้าง
I19	19. ฉันมั่นใจที่จะเผชิญกับเหตุการณ์ร้ายแรงที่เกิดขึ้น
I20	20. ฉันยินดีปฏิบัติเพื่อให้โลกนี้อยู่ได้
I21	21. ถึงแม้ว่าฉันจะเสียประโยชน์ส่วนตัวไปบ้าง ฉันก็ยินดีที่จะทำเพื่อส่วนรวม
I22	22. ถึงแม้ว่าจะยากลำบากฉันก็ทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม
I23	23. ฉันรู้สิทธิหน้าที่ของฉันเสมอไม่ต้องให้มีใครบอก
I24	24. ฉันคำนึงถึงการเลือกตั้งจะทำให้ประเทศเปลี่ยนแปลงอย่างไร
I25	25. ฉันรู้ข่าวสารใหม่ๆและร่วมรณรงค์ตามกระแสส่วนรวม
I26	26. ฉันบำเพ็ญสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กันในที่สาธารณะ
I27	27. แม้ไม่มีใครเห็น ฉันก็รู้สึกละเอียดใจในการทำสิ่งที่ไม่ดี
I28	28. ถ้าในกลุ่มต้องมีงานที่ยากและไม่มีคนอยากทำ ฉันก็มักรับอาสาเอง
I29	29. ฉันคิดว่างานสำเร็จเพราะทุกคนในกลุ่ม
I30	30. ฉันคิดว่าทุกคนมีความชอบ ความถนัดที่แตกต่างกัน
I31	31. ฉันรู้ถึงความชอบที่แตกต่างกันของเพื่อน
I32	32. ฉันเข้าใจและรู้ลักษณะนิสัยของเพื่อนแต่ละคน

ตัวแปร	ความหมาย
I33	33. ฉันปฏิบัติโดยไม่เลือกฐานะ แบ่งชั้น วรรณะ
I34	34. ฉันรู้ว่าทุกคนมีคุณค่า มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี
I35	35. ฉันไวต่อการรับรู้ความรู้สึกผู้อื่น
I36	36. ฉันรู้ว่าคนเลือกเกิดไม่ได้จึงไม่พุดจาหรือแสดงอาการดูถูกดูแคลนเหยียดหยาม
I37	37. ฉันเห็นด้วยกับคำว่า "โลกทั้งผองล้วนพี่น้องกัน"
I38	38. ฉันเห็นใจคนที่ค่อยโอกาส เช่น ชาวเขา เพราะเขาเลือกเกิดไม่ได้
I39	39. ฉันเข้าใจถึงความรู้สึกของผู้ผิดหวัง
I40	40. ฉันระมัดระวังต่อความรู้สึกของผู้อื่น
I41	41. ก่อนจะพุดหรือทำสิ่งใดฉันคิดว่า ผู้อื่นจะรู้สึกอย่างไร
I42	42. ฉันเห็นคุณค่าในน้ำใจที่ผู้อื่นมีให้ฉัน
I43	43. ฉันแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่นใช้ได้ เช่น ปากกา ติลวิด
I44	44. ฉันยินดีบริจาคทรัพย์สินให้กับผู้ที่ประสบทุกข์ภัย
I45	45. ฉันบริจาคสิ่งของเครื่องใช้ เสื้อผ้าให้ผู้ค่อยโอกาส
I46	46. ฉันถามถึงสารทุกข์สุขดิบของเพื่อนเสมอ
I47	47. ฉันมักกล่าวคำแสดงความยินดีกับผู้อื่นที่ประสบความสำเร็จ
I48	48. ฉันทำในสิ่งที่ต้องการ โดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน
I49	49. ฉันช่วยระวังรักษาทรัพย์สินของผู้อื่นให้พ้นจากความเสียหาย
I50	50. ฉันชอบแบ่งปัน ฉันเรียกเพื่อนกินอาหารและแบ่งขนมให้กินเป็นประจำ
I51	51. ฉันรู้สึกเป็นสุขที่ได้ช่วยเหลือคนที่มีปัญหา
I52	52. ฉันดูแลเอาใจใส่เพื่อนในยามเจ็บไข้
I53	53. ฉันพุดด้วยถ้อยคำที่สุภาพเสมอ
I54	54. ฉันช่วยปลอบใจและเป็นกำลังใจให้เพื่อนที่มีปัญหาทางครอบครัวหรือเป็นปัญหาทางใจ
I55	55. ฉันให้คำแนะนำที่ดี ช่วยบอกหนทางที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นเสมอ
I56	56. ฉันตักเตือนเพื่อนที่คิดจะทำในสิ่งที่ไม่ดี
I57	57. ฉันพุดจาได้เป็นที่รักใคร่
I58	58. ฉันอยากให้คนแก่และขอทานที่พิการมีความสุข อยากให้เขามีชีวิตที่

ตัวแปร	ความหมาย
	ดีขึ้น
I59	59. ฉันอยากให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ผ่านพ้นอุปสรรคและความเดือดร้อน
I60	60. ฉันช่วยเหลือสัตว์ที่บาดเจ็บหรือจะ ได้รับอันตราย
I61	61. ฉันสละที่นั่งให้คนแก่บนรถประจำทาง
I62	63. ฉันช่วยพาคนแก่ข้ามถนน
I63	64. ฉันบริจาคเงินช่วยเหลือมูลนิธิเด็กพิการ เด็กกำพร้า เด็กด้อยโอกาส
I64	65. ฉันบริจาคเงินช่วยเหลือมูลนิธิเด็กพิการ เด็กกำพร้า เด็กด้อยโอกาส
I65	66. ฉันรู้สึกเห็นอกเห็นใจ เมื่อผู้อื่นมีความทุกข์
I66	66. ฉันชอบบรรยากาศที่เปิดให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น
I67	67. ฉันยินดีรับฟังเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับฉันได้เป็นเวลานาน
I68	68. แม้ตัดสินใจไปแล้ว แต่ถ้าใครให้เหตุผลที่ดีและเหมาะสมกว่าฉันก็ สามารถพิจารณาอีกครั้งได้
I69	69. ฉันไม่ชอบฟังคนอื่นพูดเรื่องของตนเองตลอดเวลา
I70	70. เมื่อมีคนเล่าเหตุการณ์ในชีวิตของเขา ฉันรับฟังอย่างตั้งใจ
I71	71. ฉันสามารถบอกได้ว่าเขาารู้สึกอย่างไร โดยฟังจากน้ำเสียงของเขา
I72	72. ฉันกล่าวถึงผู้อื่นในด้านดีอยู่เสมอ ขึ้นชมอย่างจริงใจ
I73	73. ฉันยินดีแก้ไขเมื่อผู้อื่นแนะนำ
I74	74. ฉันชอบทบทวนตัวเอง
I75	75. ฉันกล่าวคำยกย่องชมเชยความคิดเห็นผู้อื่น
I76	76. ฉันสามารถชื่นชมความสำเร็จของคนที่ไม่ชอบได้ในหลายๆ โอกาส
I77	77. ฉันไม่ยึดติดความคิดอยู่กับคนๆ เดียวหรือลัทธิ
I78	78. ฉันจัดให้มีการประชุม ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อหาข้อยุติ (ข้อตกลง) ที่เห็นชอบร่วมกัน
I79	79. ฉันยอมรับได้ว่าผู้อื่นอาจมีเหตุผลที่จะไม่พอใจในการกระทำของฉัน
I80	80. ฉันมักฟังเพื่อนก่อนแล้วค่อยตัดสินใจ
I81	81. ฉันมักตัดสินใจตามกลุ่มแล้วแต่มติของกลุ่ม
I82	82. ฉันมักหาทางป้องกันข้อขัดแย้งด้วยการให้ทุกคนมีส่วนร่วมแสดง ความคิดเห็น
I83	83. ฉันชอบการประนีประนอม

ตัวแปร	ความหมาย
I84	84. ฉันยินดีใช้ความเสียหายที่เกิดจากการกระทำของฉัน
I85	85. ในการไกล่เกลี่ยเรื่องฉันเป็นคนประสานรอยร้าวให้ผู้อื่น
I86	86. ฉันแก้ไขข้อขัดแย้งได้ดี
I87	87. ฉันไม่ชอบโต้เถียงด้วยถ้อยคำที่รุนแรง
I88	88. ฉันมักรู้เหตุแห่งความขัดแย้งและมั่นใจว่าแก้ไขได้ตรงจุด
I89	89. เวลาที่ฉันพุดกับใครฉันใช้ชีวิตตาม ขอบความคิดเห็นออกมาจากตัวผู้ฟัง
I90	90. ฉันไม่ชอบการแข่งขันกับใคร
I91	91. ฉันไม่ชอบให้ใครมาเอาเปรียบ
I92	92. ฉันให้อภัยได้โดยง่าย(ไม่คิดใจ)
I93	93. ฉันคิดว่าทุกปัญหามีทางออกเสมอ
I94	94. ฉันทนได้เมื่อตกอยู่ในภาวะกดดัน
I95	95. ฉันสามารถรอคอยได้จนบรรลุเป้าหมาย
I96	96. ฉันสามารถทำงานให้เสร็จได้โดยไม่ต้องมีใครมาบังคับ
I97	97. ฉันสามารถควบคุมตนเองไม่ให้ใช้ความรุนแรงได้
I98	98. ฉันมีอาการปกติเมื่อผู้อื่นทำให้เจ็บร่างกายโดยไม่เจตนา
I99	99. ฉันไม่ชอบเก็บกดสิ่งที่เป็นปัญหาไว้ในใจ
I100	100. ฉันสามารถหักห้ามใจไม่ให้คิดไม่ดีต่อผู้อื่น
I101	101. ฉันระงับความโกรธและปล่อยวางได้
I102	102. ฉันแสดงอาการปกติเมื่อถูกตำหนิ
I103	103. เมื่อถูกตำหนิฉันจะไม่ด่าตอบ
I104	104. ฉันไม่ทำตามผู้อื่นในทางที่ผิด
I105	105. ฉันสามารถสร้างทางเลือกได้หลายทาง และหาทางออกได้อย่างเหมาะสม
I106	106. ฉันคิดวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ อุปสรรค ข้อจำกัดและโอกาส
I107	107. ฉันประมวลข้อมูล วิเคราะห์และเลือกข้อมูลที่ตรงมาใช้ได้
I108	108. ในความคิดฉันไม่ได้มีแต่ขาวกับดำ ยังมีเทาอ่อน เทาแก่ ดำ เข้ม คำอ่อน
I109	109. ฉันใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาข้อมูลเสมอ ไม่คิดเอาเอง ตามใจ ชอบ

ตัวแปร	ความหมาย
I110	110. ฉันเสียใจภายหลังในสิ่งที่ฉันพูดไปแล้ว
I111	111. ฉันจะพูดเพื่อให้เกิดความร่วมมือ
I112	112. เมื่อทำผิด ฉันสามารถกล่าวคำ "ขอโทษ" ผู้อื่นได้
I113	113. ฉันดำรงตนเป็นกันเอง เสมอต้นเสมอปลาย
I114	114. แม้เหตุการณ์จะเลวร้ายฉันก็มีความหวังเสมอ
I115	115. เมื่อมีอุปสรรค ฉันจะหาทางฝ่าฟันอุปสรรคนั้นให้ได้
I116	116. เวลาโกรธหรือไม่สบาย ฉันรับรู้ได้ว่าเกิดอะไรขึ้นกับฉัน
I117	117. เวลาที่มีเรื่องขัดแย้งกันฉันสามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง
I118	118. ฉันคิดว่าคนที่เคยทำอะไรผิดมาแล้ว เขามักจะทำผิดต่อไปเสมอ
I119	119. เมื่อเกิดปัญหาในการทำงานฉันมักโทษผู้อื่น
I120	120. ถ้าเพื่อนทำไม่ดีต่อฉัน ฉันมีสิทธิ์ทำเช่นเดียวกันเป็นการตอบแทน
I121	121. ฉันมักพูดให้คนสองฝ่ายมีอคติต่อกัน

ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษา

ตัวแปรสังเกต	องค์ประกอบ							
	FAC1	FAC2	FAC3	FAC4	FAC5	FAC6	FAC7	FAC8
I34	0.720							
I42	0.692							
I39	0.653							
I43	0.652							
I30	0.640							
I33	0.621							
I38	0.617							
I36	0.597							
I40	0.578							
I29	0.561							
I31	0.538							
I37	0.533							
I41	0.529							

ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษา

ตัวแปรสังเกต	องค์ประกอบ							
	FAC1	FAC2	FAC3	FAC4	FAC5	FAC6	FAC7	FAC8
I18	0.520							
I14	0.516							
I35	0.515							
I32	0.504							
I91	0.488							
I17	0.479							
I51	0.471							
I59	0.468							
I27	0.462							
I58	0.447							
I65	0.438							
I16	0.413							
I13	0.395							
I68	0.363							
I114		0.610						
I115		0.607						
I94		0.558						
I113		0.544						
I93		0.542						
I116		0.539						
I95		0.535						
I112		0.491						
I117		0.484						
I96		0.480						
I74		0.442						
I73		0.440						
I71		0.422						

ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษา

ตัวแปรสังเกต	องค์ประกอบ							
	FAC1	FAC2	FAC3	FAC4	FAC5	FAC6	FAC7	FAC8
I70		0.404						
I72		0.400						
I66		0.397						
I92		0.394						
I89		0.349						
I90		0.340						
I46			0.570					
I54			0.547					
I52			0.542					
I62			0.542					
I63			0.537					
I55			0.530					
I45			0.523					
I50			0.514					
I64			0.513					
I57			0.509					
I47			0.507					
I56			0.496					
I60			0.487					
I44			0.481					
I61			0.459					
I49			0.454					
I53			0.448					
I48			0.427					
I6				0.634				
I3				0.591				
I4				0.588				

ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษา

ตัวแปรสังเกต	องค์ประกอบ							
	FAC1	FAC2	FAC3	FAC4	FAC5	FAC6	FAC7	FAC8
I2				0.569				
I12				0.533				
I8				0.528				
I25				0.527				
I11				0.517				
I26				0.468				
I7				0.464				
I28				0.456				
I22				0.449				
I9				0.434				
I24				0.419				
I5				0.411				
I21				0.387				
I15				0.375				
I19				0.371				
I1				0.358				
I23				0.358				
I20				0.328				
I101					0.598			
I103					0.596			
I102					0.545			
I100					0.530			
I98					0.479			
I97					0.463			
I87					0.417			
I86					0.355			
I99					0.324			

ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษา

ตัวแปรสังเกต	องค์ประกอบ							
	FAC1	FAC2	FAC3	FAC4	FAC5	FAC6	FAC7	FAC8
I106						0.548		
I107						0.538		
I105						0.523		
I108						0.489		
I82						0.483		
I111						0.482		
I109						0.450		
I110						0.429		
I83						0.421		
I84						0.397		
I104						0.394		
I78							0.547	
I76							0.474	
I79							0.460	
I80							0.435	
I81							0.412	
I67							0.411	
I77							0.398	
I75							0.361	
I85							0.301	
I119								0.768
I120								0.737
I121								0.729
I118								0.476
Eigen values	12.22	7.95	7.88	7.13	5.21	5.19	4.62	2.96
ความผันแปรอธิบาย ได้ (%)	10.10	6.57	6.51	5.89	4.31	4.29	3.82	2.45

ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษา

ตัวแปรสังเกต	องค์ประกอบ							
	FAC1	FAC2	FAC3	FAC4	FAC5	FAC6	FAC7	FAC8
ความผันแปรที่อธิบายได้สะสม(%)	10.10	16.67	23.18	29.07	33.38	37.67	41.49	43.94
Kaiser-Meyer- Olkin Measure of Sampling Adequacy = .964								
Bartlett's Test of Sphericity Approx. Chi-Square = 106308.378**								

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบตัวแปรสังเกตทั้ง 121 ตัวแปร พบว่าสามารถจำแนกออกเป็นองค์ประกอบ ได้ 8 องค์ประกอบ สามารถอธิบายความผันแปรได้ทั้งหมดร้อยละ 43.94

องค์ประกอบที่ 1 ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตจำนวน 27 ตัว ได้แก่ I13 I14 I16 I17 I18 I27 I29 I30 I31 I32 I33 I34 I35 I36 I37 I38 I39 I40 I41 I42 I43 I51 I58 I59 I65 I68 และ I91 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 12.22 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ ร้อยละ 10.10

องค์ประกอบที่ 2 ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตจำนวน 19 ตัวแปร I66 I70 I71 I72 I73 I74 I89 I90 I92 I93 I94 I95 I96 I112 I113 I114 I115 I116 และ I117 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 7.95 สามารถอธิบายความผันแปรได้ ร้อยละ 6.57

องค์ประกอบที่ 3 ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตจำนวน ตัว 18 ตัวแปร ได้แก่ I44 I45 I46 I47 I48 I49 I50 I52 I53 I54 I55 I56 I57 I60 I61 I62 I63 และ I64 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 7.88 สามารถอธิบายความผันแปรได้ ร้อยละ 6.51

องค์ประกอบที่ 4 ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตจำนวน ตัว 22 ตัวแปร ได้แก่ I1 I2 I3 I4 I5 I6 I7 I8 I9 I10 I11 I12 I15 I19 I20 I21 I22 I23 I24 I25 I26 และ I28 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 7.13 สามารถอธิบายความผันแปรได้ ร้อยละ 5.89

องค์ประกอบที่ 5 ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตจำนวน ตัว 9 ตัวแปร ได้แก่ I86 I87 I97 I98 I99 I100 I101 I102 และ I103 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 5.21 สามารถอธิบายความผันแปรได้ ร้อยละ 4.31

องค์ประกอบที่ 6 ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตจำนวน ตัว 11 ตัวแปร ได้แก่ I82 I83 I84 I104 I105 I106 I107 I108 I109 I110 และ I111 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 5.19 สามารถอธิบายความผันแปรได้ ร้อยละ 4.29

องค์ประกอบที่ 7 ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตจำนวน ตัว 10 ตัวแปรได้แก่ I67 I75 I76 I77 I78 I79 I80 I81 และ I85 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 4.62 สามารถอธิบายความผันแปรได้ ร้อยละ 3.84

องค์ประกอบที่ 8 ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตจำนวน ตัว 4 ตัวแปรได้แก่ I18 I19 I20 และ I21 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 2.96 สามารถอธิบายความผันแปรได้ ร้อยละ 2.45

สามารถเขียนเป็นสมการเพื่อสร้างคะแนนองค์ประกอบได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{FAC1} = & 0.72xI34+0.363xI68+0.395xI13+0.413xI16+0.438xI65+0.447xI58+0.462xI27+ \\ & 0.468xI59+0.471xI51+0.479xI17+0.488xI91+0.504xI32+0.515xI35+0.516xI14+ \\ & 0.52xI18+0.529xI41+0.533xI37+0.538xI31+0.561xI29+0.578xI40+0.597xI36+ \\ & 0.617xI38+0.621xI33+0.64xI30+0.652xI43+0.653xI39+0.692xI42 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{FAC2} = & 0.61xI114+0.34xI90+0.349xI89+0.394xI92+0.397xI66+0.4xI72+0.404xI70 \\ & +0.422xI71+0.44xI730.442xI74+0.48xI96+0.484xI117+0.491xI112 \\ & +0.535xI95+0.539xI116+0.542xI93+0.544xI113+0.558xI94+0.607xI115 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{FAC3} = & 0.427xI48+0.448xI53+0.454xI49+0.459xI61+0.481xI44+0.487xI60+0.496xI56+ \\ & 0.507xI47+0.509xI57+0.513xI64+0.514xI50+0.523xI45+0.53xI55+0.537xI63+ \\ & 0.542xI52+0.542xI62+0.547xI54+0.57xI46 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{FAC4} = & 0.328xI20+0.358xI1+0.358xI23+0.371xI19+0.375xI15+0.387xI21+ \\ & 0.411xI5+0.419xI24+0.434xI9+0.449xI22+0.456xI28+0.464xI7+0.468xI26+ \\ & 0.517xI11+0.527xI25+0.528xI8+0.533xI12+0.569xI2+0.588xI4+0.591xI3+0.634xI6 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{FAC5} = & 0.598xI101+0.53xI100+0.545xI102+0.596xI103+0.324xI99+0.355xI86+ \\ & 0.417xI87+0.463xI97+0.479xI98 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{FAC6} = & 0.548xI106+0.394xI104+0.523xI105+0.538xI107+0.489xI108+0.45xI109+ \\ & 0.429xI110+0.482xI111+0.483xI82+0.421xI83+0.397xI84 \end{aligned}$$

$$FAC7 = 0.547xI78+0.301xI85+0.361xI75+0.398xI77+0.411xI67+0.412xI81+0.435xI80+0.46xI79+0.474xI76$$

$$FAC8 = 0.768xI119+0.476xI118+0.729xI121+0.737xI120$$

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสันติพิสัยรายข้อ

สันติพิสัย	Mean	S.D.
112. เมื่อทำผิด ฉันสามารถกล่าวคำ "ขอโทษ" ผู้อื่นได้	4.20	0.82
34. ฉันรู้ว่าทุกคนมีคุณค่า มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี	4.20	0.88
30. ฉันคิดว่าทุกคนมีความชอบ ความถนัดที่แตกต่างกัน	4.18	0.85
43. ฉันแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่นใช้ได้ เช่น ปากกา ลินวิด	4.10	0.88
42. ฉันเห็นคุณค่าในน้ำใจที่ผู้อื่นมีให้ฉัน	4.10	0.84
39. ฉันเข้าใจถึงความรู้สึกของผู้ผิดหวัง	4.08	0.83
38. ฉันเห็นใจคนที่ด้อยโอกาส เช่น ชาวเขา เพราะเขาเลือกเกิดไม่ได้	4.08	0.83
59. ฉันอยากให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ผ่านพ้นอุปสรรคและความเดือดร้อน	4.08	0.80
91. ฉันไม่ชอบให้ใครมาเอาเปรียบ	4.07	0.90
33. ฉันปฏิบัติโดยไม่เลือกฐานะ แบ่งชั้น วรรณะ	4.06	0.84
20. ฉันยินดีปฏิบัติเพื่อให้โลกนี้อยู่ได้	4.03	0.81
51. ฉันรู้สึกเป็นสุขที่ได้ช่วยเหลือคนที่มีปัญหา	4.03	0.84
36. ฉันรู้ว่าคนเลือกเกิดไม่ได้จึงไม่พุดจาหรือแสดงอาการดูถูกดูแคลนเหยียดหยาม	4.02	0.86
1. ฉันยอมรับในสิ่งที่คนส่วนมากมีมติออกมา	4.01	0.72
29. ฉันคิดว่างานสำเร็จเพราะทุกคนในกลุ่ม	4.00	0.89
58. ฉันอยากให้คนแก่และขอทานที่พิการมีความสุข อยากให้เขามีชีวิตที่ดีขึ้น	4.00	0.83
66. ฉันรู้สึกเห็นอกเห็นใจ เมื่อผู้อื่นมีความทุกข์	4.00	0.85
44. ฉันยินดีบริจาคทรัพย์ให้กับผู้ที่ประสบทุกข์ภัย	3.97	0.84
84. ฉันยินดีชดใช้ความเสียหายที่เกิดจากการกระทำของฉัน	3.97	0.82
48. ฉันทำในสิ่งที่ต้องการ โดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน	3.96	0.81
18. ฉันช่วยเหลือผู้อื่นในสิ่งที่ทำได้เพราะคิดว่าวันหนึ่งเราอาจต้องขอ	3.96	0.82

สันติพิสัย	Mean	S.D.
ความร่วมมือจากเขาบ้าง		
113. ฉันดำรงตนเป็นกันเอง เสมอต้นเสมอปลาย	3.96	0.81
47. ฉันมักกล่าวคำแสดงความยินดีกับผู้อื่นที่ประสบความสำเร็จ	3.96	0.82
93. ฉันคิดว่าทุกปัญหาามีทางออกเสมอ	3.96	0.88
66. ฉันชอบบรรยากาศที่เปิดให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น	3.95	0.82
40. ฉันระมัดระวังต่อความรู้สึกของผู้อื่น	3.94	0.84
31. ฉันรู้ถึงความชอบที่แตกต่างกันของเพื่อน	3.94	0.84
37. ฉันเห็นด้วยกับคำว่า "โลกทั้งผองล้วนพี่น้องกัน"	3.93	0.84
21. ถึงแม้ว่าฉันจะเสียประโยชน์ส่วนตัวไปบ้าง ฉันก็ยินดีที่จะทำเพื่อส่วนรวม	3.92	0.78
83. ฉันชอบการประนีประนอม	3.91	0.86
27. แม้ไม่มีใครเห็น ฉันก็รู้สึกละเอียดใจในการทำสิ่งที่ไม่ดี	3.90	0.89
115. เมื่อมีอุปสรรค ฉันจะหาทางฝ่าฟันอุปสรรคนั้นให้ได้	3.90	0.79
116. เวลาโกรธหรือไม่สบาย ฉันรับรู้ได้ว่าเกิดอะไรขึ้นกับฉัน	3.90	0.82
68. แม้ตัดสินใจไปแล้ว แต่ถ้าใครให้เหตุผลที่ดีและเหมาะสมกว่าฉัน ก็สามารถพิจารณาอีกครั้งได้	3.90	0.79
14. ฉันคิดว่าผู้อื่นก็มีเหตุผลที่ดีและสามารถหาทางออกที่ดีได้เช่นกัน	3.90	0.80
41. ก่อนจะพูดหรือทำสิ่งใดฉันคิดว่า ผู้อื่นจะรู้สึกอย่างไร	3.88	0.85
114. แม้เหตุการณ์จะเลวร้ายฉันก็มีความหวังเสมอ	3.88	0.83
50. ฉันชอบแบ่งปัน ฉันเรียกเพื่อนกินอาหารและแบ่งขนมให้กินเป็นประจำ	3.87	0.83
32. ฉันเข้าใจและรู้ถึงขณะนิสัยของเพื่อนแต่ละคน	3.87	0.82
35. ฉันไวต่อการรับรู้ความรู้สึกผู้อื่น	3.87	0.88
52. ฉันดูแลเอาใจใส่เพื่อนในยามเจ็บไข้	3.86	0.83
45. ฉันบริจาคสิ่งของเครื่องใช้ เสื้อผ้าให้ผู้ด้อยโอกาส	3.85	0.86
73. ฉันยินดีแก้ไขเมื่อผู้อื่นแนะนำ	3.84	0.81
23. ฉันรู้สิทธิหน้าที่ของฉันเสมอ ไม่ต้องให้มีใครบอก	3.83	0.77
104. ฉันไม่ทำตามผู้อื่นในทางที่ผิด	3.82	0.90
108. ในความคิดฉันไม่ได้มีแต่ขาวกับดำ ยังมีเทาอ่อน เทาแก่ ดำ เข้ม ดำอ่อน	3.82	0.90
54. ฉันช่วยปลอบใจและเป็นกำลังใจให้เพื่อนที่มีปัญหาทางครอบครัว	3.82	0.82

สันติพิสัย	Mean	S.D.
หรือเป็นปัญหาทางใจ		
97. ฉันสามารถควบคุมตนเองไม่ให้ใช้ความรุนแรงได้	3.82	0.93
17. ฉันชอบทำงานที่ต่างถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน	3.82	0.86
46. ฉันถามถึงสารทุกข์สุกดิบของเพื่อนเสมอ	3.81	0.80
49. ฉันช่วยระวังรักษาทรัพย์สินของผู้อื่นให้พ้นจากความเสียหาย	3.81	0.81
61. ฉันสละที่นั่งให้คนแก่บนรถประจำทาง	3.80	0.86
56. ฉันตัดเพื่อนที่คิดจะทำในสิ่งที่ไม่ดี	3.80	0.83
67. ฉันยินดีรับฟังเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับฉันได้เป็นเวลานาน	3.79	0.84
16. ฉันคิดว่าเพื่อนมีความรับผิดชอบต่องานที่เขาได้รับมอบหมาย	3.79	0.81
77. ฉันไม่ยึดติดความคิดอยู่กับคนๆเดียวหรือลัทธิ	3.79	0.87
82. ฉันมักหาทางป้องกันข้อขัดแย้งด้วยการให้ทุกคนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น	3.79	0.83
80. ฉันมักฟังเพื่อนก่อนแล้วค่อยตัดสินใจ	3.78	0.80
55. ฉันให้คำแนะนำที่ดี ช่วยบอกหนทางที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นเสมอ	3.78	0.82
5. ฉันเห็นทุกคนเป็นพวกเดียวกัน ถึงแม้จะมีความคิดเห็นแตกต่างกันไป	3.77	0.87
71. ฉันสามารถบอกได้ว่าเขารู้สึกอย่างไร โดยฟังจากน้ำเสียงของเขา	3.77	0.85
15. ฉันมักแบ่งงานให้เพื่อนอย่างทั่วถึง	3.77	0.84
81. ฉันมักตัดสินใจตามกลุ่มแล้วแต่มติของกลุ่ม	3.77	0.82
96. ฉันสามารถทำงานให้เสร็จได้โดยไม่ต้องมีใครมาบังคับ	3.76	0.90
22. ถึงแม้ว่าจะยากลำบากฉันก็ทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม	3.76	0.78
109. ฉันใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาข้อมูลเสมอ ไม่คิดเอาเอง ตามใจชอบ	3.76	0.82
74. ฉันชอบทบทวนตัวเอง	3.75	0.87
92. ฉันให้อภัยได้โดยง่าย(ไม่ติดใจ)	3.75	0.92
70. เมื่อมีคนเล่าเหตุการณ์ในชีวิตของเขา ฉันรับฟังอย่างตั้งใจ	3.74	0.84
117. เวลาเมื่อเรื่องขัดแย้งกันฉันสามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง	3.74	0.84
60. ฉันช่วยเหลือสัตว์ที่บาดเจ็บหรือจะได้รับอันตราย	3.74	0.87
24. ฉันคำนึงถึงการเลือกตั้งจะทำให้ประเทศเปลี่ยนแปลงอย่างไร	3.72	0.85
90. ฉันไม่ชอบการแข่งขันกับใคร	3.72	0.91
89. เวลาที่ฉันพูดคุยกับใครฉันใช้ชีวิตถาม ขอความคิดเห็นออกมาจากตัวผู้ฟัง	3.72	0.77

สันติพิสัย	Mean	S.D.
95. ฉันสามารถรอคอยได้จนบรรลุเป้าหมาย	3.72	0.92
75. ฉันกล่าวคำยกย่องชมเชยความคิดเห็นผู้อื่น	3.71	0.81
65. ฉันบริจาคเงินช่วยเหลือมูลนิธิเด็กพิการ เด็กกำพร้า เด็กด้อยโอกาส	3.71	0.90
13. ฉันปฏิบัติตามที่พูดหรือให้สัญญาไว้เสมอรับปากแล้วทำได้	3.70	0.81
105. ฉันสามารถสร้างทางเลือกได้หลายทาง และหาทางออกได้อย่างเหมาะสม	3.70	0.80
111. ฉันจะพูดเพื่อให้เกิดความร่วมมือ	3.69	0.83
107. ฉันประมวลข้อมูล วิเคราะห์และเลือกข้อมูลที่ตรงมาใช้ได้	3.68	0.79
87. ฉันไม่ชอบโต้เถียงด้วยถ้อยคำที่รุนแรง	3.68	0.97
106. ฉันคิดวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ อุปสรรค ข้อจำกัดและโอกาส	3.67	0.78
64. ฉันบริจาคเงินช่วยเหลือมูลนิธิเด็กพิการ เด็กกำพร้า เด็กด้อยโอกาส	3.66	0.89
19. ฉันมั่นใจที่จะเผชิญกับเหตุการณ์ร้ายแรงที่เกิดขึ้น	3.66	0.87
85. ในการไกล่เกลี่ยเรื่องฉันเป็นคนประสานรอยร้าวให้ผู้อื่น	3.65	0.84
72. ฉันกล่าวถึงผู้อื่นในด้านคืออยู่เสมอ ซึ่งชมอย่างจริงใจ	3.64	0.84
79. ฉันยอมรับได้ว่าผู้อื่นอาจมีเหตุผลที่จะไม่พอใจในการกระทำของฉัน	3.63	0.82
57. ฉันพูดจาได้เป็นที่รักใคร่	3.63	0.86
98. ฉันมีอาการปกติเมื่อผู้อื่นทำให้เจ็บร่างกายโดยไม่เจตนา	3.63	0.95
94. ฉันทนได้เมื่อตกอยู่ในภาวะกดดัน	3.63	0.95
26. ฉันบำเพ็ญสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กันในที่สาธารณะ	3.61	0.83
69. ฉันไม่ชอบฟังคนอื่นพูดเรื่องของตนเองตลอดเวลา	3.61	0.89
4. ฉันมีความพร้อมเพียง ร่วมปฏิบัติตามที่รัฐธรรมนูญ	3.60	0.77
88. ฉันมักรู้เหตุแห่งความขัดแย้งและมั่นใจว่าแก้ไขได้ตรงจุด	3.60	0.81
110. ฉันเสียใจภายหลังในสิ่งที่ฉันพูดไปแล้ว	3.60	0.94
99. ฉันไม่ชอบเก็บกดสิ่งที่เป็นปัญหาไว้ในใจ	3.59	0.97
9. เวลาทำงานกลุ่มฉันชอบสร้างข้อตกลงร่วมกัน	3.59	0.93
63. ฉันช่วยพาคคนแก่ข้ามถนน	3.58	0.95
28. ถ้าในกลุ่มต้องมีงานที่ยากและไม่มีใครอยากทำ ฉันก็มักรับอาสาเอง	3.58	0.87
3. ฉันเชื่อและยอมรับในสิ่งที่รัฐประกาศ	3.58	0.83
86. ฉันแก้ไขข้อขัดแย้งได้ดี	3.56	0.83
76. ฉันสามารถชื่นชมความสำเร็จของคนที่ไม่ชอบได้ในหลายๆโอกาส	3.56	0.88

ลำดับ	สันติพิสัย	Mean	S.D.
53.	ฉันพูดด้วยถ้อยคำที่สุภาพเสมอ	3.55	0.93
101.	ฉันระงับความโกรธและปล่อยวางได้	3.55	0.90
100.	ฉันสามารถหักห้ามใจไม่ให้คิดไม่ดีต่อผู้อื่น	3.55	0.90
78.	ฉันจัดให้มีการประชุม ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อหาข้อยุติ (ข้อตกลง) ที่เห็นชอบร่วมกัน	3.54	0.92
25.	ฉันรู้ข่าวสารใหม่ๆและร่วมรณรงค์ตามกระแสส่วนรวม	3.54	0.85
102.	ฉันแสดงอาการปกติเมื่อถูกตำหนิ	3.50	0.87
12.	เวลาขัดแย้งกันฉันใช้กฎระเบียบตัดสิน	3.47	0.87
2.	ฉันไม่เคยผิระเบียบของสถาบัน	3.47	0.88
118.	ฉันคิดว่าคนที่เคยทำอะไรผิดมาแล้ว เขามักจะทำผิดต่อไปเสมอ	3.45	0.95
11.	เวลาที่มีเรื่องขัดแย้งกันฉันขอความเห็นจากผู้ใหญ่หรืออาจารย์	3.39	0.97
7.	ฉันไม่ชอบให้ใครมาแนะนำ ฉันสามารถคิดและทำตามที่ฉันต้องการ	3.36	0.98
103.	เมื่อถูกตำหนิจะไม่คำตอบ	3.31	1.00
8.	ฉันเป็นคนที่ชอบอนุรักษ์ ไม่กล้าเปลี่ยนแปลง ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง	3.21	1.01
6.	ถ้าฉันเห็นว่าสิ่งที่รัฐประกาศผิดหลักการ ฉันจะออกมาแสดงความเห็นทันทีไม่ว่าทางใดก็ตามหนึ่ง	3.12	1.06
10.	ฉันชอบแหกกฎ	3.00	1.08
120.	ถ้าเพื่อนทำไม่ดีต่อฉัน ฉันมีสิทธิ์ทำเช่นเดียวกันเป็นการตอบแทน	2.95	1.18
119.	เมื่อเกิดปัญหาในการทำงานฉันมักโทษผู้อื่น	2.73	1.17
121.	ฉันมักพูดให้คนสองฝ่ายมีอคติต่อกัน	2.36	1.30

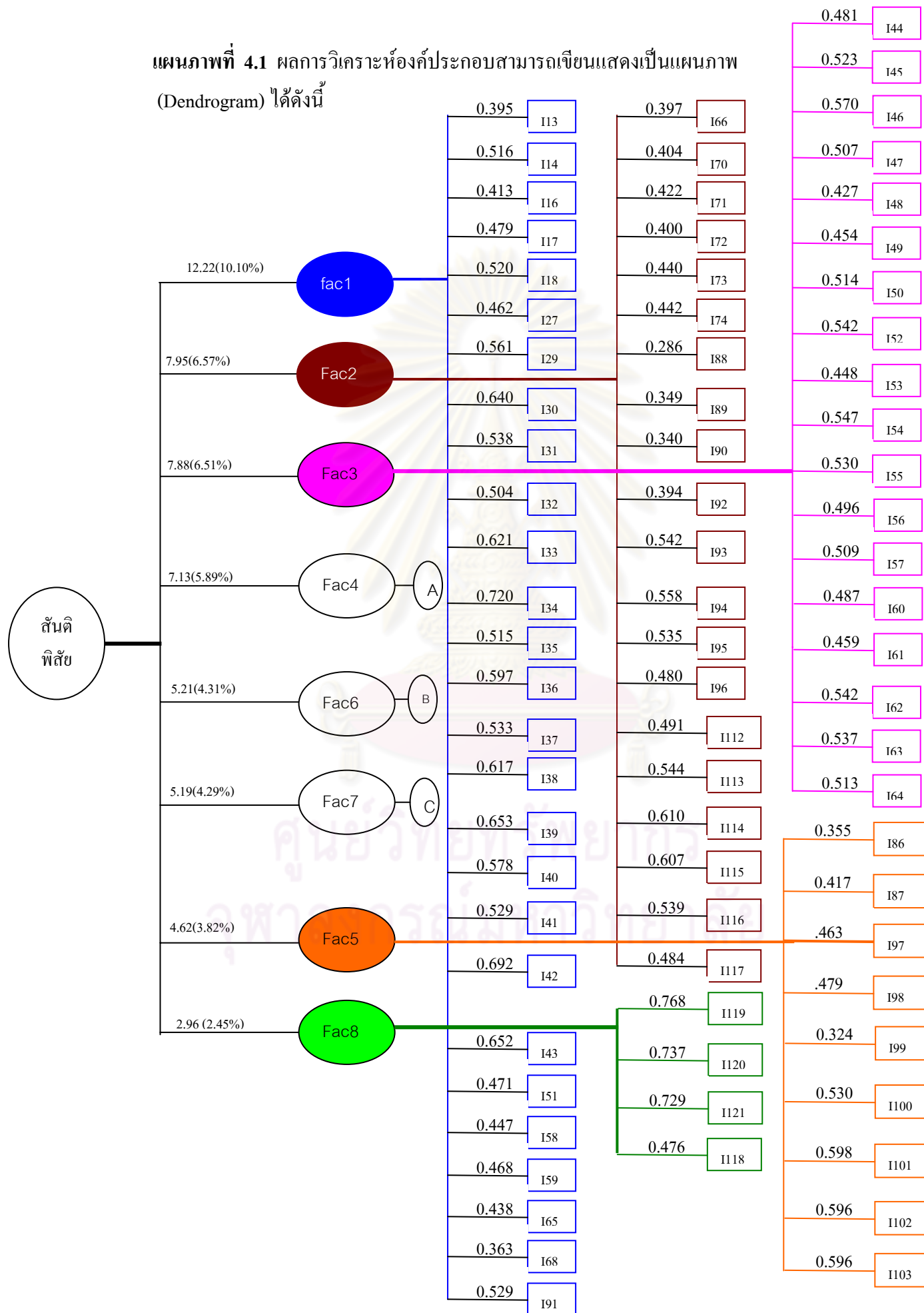
จากตารางที่ 4.5 พบว่าระดับสันติพิสัยรายข้อมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 10 อันดับได้แก่ 1) เมื่อทำผิดแล้วนิสิตนักศึกษาสามารถกล่าวคำ "ขอโทษ" ผู้อื่นได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับ 2) นิสิตนักศึกษารู้ว่าทุกคนมีคุณค่า มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 อยู่ในระดับมาก ข้อที่ 3) คือนิสิตนักศึกษายอมรับความแตกต่างในความชอบ ความถนัดของบุคคล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 ข้อที่ 4) นิสิตนักศึกษแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่นใช้ได้ เช่น ปากกา ลิควิด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 ข้อที่ 5) นิสิตนักศึกษเห็นคุณค่าในน้ำใจที่ผู้อื่นมีให้ตน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 ข้อที่ 6) นิสิตนักศึกษเข้าใจถึงความรู้สึกของผู้ผิดหวัง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 ข้อที่ 7) นิสิตนักศึกษเห็นใจคนที่ด้อยโอกาส เช่น ชาวเขา เพราะเขาเลือกเกิดไม่ได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 ข้อที่ 8) นิสิต

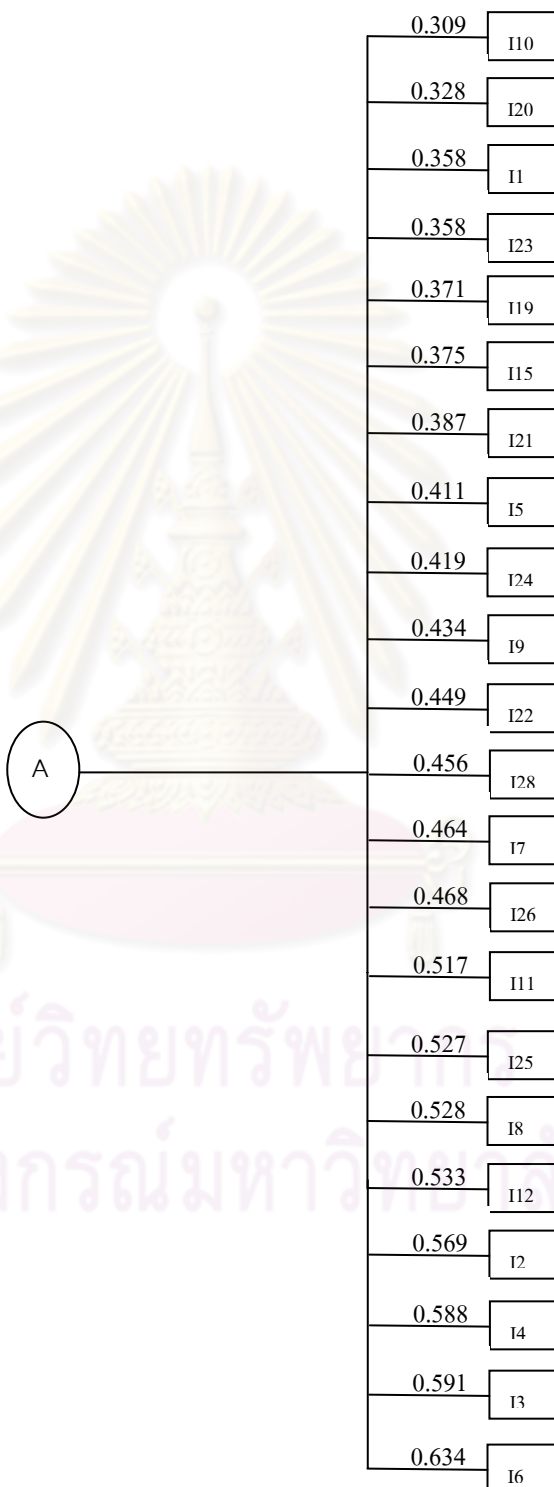
นักศึกษาอยากให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ผ่านพ้นอุปสรรคและความเดือดร้อน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 ข้อที่ 9) นิสิตนักศึกษาไม่ชอบให้ใครมาเอาเปรียบมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 และข้อที่ 10) นิสิตนักศึกษาปฏิบัติโดยไม่เลือกฐานะ แบ่งชั้น วรรณะ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 ส่วน ตัวแปรสันติพิสัยที่มีค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับต่ำกว่า 3.5 หรือต่ำกว่ามากได้แก่ เรื่อง 1) เวลาขัดแย้งกันนิสิตนักศึกษาใช้กฎระเบียบตัดสิน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 2) ฉันไม่เคยคิดระเบียบของสถาบัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 3) นิสิตนักศึกษาคิดว่าคนที่เคยทำอะไรผิดมาแล้ว เขามักจะทำผิดต่อไปเสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 4) เวลาในเรื่องขัดแย้งกันฉันขอความเห็นจากผู้ใหญ่หรืออาจารย์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39 5) ฉันไม่ชอบให้ใครมาแนะนำ ฉันสามารถคิดและทำตามที่ฉันต้องการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 6) เมื่อถูกดำเนินจะไม่ค่าตอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.31 7) นิสิตนักศึกษาเป็นคนที่ชอบอนุรักษ์ ไม่กล้าเปลี่ยนแปลง ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.21 8) ถ้า นิสิตนักศึกษาเห็นว่าสิ่งที่รัฐประกาศผิดหลักการ นิสิตนักศึกษาจะออกมาแสดงความเห็นทันที ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.12 9) นิสิตนักศึกษา ชอบแหกกฎ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.00 10) ถ้าเพื่อนทำผิดต่อตนเอง ตนเองมีสิทธิ์ทำเช่นเดียวกันเป็นการตอบแทน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.95 11) เมื่อเกิดปัญหาในการทำงานนิสิตนักศึกษามักโทษผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.73 และ 12) นิสิตนักศึกษามักพูดให้คนสองฝ่ายมีอคติต่อกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.36

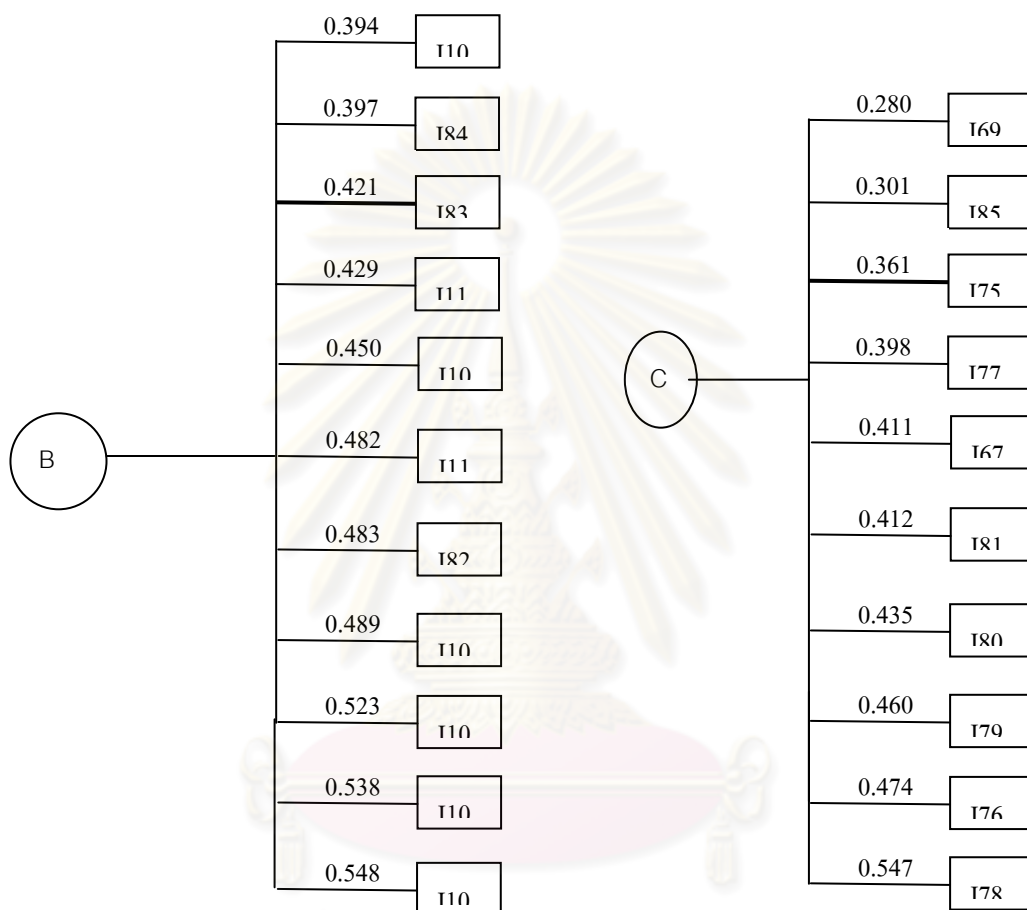
ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบสามารถเขียนแสดงเป็นแผนภาพ (Dendrogram) ได้ดังนี้

แผนภาพที่ 4.2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและองค์ประกอบ

ตอนที่ 2 การนำเสนอแบบสันติพิสัยสำหรับนิสิตนักศึกษาไทย

ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลการวิเคราะห์องค์ประกอบของสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทยในการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ Connoisseurship โดยนำเสนอเรียงลำดับองค์ประกอบตามค่าน้ำหนักคะแนน (Factor loading) ที่สูงที่สุดไปหาน้อย โดยพิจารณาจากลำดับหนัก 4 ลำดับแล้วตั้งชื่อเป็นแบบสันติพิสัย (ร่าง) เพื่อนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาได้ผลดังนี้

แผนภาพที่ 4.3 เคนโครงกรมสรูปชื่อองค์ประกอบจากคำสำคัญของข้อคำถามที่มีน้ำหนักคะแนน (Factor loading) ที่มากที่สุด 4 ลำดับ โดยเรียงจากมากไปหาน้อย

แบบสันติพิสัย

Item	Factor	Factor Loading	Item Description	Category
1	FAC 1	0.720	ข้อ 34 ฉันรู้ว่าทุกคนมีคุณค่า มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี	ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคน Empathy
2	FAC 1	0.692	ข้อ 42 ฉันเห็นคุณค่าในน้ำใจที่ผู้อื่นมีให้ฉัน	
3	FAC 1	0.653	ข้อ 39 ฉันเข้าใจถึงความรู้สึกของผู้ผิดหวัง	
4	FAC 1	0.652	ข้อ 43 ฉันแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่นใช้ได้	
1	FAC 2	0.610	ข้อ 114 แม้เหตุการณ์จะเลวร้าย ฉันก็มีความหวังเสมอ	ผู้มองโลกเชิงบวก Optimistic
2	FAC 2	0.607	ข้อ 115 เมื่อมีอุปสรรคฉันจะหาทางฝ่าฟันอุปสรรคนั้นให้ได้	
3	FAC 2	0.558	ข้อ 94 ฉันทนได้เมื่อตกอยู่ในภาวะกดดัน	
4	FAC 2	0.554	ข้อ 113 ฉันดำรงตนเป็นกันเองเสมอต้นเสมอปลาย	
1	FAC 3	0.570	ข้อ 46 ฉันถามถึงสารทุกข์ สุขดิบของเพื่อนเสมอ	ผู้เมตตา Merciful
2	FAC 3	0.547	ข้อ 54 ฉันช่วยปลอบใจและเป็นกำลังใจให้เพื่อนที่มีปัญหาทางครอบครัวหรือปัญหาทางใจ	
3	FAC 3	0.542	ข้อ 52 ฉันดูแลเอาใจใส่เพื่อนในยามเจ็บไข้	
4	FAC 3	0.542	ข้อ 62 ฉันช่วยพาคนแก่ข้ามถนน	
1	FAC 4	0.634	ข้อ 6 ถ้าฉันเห็นว่าสิ่งที่รัฐประกาศผิดหลักการฉันจะออกมาแสดงความคิดเห็นทันทีไม่ว่าทางใดก็ตาม	ผู้รณรงค์ Campaign
2	FAC 4	0.591	ข้อ 3 ฉันเชื่อและยอมรับในสิ่งที่รัฐประกาศ	
3	FAC 4	0.588	ข้อ 4 ฉันมีความพร้อมเพรียง ร่วมปฏิบัติตามที่รัฐรณรงค์	
4	FAC 4	0.569	ข้อ 2 ฉันไม่เคยคิดระเบียบของสถาบัน	

แบบสันติพิสัย (ต่อ)

FAC 5			
0.598	ข้อ 101	ฉันระงับความโกรธและปล่อยวางได้	} ผู้อดกลั้น Tolerant
0.596	ข้อ 103	เมื่อถูกคำฉันจะไม่ด่าตอบ	
0.545	ข้อ 102	ฉันแสดงอาการปกติเมื่อถูกตำหนิ	
0.530	ข้อ 100	ฉันสามารถหักห้ามใจไม่ให้คิดไม่ดีต่อผู้อื่น	
FAC 6			
0.548	ข้อ 106	ฉันคิดวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ อุปสรรค ข้อจำกัดและโอกาส	} ผู้คิดวิเคราะห์ Analytical Thinking
0.538	ข้อ 107	ฉันประมวลข้อมูล วิเคราะห์และเลือกข้อมูลที่ตรงมาใช้ได้	
0.523	ข้อ 105	ฉันสามารถสร้างทางเลือกได้หลายทาง และหาทางออกได้อย่างเหมาะสม	
0.489	ข้อ 108	ในความคิดฉันไม่ได้มีแต่ขาวกับดำ ยังมีเทาอ่อน เทาแก่ ดำเข้ม ดำอ่อน	
FAC 7			
0.547	ข้อ 78	ฉันจัดให้มีการประชุมผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อหาข้อยุติ(ข้อตกลง)ที่เห็นชอบร่วมกัน	} ผู้ประสาน ไมตรี Intermediate
0.474	ข้อ 76	ฉันสามารถชื่นชมความสำเร็จของคนที่ฉันไม่ชอบได้ในหลายๆโอกาส	
0.460	ข้อ 79	ฉันยอมรับได้ว่าผู้อื่นอาจมีเหตุผลที่จะไม่พอใจในการกระทำของฉัน	
0.435	ข้อ 80	ฉันมักฟังเพื่อนก่อนแล้วค่อยตัดสินใจ	
FAC 8			
0.768	ข้อ 119	เมื่อเกิดปัญหาในการทำงานฉันมักโทษผู้อื่น	} ผู้สร้าง สัมพันธภาพ Harmony
0.737	ข้อ 120	ถ้าเพื่อนทำไม่ดีต่อฉัน ฉันมีสิทธิ์ทำเช่นเดียวกันเป็นการตอบแทน	
0.729	ข้อ 121	ฉันมักพูดให้คนสองฝ่ายมีอคติต่อกัน	
0.476	ข้อ 118	ฉันคิดว่าคนที่เคยทำอะไรผิดมาแล้ว เขามักจะทำผิดต่อไปเสมอ	

จากแผนภาพเคนโตรแกรมผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเรียกชื่อองค์ประกอบดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 เรียกชื่อว่า “สันติพิสัยแบบผู้เข้าใจ และเห็นคุณค่าของคน” ใช้สัญลักษณ์ E (Empathy) ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 27 ตัว ได้แก่ ฉันรู้ว่าทุกคนมีคุณค่า มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี , ฉันเห็นคุณค่าในน้ำใจที่ผู้อื่นมีให้ฉัน, ฉันเข้าใจถึงความรู้สึกของผู้ผิดหวัง, ฉันแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่นใช้ได้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 12.22 อธิบายความแปรปรวนได้มากที่สุด คือร้อยละ 10.10

องค์ประกอบที่ 2 เรียกชื่อว่า “สันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก” ใช้สัญลักษณ์ O (Optimistic) ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 19 ตัว ได้แก่ แม้เหตุการณ์จะเลวร้ายฉันก็มีความหวังเสมอ, เมื่อมีอุปสรรคฉันจะหาทางฝ่าฟัน อุปสรรคนั้นให้ได้, ฉันทนได้เมื่อตกอยู่ในภาวะกดดัน, ฉันดำรงตนเป็นกันเองเสมอต้นเสมอปลาย มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 7.95 อธิบายความแปรปรวนได้มากที่สุด คือร้อยละ 6.57

องค์ประกอบที่ 3 เรียกชื่อว่า “สันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา” ใช้สัญลักษณ์ M (Merciful) ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 18 ตัว ได้แก่ ฉันถามถึงสารทุกข์ สุขดิบของเพื่อนเสมอ, ฉันช่วยปลอบใจและ เป็นกำลังใจ ให้เพื่อนที่มีปัญหา ทางครอบครัวหรือ เป็นปัญหา ทางใจ , ฉันดูแลเอาใจใส่เพื่อน ในยามเจ็บไข้, ฉันช่วยพาคนแก่ข้ามถนน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 7.88 อธิบายความแปรปรวนได้มากที่สุด คือร้อยละ 6.51

องค์ประกอบที่ 4 เรียกชื่อว่า “สันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์” ใช้สัญลักษณ์ C (Campaign) ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 22 ตัว ได้แก่ ถ้าฉันเห็นว่าสิ่งที่รัฐประกาศผิดหลักการ ฉันจะออกมาแสดงความเห็นทันทีไม่ว่าทางใดก็ตาม, ฉันเชื่อและยอมรับในสิ่งที่รัฐประกาศ, ฉันมีความพร้อมเพียรร่วมปฏิบัติตามที่รัฐรณรงค์, ฉันไม่เคยคิดระเบียบ ของสถาบัน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 7.13 อธิบายความแปรปรวนได้มากที่สุด คือร้อยละ 5.89

องค์ประกอบที่ 5 เรียกชื่อว่า “สันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้อดกลั้น ” ใช้สัญลักษณ์ T (Tolerant) ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 9 ตัว ได้แก่ ฉันระงับความโกรธ และปล่อยวางได้, เมื่อถูกตำหนิจะไม่โต้ตอบ, ฉันแสดงอาการปกติ เมื่อถูกตำหนิ, ฉันสามารถหักห้ามใจไม่ให้คิดไม่ดีต่อผู้อื่น มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 5.21 อธิบายความแปรปรวนได้มากที่สุด คือร้อยละ 4.31

องค์ประกอบที่ 6 เรียกชื่อว่า “สันติพิสัยแบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์” ใช้สัญลักษณ์ A (Analytical Thinking) ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 11 ตัว ได้แก่ ฉันคิดวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ อุปสรรค ข้อจำกัดและโอกาส, ฉันประมวลข้อมูล วิเคราะห์และเลือกข้อมูลที่ตรงมาให้ได้, ฉันสามารถสร้างทางเลือก ได้หลายทาง และหาทางออกได้อย่างเหมาะสม, ในความคิดฉันไม่ได้มี แต่

ชาวกับคำยังมีเท่าอ่อน เทาแก่ คำเข้ม คำอ่อน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 5.19 อธิบายความแปรปรวนได้มากที่สุด คือร้อยละ 4.29

องค์ประกอบที่ 7 เรียกชื่อว่า “สันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรี” ใช้สัญลักษณ์ I (Intermediate) ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 10 ตัว ได้แก่ ฉันจัดให้มีการประชุม ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อหาข้อยุติ (ข้อตกลง) ที่เห็นชอบร่วมกัน, ฉันสามารถชื่นชมความสำเร็จของคนที่ฉันไม่ชอบได้ ในหลายๆโอกาส, ฉันกล่าวถึงผู้อื่นในด้านดี อยู่เสมอชื่นชมอย่างจริงจัง, ฉันมักฟังเพื่อนก่อน แล้วค่อยตัดสินใจ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 4.62 อธิบายความแปรปรวนได้มากที่สุด คือร้อยละ 3.84

องค์ประกอบที่ 8 เรียกชื่อว่า “สันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ” ใช้สัญลักษณ์ H (Harmony) ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 4 ตัว ได้แก่ เมื่อเกิดปัญหาในการทำงาน ฉันมักโทษผู้อื่น, ถ้าเพื่อนทำไม่ดีต่อฉัน ฉันมีสิทธิ์ทำเช่นเดียวกัน เป็นการตอบแทน, ฉันมักพูดให้คนสองฝ่าย มีอคติต่อกัน, ฉันคิดว่าคนที่เคยทำ อะไรผิดมาแล้ว เขามักจะทำผิดต่อไปเสมอ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 2.96 อธิบายความแปรปรวนได้มากที่สุด คือร้อยละ 2.45

2.1 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับสันติพิสัยทั้ง 8 แบบ

การทดสอบความแตกต่างระหว่างระดับสันติพิสัยทั้ง 8 แบบที่ได้จากวิเคราะห์องค์ประกอบแล้วสร้างเป็นคะแนนองค์ประกอบในขั้นตอนการวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อจำแนกแบบสันติพิสัยในขั้นตอนที่ผ่านมา ต่อจากนี้เป็นการทดสอบความแตกต่างระหว่างลักษณะทางประชากรโดยใช้สถิติทดสอบ ที (t - Test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - way Analysis of Variance : ANOVA) สำหรับการทดสอบระหว่าง 2 กลุ่มประชากรและมากกว่า 2 กลุ่มประชากร ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และใช้การทดสอบรายคู่ของ Turkey HSD ได้ผลดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.6 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระดับสันติพิสัยทั้ง 8 แบบกับตัวแปร เพศ

แบบสันติพิสัย	เพศ				สถิติ ทดสอบ t	P-value
	ชาย		หญิง			
	Mean	S.D.	Mean	S.D.		
แบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคน	57.19	7.74	57.85	7.81	-1.70	0.089
แบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก	34.23	4.97	34.43	4.83	-0.81	0.417
แบบที่ 3 ผู้เมตตา	34.13	5.20	34.66	4.89	-2.11	0.035
แบบที่ 4 ผู้รณรงค์	35.13	4.72	34.90	4.77	0.97	0.230
แบบที่ 5 ผู้อดกลั้น	15.42	2.65	15.28	2.62	1.09	0.275
แบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์	19.32	2.84	19.40	2.94	-0.61	0.545
แบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรี	13.98	2.11	14.01	2.19	0.13	0.834
แบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ	8.53	2.59	8.71	2.44	-1.45	0.146

จากตารางที่ 4.6 พบว่า แบบสันติพิสัยที่มีระดับสันติพิสัยที่แตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ระหว่างเพศ ได้แก่สันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา โดยนักศึกษาเพศหญิงจะมีค่าเฉลี่ยระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา สูงกว่านักศึกษาชาย เพศหญิงมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 34.66 เพศชายมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 34.13 ทดสอบความแตกต่างโดยใช้สถิติทดสอบ t ได้ค่า $t = -2.11$ มีค่า P เท่ากับ 0.035 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 จึงสรุปได้ว่า สันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา เพศหญิงมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเพศชาย ส่วนแบบสันติพิสัยอื่นๆ อีก 7 แบบไม่แตกต่างกันทางสถิติ

ตารางที่ 4.7 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระดับสันติพิสัยทั้ง 8 แบบกับตัวแปรภูมิภาค

แบบสันติพิสัย		ภูมิภาค					สถิติทดสอบ F	P-value
		ตะวันออก	ใต้	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง		
แบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคน	Mean	57.03	59.67	53.59	58.42	58.87	32.717	0.00
	S.D.	8.11	6.01	7.63	8.80	6.57		
แบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก	Mean	35.24	35.52	33.38	36.47	36.20	19.581	0.00
	S.D.	4.28	4.36	5.48	5.76	4.45		
แบบที่ 3 ผู้เมตตา	Mean	33.81	34.26	33.15	35.57	35.16	12.534	0.00
	S.D.	4.97	4.54	4.90	5.83	4.56		
แบบที่ 4 ผู้รณรงค์	Mean	34.23	34.33	34.32	37.76	34.42	36.411	0.00
	S.D.	3.91	3.86	4.63	5.75	4.35		
แบบที่ 5 ผู้อดกลั้น	Mean	15.02	15.18	15.19	15.87	15.48	5.331	0.00
	S.D.	2.38	2.31	2.75	3.00	2.59		
แบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์	Mean	19.01	19.77	18.40	19.86	19.75	15.942	0.00
	S.D.	2.79	2.33	2.88	3.43	2.65		
แบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรี	Mean	14.66	14.96	14.71	15.48	15.24	7.760	0.00
	S.D.	1.98	1.86	2.41	2.77	2.03		
แบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ	Mean	8.14	9.81	7.95	8.60	8.63	28.091	0.00
	S.D.	2.29	2.00	2.43	2.86	2.53		

จากตารางที่ 4.7 พบว่า แบบสันติพิสัยทั้ง 8 ของทุกภูมิภาคมีความแตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ระหว่างภูมิภาค

ตารางที่ 4.8 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับสันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจ และเห็นคุณค่าของคน ทดสอบรายคู่ ระหว่างภูมิภาค

แบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคน				
(I) ภาค	(J) ภาค	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
ภาคตะวันออก	ภาคใต้	-2.64	0.59	0.00
	ภาคเหนือ	3.44	0.59	0.00
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	-1.39	0.59	0.24
	ภาคกลาง	-1.84	0.59	0.05
ภาคใต้	ภาคตะวันออก	2.64	0.59	0.00
	ภาคเหนือ	6.08	0.59	0.00
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1.25	0.59	0.35
	ภาคกลาง	0.80	0.59	0.77
ภาคเหนือ	ภาคตะวันออก	-3.44	0.59	0.00
	ภาคใต้	-6.08	0.59	0.00
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	-4.83	0.59	0.00
	ภาคกลาง	-5.28	0.59	0.00
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันออก	1.39	0.59	0.24
	ภาคใต้	-1.25	0.59	0.35
	ภาคเหนือ	4.83	0.59	0.00
	ภาคกลาง	-0.45	0.59	0.97
ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	1.84	0.59	0.05
	ภาคใต้	-0.80	0.59	0.77
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	0.45	0.59	0.97
	ภาคเหนือ	5.28	0.59	0.00

จากตารางที่ 4.8 พบว่า สันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคนมีตัวแปรที่มีระดับสันติพิสัยที่แตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ภาคตะวันออกกับภาคใต้ ภาคตะวันออกกับภาคเหนือ ภาคตะวันออกกับภาคกลาง ภาคใต้กับภาคเหนือ ภาคเหนือกับภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับภาคเหนือ

ตารางที่ 4.9 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลก
เชิงบวก ทดสอบรายคู่ ระหว่างภูมิภาค

แบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก				
(I) ภาค	(J) ภาค	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
ภาคตะวันออก	ภาคใต้	-0.28	0.39	0.97
	ภาคเหนือ	1.85	0.39	0.00
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	-1.24	0.39	0.04
	ภาคกลาง	-0.96	0.39	0.19
ภาคใต้	ภาคตะวันออก	0.28	0.39	0.97
	ภาคเหนือ	2.14	0.39	0.00
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	-0.95	0.39	0.20
	ภาคกลาง	-0.68	0.39	0.55
ภาคเหนือ	ภาคตะวันออก	-1.85	0.39	0.00
	ภาคใต้	-2.14	0.39	0.00
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	-3.09	0.39	0.00
	ภาคกลาง	-2.82	0.39	0.00
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันออก	1.24	0.39	0.04
	ภาคใต้	0.95	0.39	0.20
	ภาคเหนือ	3.09	0.39	0.00
ภาคกลาง	ภาคกลาง	0.27	0.39	0.97
	ภาคตะวันออก	0.96	0.39	0.19
	ภาคใต้	0.68	0.39	0.55
	ภาคเหนือ	2.82	0.39	0.00
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	-0.27	0.39	0.97

จากตารางที่ 4.9 พบว่า สันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวกมีตัวแปรที่มีระดับสันติพิสัยที่แตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ภาคตะวันออกกับภาคเหนือ ภาคตะวันออกกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้กับภาคเหนือ ภาคเหนือกับภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับภาคเหนือ

ตารางที่ 4.10 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา
ทดสอบรายคู่ ระหว่างภูมิภาค

แบบที่ 3 ผู้เมตตา				
(I) ภาค	(J) ภาค	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
ภาคตะวันออก	ภาคใต้	-0.45	0.39	0.86
	ภาคเหนือ	0.66	0.39	0.59
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	-1.76	0.39	0.00
	ภาคกลาง	-1.35	0.39	0.02
ภาคใต้	ภาคตะวันออก	0.45	0.39	0.86
	ภาคเหนือ	1.11	0.39	0.09
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	-1.31	0.39	0.03
	ภาคกลาง	-0.90	0.39	0.27
ภาคเหนือ	ภาคตะวันออก	-0.66	0.39	0.59
	ภาคใต้	-1.11	0.39	0.09
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	-2.42	0.39	0.00
	ภาคกลาง	-2.01	0.39	0.00
ภาคตะวันออก	ภาคตะวันออก	1.76	0.39	0.00
	ภาคใต้	1.31	0.39	0.03
	ภาคเหนือ	2.42	0.39	0.00
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคกลาง	0.41	0.39	0.90
	ภาคตะวันออก	1.35	0.39	0.02
	ภาคใต้	0.90	0.39	0.27
	ภาคเหนือ	2.01	0.39	0.00
ภาคกลาง	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	-0.41	0.39	0.90

จากตารางที่ 4.10 พบว่า สันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา มีตัวแปรที่มีระดับสันติพิสัยที่แตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ภาคตะวันออกกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออกกับภาคกลาง ภาคใต้กับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับภาคเหนือ และภาคเหนือกับภาคกลาง

ตารางที่ 4.11 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับสันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์
ทดสอบรายคู่ระหว่างภูมิภาค

แบบที่ 4 ผู้รณรงค์				
(I) ภาค	(J) ภาค	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
ภาคตะวันออก	ภาคใต้	-0.10	0.36	1.00
	ภาคเหนือ	-0.09	0.36	1.00
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	-3.53	0.36	0.00
	ภาคกลาง	-0.19	0.36	0.99
ภาคใต้	ภาคตะวันออก	0.10	0.36	1.00
	ภาคเหนือ	0.01	0.36	1.00
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	-3.42	0.36	0.00
	ภาคกลาง	-0.09	0.36	1.00
ภาคเหนือ	ภาคตะวันออก	0.09	0.36	1.00
	ภาคใต้	-0.01	0.36	1.00
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	-3.44	0.36	0.00
	ภาคกลาง	-0.10	0.36	1.00
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันออก	3.53	0.36	0.00
	ภาคใต้	3.42	0.36	0.00
	ภาคเหนือ	3.44	0.36	0.00
	ภาคกลาง	3.33	0.36	0.00
ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	0.19	0.36	0.99
	ภาคใต้	0.09	0.36	1.00
	ภาคเหนือ	0.10	0.36	1.00
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	-3.33	0.36	0.00

จากตารางที่ 4.11 พบว่า สันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์มีตัวแปรที่มีระดับสันติพิสัยที่แตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ภาคตะวันออกกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้กับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับภาคเหนือ

ตารางที่ 4.12 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับสันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้ดกสั้น
ทดสอบรายคู่ระหว่างภูมิภาค

		แบบที่ 5 ผู้ดกสั้น		
(I) ภาค	(J) ภาค	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้	-0.16	0.21	0.97
	ภาคเหนือ	-0.16	0.21	0.96
	ภาคตะวันออก	-0.85	0.21	0.00
	ภาคกลาง	-0.46	0.21	0.30
ภาคใต้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	0.16	0.21	0.97
	ภาคเหนือ	-0.01	0.21	1.00
	ภาคตะวันออก	-0.70	0.21	0.02
	ภาคกลาง	-0.30	0.21	0.71
ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	0.16	0.21	0.96
	ภาคใต้	0.01	0.21	1.00
	ภาคตะวันออก	-0.69	0.21	0.03
	ภาคกลาง	-0.29	0.21	0.73
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันออก	0.85	0.21	0.00
	ภาคใต้	0.70	0.21	0.02
	ภาคเหนือ	0.69	0.21	0.03
	ภาคกลาง	0.40	0.21	0.45
ภาคกลาง	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	0.46	0.21	0.30
	ภาคใต้	0.30	0.21	0.71
	ภาคเหนือ	0.29	0.21	0.73
	ภาคตะวันออก	-0.40	0.21	0.45

จากตารางที่ 4.12 พบว่า สันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้ดกสั้นมีตัวแปรที่มีระดับสันติพิสัยที่แตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้กับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตารางที่ 4.13 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับสันติพิสัยแบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์ ทดสอบรายคู่ระหว่างภูมิภาค

		แบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์		
(I) ภาค	(J) ภาค	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
ภาคตะวันออก	ภาคใต้	-0.76	0.22	0.02
	ภาคเหนือ	0.61	0.22	0.12
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	-0.85	0.22	0.01
	ภาคกลาง	-0.74	0.22	0.03
ภาคใต้	ภาคตะวันออก	0.76	0.22	0.02
	ภาคเหนือ	1.36	0.22	0.00
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	-0.09	0.22	1.00
	ภาคกลาง	0.01	0.22	1.00
ภาคเหนือ	ภาคตะวันออก	-0.61	0.22	0.12
	ภาคใต้	-1.36	0.22	0.00
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	-1.45	0.22	0.00
	ภาคกลาง	-1.35	0.22	0.00
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันออก	0.85	0.22	0.01
	ภาคใต้	0.09	0.22	1.00
	ภาคเหนือ	1.45	0.22	0.00
	ภาคกลาง	0.11	0.22	0.99
ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	0.74	0.22	0.03
	ภาคใต้	-0.01	0.22	1.00
	ภาคเหนือ	1.35	0.22	0.00
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	-0.11	0.22	0.99

จากตารางที่ 4.13 พบว่า สันติพิสัยแบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์มีตัวแปรที่มีระดับสันติพิสัยที่แตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ภาคตะวันออกกับภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออกกับภาคกลาง ภาคใต้กับภาคเหนือ ภาคเหนือกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือกับภาคกลาง

ตารางที่ 4.14 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับสันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้
 ประสานไมตรี ทดสอบรายคู่ระหว่างภูมิภาค

แบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรี				
(I) ภาค	(J) ภาค	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
ภาคตะวันออก	ภาคใต้	-0.30	0.18	0.57
	ภาคเหนือ	-0.05	0.18	1.00
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	-0.82	0.18	0.00
	ภาคกลาง	-0.58	0.18	0.03
ภาคใต้	ภาคตะวันออก	0.30	0.18	0.57
	ภาคเหนือ	0.25	0.18	0.73
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	-0.51	0.18	0.08
	ภาคกลาง	-0.28	0.18	0.65
ภาคเหนือ	ภาคตะวันออก	0.05	0.18	1.00
	ภาคใต้	-0.25	0.18	0.73
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	-0.77	0.18	0.00
	ภาคกลาง	-0.53	0.18	0.06
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันออก	0.82	0.18	0.00
	ภาคใต้	0.51	0.18	0.08
	ภาคเหนือ	0.77	0.18	0.00
	ภาคกลาง	0.24	0.18	0.77
ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	0.58	0.18	0.03
	ภาคใต้	0.28	0.18	0.65
	ภาคเหนือ	0.53	0.18	0.06
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	-0.24	0.18	0.77

จากตารางที่ 4.14 พบว่า สันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรีมีตัวแปรที่มีระดับสันติพิสัยที่แตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ภาคตะวันออกกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออกกับภาคกลาง และภาคเหนือกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตารางที่ 4.15 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพทดสอบรายคู่ระหว่างภูมิภาค

แบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ				
(I) ภาค	(J) ภาค	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
ภาคตะวันออก	ภาคใต้	-1.67	0.19	0.00
	ภาคเหนือ	0.19	0.19	0.92
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	-0.46	0.19	0.22
	ภาคกลาง	-0.49	0.19	0.17
ภาคใต้	ภาคตะวันออก	1.67	0.19	0.00
	ภาคเหนือ	1.86	0.19	0.00
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1.21	0.19	0.00
	ภาคกลาง	1.18	0.19	0.00
ภาคเหนือ	ภาคตะวันออก	-0.19	0.19	0.92
	ภาคใต้	-1.86	0.19	0.00
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	-0.65	0.19	0.02
	ภาคกลาง	-0.68	0.19	0.01
ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ	ภาคตะวันออก	0.46	0.19	0.22
	ภาคใต้	-1.21	0.19	0.00
	ภาคเหนือ	0.65	0.19	0.02
ภาคกลาง	ภาคกลาง	-0.03	0.19	1.00
	ภาคตะวันออก	0.49	0.19	0.17
	ภาคใต้	-1.18	0.19	0.00
	ภาคเหนือ	0.68	0.19	0.01
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	0.03	0.19	1.00

จากตารางที่ 4.15 พบว่า สันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพมีตัวแปรที่มีระดับสันติพิสัยที่แตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ภาคตะวันออกกับภาคใต้ ภาค

ภาคใต้กับภาคเหนือ ภาคใต้กับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้กับภาคกลาง ภาคเหนือกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือกับภาคกลาง

ตารางที่ 4.16 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระดับสันติพิสัยทั้ง 8 แบบกับตัวแปรประเภทสถาบันอุดมศึกษา

แบบสันติพิสัย	ประเภทสถาบัน				สถิติทดสอบ	P-value
	รัฐบาล		เอกชน			
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	t	
แบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคน	57.22	7.80	57.87	7.75	-1.67	0.096
แบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก	33.91	5.10	34.75	4.66	-3.44	0.001
แบบที่ 3 ผู้เมตตา	34.07	4.99	34.78	5.10	-2.82	0.005
แบบที่ 4 ผู้รณรงค์	34.94	4.61	35.09	4.88	-0.65	0.514
แบบที่ 5 ผู้อดกลั้น	15.23	2.61	15.49	2.65	-1.92	0.055
แบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์	19.27	2.84	19.47	2.95	-1.34	0.180
แบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรี	13.89	2.17	14.10	2.12	-1.95	0.051
แบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ	8.58	2.45	8.67	2.58	-0.77	0.437

จากตารางที่ 4.16 พบว่า แบบสันติพิสัยที่มีระดับสันติพิสัยที่แตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ระหว่างประเภทสถาบัน ได้แก่สันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก และสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา ส่วนสันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคน สันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์ สันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้อดกลั้น สันติพิสัยแบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์ สันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรี และสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ มีระดับสันติพิสัยไม่แตกต่างกันทางสถิติ

สันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก จากการทดสอบพบว่า นิสิตนักศึกษาที่เรียนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีค่าเฉลี่ยสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวกสูงกว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาล ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 34.75 และสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 33.91 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยใช้สถิติทดสอบที ได้ค่า $t = -3.02$ มีค่า P เท่ากับ 0.001 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 สรุปได้ว่าระดับสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวกของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสูงกว่าของรัฐบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา จากการทดสอบพบว่า นิสิตนักศึกษาที่เรียนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีค่าเฉลี่ยสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตาสูงกว่า สถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาล สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 34.78 และสถาบันอุดมศึกษารัฐบาลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 34.07 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยใช้สถิติทดสอบที ได้ค่า $t = -2.82$ มีค่า P เท่ากับ 0.005 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 สรุปได้ว่าสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตาของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสูงกว่าของรัฐบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.17 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระดับสันติพิสัยทั้ง 8 แบบกับตัวแปร กลุ่มสาขาวิชาที่เรียน

	กลุ่มสาขาวิชาที่เรียน	ค่าเฉลี่ยสันติพิสัย		สถิติทดสอบ	P-value
		Mean	S.D.		
แบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็น คุณค่าของคน	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	57.41	7.89	1.00	0.393
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	57.17	7.96		
	สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	57.41	7.36		
	บริหารธุรกิจ	58.08	7.90		
แบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิง บวก	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	34.11	4.59	1.989	0.114
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	34.04	4.87		
	สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	34.37	4.71		
	บริหารธุรกิจ	34.80	5.37		
แบบที่ 3 ผู้เมตตา	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	34.24	4.78	2.65	0.048
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	34.19	4.99		
	สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	34.13	5.13		
	บริหารธุรกิจ	35.00	5.26		
แบบที่ 4 ผู้รณรงค์	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	34.55	4.10	7.999	0.000
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	34.96	4.77		
	สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	34.57	4.51		

	กลุ่มสาขาวิชาที่เรียน	ค่าเฉลี่ยอันดับพิสัย		สถิติทดสอบ	P-value
		Mean	S.D.		
	บริหารธุรกิจ	35.97	5.41		
แบบที่ 5 ผู้อดกลั้น	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	15.25	2.52	0.54	0.654
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	15.37	2.68		
	สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	15.29	2.62		
	บริหารธุรกิจ	15.47	2.71		
แบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	19.33	2.62	1.30	0.272
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	19.24	2.93		
	สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	19.27	2.83		
	บริหารธุรกิจ	19.60	3.15		
แบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรี	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	13.89	1.98	2.097	0.099
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	14.01	2.12		
	สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	13.87	2.34		
	บริหารธุรกิจ	14.20	2.26		
แบบที่ 8 ผู้สร้าง สัมพันธภาพ	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	8.42	2.39	3.80	0.010
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	8.56	2.62		
	สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	8.97	2.48		
	บริหารธุรกิจ	8.54	2.56		

จากตารางที่ 4.17 พบว่าแบบอันดับพิสัยที่มีระดับอันดับพิสัยที่แตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ระหว่างกลุ่มสาขาวิชา ได้แก่ อันดับพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา อันดับพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์ และอันดับพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ ส่วนอันดับพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจ และเห็นคุณค่าของคน อันดับพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก อันดับพิสัยแบบที่ 5 ผู้อดกลั้น อันดับ

พิสัยแบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์ และสันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรี มีระดับสันติพิสัยไม่แตกต่างกันทางสถิติ

สันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา จากตารางที่ 4.13 พบว่า นิสิตนักศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจจะมีค่าเฉลี่ยระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตาสูงที่สุดมีค่าเท่ากับ 35.00 รองลงมาเป็นกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 34.24 ส่วนกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มีค่าเท่ากับ 34.13 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา ระหว่างกลุ่มสาขาวิชาโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวสถิติทดสอบ F ได้ค่า F เท่ากับ 2.65 มีค่า P เท่ากับ 0.048 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 สรุปได้ว่าระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ระหว่างกลุ่มสาขาวิชาที่เรียน และทดสอบความแตกต่างรายคู่ได้ผลดังตารางที่ 4.11

สันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้ณรงค์ จากตารางที่ 4.13 พบว่า นิสิตนักศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจจะมีค่าเฉลี่ยระดับสันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้ณรงค์สูงที่สุดมีค่าเท่ากับ 35.97 รองลงมาเป็นกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 34.96 ส่วนกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีค่าเท่ากับ 34.55 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับสันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้ณรงค์ ระหว่างกลุ่มสาขาวิชาโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวสถิติทดสอบ F ได้ค่า F เท่ากับ 7.999 มีค่า P เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 สรุปได้ว่าระดับสันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้ณรงค์ มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ระหว่างกลุ่มสาขาวิชาที่เรียน และทดสอบความแตกต่างรายคู่ได้ผลดังตารางที่ 4.12

สันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ จากตารางที่ 4.13 พบว่า นิสิตนักศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มีค่าเฉลี่ยระดับสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพสูงที่สุดมีค่าเท่ากับ 8.97 รองลงมาเป็นกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.56 ส่วนกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีค่าเท่ากับ 8.42 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพระหว่างกลุ่มสาขาวิชาโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวสถิติทดสอบ F ได้ค่า F เท่ากับ 3.80 มีค่า P เท่ากับ 0.01 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 สรุปได้ว่าระดับสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ระหว่างกลุ่มสาขาวิชาที่เรียน และทดสอบความแตกต่างรายคู่ได้ผลดังตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.18 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา
ทดสอบรายคู่ ระหว่างกลุ่มสาขาวิชา

สันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา				
(I) กลุ่มสาขาวิชา	(J) กลุ่มสาขาวิชา	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	0.05	0.36	0.891
	สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	0.10	0.36	0.772
	บริหารธุรกิจ	-0.77	0.36	0.032
วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	-0.05	0.36	0.891
	สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	0.05	0.36	0.879
	บริหารธุรกิจ	-0.81	0.36	0.023
สังคมศาสตร์และ มนุษยศาสตร์	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	-0.10	0.36	0.772
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	-0.05	0.36	0.879
	บริหารธุรกิจ	-0.87	0.36	0.015
บริหารธุรกิจ	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	0.77	0.36	0.032
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	0.81	0.36	0.023
	สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	0.87	0.36	0.015

จากตารางที่ 4.18 พบว่า สันติพิสัยรายคู่ที่แตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ได้แก่ กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพกับกลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ กลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับกลุ่มบริหารธุรกิจ และกลุ่มสังคมศาสตร์มนุษยศาสตร์กับบริหารธุรกิจ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.19 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับสันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์
ทดสอบรายคู่ระหว่างกลุ่มสาขาวิชา

สันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์				
(I) กลุ่มสาขาวิชา	(J) กลุ่มสาขาวิชา	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	-0.41	0.33	0.674
	สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	-0.02	0.33	1.000
	บริหารธุรกิจ	-1.42	0.33	0.000
วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	0.41	0.33	0.674
	สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	0.40	0.33	0.702
	บริหารธุรกิจ	-1.01	0.33	0.028
สังคมศาสตร์และ มนุษยศาสตร์	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	0.02	0.33	1.000
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	-0.40	0.33	0.702
	บริหารธุรกิจ	-1.41	0.33	0.001
บริหารธุรกิจ	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	1.42	0.33	0.000
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	1.01	0.33	0.028
	สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	1.41	0.33	0.001

จากตารางที่ 4.19 พบว่า สันติพิสัยรายคู่ที่แตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ได้แก่ กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพกับกลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ กลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับกลุ่มบริหารธุรกิจ กลุ่มสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์กับกลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ

ตารางที่ 4.20 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ รายคู่ระหว่างกลุ่มสาขาวิชา

สันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ				
(I) กลุ่มสาขาวิชา	(J) กลุ่มสาขาวิชา	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	-0.15	0.18	0.882
	สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	-0.56	0.18	0.019
	บริหารธุรกิจ	-0.12	0.18	0.923
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	0.14	0.18	0.882
	สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	-0.42	0.18	0.137
	บริหารธุรกิจ	0.02	0.18	1.000
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	0.56	0.18	0.019
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	0.42	0.18	0.137
	บริหารธุรกิจ	0.44	0.18	0.107
บริหารธุรกิจ	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	0.12	0.18	0.923
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	-0.02	0.18	1.000
	สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	-0.44	0.18	0.107

จากตารางที่ 4.20 พบว่า สันติพิสัยรายคู่ที่แตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ได้แก่ กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ กับกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์เท่านั้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.21 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระดับสันติพิสัยทั้ง 8 แบบกับตัวแปรชั้นปีการศึกษา

แบบสันติพิสัย	ค่าเฉลี่ยระดับสันติพิสัย								สถิติทดสอบ	P-value
	ชั้นปีที่ 1		ชั้นปีที่ 2		ชั้นปีที่ 3		ชั้นปีที่ 4			
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	F	
แบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคน	58.57	7.27	57.02	7.87	56.95	8.01	57.52	7.88	3.70	0.011
แบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก	33.97	4.48	34.27	4.66	33.86	5.02	34.23	5.36	3.56	0.014
แบบที่ 3 ผู้เมตตา	34.93	4.73	34.28	4.91	33.93	5.15	34.43	5.36	2.70	0.044
แบบที่ 4 ผู้รณรงค์	35.29	4.73	34.81	4.54	34.68	4.61	35.27	5.08	1.71	0.162
แบบที่ 5 ผู้อดกลั้น	15.56	2.67	15.16	2.58	15.07	2.69	15.59	2.55	4.24	0.005
แบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์	19.42	2.80	19.17	2.90	19.24	2.95	19.61	2.89	1.89	0.130
แบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรี	14.21	2.07	13.87	20.05	13.88	2.25	14.04	2.23	2.30	0.086
แบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ	8.59	2.33	8.50	2.53	8.76	2.54	8.66	2.67	0.76	0.517

จากตารางที่ 4.21 พบว่า องค์กรประกอบที่แตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ระหว่างชั้นปีที่เรียน ได้แก่ สันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคน สันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก สันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา สันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้อดกลั้น ส่วนสันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์ สันติพิสัยแบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์ สันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรี และสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ มีระดับสันติพิสัยไม่แตกต่างกันทางสถิติ

สันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคน จากการทดสอบพบว่า นิสิตนักศึกษาที่เรียนในชั้นปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยระดับสันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคนมีค่าสูงสุด มีค่าเท่ากับ 58.57 รองลงมาเป็นชั้นปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 57.52 ส่วน ชั้นปีที่มีความเฉลี่ยต่ำที่สุดคือชั้นปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 56.95 เมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระดับสันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคนระหว่าง ชั้นปีโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวสถิติทดสอบ เอฟ ได้ค่า F เท่ากับ 3.70 มีค่า P เท่ากับ 0.011 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 สรุปได้ว่า ระดับสันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคน มีความแตกต่างกันทางสถิติระหว่างชั้นปีการศึกษา ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และทดสอบความแตกต่างรายคู่ได้ผลดังตารางที่ 4.15

สันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก จากการทดสอบพบว่า นิสิตนักศึกษาที่เรียนในชั้นปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยระดับสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวกมีค่าสูงที่สุด มีค่าเท่ากับ 34.27 รองลงมาเป็นชั้นปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 34.23 ส่วนชั้นปีที่มีความเฉลี่ยต่ำที่สุดคือชั้นปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 33.87 เมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระดับสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก ระหว่าง ชั้นปีโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวสถิติทดสอบ เอฟ ได้ค่า F เท่ากับ 3.564 มีค่า P เท่ากับ 0.014 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 สรุปได้ว่า ระดับสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก มีความแตกต่างกันทางสถิติระหว่างชั้นปี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และทดสอบความแตกต่างรายคู่ ได้ผลดังตารางที่ 4.23

สันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา จากการทดสอบพบว่า นิสิตนักศึกษาที่เรียนในชั้นปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตามีค่าสูงที่สุด มีค่าเท่ากับ 34.93 รองลงมาเป็นชั้นปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 34.43 ส่วนชั้นปีที่มีความเฉลี่ยต่ำที่สุดคือชั้นปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 33.93 เมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา ระหว่างชั้นปีการศึกษาโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวสถิติทดสอบ เอฟ ได้ค่า F เท่ากับ 2.70 มีค่า P เท่ากับ .044 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 สรุปได้ว่า ระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา มีความแตกต่างกันทางสถิติระหว่างชั้นปี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และทดสอบความแตกต่างรายคู่ได้ผลดังตารางที่ 4.24

สันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้อดกลั้น จากการทดสอบพบว่า นิสิตนักศึกษาที่เรียนในชั้นปีที่ 4 มี ค่าเฉลี่ยระดับสันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้อดกลั้นมีค่าสูงที่สุด มีค่าเท่ากับ 15.59 รองลงมาเป็นชั้นปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.56 ส่วนชั้นปีที่มีความเฉลี่ยต่ำที่สุดคือชั้นปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 15.07 เมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระดับสันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้อดกลั้นระหว่างชั้นปีการศึกษาโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวสถิติทดสอบ เอฟ ได้ค่า F เท่ากับ 4.24 มีค่า P เท่ากับ .005 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 สรุปได้ว่า ระดับสันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้อดกลั้น แตกต่างกันทางสถิติระหว่างชั้นปี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และทดสอบความแตกต่างรายคู่ได้ผลดังตารางที่ 4.25

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.22 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับสันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจ และเห็นคุณค่าของคน ทดสอบรายคู่ระหว่างระดับชั้นปีที่ศึกษา

สันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคน				
(I) ระดับการศึกษา	(J) ระดับการศึกษา	Mean	Std.Error	Sig.
Difference (I-J)				
ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 2	1.55	0.55	0.025
	ชั้นปีที่ 3	1.61	0.55	0.017
	ชั้นปีที่ 4	1.04	0.55	0.227
ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 1	-1.55	0.55	0.025
	ชั้นปีที่ 3	0.07	0.55	0.999
	ชั้นปีที่ 4	-0.50	0.55	0.795
ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 1	-1.61	0.55	0.017
	ชั้นปีที่ 2	-0.07	0.55	0.999
	ชั้นปีที่ 4	-0.57	0.55	0.727
ชั้นปีที่ 4	ชั้นปีที่ 1	-1.04	0.55	0.227
	ชั้นปีที่ 2	0.50	0.55	0.795
	ชั้นปีที่ 3	0.57	0.55	0.727

จากตารางที่ 4.22 พบว่า สันติพิสัยรายคู่ที่แตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ชั้นปีที่ 1 กับชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 1 กับชั้นปีที่ 3 เท่านั้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.23 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก ทดสอบรายคู่ระหว่างระดับชั้นปีที่ศึกษา

สันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก				
(I) ระดับการศึกษา	(J) ระดับการศึกษา	Mean	Std. Error	Sig.
		Difference (I-J)		
ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 2	0.70	0.35	0.256
	ชั้นปีที่ 3	1.11	0.35	0.017
	ชั้นปีที่ 4	0.71	0.35	0.212
ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 1	-0.70	0.35	0.256
	ชั้นปีที่ 3	-0.41	0.35	0.704
	ชั้นปีที่ 4	-0.038	0.35	1.000
ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 1	-1.11	0.35	0.017
	ชั้นปีที่ 2	-0.41	0.35	0.704
	ชั้นปีที่ 4	-0.37	0.35	0.763
ชั้นปีที่ 4	ชั้นปีที่ 1	-0.735	0.35	0.121
	ชั้นปีที่ 2	-0.038	0.35	1.000
	ชั้นปีที่ 3	0.372	0.35	0.763

จากตารางที่ 4.23 พบว่า สันติพิสัยรายคู่ที่แตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ชั้นปีที่ 1 กับชั้นปีที่ 3 เท่านั้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.24 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา
ทดสอบรายคู่ระหว่างระดับชั้นปีที่ศึกษา

สันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา				
(I) ระดับการศึกษา	(J) ระดับการศึกษา	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 2	0.65	0.36	0.260
	ชั้นปีที่ 3	1.00	0.36	0.027
	ชั้นปีที่ 4	0.50	0.36	0.497
ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 1	-0.65	0.36	0.260
	ชั้นปีที่ 3	0.35	0.36	0.766
	ชั้นปีที่ 4	-0.15	0.36	0.974
ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 1	-1.00	0.36	0.027
	ชั้นปีที่ 2	-0.35	0.36	0.766
	ชั้นปีที่ 4	-0.50	0.36	0.502
ชั้นปีที่ 4	ชั้นปีที่ 1	-0.50	0.36	0.497
	ชั้นปีที่ 2	0.15	0.36	0.974
	ชั้นปีที่ 3	0.50	0.36	0.502

จากตารางที่ 4.24 พบว่า สันติพิสัยรายคู่ที่แตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ชั้นปีที่ 1 กับชั้นปีที่ 3 เท่านั้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.25 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับสันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้ตอบกลับ
ทดสอบรายคู่ระหว่างระดับชั้นปีที่ศึกษา

สันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้ตอบกลับ				
(I) ระดับการศึกษา	(J) ระดับการศึกษา	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 2	0.65	0.36	0.260
	ชั้นปีที่ 3	1.00	0.36	0.027
	ชั้นปีที่ 4	0.50	0.36	0.497
ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 1	-0.65	0.36	0.260
	ชั้นปีที่ 3	0.35	0.36	0.766
	ชั้นปีที่ 4	-0.15	0.36	0.974
ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 1	-1.00	0.36	0.027
	ชั้นปีที่ 2	-0.35	0.36	0.766
	ชั้นปีที่ 4	-0.50	0.36	0.502
ชั้นปีที่ 4	ชั้นปีที่ 1	-0.50	0.36	0.497
	ชั้นปีที่ 2	0.15	0.36	0.974
	ชั้นปีที่ 3	0.50	0.36	0.502

จากตารางที่ 4.25 พบว่า สันติพิสัยรายคู่ที่แตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่
ระดับ 0.05 ได้แก่ ชั้นปีที่ 1 กับชั้นปีที่ 3 เท่านั้น

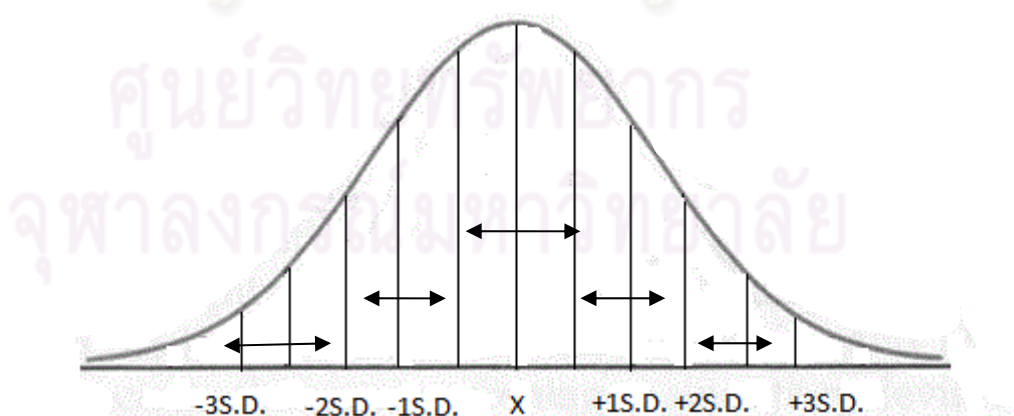
ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2 ผลการวิเคราะห์ระดับสถิติในแต่ละแบบตามตัวแปรประเภทต่างๆ

การวิเคราะห์ในส่วนนี้เป็นการจำแนกแบบสถิติออกเป็น 8 แบบตามผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ และคำนวณคะแนนองค์ประกอบในรูปของคะแนนรวมเฉลี่ยจากตัวแปรสังเกตที่ได้จากการวัดเพื่อให้เห็นระดับสถิติตามระดับการวัด 5 ระดับ ซึ่งได้จากการคำนวณคะแนนจากโค้งปกติและเปรียบเทียบตามตัวแปรที่เป็นลักษณะทางประชากรศาสตร์ พิจารณาทีละแบบ

สำหรับการแปลความหมายของคะแนนคุณลักษณะทางสถิติจะใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการแบ่งกลุ่มคนออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

มากกว่า Mean + 1.50 S.D.	คือมีคะแนนตั้งแต่ 4.41 ขึ้นไป เป็นกลุ่มที่มีระดับสถิติสูงมาก
Mean + 0.51 S.D ถึง Mean + 1.50 S.D.	คือมีคะแนนตั้งแต่ 3.99-4.40 เป็นกลุ่มที่มีระดับสถิติสูง
Mean - 0.49 S.D ถึง Mean + 0.50 S.D.	คือมีคะแนนตั้งแต่ 3.55-3.98 เป็นกลุ่มที่มีระดับสถิติปานกลาง
Mean - 1.51 S.D ถึง Mean - 0.50 S.D.	คือมีคะแนนตั้งแต่ 3.11-3.54 เป็นกลุ่มที่มีระดับสถิติต่ำ
น้อยกว่า Mean - 1.51 S.D.	คือมีคะแนนตั้งแต่ 3.10 ลงมา เป็นกลุ่มที่มีระดับสถิติต่ำมาก

แผนภาพที่ 4.4 โค้งปกติแสดงการแปลความหมายคะแนนสถิติ

สันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคน

ตารางที่ 4.26 เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคนจำแนกตามเพศ

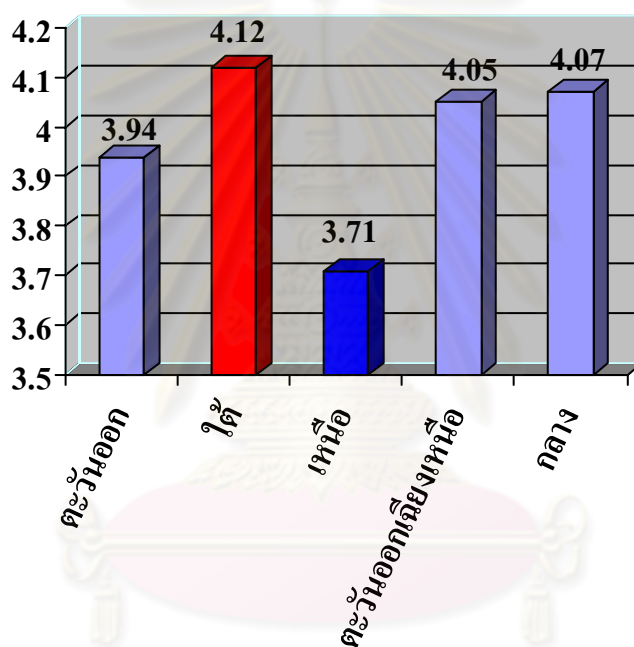
เพศ	N	สันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่า ของคน			t- test	P-value
		Mean	S.D.	ระดับสันติพิสัย		
ชาย	800	3.96	0.53	ปานกลาง	-1.672	0.095
หญิง	800	4.00	0.53	สูง		
รวม	1,600	3.98	0.53	ปานกลาง		

จากตารางที่ 4.26 พบว่าเพศชายมีค่าเฉลี่ยระดับสันติพิสัยองค์ประกอบที่ 1 เท่ากับ 3.96 ส่วนเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ซึ่งสูงกว่าเพศชาย เมื่อทดสอบความแตกต่างระดับสันติพิสัยระหว่างเพศโดยใช้สถิติทดสอบ ที ได้ค่า t เท่ากับ -1.672 มีค่า P เท่ากับ 0.095 ซึ่งมากกว่า 0.05 สรุปได้ว่าระดับสันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคนไม่แตกต่างกันทางสถิติระหว่างเพศ

ตารางที่ 4.27 เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคนจำแนกตามภูมิภาค

ภาค	N	สันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่า ของคน			F- test	P-value
		Mean	S.D.	ระดับสันติพิสัย		
ภาคตะวันออก	320	3.94	0.55	ปานกลาง	32.822	0.001
ภาคใต้	320	4.12	0.41	สูง		
ภาคเหนือ	320	3.71	0.52	ปานกลาง		
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	320	4.05	0.60	สูง		
ภาคกลาง	320	4.07	0.45	สูง		
รวม	1,600	3.98	0.53	สูง		

จากตารางที่ 4.27 พบว่า นิสิตนักศึกษาที่อยู่ในภาคใต้มีระดับสันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคนสูงที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 อยู่ในระดับสูง รองลงมาเป็นภาคกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 และต่ำที่สุดได้แก่ภาคเหนือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อทดสอบความแตกต่างระดับสันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคน ระหว่างภูมิภาคโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวสถิติทดสอบ เอฟ ได้ค่า F เท่ากับ 32.822 มีค่า P น้อยกว่า 0.05 สรุปได้ว่าระดับสันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคนมีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ระหว่างภูมิภาค

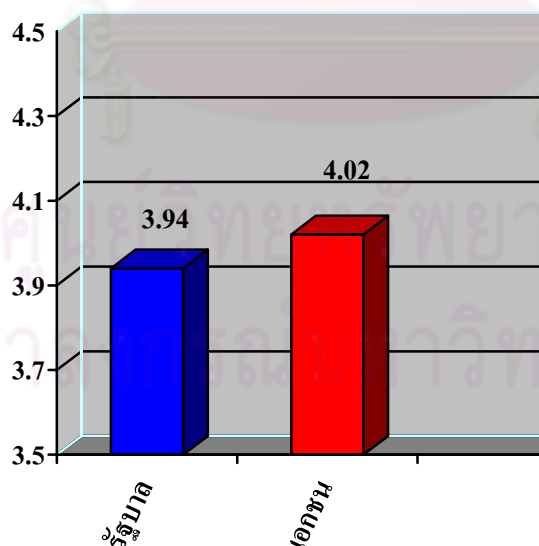

แผนภูมิที่ 4.1 แสดงการเปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคน จำแนกตามภูมิภาค

ตารางที่ 4.28 เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคนจำแนกตามประเภทสถาบัน

สถาบัน	N	สันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคน		ระดับสันติพิสัย	t- test	P-value
		Mean	S.D.			
รัฐบาล	800	3.94	0.53	ปานกลาง	-3.156	0.002
เอกชน	800	4.02	0.53	สูง		
รวม	1,600	3.98	0.53	ปานกลาง		

จากตารางที่ 4.28 พบว่า ระดับสันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคนของนิสิตนักศึกษาที่เรียนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า นิสิตนักศึกษาที่เรียนอยู่ในสถาบันอุดมศึกษารัฐบาล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 และ 3.94 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความแตกต่างระดับสันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคนระหว่างประเภทสถาบันโดยใช้สถิติทดสอบ t ได้ค่า t เท่ากับ -3.156 มีค่า P เท่ากับ 0.002 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 สรุปได้ว่าระดับ สันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคนแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ระหว่างประเภทสถาบัน

แผนภูมิที่ 4.2 แสดงการเปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคนจำแนกตามประเภทสถาบัน

ตารางที่ 4.29 เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยสันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคนจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

กลุ่มสาขาวิชา	N	สันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็น			F- test	P-value
		คุณค่าของคน				
		Mean	S.D.	ระดับสันติพิสัย		
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	400	3.97	0.54	ปานกลาง	1.113	0.343
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	400	3.95	0.54	ปานกลาง		
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	400	3.97	0.50	ปานกลาง		
บริหารธุรกิจ	400	4.02	0.54	สูง		
รวม	1,600	3.98	0.53	ปานกลาง		

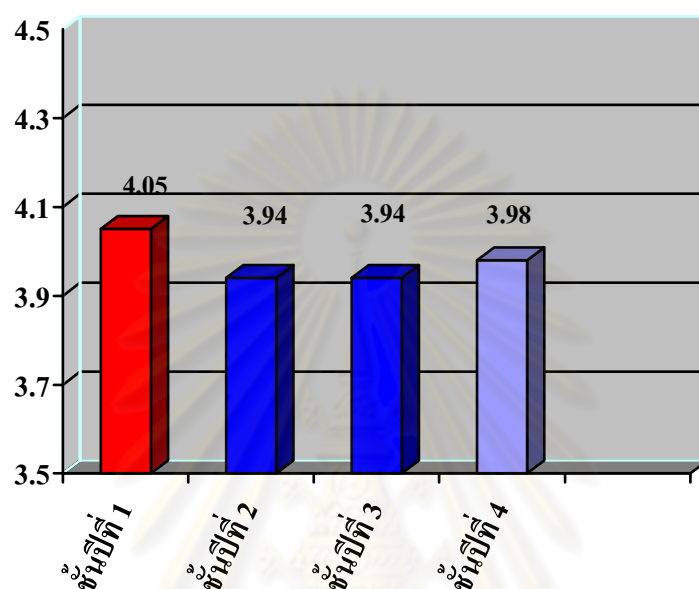
จากตารางที่ 4.29 พบว่า ระดับสันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคนทุกกลุ่มสาขาวิชาโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และไม่แตกต่างกันทางสถิติระหว่างกลุ่มสาขาวิชา

ตารางที่ 4.30 เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคนจำแนกตามชั้นปีการศึกษา

ชั้นปีการศึกษา	N	สันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็น			F- test	P-value
		คุณค่าของคน				
		Mean	S.D.	ระดับสันติพิสัย		
ชั้นปีที่ 1	400	4.05	0.49	สูง	3.569	0.014
ชั้นปีที่ 2	400	3.94	0.54	ปานกลาง		
ชั้นปีที่ 3	400	3.94	0.55	ปานกลาง		
ชั้นปีที่ 4	400	3.98	0.54	ปานกลาง		
รวม	1,600	3.98	0.53	ปานกลาง		

จากตารางที่ 4.30 พบว่า นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีระดับสันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคนสูงที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 อยู่ในระดับสูง รองลงมาเป็นชั้นปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 อยู่ในระดับปานกลาง และต่ำที่สุดได้แก่ชั้นปีที่ 2 และ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อทดสอบความแตกต่างระดับสันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่า

ของคนระหว่างชั้นปีโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวสถิติทดสอบ เอฟ ได้ค่า F เท่ากับ 3.596 มีค่า P น้อยกว่า 0.05 สรุปได้ว่าระดับสันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคนแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ระหว่างชั้นปีที่ศึกษา

แผนภูมิที่ 4.3 แสดงการเปรียบเทียบระดับสันติพิสัยสันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคนจำแนกตามชั้นปีการศึกษา

สันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก

ตารางที่ 4.31 เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวกจำแนกตามเพศ

เพศ	N	สันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก			t- test	P-value
		Mean	S.D.	ระดับสันติพิสัย		
ชาย	800	3.81	0.55	ปานกลาง	-0.769	0.442
หญิง	800	3.83	0.53	ปานกลาง		
รวม	1,600	3.82	0.54	ปานกลาง		

จากตารางที่ 4.31 พบว่าเพศชายมีค่าเฉลี่ยระดับสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก เท่ากับ 3.81 ส่วนเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 ซึ่งสูงกว่าเพศชาย เมื่อทดสอบความแตกต่าง

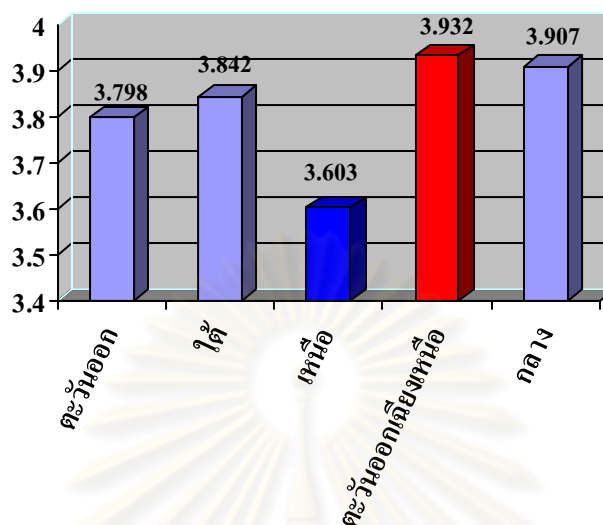
ระดับสันติพิสัยระหว่างเพศโดยใช้สถิติทดสอบ ที ได้ค่า t เท่ากับ -0.769 มีค่า P เท่ากับ 0.442 ซึ่งมากกว่า 0.05 สรุปได้ว่าระดับสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก ไม่แตกต่างกันทางสถิติระหว่างเพศ

ตารางที่ 4.32 เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก จำแนกตามภูมิภาค

ภาค	N	สันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก			F- test	P-value
		Mean	S.D.	ระดับสันติพิสัย		
ภาคตะวันออก	320	3.79	0.464	ปานกลาง	19.488	0.000
ภาคใต้	320	3.84	0.461	ปานกลาง		
ภาคเหนือ	320	3.60	0.596	ปานกลาง		
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	320	3.93	0.623	ปานกลาง		
ภาคกลาง	320	3.90	0.477	ปานกลาง		
รวม	1,600	3.81	0.541	ปานกลาง		

จากตารางที่ 4.32 พบว่า นิสิตนักศึกษาที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(ภาคอีสาน)มีระดับสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก 2 สูงที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.932 อยู่ในระดับปานกลางรองลงมาเป็นภาคกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.907 และต่ำที่สุดได้แก่ภาคเหนือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.603 อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน เมื่อทดสอบความแตกต่างระดับสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก ระหว่างภูมิภาคโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวสถิติทดสอบ เอฟ ได้ค่า F เท่ากับ 19.488 มีค่า P เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 สรุปได้ว่าระดับสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ระหว่างภูมิภาค

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

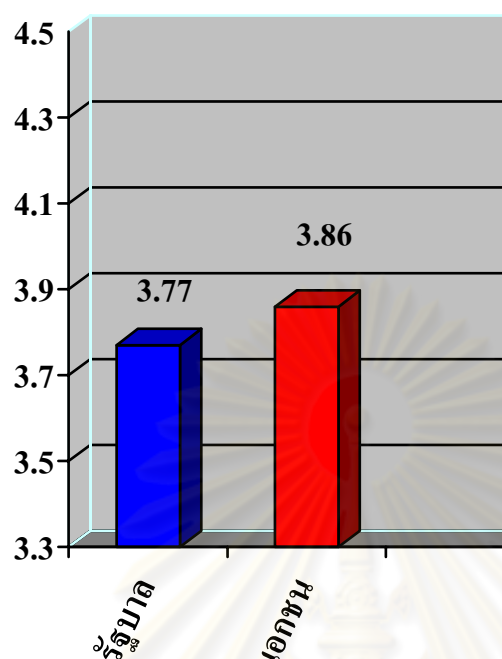

แผนภูมิที่ 4.4 แสดงการเปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก จำแนกตามภูมิภาค

ตารางที่ 4.33 เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก จำแนกตามสถาบัน

สถาบัน	N	สันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก			t- test	P-value
		Mean	S.D.	ระดับสันติพิสัย		
รัฐบาล	800	3.770	0.560	ปานกลาง	-3.471	0.001
เอกชน	800	3.860	0.510	ปานกลาง		
รวม	1,600	3.815	0.535	ปานกลาง		

จากตารางที่ 4.33 พบว่า ระดับสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก ของนิสิตนักศึกษาที่ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า นิสิตนักศึกษาที่เรียนอยู่ในสถาบันอุดมศึกษารัฐบาล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 และ 3.86 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความแตกต่างระดับสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก ระหว่างประเภทสถาบันโดยใช้สถิติทดสอบ ที่ได้ค่า t เท่ากับ -3.471 มีค่า P เท่ากับ 0.001 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 สรุปได้ว่าระดับสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก แตกต่างกันอย่างสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ระหว่างประเภทสถาบัน

แผนภูมิที่ 4.5 แสดงการเปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก จำแนกตามประเภทสถาบัน

ตารางที่ 4.34 เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

กลุ่มสาขาวิชา	N	สันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก			F- test	P-value
		Mean	S.D.	ระดับสันติพิสัย		
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	400	3.79	0.51	ปานกลาง	2.297	0.076
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	400	3.78	0.54	ปานกลาง		
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	400	3.82	0.52	ปานกลาง		
บริหารธุรกิจ	400	3.87	0.59	ปานกลาง		
รวม	1,600	3.82	0.54	ปานกลาง		

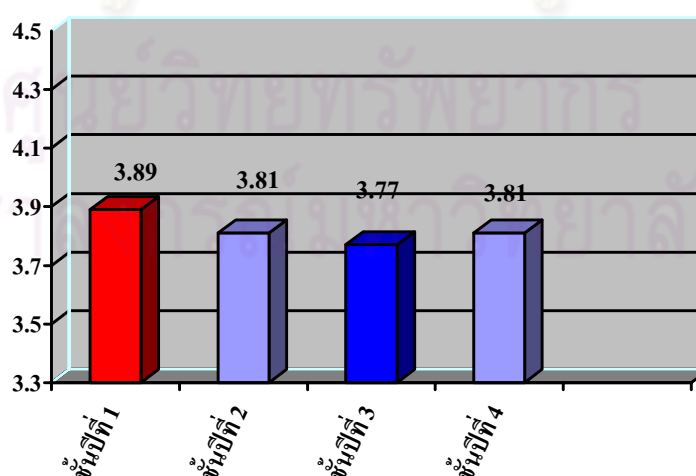
จากตารางที่ 4.34 พบว่า ระดับสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก ทุกกลุ่มสาขาวิชา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และไม่แตกต่างกันทางสถิติระหว่างกลุ่มสาขาวิชา

ตารางที่ 4.35 เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก จำแนกตามชั้นปีการศึกษา

ชั้นปีการศึกษา	N	สันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก			F- test	P-value
		Mean	S.D.	ระดับสันติพิสัย		
ชั้นปีที่ 1	400	3.89	0.49	ปานกลาง	3.482	0.015
ชั้นปีที่ 2	400	3.81	0.52	ปานกลาง		
ชั้นปีที่ 3	400	3.77	0.55	ปานกลาง		
ชั้นปีที่ 4	400	3.81	0.59	ปานกลาง		
รวม	1,600	3.82	0.54	ปานกลาง		

จากตารางที่ 4.35 พบว่า นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีระดับสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวกสูงที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาเป็นชั้นปีที่ 2 และ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน และต่ำที่สุดได้แก่ชั้นปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน เมื่อทดสอบความแตกต่างระดับสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวกระหว่างชั้นปีการศึกษาโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวสถิติทดสอบ เอฟ ได้ค่า F เท่ากับ 3.482 มีค่า P น้อยกว่า 0.05 สรุปได้ว่าระดับสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวกแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ระหว่างชั้นปีที่ศึกษา

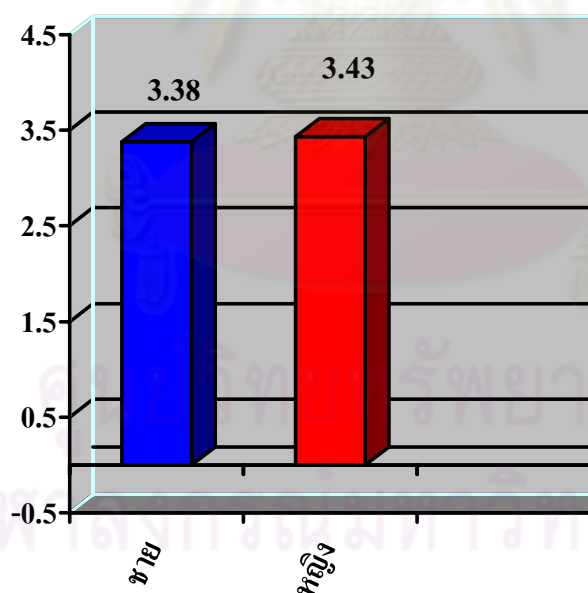
แผนภูมิที่ 4.6 แสดงการเปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก จำแนกตามชั้นปีการศึกษา

สันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา

ตารางที่ 4.36 เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา จำแนกตามเพศ

เพศ	N	สันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา		ระดับสันติพิสัย	t- test	P-value
		Mean	S.D.			
ชาย	800	3.380	0.513	ต่ำ	-2.115	0.035
หญิง	800	3.430	0.483	ต่ำ		
รวม	1,600	3.405	0.498	ต่ำ		

จากตารางที่ 4.36 พบว่าเพศชายมีค่าเฉลี่ยระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา เท่ากับ 3.38 ส่วนเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 ซึ่งสูงกว่าเพศชาย เมื่อทดสอบความแตกต่างระดับสันติพิสัยระหว่างเพศโดยใช้สถิติทดสอบ ที ได้ค่า t เท่ากับ -2.115 มีค่า P เท่ากับ 0.035 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 สรุปได้ว่าระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา แตกต่างกันอย่างสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ระหว่างเพศ

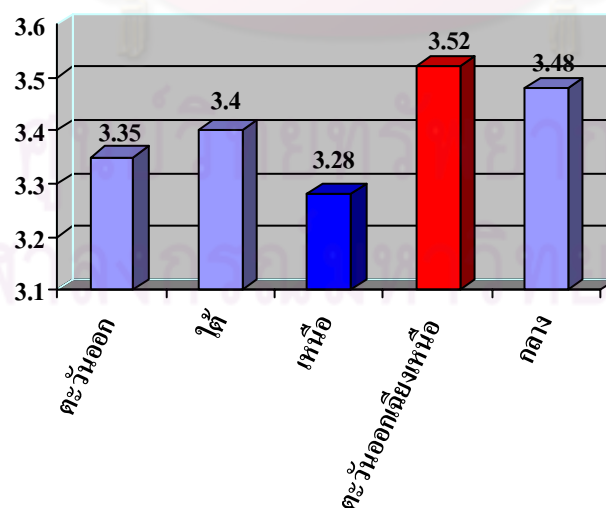

แผนภูมิที่ 4.7 แสดงการเปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา จำแนกตามเพศ

ตารางที่ 4.37 เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา จำแนกตามภูมิภาค

ภาค	N	สันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา			F- test	P-value
		Mean	S.D.	ระดับสันติพิสัย		
ภาคตะวันออก	320	3.35	0.49	ต่ำ	12.678	0.000
ภาคใต้	320	3.40	0.44	ต่ำ		
ภาคเหนือ	320	3.28	0.49	ต่ำ		
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	320	3.52	0.58	ต่ำ		
ภาคกลาง	320	3.48	0.45	ต่ำ		
รวม	1,600	3.41	0.50	ต่ำ		

จากตารางที่ 4.37 พบว่า นิสิตนักศึกษาที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(ภาคอีสาน)มีระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา สูงที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 อยู่ในระดับต่ำ รองลงมาเป็นภาคกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48 อยู่ในระดับต่ำ และต่ำที่สุดได้แก่ภาคเหนือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28 อยู่ในระดับต่ำ เมื่อทดสอบความแตกต่างระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา ระหว่างภูมิภาคโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวสถิติทดสอบ เอฟ ได้ค่า F เท่ากับ 12.678 มีค่า P เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 สรุปได้ว่าระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา 3 แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ระหว่างภูมิภาค

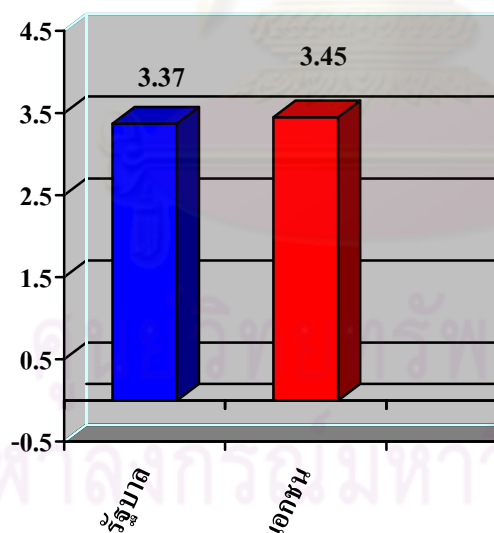

แผนภูมิที่ 4.8 แสดงการเปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา จำแนกตามภูมิภาค

ตารางที่ 4.38 เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตาจำแนกตามสถาบัน

สถาบัน	N	สันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา			t- test	P-value
		Mean	S.D.	ระดับสันติพิสัย		
รัฐบาล	800	3.37	0.490	ต่ำ	-3.402	0.001
เอกชน	800	3.45	0.500	ต่ำ		
รวม	1,600	3.41	0.495	ต่ำ		

จากตารางที่ 4.38 พบว่า ระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา ของนิสิตนักศึกษาที่ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า นิสิตนักศึกษาที่เรียนอยู่ในสถาบันอุดมศึกษา รัฐบาล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 และ 3.37 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความแตกต่างระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา ระหว่างประเภทสถาบันโดยใช้สถิติทดสอบ ที่ ได้ค่า t เท่ากับ -3.402 มีค่า P เท่ากับ 0.001 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 สรุปได้ว่าระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ระหว่างประเภทสถาบัน

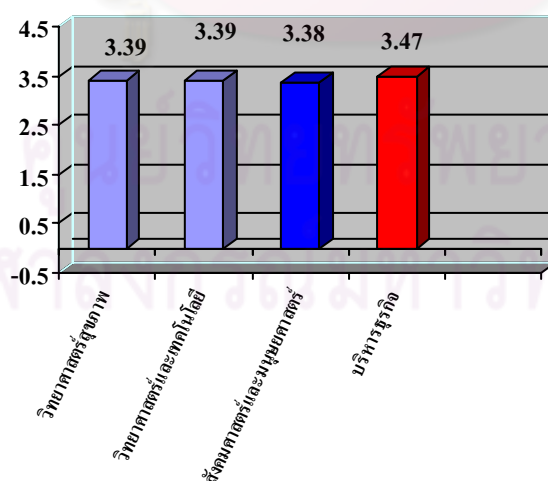

แผนภูมิที่ 4.9 แสดงการเปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตาจำแนกตามประเภทสถาบัน

ตารางที่ 4.39 เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

กลุ่มสาขาวิชา	N	สันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา			F- test	P-value
		Mean	S.D.	ระดับสันติพิสัย		
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	400	3.39	0.47	ต่ำ	2.642	0.048
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	400	3.39	0.49	ต่ำ		
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	400	3.38	0.51	ต่ำ		
บริหารธุรกิจ	400	3.47	0.52	ต่ำ		
รวม	1,600	3.41	0.50	ต่ำ		

จากตารางที่ 4.39 พบว่า นิสิตนักศึกษาที่เรียนในกลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ มีระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตาสูงที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 อยู่ในระดับต่ำรองลงมาเป็นกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพและกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39 อยู่ในระดับต่ำเช่นกัน และต่ำที่สุดได้แก่กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.38 อยู่ในระดับต่ำ เมื่อทดสอบความแตกต่างระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา ระหว่างกลุ่มสาขาวิชาโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวสถิติทดสอบ เอฟ ได้ค่า F เท่ากับ 2.642 มีค่า P น้อยกว่า 0.05 สรุปได้ว่าระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ระหว่างกลุ่มสาขาวิชาที่เรียน

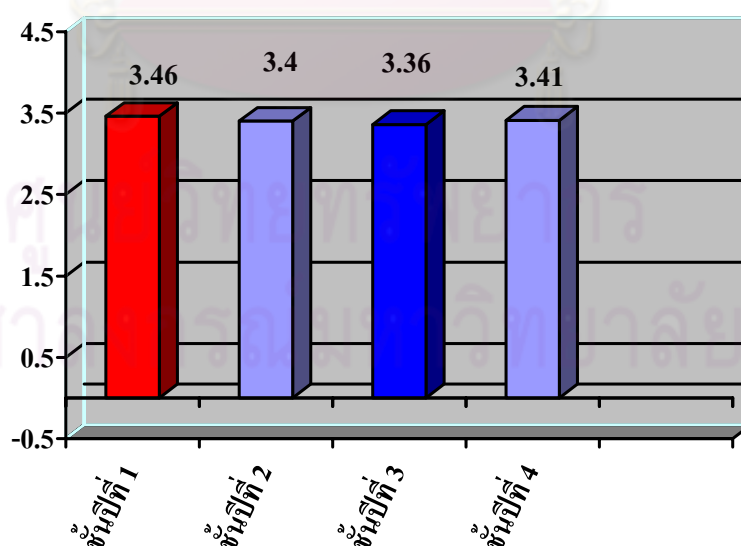

แผนภูมิที่ 4.10 แสดงการเปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา จำแนกกลุ่มสาขาวิชา

ตารางที่ 4.40 เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา จำแนกตามชั้นปีการศึกษา

ชั้นปีการศึกษา	N	สันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา			F- test	P-value
		Mean	S.D.	ระดับสันติพิสัย		
ชั้นปีที่ 1	400	3.46	0.47	ต่ำ	2.801	0.039
ชั้นปีที่ 2	400	3.40	0.49	ต่ำ		
ชั้นปีที่ 3	400	3.36	0.51	ต่ำ		
ชั้นปีที่ 4	400	3.41	0.53	ต่ำ		
รวม	1,600	3.41	0.50	ต่ำ		

จากตารางที่ 4.40 พบว่า นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา สูงที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 อยู่ในระดับต่ำ รองลงมาเป็นชั้นปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 อยู่ในระดับต่ำเช่นกัน และต่ำที่สุดได้แก่ชั้นปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 อยู่ในระดับต่ำ เมื่อทดสอบความแตกต่างระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา ระหว่างชั้นปีโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวสถิติทดสอบ เอฟ ได้ค่า F เท่ากับ 2.801 มีค่า P น้อยกว่า 0.05 สรุปได้ว่าระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา แตกต่างกันอย่างสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ระหว่างชั้นปีที่ศึกษา

แผนภูมิที่ 4.11 แสดงการเปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา จำแนกตามชั้นปีการศึกษา

สันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์

ตารางที่ 4.41 เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์ จำแนกตามเพศ

เพศ	N	สันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์			t- test	P-value
		Mean	S.D.	ระดับสันติพิสัย		
ชาย	800	3.63	0.48	ปานกลาง	0.842	0.400
หญิง	800	3.61	0.48	ปานกลาง		
รวม	1,600	3.62	0.48	ปานกลาง		

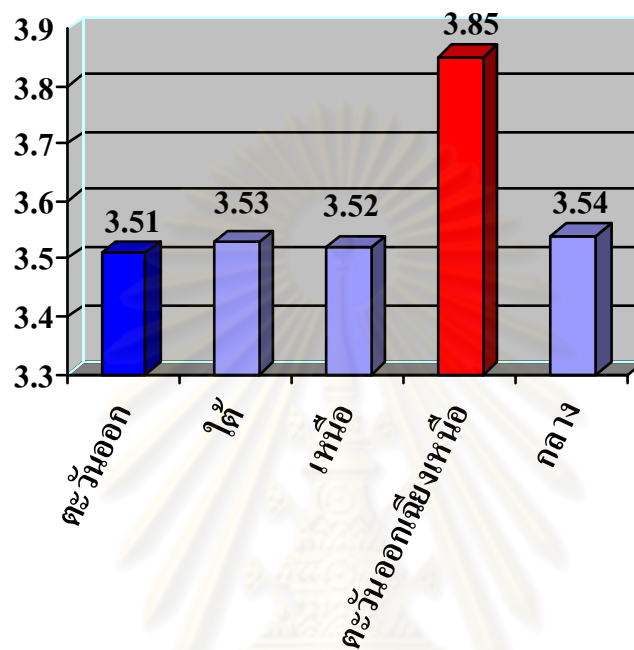
จากตารางที่ 4.41 พบว่าเพศชายมีค่าเฉลี่ยระดับสันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์เท่ากับ 3.63 ส่วนเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 ซึ่งต่ำกว่าเพศชาย เมื่อทดสอบความแตกต่างระดับสันติพิสัยระหว่างเพศโดยใช้สถิติทดสอบ ที ได้ค่า t เท่ากับ 0.842 มีค่า P เท่ากับ 0.400 ซึ่งมากกว่า 0.05 สรุปได้ว่าระดับสันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์ไม่แตกต่างกันทางสถิติระหว่างเพศ

ตารางที่ 4.42 เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์ จำแนกตามภูมิภาค

ภาค	N	สันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์			F- test	P-value
		Mean	S.D.	ระดับสันติพิสัย		
ภาคตะวันออก	320	3.55	0.393	ปานกลาง	33.928	0.000
ภาคใต้	320	3.56	0.390	ปานกลาง		
ภาคเหนือ	320	3.53	0.469	ต่ำ		
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	320	3.88	0.581	ปานกลาง		
ภาคกลาง	320	3.57	0.436	ปานกลาง		
รวม	1,600	3.59	0.478	ปานกลาง		

จากตารางที่ 4.42 พบว่า นิสิตนักศึกษาที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(ภาคอีสาน)มีระดับสันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์ สูงที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาเป็นภาคกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 อยู่ในระดับปานกลาง และต่ำที่สุดได้แก่ภาคเหนือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 อยู่ในระดับต่ำ เมื่อทดสอบความแตกต่างระดับสันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์ระหว่างภูมิภาคโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวสถิติทดสอบ เอฟ ได้ค่า F เท่ากับ

33.928 มีค่า P เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 สรุปได้ว่าระดับสันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์ แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ระหว่างภูมิภาค

แผนภูมิที่ 4.12 แสดงการเปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์ จำแนกตามภูมิภาค

ตารางที่ 4.43 เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์ จำแนกตามสถาบัน

สถาบัน	N	Mean	S.D.	สันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์		
				ระดับสันติพิสัย	t- test	P-value
รัฐบาล	800	3.61	0.460	ปานกลาง	-0.877	0.381
เอกชน	800	3.63	0.490	ปานกลาง		
รวม	1,600	3.62	0.475	ปานกลาง		

จากตารางที่ 4.43 พบว่า ระดับสันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์ของนิสิตนักศึกษาที่ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า นิสิตนักศึกษาที่เรียนอยู่ในสถาบันอุดมศึกษา รัฐบาล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 และ 3.61 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความแตกต่างระดับสันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์ ระหว่างประเภทสถาบัน โดยใช้สถิติทดสอบ ที ได้ค่า t เท่ากับ -0.877 มีค่า P เท่ากับ

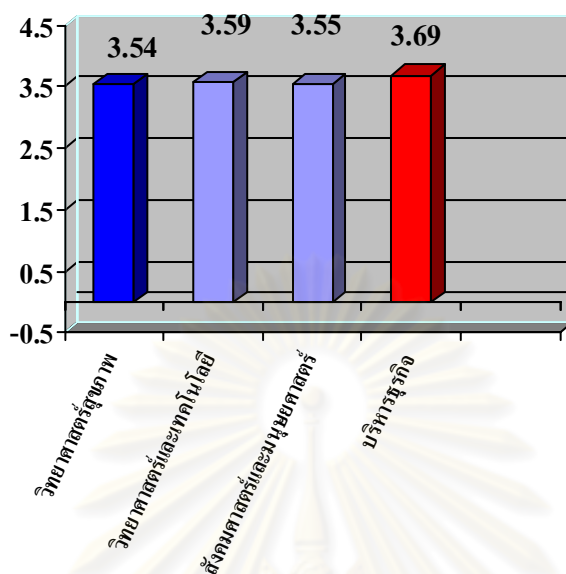
.381 ซึ่งมากกว่า 0.05 สรุปได้ว่าระดับสันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์ ไม่แตกต่างกันทางสถิติระหว่างประเภทสถาบัน

ตารางที่ 4.44 เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

กลุ่มสาขาวิชา	N	สันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์			F- test	P-value
		Mean	S.D.	ระดับสันติพิสัย		
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	400	3.57	0.42	ปานกลาง	8.476	0.000
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	400	3.61	0.48	ปานกลาง		
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	400	3.57	0.45	ปานกลาง		
บริหารธุรกิจ	400	3.71	0.54	ปานกลาง		
รวม	1,600	3.62	0.48	ปานกลาง		

จากตารางที่ 4.44 พบว่า นิสิตนักศึกษาที่เรียนในกลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ มีระดับสันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์สูงที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาเป็นกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน และต่ำที่สุดได้แก่กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อทดสอบความแตกต่างระดับสันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์ ระหว่างกลุ่มสาขาวิชาโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวสถิติทดสอบ เอฟ ได้ค่า F เท่ากับ 8.476 มีค่า P น้อยกว่า 0.05 สรุปได้ว่าระดับสันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์ แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ระหว่างกลุ่มสาขาวิชาที่เรียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 4.13 แสดงการเปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

ตารางที่ 4.45 เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์ จำแนกตามชั้นปีการศึกษา

ชั้นปีการศึกษา	N	สันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์			F- test	P-value
		Mean	S.D.	ระดับสันติพิสัย		
ชั้นปีที่ 1	400	3.65	0.47	ปานกลาง	2.010	0.111
ชั้นปีที่ 2	400	3.60	0.45	ปานกลาง		
ชั้นปีที่ 3	400	3.58	0.47	ปานกลาง		
ชั้นปีที่ 4	400	3.64	0.51	ปานกลาง		
รวม	1,600	3.62	0.48	ปานกลาง		

จากตารางที่ 4.45 พบว่า นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีระดับสันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์ สูงที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาเป็นชั้นปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน และต่ำที่สุดได้แก่ชั้นปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อทดสอบความแตกต่างระดับสันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์ ระหว่างชั้นปีโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวสถิติทดสอบ เอฟ ได้ค่า F เท่ากับ 2.010 มีค่า P มากกว่า 0.05 สรุปได้ว่าระดับสันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์ ไม่แตกต่างกันทางสถิติระหว่างชั้นปีการศึกษา

สันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้ดกสั้น

ตารางที่ 4.46 เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้ดกสั้น จำแนกตามเพศ

เพศ	N	สันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้ดกสั้น			t- test	P-value
		Mean	S.D.	ระดับสันติพิสัย		
ชาย	800	3.590	0.60	ปานกลาง	1.028	0.304
หญิง	800	3.560	0.60	ปานกลาง		
รวม	1,600	3.575	0.60	ปานกลาง		

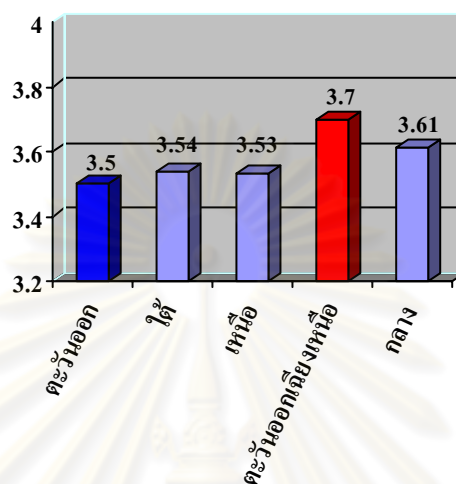
จากตารางที่ 4.46 พบว่าเพศชายมีค่าเฉลี่ยระดับสันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้ดกสั้น เท่ากับ 3.59 ส่วนเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 ซึ่งต่ำกว่าเพศชาย เมื่อทดสอบความแตกต่างระดับสันติพิสัยระหว่างเพศโดยใช้สถิติทดสอบ ที ได้ค่า t เท่ากับ 1.028 มีค่า P เท่ากับ 0.304 ซึ่งมากกว่า 0.05 สรุปได้ว่าระดับสันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้ดกสั้น ไม่แตกต่างกันทางสถิติระหว่างเพศ

ตารางที่ 4.47 เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้ดกสั้น จำแนกตามภูมิภาค

ภาค	N	สันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้ดกสั้น			F- test	P-value
		Mean	S.D.	ระดับสันติพิสัย		
ภาคตะวันออก	320	3.50	0.55	ต่ำ	5.860	0.000
ภาคใต้	320	3.54	0.51	ต่ำ		
ภาคเหนือ	320	3.53	0.62	ต่ำ		
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	320	3.70	0.70	ปานกลาง		
ภาคกลาง	320	3.61	0.59	ปานกลาง		
รวม	1,600	3.58	0.60	ปานกลาง		

จากตารางที่ 4.47 พบว่า นิสิตนักศึกษาที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(ภาคอีสาน)มีระดับสันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์ สูงที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาเป็นภาคกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 อยู่ในระดับปานกลาง และต่ำที่สุดได้แก่ภาคเหนือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 อยู่ในระดับต่ำ เมื่อทดสอบความแตกต่างระดับสันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้ดกสั้น ระหว่างภูมิภาคโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวสถิติทดสอบ เอฟ ได้ค่า F เท่ากับ

5.86 มีค่า P เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 สรุปได้ว่าระดับสันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้ดกกลั่น แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ระหว่างภูมิภาค

แผนภูมิที่ 4.14 แสดงการเปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้ดกกลั่นจำแนกตามภูมิภาค

ตารางที่ 4.48 เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้ดกกลั่น จำแนกตามสถาบัน

สถาบัน	N	สันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้ดกกลั่น		ระดับสันติพิสัย	t- test	P-value
		Mean	S.D.			
รัฐบาล	800	3.550	0.60	ปานกลาง	-1.687	0.092
เอกชน	800	3.600	0.60	ปานกลาง		
รวม	1,600	3.575	0.60	ปานกลาง		

จากตารางที่ 4.48 พบว่า ระดับสันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้ดกกลั่นของนิสิตนักศึกษาที่ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า นิสิตนักศึกษาที่เรียนอยู่ในสถาบันอุดมศึกษา รัฐบาล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 และ 3.55 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความแตกต่างระดับสันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้ดกกลั่น ระหว่างประเภทสถาบันโดยใช้สถิติทดสอบ ที ได้ค่า t เท่ากับ -1.687 มีค่า P เท่ากับ 0.092 ซึ่งมากกว่า 0.05 สรุปได้ว่าระดับสันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้ดกกลั่น ไม่แตกต่างกันทางสถิติระหว่างประเภทสถาบัน

ตารางที่ 4.49 เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้ตอบกลับจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

กลุ่มสาขาวิชา	N	สันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้ตอบกลับ			F- test	P-value
		Mean	S.D.	ระดับสันติพิสัย		
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	400	3.56	0.57	ปานกลาง	0.507	0.678
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	400	3.58	0.61	ปานกลาง		
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	400	3.57	0.60	ปานกลาง		
บริหารธุรกิจ	400	3.61	0.62	ปานกลาง		
รวม	1,600	3.58	0.60	ปานกลาง		

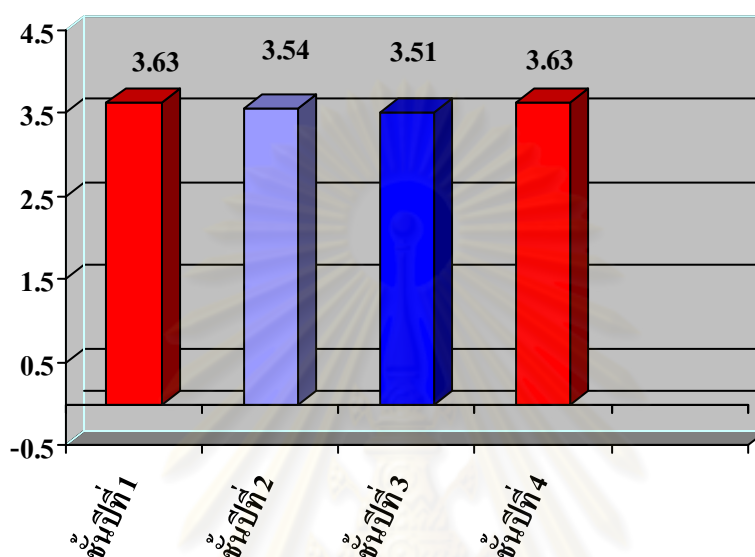
จากตารางที่ 4.49 พบว่า นิสิตนักศึกษาที่เรียนในกลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ มีระดับสันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้ตอบกลับ สูงที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาเป็นกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน และต่ำที่สุดได้แก่กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อทดสอบความแตกต่างระดับสันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้ตอบกลับ ระหว่างกลุ่มสาขาวิชาโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวสถิติทดสอบ เอฟ ได้ค่า F เท่ากับ 0.507 มีค่า P มากกว่า 0.05 สรุปได้ว่าระดับสันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้ตอบกลับ ไม่แตกต่างกันทางสถิติระหว่างกลุ่มสาขาวิชาที่เรียน

ตารางที่ 4.50 เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้ตอบกลับ จำแนกตามชั้นปีการศึกษา

ชั้นปีการศึกษา	N	สันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้ตอบกลับ			F- test	P-value
		Mean	S.D.	ระดับสันติพิสัย		
ชั้นปีที่ 1	400	3.63	0.61	ปานกลาง	4.296	0.005
ชั้นปีที่ 2	400	3.54	0.58	ต่ำ		
ชั้นปีที่ 3	400	3.51	0.62	ต่ำ		
ชั้นปีที่ 4	400	3.63	0.58	ปานกลาง		
รวม	1,600	3.58	0.60	ปานกลาง		

จากตารางที่ 4.50 พบว่า นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และ 4 มีระดับสันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้ตอบกลับสูงที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาเป็นชั้นปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน และต่ำที่สุดได้แก่ชั้นปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 อยู่ในระดับต่ำ เมื่อทดสอบความแตกต่างระดับสันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้ตอบกลับ ระหว่างชั้นปีโดยใช้การ

วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวสถิติทดสอบ เอฟ ได้ค่า F เท่ากับ 4.296 มีค่า P น้อยกว่า 0.05 สรุปได้ว่าระดับสันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้ดกสั้น แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ระหว่างชั้นปีที่ศึกษา

แผนภูมิที่ 4.15 แสดงการเปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้ดกสั้น จำแนกตามชั้นปีการศึกษา

สันติพิสัยแบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์

ตารางที่ 4.51 เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์จำแนกตามเพศ

เพศ	N	สันติพิสัยแบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์			t- test	P-value
		Mean	S.D.	ระดับสันติพิสัย		
ชาย	800	3.75	0.55	ปานกลาง	-0.712	0.477
หญิง	800	3.77	0.57	ปานกลาง		
รวม	1,600	3.76	0.56	ปานกลาง		

จากตารางที่ 4.51 พบว่าเพศชายมีค่าเฉลี่ยระดับสันติพิสัยแบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์เท่ากับ 3.75 ส่วนเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 ซึ่งสูงกว่าเพศชาย เมื่อทดสอบความแตกต่างระดับ

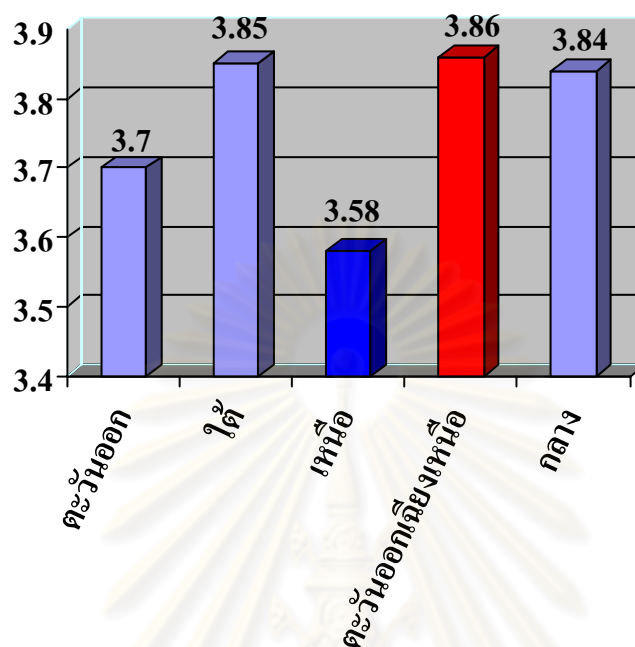
สันติพิสัยระหว่างเพศโดยใช้สถิติทดสอบ ที่ได้ค่า t เท่ากับ -0.712 มีค่า P เท่ากับ 0.477 ซึ่งมากกว่า 0.05 สรุปได้ว่าระดับสันติพิสัยแบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์ไม่แตกต่างกันทางสถิติระหว่างเพศ

ตารางที่ 4.52 เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์จำแนกตามภูมิภาค

ภาค	N	สันติพิสัยแบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์			F- test	P-value
		Mean	S.D.	ระดับสันติพิสัย		
ภาคตะวันออก	320	3.70	0.54	ปานกลาง	16.182	0.000
ภาคใต้	320	3.85	0.45	ปานกลาง		
ภาคเหนือ	320	3.58	0.55	ปานกลาง		
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	320	3.86	0.66	ปานกลาง		
ภาคกลาง	320	3.84	0.51	ปานกลาง		
รวม	1,600	3.76	0.56	ปานกลาง		

จากตารางที่ 4.52 พบว่า นิสิตนักศึกษาที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(ภาคอีสาน) มีระดับสันติพิสัยแบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์สูงที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาเป็นภาคใต้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 อยู่ในระดับปานกลาง และต่ำที่สุดได้แก่ภาคเหนือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อทดสอบความแตกต่างระดับสันติพิสัยแบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์ระหว่างภูมิภาคโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวสถิติทดสอบ เอฟ ได้ค่า F เท่ากับ 16.182 มีค่า P เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 สรุปได้ว่าระดับสันติพิสัยแบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ระหว่างภูมิภาค

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 4.16 แสดงการเปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์จำแนกตามภูมิภาค

ตารางที่ 4.53 เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์จำแนกตามสถาบัน

สถาบัน	N	สันติพิสัยแบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์		ระดับสันติพิสัย	t- test	P-value
		Mean	S.D.			
รัฐบาล	800	3.740	0.55	ปานกลาง	-1.722	0.085
เอกชน	800	3.790	0.57	ปานกลาง		
รวม	1,600	3.765	0.56	ปานกลาง		

จากตารางที่ 4.53 พบว่า ระดับสันติพิสัยแบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์ของนิสิตนักศึกษาที่เรียนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า นิสิตนักศึกษาที่เรียนอยู่ในสถาบันอุดมศึกษารัฐบาล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 และ 3.74 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความแตกต่างระดับสันติพิสัยแบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์ระหว่างประเภทสถาบันโดยใช้สถิติทดสอบ ที่ ได้ค่า t เท่ากับ -1.722 มีค่า P เท่ากับ 0.085 ซึ่งมากกว่า 0.05 สรุปได้ว่าระดับสันติพิสัยแบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์ไม่แตกต่างกันทางสถิติ ระหว่างประเภทสถาบัน

ตารางที่ 4.54 เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

กลุ่มสาขาวิชา	N	สันติพิสัยแบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์			F- test	P-value
		Mean	S.D.	ระดับสันติพิสัย		
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	400	3.75	0.50	ปานกลาง	1.269	0.283
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	400	3.74	0.57	ปานกลาง		
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	400	3.75	0.55	ปานกลาง		
บริหารธุรกิจ	400	3.81	0.61	ปานกลาง		
รวม	1,600	3.76	0.56	ปานกลาง		

จากตารางที่ 4.54 พบว่า นิสิตนักศึกษาที่เรียนในกลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ มีระดับสันติพิสัยแบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์ที่สูงที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาเป็นกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพและสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน และต่ำที่สุดได้แก่กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อทดสอบความแตกต่างระดับสันติพิสัยแบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์ระหว่างกลุ่มสาขาวิชาโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวสถิติทดสอบเอฟ ได้ค่า F เท่ากับ 1.269 มีค่า P มากกว่า 0.05 สรุปได้ว่าระดับสันติพิสัยแบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์ไม่แตกต่างกันทางสถิติระหว่างกลุ่มสาขาวิชาที่เรียน

ตารางที่ 4.55 เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์จำแนกตามชั้นปีการศึกษา

ชั้นปีการศึกษา	N	สันติพิสัยแบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์			F- test	P-value
		Mean	S.D.	ระดับสันติพิสัย		
ชั้นปีที่ 1	400	3.77	0.54	ปานกลาง	1.893	.129
ชั้นปีที่ 2	400	3.73	0.56	ปานกลาง		
ชั้นปีที่ 3	400	3.74	0.57	ปานกลาง		
ชั้นปีที่ 4	400	3.81	0.56	ปานกลาง		
รวม	1,600	3.76	0.56	ปานกลาง		

จากตารางที่ 4.55 พบว่า นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีระดับสันติพิสัยแบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์ที่สูงที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาเป็นชั้นปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน และต่ำที่สุดได้แก่ชั้นปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73

อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อทดสอบความแตกต่างระดับสันติพิสัยแบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์ระหว่างชั้นปีโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวสถิติทดสอบ เอฟ ได้ค่า F เท่ากับ 1.893 มีค่า P มากกว่า 0.05 สรุปได้ว่าสันติพิสัยแบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์ไม่แตกต่างกันทางสถิติ ระหว่างชั้นปีที่ศึกษา

สันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรี

ตารางที่ 4.56 เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรีจำแนกตามเพศ

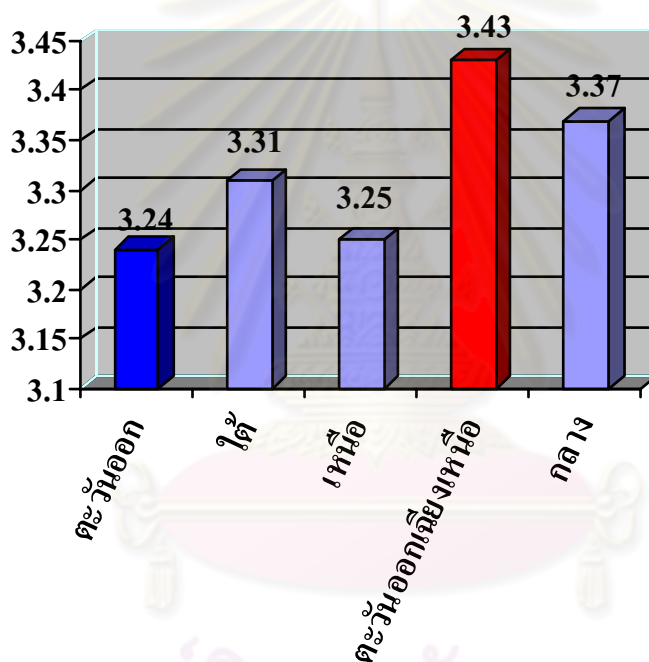
เพศ	N	สันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรี			t- test	P-value
		Mean	S.D.	ระดับสันติพิสัย		
ชาย	800	3.32	0.50	ต่ำ	-0.281	0.779
หญิง	800	3.32	0.52	ต่ำ		
รวม	1,600	3.32	0.51	ต่ำ		

จากตารางที่ 4.56 พบว่าเพศชายและเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยระดับสันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรีเท่ากัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 อยู่ในระดับต่ำ เมื่อทดสอบความแตกต่างระดับสันติพิสัยระหว่างเพศโดยใช้สถิติทดสอบ ที ได้ค่า t เท่ากับ -0.2811 มีค่า P เท่ากับ 0.779 ซึ่งมากกว่า 0.05 สรุปได้ว่าระดับสันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรีไม่แตกต่างกันทางสถิติระหว่างเพศ

ตารางที่ 4.57 เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรีจำแนกตามภูมิภาค

ภาค	N	สันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรี			F- test	P-value
		Mean	S.D.	ระดับสันติพิสัย		
ภาคตะวันออก	320	3.24	0.45	ต่ำ	7.969	0.000
ภาคใต้	320	3.31	0.42	ต่ำ		
ภาคเหนือ	320	3.25	0.54	ต่ำ		
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	320	3.43	0.62	ต่ำ		
ภาคกลาง	320	3.37	0.46	ต่ำ		
รวม	1,600	3.32	0.51	ต่ำ		

จากตารางที่ 4.57 พบว่า นิสิตนักศึกษาที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(ภาคอีสาน) มีระดับสันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรีสูงที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 อยู่ในระดับต่ำ รองลงมาเป็นภาคกลางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 อยู่ในระดับต่ำ และต่ำที่สุดได้แก่ภาคเหนือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.24 อยู่ในระดับต่ำ เมื่อทดสอบความแตกต่างระดับสันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรีระหว่างภูมิภาคโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวสถิติทดสอบ เอฟ ได้ค่า F เท่ากับ 7.969 มีค่า P เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 สรุปได้ว่าระดับสันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรีมีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ระหว่างภูมิภาค

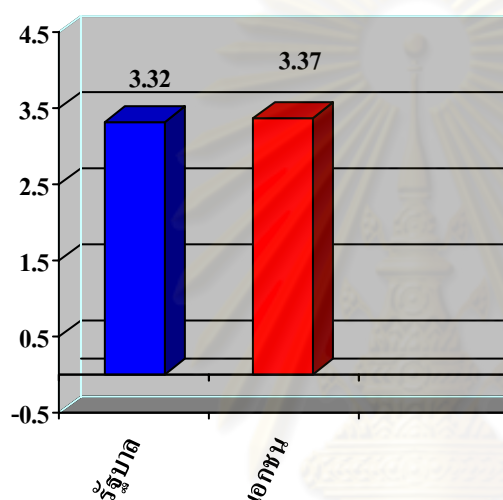

แผนภูมิที่ 4.17 แสดงการเปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรีจำแนกตามภูมิภาค

ตารางที่ 4.58 เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรีจำแนกตามสถาบัน

สถาบัน	N	สันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรี		ระดับสันติพิสัย	t- test	P-value
		Mean	S.D.			
รัฐบาล	800	3.320	0.500	ต่ำ	-2.060	0.040
เอกชน	800	3.370	0.490	ต่ำ		
รวม	1,600	3.345	0.495	ต่ำ		

จากตารางที่ 4.58 พบว่า ระดับสันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรีของนิสิต นักศึกษาที่ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า นิสิตนักศึกษาที่เรียนอยู่ใน สถาบันอุดมศึกษารัฐบาล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 และ 3.32 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความแตกต่าง ระดับสันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรีระหว่างประเภทสถาบันโดยใช้สถิติทดสอบ ที ได้ค่า t เท่ากับ -2.060 มีค่า P เท่ากับ 0.040 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 สรุปได้ว่าระดับสันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรีมีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ระหว่างประเภทสถาบัน

แผนภูมิที่ 4.18 แสดงการเปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรีจำแนกตามประเภทสถาบัน

ตารางที่ 4.59 เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรีจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

กลุ่มสาขาวิชา	N	สันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรี			F- test	P-value
		Mean	S.D.	ระดับสันติพิสัย		
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	400	3.29	0.47	ต่ำ	2.016	0.110
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	400	3.32	0.50	ต่ำ		
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	400	3.29	0.52	ต่ำ		
บริหารธุรกิจ	400	3.37	0.53	ต่ำ		
รวม	1,600	3.32	0.51	ต่ำ		

จากตารางที่ 4.59 พบว่า นิสิตนักศึกษาที่เรียนในกลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ มีระดับสันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรีสูงที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 อยู่ในระดับต่ำ รองลงมา เป็นกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 อยู่ในระดับต่ำเช่นกัน และต่ำที่สุดได้แก่กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพและสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.29 อยู่ในระดับต่ำ เมื่อทดสอบความแตกต่างระดับสันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรีระหว่างกลุ่มสาขาวิชาโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวสถิติทดสอบ เอฟ ได้ค่า F เท่ากับ 2.016 มีค่า P มากกว่า 0.05 สรุปได้ว่าระดับสันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรีไม่แตกต่างกันทางสถิติระหว่างกลุ่มสาขาวิชาที่เรียน

ตารางที่ 4.60 เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรีจำแนกตามชั้นปีการศึกษา

ชั้นปีการศึกษา	N	สันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรี			F- test	P-value
		Mean	S.D.	ระดับสันติพิสัย		
ชั้นปีที่ 1	400	3.37	0.49	ต่ำ	2.261	0.080
ชั้นปีที่ 2	400	3.29	0.48	ต่ำ		
ชั้นปีที่ 3	400	3.29	0.53	ต่ำ		
ชั้นปีที่ 4	400	3.33	0.52	ต่ำ		
รวม	1,600	3.32	0.51	ต่ำ		

จากตารางที่ 4.60 พบว่า นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีระดับสันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรีสูงที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 อยู่ในระดับต่ำ รองลงมาเป็นชั้นปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33 อยู่ในระดับต่ำเช่นกัน และต่ำที่สุดได้แก่ชั้นปีที่ 2 และ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.29 อยู่ในระดับต่ำ เมื่อทดสอบความแตกต่างระดับสันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรีระหว่างชั้นปีโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวสถิติทดสอบ เอฟ ได้ค่า F เท่ากับ 2.261 มีค่า P มากกว่า 0.05 สรุปได้ว่าระดับสันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรีไม่แตกต่างกันทางสถิติระหว่างชั้นปีการศึกษา

สันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ

ตารางที่ 4.61 เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ จำแนกตามเพศ

เพศ	N	สันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ			t- test	P-value
		Mean	S.D.	ระดับสันติพิสัย		
ชาย	800	3.10	0.92	ต่ำมาก	-1.337	0.181
หญิง	800	3.16	0.86	ต่ำ		
รวม	1,600	3.13	0.89	ต่ำ		

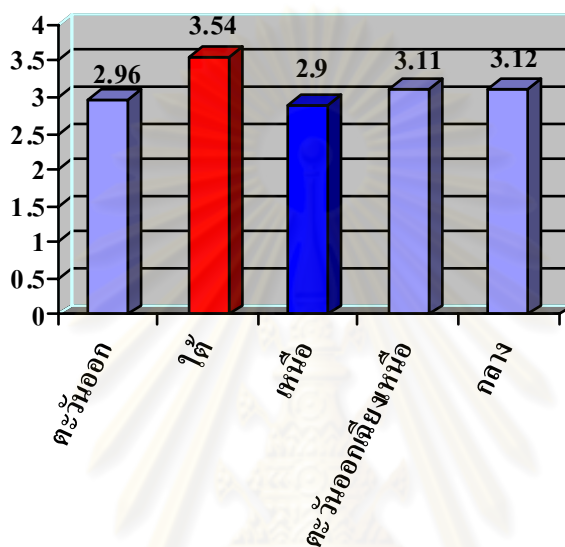
จากตารางที่ 4.61 พบว่าเพศชายมีค่าสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ สูงกว่าเพศหญิง มีค่าเฉลี่ยสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ เท่ากับ 3.16 และ 3.10 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความแตกต่างระดับสันติพิสัยระหว่างเพศโดยใช้สถิติทดสอบ ที ได้ค่า t เท่ากับ 1.337 มีค่า P เท่ากับ 0.181 ซึ่งมากกว่า 0.05 สรุปได้ว่าระดับสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพไม่แตกต่างกันทางสถิติระหว่างเพศ

ตารางที่ 4.62 เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ จำแนกตามภูมิภาค

ภาค	N	สันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้าง			F- test	P-value
		สัมพันธภาพ				
		Mean	S.D.	ระดับสันติพิสัย		
ภาคตะวันออก	320	2.96	0.81	ต่ำมาก	27.180	0.000
ภาคใต้	320	3.54	0.72	ต่ำ		
ภาคเหนือ	320	2.90	0.86	ต่ำมาก		
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	320	3.11	1.01	ต่ำ		
ภาคกลาง	320	3.12	0.89	ต่ำ		
รวม	1,600	3.13	0.89	ต่ำ		

จากตารางที่ 4.62 นิสิตนักศึกษาที่อยู่ในภาคใต้มีระดับสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ สูงที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 อยู่ในระดับต่ำ รองลงมาเป็นภาคตะวันออก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.12 อยู่ในระดับต่ำ และต่ำที่สุดได้แก่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.96 อยู่ในระดับต่ำ

มาก เมื่อทดสอบความแตกต่างระดับสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ ระหว่างภูมิภาคโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวสถิติทดสอบ เอฟ ได้ค่า F เท่ากับ 27.180 มีค่า P เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 สรุปได้ว่าระดับสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ระหว่างภูมิภาค

แผนภูมิที่ 4.19 แสดงการเปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ จำแนกตามภูมิภาค

ตารางที่ 4.63 เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ จำแนกตามสถาบัน

สถาบัน	N	สันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ		ระดับสันติพิสัย	t- test	P-value
		Mean	S.D.			
รัฐบาล	800	3.110	0.87	ต่ำ	-0.577	0.564
เอกชน	800	3.140	0.91	ต่ำ		
รวม	1,600	3.125	0.89	ต่ำ		

จากตารางที่ 4.63 พบว่า ระดับสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพของนิสิตนักศึกษาที่เรียนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า นิสิตนักศึกษาที่เรียนอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.11 และ 3.14 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความแตกต่างระดับสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ ระหว่างประเภทสถาบันโดยใช้สถิติทดสอบ ที ได้ค่า

t เท่ากับ -0.577 มีค่า P เท่ากับ 0.564 ซึ่งมากกว่า 0.05 สรุปได้ว่าระดับสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ ไม่แตกต่างกันทางสถิติ ระหว่างประเภทสถาบัน

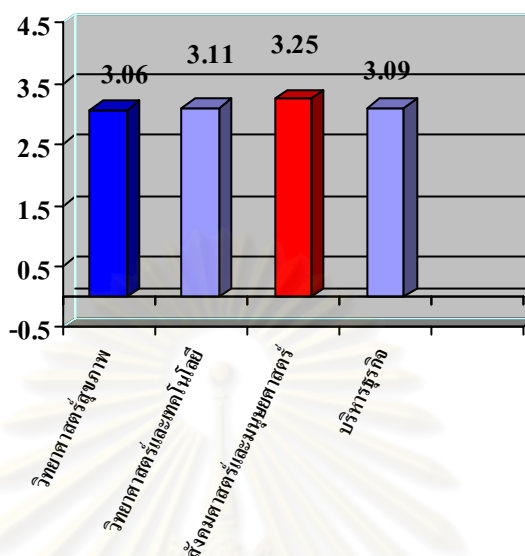
ตารางที่ 4.64 เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

กลุ่มสาขาวิชา	N	สันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ			F- test	P-value
		Mean	S.D.	ระดับสันติพิสัย		
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	400	3.06	0.84	ต่ำมาก	3.775	0.010
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	400	3.11	0.93	ต่ำ		
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	400	3.25	0.87	ต่ำ		
บริหารธุรกิจ	400	3.09	0.89	ต่ำมาก		
รวม	1,600	3.13	0.89	ต่ำ		

จากตารางที่ 4.64 พบว่า นิสิตนักศึกษาที่เรียนในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มีระดับสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ สูงที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25 อยู่ในระดับต่ำ รองลงมาเป็นกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.11 อยู่ในระดับต่ำเช่นกัน และต่ำที่สุดได้แก่กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.06 อยู่ในระดับต่ำมาก เมื่อทดสอบความแตกต่างระดับสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ ระหว่างกลุ่มสาขาวิชา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวสถิติทดสอบ เอฟ ได้ค่า F เท่ากับ 3.775 มีค่า P น้อยกว่า 0.05 สรุปได้ว่าระดับสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพมีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ระหว่างกลุ่มสาขาวิชาที่เรียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 4.20 แสดงการเปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

ตารางที่ 4.65 เปรียบเทียบระดับสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ จำแนกตามชั้นปีการศึกษา

ชั้นปีการศึกษา	N	สันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ		ระดับสันติพิสัย	F- test	P-value
		Mean	S.D.			
ชั้นปีที่ 1	400	3.12	0.82	ต่ำ	0.676	0.567
ชั้นปีที่ 2	400	3.09	0.89	ต่ำมาก		
ชั้นปีที่ 3	400	3.17	0.89	ต่ำ		
ชั้นปีที่ 4	400	3.13	0.94	ต่ำ		
รวม	1,600	3.12	0.89	ต่ำ		

จากตารางที่ 4.65 พบว่า นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีระดับสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ สูงที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17 อยู่ในระดับต่ำ รองลงมาเป็นชั้นปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.13 อยู่ในระดับต่ำ เช่นกัน และต่ำที่สุดได้แก่ชั้นปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.09 อยู่ในระดับต่ำมาก เมื่อทดสอบความแตกต่างระดับสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพระหว่างชั้นปีโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวสถิติทดสอบ เอฟ ได้ค่า F เท่ากับ 0.676 มีค่า P มากกว่า

0.05 สรุปได้ว่าระดับสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ ไม่แตกต่างกันทางสถิติ ระหว่างชั้นปีที่ศึกษา

2.3 ผลการวิเคราะห์ระดับสันติพิสัยในแต่ละแบบตามข้อมูลพื้นฐานที่ได้จำแนกตามตัวแปรลักษณะทางประชากรเปรียบเทียบสันติพิสัยทั้ง 8 แบบ

ตารางที่ 4.66 ค่าเฉลี่ยของแบบสันติพิสัยทั้ง 8 เปรียบเทียบตามเพศของนักศึกษา

เพศ		E	O	M	C	T	A	I	H	รวม
ชาย	Mean	3.96	3.81	3.38	3.63	3.59	3.75	3.32	3.10	3.75
	S.D.	0.53	0.55	0.51	0.48	0.60	0.55	0.50	0.92	0.44
หญิง	Mean	4.00	3.83	3.43	3.61	3.56	3.77	3.32	3.16	3.77
	S.D.	0.53	0.53	0.48	0.48	0.60	0.57	0.52	0.86	0.43
รวม	Mean	3.98	3.82	3.41	3.62	3.58	3.76	3.32	3.13	3.76
	S.D.	0.53	0.54	0.50	0.48	0.60	0.56	0.51	0.89	0.43

จากตารางที่ 4.66 พบว่านักศึกษาทั้ง เพศชายและเพศหญิงมีแบบสันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคนมีค่าสูงที่สุด รองลงมาเป็นสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก และต่ำที่สุดเป็นสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ (ดูแผนภูมิเพิ่มเติมได้ในภาคผนวก ง)

ตารางที่ 4.67 ค่าเฉลี่ยของแบบสันติพิสัยทั้ง 8 เปรียบเทียบตามลักษณะภูมิภาคที่ตั้งของสถาบัน

ภูมิภาค		E	O	M	C	T	A	I	H	รวม
ตะวันออก	Mean	3.94	3.80	3.35	3.55	3.50	3.70	3.24	2.96	3.70
	S.D.	0.55	0.46	0.49	0.39	0.55	0.54	0.45	0.81	0.40
ภาคใต้	Mean	4.12	3.84	3.40	3.56	3.54	3.85	3.31	3.54	3.80
	S.D.	0.41	0.46	0.44	0.39	0.51	0.45	0.42	0.72	0.35
ภาคเหนือ	Mean	3.71	3.60	3.28	3.53	3.53	3.58	3.25	2.90	3.59
	S.D.	0.52	0.60	0.49	0.47	0.62	0.55	0.53	0.86	0.43
ภาคตะวันออก	Mean	4.05	3.93	3.52	3.80	3.70	3.86	3.43	3.11	3.88

ภูมิภาค		E	O	M	C	T	A	I	H	รวม
เชียงใหม่	S.D.	0.60	0.62	0.58	0.58	0.70	0.66	0.62	1.01	0.54
ภาคกลาง	Mean	4.07	3.91	3.48	3.57	3.61	3.84	3.37	3.12	3.81
	S.D.	0.45	0.54	0.45	0.44	0.59	0.51	0.46	0.89	0.37
รวม	Mean	3.98	3.82	3.41	3.60	3.56	3.77	3.32	3.13	3.76
	S.D.	0.51	0.54	0.49	0.45	0.59	0.54	0.50	0.86	0.42

จากตารางที่ 4.67 ทุกภูมิภาคมีลักษณะแบบสันติพิสัยเหมือนกัน คือ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือสันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคนมีค่าสูงที่สุด รองลงมาเป็นสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก และต่ำที่สุดเป็นสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ(ดูแผนภูมิเพิ่มเติมได้ในภาคผนวก ง)

ตารางที่ 4.68 ค่าเฉลี่ยของแบบสันติพิสัยทั้ง 8 เปรียบเทียบตามประเภท สถาบันอุดมศึกษา

ประเภทสถาบัน		E	O	M	C	T	A	I	H	รวม
รัฐบาล	Mean	3.94	3.77	3.37	3.61	3.55	3.74	3.29	3.11	3.72
	S.D.	0.53	0.56	0.49	0.46	0.60	0.55	0.51	0.87	0.43
เอกชน	Mean	4.02	3.86	3.45	3.63	3.60	3.79	3.32	3.14	3.76
	S.D.	0.53	0.51	0.50	0.49	0.60	0.57	0.51	0.91	0.43
รวม	Mean	3.98	3.82	3.41	3.62	3.58	3.77	3.31	3.13	3.74
	S.D.	0.53	0.54	0.50	0.48	0.60	0.56	0.51	0.89	0.43

จากตารางที่ 4.68 พบว่านักศึกษาทั้งที่เรียนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาลและเอกชน มีค่าเฉลี่ยระดับสันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคนมีค่าสูงที่สุด รองลงมาเป็นสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก และต่ำที่สุดเป็นสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ(ดูแผนภูมิเพิ่มเติมได้ในภาคผนวก ง)

ตารางที่ 4.69 ค่าเฉลี่ยของแบบสันติพิสัยทั้ง 8 เปรียบเทียบตามกลุ่มสาขาวิชา

กลุ่มสาขาวิชา		E	O	M	C	T	A	I	H	รวม
วิทยาศาสตร์	Mean	3.97	3.79	3.39	3.57	3.56	3.76	3.30	3.06	3.73
	S.D.	0.54	0.51	0.47	0.42	0.57	0.50	0.47	0.84	0.41
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	Mean	3.95	3.78	3.39	3.61	3.58	3.74	3.32	3.11	3.74
	S.D.	0.54	0.54	0.49	0.48	0.61	0.57	0.50	0.93	0.45
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	Mean	3.97	3.82	3.38	3.57	3.57	3.75	3.29	3.25	3.81
	S.D.	0.50	0.52	0.51	0.45	0.60	0.55	0.52	0.87	0.47
บริหารธุรกิจ	Mean	4.02	3.87	3.47	3.72	3.61	3.81	3.37	3.09	3.76
	S.D.	0.54	0.59	0.52	0.54	0.62	0.61	0.53	0.89	0.43
รวม	Mean	3.98	3.82	3.41	3.62	3.58	3.77	3.32	3.13	3.76
	S.D.	0.53	0.54	0.50	0.47	0.60	0.56	0.51	0.88	0.44

จากตารางที่ 4.69 พบว่านักศึกษาทั้ง 4 กลุ่มสาขาวิชา มีค่าเฉลี่ยระดับสันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคนมีค่าสูงที่สุด รองลงมาเป็นสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวกและต่ำที่สุดเป็นสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ (ดูแผนภูมิเพิ่มเติมได้ในภาคผนวก ง)

ตารางที่ 4.70 ค่าเฉลี่ยของแบบสันติพิสัยทั้ง 8 เปรียบเทียบตามชั้นปีการศึกษา

ชั้นปี		E	O	M	C	T	A	I	H	รวม
ชั้นปีที่ 1	Mean	4.05	3.89	3.46	3.65	3.63	3.77	3.37	3.12	3.81
	S.D.	0.49	0.50	0.47	0.47	0.61	0.54	0.49	0.82	0.41
ชั้นปีที่ 2	Mean	3.94	3.81	3.40	3.60	3.54	3.73	3.29	3.09	3.73
	S.D.	0.54	0.52	0.49	0.46	0.58	0.56	0.48	0.89	0.42
ชั้นปีที่ 3	Mean	3.94	3.76	3.36	3.58	3.51	3.74	3.29	3.17	3.72
	S.D.	0.55	0.55	0.51	0.47	0.62	0.57	0.53	0.89	0.44
ชั้นปีที่ 4	Mean	3.98	3.81	3.41	3.64	3.63	3.81	3.32	3.13	3.77
	S.D.	0.54	0.59	0.53	0.51	0.58	0.56	0.51	0.94	0.46
รวม	Mean	3.98	3.82	3.41	3.62	3.58	3.76	3.32	3.13	3.76
	S.D.	0.53	0.54	0.50	0.48	0.60	0.56	0.50	0.89	0.43

จากตารางที่ 4.70 พบว่านักศึกษาทั้ง 4 ชั้นปี มีค่าเฉลี่ยระดับสันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคนมีค่าสูงที่สุด รองลงมาเป็นสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก และต่ำที่สุดเป็นสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ (ดูแผนภูมิเพิ่มเติมได้ในภาคผนวก ง)

การแปลผลคะแนน คือ มีคะแนนตั้งแต่ 4.41 ขึ้นไปถือว่ามีระดับสันติพิสัยสูงมาก (สม.) ช่วงคะแนน 3.99-4.40 ถือว่ามีระดับสันติพิสัยสูง (ส.) ช่วงคะแนน 3.55-3.98 ถือว่ามีระดับสันติพิสัยปานกลาง (ป.) ช่วงคะแนน 3.11-3.54 ถือว่ามีระดับสันติพิสัยต่ำ (ต.) และคะแนนต่ำกว่า 3.10 ถือว่ามีระดับสันติพิสัยต่ำมาก (ตม.)

ตารางที่ 4.71 สรุปการแปลผลค่าเฉลี่ยของแบบสันติพิสัยทั้ง 8 ของนักศึกษาเปรียบเทียบกับตัวแปรทั้ง 5 ประเภท

ตัวแปร			E	O	M	C	T	A	I	H	รวม
เพศ	ชาย	Mean	3.96	3.81	3.38	3.63	3.59	3.75	3.32	3.10	3.75
		ระดับสันติพิสัย	ป.	ป.	ต.	ป.	ป.	ป.	ต.	ตม.	ป.
	หญิง	Mean	4.00	3.83	3.43	3.61	3.56	3.77	3.32	3.16	3.77
		ระดับสันติพิสัย	ส.	ป.	ต.	ป.	ป.	ป.	ต.	ต.	ป.
	รวม	Mean	3.98	3.82	3.41	3.62	3.58	3.76	3.32	3.13	3.76
		ระดับสันติพิสัย	ป.	ป.	ต.	ป.	ป.	ป.	ต.	ต.	ป.
ภูมิภาค	ตะวันออก	Mean	3.94	3.80	3.35	3.55	3.50	3.70	3.24	2.96	3.70
		ระดับสันติพิสัย	ป.	ป.	ต.	ป.	ต.	ป.	ต.	ตม.	ป.
	ภาคใต้	Mean	4.12	3.84	3.40	3.56	3.54	3.85	3.31	3.54	3.80
		ระดับสันติพิสัย	ส.	ป.	ต.	ป.	ต.	ป.	ต.	ต.	ป.
	ภาคเหนือ	Mean	3.71	3.60	3.28	3.53	3.53	3.58	3.25	2.90	3.59
		ระดับสันติพิสัย	ป.	ป.	ต.	ต.	ต.	ป.	ต.	ตม.	ป.
	ภาคตะวันออก	Mean	4.05	3.93	3.52	3.80	3.70	3.86	3.43	3.11	3.88
		ระดับสันติพิสัย	ส.	ป.	ต.	ป.	ป.	ป.	ต.	ต.	ป.
	ภาคกลาง	Mean	4.07	3.91	3.48	3.57	3.61	3.84	3.37	3.12	3.81
		ระดับสันติพิสัย	ส.	ป.	ต.	ป.	ป.	ป.	ต.	ต.	ป.
	รวม	Mean	3.98	3.82	3.41	3.60	3.56	3.77	3.32	3.13	3.76

ตัวแปร			E	O	M	C	T	A	I	H	รวม	
ระดับสันติพิสัย			ป.	ป.	ต.	ป.	ป.	ป.	ต.	ต.	ป.	
ประเภท สถาบัน	รัฐบาล	Mean	3.94	3.77	3.37	3.61	3.55	3.74	3.29	3.11	3.72	
	ระดับสันติพิสัย		ป.	ป.	ต.	ป.	ป.	ป.	ต.	ต.	ป.	
	เอกชน	Mean	4.02	3.86	3.45	3.63	3.60	3.79	3.32	3.14	3.76	
	ระดับสันติพิสัย		ส.	ป.	ต.	ป.	ป.	ป.	ต.	ต.	ป.	
	รวม	Mean	3.98	3.82	3.41	3.62	3.58	3.77	3.31	3.13	3.74	
	ระดับสันติพิสัย		ป.	ป.	ต.	ป.	ป.	ป.	ต.	ต.	ป.	
กลุ่ม สาขา วิชา	วิทยาศาสตร์	Mean	3.97	3.79	3.39	3.57	3.56	3.76	3.30	3.06	3.73	
	สุขภาพ	ระดับสันติพิสัย	ป.	ป.	ต.	ป.	ป.	ป.	ต.	ตม.	ป.	
	วิทยาศาสตร์	Mean	3.95	3.78	3.39	3.61	3.58	3.74	3.32	3.11	3.74	
	และ	ระดับสันติพิสัย	ป.	ป.	ต.	ป.	ป.	ป.	ต.	ต.	ป.	
	เทคโนโลยี											
	สังคมศาสตร์	Mean	3.97	3.82	3.38	3.57	3.57	3.75	3.29	3.25	3.81	
	และ	ระดับสันติพิสัย	ป.	ป.	ต.	ป.	ป.	ป.	ต.	ต.	ป.	
	มนุษยศาสตร์											
	บริหารธุรกิจ	Mean	4.02	3.87	3.47	3.72	3.61	3.81	3.37	3.09	3.76	
	ระดับสันติพิสัย		ส.	ป.	ต.	ป.	ป.	ป.	ต.	ตม.	ป.	
รวม	Mean	3.98	3.82	3.41	3.62	3.58	3.77	3.32	3.13	3.76		
ระดับสันติพิสัย		ป.	ป.	ต.	ป.	ป.	ป.	ต.	ต.	ป.		
ชั้นปี	ชั้นปีที่ 1	Mean	4.05	3.89	3.46	3.65	3.63	3.77	3.37	3.12	3.81	
	ระดับสันติพิสัย		ส.	ป.	ต.	ป.	ป.	ป.	ต.	ต.	ป.	
	ชั้นปีที่ 2	Mean	3.94	3.81	3.40	3.60	3.54	3.73	3.29	3.09	3.73	
	ระดับสันติพิสัย		ป.	ป.	ต.	ป.	ป.	ป.	ต.	ตม.	ป.	
	ชั้นปีที่ 3	Mean	3.94	3.76	3.36	3.58	3.51	3.74	3.29	3.17	3.72	
	ระดับสันติพิสัย		ป.	ป.	ต.	ป.	ป.	ป.	ต.	ต.	ป.	
	ชั้นปีที่ 4	Mean	3.98	3.81	3.41	3.64	3.63	3.81	3.32	3.13	3.77	

ตัวแปร		E	O	M	C	T	A	I	H	รวม
	ระดับสันติพิสัย	ป.	ป.	ต.	ป.	ป.	ป.	ต.	ต.	ป.
รวม	Mean	3.98	3.82	3.41	3.62	3.58	3.76	3.32	3.13	3.76
	ระดับสันติพิสัย	ป.	ป.	ต.	ป.	ป.	ป.	ต.	ต.	ป.

ตอนที่ 3 การพัฒนากลยุทธ์สันติพิสัยในนิสิตนักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิต

ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์จากการศึกษาสภาพสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทยในระดับปริญญาบัณฑิตในตอนต้นที่ 1 และตอนที่ 2 ก่อนหน้านี้มาจัดทำเป็นร่างกลยุทธ์การพัฒนาสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษา จากนั้นนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ Connoisseurship เพื่อพิจารณาตรวจสอบกลยุทธ์โดยให้ความคิดเห็น คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้กลยุทธ์ที่สมบูรณ์ ซึ่งมีกระบวนการดำเนินการและผลดังต่อไปนี้

3.1 การจัดทำร่างกลยุทธ์การพัฒนาสันติพิสัยในนิสิตนักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิต โดยใช้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์จากแบบสอบถาม ข้อมูลจากสภาพการอุดมศึกษาไทย และงานพัฒนานิสิตนักศึกษาของกองกิจการนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย

ขั้นตอนนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อจัดทำร่างกลยุทธ์การพัฒนาสันติพิสัยในนิสิตนักศึกษาไทย ผู้วิจัยจัดทำร่างกลยุทธ์และประชุมผู้เชี่ยวชาญแล้วปรับกลยุทธ์ให้สมบูรณ์ ซึ่งมีการดำเนินการดังนี้

3.1.1 วิเคราะห์สภาพแวดล้อมการพัฒนาสันติพิสัยในนิสิตนักศึกษาไทยจากบทความ เอกสารทางวิชาการในเรื่องการอุดมศึกษาไทย และจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์ของระดับสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทยจำแนกตามตัวแปรเพศ ภูมิภาค ประเภทสถาบัน กลุ่มสาขาวิชา และชั้นปีการศึกษา โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis ซึ่งวิเคราะห์จำแนกเป็น 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของสภาพสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิต เป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง (Strength) และจุดอ่อน (Weakness) ของระดับสันติพิสัยในนิสิตนักศึกษาและสภาพปัจจุบันของการอุดมศึกษาไทย โดยใช้เกณฑ์ประเมินจุดแข็ง คือมีระดับสันติพิสัยตั้งแต่ปานกลางขึ้นไปจนถึงสูงมาก ซึ่งระดับปานกลางหมายถึงระดับปกติ ส่วนจุดอ่อนคือระดับสันติพิสัยตั้งแต่ระดับต่ำลงมาจนถึงระดับต่ำมาก 2) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก

ของการพัฒนาสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทย โดยใช้ข้อมูลจากสภาพการอุดมศึกษาไทยและงานพัฒนานิสิตนักศึกษาของงานกิจการนิสิตนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย เพื่อวิเคราะห์ประเด็นรายการที่เป็นโอกาส (Opportunity) และภาวะคุกคาม (Threat)ของการพัฒนาสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิต

3.1.2 การจับคู่รายการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม เพื่อเลือกคู่รายการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและกำหนดกลยุทธ์จากสภาพการณ์กลยุทธ์ 4 รูปแบบ ด้วยเทคนิค TOWS Matrix ได้ผลดังนี้

3.1.2.1 จับคู่จุดแข็ง-โอกาส (SO) กำหนดกลยุทธ์ที่เป็นจุดแข็งเพื่อให้ได้รับโอกาสมากที่สุดสร้างความได้เปรียบจากสิ่งที่มีและแสวงหาโอกาส

3.1.2.2 จับคู่จุดแข็ง-ภาวะคุกคาม (ST) กำหนดกลยุทธ์ที่ใช้จุดแข็งเพื่อหลีกเลี่ยงป้องกันและแก้ไขสถานการณ์ที่เป็นภาวะคุกคาม

3.1.2.3 จับคู่จุดอ่อน-โอกาส (WO) กำหนดกลยุทธ์เพื่อลดจุดอ่อนและสร้างโอกาสหรือใช้โอกาสมาลดจุดอ่อน

3.1.2.4 จับคู่จุดอ่อน-ภาวะคุกคาม (WT) กำหนดกลยุทธ์เพื่อลดจุดอ่อนและหลีกเลี่ยงภาวะคุกคาม คือการป้องกันไม่ให้จุดอ่อนถูกซ้ำด้วยภาวะคุกคาม

ตารางที่ 4.72 ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ภาวะคุกคาม(SWOT Analysis) ด้วย

TOWS Matrix

สภาพแวดล้อมภายใน	จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
<p style="text-align: center;">→</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p>สภาพแวดล้อมภายใน</p>	<p>S1เอกภาพระบบการศึกษา</p> <p>S2มีทุนและงบประมาณในการจัดกิจกรรม</p> <p>S3ส่งเสริมการวิจัยและเผยแพร่</p> <p>S4มีโครงการความร่วมมือกับสังคม, กิจกรรมค่ายอาสาพัฒนาชุมชน</p> <p>S5กระจายอำนาจบริหารมหาวิทยาลัยมีความคล่องตัวในการจัดการ</p> <p>S6มีองค์การนักศึกษาเป็นเครือข่าย</p> <p>S7เอกชนร่วมจัดอุดมศึกษาและมีศักยภาพ</p> <p>S8ระบบการศึกษาไทยมีการให้ความรู้ทางสันติอย่างต่อเนื่องทุกระดับการศึกษาตั้งแต่ประถมมัธยมตอนต้น มัธยมตอนปลาย จนถึงอุดมศึกษา</p> <p>S9มุมมองด้านสันติพิสัยแบบที่ 1 ลักษณะสันติพิสัยแบบที่ 1 ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคน ทุกตัวแปรอันได้แก่ เพศ ภูมิภาค ประเภทสถาบัน กลุ่มสาขาวิชา และชั้นปีการศึกษาอยู่ในระดับปานกลางและสูง</p> <p>S10มุมมองด้านสันติพิสัยแบบที่ 2 ลักษณะสันติพิสัยแบบที่ 2 ผู้มองโลกเชิงบวก ทุกตัวแปรอัน</p>	<p>W1นักศึกษาขาดภาวะผู้นำ</p> <p>W2ประสิทธิภาพในการใช้งบประมาณต่ำ</p> <p>W3สอบแบบปรนัย ไม่ฝึกคิดวิเคราะห์</p> <p>W4สถาบันอุดมศึกษาไม่สามารถเป็นมันสมอง</p> <p>W5นักศึกษาขาดคุณลักษณะ ขาดระเบียบ แต่งกายไม่เรียบร้อย</p> <p>W6ขาดความเสมอภาค</p> <p>W7หลักสูตร และระบบการศึกษา ไม่ได้ปลูกฝังความรู้เรื่องสันติอย่างทั่วถึงตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา</p> <p>W8หลักสูตรลอกเลียนแบบ ไม่มีวิชาส่งเสริมสันติในวิชาการศึกษาทั่วไป</p> <p>W9ไร้ทิศทางในการพัฒนาเพื่อประโยชน์สังคม</p> <p>W10มีนักศึกษาที่เพิ่งได้รับความรู้ทางสันติครั้งแรกในการศึกษาระดับอุดมศึกษาซึ่งควรเป็นครั้งที่ 3 หรือ 4 ขึ้นไป</p> <p>W11ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งพบว่านักศึกษาปรึกษาเพื่อนมากที่สุด มากกว่าปรึกษาครู-อาจารย์ถึง 2 เท่า</p>

	<p>ได้แก่ เพศ ภูมิภาค ประเภทสถาบัน กลุ่มสาขาวิชา และชั้นปีการศึกษาอยู่ในระดับ<u>ปานกลาง</u></p> <p>S11มุมมองด้านสันติพิสัยแบบที่ 4 ลักษณะสันติพิสัยแบบที่ 4 ผู้รณรงค์ ทุกตัวแปรอันได้แก่ เพศ ภูมิภาค(ยกเว้น ภาคเหนือ อยู่ในระดับต่ำ) ประเภทสถาบัน กลุ่มสาขาวิชา และชั้นปีการศึกษาอยู่ในระดับ<u>ปานกลาง</u></p> <p>S12มุมมองด้านสันติพิสัยแบบที่ 5 ลักษณะสันติพิสัยแบบที่ 5 ผู้อดกลั้น เกือบทุกตัวแปรอันได้แก่ เพศ ภูมิภาค (ยกเว้น ภาคตะวันออก ภาคใต้ ภาคเหนืออยู่ในระดับต่ำ) ประเภทสถาบัน กลุ่มสาขาวิชา และชั้นปีการศึกษาอยู่ในระดับ<u>ปานกลาง</u> (ยกเว้น ชั้นปีที่ 2 และ 3 อยู่ในระดับต่ำ)</p> <p>S13มุมมองด้านสันติพิสัยแบบที่ 6 ลักษณะสันติพิสัยแบบที่ 6 ผู้คิดวิเคราะห์ ทุกตัวแปรอันได้แก่ เพศ ภูมิภาค ประเภทสถาบัน กลุ่มสาขาวิชา และชั้นปีการศึกษาอยู่ในระดับ<u>ปานกลาง</u></p>	<p>W12ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง พบว่านักศึกษาไม่ปรึกษาใครเลย 9.4%</p> <p>W13มุมมองด้านสันติพิสัยแบบที่ 3 ลักษณะสันติพิสัยแบบที่ 3 ผู้เมตตา ทุกตัวแปรอันได้แก่ เพศ ภูมิภาค ประเภทสถาบัน กลุ่มสาขาวิชา และชั้นปีการศึกษาอยู่ในระดับ<u>ต่ำ</u> ควรพัฒนาให้อยู่ในระดับ<u>สูง</u>ขึ้น</p> <p>W14มุมมองด้านสันติพิสัยแบบที่ 7 ลักษณะสันติพิสัยแบบที่ 7 ผู้ประสานไมตรี ทุกตัวแปรอันได้แก่ เพศ ภูมิภาค ประเภทสถาบัน กลุ่มสาขาวิชา และชั้นปีการศึกษาอยู่ในระดับ<u>ต่ำ</u> ควรพัฒนาให้อยู่ในระดับที่<u>สูง</u>ขึ้น</p> <p>W15มุมมองด้านสันติพิสัยแบบที่ 8 ลักษณะสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ เกือบทุกตัวแปรอันได้แก่ เพศ(ยกเว้นเพศชาย อยู่ในระดับต่ำมาก) ภูมิภาค (ยกเว้นภาคตะวันออก และภาคเหนือ อยู่ในระดับต่ำมาก) ประเภทสถาบัน กลุ่มสาขาวิชา(ยกเว้นกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และกลุ่มวิชาบริหารธุรกิจ อยู่ในระดับต่ำมาก) และชั้นปีการศึกษา (ยกเว้นชั้นปีที่ 2 อยู่ในระดับต่ำมากตัวแปรอันที่เหลืออยู่ในระดับ</p>
--	---	---

		ต่ำ จึงควรพัฒนาให้อยู่ใน ระดับสูงขึ้น
โอกาส(Opportunity)	จุดแข็ง+โอกาส (SO)	จุดอ่อน+โอกาส (WO)
<p>O1ภารกิจอุดมศึกษาชัดเจน</p> <p>O2มีระบบประกันภายนอก ควบคุมการดำเนินการ ของสถาบันอุดมศึกษา</p> <p>O3สกอ.ส่งเสริมงานวิจัย</p> <p>O4ความต้องการเข้าศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษา มากขึ้น</p> <p>O5มีความร่วมมือระหว่าง ท้องถิ่นมากขึ้น</p> <p>O6วัฒนธรรมคนไทยให้ อภัยกันได้ ไทยนี้รัก สงบ</p> <p>O7สังคมเรียกร้อง ปรองดอง สื่อ</p> <p>O8เทคโนโลยีสารสนเทศมี ความเจริญก้าวหน้า</p> <p>O9สังคมเปิดโอกาสให้ นักศึกษาแสดงความคิด ได้มากขึ้น</p>	<p>1.กระทรวงศึกษาธิการกำหนด นโยบายสร้างสันติพิสัยใน นักศึกษา (S1,S8,O1)</p> <p>2.กำหนดตัวบ่งชี้ทางสันติประกัน ภายนอก (S1,S8,O2)</p> <p>3.มีทุนวิจัยทางสันติ (S2,S3,O3)</p> <p>4.ให้ทุนแก่ผู้รณรงค์สันติ (S2,S11,O4)</p> <p>5.ร่วมมือท้องถิ่นให้ความรู้การ แก้ปัญหาโดยไม่ใช้ความรุนแรง (S4,S12,S13,O5)</p> <p>6.ส่งเสริมวัฒนธรรมการขอโทษ และให้อภัย (S4,S9,S12,O6)</p> <p>7.องค์กรนักศึกษาเพื่อสันติเป็น เครือข่ายพลังนักศึกษาร่วมรณรงค์ (S6,S11,O7)</p> <p>8.เปิดสาขาวิชาสันติ ,วัฒนธรรม ท้องถิ่น ,อิสลามศึกษา (S7,S8,O4)</p> <p>9.เสนอผลงานทางสันติออนไลน์ ให้มาก, สร้างสังคมสันติ ออนไลน์(S7,S10,S13,O8)</p>	<p>1.สร้างภาวะผู้นำโดยกำหนดเป็น โครงการอบรมสัมมนาอาจารย์และ นักศึกษา (W1,O1)</p> <p>2.กำหนดสัดส่วนงบประมาณเพื่อใช้ พัฒนาคุณลักษณะนักศึกษา (W2,O2)</p> <p>3.ส่งเสริมการสอบให้คิดวิเคราะห์ แก้ไขสถานการณ์ (W3,O3)</p> <p>4.ใช้ผลการวิจัยเป็นมันสมองของชาติ และชี้นำสังคม (W4,O3)</p> <p>5.กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์และ ตัวบ่งชี้ในการประเมิน (W5,W7,O2)</p> <p>6.กำหนดวิชาส่งเสริมสันติไว้ในวิชา การศึกษาทั่วไป (W7,W8,O7)</p> <p>7.ใช้สังคมออนไลน์ เพื่อสร้างความ เสมอภาค ให้ความรู้และเปิดโอกาส ให้แสดงความคิดเห็น (W6,W10,W11,W12,O8)</p> <p>8. กิจกรรมรณรงค์แก้ปัญหาโดยไม่ใช้ ความรุนแรง (W11,W12,O6)</p> <p>9. กิจกรรมให้คำปรึกษา เช่น ศูนย์ เพื่อนใจวัยรุ่น (W12,O6,O8,O9)</p>
ภาวะคุกคาม (Threat)	จุดแข็ง+ภาวะคุกคาม (ST)	จุดอ่อน+ภาวะคุกคาม (WT)
<p>T1ภารกิจอุดมศึกษามาก งานไม่สมบูรณ์</p> <p>T2สภาพการณ์ขาดแคลน ครู คณาจารย์ ผู้มี</p>	<p>1.เชิญปราชญ์ชาวบ้าน จัดกิจกรรม (S2,S11,T1)</p> <p>2.ร่วมมือช่วยเหลือสังคมแก้ปัญหา (S4,S9,T1,T3)</p>	<p>1.ใช้สถานการณ์สร้างภาวะผู้นำ ให้ นักศึกษำบำเพ็ญประโยชน์ ได้เห็น ความทุกข์ยาก (W1,W13,T8)</p> <p>2.จัดการงบประมาณโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์</p>

<p>ประสบการณ์</p> <p>T3เศรษฐกิจตกต่ำ ของแพง</p> <p>T4การเมืองขาดเสถียรภาพ</p> <p>ปลุกระดมคิดถึงแต่กลุ่มพวกของตนเอง</p> <p>T5สื่อนำเสนอความรุนแรงเป็นประจำ บิดเบือน</p> <p>T6กฎหมายเปิดโอกาสให้มีการชุมนุมเรียกร้องได้ ทั้งที่สร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่น</p> <p>T7ค่านิยมความรุนแรงของนักศึกษา</p> <p>T8ภัยธรรมชาติ น้ำท่วม ภัยหนาว ภัยแล้ง</p>	<p>3.ลดความรุนแรงจากขาว-ดำ เป็นเทา (S6,S9,T4)</p> <p>4.องค์กรนักศึกษาร่วมมือจับตาสื่อ ร่วมกันตรวจสอบการนำเสนอ จี้อาผิด (S6,S11,T5)</p> <p>5.เอกชนร่วมรณรงค์ยุติความรุนแรง (S7,S12,S13,T7)</p>	<p>(W2,T3)</p> <p>3.กำหนดทิศทางของสถาบันให้ชัดเจน จะเน้นช่วยสังคมด้านใดเป็นจุดเน้นตามศักยภาพ (W9,T1)</p> <p>4.พัฒนาคุณลักษณะการแก้ไขปัญหา โดยไม่ใช้ความรุนแรง (W5,W15,T7)</p> <p>5.สร้างหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง (W8,T3)</p> <p>6.สร้างหลักสูตรที่ทำให้นักศึกษารู้จักคิดไม่ตกเป็นเครื่องมือของฝ่ายใดได้โดยง่าย (W8,W11,W12,T4)</p> <p>7.หลักสูตรการแก้ไขความขัดแย้งด้วยการเจรจาไกล่เกลี่ย (W8,W12,W14,T7)</p> <p>8.ให้รู้จักการชุมนุมอย่างสันติ (W9,W11,W15,T6)</p>
---	---	--

จากตารางที่ 4.72 ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ภาวะคุกคาม (SWOT Analysis) ด้วย TOWS Matrix ได้กลยุทธ์ต่างๆดังนี้

จุดแข็ง+โอกาส (SO) กลยุทธ์สร้างความได้เปรียบจากสิ่งที่มีและแสวงหาโอกาส

1. กระทรวงศึกษาธิการกำหนดนโยบายสร้างสันติพิสัยในนักศึกษา (S1,S8,O1)
2. กำหนดตัวบ่งชี้ทางสันติประกันภายนอก (S1,S8,O2)
3. มีทุนวิจัยทางสันติ (S2,S3,O3)
4. ให้ทุนแก่ผู้รณรงค์สันติ (S2,S11,O4)
5. ร่วมมือท้องถิ่นให้ความรู้การแก้ปัญหาโดยไม่ใช้ความรุนแรง (S4,S12,S13,O5)
6. ส่งเสริมวัฒนธรรมการขอโทษและให้อภัย (S4,S9,S12,O6)
7. องค์กรนักศึกษาเพื่อสันติเป็นเครือข่ายพลังนักศึกษาร่วมรณรงค์ (S6,S11,O7)
8. เปิดสาขาวิชาสันติ, วัฒนธรรมท้องถิ่น, อิสลามศึกษา (S7,S8,O4)

9. เสนอผลงานทางสันติออนไลน์ให้มาก, สร้างสังคมสันติออนไลน์
(S7,S10,S13,O8)

จุดอ่อน+โอกาส (WO) กำหนดกลยุทธ์เพื่อลดจุดอ่อนและสร้างโอกาสหรือใช้โอกาสมาลดจุดอ่อน

1. สร้างภาวะผู้นำโดยกำหนดเป็นโครงการอบรมสัมมนาอาจารย์และนักศึกษา
(W1,O1)

2. กำหนดสัดส่วนงบประมาณเพื่อใช้พัฒนาคุณลักษณะนักศึกษา (W2,O2)

3. ส่งเสริมการสอบให้คิดวิเคราะห์แก้ไขสถานการณ์ (W3,O3)

4. ใช้ผลการวิจัยเป็นมันสมองของชาติและชี้นำสังคม (W4,O3)

5. กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์และตัวบ่งชี้ในการประเมิน (W5,W7,O2)

6. กำหนดวิชาส่งเสริมสันติไว้ในวิชาการศึกษาทั่วไป (W7,W8,O7)

7. ใช้สังคมออนไลน์เพื่อสร้างความเสมอภาค ให้ความรู้และเปิดโอกาสให้แสดง
ความคิดเห็น (W6,W10,W11,W12,O8)

8. กิจกรรมรณรงค์แก้ปัญหาโดยไม่ใช้ความรุนแรง (W11,W12,O6)

9. กิจกรรมให้คำปรึกษา เช่น ศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น (W12,O6,O8,O9)

จุดแข็ง+ภาวะคุกคาม (ST) กลยุทธ์ที่ใช้จุดแข็งเพื่อหลีกเลี่ยงป้องกันและแก้ไขสถานการณ์ที่เป็น
ภาวะคุกคาม

1. เชิญปราชญ์ ชาวบ้าน จัดกิจกรรม (S2,S11,T1)

2. ร่วมมือ ช่วยเหลือสังคม แก้ปัญหา (S4,S9,T1,T3)

3. ลดความรุนแรงจากขาว-ดำ เป็นเทา (S6,S9,T4)

4. องค์กรนักศึกษาร่วมมือจับตาสื่อ ร่วมกันตรวจสอบการนำเสนอ จี้อาผิด
(S6,S11,T5)

5. เอกชนร่วมรณรงค์ยุติความรุนแรง (S7,S12,S13,T7)

จุดอ่อน+ภาวะคุกคาม (WT) กลยุทธ์การป้องกันไม่ให้จุดอ่อนถูกซ้ำด้วยภาวะคุกคาม

1. ใช้สถานการณ์สร้างภาวะผู้นำ ให้นักศึกษำบำเพ็ญประโยชน์ ได้เห็นความ
ทุกข์ยาก (W1,W13,T8)

2. จัดการงบประมาณโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ (W2,T3)
3. กำหนดทิศทางของสถาบันให้ชัดเจน จะเน้นช่วยสังคมด้านใดเป็นจุดเน้นตามศักยภาพ (W9,T1)
4. พัฒนาคุณลักษณะการแก้ไขปัญหาโดยไม่ใช้ความรุนแรง (W5,W15,T7)
5. สร้างหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง (W8,T3)
6. สร้างหลักสูตรที่ทำให้นักศึกษารู้จักคิดไม่ตกเป็นเครื่องมือของฝ่ายใดได้โดยง่าย (W8,W11,W12,T4)
7. หลักสูตรการแก้ไขความขัดแย้งด้วยการเจรจาไกล่เกลี่ย (W8,W12,W14,T7)
8. ให้อำนาจการชุมนุมอย่างสันติ (W9,W11,W15,T6)

3.1.3 กำหนดกลยุทธ์การพัฒนานิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต (ฉบับร่าง) ประกอบด้วยกลยุทธ์ระดับชาติ กลยุทธ์ระดับภูมิภาค และกลยุทธ์ระดับสถาบัน ซึ่งในแต่ละกลยุทธ์ประกอบด้วย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนาสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษา

3.2 การตรวจสอบกลยุทธ์การพัฒนานิสิตพิสัยในนิสิตนักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิต ซึ่งขั้นตอนนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบและพัฒนากลยุทธ์การพัฒนานิสิตพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทยซึ่งมีการดำเนินการดังนี้

3.2.1 ตรวจสอบร่างกลยุทธ์การพัฒนานิสิตพิสัยในนิสิตนักศึกษาไทย โดยวิธีการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) จำนวน 6 ท่าน เพื่อให้ได้กลยุทธ์การพัฒนานิสิตพิสัยในนิสิตนักศึกษาไทยที่มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริงทั้งระดับชาติ ระดับภูมิภาค และในระดับสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ดังนี้

3.2.1.1 เป็นผู้เชี่ยวชาญหรือผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาและ/หรือสถาบันทางสันติ ที่มีความรู้ความสามารถในด้านการสอนสันติศึกษาและการสร้างสันติภาพ และ/หรือ

3.2.1.2 เป็นผู้เชี่ยวชาญหรือผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการวางแผนกลยุทธ์ ระยะเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี และ/หรือ

3.2.1.3 เป็นผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการวางแผนกลยุทธ์ ระยะเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี และ/หรือ

3.2.1.4 เป็นผู้บริหารที่มีตำแหน่งระดับหัวหน้าหน่วยงานกิจการนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสบการณ์บริหารงาน เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี ได้แก่ หัวหน้างานวินัยและกฎหมาย หัวหน้างานกิจกรรมนิสิตนักศึกษา หัวหน้างานบริการให้คำปรึกษา และพัฒนางานอาชีพ หัวหน้างานทุนการศึกษา เป็นต้น และ/หรือ

3.2.1.5 เป็นอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรม ที่มีประสบการณ์ให้คำปรึกษาการดำเนินงานกิจกรรมนิสิตนักศึกษา เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี

3.2.2 พัฒนาและปรับปรุงแก้ไขกลยุทธ์ตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้กลยุทธ์ที่มีความสมบูรณ์มากขึ้น ซึ่งผลการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) ได้ผลสรุปดังนี้

1. กลยุทธ์ระดับชาติ

1.1 กลยุทธ์กำหนดนโยบายออกกฎหมายให้สถาบันอุดมศึกษาส่งเสริมการพัฒนาสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาแนวทางปฏิบัติคือ กำหนดตัวบ่งชี้ทางสันติพิสัยไว้ในระบบประกันคุณภาพอุดมศึกษาภายนอก (S1,S8,O2)

1.2 กลยุทธ์กำหนดให้มีหลักสูตรการสอนสันติพิสัยในการเรียนระดับปริญญาบัณฑิต (S7,O1,O4) เช่น สันติศึกษา (W8,O7), การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติ (W8,T7)

1.3 กลยุทธ์ส่งเสริมการศึกษาวิจัยทางสันติในระดับประเทศ ตลอดจนเผยแพร่บริการวิชาการ สร้างสังคมออนไลน์แนวทางปฏิบัติ คือ ตั้งศูนย์วิจัยทางสันติ และทุนวิจัยทางสันติ (S2,S3,O3)

1.4 กลยุทธ์กำหนดให้มีองค์กรเครือข่าย ความร่วมมือของนักศึกษาและภาคเอกชนที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการสร้างสันติพิสัยให้กับนิสิต นักศึกษา (S6,S11,O7) เช่น สมาพันธ์นักศึกษาเพื่อสันติ

1.5 กลยุทธ์การจัดกิจกรรมรณรงค์สร้างสันติพิสัยของนิสิต นักศึกษา ระดับชาติ (S2,S11,T1) นิทรรศการ,ประวัติศาสตร์ความไม่สงบของประเทศ มีการนำเสนอผลงานวิจัยทางสันติ และกำหนดวัน/สัปดาห์รณรงค์อย่างเป็นทางการ

2. กลยุทธ์ระดับภูมิภาค

2.1 กลยุทธ์การสร้างข้อตกลงร่วมกันกับสถาบันอุดมศึกษาในภูมิภาคเดียวกันเพื่อส่งเสริมการพัฒนาสันติพิสัยของนิสิต นักศึกษาในระดับภูมิภาค (S1,S8,O2) เช่น การบันทึกข้อตกลงร่วมกัน Memorandum of understanding (MOU) เพื่อสร้างสันติในภูมิภาค

2.2 กลยุทธ์การสร้างหลักสูตรการสอนสันติพิสัยที่เป็นหลักสูตรท้องถิ่นระดับภูมิภาค (S7,O1,O4) เช่น วัฒนธรรมภาคใต้ อิสลามศึกษา (W7,T5)

2.3 กลยุทธ์ส่งเสริมการศึกษาวิจัยระดับภูมิภาค วัฒนธรรมศึกษา (S2,S3,O3) เช่น การให้ทุนแก่ผู้รณรงค์ศึกษาวิจัยทางสันติ (S2,S11,O4)

2.4 กลยุทธ์การสร้างองค์กรเครือข่ายนิสิต นักศึกษาเพื่อสร้างความร่วมมือ เพื่อสร้างสันติพิสัยระหว่างสถาบันในระดับภูมิภาค (S6,S11,O7) เช่น ชมรมนักศึกษาเพื่อสันติ ภาคนือ ภาคใต้ ภาคอีสาน ภาคกลาง ฯลฯ

2.5 กลยุทธ์การจัดกิจกรรมรณรงค์สร้างสันติพิสัยของนิสิต นักศึกษาใน ภูมิภาค (S2,S11,T1) เช่น กิจกรรมค่ายพัฒนาภาวะผู้นำในภูมิภาค กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรม ของภูมิภาค

3. กลยุทธ์ระดับสถาบัน

3.1 กลยุทธ์การออกกฎระเบียบ ข้อบังคับการส่งเสริมการพัฒนาสันติพิสัย ของนิสิต นักศึกษาไว้ในสถาบัน เช่น ระเบียบมหาวิทยาลัยว่าด้วยการสร้างสันติพิสัยหรือ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางสันติ (S1,S8,O1)

3.2 กลยุทธ์การสอนหลักสูตรท้องถิ่นระดับภูมิภาค (W7,W8,T4,T7) และ สร้างหลักสูตรท้องถิ่นระดับจังหวัด (W7,O5) เช่น การแก้ไขปัญหาด้วยการเสวนา (W8,T7)

3.3 กลยุทธ์การส่งเสริมการศึกษาวิจัยในสถาบัน (S2,S3,O3) เช่น การวิจัย สถาบัน เรื่องสันติพิสัย (W4,O3)

3.4 กลยุทธ์การสร้างองค์กรเครือข่ายนิสิต นักศึกษาระหว่างคณะ และ สาขาวิชาต่างๆ (S6,S11,O7) เช่น สโมสรนิสิตนักศึกษา ประกอบด้วยฝ่ายพัฒนาสังคม ฝ่าย วิชาการ ฝ่ายศิลปวัฒนธรรม และฝ่ายนิสิตสัมพันธ์ทำโครงการร่วมสร้างสันติพิสัย ชมรมนักศึกษา เพื่อสร้าง

3.5 กลยุทธ์การจัดกิจกรรมรณรงค์สร้างสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาในสถาบัน อุดมศึกษา (S2,S11,T1) เช่น ค่ายอาสาพัฒนาชนบทกิจกรรมรณรงค์แก้ปัญหาโดยไม่ใช้ความ รุนแรง (W11,W12,O6) กิจกรรมให้คำปรึกษา เช่น เพื่อนใจวัยรุ่น (W12,O6,O9)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.73 สรุปและจัดระดับกลยุทธ์การพัฒนาสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิต

ระดับประเทศ	ระดับภูมิภาค	ระดับสถาบัน
<p>1. กำหนดนโยบาย ออกกฎหมายให้สถาบันอุดมศึกษาส่งเสริม การพัฒนาสันติพิสัยของนิสิต นักศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - กฎหมาย ,กำหนดตัวบ่งชี้ทางสันติพิสัยไว ในระบบประกันภายนอก (S1,S8,O2) 	<p>1. สร้างข้อตกลงร่วมกันกับสถาบันอุดมศึกษาใน ภูมิภาคเดียวกันเพื่อส่งเสริมการพัฒนาสันติพิสัย ของนิสิต นักศึกษาในระดับภูมิภาค (S1,S8,O2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Memorandum of understanding (MOU) เพื่อสร้างสันติ 	<p>1. ออกกฎระเบียบ ข้อบังคับการส่งเสริมการพัฒนา สันติพิสัยของนิสิต นักศึกษาไว้ในสถาบัน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระเบียบมหาวิทยาลัย (S1,S8,O1)
<p>2. กำหนดให้มีหลักสูตรการสอนสันติพิสัยใน การเรียนระดับปริญญาบัณฑิต (S7,O1,O4) เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - สันติศึกษา (W8,O7) - การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติ (W8,T7) 	<p>2. สร้างหลักสูตรการสอนสันติพิสัยที่เป็นหลักสูตร ท้องถิ่นระดับภูมิภาค (S7,O1,O4) เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - วัฒนธรรมภาคใต้ อิสลามศึกษา (W7,T5) 	<p>2. สอนหลักสูตรท้องถิ่นระดับภูมิภาค (W7,W8,T4,T7) และสร้างหลักสูตรท้องถิ่นระดับจังหวัด (W7,O5)เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - การแก้ไขปัญหาด้วย การเสวนา (W8,T7)
<p>3. ส่งเสริมการศึกษาวิจัยทางสันติในระดับ ประเทศ ตลอดจนเผยแพร่บริการวิชาการ สร้าง สังคมออนไลน์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ทุนวิจัยทางสันติ(S2,S3,O3) 	<p>3. ส่งเสริมการศึกษาวิจัยระดับภูมิภาค วัฒนธรรม ศึกษา (S2,S3,O3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ให้ทุนแก่ผู้รณรงค์ศึกษาวิจัยทางสันติ (S2,S11,O4) 	<p>3. ส่งเสริมการศึกษาวิจัยในสถาบัน (S2,S3,O3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - วิจัยสถาบัน เรื่องสันติพิสัย (W4,O3)

ระดับประเทศ	ระดับภูมิภาค	ระดับสถาบัน
<p>4. กำหนดให้มืองค์กรเครือข่าย ความร่วมมือของนักศึกษาและภาคเอกชนที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการสร้างสันติพิสัยให้กับนิสิต นักศึกษา (S6,S11,O7) เช่น สมาพันธ์นักศึกษาเพื่อสันติ</p>	<p>4. สร้างองค์กรเครือข่ายนิสิต นักศึกษาเพื่อสร้างความร่วมมือ เพื่อสร้างสันติพิสัยระหว่างสถาบันในระดับภูมิภาค (S6,S11,O7) เช่น ชมรมนักศึกษาเพื่อสันติภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคอีสาน ภาคกลาง ฯลฯ</p>	<p>4. สร้างองค์กรเครือข่ายนิสิต นักศึกษาระหว่างคณะ และสาขาวิชาต่างๆ (S6,S11,O7) เช่น สโมสรนิสิตนักศึกษา ประกอบด้วยฝ่ายพัฒนาสังคม ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายศิลปวัฒนธรรม และฝ่ายนิสิตสัมพันธ์ทำโครงการร่วมสร้างสันติพิสัย ชมรมนักศึกษาเพื่อสร้างสันติ</p>
<p>5. จัดกิจกรรมรณรงค์สร้างสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาระดับชาติ (S2,S11,T1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - นิทรรศการ ประวัติศาสตร์ความไม่สงบ - งานวิจัยทางสันติ - กำหนดวัน/สัปดาห์รณรงค์อย่างเป็นทางการ 	<p>5. จัดกิจกรรมรณรงค์สร้างสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาในภูมิภาค (S2,S11,T1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมค่ายพัฒนาภาวะผู้นำในภูมิภาค - กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมของภูมิภาค 	<p>5. จัดกิจกรรมรณรงค์สร้างสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (S2,S11,T1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ค่ายอาสาพัฒนาชนบท - กิจกรรมรณรงค์แก้ปัญหาโดยไม่ใช้ความรุนแรง (W11,W12,O6) - กิจกรรมให้คำปรึกษา เช่น เพื่อนใจวัยรุ่น (W12,O6,O9)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทย ระดับปริญญาบัณฑิต เพื่อนำเสนอแบบสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทยและเพื่อนำเสนอกลยุทธ์ การพัฒนาสันติพิสัยในนิสิตนักศึกษาไทย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นิสิตนักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิตทั่วประเทศ จำนวน 2,159,560 คน

ผู้วิจัยเริ่มจากการศึกษาและรวบรวมแนวคิดทฤษฎีจากการศึกษาเอกสารโดยการ วิเคราะห์สาระสันติ สันติภาพเพื่อให้นิยามสันติพิสัยและหาส่วนประกอบของสันติพิสัย จากนั้น ศึกษาเอกสารวิเคราะห์สาระ แบบลักษณะนักศึกษาไทย แบบลักษณะนักศึกษาต่างประเทศ และ ทฤษฎีเอ็นเนียแกรมเพื่อสังเคราะห์แบบลักษณะนิสิตนักศึกษาไทย แล้วนำนิยามสันติพิสัยกับ องค์ประกอบมาสังเคราะห์ร่วมกับแบบลักษณะของนิสิตนักศึกษาไทยจนได้แบบสันติพิสัยและ องค์ประกอบเพื่อนำมาสร้างข้อคำถามในแบบสอบถาม นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ทางสันติเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อคำถามที่ครอบคลุมมากที่สุด

ผลจากการศึกษาเอกสารจนสังเคราะห์ได้ส่วนประกอบของสันติพิสัย และจาก การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านสันติ ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามขึ้นครั้งแรกจำนวน 217 ข้อ เมื่อผ่าน ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้คำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.80 ขึ้นไป จำนวน 120 ข้อ ทดสอบความ ตั้งใจในการทำแบบสอบถามด้วยคำถามที่มีความหมายเหมือนกัน แต่ใช้ภาษากลับกันจากข้อ คำถามเชิงบวกเป็นข้อคำถามเชิงลบอีก 1 ข้อ เป็น 121 ข้อ นำไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่ม ตัวอย่าง 50 คนแล้ววิเคราะห์ความเที่ยงแบบสอดคล้องภายใน จากสูตรการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาคได้ 0.970 พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขโดยอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำแบบสอบถามไป เก็บข้อมูลจริงจากกลุ่มตัวอย่าง 5 ภูมิภาคทั่วประเทศ จำนวน 1,600 ชุด แล้วนำข้อมูลจาก แบบสอบถามมาวิเคราะห์สภาพทั่วไปด้วยสถิติพื้นฐาน วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจด้วย โปรแกรม SPSS โดยการสกัดองค์ประกอบหลัก (Principal Component Method) หมุนแกนแบบ ออโรทอนอล ด้วยวิธีวาริแมกซ์ จนได้เป็น 8 องค์ประกอบ ผู้วิจัยได้ทำการตั้งชื่อเป็นแบบสันติ พิสัยเพื่อนำไปวิเคราะห์เปรียบเทียบกับข้อมูลอันได้แก่ ตัวแปรเพศ ภูมิภาค ประเภทสถาบัน กลุ่ม สาขาวิชา และชั้นปีการศึกษา เพื่อทำการวิเคราะห์ SWOT ด้วยเทคนิค TOWS Matrix จากนั้น นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเชิงประจักษ์มาพิจารณาตั้งชื่อแบบสันติพิสัยและกลยุทธ์การพัฒนาสันติ

พิสัยด้วยกระบวนการอิงผู้ทรงคุณวุฒิ Connoisseurship แล้วนำเสนอกลยุทธ์การพัฒนาสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิต

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพสันติพิสัยในนิสิตนักศึกษาไทยนำเสนอแบบสันติพิสัยสำหรับนิสิตนักศึกษาไทย และนำเสนอกลยุทธ์ในการพัฒนาสันติพิสัยในนิสิตนักศึกษาไทย ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจสภาพสันติพิสัยในนิสิตนักศึกษาไทยพบว่า

1) นิสิตนักศึกษาได้รับความรู้เรื่องสันติครั้งแรกในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.81 รองลงมาเป็นระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 29.31 และน้อยที่สุดคือระดับอุดมศึกษาร้อยละ 7.5

2) เมื่อนิสิตนักศึกษามีปัญหาความขัดแย้ง บุคคลที่นิสิตนักศึกษาปรึกษามากที่สุดคือ เพื่อน คิดเป็นร้อยละ 78.82 รองลงมาเป็นบิดามารดา คิดเป็นร้อยละ 64.56 ปรึกษาครูอาจารย์ร้อยละ 37.00 และ ไม่ปรึกษาใครเลยร้อยละ 9.4 ตามลำดับ

2. ผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบของสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทยในระดับปริญญาบัณฑิตจากโปรแกรม SPSS มีการจัดกลุ่มตัวแปรได้ 8 องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบที่ 1 มีจำนวนตัวแปรสูงสุด จำนวน 27 ตัวแปร และองค์ประกอบที่ 8 มีจำนวนตัวแปรน้อยที่สุดจำนวน 4 ตัวแปร โดยมีรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 เรียกชื่อว่า “สันติพิสัยแบบผู้เข้าใจ และเห็นคุณค่าของคน” ใช้สัญลักษณ์ E (Empathy) ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 27 ตัว ได้แก่ ฉันรู้ว่าทุกคนมีคุณค่า มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี, ฉันเห็นคุณค่าในน้ำใจที่ผู้อื่นมีให้ฉัน, ฉันเข้าใจถึงความรู้สึกของผู้ผิดหวัง, ฉันแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่นใช้ได้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 12.22 อธิบายความแปรปรวนได้มากที่สุด คือร้อยละ 10.10

องค์ประกอบที่ 2 เรียกชื่อว่า “สันติพิสัยแบบผู้มองโลกเชิงบวก” ใช้สัญลักษณ์ O (Optimistic) ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 19 ตัว ได้แก่ แม้เหตุการณ์จะเลวร้ายฉันก็มีความหวังเสมอ, เมื่อมีอุปสรรคฉันจะหาทางฝ่าฟัน อุปสรรคนั้นให้ได้, ฉันทนได้เมื่อตกอยู่ในภาวะกดดัน, ฉันดำรงตนเป็นกันเองเสมอต้นเสมอปลาย มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 7.95 อธิบายความแปรปรวนได้มากที่สุด คือร้อยละ 6.57

องค์ประกอบที่ 3 เรียกชื่อว่า “สันติพิสัยแบบผู้เมตตา” ใช้สัญลักษณ์ M (Merciful) ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 18 ตัว ได้แก่ ฉันถามถึงสารทุกข์ สุขดิบของเพื่อนเสมอ,

ฉันช่วยปลอบใจและ เป็นกำลังใจ ให้เพื่อนที่มีปัญหา ทางครอบครัวหรือ เป็นปัญหา ทางใจ , ฉันดูแลเอาใจใส่เพื่อน ในยามเจ็บไข้, ฉันช่วยพาคนแก่ข้ามถนน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 7.88 อธิบายความแปรปรวนได้มากที่สุด คือร้อยละ 6.51

องค์ประกอบที่ 4 เรียกชื่อว่า “สันติพิสัยแบบผู้รณรงค์” ใช้สัญลักษณ์ C (Campaign) ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 22 ตัว ได้แก่ ถ้าฉันเห็นว่าสิ่งที่รัฐประกาศผิดหลักการ ฉันจะออกมาแสดงความเห็นทันทีไม่ว่าทางใดก็ตาม, ฉันเชื่อและยอมรับในสิ่งที่รัฐประกาศ, ฉันมีความพร้อมเพรียงร่วมปฏิบัติตามที่รัฐรณรงค์, ฉันไม่เคยผิระเบียบ ของสถาบัน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 7.13 อธิบายความแปรปรวนได้มากที่สุด คือร้อยละ 5.89

องค์ประกอบที่ 5 เรียกชื่อว่า “สันติพิสัยแบบผู้อดกลั้น” ใช้สัญลักษณ์ T (Tolerant) ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 9 ตัว ได้แก่ ฉันระงับความโกรธ และปล่อยวางได้, เมื่อถูกตำหนิจะไม่โต้ตอบ, ฉันแสดงอาการปกติ เมื่อถูกตำหนิ, ฉันสามารถหักห้ามใจไม่ให้คิดไม่ดีต่อผู้อื่น มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 5.21 อธิบายความแปรปรวนได้มากที่สุด คือร้อยละ 4.31

องค์ประกอบที่ 6 เรียกชื่อว่า “สันติพิสัยแบบผู้คิดวิเคราะห์” ใช้สัญลักษณ์ A (Analytical Thinking) ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 11 ตัว ได้แก่ ฉันคิดวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ อุปสรรค ข้อจำกัดและโอกาส, ฉันประมวลข้อมูล วิเคราะห์และเลือกข้อมูลที่ตรงมาใช้ได้, ฉันสามารถสร้างทางเลือก ได้หลายทาง และหาทางออกได้อย่างเหมาะสม, ในความคิดฉันไม่ได้มีแต่ ขวากับคำยังมีเทาอ่อน เทาแก่ คำเข้ม คำอ่อน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 5.19 อธิบายความแปรปรวนได้มากที่สุด คือร้อยละ 4.29

องค์ประกอบที่ 7 เรียกชื่อว่า “สันติพิสัยแบบผู้ประสานไมตรี” ใช้สัญลักษณ์ I (Intermediate) ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 10 ตัว ได้แก่ ฉันจัดให้มีการประชุม ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อหาข้อยุติ (ข้อตกลง) ที่เห็นชอบร่วมกัน, ฉันสามารถชื่นชม ความสำเร็จ ของคนที่ฉันไม่ชอบได้ ในหลายๆโอกาส, ฉันกล่าวถึงผู้อื่นในด้านดี อยู่เสมอชื่นชมอย่างจริงใจ, ฉันมักฟังเพื่อนก่อน แล้วค่อยตัดสินใจ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 4.62 อธิบายความแปรปรวนได้มากที่สุด คือร้อยละ 3.84

องค์ประกอบที่ 8 เรียกชื่อว่า “สันติพิสัยแบบผู้สร้างสัมพันธภาพ” ใช้สัญลักษณ์ H (Harmony) ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 4 ตัว ได้แก่ เมื่อเกิดปัญหาใน การทำงาน ฉันมักโทษผู้อื่น, ถ้าเพื่อนทำไม่ดีต่อฉัน ฉันมีสิทธิ์ทำเช่นเดียวกัน เป็นการตอบแทน, ฉันมักพูดให้คนสองฝ่าย มีอคติต่อกัน, ฉันคิดว่าคนที่เคยทำ อะไรผิดมาแล้ว เขามักจะทำผิดต่อไปเสมอ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 2.96 อธิบายความแปรปรวนได้มากที่สุด คือร้อยละ 2.45

3. สรุปผลจากการวิเคราะห์ห้อยู่ประกอบของแบบสันติพิสัยทั้ง 8 แบบกับตัวแปรที่ต้องการศึกษา คือ เพศ ภูมิภาค ประเภทของสถาบัน กลุ่มสาขาวิชา และชั้นปีการศึกษา ซึ่งเมื่อพิจารณาจากบุคลิกภาพของคนแล้วอาจไม่ได้มีบุคลิกภาพแบบใดแบบหนึ่งเพียงแบบเดียว จึงพิจารณาค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับเพื่อระบุรูปแบบของคนหรือกลุ่มคนนั้น ผู้วิจัยจึงสรุประดับสันติพิสัยการเปรียบเทียบรูปแบบสันติพิสัยตามตัวแปรดังนี้

1) โดยภาพรวมเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเพศชาย โดยเฉพาะสันติพิสัยแบบผู้เมตตาเพศหญิงมีระดับสันติพิสัยสูงกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อย่างไรก็ตามทั้งเพศชายและเพศหญิง นักศึกษาไทยมีรูปแบบสันติพิสัยที่เหมือนกันเป็นแบบ EOA กล่าวคือ มีสันติพิสัยแบบผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคน (E) สันติพิสัยแบบผู้มองโลกเชิงบวก (O) และสันติพิสัยแบบผู้คิดวิเคราะห์(A) ตามลำดับ

2) โดยภาพรวมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(อีสาน)มีค่าเฉลี่ยสันติพิสัยรวมสูงสุดภาคเหนือมีค่าเฉลี่ยสันติพิสัยรวมต่ำสุด อย่างไรก็ตามนักศึกษไทยเกือบทุกภูมิภาคมีรูปแบบสันติพิสัยที่เหมือนกันเป็นแบบ EOA กล่าวคือ มีสันติพิสัยแบบผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคน (E) สูงที่สุดรองลงมาเป็นสันติพิสัยแบบผู้มองโลกเชิงบวก (O) และสันติพิสัยแบบผู้คิดวิเคราะห์(A) ตามลำดับ ยกเว้นภาคใต้ นักศึกษามีสันติพิสัยแบบ EAO คือมีสันติพิสัยแบบผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคน (E) สูงที่สุดรองลงมา สันติพิสัยแบบผู้คิดวิเคราะห์(A) และสันติพิสัยแบบผู้มองโลกเชิงบวก (O) ตามลำดับ อย่างไรก็ตามนักศึกษภาคใต้มีสันติพิสัยแบบผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคน E สูงสุด นักศึกษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(อีสาน)มีสันติพิสัยแบบผู้มองโลกเชิงบวก O สูงสุด นักศึกษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(อีสาน)มีสันติพิสัยแบบผู้คิดวิเคราะห์(A) สูงสุด

3) โดยภาพรวมนักศึกษ ของสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนจะมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ การเฉพาะสันติพิสัยแบบผู้มองโลกเชิงบวกและผู้เมตตา สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีระดับสันติพิสัยสูงกว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อย่างไรก็ตามนักศึกษ ของสถาบันอุดมศึกษาของทั้งรัฐบาลและเอกชนจะมีรูปแบบสันติพิสัยแบบ EOA กล่าวคือมีสันติพิสัยแบบผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคน (E) สูงที่สุดรองลงมาเป็นสันติพิสัยแบบผู้มองโลกเชิงบวก (O) และสันติพิสัยแบบผู้คิดวิเคราะห์(A) ตามลำดับ

4) โดยภาพรวม กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มีค่าเฉลี่ยสันติพิสัยรวมสูงที่สุด โดยเฉพาะสันติพิสัยแบบผู้เมตตา สันติพิสัยแบบผู้รณรงค์ และสันติพิสัยแบบผู้สร้างสัมพันธภาพ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพมีค่าเฉลี่ยสันติพิสัยรวมต่ำที่สุด อย่างไรก็ตามนักศึกษาในทุกกลุ่มสาขาวิชา

มีรูปแบบสันติพิสัยแบบ EOA กล่าวคือมีสันติพิสัยแบบผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคน (E) สูงที่สุด รองลงมาเป็น สันติพิสัยแบบผู้มองโลกเชิงบวก (O) และสันติพิสัยแบบผู้คิดวิเคราะห์ (A) ตามลำดับ

5) โดยภาพรวมนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยระดับสันติพิสัยรวม สูงที่สุด โดยเฉพาะสันติพิสัยแบบผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคน สันติพิสัยแบบผู้มองโลกเชิงบวก สันติพิสัยแบบผู้เมตตา และสันติพิสัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยระดับสันติพิสัยรวมต่ำที่สุด อย่างไรก็ตามนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1, 2, 3 มีรูปแบบสันติพิสัยแบบ EOA กล่าวคือมีสันติพิสัยแบบผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคน (E) สูงที่สุดรองลงมาเป็น สันติพิสัยแบบผู้มองโลกเชิงบวก (O) และสันติพิสัยแบบผู้คิดวิเคราะห์ (A) ตามลำดับ ยกเว้นนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีสันติพิสัยแบบ EAO คือมีสันติพิสัยแบบผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคน (E) สูงที่สุดรองลงมา สันติพิสัยแบบผู้คิดวิเคราะห์ (A) และสันติพิสัยแบบผู้มองโลกเชิงบวก (O) ตามลำดับ โดย นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีสันติพิสัยแบบ E , O , M , T , I สูงสุด นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีสันติพิสัยแบบ M ต่ำสุด นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีสันติพิสัยแบบ H สูงสุดและนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีสันติพิสัยแบบ T กับ A สูงสุด

4. สรุปผลการวิเคราะห์แบบสันติพิสัยที่ละแบบตามตัวแปรทางลักษณะประชากร ได้ผลความแตกต่างระหว่างตัวแปรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสรุปความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับสันติพิสัยตามแบบสันติพิสัยได้ดังนี้

1) ผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคน (E) ตัวแปรที่ได้ผลความแตกต่างระหว่างตัวแปรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ

1.1 ภูมิภาค นิสิตนักศึกษาทุกภูมิภาคมีสันติพิสัยอยู่ในระดับสูง ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือ ภาคใต้สูงที่สุด และภาคเหนือต่ำที่สุด

1.2 ประเภทสถาบัน นิสิตนักศึกษามีสันติพิสัยอยู่ในระดับสูง ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือ สถาบันอุดมศึกษาของเอกชนสูงกว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาล

1.3 ชั้นปีการศึกษา นิสิตนักศึกษามีสันติพิสัยอยู่ในระดับปานกลาง ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือ นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยสันติพิสัยสูงที่สุด นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 2, 3 มีค่าเฉลี่ยสันติพิสัยต่ำสุด

2) ผู้มองโลกเชิงบวก (O) ตัวแปรที่ได้ผลความแตกต่างระหว่างตัวแปรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ

2.1 ภูมิภาค นิสิตนักศึกษาทุกภูมิภาคมีสันติพิสัยอยู่ในระดับปานกลาง ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือสูงที่สุด และภาคเหนือต่ำที่สุด

2.2 ประเภทสถาบัน นิสิตนักศึกษาทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาลและเอกชนมีสถิติพิสัยอยู่ในระดับปานกลาง ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือ สถาบันอุดมศึกษาของเอกชนสูงกว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาล

2.3 ชั้นปีการศึกษา นิสิตนักศึกษาทุกชั้นปีมีสถิติพิสัยอยู่ในระดับปานกลางที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือ นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยสถิติพิสัยสูงที่สุด นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยสถิติพิสัยต่ำสุด

3) ผู้เมตตา (M) ตัวแปรที่ได้ผลความแตกต่างระหว่างตัวแปรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ

3.1 เพศ นิสิตนักศึกษาทั้งเพศชายและเพศหญิงมีระดับสถิติพิสัยต่ำที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือ เพศหญิงมีค่าเฉลี่ยสถิติพิสัยสูงกว่าเพศชาย

3.2 ภูมิภาค นิสิตนักศึกษาในทุกภูมิภาคมีสถิติพิสัยอยู่ในระดับต่ำภูมิภาคที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือสูงที่สุด และภาคเหนือต่ำที่สุด

3.3 ประเภทสถาบัน นิสิตนักศึกษาทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาลและเอกชนมีสถิติพิสัยอยู่ในระดับต่ำ ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือ สถาบันอุดมศึกษาของเอกชนสูงกว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาล

3.4 กลุ่มสาขาวิชา นิสิตนักศึกษาทุกกลุ่มสาขาวิชา มีระดับสถิติพิสัยระดับต่ำที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือ นิสิตนักศึกษากลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจมีค่าเฉลี่ยสถิติพิสัยสูงสุด กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มีค่าเฉลี่ยสถิติพิสัยต่ำสุด

3.5 ชั้นปีการศึกษา นิสิตนักศึกษาทุกชั้นปีมีสถิติพิสัยอยู่ในระดับปานกลาง ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือ นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยสถิติพิสัยสูงที่สุด นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยสถิติพิสัยต่ำสุด

4) ผู้รณรงค์ (C) ตัวแปรที่ได้ผลความแตกต่างระหว่างตัวแปรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ

4.1 ภูมิภาค นิสิตนักศึกษาทุกภูมิภาคมีสถิติพิสัยอยู่ในระดับปานกลาง ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือสูงที่สุดและภาคตะวันออกต่ำที่สุด

4.2 กลุ่มสาขาวิชา นิสิตนักศึกษาทุกกลุ่มสาขาวิชา มีสถิติพิสัยระดับปานกลางที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือ นิสิตนักศึกษากลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจมีค่าเฉลี่ยสถิติพิสัยสูงสุด กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพมีค่าเฉลี่ยสถิติพิสัยต่ำสุด

5) ผู้อดกลั้น (T) ตัวแปรที่ได้ผลความแตกต่างระหว่างตัวแปรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ

5.1 ภูมิภาค นิสิตนักศึกษาทุกภูมิภาคมีสถิติพิสัยอยู่ในระดับปานกลางที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือสูงที่สุด และภาคตะวันออกต่ำที่สุด

5.2 ชั้นปีการศึกษา นิสิตนักศึกษาทุกชั้นปีมีสถิติพิสัยอยู่ในระดับปานกลางที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือ นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และ 4 มีค่าเฉลี่ยสถิติพิสัยสูงที่สุด นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยสถิติพิสัยต่ำสุด

6) ผู้คิดวิเคราะห์ (A) ตัวแปรที่ได้ผลความแตกต่างระหว่างตัวแปรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ

6.1 ภูมิภาค นิสิตนักศึกษาทุกภูมิภาคมีสถิติพิสัยอยู่ในระดับปานกลางที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือสูงที่สุด และภาคเหนือต่ำที่สุด

7) ผู้ประสานไมตรี (I) ตัวแปรที่ได้ผลความแตกต่างระหว่างตัวแปรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ

7.1 ภูมิภาค นิสิตนักศึกษาทุกภูมิภาคมีสถิติพิสัยอยู่ในระดับต่ำที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือสูงที่สุด และภาคตะวันออกต่ำที่สุด

7.2 ประเภทสถาบัน นิสิตนักศึกษาทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาลและเอกชนมีสถิติพิสัยอยู่ในระดับต่ำที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือ สถาบันอุดมศึกษาของเอกชนสูงกว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาล

8) ผู้สร้างสัมพันธภาพ (H) ตัวแปรที่ได้ผลความแตกต่างระหว่างตัวแปรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ

8.1 ภูมิภาค นิสิตนักศึกษาในภาคใต้มีสถิติพิสัยอยู่ในระดับสูง ภูมิภาคที่เหลือมีระดับสถิติพิสัยต่ำที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือ ภาคใต้สูงที่สุด และภาคเหนือต่ำที่สุด

8.2 กลุ่มสาขาวิชา นิสิตนักศึกษาทุกกลุ่มสาขาวิชา มีระดับสถิติพิสัยต่ำที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือ นิสิตนักศึกษากลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยสถิติพิสัยสูงสุด กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพมีค่าเฉลี่ยสถิติพิสัยต่ำสุด

5. สรุปผลการพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาสถิติพิสัยในนิสิตนักศึกษาไทยด้วยการวิเคราะห์ SWOT และ TOWS Matrix สรุปกลยุทธ์การพัฒนาสถิติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิตได้ดังนี้

1) กลยุทธ์ระดับชาติ

1.1 กลยุทธ์กำหนดนโยบายให้สถาบันอุดมศึกษาส่งเสริมการ พัฒนาสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาแนวทางปฏิบัติคือ กำหนดตัวบ่งชี้ทางสันติพิสัยไว้ในระบบประกันคุณภาพอุดมศึกษาภายนอก

1.6 กลยุทธ์กำหนดให้มีหลักสูตรการสอนสันติพิสัยในการเรียนระดับปริญญาบัณฑิตเช่น สันติศึกษา, การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติ

1.7 กลยุทธ์ส่งเสริมการศึกษาวิจัยทางสันติในระดับประเทศ ตลอดจนเผยแพร่บริการวิชาการ สร้างสังคมออนไลน์ แนวทางปฏิบัติ คือ ตั้งศูนย์วิจัยทางสันติ และทุนวิจัยทางสันติ

1.8 กลยุทธ์กำหนดให้มีองค์กรเครือข่าย ความร่วมมือของนักศึกษาและภาคเอกชนที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการสร้างสันติพิสัยให้กับนิสิตนักศึกษา เช่น สมาพันธ์นักศึกษาเพื่อสันติ

1.9 กลยุทธ์การจัดกิจกรรมรณรงค์สร้างสันติพิสัยของนิสิต นักศึกษา ระดับชาติ นิทรรศการ,ประวัติศาสตร์ความไม่สงบของประเทศ มีการนำเสนอผลงานวิจัยทางสันติ และกำหนดวัน/สัปดาห์รณรงค์อย่างเป็นทางการ

2) กลยุทธ์ระดับภูมิภาค

2.6 กลยุทธ์การสร้างข้อตกลงร่วมกันกับสถาบันอุดมศึกษาในภูมิภาคเดียวกันเพื่อส่งเสริมการพัฒนาสันติพิสัยของนิสิต นักศึกษาในระดับภูมิภาค เช่น การบันทึกข้อตกลงร่วมกัน Memorandum of understanding (MOU) เพื่อสร้างสันติในภูมิภาค

2.7 กลยุทธ์การสร้างหลักสูตรการสอนสันติพิสัยที่เป็นหลักสูตรท้องถิ่น ระดับภูมิภาค เช่น วัฒนธรรมภาคใต้ อิสลามศึกษา

2.8 กลยุทธ์ส่งเสริมการศึกษาวิจัยระดับภูมิภาค วัฒนธรรมศึกษา เช่น การให้ทุนแก่ผู้รณรงค์ศึกษาวิจัยทางสันติ

2.9 กลยุทธ์การสร้างองค์กรเครือข่ายนิสิต นักศึกษาเพื่อสร้างความร่วมมือเพื่อสร้างสันติพิสัยระหว่างสถาบันในระดับภูมิภาค เช่น ชมรมนักศึกษาเพื่อสันติภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคอีสาน ภาคกลาง ฯลฯ

2.10 กลยุทธ์การจัดกิจกรรมรณรงค์สร้างสันติพิสัยของนิสิต นักศึกษา ในภูมิภาค เช่น กิจกรรมค่ายพัฒนาภาวะผู้นำในภูมิภาค กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมของภูมิภาค

3) กลยุทธ์ระดับสถาบัน

3.6 กลยุทธ์การออกกฏระเบียบ ข้อบังคับการส่งเสริมการพัฒนาสันติพิสัยของนิสิต นักศึกษาไว้ในสถาบัน เช่น ระเบียบมหาวิทยาลัยว่าด้วยการสร้างสันติพิสัยหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางสันติ

3.7 กลยุทธ์การสอนหลักสูตรท้องถิ่นระดับภูมิภาค และสร้างหลักสูตรท้องถิ่นระดับจังหวัด เช่น การแก้ไขปัญหาด้วยการเสวนา

3.3 กลยุทธ์การส่งเสริมการศึกษาวิจัยในสถาบัน เช่น การวิจัยสถาบันเรื่องสันติพิสัย

3.4 กลยุทธ์การสร้างองค์กรเครือข่ายนิสิต นักศึกษาระหว่างคณะ และสาขาวิชาต่างๆ เช่น สโมสรนิสิตนักศึกษา ประกอบด้วยฝ่ายพัฒนาสังคม ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายศิลปวัฒนธรรม และฝ่ายนิสิตสัมพันธ์ทำโครงการร่วมสร้างสันติพิสัย ชมรมนักศึกษาเพื่อสร้างสันติ

3.5 กลยุทธ์การจัดกิจกรรมรณรงค์สร้างสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาในสถาบัน อุดมศึกษา เช่น ค่ายอาสาพัฒนาชนบทกิจกรรมรณรงค์แก้ปัญหาโดยไม่ใช้ความรุนแรง กิจกรรมให้คำปรึกษา เช่น เพื่อนใจวัยรุ่น

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทย

1) นิสิตนักศึกษาไทยได้รับความรู้ทางสันติมากที่สุดในช่วงขณะเรียนชั้นมัธยมศึกษา เพราะในวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีเนื้อหาวิชาสันติกำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งกำหนดไว้ว่าทุกคนต้องเรียน จึงมีผู้ได้รับความรู้ทางสันติในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุด อย่างไรก็ตามยังมีผู้ที่ไม่เคยได้รับความรู้ทางสันติมาจนเข้าเรียนระดับปริญญาบัณฑิตสูงสุดร้อยละ 7.5 ซึ่งถ้ายังไม่มีการให้ความรู้หรือพัฒนาสันติพิสัยแก่คนพวกนี้ เขาจะจบปริญญาตรีโดยไม่มีความรู้ทางสันติเลย ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาสันติพิสัยให้กับนิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาบัณฑิต สอดคล้องกับเอกสารวิชาการของวัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2543 เรื่องการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนิสิตนักศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัย โดยกล่าวว่า การให้ความรู้ในการพัฒนาคุณธรรมอาจปรากฏในหลักสูตรหรือการเรียนการสอนทุกระดับการศึกษา ซึ่งจะต้องให้ความรู้อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา จนถึงอุดมศึกษา แต่เมื่อถึงระดับอุดมศึกษาอาจจะมีการให้ค่อนข้างน้อย เช่น ปรากฏเป็นวิชาบังคับเพียง 1 วิชา บางหลักสูตรไม่มีการให้ความรู้เลย ซึ่งในหลักการแล้วคนที่มีความรู้ในคุณธรรมดี อาจมิได้เป็นผู้

ปฏิบัติคุณธรรม ไม่มีจริยธรรมก็ได้ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาทั้งคุณธรรมและจริยธรรมให้ครบถ้วนและต่อเนื่องในทุกระดับการศึกษา

2) เมื่อนิสิตนักศึกษามีปัญหาความขัดแย้งบุคคลที่มีอิทธิพลกับการแก้ปัญหา มากที่สุดก็คือ เพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของสุพัฒน์ โทวิจักษ์ชัยกุล, 2551 เรื่อง พฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่นไทย ที่พบว่าอิทธิพลที่ทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมก้าวร้าวคือเพื่อน ดังนั้น ถ้ากลุ่มเพื่อนเป็นพวกที่ชอบใช้ความรุนแรงอาจทำให้แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งรุนแรงได้ ซึ่งมีตัวอย่างให้เห็นเป็นประจำในข่าว หรือหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับการแก้ปัญหาความไม่เข้าใจ เล็กน้อยของนิสิตนักศึกษาด้วยการยกพวกมาเคลียร์ปัญหาและมักไปจบที่การทะเลาะวิวาท ยกพวก ตีกัน ซึ่งอาจรุนแรงถึงขั้นเสียชีวิต บาดเจ็บสาหัส หรือเสียชีวิต จึงควรให้ความรู้และพัฒนาสันติพิสัยให้กับนิสิตนักศึกษาทุกคนไว้เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันความรุนแรง เพราะถ้าเพื่อนคนหนึ่งในกลุ่มมีสันติพิสัยสูง จะช่วยลดความรุนแรงของการแก้ไขปัญหของนิสิตนักศึกษาไปได้มาก

3) โดยภาพรวมเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยสันติพิสัยสูงกว่าเพศชาย สอดคล้องกับ งานวิจัยของวารี พิศาลภักทรกุล, 2531 เรื่องการทดลองจัดกิจกรรมส่งเสริมสันติภาพสำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่พบว่า นักเรียนหญิงมีเจตคติทางสันติภาพสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ซึ่งจากรายงานการวิจัย เรื่อง พฤติกรรมการใช้ความรุนแรงต่อผู้อื่นของวัยรุ่น วัยรุ่นที่มีเพศต่างกันมี พฤติกรรมการใช้ความรุนแรงต่อผู้อื่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเทอร์แมน และแมคควายร์ (Terman and McGuire 1973, อ้างถึงในนฤมล สิริพันธ์, 2532:38) กล่าวว่า ผู้หญิงจะมีลักษณะขี้สงสาร เห็นอกเห็นใจผู้อื่น ในขณะที่ผู้ชายมีลักษณะค่อนข้างก้าวร้าว กล้าแสดงออกโดยไม่เกรงกลัว สอดคล้องกับวาลี (Wiley, 1961 อ้างถึงในนฤมล สิริพันธ์, 2532:38) ที่กล่าวว่าผู้ชายมีความก้าวร้าว กล้าแสดงออก มีลักษณะกดขี่ ข่มขู่ และชอบใช้กำลัง ขณะที่ผู้หญิงมักจะเฉย ไม่ชอบต่อสู้ ชอบคล้อยตามสังคม อะลุ่มอล่วยและชอบยอมตามผู้อื่น จึงสรุปได้ว่าเพศมีผลต่อระดับสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษา อย่างไรก็ตามทั้งเพศชายและเพศหญิงมีรูปแบบสันติพิสัยเป็น EOA คือมีสันติพิสัยแบบผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคน (E)สูงที่สุดรองลงมาเป็นสันติพิสัยแบบผู้มองโลกเชิงบวก (O) และสันติพิสัยแบบผู้คิดวิเคราะห์(A) ตามลำดับ สอดคล้องกับจูรี วิจิตรวาทการ, 2551 ที่ระบุว่า คนไทยเป็นคนรักสงบ ลักษณะคนไทยรักสงบ เดินสายกลาง ใจเย็นจิตใจสงบ และยังสรุปไว้ในหนังสือ Thai Person Personality ว่าคนไทยมีลักษณะขี้เกรงใจเข้าใจและเห็นใจผู้อื่น รักสนุกชอบความสบายเรียบง่าย ชอบครุ่นคิดภายใน ไม่แสดงออกให้เห็น ไม่แสดงความรู้สึก ลึกๆต่อกัน ชอบความราบรื่นกลมกลืนทางสังคม หลีกเลี่ยงการ

เผชิญหน้า มีความอดทนอดกลั้นสูง ชอบพูดคุยกปฏิสัมพันธ์ รักพวกพ้อง ไม่ผูกพยาบาท อภัยง่าย ลืมนง่าย อะลุ่มอล่วย

4) โดยภาพรวมนิสิตนักศึกษาในภาคเหนือมีรูปแบบสันติพิสัยเป็น EOA คือมีสันติพิสัยแบบผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคน (E) สูงที่สุดรองลงมาเป็น สันติพิสัยแบบผู้มองโลกเชิงบวก (O) และสันติพิสัยแบบผู้คิดวิเคราะห์ (A) ตามลำดับ เพราะคนเหนือเป็นคนอ่อนโยน เข้าใจคนง่าย ยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมได้ดี มองโลกเชิงบวก จิตใจดี และส่วนใหญ่เป็นผู้มีความคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหาได้ดีซึ่งเป็นรูปแบบสันติพิสัยเดียวกันกับภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยกเว้นภาคใต้มีรูปแบบสันติพิสัยเป็น EAO คือมีสันติพิสัยแบบผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคน (E) สันติพิสัยแบบผู้คิดวิเคราะห์ (A) สันติพิสัยแบบผู้มองโลกเชิงบวก (O) ทั้งนี้เป็นเพราะนิสิตคนไทยมีลักษณะนิสัยรักสงบใจเกรงใจเข้าใจและเห็นใจผู้อื่น รักสนุกชอบความสบายเรียบง่าย นอกจากนี้ความแตกต่างที่เห็นได้ชัดคือ สันติพิสัยแบบผู้สร้างสัมพันธภาพซึ่งหมายถึงภาคใต้สูงสุด ภาคเหนือต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเมตตา กฤตวิทย์ และพัชนี เขยจรรรยา, 2530 ที่ตั้งของโรงเรียนตามภูมิภาคต่างกันมีผลต่อแนวคิดเรื่องสันติภาพของเด็กอยู่มากจึงสรุปได้ว่าภูมิภาคที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษามีผลต่อระดับสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษา

5) โดยภาพรวมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีค่าเฉลี่ยคะแนนสันติพิสัยสูงกว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในทุกแบบสันติพิสัย เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีความยืดหยุ่นทางระเบียบการศึกษาและมีการแข่งขันกันน้อยกว่า แต่เปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาแสดงความคิดเห็นได้มากกว่า (สื่อสาร 2 ทาง นิสิตนักศึกษาแสดงความคิดเห็นเป็นข้อมูลย้อนกลับได้) ความกดดันที่ตัวนิสิตนักศึกษาจึงมีน้อยกว่า สภาพแวดล้อมสบายๆ เช่นนี้มีผลต่อคุณลักษณะของนิสิตนักศึกษาที่เป็นคนสบายๆ ต่างกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาลที่ในภาพรวมยังคงใช้ระบบราชการที่ขาดความยืดหยุ่น ความคล่องตัว อย่างไรก็ตามทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนมีรูปแบบสันติพิสัยเป็น EOA คือมีลักษณะเป็นผู้เข้าใจและเห็นใจคุณค่าของคน (E) สูงที่สุดรองลงมาเป็นผู้มองโลกเชิงบวก (O) และผู้คิดวิเคราะห์ (A) ตามลำดับ จึงสรุปได้ว่าประเภทของสถาบันอุดมศึกษามีผลต่อระดับสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษา

6) โดยภาพรวมนิสิตนักศึกษาที่เรียนในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มีค่าเฉลี่ยคะแนนสันติพิสัยสูงกว่าทุกกลุ่มสาขาวิชา นั่นเป็นเพราะกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ประกอบด้วย สาขาวิชาอักษรศาสตร์ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลปศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ฯลฯ ซึ่งมีวิชาเรียนที่เน้นทักษะทางสังคมมาก เช่น วิชามนุษยสัมพันธ์

ซึ่งสอดคล้องกับ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2528 ที่กล่าวว่า การศึกษาในสาขาวิชาต่างๆ สามารถที่จะหล่อหลอม เปลี่ยนแปลงผู้ที่ศึกษาในสาขาวิชานั้นๆ ให้มีลักษณะร่วมกันได้ โดย นักศึกษาสาขาอักษรศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มีลักษณะคือ ภาษาดี ค่านิยมทางสุนทรียศาสตร์สูง เหตุผลเฉียบขาด รุนแรง แต่เจ้าอารมณ์ มีบุคลิกภาพไม่แน่นอนและไม่ค่อยมีเหตุผลในด้านการเมือง เศรษฐกิจหรือทฤษฎีต่างๆ นักศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์มีความสามารถทางด้านการคิดคำนวณ มีอารมณ์มั่นคง ทักษะทางสังคมค่อนข้างไปทางอนุรักษนิยม มีระบบระเบียบแบบแผน มีคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ต่ำ แต่ความคิดทางการเมือง สังคมและเศรษฐกิจสูง อีกทั้ง พรชูลี อาชาวาร์ุง, 2525 ยังได้สนับสนุนว่าโปรแกรมวิชาในระดับอุดมศึกษามีโอกาสที่จะส่งอิทธิพลต่อ ประสิทธิภาพการพัฒนาดนเองของนิสิตนักศึกษา สาขาวิชาจึงมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะ นิสิตนักศึกษา

7) โดยภาพรวมนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยคะแนนสันติพิสัยสูงที่สุด สอดคล้องกับพรทิพย์ มั่งคั่ง, 2547 ที่พบว่านิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมของ มหาวิทยาลัยมากที่สุด ซึ่งมีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์สูงสุด เพราะมอง โลกในแง่ดี ทำตามรุ่นพี่และเพื่อนโดยไม่คิดอะไรและมีเพื่อนกลุ่มใหญ่ ยังไม่เป็นตัวของตัวเอง ค้นหาตนเองอยู่อาจคบคนมาก มีความอยากเรียน อยากรู้อยากทดลองในหลายๆเรื่อง สอดคล้อง กับลักษณะเฉพาะของนิสิตนักศึกษาได้แต่ละชั้นปีที่ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2528 อธิบาย ไว้ว่านิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความรู้สึกตื่นเต้น สนใจต่อทุกๆสิ่งรอบด้านไม่ว่าจะเป็นกิจกรรม การเรียน กิจกรรมสังคมทั้งในมหาวิทยาลัยและนอกมหาวิทยาลัยพร้อมที่จะรณรงค์ อยากปรับตัว ให้เข้ากับวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยพร้อมที่จะสนิทสนมและเชื่อฟังอาจารย์และรุ่นพี่ นิสิตนักศึกษา ชั้นปีที่ 2 มีกลุ่มเพื่อนที่สนใจในเรื่องเดียวกัน มีการย้ายกลุ่มหรือแยกตัวไปมีคนรัก เริ่มทดลอง ค้นหาสิ่งใหม่ๆ อาจไม่ค่อยพอใจครู-อาจารย์ เริ่มมีความคิดเห็นขัดแย้งกับอาจารย์หรือเป็นปฏิปักษ์ ต่อมหาวิทยาลัย มีการหล่อหลอมความเป็นตัวตนมากขึ้น มีความรู้สึกว่าเป็นผู้ใหญ่ขึ้นเพราะ ถือว่าตนเป็นรุ่นพี่ นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 3 กลุ่มเพื่อนเล็กลง มีความสนใจเฉพาะตัวมากขึ้น ใ้ เวลากับตัวเองมากขึ้น มักจะสงบเงียบชอบอยู่กับกลุ่มเพื่อนของตนเองมากกว่า มีความเฉยเมยต่อ สังคม มหาวิทยาลัยหล่อหลอมความเป็นตัวตนชัดเจน อาจมีความคิดริเริ่มมีเพื่อนต่างเพศที่สนิท พอจะเป็นคู่รักต่อไปได้ และนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ต้องเตรียมพร้อมที่จะจบ ต้องหาที่ไปคือ เรียนต่อ หรือทำงาน ต้องการความมั่นใจในตนเอง จึงไม่ค่อยยุ่งเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มัก สนใจเรื่องเกี่ยวกับงานการศึกษาต่อและความก้าวหน้าในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เมตตา กฤตวิทย์ และพัชนี เษจรรยา, 2530 ที่พบว่าอายุ มีผลต่อแนวคิดเรื่องสันติภาพของเด็กอยู่ มาก และพรชูลี อาชาวาร์ุง, 2525 ที่กล่าวว่า นิสิตนักศึกษาที่เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยจะมีการ

ปรับตัวที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหล่อหลอมตั้งแต่แรกเข้าศึกษา ชั้นปีต่างๆกันไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งเวลาที่ใช้ในสถาบันอุดมศึกษาเป็นช่วงที่พัฒนาการเปลี่ยนแปลงที่มีนัยสำคัญต่างๆเกิดขึ้นในตัวนิสิตนักศึกษาที่รับเอาประสบการณ์ต่างๆผสมผสานกันเป็นลักษณะความคิดเห็นเฉพาะตนเฉพาะกลุ่ม เช่น สาขาวิชา หรือชั้นปีการศึกษา ซึ่งมีผลต่อระดับสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษา ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าชั้นปีการศึกษามีผลต่อระดับสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษา

2. แบบสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทย

แบบสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทยที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบทั้ง 8 แบบ เทียบเคียงกับแบบสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทย 9 แบบที่ได้จากการสังเคราะห์ แบบลักษณะนิสิตนักศึกษาไทยกับเอ็นเนียแกรม ได้ผลดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 สันติพิสัยแบบผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของคน สอดคล้องกับสันติพิสัยแบบอิสระ จากการวิเคราะห์เอกสาร คือ เป็นพวกไม่ชอบอยู่ในกฎเกณฑ์ ชอบคิดอย่างอิสระตามความเชื่อ ความชอบของตนเอง เป็นคนอารมณ์อ่อนไหว เข้าใจความคิดความรู้สึกของคนอื่น และสามารถคิดและถ่ายทอดอารมณ์ของตนให้ผู้อื่นรับรู้ได้ดี โดยอาจแสดงมาในรูปแบบงานศิลปะ บทกวี บทเพลง งานเขียน ละคร หรือดนตรีได้ดี

องค์ประกอบที่ 2 สันติพิสัยแบบผู้มองโลกเชิงบวก สอดคล้องกับสันติพิสัยแบบสุขนิยม จากการวิเคราะห์เอกสาร คือ เป็นพวกอารมณ์สุนทรีย์ รื่นรมย์กับชีวิต ชอบอะไรเรียบง่าย ไม่ซับซ้อนยุ่งยาก คิดว่าเรื่องทุกเรื่องเป็นเรื่องง่ายๆทำได้ แก้ปัญหาได้ไม่นานก็สำเร็จ หากความสงบให้กับตนเองได้ง่าย จัดการกับเรื่องวุ่นวายได้ง่ายเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น

องค์ประกอบที่ 3 สันติพิสัยแบบผู้เมตตา สอดคล้องกับสันติพิสัยแบบนักปฏิบัติธรรม จากการวิเคราะห์เอกสาร คือ เป็นนักธรรมที่มีเมตตา ชอบแบ่งปัน ไม่อยากเบียดเบียนใคร ใครทุกข์ร้อนมาหากก็สงสารอยากช่วยให้เขาเหล่านั้นพ้นทุกข์ไป อดทนอดกลั้น ไม่ถือสาหาความ ปล่อยวางและให้อภัยได้โดยง่าย

องค์ประกอบที่ 4 สันติพิสัยแบบผู้รณรงค์ สอดคล้องกับสันติพิสัยแบบผู้นำ จากการวิเคราะห์เอกสาร คือ เป็นพวกชอบนำผู้อื่น ต้องการเปลี่ยนแปลง ชอบลองผิดลองถูก ต้องการทำอะไรต่างๆให้ดีขึ้นตามแนวคิดของตน ต้องจัดการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นโดยมีจุดยืนชัดเจน กล่าวคือกล้าทำ กล้าลอง

และสอดคล้องกับสันติพิสัยแบบนักกิจกรรม จากการวิเคราะห์เอกสาร คือ เป็นพวกชอบร่วมรณรงค์ มักร่วมกิจกรรมรณรงค์เรียกร้องให้เกิดความสนใจเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมไปสู่สันติภาพ ทนไม่ได้เมื่อเห็นความไม่ถูกต้องในสังคมต้องออกมาแสดงจุดยืนทันทีไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง

องค์ประกอบที่ 5 **สันติพิสัยแบบผู้อดกลั้น** สอดคล้องกับสันติพิสัยแบบนักปฏิบัติธรรม จากการวิเคราะห์เอกสาร คือ เป็นนักธรรมที่มีเมตตา ชอบแบ่งปัน ไม่อยากเบียดเบียนใคร ใครทุกข์ร้อนมาหาที่สงสารอยากช่วยให้เขาเหล่านั้นพ้นทุกข์ไป อดทนอดกลั้น ไม่ถือสาหาความปถอยวางและให้อภัยได้โดยง่าย

องค์ประกอบที่ 6 **สันติพิสัยแบบผู้คิดวิเคราะห์** สอดคล้องกับสันติพิสัยแบบนักอุดมคติ จากการวิเคราะห์เอกสาร คือ เป็นนักคิดวิเคราะห์ เป็นนักวิชาการทางสันติ มักเป็นผู้คิดค้น เป็นผู้กำหนดว่าต้องปฏิบัติสิ่งใดบ้างเพื่อสันติ สิ่งใดห้ามปฏิบัติ เป็นผู้ชี้นำสังคม ขอบวางกฎเกณฑ์ เช่น คณาจารย์มหาวิทยาลัยออกมาชี้แนวทางสงบโดยสังคมต้องปราศจากความรุนแรง

องค์ประกอบที่ 7 **สันติพิสัยแบบผู้ประสานไมตรี** สอดคล้องกับสันติพิสัยแบบนักไกล่เกลี่ย จากการวิเคราะห์เอกสาร คือ เป็นนักประสานผลประโยชน์ ทำตัวเป็นคนกลาง สามารถไกล่เกลี่ย แก้ไขหรือหาทางออกได้ดี ยอมรับความขัดแย้งและใช้ประโยชน์จากความขัดแย้งได้

องค์ประกอบที่ 8 **สันติพิสัยแบบผู้สร้างสัมพันธภาพ** สอดคล้องกับสันติพิสัยแบบนักการตลาด จากการวิเคราะห์เอกสาร คือ เป็นนักโฆษณา ชอบทำตัวให้เด่นดังไปตามกระแส ส่วนใหญ่ว่าอย่างไรก็ว่าตามกัน ต้องการความกลมกลืน โดยแสดงตนว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

และสอดคล้องกับสันติพิสัยแบบผู้ตาม จากการวิเคราะห์เอกสาร คือ เป็นพวกกลัวการเปลี่ยนแปลง มักกลัวไปเสียทุกสิ่ง ดังนั้นถ้ามีแนวทางเดิมอยู่แล้วก็จะไม่คิดเปลี่ยนแปลง มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันสูง รักพวกพ้องหรือกลุ่มที่ตนเองอยู่ ทำตามกลุ่มได้ทุกอย่าง ให้ความร่วมมือทั้งกายและใจ

3. กลยุทธ์การพัฒนาสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิต

1). กลยุทธ์การพัฒนาสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทยปริญญาบัณฑิตระดับประเทศ

1.1 กลยุทธ์การกำหนดนโยบายการพัฒนาสันติพิสัยในนิสิตนักศึกษาไทย โดยการประกาศเป็นกฎหมายใช้บังคับกับสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ ซึ่งมีหน่วยงานที่รับผิดชอบกำกับติดตามการใช้กฎหมาย โดยประกาศเป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่งอาจทำเป็นกฎหมาย หรือ MOU หรือประกาศเป็นนโยบายเพิ่มเติมโดย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ประกาศไว้ในกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2551-2565 และกำหนดไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพอุดมศึกษาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว หรือ สำนักงานรับรอง

มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ได้กำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้เรื่องสันติพิสัยไว้ในองค์ประกอบที่ 3 ของการประกันคุณภาพอุดมศึกษา

1.2 กลยุทธ์การกำหนดหลักสูตรการสอนสันติในระดับปริญญาบัณฑิต ซึ่งทางสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) อาจกำหนดรายวิชาวิชาสันติศึกษาไว้ในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป (General Education) หรือรายวิชาเลือก เช่น การบริหารความขัดแย้ง การแก้ปัญหาโดยไม่ใช้ความรุนแรง การเสวนาเพื่อการแก้ปัญหา สันติศึกษา เพื่อให้บัณฑิตนักศึกษาได้รับความรู้ มีทัศนคติ และทักษะในการเปลี่ยนแปลงความขัดแย้งให้เกิดประโยชน์ และแก้ไขสถานการณ์ความรุนแรงได้อย่างสร้างสรรค์ เป็นการพัฒนาสันติพิสัย อีกทั้งต้องมีการพัฒนาเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย

1.3 กลยุทธ์การส่งเสริมการศึกษาวิจัยทางสันติ โดยรัฐบาลหรือสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) อาจดำเนินโครงการอันได้แก่ การจัดตั้งศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี เพื่อศึกษาแนวทางแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี ให้คำปรึกษา เป็นแหล่งค้นคว้า และมีแผนงานให้ทุนวิจัยแก่ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านสันติ รวมทั้งนำเสนอผลงานทางวิชาการด้านสันติสู่สาธารณชน เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนระหว่างกลุ่มผู้ที่ศึกษาด้านสันติวิธีกับกลุ่มผู้ทำงานด้านสันติ เพื่อแลกเปลี่ยน รวบรวม พัฒนาองค์ความรู้ เครื่องมือ ตลอดจนกระบวนการฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย

1.4 กลยุทธ์การกำหนดให้มีองค์กรเครือข่าย ความร่วมมือในการพัฒนาสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษา โดยการจัดตั้งองค์กรหรือโครงการเครือข่ายสันติมาช่วยพัฒนาสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษา เช่น การจัดชุมนุมนิทรรศการในงานรณรงค์สร้างสันติระดับชาติ การจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาสันติพิสัย ซึ่งองค์กรเครือข่ายความร่วมมือในปัจจุบันมีอยู่มากมาย ตัวอย่างเช่น ศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกับมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก และ Save The Children Sweden ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสหภาพยุโรป จัดกิจกรรมพัฒนาสันติภายในตนเองและฝึกทักษะกระบวนการกลุ่มผ่านกิจกรรมโครงการค่ายเมล็ดพันธุ์สันติวิธี ซึ่งประกอบด้วย โครงการหว่านกล้าเมล็ดพันธุ์สันติวิธีตามจังหวัดต่างๆ มีการเปิดตัวกลุ่มเยาวชนเมล็ดพันธุ์สันติวิธีและร่วมจัดนิทรรศการในงานมหกรรมสันติวิธี โครงการรถไฟสายสันติ: ขบวน

เขาสุทะเล (จากภาคเหนือสู่ภาคใต้) โดยรับสมัครเยาวชนอายุประมาณ 20 ปี จากภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(ภาคอีสาน) ภาคตะวันออกและภาคใต้ ดังนั้นจึงควรสร้างความร่วมมือในลักษณะนี้กับองค์กรทางสันติในระดับชาติ เช่น ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ กองบัญชาการกองทัพไทย สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาลสถาบันพระปกเกล้า www.artofpeace.in.th ซึ่งมีฐานข้อมูลเครือข่ายเยาวชนสร้างสันติวัฒนธรรม เครือข่ายนิสิตนักศึกษาสันติภาพเพื่อประชาธิปไตย Student Network for Peace and Democracy (SNPD) ซึ่งมีนโยบายต่อต้านความรุนแรงต้องการสันติภาพ สร้างสรรค์สังคมประชาธิปไตยเพื่ออนาคตของประเทศไทย เครือข่ายนิสิตนักศึกษาเพื่อเสรีภาพและประชาชน เครือข่ายสันติประชาธรรมเป็นกลุ่มคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิตนักศึกษา ลงชื่อในแถลงการณ์เรียกร้องสันติสุข ศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มูลนิธิสื่อชาวบ้าน (มะขามป้อม)

1.5 กลยุทธ์จัดกิจกรรมรณรงค์สร้างสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาระดับชาติ ซึ่งทำได้โดยการจัดนิทรรศการระดับชาติเพื่อรณรงค์ให้นิสิตนักศึกษา และคนในสังคมไทยมีความเข้าใจต่อเรื่องสันติวิธีและสันติภาพอย่างชัดเจนขึ้น และรณรงค์แนวคิดการแก้ปัญหาความขัดแย้งด้านสันติวิธี โดยมีการฉายภาพยนตร์ประวัติศาสตร์ความรุนแรง เช่น 14 ตุลาฯ พฤษภาทมิฬ นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอผลงานทางวิชาการของนิสิตนักศึกษา นักกิจกรรมจากกลุ่มองค์กรต่างๆ มีเวทีกิจกรรมเสวนานโยบายสู่สันติสุข รวมทั้งการนำเสนอสันติสุขในชุมชนโดยชุมชนสันติสุขที่เป็นแบบอย่างการมีวัฒนธรรมสันติวิธี อาจจัดกิจกรรมลานวัฒนธรรมสันติวิธี 4 ภาคโดยจัดให้มีการแสดงเพื่อสันติภาพ เช่น ละครสร้างสันติ คนตรีเพื่อสันติ บทเพลงแห่งการอภัย บทเพลงแห่งความรักและสันติภาพ ดังเช่นมหกรรมสันติวิธีครั้งที่ 2 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 2-3 พฤศจิกายน 2550 ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ และ มหกรรมสันติวิธีครั้งที่ 3 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 29-31 สิงหาคม 2551 ณ อาคารหอประชุมมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จังหวัดยะลา

2). กลยุทธ์การพัฒนาสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทยปริญญาบัณฑิตระดับภูมิภาค

2.1 กลยุทธ์การสร้างข้อตกลงร่วมกันของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อพัฒนาสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทยในภูมิภาคเดียวกันและต่างภูมิภาค เช่น มหาวิทยาลัยพายัพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ร่วมมือกับนักศึกษาจาก 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยกองพัฒนานักศึกษา

มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ จัดค่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้สังคมพหุวัฒนธรรมเพื่อนานิสิตนักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาภาคใต้และภาคเหนือจำนวน 100 คน มาเรียนรู้และทัศนศึกษาสังคมที่มีการอยู่ร่วมกันในลักษณะพหุวัฒนธรรม เปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาร่วมกันสร้างความสัมพันธ์อันดี ตระหนักถึงความหลากหลายเผ่าพันธุ์ หลากภาษาท้องถิ่น หลากศาสนา หลากความเชื่อ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติต้องมีความเข้าใจ ยอมรับความแตกต่างและการจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธี

2.2 กลยุทธ์การสร้างหลักสูตรการสอนสันติพิสัยที่เป็นหลักสูตรท้องถิ่น ระดับภูมิภาค เช่น หลักสูตรรายวิชาสันติศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มีการร่วมมือกันพัฒนาหลักสูตรโดยสถาบันอุดมศึกษาในภูมิภาคนั้นๆ เช่น มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีหน่วยงาน เช่น สถาบันสันติศึกษาที่จัดตั้งขึ้นเมื่อปีพ.ศ. 2552 (<http://peacestudies.psu.ac.th>) มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ ซึ่งมีวิสัยทัศน์เพื่อเป็นชุมชนวิชาการ ในการพัฒนาองค์ความรู้และมนุษยชาติตามแนวทางสันติวิธีเพื่อสร้างสังคมสันติสุข โดยมีพันธกิจ ในการสร้างองค์ความรู้และพัฒนาทักษะวิชาการเพื่อเป็นทุนทางปัญญาของสถาบัน บูรณาการองค์ความรู้ตามแนวทางสันติศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพแห่งความเป็นมนุษย์และสันติสุขในสังคมพหุวัฒนธรรม มีภารกิจคือการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้านการจัดการความขัดแย้งในสังคม เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับวิถีสังคมไทยร่วมสมัยเป็นการพัฒนาหลักสูตรการสอนสันติพิสัยในระดับภูมิภาค และจัดการสอนตามหลักสูตรทางสันติ โดยเปิดสอนรายวิชาเลือกในระดับปริญญาตรี สาขาวิชาความขัดแย้งและสันติศึกษา

2.3 กลยุทธ์การส่งเสริมการศึกษาวิจัยทางสันติระดับภูมิภาค วัฒนธรรมท้องถิ่นศึกษา ประกอบด้วยแผนงานวิจัยวัฒนธรรมท้องถิ่นศึกษาเพื่อสันติ เช่น โครงการวิจัย เรื่อง ความหลากหลายทางวัฒนธรรมในภาคเหนือ โครงการวิจัยเรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรมในภาคกลาง , ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคใต้ โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย The Thailand Research Fund นอกจากนี้ยังมีโครงการให้ทุนแก่ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้ศึกษาวิจัยทางสันติ ซึ่งอาจทำได้ โดยการตั้งศูนย์ การวิจัยทางสันติในระดับภูมิภาคโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ส่งเสริมการวิจัยในระดับภูมิภาค ดังตัวอย่างเช่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จัดตั้งสถาบันสันติศึกษา (CSCC) เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2552 เพื่อเป็นสถานที่วิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ ซึ่งได้รับความร่วมมือจากนักวิจัยชาวไทยและชาวต่างชาติเพื่อทำวิจัย

แบบสหสาขาวิชารวม 6 สาขาวิชา ได้แก่ สาขารัฐศาสตร์ สาขารัฐประศาสนศาสตร์ สาขา สื่อสารมวลชน สาขาศึกษาศาสตร์ สาขาอิสลามศึกษา สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ และสาขา สันติศึกษา ที่สามารถเชื่อมโยงกับโครงการบัณฑิตศึกษาในคณะต่างๆ เพื่อให้คำปรึกษาการทำ วิจัย ให้ทุนในการทำวิจัย หาแหล่งค้นคว้า สร้างกิจกรรมพัฒนาสันติวัฒนธรรม เป็นแหล่งคลัง ความรู้ เพื่อการศึกษาค้นคว้าและเก็บข้อมูลต้นแบบในลักษณะหोजดหมายเหตุและศูนย์สารสนเทศ นโยบายสาธารณะเกี่ยวกับสันติภาพอีกด้วย

2.4 กลยุทธ์การสร้างองค์กรเครือข่ายนิสิตนักศึกษาเพื่อสร้างความร่วมมือ สร้างสันติพิสัยในระดับภูมิภาค เช่น กลุ่มเยาวชนรักสันติในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีการ จัดการสัมมนาแกนนำนักเรียนนักศึกษากว่า 5,000 คน โดยการสนับสนุนจากศูนย์อำนวยการ บริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ร่วมกับองค์กรเครือข่าย เช่น มูลนิธิทรัพยากรเอเชีย เครือข่าย วิทยากรสันติวิธีเทศบาลนครยะลา และศูนย์ส่งเสริมสันติวิธี เพื่อปลูกฝังแนวคิดและทักษะด้าน สันติวิธีสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง เรื่องคำสอนศาสนา ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ การอยู่ร่วมกันใน สังคมพหุวัฒนธรรม จัดตั้งเป็นชมรมสันติศึกษาเพื่อส่งเสริมนักสันติวิธี นอกจากนี้ยังมีกลุ่มในนาม สันติภาพ Peace Southern Thailand ซึ่งก่อตั้งโดยกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยมีจุดประสงค์เพื่อสร้างสันติภาพในภาคใต้ สร้างความรู้ความเข้าใจระหว่างพี่น้องต่างศาสนาใน การอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข บนพื้นฐานของความเข้าใจซึ่งกันและกัน

2.5 กลยุทธ์จัดกิจกรรมรณรงค์สร้างสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาระดับ ภูมิภาค เช่น มหกรรมสันติภาพภาคใต้ โครงการค่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้สังคมพหุวัฒนธรรม ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาเป็นเจ้าภาพ ส่วนกิจกรรมประกอบไป ด้วย กิจกรรมการนำเสนอผลงานวิชาการทางสันติ กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความรู้ทางสันติ ปาฐกถาและวิธีแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี กิจกรรมเสวนาจากนโยบายสู่ สันติสุข กิจกรรมการออกร้าน นิทรรศการ และการแสดงวัฒนธรรมในท้องถิ่นเพื่อสันติภาพ เช่น การแสดงฟ้อนเล็บของภาคเหนือ การแสดงมโนราห์ของภาคใต้ การแสดงรำตัดของภาคกลาง การ แสดงโปงลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อีสาน) เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการแสดงละครเพื่อ

สันติภาพ การขับร้องเพลงเพื่อสันติภาพ และการแสดงดนตรีเพื่อสันติภาพ ซึ่งดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้จาก <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=145710>

3). กลยุทธ์การพัฒนาสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทยปริญญาบัณฑิตระดับสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งนักการอุดมศึกษาเชื่อว่าการทำงานที่นิสิตนักศึกษาจะเพียบพร้อมด้วยคุณธรรมนั้น สถาบันอุดมศึกษาจะต้องจัดการเรียนการสอน ประสบการณ์ และหน่วยงานที่จะให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนการให้การมีโอกาสได้พัฒนาคุณธรรมให้เกิดขึ้น สี่ปีของการศึกษาในระดับปริญญาตรี เป็นเวลาที่เหมาะสมของการพัฒนาเนื่องจาก วัย 17-19 ปีเป็นวัยที่สมองพัฒนาถึงขีดสูงสุดต่อจากนั้นไปก็จะค่อยพัฒนาไปโดยขีดระดับปกติ ถ้าบัณฑิตได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ สถาบันย่อมจะบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ว่า บัณฑิตจะต้องมีความสมบูรณ์ ทั้งทางด้านวิชาการ สติปัญญา และเพียบพร้อมด้วยคุณงาม ความดี (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2543)

3.1 กลยุทธ์การออกกฎระเบียบ ข้อบังคับ ข้อตกลงเพื่อสร้างสันติวัฒนธรรมภายในสถาบันอุดมศึกษา ระบุข้อกำหนดในแผนพัฒนาคุณภาพอุดมศึกษาหรือแผนกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพอุดมศึกษาของสถาบันทั้งในระยะสั้นและแผนระยะยาว โดยกำหนดเป็นนโยบายการพัฒนาสันติพิสัยของสถาบัน มักชี้แจงนโยบายประชาสัมพันธ์วางแนวทางการปฏิบัติ และใช้กระบวนการทางวินัยที่เคร่งครัด โดยเฉพาะการดื่มสุราที่นำมาซึ่งความรุนแรง มีการวางแนวปฏิบัติเมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้ง มีระบบการให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือแก่นิสิตนักศึกษา เพราะที่ผ่านมาในระดับสถาบันยังไม่มี การแสดงความคิดเห็นเรื่องของการกำหนดบทบาทหน้าที่ ภารกิจของการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมที่ชัดเจน กำหนดกว้างๆในปณิธาน เพียงแต่ให้บัณฑิตมีความรู้คู่คุณธรรม คือให้มีความเก่งและความดีแต่ไม่ได้มีการกำหนดว่าเพื่อให้บรรลุปณิธานดังกล่าวสถาบันต้องกำหนดให้นิสิตนักศึกษาได้พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในข้อใดบ้าง โดยวิธีการใด ผ่านกระบวนการทางฝ่ายใด และโดยใคร (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2543) ดังนั้นจึงควรกำหนดแบบสันติพิสัยไว้เป็นส่วนหนึ่งของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตในสถาบันของตนและกำหนดแนวทาง บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาในสถาบันให้ชัดเจน

3.2 กลยุทธ์การสร้างและสอนหลักสูตรสันติศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา สอนหลักสูตรท้องถิ่นระดับภูมิภาคและสร้างหลักสูตรท้องถิ่นระดับจังหวัด ประกอบด้วยโครงการ

สอนวัฒนธรรมท้องถิ่นศึกษา โครงการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นระดับกลุ่มจังหวัด หรือจังหวัดที่ สถาบันอุดมศึกษาตั้งอยู่เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรมให้กับนิสิต นักศึกษาผู้ที่มีมาจากท้องถิ่นอื่น โครงการสอนการจัดการความขัดแย้งเพื่อสร้างสันติวัฒนธรรมใน สถาบันอุดมศึกษาเพื่อขยายสู่ชุมชนและสังคมนั้น และสร้าง หลักสูตรการจัดการความขัดแย้งด้าน สันติวิธีสำหรับนิสิตนักศึกษา เพราะการสอนเป็นวิธีที่นิสิตนักศึกษาจะได้รับการพัฒนาโดยตรง ยิ่งการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมจำเป็นต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ยิ่งได้รับการกระตุ้นเตือนให้รับรู้ และใช้ หรือนำไปปฏิบัติจริงอย่างสม่ำเสมอ คุณธรรมหรือค่านิยมนั้นก็ฝังรากลึกไปในจิตใจ ของผู้ได้รับการพัฒนา จนเป็นสิ่งที่จะต้องทำในชีวิตประจำวัน เหมือนการทำสมาธิร่างกาย ล้างหน้า แปรงฟันทุกวัน ด้านจิตใจก็เช่นเดียวกัน ควรได้รับการชำระล้างให้สะอาดบริสุทธิ์ ก็ ได้รับความสะอาดและการปฏิบัติที่จะทำให้จิตใจผ่องแผ้วแจ่มใส ปราศจากความสกปรก หรือความเศร้า หมอง ผลก็จะทำให้ผู้ปฏิบัติมีจิตใจสูงส่ง งดงาม รู้จักแยกแยะความผิด ความถูก มีเหตุผล รู้จัก ควบคุมและใช้อารมณ์ที่ไม่เป็นพิษเป็นภัยต่อตนเองและสังคม (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2543) สำหรับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในหลักสูตรการศึกษาทั่วไปของสำนักการศึกษาทั่วไปปี การศึกษา 2553 ยังมีการสอนสันติศึกษาในวิชาเลือก ในกลุ่มวิชาสหศาสตร์ 3 หน่วยกิต ชื่อ รายวิชามนุษย์และสันติภาพ (Man and Peace) ซึ่งดูรายละเอียดได้จาก www.gened.chula.ac.th และจากการสัมภาษณ์ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีเพ็ญ สุภพิทยากุล ผู้อำนวยการสำนักงานจัด การศึกษาทั่วไป ได้ให้ข้อมูลว่าจะยังคงเปิดรายวิชานี้ต่อไปในปีการศึกษาถัดไปเรื่อยๆ ในคณะครุ ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยปีการศึกษา 2553 ยังคงมีการสอนสันติศึกษาชื่อรายวิชา สันติ ศึกษา (Peace Education) 2 หน่วยกิต ซึ่งมีสภาพของวิชาเป็นวิชาเลือกในหมวดวิชาชีพครูใน หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ความสำคัญของสันติภาพที่มีต่อสังคม เพื่อให้ผู้เรียนวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของสันติภาพกับเศรษฐกิจพอเพียง สิทธิมนุษยชน ประชาธิปไตย สิ่งแวดล้อมและความหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนวิเคราะห์ความสำคัญของโรงเรียน ครอบครัว ศาสนาที่มีต่อการเสริมสร้างสันติภาพ เพื่อให้ผู้เรียนอธิบายความหมาย ความสำคัญ และมโนทัศน์สันติศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนวางแผนและนำเสนอแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตร และ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสันติศึกษา ซึ่งจะมีการสอนในชั้นเรียน 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และจากการสัมภาษณ์ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัลย์ อิศรางกูร ณ อยุธยา หัวหน้าภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นผู้สอนวิชานี้ ได้เล่าให้ฟังเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนที่นอกจากกิจกรรมการวิเคราะห์ การเขียนบทความ ในห้องเรียนแล้ว ยังมีกิจกรรมบริการสาธารณะเพื่อพัฒนาจิตอาสา จิตสาธารณะ เช่น การไปดูแล ผู้สูงอายุที่บ้านพักคนชรา การไปช่วยดูแลเด็กด้อยโอกาสแล้วกลับมาอภิปราย และเขียนบทความ

ต่อในชั้นเรียน ซึ่งได้ผลดีในการสร้างคุณลักษณะทางจิตใจให้กับนิสิตนักศึกษาและจะยังคงเปิดรายวิชานี้ต่อไปในปีการศึกษาถัดไปเรื่อยๆ

3.3 กลยุทธ์ส่งเสริมการศึกษาวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาโดยการจัดตั้งศูนย์วิจัยของสถาบัน ซึ่งประกอบด้วย แผนงานการวิจัยสถาบันเรื่องสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาในสถาบันเพื่อวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนภายในสถาบัน เป็นแนวทางการพัฒนาสันติพิสัยให้กับนิสิตนักศึกษาของตนเองได้ตรงจุด รวมทั้งการศึกษาวิจัยในท้องถิ่น เช่น กรณีศึกษาชุมชนที่มีความเป็นอยู่อย่างสันติอย่างชุมชน คอยรุดตักวา หรือชุมชนคลองลำไทร ซึ่งมีวิธีการดำรงชีวิตโดยใช้หลักการ “ศาสนานำชีวิต” อาศัยศาสนาเป็นแม่แบบ ใช้ความมุนะอดทนจนเกิดเป็นภูมิปัญญาอันมีวิถีเกษตรกรรมเป็นรากฐานมากกว่า 90 ปี มีการค้นพบบทเรียนหรือสิ่งที่บันทึกไว้เพื่อถ่ายทอดให้กับคนรุ่นหลังได้หล่อหลอมรวมคนให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข มีการเผยแพร่ข้อมูล ซึ่งดูได้จาก <http://www.muslimthai.com/main/1428/content.php?category=112&id=8513> นอกจากนี้ ศูนย์ศึกษาวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นตัวอย่างได้แก่ ศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งสนับสนุนการวิจัยและจัดประชุมวิชาการอย่างสม่ำเสมอ เช่น การประชุมใหญ่สันติศึกษาระดับอุดมศึกษา

3.4 กลยุทธ์การสร้างองค์กรเครือข่ายนิสิตนักศึกษาระหว่างคณะและสาขาวิชาต่างๆ เช่น สโมสรนิสิตนักศึกษา ร่วมกันจัดตั้งชมรมเสวนาสร้างสรรค์ที่มีจุดประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจกัน สัมผัสสามัคคี รู้จักการแก้ปัญหาด้วยการเสวนาใช้ความขัดแย้งให้เกิดประโยชน์ ซึ่งจัดกิจกรรมเสวนาเป็นประจำทุกสัปดาห์ กิจกรรมได้แก่ การประชุมสัมมนานิสิตสัมพันธ์เพื่อร่วมรณรงค์ สำนักกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ มีนโยบายตั้งศูนย์สันติวิธี เพื่อสร้างสันติวัฒนธรรม โดยการจัดการทำให้ความรู้เรื่องการจัดการความขัดแย้ง เพื่อสร้างสันติวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาขึ้น เพื่อดูแลแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับนักศึกษา โดยใช้กระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ยควบคู่ไปกับกระบวนการทางวินัยนักศึกษา พร้อมทั้งจัดการอบรมเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี และสร้างความมีส่วนร่วมให้กับนักศึกษาและคณาจารย์ของมหาวิทยาลัย โดยมีเป้าหมายที่จะสร้างสันติวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นทั้งภายในและชุมชนโดยรวมมหาวิทยาลัย ช่วยลดความขัดแย้งของสังคมในอนาคต

3.5 กลยุทธ์การจัดกิจกรรมรณรงค์สร้างสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษา เช่น กิจกรรมส่งเสริมสันติวัฒนธรรม ซึ่งประกอบไปด้วยโครงการเรียนรู้สังคมพหุวัฒนธรรม โครงการคุยผ่านภาพยนตร์ การสนับสนุนกิจกรรมชมรมสันติศึกษา โครงการนักศึกษากับการสร้างสันติภาพด้วยละคร กิจกรรมชมรมชาวเหนือ ชาวอีสาน ชาวใต้ ฯลฯ เพื่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมสร้างความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมผู้อื่น การแสดงท้องถิ่นของแต่ละภูมิภาค เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้สังคมพหุวัฒนธรรม โครงการศึกษาฐานวัฒนธรรมสันติวิถีท้องถิ่น ในภาคต่างๆ เช่น ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ภาคอีสาน) ภาคเหนือ

สรุปการพัฒนาสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาต้องพัฒนาทั้ง 3 ด้านคือ ด้านพุทธพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ซึ่งการพัฒนาสันติพิสัยด้านพุทธพิสัย คือการให้ความรู้ทางสันติที่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารและวิชาการทางสันติ ซึ่งอาจปรากฏในหลักสูตรหรือการเรียนการสอน การวิจัย การพัฒนาสันติพิสัยด้านจิตพิสัย คือ การปลูกฝังค่านิยมทางสันติพิสัยให้ยังลึกในจิตสำนึก ได้รับรู้คุณค่า กระจ่างค่านิยมในตนเอง เกิดความชื่นชอบ ศรัทธาด้วยสื่อและกิจกรรมที่หลากหลาย และการพัฒนาสันติพิสัยด้านทักษะพิสัย คือการฝึกปฏิบัติทางสันติพิสัย เช่นเมื่อนักศึกษารู้ว่าการให้เป็นที่ดีงาม ก็ต้องมีการฝึกปฏิบัติการให้ ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบบทเรียน หรือกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ได้กระทำ เช่น การออกค่ายอาสาพัฒนา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่าสันติพิสัยแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ นิสิตนักศึกษามีระดับสันติพิสัยต่ำมากอยู่ในหลายตัวแปรอันได้แก่ ตัวแปรเพศ คือ เพศชาย ตัวแปรภูมิภาค คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ ตัวแปรกลุ่มสาขาวิชา คือ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และกลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ ตัวแปรชั้นปีการศึกษา คือ ชั้นปีที่ 2 จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งรัดพัฒนาคุณลักษณะทางสันติพิสัยในแบบที่ 8 ผู้สร้างสัมพันธภาพ ให้กับนิสิตนักศึกษาตามตัวแปรที่กล่าวมาข้างต้น

1.2 แบบสันติพิสัยทั้ง 8 แบบที่ได้จากการวิจัยสามารถนำมาเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาได้

1.3 กลยุทธ์ระดับประเทศใช้เป็นแนวทางวางนโยบายให้กับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กลยุทธ์ระดับภูมิภาคใช้เป็นแนวทางหรือทิศทางการพัฒนาคุณลักษณะของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในภูมิภาคนั้นๆ และกลยุทธ์ระดับสถาบันใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

1.4 เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาคุณลักษณะนิสิตนักศึกษาในภาพรวมตามตัวแปร เพศ ภูมิภาค สถาบัน มิได้ศึกษาตัวนิสิตนักศึกษารายบุคคล แต่ผลการวิจัยและเครื่องมือที่ได้จากการวิจัย สามารถนำไปใช้วัดตัวนิสิตนักศึกษาแต่ละคนได้ว่ามีสันติพิสัยแบบใด โดยใช้การแปลความหมายของคะแนนเช่นเดียวกับการวิจัยในครั้งนี้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเฉพาะนิสิตนักศึกษาในสังกัดคณะกรรมการการอุดมศึกษาเท่านั้น จึงควรมีการศึกษาวิจัยทางด้านสันติพิสัยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนอาชีวศึกษาและนักเรียนมัธยมตอนปลายที่มักมีข่าวใช้ความรุนแรงอยู่เสมอๆ เพื่อเป็นแนวทางการแก้ปัญหาได้อย่างตรงจุดและยั่งยืนต่อไป

2.2 เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจเพื่อสร้างกรอบแนวคิดสันติพิสัยขึ้นมาใหม่ได้องค์ประกอบเป็นแบบสันติพิสัยที่ชัดเจนซึ่งในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการเก็บข้อมูลขนาดใหญ่ขึ้นเพื่อทำการวิเคราะห์องค์ประกอบในเชิงยืนยันองค์ประกอบสันติพิสัยต่อไป

2.3 เนื่องจากการวิจัยนี้มุ่งศึกษาเฉพาะนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตเท่านั้น จึงควรมีการศึกษาสันติพิสัยในนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาโทและระดับปริญญาตรีบัณฑิตด้วย เพราะในแต่ละระดับการศึกษานิสิตนักศึกษามีวัยที่แตกต่างกันย่อมมีวุฒิภาวะที่ต่างกันอย่าง

2.4 ควรศึกษาสันติพิสัยโดยคำนึงถึงพหุวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายในแต่ละภูมิภาค

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กวี ศรีเวศร (2544). **วิธีวัดค่าบุคลิกภาพและเซาท์อาร์ม** พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร :

เอ็กซ์เปอร์เน็ท

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2541). **คำบรรยายเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่เน้นความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ.

กาญจนา แก้วเทพ. (2530). **ว่าด้วยความสัมพันธ์สามเส้า: การสื่อสาร-สงคราม-สันติภาพ. ใน สื่อนิทัศน์ภาพ สันติภาพในสื่อ**. หน้า 31 - 45. กรุงเทพฯ: วิกตอรีเพาเวอร์พอยท์.

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์ และคนอื่นๆ(2529). **“สิทธิมนุษยชนและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในประเทศไทย” ใน ชุดศึกษาวิจัยพัฒนาสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย**. สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

คณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (2518). **“รายงานคณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อการปฏิรูปการศึกษา.” การปฏิรูปการศึกษา**. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ : หน้า 4.

คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาสันติศึกษา (2532). **สันติศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ 5. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

โคทม อาริยา. (2529). **สันติศึกษากับการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ใน การประชุมวิชาการ เรื่อง สันติศึกษากับการแก้ปัญหาความขัดแย้ง**. การประชุมวิชาการ วันที่ 22-24 มกราคม คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จรรยา สุวรรณทัต. (2530). **ความคิดสร้างสรรค์เชิงสันติภาพของเด็กไทย. ใน ประมวลความรู้เรื่องสันติภาพ**. หน้า 173 - 176. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จิตติ สุวรรณนิก. (2528). **บทบาทของสหประชาชาติในการลดและควบคุมอาวุธ: ศึกษากรณีอาวุธตามแบบและอาวุธนิวเคลียร์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จुरี วิจิตรวาทการ. (2551). **บทวิเคราะห์ลักษณะนิสัยของคนไทย**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา :

<http://topicstock.pantip.com/wahkor/topicstock/2008/04/X6504982/X6504982.html>

[2553, มีนาคม 10]

- จำนง ทองประเสริฐ (2530). **คุณธรรมประจำใจ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา .
- โจฮัน กัลป์ดุง. (2528). Education For and With Peace : Is it Possible ? ใน **การประชุมวิชาการการจัดการศึกษาเพื่อสันติ**. วันที่ 26 – 27 พฤศจิกายน ณ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, หน้า 109 - 129.
- ชวน หลีกภัย (2542). “การแก้ปัญหาความขัดแย้งในสังคมไทยกับรัฐธรรมนูญใหม่.” ใน **สันติวิธี : ยุทธศาสตร์ชาติเพื่อความมั่นคง**. หน้า 3. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. (2529). **อำนาจและยุทธวิธีไร้ความรุนแรง**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ (2530). ความรุนแรงกับมายาการแห่งเอกลักษณ์. ใน **สันติศึกษากับการแก้ปัญหาความขัดแย้ง**. หน้า 68 - 83. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. (2532). ความรุนแรง. ใน **สันติศึกษา**. หน้า 53 – 86. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.
- ไชยันต์ รัชชกุล. (2532). หน่วยที่ 2 ความขัดแย้งในบริบทของสันติศึกษา. ใน **สันติศึกษา** หน้า 25 - 50. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.
- ฌาคส์ เดอลอร์ส และคนอื่นๆ (2540). **การเรียนรู้ชุมชนทรัพยากรในตน**. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาระบบการศึกษาและวางแผนมหภาค สำนักงานกรรมการการศึกษาแห่งชาติ .
- ณรงค์ เส็งประชา. (2524). **สังคมศึกษา**. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครพิมพ์.
- ดิช นัท ฮันท์. (2551). **ข่าววิทยากร. 6 วิธี แห่งการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.thairath.co.th/news.php?section=technology&content=103965> [13 ก.ย. 2551]
- เดือนใจ ชิวภักดี. (2516). สักยภาพของคนหนุ่มสาวเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศใน **เยาวชนไทย**. หน้า 110-111. พระนคร: สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ทองเรียน อมรัชกุล (2525). **การบริหารกิจการนิสิต: ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร: จงเจริญการพิมพ์.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย(2542). ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น(LISREL)สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภาพร ณ เชียงใหม่ ,วันเพ็ญ บุญยืน และเดชา พริงลำภู(2548) . **ต้นแบบคู่มือเทคนิคการสอนและการจัดกิจกรรมคุณธรรมจริยธรรมด้วยการปฏิบัติจริง**. เชียงใหม่ :สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- นฤมล สิริวิฑูรย์. (2532). ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง ลำดับการเกิด เพศ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับพฤติกรรมกล้าแสดงออก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทิยา หุตานุวัตร และ ณรงค์ หุตานุวัตร(2545). SWOT : การวางแผนกลยุทธ์ธุรกิจชุมชน. คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- นิพนธ์ ศศิธร (2530). “ปาฐกถาพิเศษสันติภาพ : สร้างสรรค์ได้หรือต้องรอคอย.” ในสันติศึกษากับการแก้ปัญหาความขัดแย้ง. หน้า 16 - 21. วลัย อารุณี บรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นุริณชัย จงกลณี(2525). การบริหารงานบริการและกิจการนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น .
- ประกอบ บุปรัตน์. (2524). นิสิตนักศึกษา: การจำแนกประเภทตามแนววัฒนธรรมย่อย. ในเอกสารประกอบคำบรรยายวิชา 421607 สังคมวิทยาการอุดมศึกษา, หน้า 1-4. ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2524.
- ประคอง วรรณสุด. (2538). สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประโยชน์ คุปต์กาญจนากุล. (2525). แบบการเรียนของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเวศ วะสี. (2529). บทปาฐกถาพิเศษ เรื่อง กระบวนการเสริมสร้างสันติภาพในสังคมไทย. ใน รายงานการประชุมสัมมนาระดับชาติกระบวนการสร้างเสริมสันติภาพในสังคมไทย. หน้า 17 – 27.
- ประเวศ วะสี. (2542). ทำสันติวิธีให้เป็นนโยบาย. ใน สันติวิธี: ยุทธศาสตร์ชาติเพื่อความมั่นคง. หน้า 9-13. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเวศ วะสี. (2542). ความสำคัญของสันติวิธีในเชิงยุทธศาสตร์. ใน สันติวิธี: ยุทธศาสตร์ชาติเพื่อความมั่นคง. หน้า 23. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเวศ วะสี. (2549). จากหมอประเวศถึงทักษิณ 2544-2549. กรุงเทพฯ: มติชน.
- ประชุมสุข อาชาวอำรุง. (2531). ประมวลความรู้เรื่องสันติภาพ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ประชุมสุข อาชาวอำรุง. (2530). ประมวลความรู้เรื่องสันติภาพ. กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย.
- พรชูลี อาชาวอำรุง. (2525). นิสิตนักศึกษา : หลักการแนวปฏิบัติและปัญหา. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- พรทิพย์ มั่งคั่ง. (2547). **ความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.**
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุญ และคณะ (2530). ผลของรายการโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ต่อพฤติกรรมก้าวร้าวในวัยรุ่น อย่างเข้าสู่วัยรุ่น. ใน **ประมวลความรู้เรื่องสันติภาพ.** หน้า 162 - 167. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก. (2540). **การศึกษาเพื่อสันติภาพ.** กรุงเทพฯ : สหธรรมิก
- พระธรรมปิฎก. (2542). **มองสันติภาพโลกผ่านภูมิหลังอารยธรรมโลกาภิวัตน์.** กรุงเทพฯ: บริษัทธรรมสาร จำกัด.
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต) (2542) . **เพื่อชุมชนแห่งการศึกษาและบรรยากาศแห่งวิชาการ (คุณธรรมของครูอาจารย์และผู้บริหาร).** พิมพ์ครั้งที่ 4 . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระราชวรมุณี (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2529). **ไตรลักษณ์.** กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์พลชัย.
- ไพฑูริย์ วงศ์วานิช. (2528). **ราชีพ คานธี.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรุงธน.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2528). **การจัดการศึกษาเพื่อสันติภาพ ใน การประชุมวิชาการจัดการศึกษาเพื่อสันติภาพ.** การประชุมวิชาการวันที่ 26-27 พฤศจิกายน 2528 ณ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2528). **คนกับสังคม: รวมบทความเกี่ยวกับบทบาทของคนกับสังคม.** กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2529). **สันติภาพและบทบาทของครูในการสร้างสันติภาพ ใน องค์กรพัฒนาเอกชนและสถาบันทางการศึกษากับการสร้างเสริมสันติภาพในสังคมไทย.** หน้า 1 – 7. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2532). **การศึกษาเพื่อสันติภาพ ใน สันติศึกษา.** หน้า 573– 625. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์(2534). **ความรู้คู่คุณธรรม รวมบทความเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมและการศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ :สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- ไพศาล วิสาโล. (2530). **สันติภาพโดยสันติวิธี ใน สื่อในสันติภาพสันติภาพในสื่อ.** หน้า 23 – 28. กรุงเทพฯ: วิกตอรีเพาเวอร์พอยท์.
- มารค ตามไท (2542). “การทำงานด้านการข่าวบนพื้นฐานสันติวิธี.” ใน **สันติวิธี : ยุทธศาสตร์ชาติเพื่อความมั่นคง.** หน้า 112 .กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เมตตา กฤตวิทย์ และพัชนี เชษฐรรยา. (2530). การประเมินผลสื่อเพื่อสร้างแนวคิดด้านสันติภาพ
แก่เด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุ่งธรรม ศุภธรรมรักษ์. (2532). สันติศึกษากับสันติภาพ ใน สันติศึกษา. หน้า 1 – 121.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542. กรุงเทพมหานคร :
อักษรเจริญทัศน์.
- ลลิตา ฤกษ์สำราญ. (2525). การศึกษาพัฒนาการทางการคิดของเด็กไทยเกี่ยวกับการจัดกลุ่มความ
เท่าเทียมกันของสิ่งเร้า. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ล้วน สายยศ. (2543) การวัดด้านจิตพิสัย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วลัย (อารุณี) พานิช (บรรณาธิการ). (2529). สันติศึกษากับการแก้ปัญหาความขัดแย้ง. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วอลท์ เวอร์เนอร์ (2528). “Conceptions of Peace Education.” ใน เอกสารประกอบการประชุม
วิชาการการจัดการศึกษาเพื่อสันติภาพ 26 – 27 พฤศจิกายน 2528 ณ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หน้า 85 – 88
- วชิรา เพ็ญโรจน์. (2528). การเปรียบเทียบลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ตามความคิดเห็นของ
นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีลักษณะเชิงสถิติชั้นต้นต่างกัน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร
มหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2528). งานบุคลากรนิสิตนักศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาอุดมศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2530). งานบุคลากรนิสิตนักศึกษา. อัดสำเนา กรุงเทพมหานคร :
คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2543). การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนิสิตนักศึกษา. กรุงเทพฯ:
ส่วนวิจัยและพัฒนา สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย.
- วารี พิศาลภัทรคุณ. (2531). การทดลองจัดกิจกรรมส่งเสริมสันติภาพ สำหรับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ
ประถมศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

- วิจิตร ศรีสอาน. (2530). “การจัดการศึกษาเพื่อสันติภาพ.” ใน **สันติศึกษากับการแก้ปัญหาความขัดแย้ง**. หน้า 189 – 193. วลัย อารุณี บรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย ตันศิริ. (2530). “แนวทางไปสู่สันติภาพและสันติศึกษา.” ใน **สันติศึกษากับการแก้ปัญหาความขัดแย้ง**. หน้า 221 – 229. วลัย อารุณี บรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย ศรีรัตน์. (2543). **สิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพของชนชาวไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 1 นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ศักดิ์ชาย เพชรช่วย. (2541). **การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาของคณะครุศาสตร์ในสถาบันราชภัฏ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตตยานนท์ และ ดิเรก ศรีสุโข. (2540). **สถิติที่เหมาะสมกับการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีเพ็ญ ศุภพิทยากุล (2535). บรรณาธิการ. **รายงานการประชุมวิชาการสันติภาพครั้งที่ 4 : เรื่องสันติภาพในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก**. โครงการการศึกษาทั่วไป จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับสมาคมสตรีภาคพื้นแปซิฟิกและเอเชียอาคเนย์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีเพ็ญ ศุภพิทยากุล (2551). บรรณาธิการ. **มนุษย์กับสันติภาพ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี มหาวิทยาลัยมหิดล. (2554). **โครงการอบรม “การแปลงเปลี่ยนความขัดแย้ง”** [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www.artofpeace.in.th> [2553, มีนาคม 15]
- สรรเสริญ อุทัยเฉลิม. (2514). มหาวิทยาลัยในทัศนคติของข้าพเจ้า ใน **คัมภีร์มหาวิทยาลัย**. หน้า 183-184. พระนคร: แผนกอิสระสื่อสารมวลชนและประชาสัมพันธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สันติกโรภิกขุ และคณะ. (2548). **นพลักษณ์แผนที่เข้าถึงตน Principle of the Enneagram**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- สายหยุด เกิดผล. (2530). ปาฐกถาพิเศษ สันติภาพ: สร้างสรรค์ได้หรือต้องรอคอย ใน **สันติศึกษากับการแก้ปัญหาขัดแย้ง**. หน้า 9 – 16. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิทธิ บุตรอินทร์. (2523). **ปรัชญาการเมืองเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานครการพิมพ์.
- สุชาดา มัสโอดี. (2528). **การสำรวจแนวบทบาทนักศึกษาตามการรับรู้** ของนักศึกษามหาวิทยาลัย

- รามคำแหง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
 สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และ ลัดดาวัลย์ รอดมณี. (2537). **เทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัว
 สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- สุพัฒน์ ไตวิจิษณ์ชัยกุล. (2551). **พฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่นไทย**. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุภางศ์ จันทวานิช. (2551). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
 แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนีย์ สุขเจริญ. (2533). **ทางเลือกในการจัดสันติศึกษาในหลักสูตรของมหาวิทยาลัย ตามทัศนะของ
 นักวิชาการ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภา มาลากุล และคณะ. (2530). พฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนอาชีวศึกษา ใน **ประมวลความรู้
 เรื่องสันติภาพ**. หน้า 151-157. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมน อมรวิวัฒน์. (2527). **รูปแบบหลักสูตรระยะสั้นและการจัดกิจกรรมบูรณาการเพื่อการสอน
 ภาษาไทย และวัฒนธรรมไทยแก่นักเรียนไทยในลอสแอนเจลิส สหรัฐอเมริกา**.
 กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุลักษณ์ ศิวรักษ์. (2530). แนวคิดเรื่องสันติภาพในสังคมไทย ใน **สื่อในสันติภาพ สันติภาพในสื่อ**.
 หน้า 3 - 22. กรุงเทพฯ: วิกตอรี เพาเวอร์พอยท์.
- สุนทร แม้นสงวน. (2531). **เกณฑ์ปกติของสมรรถภาพทางกลไกของนักศึกษาระดับปริญญาตรีใน
 กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักข่าวมุสลิมไทย. (2554). **สุขภาวะมุสลิมไทย**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา
<http://www.artofpeace.in.th> [2553, มีนาคม 15]
- สำนักงานการจัดการศึกษาทั่วไป. (2553). **รายวิชาในหลักสูตรการศึกษาทั่วไป จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา www.gened.chula.ac.th [2554, พฤษภาคม 6]
- องค์การนิรโทษกรรมสากล (ประเทศไทย) (2543). **คำแนะนำสหประชาชาติเกี่ยวกับแผนปฏิบัติการ
 สิทธิมนุษยชนศึกษาแห่งชาติ**. นนทบุรี : ศูนย์กฎหมายสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อ้อยทิพย์ วิสิทธิ์วงศ์. (2529). **ปัญหาเขตแดนทางทะเลระหว่างไทยกับมาเลเซีย (คศ. 1970-1979):
 วิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อม ที่มีผลกระทบต่อการค้าความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ**.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2529). **การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาและความสัมพันธ์กับการพัฒนาประเทศ**.

สระบุรี: โรงพิมพ์ปากเพรียวการช่าง.

- อุทุมพร ทองอุไทย. (2523). สารบบอำนาจของจุดมุ่งหมายทางการศึกษาการจัดจำพวก
วัตถุประสงค์ทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทุมพร ทองอุไทย. (2532). วิเคราะห์ตัวประกอบ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

ภาษาต่างประเทศ

- Achava-Amrung, Prachoomsuk. (1983). Peace Education Program for Perspective
Teacher. **IAEWP European Convention** . pp. 109 – 114.
- Bandt, Phillip L. and Schmidt, Lyle D. (1974) **A time to Learn : A Guide to Academic
and Personal Effectiveness**, p. 40.
- Barr, M.J. and Desler M.K. (2000) **Linking Theory to Practice : Case Studies for Working
with College Students**, 2nd edition, Sheridan Books-Braum-Brumfield, Ann Arbor
- Best, J. W.(1970) **Research in Education**. Englewood Cliffs, New jersey : Prentice Hall.
- Bloom, B. S., (1972). **Taxonomy of Educational Objective Handbook I : Cognitive Domain**. 17th
ed., New York : David Mackay.
- Bruner, J. (1966). **Toward a Theory of Instruction**. Cambridge : Harvard University Press.
- Chickering, A.W. and Reisser, L. (1993). **Education and identity**. San Francisco: Josse-Bass.
- Clark, B. R. and Trow, M(1966.). The Organizational Context. In T. M. Newcomb and E. R.
Wilson (Eds.). **College Peer Groups**. Chicago, Ill.: Aldine.
- Craig, D.L. (1986). “Peace Building and Collaborative Human Development : Implications
for Education.” **Paper Presented at the International Conference on Conflict
Resolution and Peace Studies**, 26 Dec - 1 Jan.
- Fogg, R.W. (1973). “Some Effects of Teaching Adolescents Some Creative, Peaceful
Approaches for Resolving International Conflicts” **Dissertation abstracts
International**. 33, 8 (February) : 4054-A
- Galtung, J. (1969). Violence, Peace and Peace Research In **journal of Peace
Research** , (3)
- Glass, G.V. and Stanley , J.C. (1970). **Statistical Method in Education and Psychology**.

London : Prentice - Hall, Inc ..

- Grasha, A. F., and Reichman, S. W. (1975). Workshop Handout on Learning Styles In **Instructional Techniques in Higher Education**. pp.86-87.
- Johnstone, J.N. (1981). **Indicators of Education Systems**. The Anchor Press : London.
- Kohlberg, L. (1984) **Essay on Moral Development. Vol.1: The Philosophy of Moral Development: The Nature and Validity of Moral Stage**. New York: Harper and Row.
- Kurtines, W.M. and Gewirtz, J.L.(1995). **Moral Development : An Introduction, Florida International University**.
- Krathwohl, D.R. and Bloom, B.S. (1973). **Taxonomy Of Educational Objectives :The Classification of Educational Goals**. Handbook II : Affective Domain. London: Longman Group LTD.
- Lewis-Beck, M.S. and Bryman, A. (2004). **The SAGE Encyclopedia of Social Science Research Methods.Volume2**. London : SAGE Publication.
- Mack, A. (1985). **Peace Research in the 1980**. Canberra: The Strategic and Defense Studies Center, Australian National University.
- Mann, R. D. and Other. (1970). The College Classroom: Conflict Change and Learning In **Instructional Techniques in Higher Education**. Englewood Cliffs, New Jersey: Education Technology Publications.
- Marsh, R. (1986). A Rational for Peace Education in Australian Schools: Globe Interconnection and Implication for Political Education In **Paper Presented at the Interconnection on Conflict Resolution and Peace Studies**. pp.7 - 10.
- Narvaez, D. and Rest, J. (1995). The Four Components of Acting Moral In **Moral Development: An Introduction**. USA.: Florida International University.
- Nixon, R. (1972). **The Emerging Structure of Peace**. A Report by President Richard Nixon to the Congress, February.
- Newcomb, T.M. and other. (1969). **The Impact of College on Student**. San Francisco: Jossey-Bass.
- Okamoto, M. (1984, July-August). Peace Research and Peace Education: What is Peace Education in the New Light of Peace research?. **Journal of the Gandhi Marg Peace Foundation**. Pp. 217 – 223.

- Palmer, H. (1995). **The Enneagram Advantage: Putting the 9 Personality Types to Work in the Office.** New York: Three River Press.
- Pascarella, E.T. and Terenzini, P.T. (1994). **How College Affects Students : Findings and Insights from Twenty Yeas of Research,** San Francisco : Jossey-Bass
- The Peace Education Task Force of the Ministry of Education. (1986). **Peace Education and Your School.** Victoria: The Victorian International Year of Peace Consultative Committee.
- UNESCO. (1981). **UNESCO Yearbook on Peace and Conflict Studies.** Westport, Conn: Greenwood Press.
- UNESCO. (1996). **From a Culture of Violence to a Culture of Peace.** Paris: UNESCO.
- UNESCO. (1998). Learning to Live Together in Peace and Harmony A UNESCO-IPNIEVE Sourcebook for Teacher Education and Tertiary Level Education . Bangkok: UNESCO Principle Regional Office for Asia and the Pacific.
- Wilson, R. C. and other. (1975). **College Professors and Their Impact on Students.** New York: John Wiley.
- Woolman, D.C. (1984, October). Education and World Order: The Thought of Johan Galtung and Nine American Reconstructions. **Dissertation Abstracts International.** 45, 4: 1064-A.
- Yamanae. (1973). **Statistics and Introductory Analysis.** Tokyo : John Weltherh

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

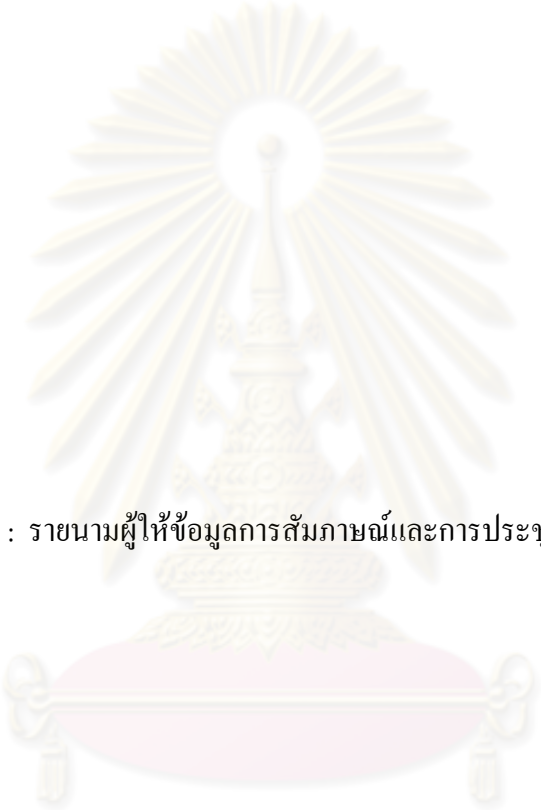
ภาคผนวก ก : รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	หน่วยงาน/สถาบัน
1.	พลเอกเอกชัย ศรีวิลาศ	ผู้อำนวยการ	สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า และ โครงการจัดตั้งวิทยาลัยสมานันท์ สันติสุข สถาบันพระปกเกล้า
2.	พลตรีเจิดวุธ คราประยูร	ผู้อำนวยการ	ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ กองบัญชาการ กองทัพบกไทย
3.	ผศ.ดร.อภิภา ปรัชญพฤทธิ	ประธานสาขาวิชา อุดมศึกษา	สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็น ผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4.	ผศ.ดร.วัลย์ อิศรางกูร ณ อยุธยา	หัวหน้าภาควิชาและ ประธานสาขาวิชา การสอนสังคมศึกษา	ภาควิชาหลักสูตรการสอนและ เทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5.	อ.ดร.อัจฉรา ไชยูปถัมภ์	ผู้ช่วยคณบดี	ฝ่ายกิจการนิสิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข : รายนามผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์และการประชุม Connoisseurship

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	หน่วยงาน/สถาบัน
1.	รศ.ดร.โกทม อารียา	ผู้อำนวยการ	ศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี มหาวิทยาลัยมหิดล
2.	พลเอกเอกชัย ศรีวิลาศ	ผู้อำนวยการ	สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า และ โครงการจัดตั้งวิทยาลัยสมานฉันท์ สันติสุข สถาบันพระปกเกล้า
3.	ผศ.ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา	หัวหน้าภาควิชาและ ประธานสาขาวิชา การสอนสังคมศึกษา	ภาควิชาหลักสูตรการสอนและ เทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4.	รศ.ดร.พรชูลี อาชวอำรุง	ผู้อำนวยการ	วิทยาลัยนานาชาติมหาวิทยาลัย นเรศวร
5.	รศ.ดร.ศรีเพ็ญ สุภพิทยากุล	ผู้อำนวยการ	สำนักงานการจัดการศึกษาทั่วไป จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมประชุม Connoisseurship

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	หน่วยงาน/สถาบัน
1.	พลเอกเอกชัย ศรีวิลาศ	ผู้อำนวยการ	สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า และ โครงการจัดตั้งวิทยาลัยสมานฉันท์ สันติสุข สถาบันพระปกเกล้า
2.	รศ.ดร.คณิต เขียววิชัย	อดีตคณบดี คณะศึกษาศาสตร์	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศิลปากร
3.	รศ.ดร.พฤทธิ ศรีบรรณพิทักษ์	อดีตคณบดี คณะครุศาสตร์	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย
4.	อ.ดร.อังฉรา ไชยูปถัมภ์	ผู้ช่วยคณบดี	ฝ่ายกิจการนิสิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5.	ผศ.ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา	หัวหน้าภาควิชาและ ประธานสาขาวิชา การสอนสังคมศึกษา	ภาควิชาหลักสูตรการสอนและ เทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
6.	ผศ.ดร.วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา	ผู้ช่วยคณบดี	ฝ่ายกิจการนิสิต คณะจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การประชุมพิจารณาพัฒนาแบบสันติพิสัยและกลยุทธ์

ในการพัฒนาสันติพิสัยของนิสิต นักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิต

คำชี้แจง การประชุม Connoisseurship นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง การนำเสนอแบบ และกลยุทธ์การพัฒนาสันติพิสัยของนิสิต นักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิต โดยมีจุดประสงค์ เพื่อ

1. พิจารณาให้ความเห็นชอบเรื่องแบบสันติพิสัยที่ได้มาจากการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามใน 5 ภูมิภาคทั่วประเทศ ด้วยการวิเคราะห์หาค่าประกอบโดยโปรแกรม SPSS จึงขอความกรุณาท่าน ผู้เข้าร่วมประชุมพิจารณาการจัดกลุ่มแบบต่างๆและตั้งชื่อให้กับแบบนั้นๆ
2. พิจารณาให้ความเห็นชอบและกำหนดกลยุทธ์การพัฒนานิสิต นักศึกษาไทยจากการวิเคราะห์ SWOT และข้อมูลเชิงประจักษ์จากแบบสอบถาม

ในการนี้ผู้วิจัยได้เตรียมเอกสารเพื่อใช้ประกอบการพิจารณา ดังนี้

1. หนังสือเชิญประชุมConnoisseurship
  2. กำหนดการประชุมConnoisseurship และคำชี้แจงวัตถุประสงค์การประชุม
  3. เอกสารหมายเลข 1 สรุปโครงสร้างการวิจัย สรุปกรอบแนวคิดการวิจัย และสรุปขั้นตอนการวิจัย
  4. เอกสารหมายเลข 2 ข้อมูลจากการสำรวจนิสิตนักศึกษาทั่วประเทศวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม SPSS
  5. เอกสารหมายเลข 3 (ร่าง)แบบสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิต
  6. เอกสารหมายเลข 4 (ร่าง) กลยุทธ์การพัฒนานิสิตนักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิต
  7. เอกสารหมายเลข 5 แบบบันทึกแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมConnoisseurship
- ตอนที่ 1 เรื่องแบบสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทย
- ตอนที่ 2 เรื่องกลยุทธ์การพัฒนาสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทย

ขอขอบพระคุณที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าของท่านมาร่วมพิจารณาแบบสันติพิสัยและกลยุทธ์ การพัฒนาสันติพิสัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลงานนี้จะเป็นประโยชน์การพัฒนานิสิต นักศึกษาไทยต่อไป และขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ด้วยความเคารพอย่างสูง

นายศิริระ อุดมรัตน์

นิสิตคณุปริญญาโทสาขาวิชาอุดมศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กำหนดการประชุม Connoisseurship

การพิจารณาพัฒนาแบบสันติพิสัยและกลยุทธ์การพัฒนาสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทย

วันศุกร์ที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2554

เวลา 10.00 – 12.00 น.

ณ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- เวลา 09.30-10.00 น. – ลงทะเบียน
- 10.00-10.10 น. – ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารรัมย์รองคณบดีฝ่ายแผน
งบประมาณและประกันคุณภาพ กล่าวต้อนรับ
- 10.10-10.30 น. – นำเสนอโครงงานวิจัย ชี้แจงวัตถุประสงค์การประชุม
– นำเสนอ(ร่าง)แบบสันติพิสัยและนำเสนอ (ร่าง) การวิเคราะห์ปัจจัย
ภายในและภายนอก (SWOT) ของสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทยที่
ได้จากการสำรวจ และการกำหนดกลยุทธ์โดยวิธีการของTOWS
Matrix โดยนายศิระ อุดมรัตน์ (ผู้วิจัย)
- 10.30-11.00 น. – การพิจารณาและพัฒนา (ร่าง)แบบสันติพิสัยและกลยุทธ์การพัฒนา
สันติพิสัยของนิสิตนักศึกษา โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารรัมย์ (อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)
- 11.00-11.10 น. – พักรับประทานอาหารว่าง
- 11.10-11.50 น. – การพิจารณาและพัฒนา (ร่าง)แบบสันติพิสัยและกลยุทธ์การพัฒนา
สันติพิสัยของนิสิตนักศึกษา (ต่อ)
- 11.50-12.00 น. – สรุปการประชุม มอบของที่ระลึก และปิดการประชุม

ภาคผนวก ค : เครื่องมือที่ใช้วิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ค่าความสอดคล้องและการดำเนินการปรับปรุงแบบสอบถาม (ต่อ)

คุณลักษณะทางสันติพิสัย	ค่าดัชนี	การดำเนินการปรับปรุง
	IOC	
1.ฉันชอบอยู่ในสังคมที่มีกฎระเบียบชัดเจน สิ่งนี้ให้ทำ สิ่งนั้นไม่ให้ทำ	0.6	ตัดออก
2.ฉันทนไม่ได้เมื่อต้องอยู่ในสังคมที่มีกฎระเบียบ เพราะมันขัดกับความเคยชินของฉัน	0.4	ตัดออก
3.ฉันยอมรับในสิ่งที่คนส่วนมากมีมติออกมา	0.8	คงเดิม
4.ฉันไม่ยอมรับในสิ่งที่ผู้แทนไปร่วมพิจารณา เพราะไม่ใช่การตัดสินใจของฉัน	0.2	ตัดออก
5.ฉันไม่เคยคิดระเบียบของมหาวิทยาลัย	1	คงเดิม
6.ฉันมักละเมิดกฎของมหาวิทยาลัย ถ้ามันเป็นความต้องการส่วนตัว	0.2	ตัดออก
7.ฉันเชื่อและยอมรับในสิ่งที่รัฐประกาศ	1	คงเดิม
8.ฉันมักรู้สึกคัดค้านและตรวจสอบข้อมูลที่รัฐประกาศ เพื่อหาแหล่งที่มาและผลที่จะเกิดขึ้น	0.6	ตัดออก
9.ฉันมีความพร้อมเพียง ร่วมปฏิบัติตามที่รัฐณรงค์	1	คงเดิม
10.ฉันมักไม่ให้ความสำคัญกับโครงการที่รัฐณรงค์ เพราะไม่เกี่ยวกับฉัน	0.4	ตัดออก
11.ฉันเห็นทุกคนเป็นพวกเดียวกัน ถึงแม้จะมีความคิดเห็นแตกต่างกันไป	0.8	คงเดิม
12.ฉันแบ่งคนที่มีความเชื่อไม่เหมือนฉันออกเป็นคนละกลุ่ม	0.4	ตัดออก
13.คนที่ไม่เห็นด้วยกับฉันถือว่าเป็นคนละพวก	0.4	ตัดออก
14.ถึงแม้ฉันคิดว่าสิ่งที่รัฐประกาศจะเป็นสิ่งผิด แต่ฉันก็ปล่อยมันไป	0.2	ตัดออก
15.ถ้าฉันเห็นว่าสิ่งที่รัฐประกาศผิดหลักการ ฉันจะออกมาแสดงความเห็นทันทีไม่ว่าทางใดก็ตาม	0.8	คงเดิม
16.ฉันยอมรับและปฏิบัติตามที่ผู้ใหญ่ร้องขอ	0.2	ตัดออก
17.ฉันไม่ชอบให้ใครมาแนะนำ ฉันชอบคิดและทำตามที่ฉันต้องการ	0.8	คงเดิม
18.ฉันชอบตั้งกฎเกณฑ์ให้ผู้อื่น	0.4	ตัดออก

ค่าความสอดคล้องและการดำเนินการปรับปรุงแบบสอบถาม (ต่อ)

คุณลักษณะทางสันติพิสัย	ค่าดัชนี	การดำเนินการปรับปรุง
	IOC	
19.ฉันเป็นคนที่ชอบอนุรักษ์ ไม่กล้าเปลี่ยนแปลง ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง	0.8	คงเดิม
20.ฉันเป็นคนที่มีความอดทนสูง หัวรุนแรง	0.2	ตัดออก
21.การทำผิดกฎหมายสามารถทำได้ถ้าไม่เกิดความเสียหาย	0.2	ตัดออก
22.การทำผิดกฎหมายสามารถทำได้ถ้าไม่มีคนเห็น	0.2	ตัดออก
23.เวลาทำงานกลุ่มฉันชอบสร้างข้อตกลงร่วมกัน	0.8	คงเดิม
24.เวลาทำงานกลุ่มฉันไม่ชอบสร้างข้อตกลงใดๆทั้งนั้น	0.2	ตัดออก
25.เวลาที่มีเรื่องขัดแย้งกันฉันขอความเห็นจากผู้ใหญ่หรืออาจารย์	0.8	คงเดิม
26.เวลาขัดแย้งกันฉันใช้กฎระเบียบตัดสิน	1	คงเดิม
27.ฉันมักคิดเสมอว่าเป็นเรื่องของฉันคนเดียว หรือเป็นเรื่องของกลุ่ม	0.4	ตัดออก
28.ฉันมักพูดว่า ไม่ใช่เรื่องของฉัน	0.2	ตัดออก
29.ฉันปฏิบัติตามที่พูดหรือให้สัญญาไว้เสมอรับปากแล้วทำได้	1	คงเดิม
30.ฉันคิดว่าผู้อื่นก็มีเหตุผลที่ดีและสามารถหาทางออกที่ดีได้เช่นกัน	1	คงเดิม
31.เวลาไปกับเพื่อนฉันชอบขับรถเอง	0.2	ตัดออก
32.เวลาไปกับเพื่อนฉันชอบให้เพื่อนขับรถ	0.4	ตัดออก
33.ฉันไม่ชอบแบ่งงานให้เพื่อน ชอบทำเองคนเดียว	0	ตัดออก
34.ฉันมักแบ่งงานให้เพื่อนอย่างทั่วถึง	0.8	คงเดิม
35.ฉันคิดว่าคนส่วนใหญ่ชอบเอาเปรียบ หลบเลี่ยงงาน	0.2	ตัดออก
36.ฉันคิดว่าเพื่อนมีความรับผิดชอบต่องานที่เขาได้รับมอบหมาย	1	คงเดิม
37.ฉันชอบทำงานที่ต่างถ้อยที่ถ้อยอาศัยกัน	1	คงเดิม
38.ฉันมักทำงานสำเร็จโดยลำพัง ไม่ต้องให้ใครช่วย	0.6	ตัดออก
39.ฉันได้รับความช่วยเหลือตามที่ต้องการจากเพื่อน	0.2	ตัดออก
40.ฉันรู้สึกมั่นคงและปลอดภัยในการอยู่ในชุมชนของฉัน	0.2	ตัดออก
41.ฉันรู้ว่าสักวันอาจต้องขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น	0.4	ตัดออก

ค่าความสอดคล้องและการดำเนินการปรับปรุงแบบสอบถาม (ต่อ)

คุณลักษณะทางสันติพิสัย	ค่าดัชนี	การดำเนินการปรับปรุง
	IOC	
42.ฉันไม่คิดว่าจะต้องพึ่งพาใคร	0.4	ตัดออก
43.ฉันช่วยเหลือผู้อื่นในสิ่งที่ทำได้เพราะคิดว่าวันหนึ่งเราอาจต้องขอความร่วมมือจากเขาบ้าง	0.8	คงเดิม
44.คนอื่นพึ่งพามันได้ยาก	0.2	ตัดออก
45.ฉันมั่นใจที่จะเผชิญกับเหตุการณ์ร้ายแรงที่เกิดขึ้น	1	คงเดิม
46.ฉันยินดีปฏิบัติเพื่อให้โลกนี้อยู่ได้	0.8	คงเดิม
47.ฉันปฏิบัติตามที่พูดหรือให้สัญญาไว้เสมอรับปากแล้วทำได้	0.6	ตัดออก
48.เมื่อนั้นตัดสินใจทำอะไรก็พร้อมที่จะรับผลที่ตามมา	0.6	ตัดออก
49.ถึงแม้ว่าฉันจะเสียประโยชน์ส่วนตัวไปบ้าง ฉันก็ยินดีที่จะทำเพื่อส่วนรวม	1	คงเดิม
50.ถ้าฉันทำเพื่อส่วนรวมแล้วต้องเสียประโยชน์ส่วนตัว ฉันไม่ทำ	0.6	ตัดออก
51.ถึงแม้ว่าจะยากลำบากฉันก็ทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม	1	คงเดิม
52.ฉันรู้สึกที่หน้าที่ของฉันเสมอไม่ต้องให้มีใครบอก	1	คงเดิม
53.ฉันไม่รู้สิทธิและหน้าที่ มักต้องให้คนอื่นชี้แนะ	0.6	ตัดออก
54.ฉันคำนึงถึงการเลือกตั้งจะทำให้ประเทศเปลี่ยนแปลงอย่างไร	0.8	คงเดิม
55.เมื่อเลือกตั้งฉันคิดว่าฉันจะได้อะไรบ้าง	0.4	ตัดออก
56.ฉันรู้ข่าวสารใหม่ๆและร่วมรณรงค์ตามกระแสส่วนรวม	0.8	คงเดิม
57.ฉันไม่รับเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับฉันโดยตรง	0.4	ตัดออก
58.ฉันรู้ถึงผลเสียจากการไม่คำนึงถึงความยั่งยืน	0.6	ตัดออก
59.ฉันคิดแคว้นนี้ทำให้มีให้ได้มาให้มากที่สุด โดยไม่คิดว่าจะหมดไปหรือกระทบใคร แลไหน	0.6	ตัดออก
60.ฉันใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือย	0.2	ตัดออก
61.ฉันบำเพ็ญสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กันในที่สาธารณะ	0.8	คงเดิม
62.ฉันใช้ของสาธารณะโดยไม่คิดถึงคนที่กำลังรอ	0.4	ตัดออก

ค่าความสอดคล้องและการดำเนินการปรับปรุงแบบสอบถาม (ต่อ)

คุณลักษณะทางสันติพิสัย	ค่าดัชนี	การดำเนินการปรับปรุง
	IOC	
63.ฉันไม่สนใจเมื่อเห็นคนอื่นทำลายสมบัติสาธารณะ	0.4	ตัดออก
64.ถึงแม้จะทำงานไม่เสร็จทันเวลา ฉันก็ไม่เห็นว่าเสียหายอะไร	0.4	ตัดออก
65.ฉันรู้สึกกังวลเมื่อทำบางสิ่งบางอย่างที่ทำให้หลายคนต้องเดือดร้อน	0.6	ตัดออก
66.แม้ไม่มีใครเห็น ฉันก็รู้สึกละอายใจในการทำสิ่งที่ไม่ดี	0.8	คงเดิม
67.ฉันทำดีกับคนอื่นก็อยากให้คนอื่นชอบฉัน	0.6	ตัดออก
68.ถ้าในกลุ่มต้องมียกงานที่ยากและไม่มีคนอยากทำ ฉันก็มักรับอาสาเอง	0.8	คงเดิม
69.ไม่ว่าฉันจะทำอะไร ฉันควรได้รับสิ่งตอบแทนมากที่สุด	0.4	ตัดออก
70.ฉันคิดว่าเป็นเรื่องปกติที่ทุกคนต้องทำเพื่อฉัน	0.2	ตัดออก
71.ฉันคิดว่างานนี้จะไม่สำเร็จถ้ากลุ่มไม่มีฉัน	0.4	ตัดออก
72.ฉันคิดว่างานสำเร็จเพราะทุกคนในกลุ่ม	0.8	คงเดิม
73.ฉันคิดว่าฉันมีความรู้ความสามารถเหนือผู้อื่น	0.4	ตัดออก
74.ฉันคิดว่าฉันมีฐานะทางสังคมเหนือกว่าผู้อื่น	0.2	ตัดออก
75.ฉันต้องให้เกียรติผู้ที่ด้อยกว่าฉัน	0.6	ตัดออก
76.ฉันมักบอกตัวเองว่า ไม่ค่อยรู้อะไรเลย ไม่สามารถทำอะไรได้	0.2	ตัดออก
77.ฉันอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่มีลักษณะและความชอบเหมือนกัน	0.6	ตัดออก
78.ฉันคิดว่าทุกคนมีความชอบ ความถนัดที่แตกต่างกัน	1	คงเดิม
79.ฉันรู้ถึงความชอบที่แตกต่างกันของเพื่อน	1	คงเดิม
80.ฉันเข้าใจและรู้ลักษณะนิสัยของเพื่อนแต่ละคน	1	คงเดิม
81.ฉันปฏิบัติโดยไม่เลือกฐานะ แบ่งชั้น วรรณะ	1	คงเดิม
82.ฉันเอาใจใครไม่เป็น	0.6	ตัดออก
83.ฉันเคยหยิบยื่นไม้จิ้มฟัน หรือกระดาษทิชชูบนโต๊ะอาหาร	0.6	ตัดออก
84.ฉันคิดว่าผู้อาวุโสบางคนไม่สมควรได้รับการนับถือ	0.6	ตัดออก
85.ฉันให้ความนับถือผู้อื่นได้ยาก	0.2	ตัดออก
86.ฉันรู้ว่าทุกคนมีคุณค่า มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี	1	คงเดิม

ค่าความสอดคล้องและการดำเนินการปรับปรุงแบบสอบถาม (ต่อ)

คุณลักษณะทางสันติพิสัย	ค่าดัชนี	การดำเนินการปรับปรุง
	IOC	
87.ฉันไวต่อการรับรู้ความรู้สึกผู้อื่น	0.8	คงเดิม
88.ฉันรู้ว่าคนเลือกเกิดไม่ได้จึงไม่พุดจาหรือแสดงอาการดูถูกดูแคลนเหยียดหยาม	1	คงเดิม
89.ฉันเห็นด้วยกับคำว่า “โลกทั้งผองล้วนพี่น้องกัน”	1	คงเดิม
90.ฉันเห็นใจคนที่ด้อยโอกาส เช่น ชาวเขา เพราะเขาเลือกเกิดไม่ได้	1	คงเดิม
91.ฉันเข้าใจถึงความรู้สึกของผู้ผิดหวัง	1	คงเดิม
92.ฉันมักตอบสนองความต้องการของเพื่อน	0.6	ตัดออก
93.ฉันระมัดระวังต่อความรู้สึกของผู้อื่น	0.8	คงเดิม
94.ก่อนจะพุดหรือทำสิ่งใดฉันคิดว่า ผู้อื่นจะรู้สึกอย่างไร	1	คงเดิม
95.ฉันชอบวิจารณ์คนอื่นแต่ไม่ชอบให้คนอื่นมาวิจารณ์ฉัน	0.2	ตัดออก
96.ฉันเห็นคุณค่าในน้ำใจที่ผู้อื่นมีให้ฉัน	1	คงเดิม
97.ถ้าฉันได้รับของมากกว่า 1 อันฉันมักแบ่งให้เพื่อน	0.6	ตัดออก
98.ฉันแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่นใช้ได้ เช่น ปากกา ลิควิด	0.8	คงเดิม
99.ฉันยินดีบริจาคทรัพย์สินให้กับผู้ที่ประสบทุกข์ภัย	1	คงเดิม
100.การยกโทษให้คนอื่นง่ายเกินไปจะทำให้เขาได้ใจ	0.2	ตัดออก
101.ฉันบริจาคสิ่งของเครื่องใช้ เสื้อผ้าให้ผู้ที่ด้อยโอกาส	0.8	คงเดิม
102.ฉันถามถึงสารทุกข์สุขดิบของเพื่อนเสมอ	0.8	คงเดิม
103.ฉันมักกล่าวคำแสดงความยินดีกับผู้อื่น	0.8	คงเดิม
104.ฉันเป็นคนพุดไม่เข้าหูคน	0.6	ตัดออก
105.ฉันชอบพุดแต่ความผิดของผู้อื่น พุดให้ผู้อื่นเดือดร้อน	0.6	ตัดออก
106.ฉันชอบพุดต่อเสียดินินทา กระแนะกระแหน เอาเรื่องคนโน้นมาเล่าคนนี่	0.6	ตัดออก
107.ฉันมักสร้างความสะดวกหรือรำคาญให้กับผู้อื่น	0.2	ตัดออก
108.ฉันชอบกั่นแก่งแย่งของ	0.2	ตัดออก

ค่าความสอดคล้องและการดำเนินการปรับปรุงแบบสอบถาม (ต่อ)

คุณลักษณะทางสันติพิสัย	ค่าดัชนี	การดำเนินการปรับปรุง
	IOC	
109.ฉันชอบสนุก เฮฮา สบายๆ	0.2	ตัดออก
110.เป็นเรื่องธรรมดาถ้ามีโอกาสฉันต้องรีบฉวยไว้ เอาเปรียบได้	0.2	ตัดออก
111.ฉันทำในสิ่งที่ต้องการ โดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน	1	คงเดิม
112.ฉันช่วยระวังรักษาทรัพย์สินของผู้อื่นให้พ้นจากความเสียหาย	0.8	คงเดิม
113.ฉันชอบแบ่งปัน ฉันเรียกเพื่อนกินอาหารและแบ่งขนมให้กินเป็นประจำ	0.8	คงเดิม
114.ฉันรู้สึกเป็นสุขที่ได้ช่วยเหลือคนที่มีปัญหา	1	คงเดิม
115.ฉันไม่สนใจกับความทุกข์ของผู้อื่นที่ฉันไม่รู้จัก	0.6	ตัดออก
116.ฉันดูแลเอาใจใส่เพื่อนในยามเจ็บไข้	1	คงเดิม
117.ฉันพูดด้วยถ้อยคำที่สุภาพเสมอ	1	คงเดิม
118.ฉันช่วยปลอบใจและเป็นกำลังใจให้เพื่อนที่มีปัญหาทางครอบครัวหรือเป็นปัญหาทางใจ	1	คงเดิม
119.ฉันเอาใจช่วยเพื่อนเพื่อให้เขาสอบผ่าน	0.6	ตัดออก
120.ฉันให้คำแนะนำที่ดี ช่วยบอกหนทางที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นเสมอ	1	คงเดิม
121.ฉันตักเตือนเพื่อนที่คิดจะทำในสิ่งที่ไม่ดี	1	คงเดิม
122.ฉันพูดจาได้เป็นที่รักใคร่	0.8	คงเดิม
123.ฉันอยากให้คนแก่และขอทานที่พิการมีความสุข อยากให้เขามีชีวิตที่ดีขึ้น	1	คงเดิม
124.ฉันอยากให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ผ่านพ้นอุปสรรคและความเดือดร้อน	1	คงเดิม
125.ฉันช่วยเหลือสัตว์ที่บาดเจ็บหรือจะได้รับอันตราย	1	คงเดิม
126.ฉันสละที่นั่งให้คนแก่บนรถประจำทาง	1	คงเดิม
127.ฉันช่วยพาคนแก่ข้ามถนน	1	คงเดิม
128.ฉันช่วยครูถือสิ่งของ	1	คงเดิม
129.ฉันบริจาคเงินช่วยเหลือมูลนิธิเด็กพิการ เด็กกำพร้า เด็กด้อยโอกาส	1	คงเดิม

ค่าความสอดคล้องและการดำเนินการปรับปรุงแบบสอบถาม (ต่อ)

คุณลักษณะทางสันติพิสัย	ค่าดัชนี	การดำเนินการปรับปรุง
	IOC	
130.ฉันรู้สึกเห็นอกเห็นใจ เมื่อผู้อื่นมีความทุกข์	1	คงเดิม
131.ฉันชอบบรรยากาศที่เปิดให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น	1	คงเดิม
132.ฉันยินดีรับฟังเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับฉัน ได้เป็นเวลานาน	0.8	คงเดิม
133.ฉันรู้สึกอึดอัดใจที่ต้องนั่งฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	0.2	ตัดออก
134.คนบอกให้ฉันพูดเสียงเบาลงในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	0	ตัดออก
135.แม้ตัดสินใจไปแล้ว แต่ถ้าใครให้เหตุผลที่ดีและเหมาะสมกว่าฉันก็สามารถพิจารณาอีกครั้งได้	0.8	คงเดิม
136.ฉันไม่ชอบฟังคนอื่นพูดเรื่องของตัวเองตลอดเวลา	0.8	คงเดิม
137.เมื่อมีคนเล่าเหตุการณ์ในชีวิตของเขา ฉันรับฟังอย่างตั้งใจ	1	คงเดิม
138.เป็นการยากสำหรับฉันที่จะโต้แย้งผู้อื่น แม้จะมีเหตุผลเพียงพอ	0.6	ตัดออก
139.เมื่อไม่เห็นด้วย ฉันสามารถอธิบายเหตุผลที่เขายอมรับได้	0.6	ตัดออก
140.ฉันสามารถบอกได้ว่าเขารู้สึกอย่างไร โดยฟังจากน้ำเสียงของเขา	1	คงเดิม
141.ฉันกล่าวถึงผู้อื่นในด้านที่อยู่เสมอ ขึ้นชมอย่างจริงใจ	0.8	คงเดิม
142.ฉันยินดีแก้ไขเมื่อผู้อื่นแนะนำ	1	คงเดิม
143.ฉันไม่ชอบสิ่งที่คนอื่นทำไม่เหมือนกับที่ฉันคิด	0.6	ตัดออก
144.ฉันชอบทบทวนตัวเอง	1	คงเดิม
145.ฉันกล่าวคำยกย่องชมเชยความคิดเห็นผู้อื่น	1	คงเดิม
146.ฉันสามารถชื่นชมความสำเร็จของคนที่ไม่ชอบได้ในหลายๆโอกาส	1	คงเดิม
147.ฉันไม่ยึดติดความคิดอยู่กับคนๆเดียวหรือลัทธิ	1	คงเดิม
148.ฉันไม่ยอมรับในสิ่งที่ผู้อื่นทำต่างจากที่ฉันคิด	0.6	ตัดออก
149.ฉันจัดให้มีการประชุม ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อหาข้อยุติ (ข้อตกลง) ที่เห็นชอบร่วมกัน	1	คงเดิม
150.ฉันยอมรับได้ว่าผู้อื่นอาจมีเหตุผลที่จะไม่พอใจในการกระทำของฉัน	1	คงเดิม
151.ฉันมักตัดสินใจเองคนเดียว	0.6	ตัดออก

ค่าความสอดคล้องและการดำเนินการปรับปรุงแบบสอบถาม (ต่อ)

คุณลักษณะทางสันติพิสัย	ค่าดัชนี	การดำเนินการปรับปรุง
	IOC	
152.ฉันมักฟังเพื่อนก่อนแล้วค่อยตัดสินใจ	1	คงเดิม
153.ฉันมักตัดสินใจตามกลุ่มแล้วแต่มติของกลุ่ม	0.8	คงเดิม
154.เวลาสนทนาในกลุ่มฉันเป็นคนพูดมากที่สุด	0.2	ตัดออก
155.ฉันมักหาทางป้องกันข้อขัดแย้งด้วยการให้ทุกคนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น	1	คงเดิม
156.ฉันชอบการประนีประนอม	1	คงเดิม
157.ฉันยินดีใช้ความเสียหายที่เกิดจากการกระทำของฉัน	1	คงเดิม
158.ในการไกล่เกลี่ยเรื่องฉันเป็นคนประสานรอยร้าวให้ผู้อื่น	1	คงเดิม
159.ในการไกล่เกลี่ยบางครั้งฉันก็มักเป็นคนทะเลาะเสียเอง	0.4	ตัดออก
160.ฉันแก้ไขข้อขัดแย้งได้ดี	0.8	คงเดิม
161.เมื่อฉันถูกขู่ข่ม ฉันตำราดไม่ไว้หน้าใคร	0.4	ตัดออก
162.ฉันไม่ชอบโต้เถียงด้วยถ้อยคำที่รุนแรง	1	คงเดิม
163.ฉันชอบกินอาหารคนเดียว	0.2	ตัดออก
164.ฉันชอบไปกินอาหารกับเพื่อนเป็นกลุ่ม	0.2	ตัดออก
165.ฉันมักรู้เหตุแห่งความขัดแย้งและมั่นใจว่าแก้ไขได้ตรงจุด	1	คงเดิม
166.ฉันมักตัดสินใจถูกผิดในทุกเรื่องเสมอ	0.2	ตัดออก
167.เวลาที่ฉันพูดกับใครฉันใช้วิธีบอกความคิดของฉัน	0.6	ตัดออก
168.เวลาที่ฉันพูดกับใครฉันใช้วิธีถาม ขอความคิดเห็นออกมาจากตัวผู้ฟัง	0.8	คงเดิม
169.ฉันไม่ชอบการแข่งขันกับใคร	0.8	คงเดิม
170.ฉันเป็นคนไม่ยอมใคร	0.6	ตัดออก
171.ฉันไม่ชอบให้ใครมาเอาเปรียบ	0.8	คงเดิม
172.ฉันยอมตามผู้มีอำนาจเหนือฉัน	0.6	ตัดออก
173.ฉันให้อภัยได้โดยง่าย(ไม่คิดใจ)	0.8	คงเดิม
174.ฉันไม่ยอมหยุดจนกว่าจะรู้ผลแพ้ ชนะ	0.2	ตัดออก

ค่าความสอดคล้องและการดำเนินการปรับปรุงแบบสอบถาม (ต่อ)

คุณลักษณะทางสันติพิสัย	ค่าดัชนี	การดำเนินการปรับปรุง
	IOC	
175.ฉันคิดว่าทุกปัญหามีทางออกเสมอ	1	คงเดิม
176.ฉันทนได้เมื่อตกอยู่ในภาวะกดดัน	1	คงเดิม
177.ฉันสามารถรอคอยได้จนบรรลุเป้าหมาย	1	คงเดิม
178.ฉันสามารถทำงานให้เสร็จได้โดยไม่ต้องมีใครมาบังคับ	1	คงเดิม
179.เมื่ออารมณ์ไม่ดีฉันสับสนจนทำอะไรไม่ถูก	0.6	ตัดออก
180.ฉันสามารถควบคุมตนเองไม่ให้ใช้ความรุนแรงได้	1	คงเดิม
181.ฉันมีอาการปกติเมื่อผู้อื่นทำให้เจ็บร่างกายโดยไม่เจตนา	0.8	คงเดิม
182.ฉันทนไม่ได้เวลาถูกเพื่อนล้อ	0.6	ตัดออก
183.เวลาไม่พอใจใคร ฉันจะแสดงความรู้สึกให้เขารู้ทันที	0.6	ตัดออก
184.ฉันไม่ชอบเก็บกดสิ่งที่เป็นปัญหาไว้ในใจ	0.8	คงเดิม
185.ฉันดีโพธิ์พายเมื่อคนอื่นหยิบของของฉันไป	0.6	ตัดออก
186.ฉันสามารถหักห้ามใจไม่ให้คิดไม่ดีต่อผู้อื่น	1	คงเดิม
187.ฉันทำร้ายผู้อื่นได้เวลาโกรธ	0.6	ตัดออก
188.ฉันระงับความโกรธและปล่อยวางได้	1	คงเดิม
189.ฉันแสดงอาการปกติเมื่อถูกตำหนิ	0.8	คงเดิม
190.เมื่อถูกตำหนิฉันจะไม่ค่าตอบ	1	คงเดิม
191.ไม่ทำตามผู้อื่นในทางที่ผิด	1	คงเดิม
192.ฉันสามารถสร้างทางเลือกได้หลายทาง และหาทางออกได้อย่างเหมาะสม	1	คงเดิม
193.ฉันคิดวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ อุปสรรค ข้อจำกัดและโอกาส	1	คงเดิม
194.ฉันประมวลข้อมูล วิเคราะห์และเลือกข้อมูลที่ใช้ได้	1	คงเดิม
195.ในความคิดฉันไม่ได้มีแต่ขาวกับดำ ยังมีเทาอ่อน เทาแก่ ดำเข้ม ดำอ่อน	1	คงเดิม

ค่าความสอดคล้องและการดำเนินการปรับปรุงแบบสอบถาม (ต่อ)

คุณลักษณะทางสันติพิสัย	ค่าดัชนี	การดำเนินการปรับปรุง
	IOC	
196.ฉันใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาข้อมูลเสมอไม่คิดเอาเองตามใจชอบ	1	คงเดิม
197.ฉันเสียใจภายหลังในสิ่งที่ฉันพูดไปแล้ว	0.8	คงเดิม
198.ในการสัมมนาฉันมักใช้การวิวาท ได้เพียงเป็นประจำ	0.2	ตัดออก
199.ฉันจะพูดเพื่อให้เกิดความร่วมมือ	1	คงเดิม
200.ฉันพูดเพื่อต้องการเอาชนะเสมอ	0.4	ตัดออก
201.เมื่อทำผิด ฉันสามารถกล่าวคำ "ขอโทษ" ผู้อื่นได้	0.8	คงเดิม
202.ฉันดำรงตนเป็นกันเอง เสมอต้นเสมอปลาย	1	คงเดิม
203.ฉันไม่สามารถทำใจเป็นสุขได้จนกว่าจะได้ทุกสิ่งที่ฉันต้องการ	0.4	ตัดออก
204.แม้เหตุการณ์จะเลวร้ายฉันก็มีความหวังเสมอ	1	คงเดิม
205.เมื่อมีอุปสรรค ฉันจะหาทางฝ่าฟันอุปสรรคนั้นให้ได้	1	คงเดิม
206.เวลาโกรธหรือไม่สบาย ฉันรับรู้ได้ว่าเกิดอะไรขึ้นกับฉัน	1	คงเดิม
207.เวลามีเรื่องขัดแย้งกันฉันสามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง	0.8	คงเดิม
208.เมื่อถูกขัดใจฉันมักรู้สึกหงุดหงิดจนควบคุมอารมณ์ไม่ได้	0.6	ตัดออก
209.ฉันมักมีปฏิกิริยาโต้ตอบรุนแรงต่อปัญหาเพียงเล็กน้อย	0.6	ตัดออก
210.ฉันเผชิญหน้ากับคนไม่ชอบหน้า	0.4	ตัดออก
211.ฉันชอบใช้อิทธิพลกับคนอื่น	0.2	ตัดออก
212.ฉันชอบเป็นผู้ชักใยเบื้องหลัง	0.2	ตัดออก
213.ฉันไม่ค่อยชอบนำใคร	0.2	ตัดออก
214.ฉันคิดว่าคนที่เคยทำอะไรผิดมาแล้ว เขามักจะทำผิดต่อไปเสมอ	0.8	คงเดิม
215.เมื่อเกิดปัญหาการทำงานฉันมักโทษผู้อื่น	0.8	คงเดิม
216.ถ้าเพื่อนทำไม่ดีต่อฉัน ฉันมีสิทธิทำเช่นเดียวกับเขาเป็นการตอบแทน	0.8	คงเดิม
217.ฉันมักพูดให้คนสองฝ่ายมือคติดต่อกัน	0.8	คงเดิม

แบบสอบถามคุณลักษณะทางสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิต

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม (สำหรับผู้วิจัย)

คำชี้แจง ให้นักศึกษาเติมข้อความหรือทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง

1. เพศ ( ) 1.ชาย ( ) 2.หญิง
2. ปัจจุบันอายุ.....ปี
3. ท่านกำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่.....
( ) 1 ( ) 2 ( ) 3 ( ) 4
4. ท่านกำลังศึกษาอยู่สาขาวิชา
( ) 1.วิทยาศาสตร์สุขภาพ หมายถึง ศาสตร์ที่เน้นหนักไปในด้านการนำวิทยาศาสตร์ไปใช้ในการดูแลสุขภาพและรักษาอาการป่วย ได้แก่ คณะแพทยศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ คณะเวชศาสตร์เขตร้อน คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ เป็นต้น
( ) 2. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หมายถึง ศาสตร์ที่เป็นวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ วิทยาศาสตร์กายภาพ และวิทยาศาสตร์ประยุกต์ เพื่อพัฒนาเทคโนโลยี ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์อุตสาหกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ เป็นต้น
( ) 3. สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ หมายถึง ศาสตร์ที่ประมวลความรู้จากสังคม เพื่อนำมาแก้ปัญหาในสังคมได้แก่คณะรัฐศาสตร์ คณะครุศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ เป็นต้น
( ) 4. บริหารธุรกิจ หมายถึง ศาสตร์ที่เป็นการบริหารจัดการทรัพยากร ได้แก่ คณะเศรษฐศาสตร์ คณะบัญชี คณะบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ เป็นต้น
5. ท่านกำลังศึกษาอยู่ที่(ระบุชื่อสถาบันอุดมศึกษา).....
สังกัด( ) 1.รัฐบาล ( ) 2.เอกชน
6. ท่านได้รับความรู้เรื่องสันติครั้งแรกเมื่อท่านเรียนอยู่ในระดับใด
( ) 1.ประถมศึกษา ( ) 2.มัธยมศึกษาตอนต้น
( ) 3.มัธยมศึกษาตอนปลาย ( ) 4.มหาวิทยาลัย
7. เมื่อท่านมีปัญหาคความขัดแย้งท่านปรึกษากับใคร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
( ) 1.บิดา-มารดา ( ) 2.ครู-อาจารย์
( ) 3.เพื่อน ( ) 4.ไม่ปรึกษาใคร

( ) 5.อื่นๆ(ระบุ).....

ส่วนที่ 2 คุณลักษณะทางสันติพิสัย

คำชี้แจง ให้นักศึกษาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับคุณลักษณะของตนเอง

คุณลักษณะทางสันติพิสัย	ตรงกับลักษณะของท่าน				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1. ฉันยอมรับในสิ่งที่คนส่วนมากมีมติออกมา					
2. ฉันไม่เคยผิกระเบียบของสถาบัน					
3. ฉันเชื่อและยอมรับในสิ่งที่รัฐประกาศ					
4. ฉันมีความพร้อมเพียง ร่วมปฏิบัติตามที่รัฐณรงค์					
5. ฉันเห็นทุกคนเป็นพวกเดียวกัน ถึงแม้จะมีความคิดเห็นแตกต่างกันไป					
6. ถ้าฉันเห็นว่าสิ่งที่รัฐประกาศผิดหลักการ ฉันจะออกมาแสดงความคิดเห็นที่ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง					
7. ฉันไม่ชอบให้ใครมาแนะนำ ฉันสามารถคิดและทำตามที่ต้องการ					
8. ฉันเป็นคนที่ชอบอนุรักษ์ ไม่กล้าเปลี่ยนแปลง ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง					
9. เวลาทำงานกลุ่มฉันชอบสร้างข้อตกลงร่วมกัน					
10. ฉันชอบแหกกฎ					
11. เวลาเมื่อเรื่องขัดแย้งกันฉันขอความเห็นจากผู้ใหญ่หรืออาจารย์					
12. เวลาขัดแย้งกันฉันใช้กฎระเบียบตัดสิน					
13. ฉันปฏิบัติตามที่พูดหรือให้สัญญาไว้เสมอรับปากแล้วทำได้					
14. ฉันคิดว่าผู้อื่นก็มีเหตุผลที่ดีและสามารถหาทางออกที่ดีได้เช่นกัน					
15. ฉันมักแบ่งงานให้เพื่อนอย่างทั่วถึง					
16. ฉันคิดว่าเพื่อนมีความรับผิดชอบต่องานที่เขาได้รับมอบหมาย					

คุณลักษณะทางสันติพิสัย	ตรงกับลักษณะของท่าน				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
17. ฉันชอบทำงานที่ต่างถ้อยที่ถ้อยอาศัยกัน					
18. ฉันช่วยเหลือผู้อื่นในสิ่งที่ทำได้เพราะคิดว่าวันหนึ่งเราอาจต้องขอความร่วมมือจากเขาบ้าง					
19. ฉันมั่นใจที่จะเผชิญกับเหตุการณ์ร้ายแรงที่เกิดขึ้น					
20. ฉันยินดีปฏิบัติเพื่อให้โลกนี้อยู่ได้					
21. ถึงแม้ว่าฉันจะเสียประโยชน์ส่วนตัวไปบ้าง ฉันก็ยินดีที่จะทำเพื่อส่วนรวม					
22. ถึงแม้ว่าจะยากลำบากฉันก็ทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม					
23. ฉันรู้สิทธิหน้าที่ของฉันเสมอไม่ต้องให้มีใครบอก					
24. ฉันคำนึงถึงการเลือกตั้งจะทำให้ประเทศเปลี่ยนแปลงอย่างไร					
25. ฉันรู้ข่าวสารใหม่ๆและร่วมรณรงค์ตามกระแสส่วนรวม					
26. ฉันบำเพ็ญสิ่งที่เป็ประโยชน์แก่กันในที่สาธารณะ					
27. แม้ไม่มีใครเห็น ฉันก็รู้สึกสบายใจในการทำสิ่งที่ไม่ดี					
28. ถ้าในกลุ่มต้องม้งานที่ยากและไม่มีใครอยากทำ ฉันก็มักรับอาสาเอง					
29. ฉันคิดว่างานสำเร็จเพราะทุกคนในกลุ่ม					
30. ฉันคิดว่าทุกคนมีความชอบ ความถนัดที่แตกต่างกัน					
31. ฉันรู้ถึงความชอบที่แตกต่างกันของเพื่อน					
32. ฉันเข้าใจและรู้ลักษณะนิสัยของเพื่อนแต่ละคน					
33. ฉันปฏิบัติโดยไม่เลือกฐานะ แบ่งชั้น วรรณะ					
34. ฉันรู้ว่าทุกคนมีคุณค่า มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี					
35. ฉันไวต่อการรับรู้ความรู้สึกผู้อื่น					
36. ฉันรู้ว่าคนเลือกเกิดไม่ได้จึงไม่พุดจาหรือแสดงอาการดูถูกดูแคลนเหยียดหยาม					
37. ฉันเห็นด้วยกับคำว่า “โลกทั้งผองล้วนพี่น้องกัน”					

คุณลักษณะทางสันติพิสัย	ตรงกับลักษณะของท่าน				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
38. ฉันเห็นใจคนที่ด้อยโอกาส เช่น ชาวเขาเพราะเขาเลือกเกิดไม่ได้					
39. ฉันเข้าใจถึงความรู้สึกของผู้ผิดหวัง					
40. ฉันระมัดระวังต่อความรู้สึกของผู้อื่น					
41. ก่อนจะพูดหรือทำสิ่งใดฉันคิดว่า ผู้อื่นจะรู้สึกอย่างไร					
42. ฉันเห็นคุณค่าในน้ำใจที่ผู้อื่นมีให้ฉัน					
43. ฉันแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่นใช้ได้ เช่น ปากกา ลิควิด					
44. ฉันยินดีบริจาคทรัพย์สินให้กับผู้ที่ประสบทุกข์ภัย					
45. ฉันบริจาคสิ่งของเครื่องใช้ เสื้อผ้าให้ผู้ด้อยโอกาส					
46. ฉันถามถึงสารทุกข์สุกดิบของเพื่อนเสมอ					
47. ฉันมักกล่าวคำแสดงความยินดีกับผู้อื่นที่ประสบความสำเร็จ					
48. ฉันทำในสิ่งที่ต้องการ โดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน					
49. ฉันช่วยระงับรักษาทรัพย์สินของผู้อื่นให้พ้นจากความเสียหาย					
50. ฉันชอบแบ่งปัน ฉันเรียกเพื่อนกินอาหารและแบ่งขนมให้กินเป็นประจำ					
51. ฉันรู้สึกเป็นสุขที่ได้ช่วยเหลือคนที่มีปัญหา					
52. ฉันดูแลเอาใจใส่เพื่อนในยามเจ็บไข้					
53. ฉันพูดด้วยถ้อยคำที่สุภาพเสมอ					
54. ฉันช่วยปลอบใจและเป็นกำลังใจให้เพื่อนที่มีปัญหาทางครอบครัวหรือเป็นปัญหาทางใจ					
55. ฉันให้คำแนะนำที่ดี ช่วยบอกหนทางที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นเสมอ					
56. ฉันตักเตือนเพื่อนที่คิดจะทำในสิ่งที่ไม่ดี					
57. ฉันพูดจาได้เป็นที่รักใคร่					

คุณลักษณะทางสันติพิสัย	ตรงกับลักษณะของท่าน				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
58. ฉันอยากให้คนแก่และขอทานที่พิการมีความสุข อยากให้เขามีชีวิตที่ดีขึ้น					
59. ฉันอยากให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ผ่านพ้นอุปสรรคและความเดือดร้อน					
60. ฉันช่วยเหลือสัตว์ที่บาดเจ็บหรือจะได้รับการอันตราย					
61. ฉันสละที่นั่งให้คนแก่บนรถประจำทาง					
62. ฉันช่วยพาคนแก่ข้ามถนน					
63. ฉันช่วยครูถือสิ่งของ					
64. ฉันบริจาคเงินช่วยเหลือมูลนิธิเด็กพิการ เด็กกำพร้า เด็กด้อยโอกาส					
65. ฉันรู้สึกเห็นอกเห็นใจ เมื่อผู้อื่นมีความทุกข์					
66. ฉันชอบบรรยากาศที่เปิดให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น					
67. ฉันยินดีรับฟังเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับฉันได้เป็นเวลานาน					
68. แม้ตัดสินใจไปแล้ว แต่ถ้าใครให้เหตุผลที่ดีและเหมาะสมกว่าฉันก็สามารถพิจารณาอีกครั้งได้					
69. ฉันไม่ชอบฟังคนอื่นพูดเรื่องของตนเองตลอดเวลา					
70. เมื่อมีคนเล่าเหตุการณ์ในชีวิตของเขา ฉันรับฟังอย่างตั้งใจ					
71. ฉันสามารถบอกได้ว่าเขารู้สึกอย่างไร โดยฟังจากน้ำเสียงของเขา					
72. ฉันกล่าวถึงผู้อื่นในด้านดีอยู่เสมอ ชื่นชมอย่างจริงใจ					
73. ฉันยินดีแก้ไขเมื่อผู้อื่นแนะนำ					
74. ฉันชอบทบทวนตัวเอง					
75. ฉันกล่าวคำยกย่องชมเชยความคิดเห็นผู้อื่น					
76. ฉันสามารถชื่นชมความสำเร็จของคนที่ไม่ชอบได้ในหลายๆ โอกาส					
77. ฉันไม่ยึดติดความคิดอยู่กับคนๆ เดียวหรือลัทธิ					

คุณลักษณะทางสันติพิสัย	ตรงกับลักษณะของท่าน				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
78. ฉันจัดให้มีการประชุม ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อหาข้อยุติ (ข้อตกลง) ที่เห็นชอบร่วมกัน					
79. ฉันยอมรับได้ว่าผู้อื่นอาจมีเหตุผลที่จะไม่พอใจใน การกระทำของฉัน					
80. ฉันมักฟังเพื่อนก่อนแล้วค่อยตัดสินใจ					
81. ฉันมักตัดสินใจตามกลุ่มแล้วแต่มติของกลุ่ม					
82. ฉันมักหาทางป้องกันข้อขัดแย้งด้วยการให้ทุกคนมีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็น					
83. ฉันชอบการประนีประนอม					
84. ฉันยินดีใช้ความเสียหายที่เกิดจากการกระทำของฉัน					
85. ในการไกล่เกลี่ยเรื่องฉันเป็นคนประสานรอยร้าวให้ผู้อื่น					
86. ฉันแก้ไขข้อขัดแย้งได้ดี					
87. ฉันไม่ชอบโต้เถียงด้วยถ้อยคำที่รุนแรง					
88. ฉันมักรู้เหตุแห่งความขัดแย้งและมั่นใจว่าแก้ไขได้ตรงจุด					
89. เวลาที่ฉันพูดคุยกับใครฉันใช้วิธีถาม ขอความคิดเห็นออกมา จากตัวผู้ฟัง					
90. ฉันไม่ชอบการแข่งขันกับใคร					
91. ฉันไม่ชอบให้ใครมาเอาเปรียบ					
92. ฉันให้อภัยได้โดยง่าย(ไม่ตั้งใจ)					
93. ฉันคิดว่าทุกปัญหามีทางออกเสมอ					
94. ฉันทนได้เมื่อตกอยู่ในภาวะกดดัน					
95. ฉันสามารถรอคอยได้จนบรรลุเป้าหมาย					
96. ฉันสามารถทำงานให้เสร็จได้โดยไม่ต้องมีใครมาบังคับ					
97. ฉันสามารถควบคุมตนเองไม่ให้ใช้ความรุนแรงได้					
98. ฉันมีอาการปกคิเมื่อผู้อื่นทำให้เจ็บร่างกายโดยไม่เจตนา					
99. ฉันไม่ชอบเก็บกดสิ่งที่เป็นปัญหาไว้ในใจ					

คุณลักษณะทางสันติพิสัย	ตรงกับลักษณะของท่าน				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
100. ฉันสามารถหักห้ามใจไม่ให้คิดไม่ดีต่อผู้อื่น					
101. ฉันระงับความโกรธและปล่อยวางได้					
102. ฉันแสดงอาการปกติเมื่อถูกตำหนิ					
103. เมื่อถูกตำหนิจะไม่ด่าตอบ					
104. ไม่ทำตามผู้อื่นในทางที่ผิด					
105. ฉันสามารถสร้างทางเลือกได้หลายทาง และหาทางออกได้อย่างเหมาะสม					
106. ฉันคิดวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ อุปสรรค ข้อจำกัดและโอกาส					
107. ฉันประมวลข้อมูล วิเคราะห์และเลือกข้อมูลที่ตรงมาใช้ได้					
108. ในความคิดฉันไม่ได้มีแต่ขาวกับดำ ยังมีเทาอ่อน เทาแก่ ดำเข้ม ดำอ่อน					
109. ฉันใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาข้อมูลเสมอ ไม่คิดเอาเองตามใจชอบ					
110. ฉันเสียใจภายหลังในสิ่งที่ฉันพูดไปแล้ว					
111. ฉันจะพูดเพื่อให้เกิดความร่วมมือ					
112. เมื่อทำผิด ฉันสามารถกล่าวคำ "ขอโทษ" ผู้อื่นได้					
113. ฉันดำรงตนเป็นกันเอง เสมอต้นเสมอปลาย					
114. แม้เหตุการณ์จะเลวร้ายฉันก็มีความหวังเสมอ					
115. เมื่อมีอุปสรรค ฉันจะหาทางฝ่าฟันอุปสรรคนั้นให้ได้					
116. เวลาโกรธหรือไม่สบาย ฉันรับรู้ได้ว่าเกิดอะไรขึ้นกับฉัน					
117. เวลาที่มีเรื่องขัดแย้งกันฉันสามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง					
118. ฉันคิดว่าคนที่เคยทำอะไรผิดมาแล้ว เขามักจะไม่ทำผิดต่อไปเสมอ					
119. เมื่อเกิดปัญหาในการทำงานฉันมักโทษผู้อื่น					

คุณลักษณะทางสันติพิสัย	ตรงกับลักษณะของท่าน				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
120. ถ้าเพื่อนทำไม่ดีต่อฉัน ฉันมีสิทธิ์ทำเช่นเดียวกันเป็นการตอบแทน					
121. ฉันมักพูดให้คนสองฝ่ายมีอคติต่อกัน					

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยและตอบแบบสอบถามด้วยความจริง

นายศิระ อุดมรัตน์

ผู้วิจัย

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง : ตารางและแผนภูมิแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ศูนย์วิทยพัทพยาบาล
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบประเด็นและขอบเขตของสันติพิสัย

ดิช นัซท์ ฮันท์	นพ.ประเวศ	สถาบันสันติเสมสิกขา	สรุปรายงานเชิงปฏิบัติการ
<p>ยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น*</p> <p>เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แบ่งปันความรู้*</p>	<p>แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน*</p>	<p>การฟังอย่างใส่ใจ เป็นการฟังที่นอกจากจะรับรู้ถึงเนื้อหาสาระได้ อย่างครบถ้วนแล้ว ยังมุ่งเข้าใจถึงความคิดและความรู้สึกที่อยู่เบื้องหลังคำพูดของผู้ที่สื่อสารกับเราด้วย*</p> <p>การสนทนา พูดจากันในเชิงสร้างสรรค์ เพื่อสร้างความเข้าใจ เข้าถึงสาเหตุ และที่มาของจุดยืนและความต้องการของอีกฝ่าย โดยไม่มุ่งทำลายหรือเอาชนะกัน*</p>	<p>ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น*****</p>

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 วิเคราะห์และเปรียบเทียบความหมายของคำในสารบบของ (UNESCO, 1996,1998)

UNESCO 1996	UNESCO 1998	สรุป (ความถี่)
การแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี*	แก้ปัญหาด้วยสันติวิธี*-การไกล่เกลี่ย ความขัดแย้งโดยสันติวิธี sense of reconciliation** -การแก้ไขความ ขัดแย้งโดยสันติ peaceful conflict resolution**-แก้ปัญหาโดยไม่ใช้ ความรุนแรง non-violent conflict resolution**	การแก้ไขปัญหาคือข้อขัดแย้งด้วย สันติวิธี (*****)
ความอดทน	ความอดทน อดกลั้น	ความอดทน**
การแบ่งปัน	ความเห็นใจและแบ่งปัน	การแบ่งปัน**
ความเมตตากรุณา	ความเมตตา ความกรุณา - ความรัก	ความเมตตากรุณา***
ความเข้าใจ	-การเข้าใจผู้อื่น	**
	ความเสมอภาค ความเท่าเทียม และความยุติธรรม	***
ความเคารพ	ความเคารพในศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์	ความเคารพ*****
การยอมรับ	การยอมรับ	การยอมรับ**
	การเห็นคุณค่าของความแตกต่าง	
	ความร่วมมือ	
	การเคารพกฎหมาย	***
การมีเสรีภาพ	การมีอิสรภาพ	การมีเสรีภาพ**
	ความมีวินัยในตัวเอง การยอมรับมติ	**

UNESCO 1996	UNESCO 1998	สรุป (ความถี่)
ความรับผิดชอบ	การเป็นพลเมืองที่รับผิดชอบ	ความรับผิดชอบ **
	ความเปิดเผย ความเชื่อถือได้ ความซื่อสัตย์ ความซื่อตรง	
	การคิดแบบมีวิจารณญาณ	
	การทำเพื่ออนาคต(สนองความต้องการปัจจุบันโดยไม่กระทบสิ่งที่จะเกิดในอนาคต)คิดถึงโลกเดียวกัน-การใส่ใจในสิ่งแวดล้อม-การจัดการทรัพยากร-การดูแลสภาพแวดล้อมของตนเอง	*****
	-ความมีประสิทธิภาพ	
	-ความอดสาหัส	
	-ความคิดสร้างสรรค์	
	-ความมีชัยสต์	
	-ความเรียบง่าย	
	การพึ่งพาอาศัยกัน	
ความสามัคคี	ความสามัคคีความกลมเกลียว	ความสามัคคี**

ศูนย์วิจัยและพัฒนา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 วิเคราะห์และเปรียบเทียบแนวคิดทางด้านสันติศึกษาของนักวิชาการ

ประชุมสุข อาชาวาร์จ (2529)	ไพฑูรย์ สินลรัตน์ (2528-2529)	โสภาโมโต	UNESCO (1981 : 9)	สรุปเรื่องสันติ ศึกษา (ความถี่)
4. เข้าใจเหตุความ ขัดแย้ง วิธี ป้องกันแก้ไข* 5. ทักษะในการ แก้ปัญหา* 6. ทักษะที่ดีที่จะ ตอบสนองต่อ เหตุการณ์	เพื่อแก้ปัญหา เกี่ยวกับสันติภาพ ของมนุษย์(2528 : 4)* เข้าใจถึงความขัดแย้ง ในชีวิตของเขาและมี ความสามารถในการ อยู่ร่วมกัน(2529 ก : 30)*	การเรียนรู้สันติวิธี	ทักษะในการ แก้ปัญหาโดย สันติวิธี*	การแก้ไขความ ขัดแย้งโดย สันติ*****
	เพื่อคุณค่าอันแท้จริง ของชีวิต	วิธีการดำเนินชีวิต		วิถีชีวิต**
	เพื่อเสรีภาพและ ประชาธิปไตย	เสรีภาพ		เสรีภาพ**
	เพื่อความเป็นธรรม ในสังคม	เสมอภาค		ความเป็น ธรรมและ เสมอภาค **
	เพื่อความเข้าใจอันดี ระหว่างชาติ	การเรียนรู้ ธรรมชาติของ มนุษย์และ สิ่งแวดล้อม		ความเข้าใจ ธรรมชาติ**

ตารางที่ 4 วิเคราะห์และเปรียบเทียบแนวคิดทางด้านสันติภาพของนักวิชาการ

ประยุทธ์ ปยุตโต : (2529)	โคทม อาริยา (2528)	รุ่งธรรม ศุจิธรรมรักษ์ (2532)	ไชยันต์ รัชชกุล (2532)	สุลักษณ์ ศิวรักษ์ 2534	สรุปเรื่องสันติภาพ (ความถี่)
หนทางสันติต้องพัฒนา สติปัญญา*	แก้ปัญหาโดยสันติวิธี* การเสวนา		การแก้ไขความขัดแย้ง ด้วยสันติวิธี*		การแก้ไขความขัดแย้งด้วย สันติวิธี***
หนทางสันติต้องพัฒนาจิตใจ		ความสงบ		สันติภาพภายใน	ความสงบภายใน***
หนทางสันติต้องพัฒนา ความสัมพันธ์ระหว่างกันให้ เป็นระบบระเบียบ	การจัดระบบระเบียบ เพื่อการอยู่ร่วมกัน				การจัดระเบียบสังคม**
	การพัฒนาทางสังคม ความยุติธรรม	การไม่กดขี่ เอาเปรียบ กัน มีความยุติธรรม เสมอภาค			ความยุติธรรม**
หนทางสันติต้องพัฒนา ความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม	วิถีชีวิต	กินดี อยู่ดีและสมดุล ระบบนิเวศน์		ลดความรุนแรงทางอ้อม	สมดุลระบบนิเวศน์****
	ความร่วมมือและความ ไว้วางใจ				
	ป้องกันสงครามและ ลดอาวุธ			สันติภาพภายนอก ลดความรุนแรงทางตรง	ป้องกันสงคราม ลดความ รุนแรงทางตรง**

ตารางที่ 5 แสดงการหาความสอดคล้อง ตรงกับนิยามและความถี่ซ้ำเพื่อสรุปองค์ประกอบสันติพิสัย

นิยามเชิง ปฏิบัติการ ของสันติ พิสัย	องค์ประกอบ	UNESCO 1996และ1998					แนวคิดสันติศึกษาและสันติภาพ				
		ตรง	เกี่ยวข้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่ ตรง	ความถี่	ตรง	เกี่ยวข้อง	ไม่ แน่ใจ	ไม่ ตรง	ความถี่
1. เคารพกฎ	1. เคารพกฎกติกา - ยอมรับมติและปฏิบัติตนได้ตามมติ	เคารพกฎ *****				13	เคารพพระบ ระเบียบเพื่อ การอยู่ร่วม กัน(โคทม อารียา 2528)***	การศึกษาเพื่อ เสรีภาพและ ประชาธิปไตย (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ 2532)			3+1
	2. สามัคคีกลมเกลียว-ร่วมแรงร่วม ใจทำเพื่อกลุ่มโดยพร้อมเพรียง เป็นหนึ่งเดียว ไม่แก่งแย่ง เอาชนะ ไม่ทะเลาะเบาะแว้ง เชื่อฟังผู้ใหญ่	สามัคคี**	ทำงาน เป็นทีม			2+1	การอยู่ร่วมกันอย่าง สันติสุข				1
	3. ให้ความร่วมมือ-ปฏิบัติตามคำขอ ความร่วมมือของส่วนรวม	ความร่วมมือ *****				6	ความร่วมมือ (โคทมอารียา 2528)				1

หมายเหตุ * หมายถึงจำนวนความถี่ในการกล่าวซ้ำในเรื่องเดียวกัน

2. ตระหนัก ว่าเราอยู่ใน โลกใบเดียว กัน	1. รับผิดชอบร่วมกัน – รู้ หน้าที่ ยอมรับผลทั้งใน แง่ดีและไม่ดี อีกทั้ง พยายามปรับปรุงการ ปฏิบัติตัวให้ดีขึ้น	ความรับผิดชอบ *****	รู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง ของกลุ่มบริ โภค อย่างรับผิดชอบ		8+1	มีทัศนคติอันดีงามพร้อมที่ จะตอบสนองต่อเหตุการณ์ ต่าง ๆ ที่จะไปสู่ความสงบ ในสังคม(ประชุมสุข อาชว อำนาจ 2529)			1
	2. พึ่งพาอาศัยกัน	พึ่งพาอาศัยกัน*	จัดการทรัพยากร อย่างมี ประสิทธิภาพ		1+1				0+1
	3. เชื่อถือไว้วางใจ	เชื่อถือ*** ไว้วางใจ***	ซื่อสัตย์		6+1	ความไว้วางใจ (โกทมอารีชา 2528)			
3. เห็นคุณค่า ความเป็น มนุษย์	1. เคารพในศักดิ์ศรีความ เป็นมนุษย์- สิทธิความเป็น มนุษย์	เคารพในศักดิ์ศรีความเป็น มนุษย์*			1	เคารพสิทธิ มนุษยชน (โกทมอารีชา 2528)***			3

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

	2. ขอมรับความแตกต่าง เช่น ศาสนา เชื้อชาติ - เข้าใจ และเห็นใจ	ขอมรับและเห็นคุณค่า ความแตกต่าง***** เคารพคนกลุ่มน้อยและ ต่างชาติ**			10	การขอมรับการคัดค้านและ ความเชื่อที่ต่างกัน โจฮัน กัลตุง (Johan Galtung 2528)	การศึกษาเพื่อ ความเข้าใจอันดี ระหว่าง ชาติ (ไพทอร์ย์ สิ้นลา รัตน์ 2532)		1+1
	3. ให้ความเสมอภาค ยุติธรรม - ให้ความเท่าเทียม กัน	ความเสมอภาค* ความเท่าเทียมกัน*	ยุติธรรม		2+1	ความเสมอภาค (โอกาโมโต้1984)	ความยุติธรรม ทางสังคมและ การเมือง รุ่งธรรม สุจิ ธรรมรักษ์ (2532)	Freedom มีอิสระ เสรีภาพ (โยฮัน กัลตุงอ้าง ถึงใน ไชยันต์ รัช ชกุล 2532)	1+2
4. ความ เมตตา	1. ปรารถนาดี- อารมณ์ ห่วงใย	หวังดี**** เป็นห่วง* ห่วงใย*	ความรัก		6+1				
	2. ปิยะวาจา - พุทธิ พุทธิให้ เกียรติ พุทธิให้กำลังใจ	พุทธิ			3				

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

	3. แบ่งปันทรัพย์สิน เอื้อเฟื้อ - บริจาคสิ่งของ มีน้ำใจ ช่วยเหลือ	เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน**	กรุณา**		2+2		ความกินดีอยู่ดี และความสมดุล ทางนิเวศน์ (รุ่งธรรม สุจิ ธรรมรักษ์ (2532)	Welfare มีคุณภาพชีวิตที่ดี (โยฮัน กัลตุงอ้าง ถึงใน 'ไซยนต์ รัช ชกุล 2532)	+2
5. ขอมรับฟัง ความคิดเห็น ของผู้อื่น	1. เปิดโอกาสให้มีการ แลกเปลี่ยน แบ่งปัน ความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็น - จัดเวที สัมมนา	เคารพสิทธิในการพูด แสดงความเชื่อความเห็น ยอมรับและเข้าใจผู้อื่น***	เปิดเผย		3+1	การเสวนา(โคทมอารีชา 2528)			1
	รับฟังอย่างตั้งใจ - มุ่งเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิดของผู้พูด	รับฟังความคิดเห็นของ ผู้อื่น*			1				
	การแสดงคำชื่นชม	สนับสนุน เคารพในผลงานผู้อื่น**	เป็นมิตรสุภาพ		2+1				0+0
6. แก้ปัญหา ด้วยสันติวิธี	1. อดทน – ความสามารถใน การรักษาปกติของตนได้ นาน	อดทน**			2	การอดทน โจฮัน กัลตุง (Johan Galtung 2528)	ความสงบ (รุ่งธรรม สุจิ ธรรมรักษ์ (2532))		1+1

	2. อุดกถึ้น – ควบคุมตนเองให้มีกริยาอาการเป็นปกติได้เมื่อเจ็บแค้น หักห้ามใจ งดเว้นจากการทำสิ่งไม่ดีได้	อุดกถึ้นความเข้มแข็งของจิตใจ**	ความสงบภายใน		2+1		สันติภาพภายใน ความสงบภายใน(สุตถัษณ์ ศิวรัภย์ 2534)		
	3. รู้จักสร้างทางเลือก - คิดแบบ win/win เลือกวิธีที่ไม่ใช้ความรุนแรง	แก้ปัญหาด้วยสันติวิธี *****	การไม่ใช้ความรุนแรง**		6+2	แก้ปัญหา โดยสันติวิธี(โคทมอารียา 2528)***	การต่อต้านสงครามการไม่ใช้ความรุนแรงแก้ปัญหา (โอภาโมโต 1984)		3+1

หมายเหตุ * หมายถึงจำนวนความถี่ในการกล่าวซ้ำในเรื่องเดียวกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 สรุปส่วนประกอบสันติพิสัย

UNESCO สรุปจากตาราง 2	สันติศึกษา สรุปจากตาราง 3	สันติภาพ สรุปจากตาราง 4	สรุปองค์ประกอบสันติ พิสัย
เชื่อถือนใจกัน	ความรับผิดชอบ ร่วมกัน การให้ ความร่วมมือ ความสามัคคี และ การให้ความเสมอ ภาคกัน		การอยู่ร่วมกันในโลกใบ เดียวกัน ได้แก่ 1.เคารพกฎระเบียบ 2.ความตระหนักถึงการ อยู่ร่วมกันใน สิ่งแวดล้อมเดียวกัน 3. ความไว้วางใจกัน
	การเคารพใน ความเป็นมนุษย์ ยอมรับความ แตกต่าง ยอมรับ ฟังและเข้าใจ	ความเสมอภาค ความ ยุติธรรม การมี คุณภาพชีวิตที่ดี ท่ามกลางสิ่งแวดล้อม ที่ดีด้วยการจัดการ ทรัพยากรที่มี ประสิทธิภาพ	การเห็นคุณค่าของการ เป็นมนุษย์ ได้แก่ 4.การเคารพและเห็น คุณค่าของความเป็น มนุษย์ 5.ความเมตตา 6.การยอมรับฟัง
การแก้ปัญหาด้วย สันติวิธี (*****)	การแก้ไขความ ขัดแย้งโดย สันติ*****	การแก้ปัญหาด้วย สันติวิธี*****	การแก้ปัญหาด้วยสันติ วิธี 1.ความอดทน 2.ความอดกลั้น 3.รู้จักสร้างทางเลือกใน การแก้ปัญหา

หมายเหตุ * หมายถึงจำนวนความถี่ที่มีการกล่าวถึงในเรื่องนั้น

Factor Analysis

Communalities

	Initial	Extraction
I1	1.000	.279
I2	1.000	.372
I3	1.000	.450
I4	1.000	.459
I5	1.000	.282
I6	1.000	.468
I7	1.000	.261
I8	1.000	.345
I9	1.000	.299
I10	1.000	.242
I11	1.000	.344
I12	1.000	.368
I13	1.000	.339
I14	1.000	.365
I15	1.000	.339
I16	1.000	.356
I17	1.000	.381
I18	1.000	.396
I19	1.000	.297
I20	1.000	.396
I21	1.000	.428
I22	1.000	.431
I23	1.000	.362
I24	1.000	.413
I25	1.000	.425
I26	1.000	.424
I27	1.000	.383
I28	1.000	.369
I29	1.000	.416
I30	1.000	.542
I31	1.000	.395
I32	1.000	.408
I33	1.000	.493
I34	1.000	.590
I35	1.000	.431
I36	1.000	.443
I37	1.000	.417
I38	1.000	.476
I39	1.000	.521
I40	1.000	.505
I41	1.000	.502
I42	1.000	.592
I43	1.000	.562

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Communalities

	Initial	Extraction
I44	1.000	.446
I45	1.000	.461
I46	1.000	.501
I47	1.000	.550
I48	1.000	.492
I49	1.000	.432
I50	1.000	.511
I51	1.000	.516
I52	1.000	.527
I53	1.000	.446
I54	1.000	.492
I55	1.000	.502
I56	1.000	.441
I57	1.000	.458
I58	1.000	.495
I59	1.000	.472
I60	1.000	.416
I61	1.000	.428
I62	1.000	.580
I63	1.000	.540
I64	1.000	.509
I65	1.000	.497
I66	1.000	.477
I67	1.000	.413
I68	1.000	.450
I69	1.000	.231
I70	1.000	.426
I71	1.000	.421
I72	1.000	.424
I73	1.000	.418
I74	1.000	.417
I75	1.000	.441
I76	1.000	.494
I77	1.000	.362
I78	1.000	.444
I79	1.000	.474
I80	1.000	.448
I81	1.000	.456
I82	1.000	.487
I83	1.000	.431
I84	1.000	.461
I85	1.000	.439
I86	1.000	.461
I87	1.000	.349
I88	1.000	.367

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Communalities

	Initial	Extraction
I89	1.000	.396
I90	1.000	.312
I91	1.000	.483
I92	1.000	.342
I93	1.000	.506
I94	1.000	.483
I95	1.000	.494
I96	1.000	.434
I97	1.000	.497
I98	1.000	.389
I99	1.000	.309
I100	1.000	.420
I101	1.000	.466
I102	1.000	.422
I103	1.000	.429
I104	1.000	.387
I105	1.000	.487
I106	1.000	.516
I107	1.000	.516
I108	1.000	.423
I109	1.000	.443
I110	1.000	.328
I111	1.000	.452
I112	1.000	.424
I113	1.000	.475
I114	1.000	.507
I115	1.000	.542
I116	1.000	.513
I117	1.000	.485
I118	1.000	.406
I119	1.000	.638
I120	1.000	.558
I121	1.000	.617

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Total Variance Explained

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	32.870	27.165	27.165	32.870	27.165	27.165
2	5.771	4.769	31.935	5.771	4.769	31.935
3	3.350	2.769	34.703	3.350	2.769	34.703
4	2.829	2.338	37.041	2.829	2.338	37.041
5	2.335	1.930	38.971	2.335	1.930	38.971
6	2.247	1.857	40.828	2.247	1.857	40.828
7	1.946	1.608	42.436	1.946	1.608	42.436
8	1.815	1.500	43.937	1.815	1.500	43.937
9	1.803	1.490	45.427			
10	1.727	1.427	46.854			
11	1.643	1.358	48.212			
12	1.578	1.305	49.516			
13	1.522	1.258	50.774			
14	1.410	1.165	51.939			
15	1.400	1.157	53.096			
16	1.324	1.094	54.189			
17	1.303	1.077	55.266			
18	1.272	1.052	56.318			
19	1.250	1.033	57.351			
20	1.200	.992	58.343			
21	1.154	.954	59.297			
22	1.117	.924	60.221			
23	1.096	.906	61.126			
24	1.042	.861	61.988			
25	1.032	.853	62.841			
26	1.016	.840	63.681			
27	.979	.809	64.490			
28	.944	.780	65.270			
29	.931	.769	66.039			
30	.927	.766	66.805			
31	.902	.746	67.551			
32	.862	.712	68.263			
33	.846	.699	68.962			
34	.830	.686	69.648			
35	.818	.676	70.323			
36	.793	.655	70.979			
37	.775	.641	71.620			
38	.766	.633	72.252			
39	.756	.625	72.877			
40	.745	.616	73.493			
41	.731	.605	74.097			
42	.719	.594	74.691			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Total Variance Explained

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
43	.695	.574	75.265			
44	.688	.569	75.834			
45	.676	.559	76.393			
46	.669	.553	76.946			
47	.651	.538	77.485			
48	.632	.522	78.007			
49	.627	.518	78.525			
50	.604	.499	79.024			
51	.598	.494	79.518			
52	.586	.484	80.002			
53	.575	.475	80.477			
54	.571	.472	80.949			
55	.557	.460	81.410			
56	.546	.451	81.861			
57	.529	.437	82.298			
58	.525	.434	82.732			
59	.522	.432	83.163			
60	.510	.421	83.585			
61	.508	.420	84.005			
62	.499	.413	84.417			
63	.498	.412	84.829			
64	.486	.402	85.231			
65	.482	.398	85.629			
66	.465	.384	86.013			
67	.457	.378	86.391			
68	.452	.373	86.764			
69	.447	.370	87.134			
70	.440	.364	87.498			
71	.436	.360	87.858			
72	.425	.351	88.209			
73	.421	.348	88.557			
74	.413	.341	88.898			
75	.405	.335	89.233			
76	.397	.328	89.561			
77	.394	.326	89.886			
78	.386	.319	90.206			
79	.381	.315	90.521			
80	.375	.310	90.830			
81	.366	.302	91.132			
82	.362	.299	91.432			
83	.361	.298	91.730			
84	.353	.292	92.022			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Total Variance Explained

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
85	.349	.289	92.310			
86	.341	.282	92.592			
87	.336	.277	92.869			
88	.332	.275	93.144			
89	.330	.273	93.417			
90	.328	.271	93.688			
91	.317	.262	93.950			
92	.315	.260	94.210			
93	.308	.255	94.465			
94	.302	.250	94.714			
95	.297	.245	94.960			
96	.293	.242	95.202			
97	.291	.240	95.442			
98	.286	.236	95.678			
99	.280	.232	95.910			
100	.276	.228	96.138			
101	.270	.223	96.361			
102	.269	.222	96.583			
103	.264	.218	96.801			
104	.256	.212	97.013			
105	.255	.210	97.224			
106	.241	.199	97.423			
107	.238	.197	97.620			
108	.234	.193	97.813			
109	.233	.193	98.006			
110	.225	.186	98.192			
111	.224	.185	98.377			
112	.218	.180	98.557			
113	.217	.179	98.737			
114	.208	.172	98.909			
115	.200	.165	99.074			
116	.196	.162	99.236			
117	.194	.161	99.397			
118	.190	.157	99.554			
119	.188	.155	99.709			
120	.180	.149	99.858			
121	.172	.142	100.000			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Total Variance Explained

Component	Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %
1	12.224	10.103	10.103
2	7.947	6.568	16.670
3	7.881	6.513	23.183
4	7.128	5.891	29.074
5	5.212	4.307	33.381
6	5.187	4.287	37.668
7	4.623	3.821	41.489
8	2.962	2.448	43.937
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			
16			
17			
18			
19			
20			
21			
22			
23			
24			
25			
26			
27			
28			
29			
30			
31			
32			
33			
34			
35			
36			
37			
38			
39			
40			
41			
42			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Total Variance Explained

Component	Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %
43			
44			
45			
46			
47			
48			
49			
50			
51			
52			
53			
54			
55			
56			
57			
58			
59			
60			
61			
62			
63			
64			
65			
66			
67			
68			
69			
70			
71			
72			
73			
74			
75			
76			
77			
78			
79			
80			
81			
82			
83			
84			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Total Variance Explained

Component	Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %
85			
86			
87			
88			
89			
90			
91			
92			
93			
94			
95			
96			
97			
98			
99			
100			
101			
102			
103			
104			
105			
106			
107			
108			
109			
110			
111			
112			
113			
114			
115			
116			
117			
118			
119			
120			
121			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Matrix^a

	Component							
	1	2	3	4	5	6	7	8
I55	.634							
I52	.620							
I50	.619							
I43	.616	-.349						
I51	.612	-.306						
I113	.609							
I68	.609							
I85	.606							
I47	.605							
I41	.600							
I40	.600							
I73	.600							
I56	.597							
I115	.596							
I42	.596	-.388						
I54	.595							
I74	.594							
I33	.592							
I46	.592							
I84	.592							
I89	.591							
I66	.591							
I48	.589							
I93	.589							
I114	.585					-.317		
I71	.585							
I49	.585							
I70	.584							
I32	.581							
I65	.579							
I27	.577							
I86	.577	.316						
I105	.576							
I59	.575	-.333						
I34	.575	-.433						
I75	.575							
I111	.572							
I109	.572							
I82	.571							
I26	.571							
I37	.568							
I106	.567							
I107	.565							
I39	.563	-.385						

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Matrix^a

	Component							
	1	2	3	4	5	6	7	8
I44	.563							
I72	.562							
I45	.558			-.317				
I80	.558							
I116	.557							
I35	.556							
I38	.556	-.341						
I58	.555	-.338						
I21	.554							
I95	.553							
I30	.551	-.421						
I112	.550							
I57	.547			-.300				
I96	.545							
I29	.545							
I79	.545							
I22	.545							
I97	.545							
I36	.544							
I91	.544	-.343						
I83	.542					.323		
I117	.541							
I23	.541							
I31	.538							
I24	.538							
I63	.538			-.414				
I64	.537			-.399				
I61	.531			-.353				
I67	.530							
I60	.529			-.342				
I90	.525							
I76	.524	.311						
I81	.523					.322		
I20	.518							
I108	.518							
I28	.516							
I77	.515							
I94	.510					-.309		
I92	.508							
I62	.507	.320		-.450				
I88	.505	.314						
I18	.505							
I104	.494							
I25	.493							

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Matrix^a

	Component							
	1	2	3	4	5	6	7	8
I14	.493							
I87	.480							
I53	.480							
I98	.478							
I17	.476							
I99	.469							
I13	.458							
I15	.456							
I78	.451	.311						.334
I100	.451	.328						
I16	.448							
I19	.445							
I1	.435							
I101	.429	.340						
I12	.419		.344					
I4	.417		.416					
I5	.412							
I110	.411							
I102	.411	.336						
I69	.410							
I9	.404							
I11	.368		.334					
I6		.490	.360					
I8		.414	.340					
I103		.402						
I10		.347						
I7		.342						
I3	.380		.428					
I2			.368					
I120					.616			
I119		-.480			.585			
I121		-.510			.510			
I118	-.360				.379			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

a. 8 components extracted.

Rotated Component Matrix^a

	Component							
	1	2	3	4	5	6	7	8
I34	.720							
I42	.692							
I39	.653							
I43	.652							
I30	.640							
I33	.621							
I38	.617							
I36	.597							
I40	.578							
I29	.561							
I31	.538							
I37	.533							
I41	.529							
I18	.520							
I14	.516							
I35	.515							
I32	.504							
I91	.488	.430						
I17	.479			.323				
I51	.471		.450					
I59	.468		.371					
I27	.462							
I58	.447		.447					
I65	.438		.395					
I16	.413			.365				
I13	.395			.344				
I68	.363						.343	
I114		.610						
I115		.607						
I94		.558			.319			
I113		.544						
I93	.409	.542						
I116	.311	.539						
I95		.535			.365			
I112		.491						
I117		.484						
I96		.480			.323			
I74		.442						
I73		.440						
I71	.302	.422						
I70	.305	.404					.330	
I72		.400						
I66		.397					.397	
I92		.394						

Extraction Method: Principal Component Analysis.
 Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

Rotated Component Matrix^a

	Component							
	1	2	3	4	5	6	7	8
I89		.349						
I90		.340						
I88								
I46			.570					
I54			.547					
I52	.343		.542					
I62			.542				.360	
I63			.537				.348	
I55	.304		.530					
I45			.523					
I50	.376		.514					
I64			.513				.385	
I57			.509					
I47	.350		.507					
I56	.309		.496					
I60			.487					
I44			.481					
I61			.459				.320	
I49			.454					
I53			.448		.384			
I48	.340		.427					
I6				.634				
I3				.591				
I4				.588				
I2				.569				
I12				.533				
I8				.528				
I25				.527				
I11				.517				
I26				.468				
I7				.464				
I28				.456				
I22				.449				
I9				.434				
I24				.419		.301		
I5				.411				
I21	.307			.387				
I15	.370			.375				
I19				.371				
I1				.358				
I23				.358				
I20				.328				
I10				.309				
I101					.598			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

Rotated Component Matrix^a

	Component							
	1	2	3	4	5	6	7	8
I103					.596			
I102					.545			
I100					.530			
I98					.479			
I97		.362			.463			
I87					.417			
I86					.355			
I99					.324			
I106						.548		
I107						.538		
I105						.523		
I108	.338					.489		
I82						.483	.354	
I111						.482		
I109						.450		
I110						.429		
I83						.421		
I84	.362					.397		
I104	.322					.394		
I78							.547	
I76					.344		.474	
I79					.340		.460	
I80						.324	.435	
I81						.375	.412	
I67		.389					.411	
I77							.398	
I75		.340					.361	
I85							.301	
I69								
I119								.768
I120								.737
I121								.729
I118								.476

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

a. Rotation converged in 9 iterations.

Component Transformation Matrix

Component	1	2	3	4	5	6
1	.531	.423	.415	.334	.273	.313
2	-.610	.002	-.043	.477	.428	.034
3	.185	-.415	.047	.760	-.383	-.194
4	.125	.235	-.818	.231	.151	.295
5	-.415	.142	.198	.059	.056	-.119
6	.078	-.737	.041	-.136	.318	.525
7	.305	-.156	-.073	-.026	.651	-.658
8	.156	-.080	-.329	-.084	-.211	-.232

Extraction Method: Principal Component Analysis.
 Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

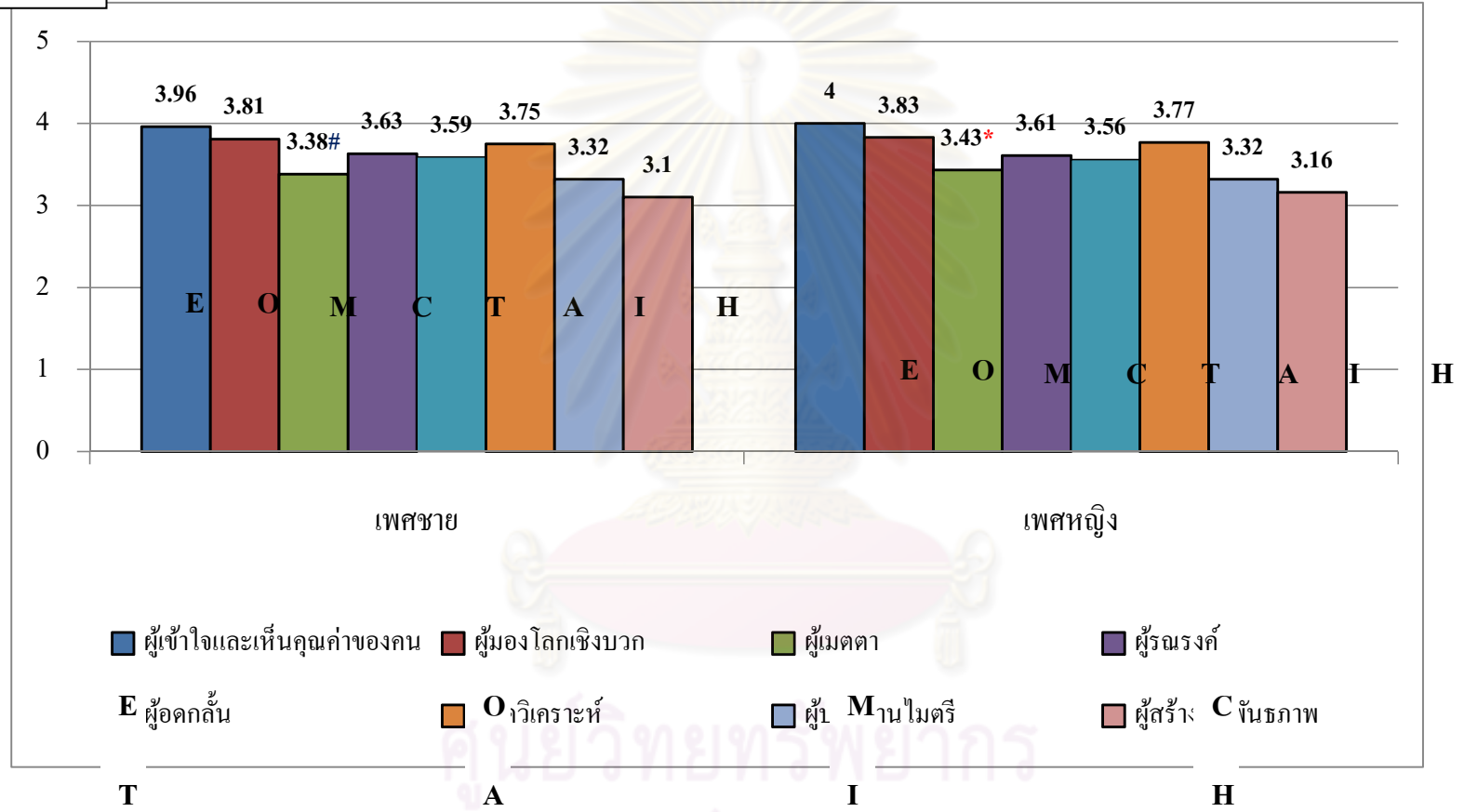
Component Transformation Matrix

Component	7	8
1	.286	.023
2	.222	-.406
3	-.116	.125
4	-.152	.271
5	.215	.838
6	.152	.178
7	-.111	.088
8	.867	-.066

Extraction Method: Principal Component Analysis.
 Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

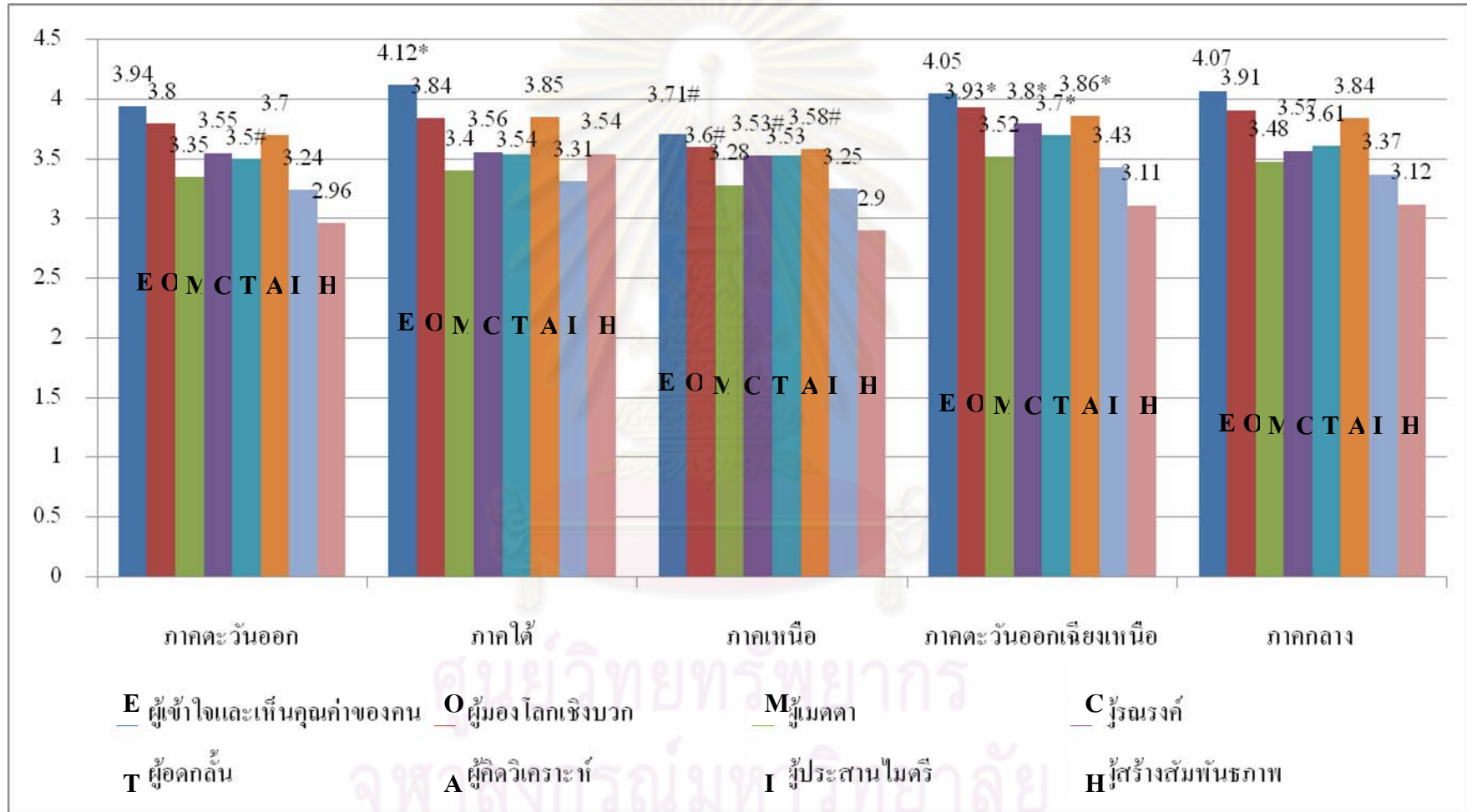
ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.เพศ

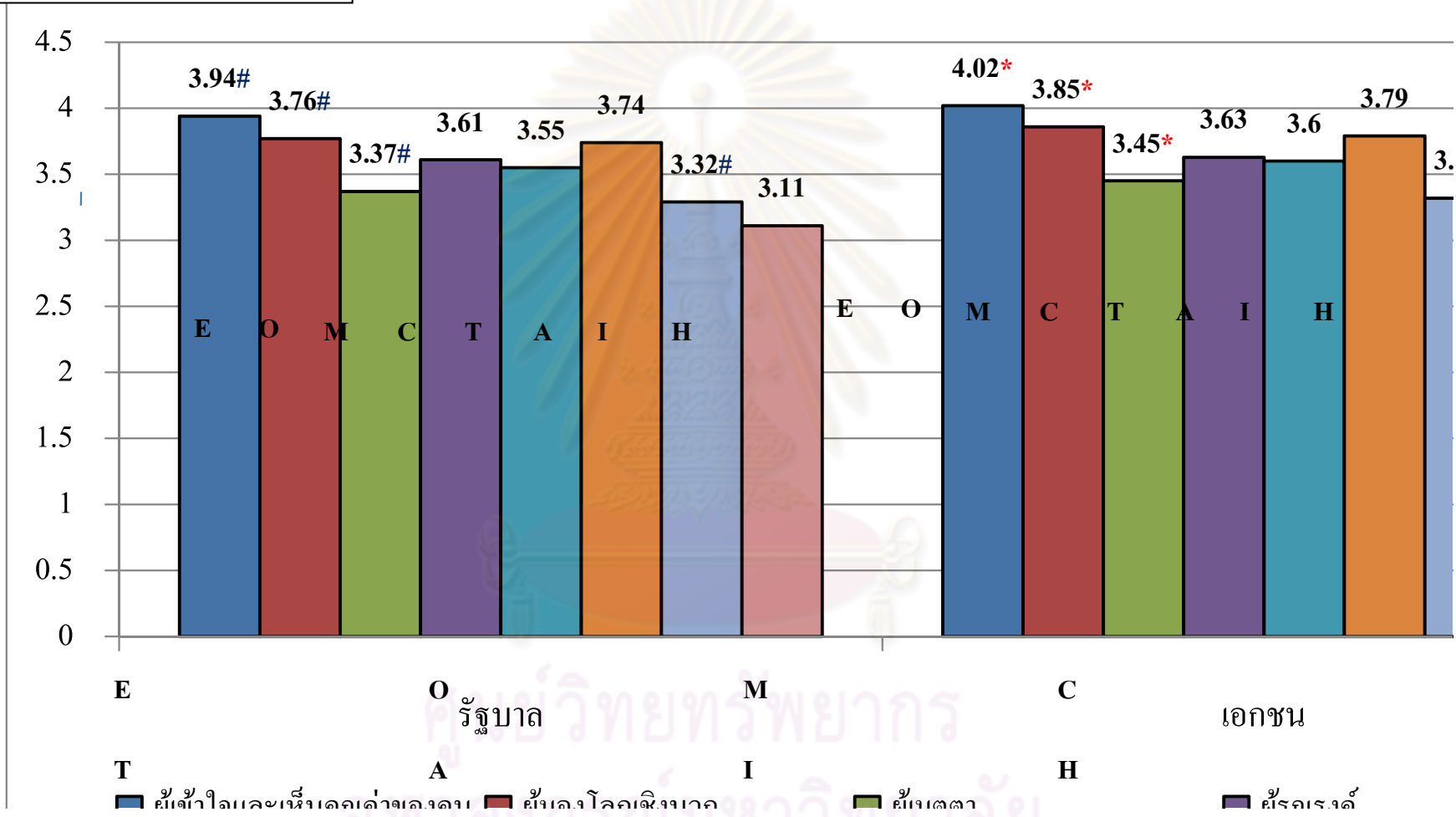
แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบแบบสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทยตามตัวแปรเพศ

2. ภูมิภาค

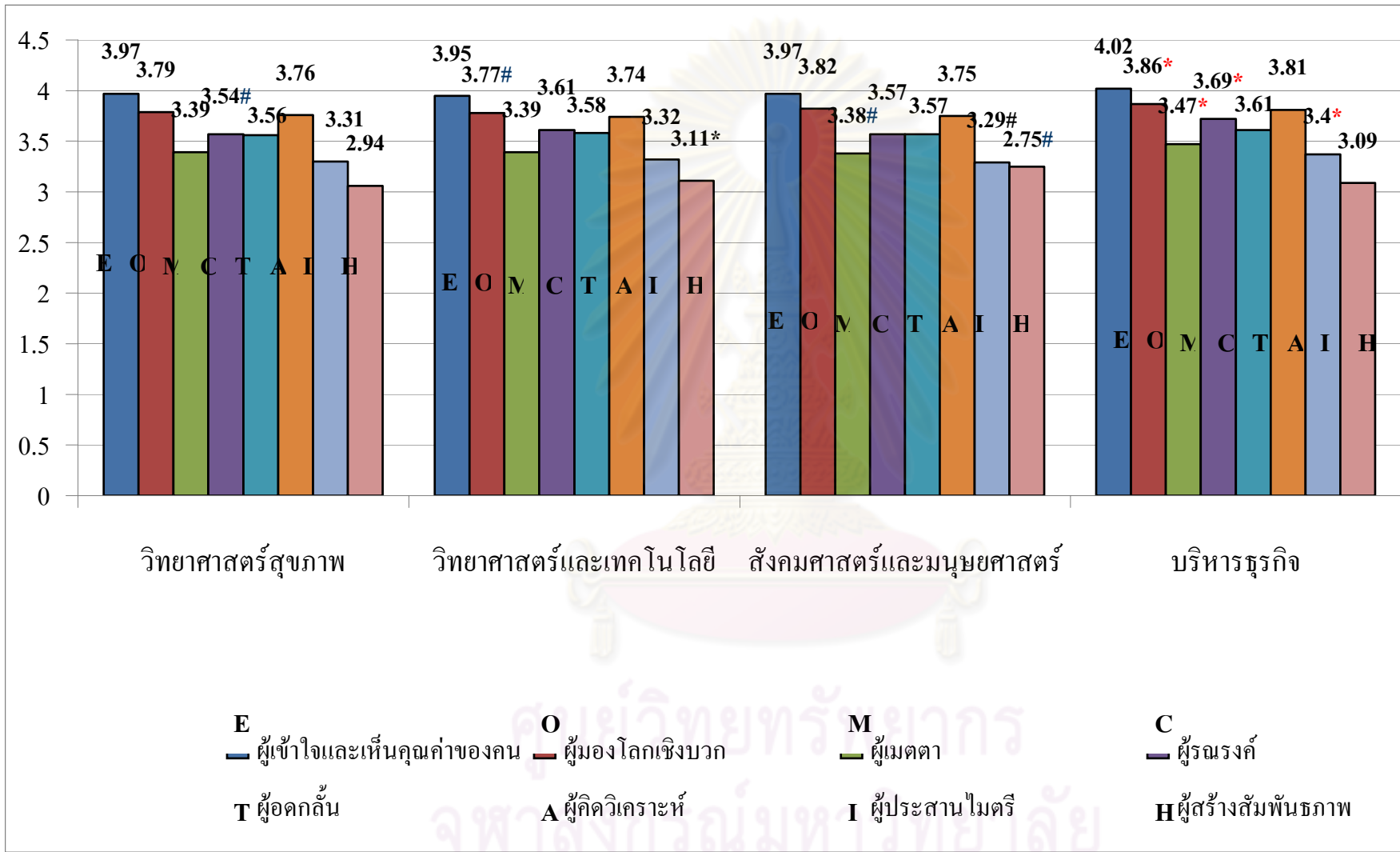
แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบแบบสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทยตามตัวแปรภูมิภาค

3. ประเภทของสถาบัน

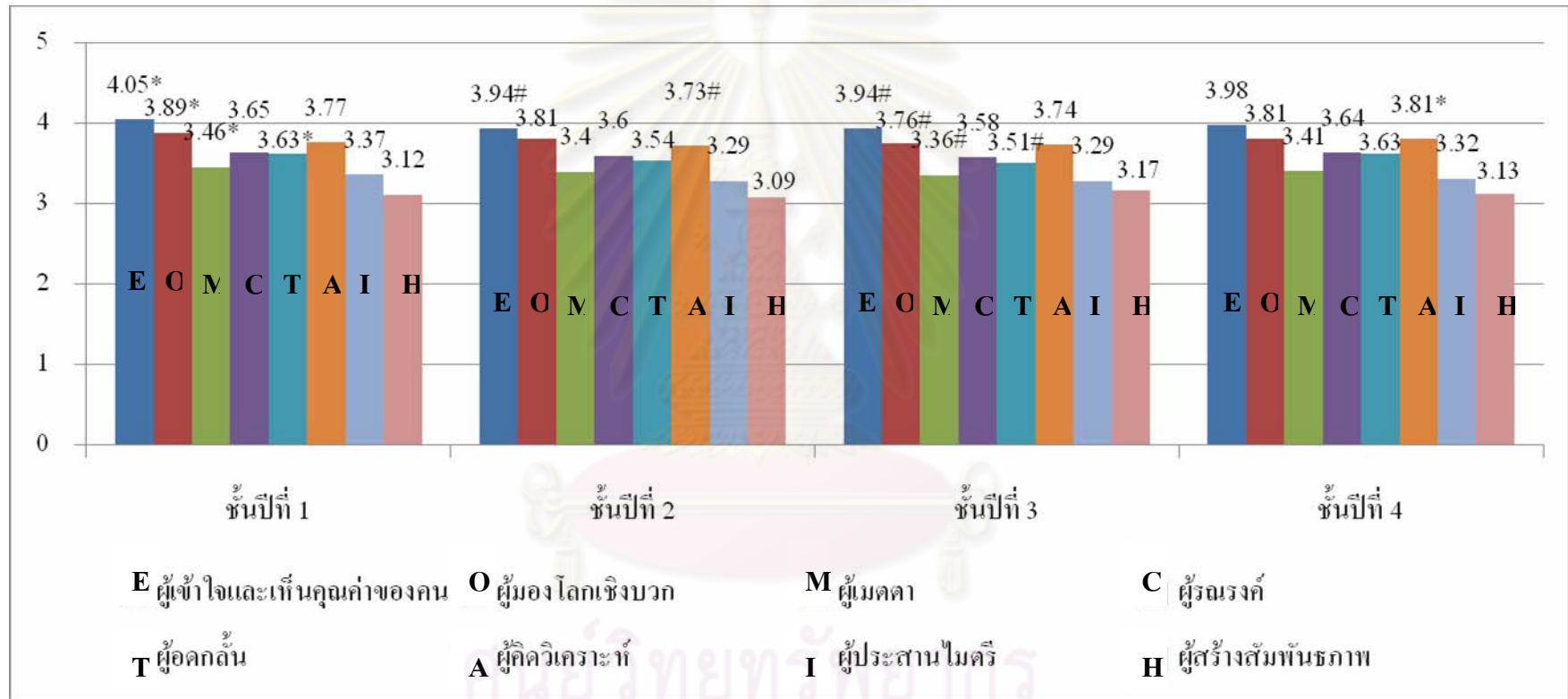
แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบแบบสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทยตามตัวแปรประเภทสถาบัน

4. กลุ่มสาขาวิชา

5. ชั้นปีการศึกษา

แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบแบบสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทยตามตัวแปรกลุ่มสาขาวิชา

แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบแบบสันติพิสัยของนิสิตนักศึกษาไทยตามตัวแปรชั้นปีการศึกษา

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

1. ประวัติส่วนตัว

ชื่อ-นามสกุล นายศิริระ อุดมรัตน์

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบัณฑิตศึกษาลัย อ.ตะพานหิน จ.พิจิตร

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

E-mail : udsira@gmail.com

2. ประวัติการศึกษา

ระดับปฐมวัย-ประถมศึกษา โรงเรียนครูณบัณฑิตพิทยา อ.ตะพานหิน จ.พิจิตร

ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนตะพานหิน

ค.บ.(ประถมศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี พ.ศ.2539

ศศ.บ.(บริหารรัฐกิจ) มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปี พ.ศ.2542

ค.ม.(บริหารการศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี พ.ศ.2544

3. ประวัติการทำงาน

1 พฤษภาคม 2539 – 31 มีนาคม 2541 ผู้จัดการโรงเรียนเยาวชนศึกษา

อ.ทับคล้อ จ.พิจิตร

1 เมษายน 2541 – 31 มีนาคม 2544 รองผู้อำนวยการโรงเรียนครูณบัณฑิตพิทยา

อ.ตะพานหิน จ.พิจิตร

1 เมษายน 2544- ปัจจุบัน ผู้อำนวยการโรงเรียนบัณฑิตศึกษาลัย

อ.ตะพานหิน จ.พิจิตร

1 เมษายน 2544- ปัจจุบัน กรรมการสภาวิทยาลัยชุมชนพิจิตร